Kungl. Vetenskapsakademiens
Bibliotek
STOCKHOLM

Ms.

Braad, Ch.H.

32.

Kungl. Vetenskapsakademien
tillhörig

BESKRIFNING

På

SKEPPET

GÖTHA LEYONS

RESA

Till

SURAT och ÅTSKILLIGE ANDRE INDIANSKE ORTER

Uppsatt och i ödmiukhet
öfwerlemnad
till
HÖGLOFL. SWENSKA OST INDISKA
COMPAGNIET.
af

Christ: Hind: Braad.

I Stället för Företal
Boileau Satire IX.

— — — — — — — — — —

Un Auteur a genoux dans une humble preface,
Au Lecteur, qu'il ennuie, a beau demander grace;
Il ne gagnera rien sur ce Juge irrité,
Qui lui fait son procès a pleine autorité.

Wid genomläsande af denne Resebeskrifning, som är en Copia af det original jag år 1752. inlämnade til Ost Ind: Comp:s Directeurer, har jag, utom mänge skriffel, äfven anmärkt på flere ställen, sådane förseelser, i synnerhet i stylen, som röja en ynglings arbete. Som jag sedermera under flere års wistande, på de här beskrifne orter haft tilfälle, at närmare granska sakerne, och winna upplysningar uti sådant, som förste gl: undirkit min upmärksamhet; förmodar jag framdeles, om Den Högste förlänar hälsan, at kunna meddela en tilförlåteligare underrättelser om mine resor i Asien. Imedlertid får jag anmärka, att felen i denne Bok ej äro så materielle at de aldeles strida emot sanningen; men, at man annorlunda torde anse en sak sedermera, än den förekommer då en ort förste gl: in fast besöker, är så allmän sanning, at hvar resande lärer kunna befästa det. Norköping d: 10. Novbr. 1767.

C. H. B.

Innch

Första

Cap. I. Resans början, oc

II. Staden Funcha

III. Om Carne M

IV. Resan från Ma

V. Torrfatter Resan ti

VI. Beskrifning p

VII. Om Invånarne o

VIII. Resan ifrån Joha

Andra

Cap. I. Om de märckwärdighe

II. Om Provincien Güzi

III. Beskrifningen a

IV. Om Surats Alder, i

V. Om Surats Invåna

VI. Om Gentivernes

VII. Om de Surattis

VIII. Om Morernes

IX. Om de Indostansk

X. Om Surats Invåna

XI. Om Surats Har

XII. Om de Nationer som

XIII. Wigt, Matt & Mynt i S

Innehåld.

Första Boken.

Cap. I. Resans början, och om Staden Duynkercken pag. 1.
" II. Staden Funchall beskrifwes - - - - - 5.
" III. Om Carne Madeira och Porto Santo - - 13.
" IV. Resan från Madeira förbi Cape Bonne Esper - - 19.
" V. Fortsätter Resan till Johanna och om Madagaskar - 31.
" VI. Beskrifning på Ön Johanna - - 36.
" VII. Om Invånarne och de andre Comroske Öar - - 42.
" VIII. Resan ifrån Johanna till Surat Redd - - 52.

Andra Boken.

Cap. I. Om de märckwärdigheter sig tildrag. under wistand i Surat - 55.
" II. Om Provincien Gizurat och Staden Tapti - - 61.
" III. Beskrifningen af Surat - - - - - 69.
" IV. Om Surats ålder, inkomster & Styrsel - - 95.
" V. Om Surats Invånare, och först Gentiverne - - 109.
" VI. Om Gentivernes Religion - - - - - 123.
" VII. Om de Suratiske Morer - - - - 141.
" VIII. Om Morernes Religion - - - - - 146.
" IX. Om de Indostanske Parseer - - - - 155.
" X. Om Surats Invånares närings fång - - - 164.
" XI. Om Surats Handel - - - - - 177.
" XII. Om de Nationer som handla i Surat - - 212.
" XIII. Wigt, Mått & Mynt i Surat jemte underrät. om siöfarten 226.

Cap. XIV. Om Mogolske Riket, och dess Regenters Histor: till närwarande Tid utförd - - - - - - - pag. 233.
XV. Indiens gamla Geographie, och närwarande indelning - - 266.
XVI. Försök Till Natural-Historien af Surat - - 273.
XVII. Historien af de kunnigste Siö-röfware om kring Guzurat - - 295.

Tredie Boken

Cap. I. Resan ifrån Surat Till Mangelor - - - - 321.
II. Beskrifning på Mangelor - - - - - - 325.
III. Widare om Mangelor, dess Inwånare, & kusten af Canara - 330.
IV. Om Cananor - - - - - - - - - 335.
V. Beskrifning på Engelska Logen i Tellicherry - - 337.
VI. Franske Nybygget i Mahée beskrifwes - - - 344.
VII. Om Mallabar oss dess Inwånare i allmenhet - 353.
VIII. Mallabars beskaffenhet & producter - - - - 362.
IX. Resan ifrån Mahée Till Kedah - - - - - 370.
X. Beskrifningen af Kedah - - - - - - - 372.
XI. Beskrifning på Sallangor - - - - - - 388.
XII. Resan genom Mallacca Sund, Till China - - 391.
Hemresan - - - - - - - - - - - 400.
Siö-Journal för hela Resan

33.
66.
73.
95.

21.
25.
30.
35.
37.
24.
53.
62.
70.
72.
8.
91.
0.

Anmärckning.

Jag finner för nödigt att påminna, det Läsaren ej bör stöta sig, om iag nogot Skiljer i Orthographien, på somlige Orters namn ifrån andre. Jag har följdt det Skrifsättet som iag funnit på orterne sielfwe brukes: såsom troligen det rättaste, fast än uttalet derpå warit annorlunda. Således ser man här brukas: Madeira och Funchall, hwilcket Portugiserne äfwen så skrifwa, fast de utsäja det som Madera och Fonssal. Morerne sätta aldrig mehra än ett T, i ändan på Surat, och likwäl uttalade det altid som Suratt. Det samma har iag också efterfölgdt, så wäl derüti, som å flere ställen, hwilcket wid arbetets genomögnande på sine ställen bättre kann skönjas.

Den Första Boken.

1sta Capittet.

Resans början och om Staden Duynkerken.

Till följe af Högloff: Swänska Ost Indiska Compagniets fattade beslut, at försöka en Fahrt Till Surat och Mallabar, blef dess Skepp Götha Leijon, som förut giordt en resa till China, om 310 Lästers drägt, under Capitaine Hr: Daniel Shiermans anförande, till denne färden utsedd, och med 143 Mans Besättning, samt 32 Större och mindre Canoner utrustadt, hwilket jemte alle andre giorde nödige Anstalter, och en för den förstnämnde Orten innehafwande tiänlig Ladning, satte det samma i stånd, att näst Den Högstes hielp, kunna agera efter alle förekomande Omständigheter, till sine Respective Ägares fördehl, och dess eget wärn och förswär, i fall nöden så fordrade.

Man hade på lång tid tilbakars, intet hört utaf ett så stadigt stående Westanwäder, som det i slutet af åhr 1749 och början af 1750 blåste; Det ansågs för nogot owanligit uti wåre kalle Länder, at på denn åhrsens tid, som tillförene en starck Nordan wind, sedan den öfwersopat det jslupne Nordanhafwet, helt trotsande plägade nedstiga å wåre slätter, och hölja dem med ett Sniöfult täckelse, så grasserade nu en stormande Westanwind, som ledsagad med stundeliga regn, giorde wår, annars ej obehagelige Winter, likare en kulen höst. Icke eller war denne owanlige wäderleken ensamt inskränckt innom wåre bygder: äfwen hela Nordre dehlen af Europa, klagade öfwer dess wälde, som på hela 5 månaders tid, lika som inspärrat med dess hamner, nästan all handel, och betagit Communication med alle Wester ut belägne Orter.

Wår Resa, som redan i begynnelsen af Marti Månad 1750, war tillämnad, blef äfwen som flere andras, härigenom hindrad, och alle tillbud som derwid giordes, woro så aldeles så fänge, at äfwen

den Förste April sedan wi redan hunnit utur Swänske Skiären, i sigte af den nära Jutland liggande Lesö-ön, nödgade en starkt blåsande Westlig storm oss, at söka in til wår förra hamn igen. Den 2 April, infandt sig omsider en länge efterwäntad favorable wind, men den blåste derjemte så litet, at änskiönt wi eftermiddagen Sågom Skagens Fyrbåk, förde strömen oss likwäl tillbakars om natten, emot Swänska sidan, och morgonen derpå hade wi Pater Nosters klipporne tätt för oss, hwilcka förswunno från wåre längtande ögon, opwäckande därjemte åtanckan, af de månge faror och beswär wi nu gingo, att utsätta oss före, owisse, huru snart, eller om nogonsin mera wi skulle få fägna oss af en så kiär utsigt!

Sedan wi den 10 April, sedt och passeradt Norrige, föreföll intet annat an märcknadswärdt, in till den 14, när wi råkade ett Danske Asiatiske Compagniet tillhörigt Skepp: Kron Printzen af Danmarck kallat, til China destinerad, som under 15 weckor legat för motwind i Norrige, och sedermera en tid krytzadt i Nordsiön, men nu war i tancka, at wända om igen, sedan det så länge fåfängt wäntadt på god börd; derest ej en skyndesam ändring timade.

Den 16 följande, fingo wi grund af Flamske Banckarne, och Sågom redan tornet af Duynkerken; men aldenstund det blåste upen alt för hård Östan wind, beledsagad af en mycket högrest sio, dristade Lotsarne, wi kordt förut om bord fått, sig intet med ett så swårt Skepp, öfwer grundarne in åt, utan wi måste hålla af åt Canalen, derest wi den 17 lade oss för anckar, under Singels Fyrtorn, tils Skeppet med en mera moderate wind kunde louwera sig up igen till Duynkerkn, på hwars Redd den 19 om morgonen anckar fäldes.

Så wida det uttryckeligen blef förbudit, för flere att gå i land till denne Staden, än de 2ne 1ste Supercarguerne, ty wet jag intet mera om dess beskaffenhet att framföra, än hwad dess utseende af Siön /: som af Ritning Synes :/ gaf anledning till, nembln, att den måste wara wäl bygd; Ibland de månge wackre Byggnader och Torn den prunckar med,

Tab. 1.

Tab 1 hörer til pag 2.

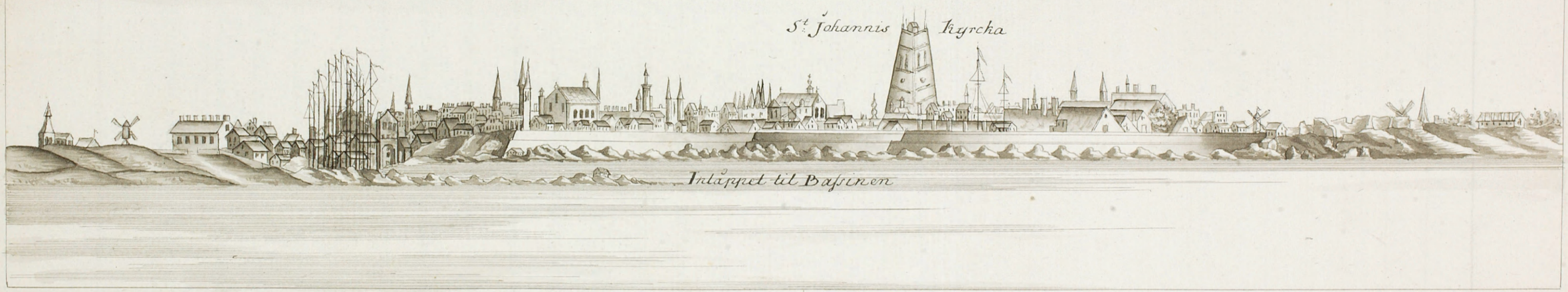

Staden DUNKERCK på Siösidan.

Ta

är Domens eller S:t Johannis det ansenligaste, för sin högd, som är så tiltagsen, at den synes mycket långt ifrån, innan man nogot land blifwer warse, och tienar som ett wårdtorn för siöfarande. Det menas ochså at Orten derütaf fådt sitt namn, Duynkerck, som will säga: En kyrcka wid Banckarne eller som synes der öfwer.

Utaf Historien är bekandt, hurü denne i Flandern belagne Skiöna Handels staden, sedan Konungen af Franckrike Åhr 1662, köpt den af de Engelske, blifwit giord till ett mästerstycke för all Europæisk Fortification, och hurü sedermera efter månge Twistigheter, dess förträffeliga och kåstbahra wärck måst nedrifwas; märcken utaf denne dess förre härlighet, och prof på, hurü obeständige de aldra starckaste och dyrbaraste af menniskliga anläggningar äro, synes ännü tydeligen, synnerligen ibland de Rudera, som finnas på Wästra kanten af staden, hwarest man intet annat råkar, än confunderade lämningar efter de nedrefne murar, fast förödelsen likwäl ej warit så allmän, att jü ännü utåt Skö-sidan, kan Skönjas en tämelig behållen jordwall, hwilcken troligen lärer gå i kring hela staden, emedan enn Fransk Gouverneur eller Comendant (: 1750 war där Mss. Le Comte de la Serre:) der underhålles, jemte en Guarnizon, bestående af Frantsoser och Catholske, eller flycktige Irländare och Schotter.

Konung Ludovic XIV wiste sig i synnerhet mycket mohn om denne Platsen, och utom det, at han i den fördehlning af 36 Gouvernementer, som 1698, han skiftade sine länder uti, tillade Duynkerken det 31:e stället ensamt, så anwände han och så stora peningar, på en Canal ef: Bassin, som grafdes ifrån stranden in uti staden, hwilcken ännü är uti sådant stånd, att när watnet stiger högt i springtider, kuna skepp som ligga 15 till 18 foth diupa, gå ända opp och innom wallarne, stående de så godt som aldeles torra, med lägsta Ebb.

Fordom då staden war uti sitt flor, hade den ochså en dubbel Kongl: Ammiralitets-Kamare; dock är mig obekant om den blifwit indragen eller ej, efter Utrecktiske freden, när dess präcktiga wärck och hamnar måste ruineras; Emedlertid, som den för de månge Banckar, hwilcka gå längs hela

Kusten, skulle vara tämelig obegvam att besöka, och således dess handel myc-
ket derigenom kunde komma att lida, så är på publique kostnad inrättad
en Lotz Societet, hvilken underhåller 2ne Capitainer och åtskillige Lotsar,
hvilka hvar sin bård på små Jagter ständigt måste kryssa omkring banckar-
ne in till Callais, för att lotsa alle fartyg in och ut, hvarföre till staden en wiss
afgift betales, utan att Lotsarne må prätendera något, som bafwa sin lön;
Och derföre äro de förplichtade att af hwart fartyg de betiena, skaffa sig
en attest att de giordt sin Sysla, och att man är nögd med dem, hvilken
wid straff tillgiörande de måste opwisa wid tilbaka komsten för Gouverneuren.

Efter och så denne Redden är mycket öpen, och osäker för alla wäder,
så skeppen lösa fara att drifwa på Banckarne wid opkomande stormar,
så äro de gode anstalter giordte, det ej allenast de omnämde Lotsjagtar
stedse föra nytte swart Reserve Tåg och anckare med sig, utan och på landet
finnas åtskillige sådane färdige att inskeppas, endast för att hielpa dem som
komma i nöden. Wackre anstalter, att opmuntra både inföddingar och frem-
lingar till handels och slöjders förkomst. Der publici hielp i sådane
mål understöder Private nyt, kann intet mindre förwantas, än en on-
skelig walmågo, högstgagnelig för både!

Förtroligt marcheres det om Duynkerken, at dess Situation är på en
nedrig helt jämn plan, hvilken synes bestå uttaf bara sanden äfwen som
hela landet i kring, utan at ringaste liknelse af grönt wisar sig, för än
man kömer emot Mardyck, då åtskillige grone träd samt små wackra
skogar kicka sig fram der bakom, fast stranden ytterst ut, behåller
samma ofruchtsama och sandiga anseende, ända till Callais.

Wi dröjde ej flere än 3re dagar här på Redden, och den 22 om mor-
gonen under en favorable wind af NE. begofwo oss i Herrans namn till
Sioss, just när floden började, och watnet tog till att stiga, så att wi
kunde komma öfwer Banckarne.

Aldenstund wi stadigt höllo landet i sigte, syntes strax wi woro kö-
mne under Segel Mardyck, som är belägnan Tyska nibl af lägen i från
Duynkercken, och skall wara en stad med god hamn, och förwarl befäst,
men nu liknade ej annat än en liten By meden kyrcka och nogre få låga
hus längs stranden; I dess hamn war på en hög stång hissaden röd

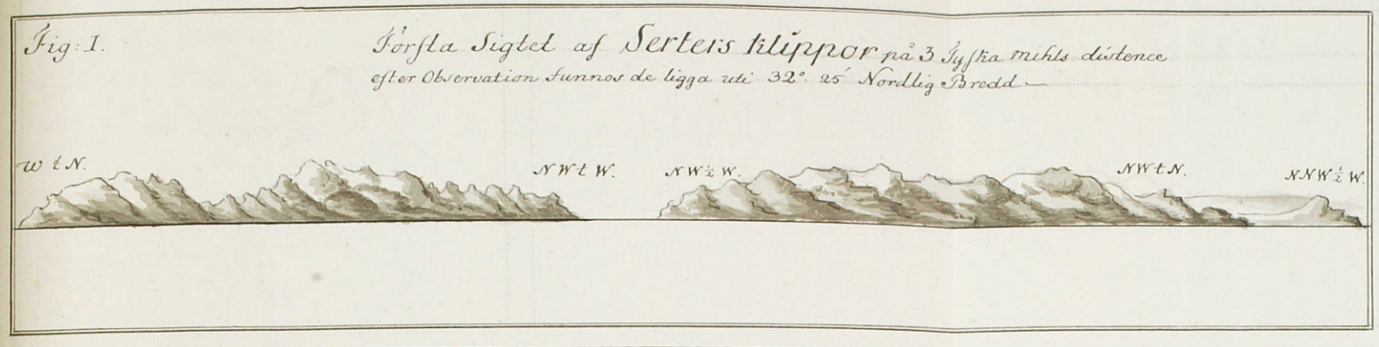

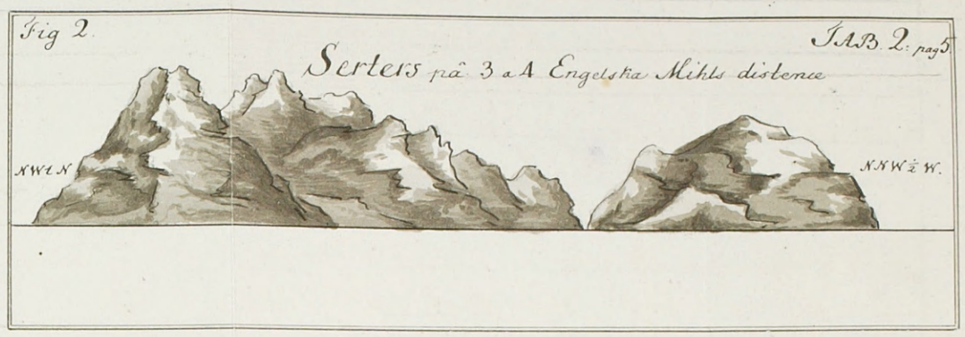

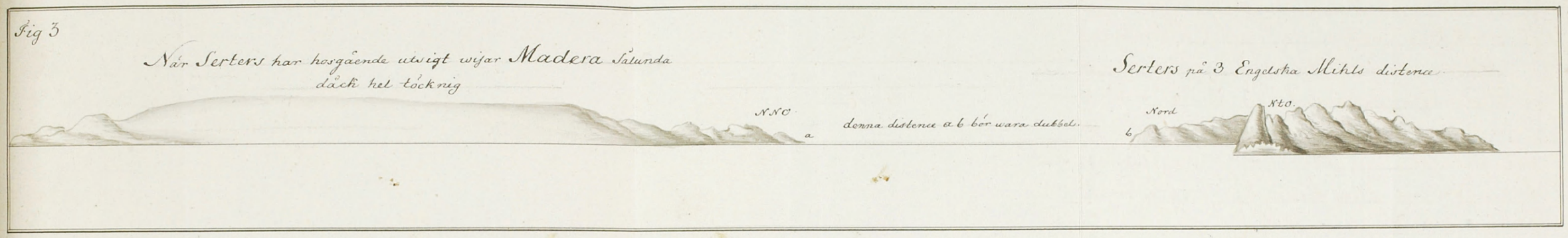

Åtskillige Prospecter på Serters klippor.

Sigte af Öen Madera och Serters

flagg, som sades, för at underrätta Bönderne omkring, det då wore lågt watn så de kunde öpna Slüsarne, och låta det öfwerflödiga watnet som stod i dem, rinna ut. Bättre prospect gaf Staden Grevelingen hwilcken ej allenast Syntes större, med 3ne wackre Torn, och åtskillige stora hus, utan äfwen med Wackra träd sågs å ömse kanter omgifwen, lika som de warit planterade. Dess Distance ifrån Duynkercken är 4 Tyska mihl, lika långt aflägsen här ifrån på den andra kanten, liggande Callais. En töknug luft hindrade at Observera Calais så noga, som de andre Städer, endast kunde Skönias at den låg lågt wid stranden, war widlyftigt bygd med månge Torn, och fästningswärck å norre kanten. Jag i akt tog äfwenledes, at lika som landet ifrån Duynkercken till Grevelingen war lågt, så wäxte det der ifrån, inemot Calais, alt högre, tils det bakom denne Staden aldeles formerade sig i ett högt berg; warande likwäl stranden altid låg; så det Syntes som Naturen genom detta så Skönbara märcke welat gifwa tillkänna den Skildnad emellan Flandern och Franckrike, som deras wid Grevelingen samanstötande gräntsor förordsaka.

Wi optäckte derpå Douver, med sine kalckuge klippor, och lemnade Canalen, jemte de franske och Engelske küsterne snart efter oss, emedan en mera än wanligit gynnande wind, ständigt höllo wåre segel stinne. Oss mötte inga märckeliga händelser på wägen, och att opnämna hwar je dag wi kunde Skönia nogot fartyg, håller jag för onödigt.

Den 3die Maij fingo wi Serters klippor med Ön Madeira i sigte, Tab. II. & III. och kl. 1 den följande dagen fälde wi Anckar i 33 fr. på redden för Staden Funchall, den wi med 8 Skott hälsade, som från ett af Castellen beswarades igen med 7.

IIdra Capitlet.

Staden Funchall Beskrifwes.

Nonschial ef. Funchall, (: som Portugiserne Sielfwe Skrifwa det :) är Slufwudstaden och den förnemste på den Madeira, den är bygd wid en inwik, som intet har nogon Anckargrund förr änn inunder Canonerne af Castellet, och är dess hamn än då ganska osäker, emedan man för Landwindarne, som gierna blåsa om nätterne, tidast måste löpa fara at drifwa till siöss, och derföre stadigt får wara på sin wagt. På dess nog slüttande strander, går en så starck bränning, äfwen när wädret är som stillast, at Båtar med mycket beswär måste Landa, och altid när de hafwa nogon last inne, måste dragas opp på landet af Oxar.

så långt opp, att watnet ej kann räcka at skiölja dem åt igen. Hela Stranden, ända ifrån ytterste stranden opp till stadswallen är äfwen så aldeles öfwerbölgd med en sort små runda stenar, som ligga lose om hwaranan, at nog ej kan beskrifwas, hwad möda och fatigue den lilla promenaden, som ej är öfwer ett mousepet skott, förorsakar främlingar, för hwilcke Landets wackra prospect ej tyckes löfwa en så beswärlig emottagning.

Situation af Staden är annars på en rätt angenäm tract, wid foten utaf nogre kullar och berg, hwarutaf hela Ön, ända igenom består, som på alle 3re ifrån watnet frie sidor, nästan som wid James Town på St. Helena omgifwa den, med den åtskilnad likwäl, at i stället före man der ej annat ser än bara Skarpa gråstens klyfwor, hwars stupbranter äfgrundar, sätta en åskådare i bestörtning och ryssning, så tyckas desse Bergen med flit wara här satte till Funchalls prydnad. De äro aldeles intet stupbrante, utan toppame af dem stiga småningom opemot Skyarne. Deras sluttningar gå heltjamna, och äro öfwer allt oprodlade och bewäxte med de täckaste winplantagier af gröna träd och Buskar, som en will se, hwilcke med sine förändringar af åtskillige om hwarandra blandade färgor aldeles tjusa ögonen, och förmärkt lika som trappwis bland tusende skiften, föra dem opp till högste spetsarne, som på de flåste hållen aldeles förlora sig i molnen. Den nedanföre belägne staden tyckes öfwertröja med sin rättlhet (: hwilcken på lagom håll ifrån synes långt större än den i wärcklichet är :) wackre torn och kastell, denna naturliga prydnaden och sätter en åskådare i tweckan, antingen staden får mera lustre af de omliggande Berg och kullar, eller de utaf staden.

Längden af Funchall hålles före at wara en Engelsk mihl, och bredden 3/4: hwilket jag äfwen will bifalla, synnerligen hwad längden angår, ty bredden Skiftar mycket, och kan endast åt wäster räknas till den nämnde storleken. Åtte annars den byggnad på långt när ej är så wacker, då en kommer nära intil, som på ett tyckte afstägsenhet, skönjes först när en kinner opp på stranden; Ty en stor dehl af husen äro wid sidokanten de aldra samste, och satt af sten bygde, fullsatte med en hop bislag af gammalt trä, som alle wetta åt wallen, och snart skulle kunna hysen nykomnen opwäcka för sina favorabelt begrep om staden, deresst man ej funno nogre andre store och wackre byggna-

TAB 4 pag 6.

Prospect utaf FUNCHALL Hufwud Staden på Oen Madeira åhr 1750.

A. S.t Maria eller Domkyrkan. B. S.t Pietors Kyrka. C. S.t Maria del Calfati Kyrka. D. S.t Clara Nunner. E. Capuciner nunner. F. Franciscaner munker. G. Jesuiter Collegium. H. Incarnations Nunner. I. Land Castell. K. Sio Castell Leon. L. Bastion S.t Catharina. L. Bastion S.t Laurence och Guverneurens Residence. N. Bastion S.t Anthonio. O. Tullhus och Beurs. P. Jorg. Kors Castellet. Q. Nya Fastningen. R. S.t James Fort. S. Nunna Klostor. T. Last och Landt hus.

der bredewid, som Castellet S:t Laurence, Tullhuset och flere derutaf. På Wä-
stre sidan, och jo längre man kommer in i Staden finner man gatorne
tämeligen ordenteligen omgifne med wackra stora hus, om 2 till 3 wånin-
gars högd af små gråsten bygde; en dehl äro swaga som wåra korswärks-
hus, och de öfrige mycket klent inrättade, hafwa tunne murar, och så swa-
ge trossbottnar, at hela gålfwet af de öfrige wåningar gungar, för hwart
stegen der på tager. Taken som mäst öfwer alt gå platta eller litet slutta, ä-
ro ännu wärre underhåldne, och finnas på de nyaste husen ej täkte med
annat, än gamle och af åldren opnötte Takpannor, hwarpå merendels lö-
sa gråstenar ligga så kringströdde, at om det är fara wid hos oss, att i storm-
wäder skadas af nedblåsande Taktegel, så löper man här en långt större
risqve, emedan en städse har derföre att fruckta. Ett slags helt grof huggen
sandsten brukas till panelningar och poster i kring portar, och fönster
hwilcka sednare äro mycket ojämna och olika, och med Balconer utan före
försedda, warande likwäl glasfönster här ej så sällsynte som i Cadix, ehuru-
wäl inrätningen och Architecturen annars aldeles kommer öfwerens med den
Spanska, så framt skillnaden annars ej deruti består, at rummen här meub-
leras bättre med målningar, Speglar, Bureauer, Bord, Stolar, och andre
trädsaker, som gjöras af en sort dyrbart och wackert Brasilie träd, hwilc-
ket i ömnighet hitföres, och merendels liknar det Chinesiske Rosenträdet,
dock utan at stöta aldeles så mycket på brunt. Jag will wäl tro, att som fölc-
ket här äro mera arbetsame och mindre högdragne, änn i Spanien, och u-
tom dessmerendels äga sine egne plantagier, deraf de få åhtligen ansenli-
ge inkomster, så kunna de hafwa bättre råd at anwända penningar på
husprydnader änn Spaniorerne, hwars swaghet enkannerligen är, at hål-
la sig sielfwe granne.

Prospect af Tunchalls byggnad och situation, fast intet af dess natur-
liga täckhet, kann ses af Ritning, på 2/3 mils dist:n ifrån landet aftagen. Tab. IV.

Sielfwa gatorna gå mycket oordenteligen om hwarandra, och finnes
ej mera änn en, som kan kallas nogot regulaire, de äro och så tämeligen
trötsame at gå på, dels för det de bära mycket opföre, dels och, eme-
dan de med helt små kullrig sten blifwit belagde, som gjöra ondt i föt-
tren at gå på, utom de flästas trånghet, är det och så ej den minsta
swårighet, at man märnar och qwällar sällan går säker på dem, efter
den leda wanan brukas, at slå orenlighet publiqut ut ifrån de öfre wånin-

gar af husen; med ett ord: man måste wara lysten at Spatsera, och intet hafwa andra promenader, om man skall wälia denna, som intet kann wara obeqwämare och fatiguantare.

De 2 eller 3 Torg här äro, hafwa ingen Zirat, icke eller finnes nogot på dem till sälgs som i andre städer. Det största af dem har tämelig längd, och stöter med 3 sidor till stor-kyrckan, Hospitalet, och Franciskanernes kloster. Borgerskapets Militz exercerade stundom derpå, och det war all nyttan iag kunde finna at det giorde.

Midt igenom staden flyter en liten bäck, med friskt watn, som kommer ned ifrån bergen, fast i liten qvantitet, så den nu war som en rännsten; på hwar sin sida om staden framrinner och så hwar sin dylik, öfwer hwilcka, äfwen som den första, hwälfde Stenbryggor äro giorde.

Det som ökar widden af Funchall, äro en ansenlig hop trägårdar och plantagier, som i den opåt landet gående dehlen finnas anlagde; man ser uti dem till öfwerflöd, winranckor, Sacker-Röhr, allehande jordfruckter och gröna trägårds saker, äfwen som och så Pisang eller Bananas bomar, Citrone och orange träd, med flere så Indianske som Europäiske fruckter. De instängas af grå Stenmurar, ofwan på hwilcke häckar äro planterade af en sort buskar som hafwa mycket täta grenar, och tämel: nära likna wäre Slånbuskar, bara dessas taggar äro hwassare och längre.

Hwad denne ortens fortification angår, som mäst är åt siösidan, så tyckes den wara af föga wärde. Paralelt med stranden wid ett mousquets skott derifrån, går längs staden en swag muhr af små grästen bygd med bröstwärn på, som här och där utaf nogre Bastioner flanqveras. St: Catharine, kallas den förste, och formerar wid wästra slutningen af muhren, som en skants för sig sielf. Der näst är St: Laurence, (: hwarest Gouverneuren residerar :) som skall wara Stadsens Citadell, och derföre in åt stads sidan, är omgifwit med helt höge murar, som utgiöra 3 hela Bastioner, derpå åtskillige små Torn ses, fast annars man blifwer få stycken på dem warse. Ingången der till är genom ett stort hwalf, tienande till Corps de Guarde för Guarnizonen, och fåren se in uti, en nätt stenlagd Borg-gård, med wackra och stora Stenbyggnader omgifwen, som prunckа ansenligen ut åt redden, och deruti utom Gouverneurens och Capitainens wåningsrum Magaziner för ammunition och dylikt innehållas. Åt siökanten soutineras det af ett Batterie, (: eller det nämnde St: Laurence :) med

Metall-Canoner på, hwarwid stå 2ne runde Torn, som opwid genom en brygga hafwa communication med den inre byggnaden, och med små Stycken kunna besättas. Det 3die defensionswärcket kallas St. Antonio, består af bara facer utan flanquer med 6 Stycken. Dess plan inuti är tämel: wid, och jemnt stenlagd, med hus rundtomgifwit, tienande som en Beurs för Stadsens handlande: Torgkorn Castellet är längre ned, och widare den så kallade nye Fästningen, hwilcket ej annat är än en ordentelig Bastion med facer och flanquer af 12 Stycken besatte, warande in åt Staden afstängd med en jämn mur. St. Jacobi fort ligger wid östra ändan och synes wara en liten särskildt Skants. Så månge Stycken iag såg på desse wärck, woro ej större än 3pundare, stående månge Styckgluggar tome. Muren som formerar Courtinen emellan Bastionerne, har eller inge Canoner, är och intet så bygd, at nogre kunna wara der på. Utom desse nämnde förswarswärck, är på Stadsens wästre ända en högomfluten klippa, hwarå äfwen ligger en Skants: Leon kallad; och förmodeligen den enda på den kanten, som kan giöra wärckelig nytta. At Landsidan har Staden intet widare förswar, än att wästra muren fortfar i ett Samanhang ända till en ojämn högd, derest på en kulle ett 4kantigt sten Castell med Bastioner i hwart hörn ses bygdt, som kan föra 16 Canoner, och beskiuta hela Staden. Att förswara desse wärck, finnas här ej flere än 100 man stadige guarnizons Troupper, med en Capitaine, en Fändrick, 2 Sergeanter, och 2ne andre under officerare. Desse syntes atte wara wackert Folck, och wäl exercerade; brukande hwite räckar med stora röda opslag för uniformes klädnad. Borgerskapet som i nödfall äro förbundne, at med alle krafter bistå Staden, utgiöra utom desse en apart Corps i 4 Compagnier indelt, och exercerade nogre gångor under de dagar wi woro här; dock den oskicklighet de wiste för detta handtwärcket, utmärckte klart nog, att deras bistånd på lång tid ej lärer warit nödigt.

Tillräckeligit antal har denne Staden af Kyrckor och Kloster; ju sällsyntare rätt skaffens andäktige andelige och Munckar menas wara hos de wid skeppeligare papister, desto större är öfwerflödet på andelige hus. Utom Capeller, hwars myckenhet öfwergår all sannolikhet, äro här 3ne Hufwud Kyrckor. St. Maria heter den förnemste, hwars gamle Göthiska byggnad utwisar, att den lärer wara äldst. De 2 andre nämnas: St. Pietro och Nuestra Sennora dell Caljao. Jag behöfwer ej nämna om deras inre Zirater, alle som besökt Catholske länder weta sådant, och den som undrar öfwer, att

derute nästan intet träffas annat än altaren kunduom alle waggar, må begynna, det nogot måste vara, som skall synas tyglesatta deras många Präster och munckar, hwars lättia annars blefwo act för tydelig. Nunneklooster finer en bårstädes 3ne slyken, af hwilcke Capuciner-Nunnor innehafwa det första och minsta: de af Incarnations orden det 2dre, och S:t Clara Nunnorne det 3die. Dese sidstnämda försakrades wara tillsammans 300 st. twifwelsutan lärer antahlet mycket öfwas dymedelst, att de ej lefwa i sådan strängthet som de andra, hwars Ordensreglor förbinda dem till ett mycket poenitent lefwerne. Kunduom dese klostren gå nog höge murar, warande på alt wis præcautioner tagne emot dem, hos hwilcka tillåfwentyrs lediga öfwer det twungne lefwernet, kunde uppwacka nogon lust att slippa sitt fängsel. Utom det at parloirn eller samtalsrummet med duble galler är afskild ifrån de öfrige klosterrummen finnes in uti muren en öpning för en dor, uti dess ställe, är på hwar sin axel öfwan och nedan fästad en cylindrisk machin, öpen in åt båda sidor med rum, hwaruti kann läggas och uttagas hwad en will, och kan wridas om, så man på lämna de innanföre warande hwad de åstunda, och äfwen tala wid dem, utan at kunna på nogot wis se nogon.

Franciskanerne äga ett skiönt kloster, uti Junichall, med wacker kyrcka och artig trägård till, fast det ändå på långt när ej kommer opp emot Jesuiternes Collegium, hwarcken till byggnad eller begwämlighet. Dese sidstnämndes kyrcka är den täckaste och rikaste i hela staden, inuti rundt i kring alle waggar utziradt med målningar och förgylt bildhuggerie arbete, som ända ifrån taket till golfwet är behängde med röda damast Tapeter kantade med gulesnören och Frantsar. Alle Jesuiter hafwa i detta Collegio sitt understånd, som med största begwämlighet lefwa i skiöne wäl meublerade rum, fast än en dehl af dem föga tyckes sönderinera den berömlige caracter, som de sluste franske Jesuiter, genom sin flit, qwickhet och lärdom förwärfwat sig i sin orden. Detta oachtadt, både dese ändå ganska många Scholairer, och den myckenhet af ungt folck med swarta kåpor och en rakad plätt i nacken (som är deras kiännetecken,) man stundeligen ser på gatorne, både snart sätt mig i tancka, att all stadens ungdom nyttiade deras undervisning.

Hospitalet hör dit, kan ock så räknas ibland deras ansenlige

hus, fast än det ej äger annan märckwärdighet, än at det är en stor och gamal stenbygnad som behöfwer reparation; Patienter funnos mänge in uti, men det skönjades likwäl at ibland dem medlidandet förnämligast sträkte sig till dem, som otidig brånad ådragit en billig näpst för ungdomsåhrens alt för stora raseri. I öfrigit hafwa de mäste af Ofwannembde kyrckor, och kloster, wackra torn med klåckor uti; som likwäl ej ringas rundt omkring som i Cadix. Kyrckogårdar äro ej brukelige, utan i stället går en stenlagd terrasse eller opphöjning omkring dem, som å alle sidor har trappsteg.

Biskopen öfwer Madeira och Porto Santo, som står under Arckie Biskopen i Lissabon, bor här, och äger ansenlige inkomster. Åhr 1750, hette han som beklädde detta ährostället; Don Juan de Nesuriento, hwilcken äfwenledes då war vice Gouverneur öfwer hela Ön, och följackteligen högsta hufwudet i både werdslige och andelige saker, emedan Adelantado eller Gouverneuren sielf kort förut till Portugall war återkallad. Han förde ingen staat, och gick merendels hwarje morgon ut, ledsagad af nogre munckar och Canonici, klädd i en grå kåpa och sijd kiortel, hwars släp af 2ne dess andelige följeslagare opbars.

Tiugu tusende Inwånare wille man öfwertala mig skulle finnas uti denna staden, med Barn och Slafwar, och wid lag 100de främlingar inräknade. Portugiserne som utgiöra största hopen, äro till färgen af hyn, nog brunachtige, eller snarare Olivefärgade, och på långt när i sinnelaget skilde från de stormodige Spaniorer. Jag kan till denne stadsens beröm säga att dess inbyggare wärckeligen äro mycket höflige emot främlingar: åtminstone be funno wi dem sådane. Jag giör dem derföre med nöje denne rätten, hwilcken de så wäl förtient, i synnerhet genom det allmänne loford de tillade, ännu medan wi woro där, wåra swänske, som de tillstodo utaf alle folkslag som till den dagen bewistadt deras ö, warit de skickeligaste, så uti anständigt oppförande, som ordenteligit lefwerne; Ett så mycket mera smikrande beröm, som dess allmänhet tyktes öfwertyga, at det ej härflöt af nogot blott flatterie; Det woro till önskandes at alle wåre landsmän genom sin Conduite wille söka förwärfwa nationen, på flere orter de besöka, ett så fördellachtigt omdöme. Tänck! hwad heder likwäl för Fäderneslandet om Funchalls Inwånare ej wore de endaste som åstimerade det kalla Nordens affödingar framför så mange andre främlingar förrdem besökt!

I klädesmoder rätta manfolken sig mycket efter Engelska smaken, wisande inga stora märcken eller begiärelse för otidigt öfwerflöd. Gull och Silfwergaloner, Brodurer, förgylde eller med stenar infattade knappar med dylikt annat prål, war nyligen afskaffad genom ett strängt förbud ifrån Portugall, som sträckte sig till alle, och äfwen de längst bort i Indien derunder hörande länder.

Fruntimren gå klädde som i Spanien och ses sällan på gatorna, utom täckelser eller regndukar, fästade wid midian. De gemena brüka långa blå eller swarta kiortlar, med små röda kappor öfwer axlarne, och slokutte hattar på hufwudet.

Ibland dette folkslagets egne brük, i akt tog iag, at det hölts à la mode, det karlarna gingo med långa, wida, swarta kappor dels med dels utan ärmar; Terrible smak hade de för mycket länge wärjor, än skiönt det försäkrades att wid lifs straff war förbudit blotta dem i wredt mod. Jurister drogo alle kåpor på axlarne som i Spanien, och glasögon woro ej allenast en allmän Zirat för munckarne då de gingo ut, utan skiägglöse ynglingar wille äfwen genom deras brük inbilla de enfaldigare, att de genom mycken flitig läsning skiämt sine ögon, fast iag med god Raison intet kunde anse Tunchall för den ort, som skulle frambringa månge Parnassens prydnader.

Hästar sågos mycket få, som höllos endast före att rida på de som woro wackra, lära kommit ifrån Spanien, medan dene öns afwel ej skall stort dåga. Mulåsnor deremot äro uti öfwerflöd, fast helt små. Inga Wagnar eller åkedoningar med hiul blefwos warse, utan allenast dragstohlar eller Tortchaiser, som stundom büros af hästar eller mühlor. Att kiöra waror med, nyttjades dragorar, spände för en 2 alnars lång trädklump, der inunder ett halftqvarters höge medar, som på en kiälcke woro slagne; ofwan på den fastbands, ehwad som skulle kiöras, hwilket sedan släpades fram. Den som war Fohrman, stälde sig på kiälcken, och utan tömar, med en lång spröta, i hwarsände satt en järntagg, styrde oxarne, som utaf wanan tillärde, kiände hwart de skulle taga wägen eller huru de borde gå, så snart de här med på nogonthera sidan widrördes.

III^die Capitel.
Om Öarne Madeira och Porto Santo.

Sedan det förtegen blefwit beskrifwit hwad som under så dagarom
funnit kunnat observeras, hoppas jag ej anses som afgående ifrån
mitt ämne, om äfwenledes något anföres af det i allmänhet inhäm-
tats om Sielfwa Ön Madeira. Somlige räkna den till Canarie Öarne
hwaremot andre Skilnad järnte Porto Sancto derifrån; hwilcke här
uti innan hafwa rättast, är äfwen så litet min tanckа att undersö-
ka, som den ibland de så nämnde Insulæ Fortunatæ, för de
gamle wäl kunnige Antiquarii, till hwilckas undersökande detta
hörer, må till äfwentyrs finna ordsak att räkna det sednare, af det
Marcellus in Æthiopicis, hos Brodum, i förstа Boken af desſ Simo
Skrifwer, der han räknar deras antal till 10 st: och hwaraf somlige
fogat anledning att tåla, det den hetat Insula Junonis, eller Au-
tolata; för min del, will jag det förtaſte som möjeligit är, befat-
ta mig med undersökningen af saker som så litet löna mödan, och
derjemte ringa nöje medföra. Bättre lyckes det här tiena, hwad
om denne Ön påfinnande i sednare tider förtälges. I allmänhet
tror man det hände i början af 15de hundrade Thalet, eller wid år 1410:
eller 1420. Mr. D'Apres de Mannevillette i förtaklet till Sin prag-
tige Neptune Oriental, framförer derom en sådan berättelse: —
Åhr 1418 gaf en slumplycka Swarare än Siömännernes Skicklig-
och dierfhet, Anledning till Ön Porto Santos upptäckning; och det på
följande Sätt: Juan Gonçales Zarco och Tristan Vaz, Adelsmän af
Infantens af Portugall, Prinz Henrics hus Satte sig uti ett Skepp,
för att passera Cape Bajadore; En påkommande Storm öfwerrump-
lade dem, och dref dem ifrån Custerne, kastande dem å en obekant
Ö, som de nämnde Porto Santo, antingen för det samma hände
All Helgone dag, eller för den tillflykt de der funno, just under det
de trodde sig förlorade, eller och så för både delarne Skull. Tid-
ningen om detta påfinnandet, som de Skyndesamt förde öfwer till
Portugall, förorsakade der en stor fägnad, och giordes derföre all-
männe taksägelser, till Den Högste. Under deras wistande i
Porto Santo, blefwo de åhret derpå Ön Madeira warse, som
ej ligger långt derifrån, och dit de blefwo återsände, att taga
den i besittning. Dey Storlek och fruktsamhet förorsakade alden

Sedermera föredrogs den först påfunden och eliksänderman
inwånare, förplantande der åtskillige slags djur, Socker röhr
och Wijnranckor.

Inwånarne i Funchall, giorde deremoten hel annan berättelse
härom: En Engelsman född i Bristol af Portugiseare, Robertt Ma-
chike el: a Machin, skall först fått kundskapen om Madeira,
genom en sådan händelse: Han war kiärblefwen i ett frustimmer
af adel Anna d'Arfet; men kunde på intet sätt förmå sine föräl-
drar at bifalla hans äcktenskap med henne, utan twärtom bortgif-
des hon emot sin wilie med en annan. Förtwiflan, kan man wäl
tänckа, intog Stackars Robertt, då han fick tidning derom: men
hwad stod at göra? han fattar et desperat råd, underrättar derom
sin kiära Anna hemligen, som bifaller det, och med nogre andre
Carnerader jemte objectet af sin kiärlek, sätter sig i ett skepp,
i tancka at gå öfwer till Franckrike; Lyckan war dem likwäl
ogunstig, en bitter Storm och tokmugt wäder förwillade desse
oförsagde Siömän i sin kosa. Tretton dygn dreefwos de af och
an, innan de upptäckte Land, som war Madeira, och för dem
aldeles okiändt, dock af bärligt utseende; men de togo liten båtnad
deraf; Machiko med sin maitresse och få följe slagare gofwo sig
i Land, at förfriska sig; de funno orten oförliknelig och tänckte
dröja der nogon tid; men olyckligen blef dem återfärden snart för-
bådden; Deras skepp blef af en Storm bortdrifwit för dem, på Bar-
bariska kusten, och Anna gramde sig derutaf ett par dagar öfver at
till dödz, och till prof af at Machiko upprichtigt älskade henne,
hade han ej heller kiärta at lefwa länge efter. Sinnan, de dogo, som
ett oförliknеligit efterdöme för alle Roman-Skrifware, både
twå; men Likwäl Machiko först: och båda blefwo de under ett stort
träd begrafne, och som man wäl kan tänckа i en graf, hwar öfwer
ett Epitaphium lestes, hwari Robert sielf, så widt hans sorg kunde
tillåta, inskrifwit sine öden, hwilket efter försakran anno skal ses
på orten: De få som lefde qwar, hade till all lycka skepps sluppen be-
hållen, derföre de satte sig deruti, i tancka att kunna med den komma
till Englandzigen; men det slog dem fell ty Storm dref dem i händren
på de Barbariske Röfwarne, som slogo dem i bojor för lesten
af sin lifstid, och slutade dermed Expedition. Några fångne Spaniorer
fingo likwäl af dem nogre underrättelser om deras öden, hwilke
de sedan spridde ut för andre, så Gonzales omsider seck höra,

och tillfölje deraf nogre och 70 åhr deresser (: Tÿ Machiko expedition Saijes wara Skiedt åhr 1344 :) gaff sig på wägen at leta opp Madeira, den han och så Sen han först Landat på Porto Santo igenfandt och peûblerade sast med sin Stora fara. Tÿ landet war alt för skogrikt, deraf det och blifwit kallad Madeira, och som han inente bråna afsendehl, Spridde elden sig alt för ifrigt, då de i hastmåste begifwa sig i hafwet och derstådes stå i watnet opstil halsen, utan mat och dricka i 2ne dygn, tils elden stillat sitt kaserie nogot.

Ön Madeira, som ligger i 32d: 27' Nord: Latitudo, och med sin Ostligaste ända litet öfwer 35d: Wester om Upsala Meridian, hörer som bekant är, jemte Porto Santo, Konungen af Portugall till, hwilken ditsänder en Gouverneür, at styra dem i sitt namn. Dey Skapnad är 3kantig ef: Inarare som en halfmåne, Längden räknas til 1 grad ef: 60 Engl: mihl: och bredden til 20 dylike. Tÿ uti sju Socknekyrkor berättades den innehålla, jemte åttatjo Tusend Inwånare, som bruka nattwarden, så och barn under 12 åhr, således intet derunder inbegripes. Detta antall skulle synas tämeligen tillagt, och wille jag intet förwist utgifwat ånskiönt många, och äfwen deribland Domprobsten i Funchall, en Irländare, hwars witsord i det mål, intet borde falla mig mig tänkt, försäkrade mig dess pålitelighet, deresstey det mykne antal af Slafwar som föras ifrån Guinea och Westindien, och här brukas till arbete i wingårdarne, gifwit mig anledning at tro, det åtminstone intet mycket derutti kunde wara till skarwad:t Utom den förnämsta Staden Funchall, som Gonz Zarco 1421 Sages byggd, och hwarest dey Gemål Constantia Skall inwigt det förste altare, til den Helige Catharina, finnas ännu 7 st: andre, som alle ligga wid Sio kanten, och kan hända för den orsaken tillägnad dé sig Stadsnamn. Öfwer om Funchall, är först S:t Cruz, ef: Så nämnd efter Gonzales der oppreste det förste korset, till tecken at han tagit Landet i besittning: hwilken hålles för en af Öens ädlaste bebygde plattar, och näst Hufwud Staden Skall wara störst och wackraste, samt Sages äga det ädlaste Tullhuset, hwadan ifrån alle Tull Betiender i Funchall och de öfrige plattser installeras. 2do Machiko, ef: som Sornlige Säga Manchiko, hwilken af den öfwan omtalte Öns förste inbyggare Machiko sådt namn, och af Gonzales wid 14-22, Skall wara anlagd på Samma Ställe som de olyckliga älskarnes Graf och Epitaphium af honom igenfandts. På den wänstre Kanten liggas 3tio Camer de Lobos 4to Ribeira Brava. 5to Ponto de Sobech. 6to Caljeto. S:t Vincent är Nordpå Ön anlagd för en liten tid sedan, och Således ännu i sin linda. Hwad Marasylo, som i Sio Cbartorne uttsattes, är för en ort, wiste ingen i Funchall at Säja; kan hända at det är galet wredt namn af nogot de öfwannemnde.

Hela Ön är mycket högländ och merendels med moln så öfwer-
täckt, at den knapt kan ses, förr än man är helt nära der in till. Den
Östliga ändan är dock nogot lägre än den Westra, som behåller sin högd
ända emot siö sidan. Detta oachtadt, aftager Landet äfwen ifrån den
Största högd, mitt uppå mycket Smått, och formerar på alla kantar,
helt jämna slüttningar, som med Skiöna åkrar, plantager, och wingårdar
äro besatte. Sielfwa marcken är full med Små stenar; men icke de-
sto mindre förträffelig Fruktsam. Om en Skulle hålla före, at de gamle
med denne och kringliggande Canariske öarne, förstodo de Atlantiske
eller Lyckeligas Skiär, så har man uti den berättelsen Plutarchus an-
förer i Sortorii Lefwernes efterdöme, huru högdt de then tiden redan
för sin ömnige Fruktbahrhet woro rykt bare, jorden tienar Synnerligen
för at fortbringa Winwäxten, hwilcken Inwånarne i Synnerhet lagdt sig
på at öka; sedan masken en gång ruinerad mästadehlen af deras för-
ste plantagier, som bestodo i Säcker-Röhr. Winranckorne äro först
hitförde ifrån Candia, eller som andre mena ifrån Malvasia i Morea,
och wäxa emellan 4 till 5 alnars högd. De hållas intet opprätt, ge-
nom nogre Spröten, som med humlan hos oss förfares, utan en mans
högd ifrån marcken, står på stolpar ett öfwer hela wingården gående
tak, flätadt af widier i rutor om ett halft qvarter i qvadrat, hwar
igenom Ranckorne sig sätta. Winet som af drufworne giöres, hålles
af kiännare för förträffeligit, synner(: at föra med sig öfwer hafwet,
der dess godhet ökes, ju längre det bewaras. Färgen derpå, är gemenligen
blekröd, dock finnes det som har en högröd coleur, nästan som Pontac,
hwilcket äfwen som det helt hwita, der af det helt litet är at få, på
långt när ej äger lika styrcka med det första, eller ordinaira. Som Tiden
ännu intet war inne (: sy i samla de in Fruckten :) på hwilken
drufworne mogna, kunde jag ej få nogre af dem, ehuru stor lusten
war, at se dessa monstra, som wisse Scribenter berätta, Skola wara 2 fot Länge.
Inwånarnes sagen att detta woro osanning, war dock mäcktig nog, att
öfwertyga mig, utan at se dem, om falskheten af en berättelse, som jag
så mycket twiflade på.

In uti, och wid de fläste af desse wingårdar och plantagier, haf-
wa ägarne sine Landthus, som en dehl för sin wackra belägenhet ä-
ro förträffelige Några, der konsten enat sig med naturen tycktes
kunna anses för täcke, äfwen bland de folkslag, som mäst smu-
=kra sig af fin smak i Sådane Saker; Der ligger bland andre ett,
som en Fidalges rår om, sträxt ofwan för Funchall, med en liten, men

Wackter och wål inrättad Trädgård wid opprtsylo med flere inrätningar
af Grotter, Cascader, Fontainer, och jettes d'eau, än man troligen innom så
trångt rum förmodat. Det Märkligaste är ett mitt uti den stående träd med rät
och jämn stamm, Nio alnar tjock i sin omkrets, som med sine löfrike grenar,
nästan öfverskyggar större delen af platsen.

Luften på Madeira, föregifves att wara nog hälsosam, berättande
somliga Scribenter, oftinet giftigt djur der träffves; Det förra han jag hålla
med, efter landet allestädes bogt utom wid stranderne, har sine wanliga åhrs-
tider, som andre närmare emot Cohlerne belägne länder, och äfven stundom
om wintrarne opfrishas af hiäl och Snö: dock hwad det sednare angår, så har
jag till ringaste stor orsak till twifwelsmål emedan jag ej allenast såg tämne-
ligen stora Spindlar, som på andre orter plåga wara giftiga, utan äfven jämt
alle sten murar i kringplantagierne, krållande af ett slags fyrfotor eller ödlor,
som ej alsles hållas för de Sundaste.

Utom allehanda hemtande djur och foglar som Portugiserne i första
flyttningarne förd med sig ifrån Europa, bestå Öns förnämste Producter uti
Wijn, Brännwin, nogot Säcker, korn, hwete, med hwarjehanda frukter, som
Renetter, Citroner, Pomerantzer, Pisang, wahlnötter, körsbär, etc.
Win och Brenwin är likwäl det endaste som finnes i tillräckelig myckenhet
för utförsel, hafwande det förra kommit i sådant tycke hos Engelsmän-
i deras Westindiske Nybyggen, att de föga wärdera annat Win deremot. Det
är och så förnämste ändamålet för Öns handel, som dithockar främ-
lingar, för wijns utgafs, at i forne dagar, och ännu i god åhrswäxt öf-
wer 20000 Tipor hwart år utförder, hwar tipa om 170 ℔: som åhr 1750
såldes till 17 £ Sterling pipan. Kornet och hwetet deremot räcker knap-
past till för 2 till 3 månar och måste bristen årligen tagas ifrån Westindien,
och Portugall. Insyltade Citroner, Pomerantzer, Marmelade och flere
Syltsaker skola öfwer 2000 kistor till främlingar åhrligen afsättas.
Emellan Brasilien och dese Öar, är en mycket stor Communication, de taga
dädan, för Win, Brenwin och Walnötter som dit sänder; Säcker, hwilket
de ej äga tillräckeligen för alle sine Syltsaker, Hüsgeräds saker af Brasi-
lie Träd, och planchor till byggnad, som dem felas, skiönt deras ö med
tillräckelig wed för bränsle, förser dem. De Engelske Nybyggen i Nya Jorck,
hämta emot sine pipe stafwor och Fisk, Win och Brennwin, och Hollandarne,
Engelsmännen och Danskar, jemte Norrske, som alle i gemehall hafwa
sine fullmächtige, eller som de kalla sig, Consuller, in förda till denne staden
och S:t Cruz Pipestafwor, Järnband, Trädwarelie Spannmål och annat.
Förutan det som nämnd är, säga somliga och äfven ifrån dene ö,
fås åtskillige slags hådor, äfven som planchor af Taxus och Cedar,

Sågade i deras Små Sqwalp qwarnar, som finnas anlagde wid de ned-
flytande Små bäckar; men sådant har iag ej hördt om, och förgiäfwit på
orten at efterfråga, såjag hwarcken kann neka eller jaka der till.
Lifs medelfalla på denne orten ansenligen dyra; under det wi lägom här
war gällande priset, för en Pipa Win, 60:000 Rees, med fath och järn-
band. En D:o Brännewin 70:000 rees; En D:o Win ättika 24:000 rees.
En stor oxe 24:000 rees. 1000:de Citroner 3:750 rees. Ett Swin 10:000 rees. Ett
får 2:000 rees. 100:de höns 27:000 Rees. 100:de Capuner 56:000 rees. Et:c.
För öfrigit anmarckes at penningar äro mera Sälsynte i Funchall, än
man skulle förmoda och derföre lärer en privat handlande som inlåter
tillräckeligit Capital at nedlägga i något partie af de förr omtalte för orten
lämpeliga waror, giöra bäst at deraf föra runda Spanska Piastrar, och löse tealer
samt Cruzadoer, emedan de betalas ansenligen öfwer sitt rätta wärde, som i Por-
tugall är, 750 Rees för en Rund Mexico dechler, men år 1750 togs i Funchall
900 Rees, och Ducater eller Smått Skiljemynt till 1000 Rees p: Piastern.

Ingående det år 1746 på Madeira och Canarie Öarne inrättade, och med
Hans Kongl:r Maij:ts allernådigste Privilegio förundte Compagniet ifrån Stock-
holm, wet iag intet widare at säija, än at Swenskt Skepps waren Sälsynthet på
Funchalls rede, och at ingen kunde minnas något som der warit utom Kongl:e
Swenska Ost Indiska Compagniets Skepps, Giötheborg, som af en Engelsk Capare år
1741 dit blef opbragt.

Antreffen i hogkomnas Serters, som äro 3:ne hela båre Klippor, något
öfwer en Engelsk mile aflägsne ifrån S:t andren af ön Madeira; De 2:ne ytterste
ifrån dem äro höge och ojämne, men den inre, låg och plate som en Tafwel; Af de
Land jag sedt, har intet på så kort tid förändrat, så ansenligen sin förste skapnad,
som dette, hwilket af Ritning ses. Tab. V.

Tab. V.

Endast nogre gietter hållas på dem i bett, emedan stenarne, hwilcka af ref: C.
Hafwar wakta as, som så sin föda jemte watn öfwer ifrån Madeira, emedan ingen
ting på dem står till fångs. Canalen som går emellan dem och den nemnde ön är
djup, så den utan nogon fara kan genomseglas, hwilket äfwen de största
Skepp, som falla in på Porto Santo, giöra.

Emedan ön Porto Santo nogre gånger blifwit nämnd, och äfwenledes
står under samma Gouvernement med Madeira, allenast at der är en före ståndare,
som dependerar af den i Funchall; Ty skall jag med få ord omröra något af det,
som mig i denne staden derom blifwit förtäldt; Hwilka Portugiserne den tid fun-
no och sedermera så godt som öfwergofwo; när de upptäckt hwad förste, Made-
ra ägde, är förr omrördt. Sedan den tiden har liten Reflexion derpå

blifwit giord, mera än at Engelska Capitaine Amias Preston, åhr 1595 Skiöf=
lade den med den lilla staden derpå Ligger, samt minskade så Inwånarne, at deras
antal nu mera knapt stiger till 150 personer, lemningar de förste flyttningar,
som dit blifwit giorde under Tristan Vaz och Bartholomæo Perestrello.
Desse få, som utom sin lilla kretz, nepligen sedt flere den store werldenes
Inbyggare, utom sig sielfwe inbördes, änskiönt ursprungne af en stam, med
dess Landsmän i Madeira, Skola ändå i Lefnads sätt wara så Skiljacktige
ifrån de sednare, at äfwen då här i Funchall en otidigt högdragen menniska skall
beskrifwas, liknas den wid en inwånare af Porto Santo. Deras lättia berättades
gå så långt, at de förr Swälta än arbeta, och änskiönt deras Landtbruks
ägor för widlyftige för dem, intet äro otacksamme, så opbruka de dem intet,
så länge de hafwa nogot i förråd. Deras Qwinfolk, rätta Original af Mollie=
res Comtesse d'orgeuill, räkna för en Skymf at obetäckte wija sig, och på det
respecten och anseendet må altid bibehållas, gå aldrigut, utan ridande på
mulåsnor; när nöden trycker för mycket, Skola desse Sennores Matadores
likwäl komma öfwer till Funchall, at tigga, och fast de tusendetals chicaner
måste utstå, för sin högdragne lättia, räkna ändå en skamlig fattigdom långt
drägeligare, än en träfflig wälmågo, förwärfwad genom flit och arbete;
Ehuru de inga andre medhållare finna i dessa sina galna, och dem sielf=
we mäst skadande satser, än sina egna lika sinta Camerater.

På Porto Santo wäxer intet win, nogot hwete och korn; och synnerligen
talar man om, at skönt wax, och god honing där finnes.

Porto Santo ligger 13 Leagues NO. ifrån Madeira. Både Dessas
Skappnad och Situationer efter de ordinaira Siö Chartorne finnas
att ses efter Ritning. Tab. V.

IV Capitlet.

Resan ifrån Madeira förbi Cape Bonne Esperence.

Wi drögde ey flere än 7 dagar för Funchall, Systosatte dels at intaga proviant &
watn för resan, dels at utlossa nogot järn och spik, emedan skeppet fants så drygt
Lastadt, at wederbörande twekade om det annars skulle kunna uthärda de
swåre under Cap Bonne Esperence blåsande windar; hwarpå den 11 maij Anc=
kar lyftades, och resan under den Högstes beskydd fortsattes, sedan Castellet i
Funchall beswarat wår salut med lika många skott som wid ankomsten.

Utom flere fremande skepp, lemnade wi äfwen 2ne Engelske efter oss på red=
den, det ena Ost Indiske Compagniet tillhörigt, ämnadt till Bombay; det andra
Mercurius, en örlogsfregat, om 20 Canoner, förd af Capitaine Drahe och
utsänd att krytsa på Saleerne, som i desse dagar wist sigutan
före denne negden.

Det första som märckwärdigt sedan wår affärd förefölt war sigte af ön Palma, som på 12 leagues Distance syntes den 13 maij kl: 12 om middagen. Så wida man för molnen som woro omkring kunde giöra nogon Skilnad tycktes den wara mycket hög öfwer alt. Det har ofwanföre blifwit anmärckt, om ön Madeira, äfwen som sidste resa wid de andre Canarie-Öarne, hwilcka då till större dehlen sågos, at de högste stadigt med sky woro så öfwertäckte, äfwen i det klaraste wäder, så man på 2 eller 3 Tyska mils afstånd skulle hafwa noga möda at tydeligen urskilja deras anseende; deremot andre mycket högre land emellan Tropikerne och nära Linien belägne, som St: Helena, Assension, och Monopin på ön Banca med flere tämeln klart kunnat synnas eller Skiönias 8 till 12 mil i sion, och åtminstone samlat ganska tunna moln kring sine öfre spetsar. Om desse sednares ofruktbahrhet, hwilcke mäst bestå af bara berg, och följackteligen intet torde kunna gifwa så ömnoge utdünstningar ifrån sig, kan anses som nogon orsak till denne skillnad, wet jag intet at säja; men nog har jag af andre, ej mindre fruktsamme land än Canarie Öarne, som warit tämeligen befriade ifrån en sådan disig luft, funnit, at åtminstone denne regel ej kan wara generelle. De Natur kunnige, som bättre om luftens egens kaper och beskaffenhet äro underrättade, torde finna mera sannolika ordsaker härtill. Det allenast will jag anmärcka, at wi på hafwet altid funno himmelen lika klar, och ren för oss, på alle desse ställen, undantagande å somlige orter, hwarest siöfarande ansågo som et tecken till nalckande af land, när öfwer det stället, som det förmodades skola synas ifrån, mer eller mindre molnfläckar samlade sig.

Den wanlige NO: winden följde oss ända ifrån Madeira till 10 graders Nordlig bredd, hwarest de skiftande wädren började infinna sig. Genom långlige anmärckningar har man funnit at denne beständige winden ophörer altid på nogra grader mera Nord åt, ju närmare solen nalckas emot sin nordre wändepunct, och sedermera tager till igen, sedan den passerad Æquator, lika som följande solen efter, hwilcket mycket styrcker deras sats, som grundar windarnes beständighet på denna himlakroppens influence. Således sedan NO: winden altjämt aftagit, och i Augusto inneslutit sitt wälde, innom 11 graders Nordlig bredd, börjar den efter den tiden, sonåningom draga sig närmare emot Linien tilbakas, så uti Martjo den blåser starkt in till den 4de Nordlige graden, hwarefter den åter igen för hwarje Månad, tager på at gå baklänges så länge, at med början af Augusto, den når sin Nordligaste gränts igen.

CHARTA

På Belägenheten af Öarne MADEIRA och PORTO SANTO

Sedan de Skiftande windarne efter wanligheten, nogon tiddels befordrat, dels genom mycket stilt utdragit wår resa, passerades dagjämningslinien den 3 Junj om aftonen, efter räkning, Wäster om Upsala Meridian. Läsaren torde wäl förmoda, at jag här inkomer med nogon berättelse, om alla de bruk, som en gc: Sedwane och widskeppelse infördt bland Siömän, när de hinna öfwer Aequatorn, och hurü både med löjlige och absurde ceremonier, de inprägla hågkomsten af denna färden, hos sine Camerater, som ännu aldrig hunnit uti den Södre Latitüden, och dylikt mera; men om sådant wäntas, blir man bedragen; Jag finner litet nöje i att se sådant, och mindre i at berätta det, lämnar således slikt för andre, som hafwa mera hog än jag, att oppfylla papperet med alt för stort lapperi (: Ty af det slaget finnes här ganska nog förråd utaf:) och endast se efter, hurü arbetet skall wäxa, i widlyftigheten, men widare till saken: Den S.Ost: passaden, hade redan på 5° till 6 graders Nordlig högd, börjat, och war wår följeslagare till den 20 Junij, då wi woro uti 23° Sydlig Latitüde. Hela denna tiden hände föga märckwärdigt, som förtiente nogon påacktning, mera än en förmörckelse i månan, hwilcken den 8de Junj om aftonen Kr: 6: 22 mintr kom opp, redan till större dehlen af Solenes Skugga betäckt. Mülne lüften hindrade at accurate, observera tiden, som förmörckelsen warade på, och war det ungefär Kr: 8: 56. Som månan framkom ur molnen, helt klar, hwilcket skulle giordt wår Distance Wester om Upsala 47½ grader, (: i fall man wille supponera, at detta war accurata Tiden, som förmörckelsen ophörde på för oss:) Som intet med de räknade Longitüderne öfwerens stämde, ej eller kunde förmodas, i anseende till de swårigheter man har at i akttaga månans förmörckelser, äfwen när stället medgifwer at nyttia Instrumenter.

Jag har i min Dagbok öfwer förre resan till Indien, opräknadt de fläste slag Foglar och fiskar, som man emellan Tropikerne uti stora Ocean Wester om Affrica blifwer warse. Som desse altidäro af enahanda Sorter, håller jag onödigt att här widare röra nogot derom, om intet det, at hwarcken wi funno dem nu i sådan mycken het som då, och at äfwen en dehl foglar aldeles intet wiste sig. Det kan wara mycket troligit, at äfwen som en dehl Landtfoglar, efter åhrstiderne skifta sine hemwist, så torde och så bland dem som å watnet wancka, det samma tilldraga sig. Få anmärckningar på särskilte tider giorde, skulle snart afgiöra saken, om de med nogon agtsamhet anstättes. Det skulle annars synas mycket underligit med desse fogle flockar, som så många 100de mihl lefwa ifrån Land, utom andre nästen än sielfwe wågorne, och beröfwade från alt annatuppehälle, än det som de mindre aktsamme fiskarne lämna dem, hurulunda de kunde fortplanta sitt slackte, och hwadan de skulle taga sin föda, när desse hafsinbyggare genom sine flyttningar till andre kanter, bortföra med sig deras wisthus. Man kan der före hålla det mycket likt, at den

myckenhet Bubier, Tropik foglar och flere, som träffas i Brasilien, på Bermudiske öarne, Nya Holland, Ön Ascension, jemte alle andre aflägsne klippor, endast ditsamlar sig för at wärpa sine ägg och utkläcka sine ungar i deras skrefworne gjorde bón. För hända öfwerleder at i sådane Skiär och klippor, finnes nogot annat till födo tienligt som ditlåckar dem, när i hafwet tröter. Ty på stranderne af Ön St Tomas berättas, det otroliga troupper i Julio, Augusto, och Septbr infinna sig, i följe med en hoper stora Swalor som i ele andre örtens tider där års tillflykte. Efter alt måste en medgifwa, att den allwise Skaparen, som i alle sine wärck så wisliga styrer, äfwen i dessa som alle andre djur inplantadt en wis instinct eller pådrifwande orsak som är nogot mera än en blote Mechanismus, hwarigenom de wekas urskilja, så wäl sina wissa åhrstider, som de för sin näring bäst tienande platser; och derföre är ingen under, ej eller at twifla på, at det ju har sine gode ordsaker dermed, när man finner hu-rú på samme ställe, den ena tiden öfwerflödar af hwarjehanda foglar, hwar till man den andre intet ringaste märkie ser. Efter jag kommit at orda öfwer detta, måste jag ej eller förbigå den nytta som siöfarten äfwen på wist sätt tyckes kunna hämta af uktsamme anmärckningar på denne så litet angifwe saken (: Dock med H:r Siö-Officerares lof och jag går dem i ämbetet :) Man finner merendels at siöfoglar ständigt hålla sig på en lika jämn Distance ifrån ett Land. Tropikfoglarne äro ordinaire emellan 25 till 12 graders latitude, widlag; Pintados flyga aldrig öfwer 4 Leagues wegar, och

de öfwer om Cape Bonne Esperence, och Jan Van Gend åro nästan intet at träffa (: eller då man är å denne negden :) utom Cops Bank. At de andre fogleslächter ochså hålla sig innom sine gränsor, är ej at twifla: Naturen är i alt sig lik. Om derföre siöfarande sig uktsamt anmärckte, alle orter, der de först sporde nogre af dessa Siöfoglar, och efterfage sedan om sådant altid förhölle sig lika, i männe det ej (: på samma sätt, som af den misswisning kompagan ju-nitt gjöra a differente ställen prädter propter Kan gifwas hwar en begynner sig i sjön :) kunde gifwa dem anledning at gissa nogot när sin distance öster eller wäster om ett Land, och fast än aldrig nogot sådant kunde behöfwas, och äfwen räkningen i sig sielf ej agde nogon synnerlig accuratesse, män tro det ändå intet skulle wara en tagnad at se egne accurate calculationer, Verificeras af djur, som utom gradstäck eller diopter, wisste at hålla sig

altid innom sine wanlige gräntsor? Således kunna äfwen de differentesse ting handleda oss nogon nytta, endast wi wela möda oss att emot tagan.

Beträffande tidfördrifwen under en sålång färd hwarest ögonen föga äga annat föremål än himmel och haf; så kan en wähl täncka at utom dem, hwar och en efter sin egen böjelse, kan skaffa sig, de måste wara tämeligen måttelige, i anseende till de så stadigt enahanda objecter; Och aldrig kan nogon bättre lära känna ombytets behaglighet, än en Siöman. Likwäl under minsta skifte äro opmärcksamme sinnen ej utan prägtige prospecter. Man har ej så snart öfwerfarit dagjämnings linien, innan hela hämispheren börjar skifta anseende. De förre gamle nattens blåss förswinna, och litet rörlige Nordpol stiernan, af Skalderne så firad, med namnet af Siöfarandes Ledarinna, lämnar sine efterföljare i en fastig saknad och förwirrelse, hwilcket mycket sätter mig i twekan, om ålderdomen dristat sig utom denne sin Compasses handledning. Nya stiernor börja glindra, och ju södligare en kommer, desto förr blir en warsse de så kunnige Magellanske molnen, af Siömän Caps Wolckar nämnde, af hwitachtig färg som miölkgatan. Jag wet ej hwad fablen skolat giordt af desse och Gallaxiens södra dehl, om i den tiden de warit kunnige, och frucktar stackars Hercules, fått giordt ett fahrligit hopp, ifrån sin otåliga amma, derest dem skulle tillskrifwits samma ursprung med den sidstnämnde. Den Nordligaste fläcken är både klarast och störst, men både hafwa ett anseende af ett liust moln, och fast ingen twifwel är, at de bestå af en otrolig samling stiernor, så har man ändå för deras aflägsenhet och täthet mycken swårighet, att med blotta ögonen urskilja nogre särskilt ibland dem. En Astronome kunde här af taga anledning, at ingå i widlyftige afhandlingar om nyttige giorde på fund å södra himlahwalfwet, och lemna efterrättelser för dem, som widare ärna penetrera i Naturens hemligheter; men sådant är öfwer min Sphere. Jag skulle litet förnöga och mindre gagna min läsare, om jag med lante ord började tala om denne häpnads store amphiteatre, i hwars förskräckelige widd, oräknelige wärldar stedse framsimma, och otahlige andre förswinna för wår inskränckte syn, för at bortgiömma sig uti ett ogründeligit diup af Æther!

Jag will intet öka storleken af denne relation med dagelig an=

teckning med wind och waderleks förandring sedan 10: passaden war efter-
lämnad, emedan det särskilt i den efteråt fogade Sjö-Journalen finnes
optecknadt. Nog sagt, at wi Den Högste ährad! hade en lyckelig resa, och
emot wanligheten och egen förmodan, liten händning af de Svåre wader
och stormar, som ifrån 30 graders Sydlig bredd och utföre åt Sydpolen
gierna wanckas den tiden, Som Solen håller sig å norra sidan Equator
och hwilcka ofta lemna de Skepp, Som öfwerstryka den långa Leden
ifrån Brasiliske Cousten, till Cape Bonne Esperence, nog fatal hän-
ning af de höga Sidar, och wågor de opreja. Den 1ste Julij emellan
35: och 36: Sydlig Latitude, Sågom wi stundom små Buntar Sjö-
gräs drifwa förbij, hwilcket Kyskes hafwa 3-dubbelt så stora blad, Som
dest man blir warse i Westra hafwet, nogot söder om Azoriske öarne.
Detta troddes komma ifrån de små klipporne Tristan da Cunha
Som skola ligga i 36°: 57': Syd Latitude, och 33°: 50': Longitude, Wester
om Upsala, hwilcket war så mycket sannolikare, som, i anseende till wår
Segling, wi nu ej kunde wara mycket skilde ifrån dess Meridian.
De flästes räkningar woro den 10 Julij gravanerade in till Lancken af Cape
Bonne Esperence, och proberades derföre med 220 famnars Lina at få
grund: dock dette försök war den dagen äfwen så fruchtlöst Som de
twå följeende, när det förnyades, fläende först in den 12te K: half Sjö
om aftonen, då mes 110 fv: batten nåddes. Som mästadehlen af Officie-
rarne då till minstone räknade sig 3 till 4 grader Öster om den Longitude
Som Westkanten af Banken nedlagges på; Ty gaf Sådant anledning att tro
det wi nödwandigt af nogon stark ström under linien, och i det stilla
wädret den 17 och följande dagar i denna Månad, måste blifwit satte
så mycket åt wäster; för at Supponera det den Sydlige Lidden af Æth-
iopia ligger så många graders förmycket Östligit uti de ordinaire Sjö-char-
ter, nedlagde, håller jag så mycket orimligare, Som ingen lärer kunna neka,
at det aldra ofelbraste medel at förandra och bättra Orters Longitude,
är efter Skeps Segling i Långa farwatn.
Fast än wädret den 14de war klart, så hades ändå intet syfte af Landet.
En stor del Skepp, Som passera Africas ytterste ända, och för knapp wind
ofta ej kunna ligga Landet så opp, at de få se det, göra sig och så ej så syn-
nerlig winning derom; Ty när god grund fås af Banken, behöfwes ej Säkra-
re ställe at taga Departuren ifrån. Som det likwäl kunde hända
(och jag påminner mig äfwen hörde berättas at så skedt: Jat man med

en hård wind, och om natten, eller i mörkt wäder, owetterligen kunde öfwer=
fara den, utan at hafwa lodat, så är till märckandes det så gode märcken än=
dågifwas, at man ej kann gierna mistaga sig på 2 eller 3 dagar förut inan en
nalckas land. Utan at nämna foglarne Pintados och Bubier, som flyga så
långt ut, och wilka wi äfwen nu sagom på 700 Legs Distance, Wester om
Cap Bonne Esperence, blir en warse åtskilliga andra, hwilcka aldrig gå
mycket widt ifrån Landet, som Mallegater eller Algatrosser, stora långwingga=
de foglar, och i Synnerhet Jan van Gendt, som en Hollendske Matros, bör=
dig ifrån Gendt, först blifwit warse, och till storlek äro som gess, med mycket
lång hals, helt hwita, förutan de ytterste wingsnibbarne som äro swarte.
Desse berättas wisa sig sällan utom Banken, och tros merendels om nätter=
ne flyga i land. Äfwenledes blir en warse, då man är i denne negden, en sort
rötter, som flyta på Watnet, och skola wäxa på botn af Sielfwa banken.
De äro wanligen 3 till 4 alnar långe, grongule till färgen, och tiocke som
ens arm, wid ena ändan, men smalare utföre, warande iholige och bestå af en
mückare och poreusare Substance än ordinaire röhr; Roten, som är wid min=
sta eller smaländan fast, består af många fina telningar, hwar emellan Sand och
Corall sitter, alt i en kylssa om 2 knytnäfwars storlek. Stundom skiuta och
så ur samma roth, 2 och 3 st: stiälckar opp. Inemot slutet af den tiockare, eller
oppåt wettande ändan, (: för man tror de wäxa rätt opp:) Spitsar den sig
lika som ett ormhufwud, och hänga deromkring et stort antal af halfannan tumbs bre=
da blader, som äro tiocke och sege med små filamenter, som fin måssa wid ändarne.
Portugiserne hafwa gifwit dem namn af Trombas eller Trumpeter, emedan under
det de flyta på watnet, ej se dem mycket olika ut. De råkas wäl Wäster; men säl=
lan eller aldrig Östan om Affrica, som kommer af Strömens sättning. At en högst
har 2 eller 3 dagars Segling igen till Cap Bonne Esperence, när desse Ses, är så wist,
at ej allenast de fläste Indianske dagböcker det anmärcka, utan wi och så med
wårt efterdöme kunna stadfästa det.

Goda Förhoppningsudden, har så ofta i de få föregående rader blifwit nämnd
at det skulle anses som nogot bristande i närwarande ämne, om iag ej Mera hade der
om at anmärcka. Jag will likwäl giöra det kort, och endast sådant anföra, som med dess
historia kann hafwa förbindelse. Jallmännhet tillägges detta namnet hela den Syd=
ligaste ändan af Affrica, fast egenteligen det allenast tillkomer den westligaste
bland de 3 mindre uddar, som den större Skiuter ifrån sig. Att Hollendarne
på den hafwa ett Castell och Liten stad, under en myndig Gouverneurs inseen=
de, med många sig dageligen spridande colonier i kring, är en förbekant
sak, at här omröras. De 2ne andre Näsen kallas Cape Falso, af sin lik=

ret med det förstnämnde, som förordsakade, at de förste Europeer, som dit-
kommo i början togo felt, och hvilken har en för de svåra Wästanwindarne
säker hamn; och kapet Lagulas eller Anguillas, hvars spitsiga berg tror gif-
vit anledning till deß namngifning, fast somlige tvårleda sådant af den
oströnbare variation Magnetnålen der gaf, då den först präjkades. Ännu har
intet rätta Longituden af Kapet Bonne Esperence blifvit determinerad. Åhr
1685 hade väl de Franske Astronomer och missionärer: Pere Tachard, Le Comte
och de öfrige anstalt nogre observationer, derigenom de sloto Meridian skilnaden
deremellan och Observatorium i Paris, vara 1. timma, 10 min:t 4 sec: men som
de ej fingo nogre correspondente observationer, på stodo de sielfve at den de
giord, ej var rigtig. Doctor Halley i England, wille sedermera åhr 1718 fasta
deß Meridian allenast till 15:o öster om London, fast det ej länge varade innan man
fant genom jämnförelsen af åtskillige Seglingar emellan Kapet och S:t Helena, at det
var allt för litet gifvit, hvarföre ochså de Engelske nu räkna 17:o Ö:t, deremot wår
Swänske Sio Calender nedlägger denne udde 30 min:r Ö:t om Upsala, hvilket som
et medium af de andre, torde vara de accurataste en har, tils med sidsta
rigtig observation blir giord, som man har god orsak med det förra at förmoda,
af M:r de la Caille, Professorn vid Mazarinske Collegio i Paris, som nyligen
till denne orten blifvit afsänd at göra Mathematiske Observationer.

Det är likväl storligen till förundrandes, at Hollendarne som äro mästare
af denna orten, giord sig äfven så litet mühne om, at få weta rätta belägenheten
derutaf, som af sine andre platser i Indien, ända till och med Batavia den för-
nämste af dem alle. Man kan intet med skiäl tänckta orsaken dertill, va-
ra någon brist af skickelige, och i Astronomien förfarne män, emedan mer än be-
kant är, i hvad värde Wetenskaper warit och ännu äro hos denne Nation uti Europe,
och utom dey, af deras Ost Indiske Compagniets betjenter, åtskillige med sine
artige anmärckningar i Natural Historien, och synnerligen Botaniquen, giord
sig bekante, som Hermannus öfver Ceylon, Hartog på Kapet Bonne Esperence,
Van Rheede på Malabar, Rumph i Amboine och flere. Skiälet här
till, må vara hvad det will, så lemnar det den Nation föga heder, at så
nyttige och angelägne rön till Geographiens och Navigations upodlande un-
derlåtas, som hvarcken af skramma en genom någon omöjlighet at wärck-
ställa dem, eller nogre omåttelige utgifter och omkostningar.

Det kan väl vara lika mycket, antingen man wet om denne Sydligste
Udde af Affrica, för de gamle warit kiänning och kringseglad, eller ej; Deße
Wetenskaper, som i allmänhet räknas till Antiquiteterne, och en del af för for-
dajdice och i anledning af nogres otidiga gullfångeri, sökt göra för hå-
neliga, och löglige hända ofta ej wara utan gagn, synnerl: när deras
ämne sysslosattes med sådant som när mare förbindes med Wetenska-
pernes Historie, och förde beskrifningen, och ej på så galet wis förwand-

Som Seneca, ej utan Skäl, beklagar i 88de bref, at det handt wid hans tid i Grekeland och Rom. Likwäl som Sielfwe närwarande ämne tyckes gifwa det wid handen, och de ädelskillige berömde mäns Skrifter emot och med denne saken, ej olydeligen yrcka på, det den i sig sielf, ej är så föraktelig at den ju förtiena liten påmärcksamhet, ty will jag intet eller låta falla mig bewänligit, at kortelligen uttaga nogra rader af det de bar om framförd:

Plinius har uti andre och femte Boken af sin Historie om wärlden, giort sig mycken möda, at samla bewis till bestyrckande af att Africa blifwit kringseglad; och lämningar äga wi fullt annu af en Dagbok, som Skepshöfdingen Hanno, medan dess fäderneland Carthago än wari flor, hållit, då han företog sig opptäckandet af de Africaniske stränder: men dessa hans anmärckningar äro så otydelige, och många Skiljagtige utlydningar underkastade, at deraf litet till saken styrckande står at inhämtas. Icke eller synes mera bindande hwad som efter Scribenten Cornelii wittnesbörd berättas om en Eudoxus som under sin flycht ifrån Ægypten för Ptolemæus Lathyrus (: hwilken regerade emellan åren 117 och 81 för Christi födelse:) genom Arabiske wiken ut i siowägen kommit till Gades: Strabo har redan uti sin tid, i slutet af andre Boken af sin Jordebeskrifning, bewist at wisa, ej allenast at denne Eudoxus warit en bedragare, utan och, at allt hwad ålderdomen för hans tid talat, om dem Darius Sände at kringsegla Africa, äfwen wore så owist, som Heraclidis och flere Sagor, om en Magus, hwilken skolat förrättat den samme färden.

Eudhimenis resa ifrån Marseille, Cœlii Antipatris berättelse om Spanske handelens drifwande på Æthiopien, och Herodoti wittnesbörd om Nechonis afsände flotte ifrån Suez, lära derföre intet annat kunna tiena, än att göra oss mera wiltrådige i en Sak, som tyckligen för samhället i sig sielf ingen så stor wigt beror på. Det synes ej heller likt, at förde Beskrifwaren Ptolemæus med sitt Promontorium Prasum, wela utmärcka det näset, som nu förer namn af Cabo bueno Esperença; ty utom det den utmärckte Latituden af 16 grader ej swarar deremot, tyckes äfwen denne Auctor sielf syssla der hän, som trodde han det södre deklen af Africa undangådt de gamles kundskap. Man har ock så mycket större anledning at tro detta, som i allmänhet ålderdomen höll före, at Länderne i Zona Torrida, och framför allt under Linien woro obebodde, och derföre liklegast, med berått mod ej gierna åstundat at besöka dem, synnerligen på en tid, när brist af Compassens tienande nödgade dem, för så mycket möjeligit war, at ej hålla Landet för länge ur sikte, hwadan ifrån de tid efter annan, måste öka sin resekost, som de den tiden ej brukade inlägga i sådan tillräcklighet som nu göres, i länge tillanmade sio-resor.

Efter att likneise är derföre troligast, det hedren at kringskeppa

Affrica warit de sednare tider förbehållen, som merendels haft den lyckan at optäcka de flässe af sådane saker, dem ålderdomen, dels af natürlige ordsaker sunnit möjeligheten af; men ej förmådt ut öfwa, dels icke ens kunnat drömt om. Portugall, ett bland de smärste och minst ansedde riken i Europa; men som genom en försigtig och sitt lands wälfärd främjande Regent, opstigit till en magt, jemngod med nogot annat af mera widd, hafwe wi at tacka för detta på sund och förste kundskapen, at kring om Affrica segla till Indien. Ett tydeligit prof af den store Allmacktens underliga wägar, hurü han oftast af de ringare medel betienar sig till störste sakers utförande, och i ingen ting mindre lämpar sig efter wåre menniskliga begrep, än i de saker, som angå höghet eller ringhet: Wördom derföre Hans Stora allmackt, och försyn, och lämnom Honom allena, som af intet är mägtig skapa och uträtta stora ting, all den ähran, hwilcken förtrefligheten af Hans wärck med rätto af alle dess creatur kräfwer! men at fortfara.

Anledningen till decouverten war denne: Don Juan II:dre Konung af Portugall, som fant den stora nyttan han hade af handelen på Affrica, hwars optäckande med allo flit fortsattes så wäl under Hans Herr Faders Alphonsi, som sin tid, ända till floden Zaire syd om Linien, började på alt sätt efter täncka och föreslå medel, at optäcka en wäg, hwarigenom han kunde tilldraga sig äfwen den rike Indiske handelen. Dess Geographer, som utom af Naturen tagne skiäl twifwelsutan hade stor anledning af de spår den wyrdige ålderdomen lämnat, försäkrade om möjeligheten af dess ärnående genom seglation kring Affrica, styrckande sine förslager med en Charta, som Don Henrich fått af Maurerne derboende, som wi nu kalla Barbariet. Det war intet swårt at opreta en Printz till ett anslag, som förut så högeligen låg honom om hiertat, och hwilcket han fandt så anseenligen skulle båta sine undersatare. Religion, som så ofta måste tiena för mantel, fant och så här sin plats at befrämja Konungens afsigt, och så mycket förr anledning till ett undersökande, hwaruti likwäl wahntron, (: änskiönt i Portugall:) lärer haft minsta andehlene. Med optäckandet af Konungariket Congo, spriddes ett ryckte om en Christen Potentat, som i Æthiopien skulle hafwa sitt säte, och i magt wida öfwergå sine grannar; som allmänheten på de tider (: twifwelsutan genom sådane som Montevelles och dylike storliugares absurde och enfaldige berättelser:) war mera fäll

af Sielfwe namnet Präster Jan, Som tillades en wiss utom Europa boende Christen Förste, än Kunnig om dess Länders belägenhet, Så trodde straxt, at ingen annan Kunde härmed menas. Konung Juan Sielf blef bewekt at undersöka detta, och Sände derföre Pedro de Covillan och Alphonso de Paiva landwägen, at Skaffa sig Kundskap härom; men glömde likwäl derwid intet Sitt föresatta hufwudändamål, at förwärfwa Sig om Indien underrättelse. Desse 2 här till utsedde personer, Som i Arabiske Språket wäl förfarne woro, anstälte sin resa genom Ægypten, till Aden i Arabien, hwarest, Sedan de fått tillfälle af åtskillige resande ifrån Indien, at underrätta sig, de Skildes åt. Den förre kom till Indien, giorde Chartor öfwer dess Coüster, Skeppade öfwer till Sofala, och fick där den hugneliga efterrättelsen, om möjeligheten af Affricas Kringseglande, under det at hans Camerat Paiva i Æthiopien af röfware ihiälslogs. Covillan Sielf, blef och så wid genom resan af Same landgwarhållen; men försummade likwäl ej, at Sända sin Konung den glade tidningen om sine förrätningar. Don Juan härigenom i sin föresats stärkt, af Skickade derföre åhr 1486 Bartholomeus Diaz och Jean Lenfant med hwar sitt Skepp, at Söka det wärck ställa. Barth: Diaz war och så lyckelig, at Sedan han följt kusten åt träffa den Så Länge efterlängtade udde, Som ändar Sydligaste dehlen af Affrica, hwilcken han tillade namn af Cabo Tormentoso, för de Swåra Westliga windar och höga Sjöar, som oroade Skeppet, wid dess nalekande. Han hade och wågat längre, om ej fruktan för oplopp bland besättningen twungit Honom wända om till Portugall, dit han åhr 1487 i Decemb: anlände efter 16½ månaders resa. Konung Juan som med stort nöje optog hans förrättningar, och at wisa den stora förhoppning han hade om påfölgderne af denne påfinnelse, ombytte det denne udde först tillagde namnet i Cabo Bueno Esperenca; Fick likwäl intet utföra den planen som han Så wäl anlagdt. Han dog åhr 1495, just under den tiden han tänkte sig om efter medel till dess wärck ställande, och Don Emanuel, Hans frände och efterträdare, hindrades genom de många här om giorda öfwerwägningar med och mot, at fortsätta det, tils änteligen det kom till ett fast slut, och Vasques de Gama med 3 Skepp åhr 1497 utsändes; hwilcken lyckeligen passerade Cape; Besökte Affricas Östlige strander opföre, och genom sin ankomst till Calicut på Mallabar, omsider fullbordade detta stora förslag att finna Siöleden till Indien.

Imedlertid, fast än Portugiserne warit de förste påfinnare, Så kunna de likwäl ej tillskrifwa sig besittningen af Landet, derifrån Inwånarnes wildhet, och deras egit ötidige upförande wid en och anan landtigning, twifwelsutan hindrat. Engelsmännerne Skryta wäl i

sine berättelser, at de förr än andre Europeer nedsatt sig här, fast deras tilbudeij warit af sådant bestånd, at det förtienar namn af nogort wärckligit beboende, långt mindre befästande. I Drotning Elisabeths tid, budo de wäl till at inästla sig å Capede Bonne Esperence, dock utan förtgång. De försökte äfwen at sätta nogre brotslige siömän der på land, i tancke at de skulle nogorlunda oppodha folcket, men detta hade äfwen så liten framgång, som deras kort efter giorde rön med en Hottentottisk ynglings opförstran i England, och det landets sederlij de förre wille häldre dö, än lefwa där längre; när deras landsmän återkommo; och den sednare, ehurü stor förhopning han i Europa gafom sig, feck eij förr se sitt fädernesland och hemseder, innan han föredrog dem, all Europeisk belefwenhet och prål, lämnande hemligen sine opförstrare. Så starck wärckan har likwäl naturen och kiärleken för födslobygden, äfwen hos de oförnuftigaste blandmenniskior. De Engelske fattade härigenom så stor misströstan, at nogonsin kunna där inrätta nogot waragtigt nybygge, at de lemnade all tancke derpå, utwäljande hälle der till den kahla, men obebygda Ön St. Helena; Dock Hollendarne som eij långt efteråt anlände wiste eij allenast möjeligheten af, at giöra Caps Inwanare Sällskapslike, utan inrättade och så en så förträffelig Colonie där, som intet denne dag de Engelske Patrioter eij utan största förtret anse; förebrående, men för sent, sine landsmän at de af hast och öfwerilande, öfwergifwit ett af de frugtbaresta och bäst belägna land, som nogon till Indien handlande Nation will önska sig.

Aldenstund Compassens misswisning, är ett af de förnembste och märckeligaste kiännetecken, för siöfarande, at döma, då de äro nare detta nu i talet warande näs, hade jag förr bordt orda derom; men som det blifwit förbigångit på sitt ställe, skall närwarande berättelse dermed slutas. I början när Europeerne hit komo och försökte med sine Azimuths Compasser, funno de afwikningen N: Östlig, och åhr 1600 befants aldeles ingen under Cape Daghullas, der af den och så då skall fått sitt namn. Sedermera är tid efter annan i agt tagit at den åt Wester ökt sig. Commendeur Beaulieu fant åhr 1620 i Tablebaijen 1°: 45': NW: Variation; åhr 1691 war den ökt till 11: NW: under Cape d'Aghullas. 1700 och 1701: 10°: 55'. à 11°: under Cape Bonne Esper: 1732: 15°: 45'. 1740 och 1742: i sigte af Cape Falso, 16°: och 35': och 1752, på östra ändan af Bancken 19°: NW: tagande det så ordenteligen åt Wester till, hwart åhr, så klarligen kan skönjas det samma afwikning som Compassen giör å ömse sidor ifrån rätta

Nordstrecket, intet Skier Klumpevis, utan äger Sine wisse uti Naturen grundade Lagar, dem man så mycket mera förmodar framtiden lärer upptäcka, Som nog anledning kan dertill gifwas af de granlaga och anmärckningar ständigt af de Engelske och andre Siöfarande, på lika Ställen, tid efter annan anställes, och har ärwenligen Höglofl: Swänska Ost Indiska Compagniet dertill utinnan wist ett berömligit efterdöme, at det så högeligen anbefalet Sine Skepps-Officierare, Sådane tön, Som angå denne saken.

V:te Capitlet.

Fortsätter Resan Till Johanna och Ön Madagaskar.

Aldenstund wi intet kunde fortsätta wår resa ända fram till Surat, utan at förut intaga nogon förfriskning, Som oss högeligen war af nöden; Ty började man omtänckta sig, så snart Meridian af Cape Bonne Esperence war opphunen, at opsöka nogon dertill tienlig plats, hwilcken ej eller felades, efter man hade wa-relse af 2ne: Ön Johanna, och N.O: udden af Madagascar. Tiden Som den N.W: mon-Sun eller passadwinden ännu hade igen at blåsa, tycktes och så wara Så tillmäckelig, at man utan frukttan för brist derpå, kunde söka den förre, änskiönt det skulle gå noget Långsammare. Som wi till den andan måste Segla igenom Canalen af Mozambique och Således ej behöfde giöra en så lång Segling åt öster uti en mereendels lika Syd Latitude, emellan 38: och 40: grader Som då man söker Java D. Så Seglade wi ej längre, än till den 20 July, då wi uti Sydlig bred 35: 40, och 12: Meridian distance efter om Cape: Lowetzen ut-drades Nordlig; under dese dagar, warade en stif och jemn Westlig wind, led-sagad med en stark och hög Sio, hwilcken tå migt kastade Skeppet af och an. Sedan wi nalckats 35: grader och under, begynte både dese dehlar blifwa mehra fogliga och den kiölna och storm aktiga wäderleken byttes om i ett angenämt wäder och mattelig wind. Den 28 July hade wi efter räkning, Seglat lika wår Longitude och ofwer natten hölle mera af åt Nordtils eden 29 uti dagningen i 27: 22. Sydlig bred, och 21: 34. Ö-fter om Cap Lagullas Land de upptäcktes af Ön Madagaskar, ungefär 4 Leagues N: om S:t Augustins bay, efter Som räkning utwisar

Tab. VI—

Förenämnde D, Som hålles för den störste af alle i de ännu kiänige werld-dehlar, inbegripande efter närmaste räkning wid 750 Franske mill i sin om-krets, är belägen emellan 12: och 26: graders Sydlig bred, och skiljes ifrån fasta Landet af Affrica genom Canalen af Mozambique, hwilcken inne fattar en bred ifrån 70 till 100 Franske mill. Om Ptholaneus utmärkt den samme med namnet Menuthias, kan jag så mycket mindre yttra mitt fasta omdöme om, Som detta är under kastat samma öde med alla Slika Saker, hwarutinnan Skribenterne måste fota Sine Satser på blotta gissningar. Dey närwa-rande namn Madagaskar, härleder Sig utaf Madera aze, efter Som Inwå-narne Sägas kalla den, hwarefter han af Frantoserne namnes Isle Dau-

sthine nämnes, och af Portugiserne S:t Laurentius, emedan de opptäckte honom
på S:t Laurentii dag åhr 1502; dnskiönt at desse med egne Skepp hit komo
förr, ann nogre andre Europeer, så woro de likwäl intet de aldra förste
Europeer, som derom ägde kundskap; Den berömde Walske Resaren Mar-
cus Paulus, har i sine resebeskrifningar redan i Tolfte hundrade åhrtalet,
mycket derom skrifwit, fast han opfyllt sine sagor med en hoper så otro-
lige berättelser, at ingen, utan enfaldigt folck, kan hafwa nöije deruti.
Sedan Portugiserne giordt sig framstig, och omsider äfwen som de Engelske
aldeles afskämmadt allt försök till fotfästande härupppå började de Fran-
ske deras sträfta sin lycka. Capitaine Ricaucet som med sine medfäder-
ne senter, åhren 1640 och 1642, inrättade ett Österländiskt Compagnie, i Frank-
rike, fick förste friheten at fardas till, och intaga denne Ön, dit sändande ett Skepp
och sedermera kom det nya Ostindiska compagniet i besittning, af colonien och
anlagde Fort S:t Dauphin, hwilcken elest då ansåg för tryggast tienlig tillflykts hus,
wid Såte, för sin Indianske handel; men sedan ändrade sig åter; och flyttade åhr 16-
60 till Sidrat, antingen, at Innwånarnes ostadighet, och den osunda luften, eller som
det är likligast, tillfället at widare och battre utsträcka sine affärer i Indien,
föranledde dem der till. Således afslog nybygget dageligen, och compagniet
afstod åhr 1686 aldeles sin rätt på samma Ö åt Kronan, hwilcken åhr 1719 åter lem-
nade det nya compagniet nyttjandet deraf. Det samma har likwäl sedan sitt
bestånd på Ön Bourbon och Isle de France, ej synnerligen giordt sig mokn der
om, och endaste nyare försök jag wet, är det som åhr 1750 i början af Julii
hades för händer på N:O: kanten wid Isle de S:t Marie, der ett ifrån Bour-
bon afsändt Skepp ärnade inrätta ett nybygge; men mirakelgickades, efter
de som woro i land gångne, at handla med Innwanarne, uppgordt sig nogodt
slidigt, eller på annat sätt retadt Insulaisrne, så de nedhögge dem
alle sammans till 6 eller 8 stycken, utan at deras Skepp kunde hielpa dem;
och derföre med oförrättade ärender måtte wända om; warande ej afhördt
at tillbud till hämn sedermera deraf blifwit giordt, under den korta tiden
som wi der efter woro i Indien.

Emedlertid drifwes, synnerligen af private en nog rigtande handel
hit, ifrån de andre 2ne sistnämnde Ör, förnämligast med Klafwar, som säl-
jas här för ringa saker och godt köp, samt brukas mycket af de Fran-
ske i deras nybygen: Lefnadsmedel, Omnighet af Ris, med flere an-
dre saker, locka främmande Skepp, som oftast till denne Ön hamnar
som äro i ofwerflöd på alle kanter; tillbjudande de sig alt sådant, emot
hwarjehanda garnaet järn redskap, Tenn, Linne- och Bomulls Tyger,
Krut, och Kapperis Bagateller af Koraller och pärlor.

Hela landet skall wara delt emellan 50 eller 60 Konungar, och be-
bos af ganska stort antal Inbyggare, som en dehl följa Mahomets Lära,

Fig 1

Första Siglet af Oen Madagascar Straxt nord om Augustins Bay uti 23° 26' S. Lat.
distence 4 a 5 Tyska Mihlar

TAB VI. pag. 31.

Fig. 2

Prospect af Madagascar uti 23°. S. Lat. distence 4 Leags.

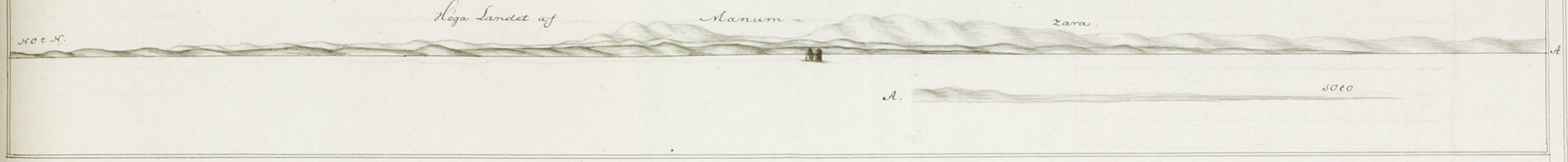

Prospecter af MADAGASCAR

TAB. VII.

Distence 4. Engl. Mihlr.

Baxas de India.

och de öfrige inswepas i en mörck hedendom, och ej äro at anse annorlunda
än wille. Ibland dessa, Skola och så uppehålla sig ett slägte helt hwita,
så till färg, som skapnad och lefwerne från de andre Skilde, om hwars
ursprung ingen wisshet finnes. Capitaine Shierman, som nogre gångor
besökt denne Ö försäkrade och, at en hop af dem hålla sig på höga Bergen
af Manum Zara, som wi den 30de Julij förbi seglade; kan hända de här- Tab. VI.
stamma ifrån Chineserne, som långt för Christi tid förtäljas plöjt In-
diske hafwen in till Cape Bonne Esperence, och äfwen här på tracten
warit bekandte. Men det är ej min afsigt, at oppehålla min läsare med
Sakers beskrifning, som iag ej sielfwer sett eller ärfarit: man har till-
gång nog på Trowärdige Auctorer, som med flit samlat, hwad märck-
wärdigt funnits på Madagascar, som kunna jämnföräs. Den som å-
stundar underrättelse om, hurü åtskillige Engelske Siö Rofware fästa dt
sig på denne Ö, och efter hwarjehanda Skiften omsider försmultit, kan
få fullkomlig förnöjelse i Capt: Johnsons Historij of the most notorious
Pyrates, London 1734.

De Twänne sidste dagarne i Julij månad, hade wi ännu landet af Madaga-
scar i sigte, som wid siön sågs lågt med hwita sandstrander fulltäckte af
träd, och bakom opreste sig i höga berg, synnerligen dem af Manum Zara,
som funnos mitt för Tolear belägne efter som wisas af Tabell. VI. fig. 2. Tab. VI.
Den 1sta Augusti höllo wi om natten mera af ifrån stranden till N.T.O: att
wi blefwo frie ifrån klipporne, som läggas på Chartorne uti 21° 25' Syd
Latitude, samt at undwika den elaka grunden på Banken i 20° 00' d° bredd,
fående landet för sidste gången i syne ifrån Toppen den 4de, då äfwen-
ledes wi på 2 Leagues distce skönjade bränningar af de så kallade Bas-
sas de Paracell eller klipporne som ligga på den Banck, hwilcken skjuter
ut ifrån Ön Madagaskar, på dess Nordliga ända. Alt sedan wi woro
inkomne uti Mozambikske Canalen, hades ingen grund, änskönt lod-
ningen åtskillige reser med 120 famnar försöktes, förr änn på denne
Banck, på hwars ytterste kant, som wi öfwerforo fants 17 och 18 famnar
Corall, och längre inn 25 till 30 famnar grå sandgrunde.

Som det är swårt at fästa nogra reglor för Ström Sättningen i denne
Canal, i anseende till dess oordentelighet, och bara den korta tiden wi an-
wände derüti; wid wår genomfahrt, ty kan iag derom widare intet an-
märcka, än at wi i början funno den gå WSW: sedan 3 famnar S.S.O.
och omsider tämeligen starckt Nord eller Nordwest. Hela tiden ha-
de wi mycket behageligit wäder, men woro så mycket mindre nögde
der med, som skeppet der utaf litet forthalps. Merendelsom da-
garne war stiet, bara få pustar af siöwind opfriskade lusten, deremot

Landwindarne om nättren, woro de enda wi niöto nogot gagn ütaf, och med hwilckas hielp, hants intill Paracellerne, derest wi fingo den 4de Augustij om aftonen känna på en Starck ilning der ütaf, eller som den af West Indie=farare Kallas: En Tornadoes, som en god Stünd med häftig blåss, regn, dünder och blixt framhärdade.

Tab X. fig. 2. Man bödwäl till, enn och annan gång at fånga några fiskar ünder den stilla wäderleken; men det wille Sällan lyckas; de ende wi fingo, bestodo i Kiäringar, till öfwerflöd, hwilcka merendelsäro af lika Längd som bredd; försedde fram üti münnen med twenne stora Tänder, deraf de fådt sitt namn, och öfwerdragne med ett tiokt Skinn, det Naturen roat sig att ützjra med så många Skiöna och Skiljagtige färgor, at en det med nöje Anser.

Tab. X. fig 1. Annars togs straxt ütan för Landet af Tolear Denn 31sta Julij, ett Siö=diür, som flöt förbi Skeppet och Ses af ritning derå, om 5½ qvarters Längd och wid 3 qvart: bredd.

Det ägde en Skapnad med en Råcka, warande å ömse Sidor försedt med en Slags armar eller wingar, jemte Twänne Långa stierter, bestående hela Kroppen af ett hwitt Slemm, med en tünn röd eller lefwerbrün hinna helt och hållen öfwerdragen. Längs ryggen gingo Twenne rader med Små ründa hål eller Tümorer, och lika Sådane woro tillseendes på de Så nämnde wingar. Hufwudet blef wid opptagningen, Så illa handteradt, att deg Skapnad intet rätt kunde påfinnas, bara i münnen Sutto twenne Tänder, Sammanknäpte lika som ett papegoije näf, warande märckeligit, det i en dagen derpå fångad Häg, togos twenne Sådane Tänder. Men af Sielfwa diuret råkades inga flere, hwarcken förr eller Sedan.

Wi nalckades nu de orter, Som för föga Säkerhet woro berycktade, och började derföre med hyttors nedslående Sätta Skeppet i förswars stånd, ünder det Besättningen i de wackre Solskins dagarne roades, med öfningarne och handgrepen wid sine stycken och gewär; den wiste sig och, Så mycket willigare här till, Så wäl då som stedse derefter, enär Jahran fordrade mera oppmärcksamhet, Som ütom den tillit hwar och en hade till sine Förmäns courage, äfwen den Högst Lofwade omwårdnad Högloflega Compagniet giordt om deras belöning, Som skülle hålla sig bra i förefallande omständigheter, förenade

Tab X pag 34

Fig 1.

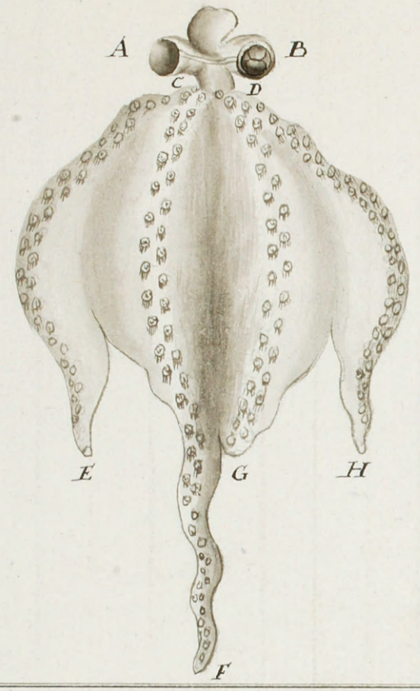

Fig 2.

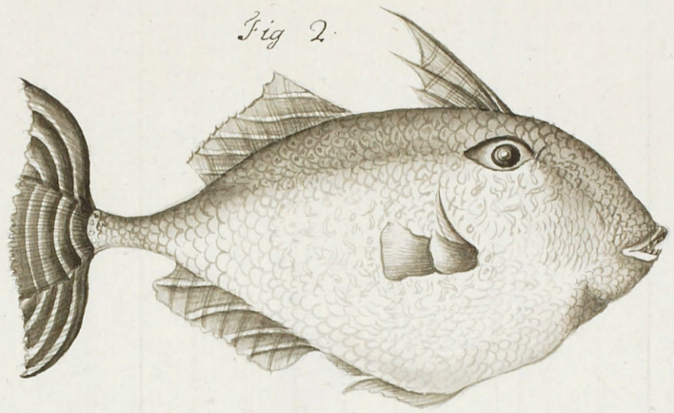

Fig 3.

En Fladermus på Öen Johanna.

Förklarning

Fig 1 Ett Siödiur lagit i Canalen af Mozambique, Som vid Fångandet, blef genom Båtshaken Så vanskapat, at utom Stiertens Stympande, ingen ann Figur, än hvad här wises, kunde Fås på hufvudet. Diurets längd från hufvudet til Stierten var 33 Swenska Tumb, och bredden 16 ditto, kroppen bestod af et hwitt Slem af Tämmelig Stadga, öfverdraget med en tunn Lefverbrun hinna, under Buken var den Slåt; men på Ryggsidan besatt med 4 Rader upstående Wäxter eller Tümorer, hwilcka voro ihålige med en hwit vätska fyllde, alla desse växter gingo uti en accurat Symmetrie, delande Sig Så at hwar Rad abouterade, til hwarsin af vingarne och Stiertene och var kroppen mera uphögd på den delen de Suto deras antahl voro ifrån C til F. 51. Stycken C til E 31. D til G 32 D til H 51. Hufvudet bestod af et kort Brusk, hade i behåld allenast et öga A hwarifrån gick en Sena ti munnen B Som bestod af 2 Tänder Som et Papegoy näf eller på en Siökatt varande märckeligit at vi följande dagen funno uti en Hay ett alldeles lika Näf.

Fig 2: En kiäring Fisk, eller Old Wife, Tagen under landet af Madagascar, och märckelig för Sin färg; Ryggen Siögrön med Blåhwita fläckar den öfriga kroppen Bleumerant ful af gula prickar och Ränder, Ögat Gult, ögnestenen Blå, fenorne Blå med Gula Ränder Snett öfver, 1 Pinnæ dorsi 3 Ben. 2 pinnæ dorsi 23. d° pinnæ ani 24 Ditto.

TAB. XI.
Pag: 35.

Öen Comro uti Solenes nedgång aftagen.

TAB. XII.

4 a 5 Leags distance.

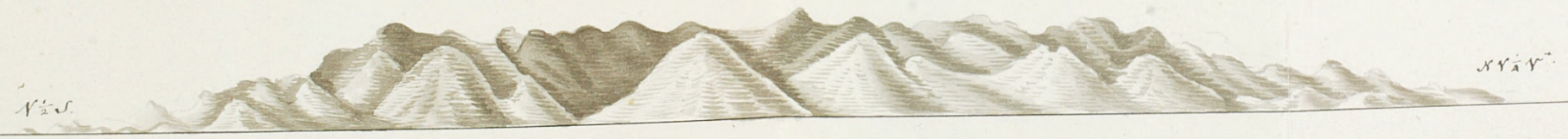

S. O. sidan af Öen Johanna.

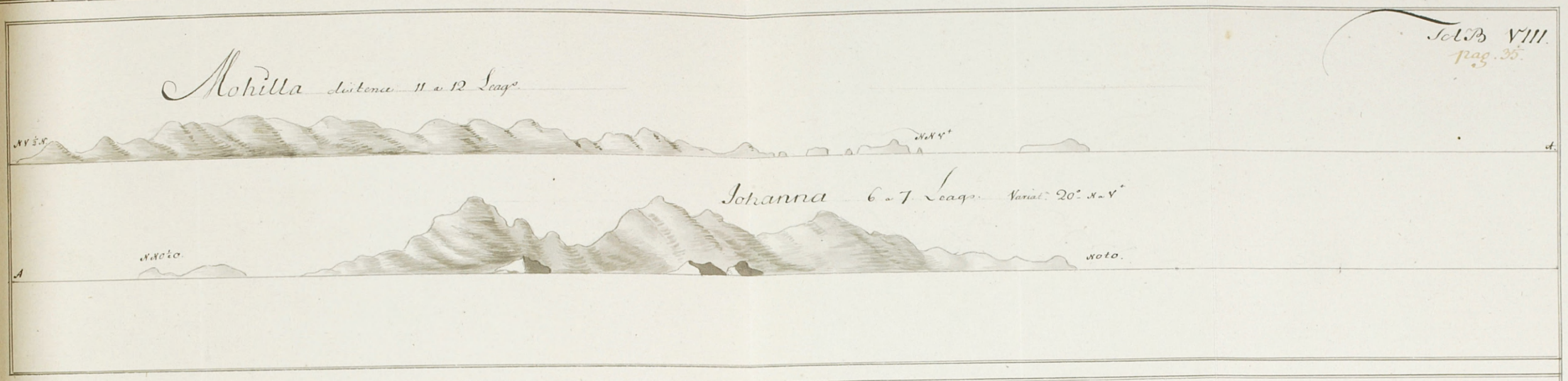

Öarne Mohilla och Johanna när man först ser dem tillika.

Fig. 1.

TAB. X.

S. Vestra Sidan af Öen Maijotta 7 a 8 Leags distance, Variat. 19° 50' Valentyns Pik fants efter Observat. i 12° 57'. S. Lat.

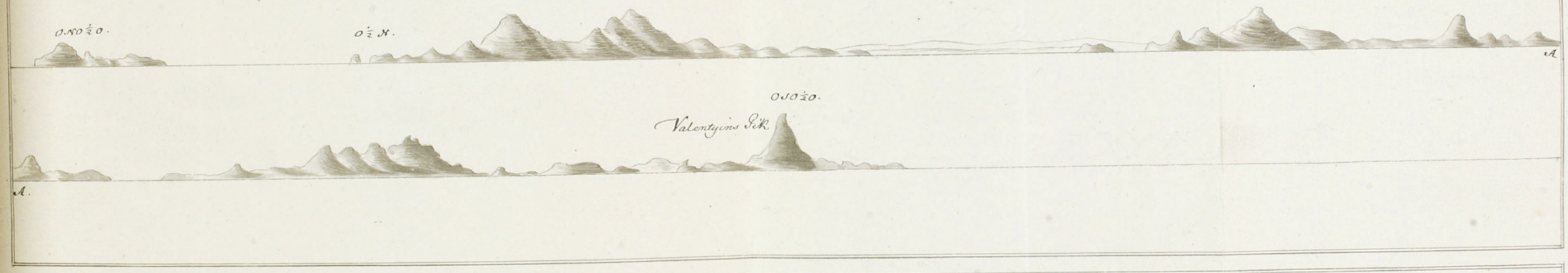

Fig. 2.

NV. Sidan af Mayotta på 12 Leags distce. Variat. 19° 45'.

Prospecter af Öen Mayotta.

interesset med den böjelse de förut hade at Signalisera sig, och bibehålla Nationens heder.

Den 8de Augustij fingo wi Sigte af öarne Mohilla, och Johanna, och dagen derpå af Majotta, fast wi mycket litet kunde winna opp på dem. Tab. VIII & IX.

Wi hade alt ifrån det Madagascar Sågs, Städse niutit liten wind, och nu aftog den ännu mehra, och förwandlades omsider aldeles i Stilt, så wi måste så godt som drifwa emellan dessa öar efter Strömen, som Stundom Satte N:O: och ibland SWTS: och Nord.

Den 11te om aftonen woro wi mycket nära östra sidan af Johanna, och som ej annat kunde förmodas, än at följande dagen komma in, Sändes wår Båth i Land at efterse om nogre Skepp woro der förut, och at anmäla wår ankomst; dock till all olycka fingo wi om natten, en så starck Westlig Ström, som den lilla winden ej kunde stoppa, at wi om morgonen mäst woro Landet ur Sigte. det war ej eller möjeligit at anckra, efter ingen grund kunde fås, så på det sättet nogre dagar måste Spenderas, at lofwera op det som om nätterne och med stilt blifwit förlorad. Den 14de woro wi så wida ifrån den tillärnade öen, at Comro syntes helgrant, som är den förnämsta bland desse öar, och ansenligen hög som af ritning ses. Tab. XI. Tab. XI.

Men derjemte opsprong just då en frisk wind, hwilcken jämte boxerande underlandet, halp oss så wida, at wi omsider hunno op den länge eftersökte orten, och Den 18de kl: Njo om aftonen anckrade i 33 famnar Corall grund, mitt för Staden i nordra Beijen, af Ön S:t Johanna, hwarest Engelska Compagniets Skepp Schaffsburg låg för oss.

Denne Swårigheten at ophinna ön, härflöt wäl mycket af liten wind; men den starcka Strömen som Sätter derifrån, och brist af anckargrund, förr änn inn på Landet giorde wäl det mästa. Jag finner intet Skiäl at tro, det wår led, som bar längs den östra sidan hän, kunde giöra så stort till Saken, änskiönt Auctor till English India Pilote book den afråder, hälst hans anförde ordsaker aldeles intet äro Sammanhängande och äfwen nu en dehl befunnos falske; Ty den af honom omtalte starcka Nordanwinden, kiändes intet af Längs Landet, utan der war merendels stilt, blåsande S:W: monsun helt starkt, ett stycke längre ut och Landwindarne woro ej så faste af SO: som han på står, utan Varierade af alle Kanter.

VI^te Capitlet.

Beskrifning på Ön Johanna.

Johanna, en af de största bland de 5 Comroske öar, är belägen emellan fasta landet af Affrica wid Mozambique och norre udden af Madagascar, i utloppet af Mozambikske Canalen, som för den krökning sidstnämnde ö giör öster åt, här får sin största widd. Dess Longitude ifrån London är 44°: 53': öster åt, och Latitüden af nordra ändan efter accurat observation 12°: 10': Syd, inbegripande widlag 14 till 15 Swänska mihl^r i sin omkrets; som formerar en figur af en Triangel, hwarsena hörn åt söder, och de andre Twå åt N: O: och N: W: sig sträcka. Emellan dessa sidsta Twå inneslutes en diup Baij, den tienligaste här fines för anländande Skepp, hwarest tätt utmed landet, utan före en oansenlig fläck eller By, en liten Banck utskiuter at anckra på, från 50 till 40 och 20 fr^rs diup, derå watnet ständigt rullar och bränner, synnerligen på stranden, att en wid landgången har swårt undkomma torr, afwenledes går det Ebbe och flod här inne mycket starckt, och den sednare sätter syd, då den andra går Nord, stigande och fallande watnet emot 3 hela famnar. Annars är hela Ön mycket högländ, med stupbrandte gründar rundt omkring, gifwande wid annalckande dess ojemna och opstigande kullar, som med grönska öfwer alt äro betäkte, ett behageligit anseende, utan at de här ock där förekomande sanddälder förkorta nogot af dess Fägring.

När de Comroske öar blifwit på fundne, har jag intet kunnat få rättelse om, fast det troligen skiedt i slutet af 15de eller början af 16de Seculo, straxt för eller efter at Madagascar war optäkt och besökt, emedan de ligga så nära denna ö, at de som omseglat dess Norra ända, nödwändigt måst falla in i deras wäg. Twifwelsutan hafwa och så Portugiserne tillagdt Johanna detta sitt tillnamn, efter sin wane af den dagen de blefwo den först warse på; Ty dess rätta namn som inwånarne bruka, är: Anziuani, som iag med flit efterfrågade, emedan Hollendarne skrifwa det så i sine sio-Chartor. Annars finner man den hos åtskillige Scribenter kallas annorlunda, som Don Juan, Anjouan, och afwen Johan de Nova, hwilcket likwäl är en helt annan ö. Dellon skrifwer det första, och säger at Portugisen som honom påfant, så hetat.

Efter Berättelse, skall man finna på denna ö, 4 platser som de willa tillägga namn af Städer, emedan de ligga wid stranderne; men som ej annat äro, än samlingar af eländige hus. Uti Lumoni på Östra sidan bor Konungen öfwer ön; Musini ligger på Westkanten, och Samoder med Vani in uti nordre baijen tätt hwid hwar andra. Jag wet ej hwad den Engelske Pilote Book menar med Vassey redd, som skall wara på Östra sidan; intet eller har iag af inwånarne kunnat inhämta nogot derom.

Tab. XIII. pag 36.

Nordra Sidan af Redden af Johanna

Samoder ligger tåt wid stranden ifrån den Bancken som Skepper anckra på
nogot öfver om middeln af Bajen, nedan för en stor högd warande inneslu-
ten af 2ne Cocos-Lundar ex på hwar sin sida, af hwilcka den Wästra derifrån
afskiljes genom en liten bäck; den består ifrån en oordentelig hopa Samling af
10 till 80 Sterbyggnader, (: som lämna en lickhet af trånga gator emellan sig:)
hwilcka alla äro gamla och förfallna, med små gluggar för fönster. Sådane
slut kring inneslutas med Skranck, af flätade palmlöf, hwilcka blad äfwen
tiena för täckelse på taken öfwer allt, utom den störste Mosqueen, som
med ett rundt stentorn skiljes från de andre, ehuru inuti ej råkas annat
än tomma wäggarne. Uti Lunda ser man ej eller husen wara prydda,
bara de som nogot förmå, hafwa utom Sång, en Stol och bord, jemte nogre bon-
delier och Sönderslagit Porcelaine opphängt som en Zirat i kring wäggarne.
De nöja sig at med en Tapet afskilia sine Haram- eller frustugor ifrån
hwardagsrummet, och hafwa, sanningen at tala, intet eller orsak fråkta före
at deras qwinfolks Skönhet skall förlusta nogre sedige Europeer: andre
will man ej tala om, för emot Sådanes bråhad, äro lås och galler för swa-
ge stängsel. Några mente efter husen woro så gamle, och en stor hop för-
fallne, samt utan taak, att de hade blifwit af Portugiserne bygde; men u-
tom det ingen liknelse war till en Europäisk byggnad, är intet tillundran-
des, om Mahometanerne ej förbättra sina nedfallna föråldrade byggnader
som så starckt intagas af meningen om ett oundwikeligt öde, at de den
till minsta ting utsträcka.

Till denne Plackens styrsel, hafter sig där, utom 2ne Föreståndare
som de kalla Vazeri (: twifwelsutan bräckt af Turckarnas Vizir:) hwilc-
ke hafwa upprätt öfwer Konungens rätt, en Sheriff, som Européerne
bruke at kalla Prints, och hwilcken heders-Titul, Han som nu bo-
de der, med anseende allwarsamme åtbörder emot dog, ehuru deg
ldswartes physnad ingen annan besynnerlig Skiönhet gaf Honom, än
at Han drog ett par utflettne Skor, dock utan strumpor, när det
andra folcket gick barfota, och i handen bar en med Silfwer knapp
beslagen Kiapp. Då Han wid wår ankomst bewärdigade wart
Skepp med sin närwarelse war Hans öfrige klädedragt en lång
tät till kroppen slutande Kabaij af rätt Bomullstyg med en
grön öpen ofwan- täck, ett Scarpe öfwer wänstra axeln, och en li-
ten wirckas eller stickad Kalotte på hufwudet. Han war en hederlig
wälskapad Gubbe med litet Skiägg, af 50 ele 60 Åhrs ålder wid lag, och
skiljde nogot både Engelska och Franssyska, förstående äfwen wal tam-
meligen föra sitt tahl, om åtskillige Europäiske Länder, dit Han sine
resor till Surat, Bombay, Pondicherij och flere Orter lärt.

de andre underhafwande giorde intet mera Wäsend af Honom, än at wid
förebringande af nogot, de Höyste Hans Hand och giorde Sin Salam, hware-
mot Han som en god Hus-fader, enär arbete på gialde, intet undandrog sig at
Sielf lägga sine Printseliga händer derwid, som at hugga ned Krang-trän
för Boskapen på wårt Skepp, och dylikt. Jag tyktes då hos mig Sielfwilla
föreställa mig den första oskyldiga Herdelefnaden, när Patriacherne
Sielfwe förde Sin Fänad i bete, och werldenes Herskarinna utsökte
sine store Förestgrare ifrån Hogen; Men jämnförelsen måste snart för-
falla då jag flek besinna, at här hade nöden ingen lag, och at derföre
en wälmående Swensk bonde efter sine tarekar Skulle tyckta sig hafwa
litten orsak at åstunda byte med en Printz på Johanna. Efter närwa-
rande Samme påminner mig om, Hann jag här intet förbigå en anm-
ärckning, redan af andre förut i agt tagen, om många olärdaheck-
Sommne lesande, Som underhafta Sine berättelser det allmänas omdöme.
De utstoffera Så högt de Små Indianske Enewälds Herrerne, och tillägga
Dem Sådane klingande Titlar, at Printtar och Kungar, talande om Deras
Residencier, Käfsnär, Stat och jag wet intet hwad mera, utan at widare
förklara Sådant, eller giöra nogre förbehåll, Så at en Som läser Såde-
ne misbrukade och illa walde ordasatt, derigenom oftast förledes, at
fästa wid dem Samma begrepp, Som Slike termer hos oss i Europa bemär-
ka. Emedertid är ingen ting mera Skiljande. Man kan då prisare
Säga, at Slike domestiquer passa bättre för tienare åt en Don Quixotte,
och den Som af deras kraftige krafter, will giöra liknelser till wåra Kunga-
Palatser, och kalla nogre Slafwige Negrar för Hofstat, måste wisser-
hafwa Synen annorlunda Skapt än andre menniskor, eller och Sa
intet kunna se, utan med en kringwandrande Skådares ögon. Annars
anmärckes och så, om den förehafwande Saken, at då nogot Europeiskt
Skepp hit anländer, Sänder alltid Sheriffen på Konungens wagner,
emot det en slachtad Oxe, och nogot grönt, hwilketen Skänck Sedan öfwer
med 4 eller 5 lefwande Oxar, hwaremot han tillbakares undfår för Sin
Principal nogot ammunition och dylikt. Ifrån wårt Skepp, bestå-
do Prä Senterne i: en Fiersing Skruf, och 30 tr: d:r å Carduser,
En Tunna Beck, 2:ne Mousqweter, 2 pistoler och 2 Gradorjemte
25 Piaster i Contant, utom ett Särskilt Sammanskott, Som gior-
des i penningar för Sheriffens egen person.

Jag tillstår det jag knappast Seth härligare land än Ön Johanna.
Ensköns den Öfwerall är hög och kullig, finner man än då intet,

berg, utan backarne stå opp till toppame meden tiock skog öfwerwäxne, framlysande på myckhet få ställen nogre sandkullar. De nedanföre belägne wide dehlar, wisa sig ej mindre bepryddte med ömnighet af hwarjehanda fruchtbärande träd, hwars skuggrika toppar äro ogenomträngeliga för de heta Solenes strålar, och kasta ett ej mindre swalkande än lifligt skugga; emellan stammarne framrinna en ömnighet små bäckar af myckhet klart watn, som med sitt sachta susande, jemte den angenäma sång, de många små foglar inställa, sammansätta en harmonie, mägtig at betaga de mäst känsloslöse sinner. Med ett ord, dess behaglighet är så stor, at man knapt skulle tro den finnas, utan i nogre Romaner, och sielfwa nöjsamheten tyckes aldrig kunnat behagligare säte wälja.

Hwad dess fruchtbarhet beträffar, är den ej mindre, besynnerligen på den norra sidan af ön. Mäst all marcken består af en ren swartmylla, utan at nogre stora stenar deruti träffas, och har jag sielf seet på många ställen, der det warit grafwet eller marcken sallet undan, at den gått till 2 alnars djup, så at detta, jemte de många wattubäckar, som ifrån bergen nedrinna, äfwen som det öfwerflöd af kiäll-språng i jorden öfwer all träffas, kunna intet annat än förorsaka en oförlikneling fruchtbarhet. Det är hwarcken i min förmåga, eller mitt ändamål at namngifwa de mångfaldiga slag af blomster och örter, som med ett ständigt skifte af alle slags färger bepryda fälten, och leda ögonen in i en fägnande förtwisning: Deras ymnighet tyckes mig kunna sysselsätta en älskare af Botaniqven länge tid, än wårt korta wistande tillåt. Intet eller är jag i stånd at upprakna alle andre träd och wäxter, som den ömnige jorden har frambragte, och mäste derföre nöja mig med deras namnande, som jag i synnerhet blef warse. Cocos-träden med sine höga stammar, och Pisang-träden med dess wida blad formerade en sammanhängande skog öfwer all; emellan dessa, stodo inblandade åtskillige andre, som frambragte Papaj, Gojaves, Granatäpplen, Samplimouser, Tamarind, Lemkie, citroner, pomerantser och små Apelsiner; Ananas-buskarne, änskiönt små, gofwo med sin härliga lucht sin närwarelse till känna, och stranderne af sörnlige bäckar woxte fulle med Sukker rohr, jemte en sort Sio-Bönor, stora som en Riksdaler, Castanje, bruna till färgen, och innesluter i ett hölster af halfannan alns längd, i skapnad nog likt en Babel; I sine lehar bundos nogre af dessa om lifwet, som med sitt skramlande, efter hwar kroppens rörelse tienade innewanarne som en slags musique. Bland jordwäxter, wanlades öfwerflöd af Pumpor, Watn-lemoner, Potatoes, Iames, Ingefära Dill, Sorlaka, och Myntа med flere dylika, som till största delen, utan tilwandrande framalstrades. Så at nästan intet af all hwarken till lyxe, hälsowille brysta,

och af Jorden kan fortplantas, tyckes fehla. Gräset war öfwerflödigt och stod mäst till midian, utan at inwånarne fråga efter at slå detutaf, eller giöra nogon samling, emedan här är så godt som ständig somar och när regntiden kommer, kunna Creaturen så wäl beta ute, som förut. Till denne öns ömnighet, kommer ochså en ren och hälsosam luft, hwaraf alle wåre med Skorbutiske och andre krämper behäftade sjuke, blefwo snart botade. Det endaste man här tyckes hafwa ordsak at klaga på, är hettan, som ned i dälderne är tämmeligen stark, at det stadiga återskien solstråterne, kasta ifrån de höge backarne.

Man får ibland hämtande Diur, en myckenhet Oxar, af det slaget som å Madagaskar wanckas, hel små och yra; men feta och fylliga: ofwan Skuldrorne hafwa de en hög knöl af hårdt fett, hängande lösa skinnet under halsen som slänger nedpå meddeln af framföttren. Får, Bockar och Gietter, löpa i stora hiordar, alla wäl giödda, emedan utom gräs, de födas med stamarne af Pisangträd i bitar skurne, hwilcke äro synnerligen giödande, och af fänaden mycket älskade. Dess Pisangsträd, som wanckas öfwerflödigt i alla heta orter, både i Ost- och West-Indien, hafwa gemenligen en högd af 8, 10, till 12 foth. Dess stamm, är intet annat än en samling af helt saftiga blad, fina och hwita som tunnaste pergament, på hwarandre rullade och i grofhet tilltagande, ju närmare de sitta det yttre skalet. Ned wid marcken, sitter altid i kring stamen, en wäxt som en tufwa, af fastare ämne. Toppen sprider sig i många grenar, hwilcka alla hafwa mycket store blad, halft annat till 2 qwarters breda, och 2 eller 3 alnar långa, warande den mitt uti sittande stielcken, om en Tumbs tiocklek, och lös, likt en kåhlstäck, uti denna finnes så ömnigt af en limachtig saft, at då en skiär den samme twärsutaf, och sakta utdrager de 2ne styckerne ifrån hwarannan, följande tusende tals små fina trådar emellan, som hålla dem tillsammans, och är denne saft så mycken, att om stielcken skiäres skifwa för skifwa, skall en altid då de skiljas ifrån hwarannan, ur hwart och ett af de fine porerne, kunna draga lika många nya ändar, hela 2 famnarne långe. Sielfwa leden der qwisten fästes tillsamman, är tiockare, och då den brytes, finnes full af iholige rum, aldeles lika som kakorne i en bistäck. Annars hållas bladerne för ett skiönt detergent, och man försäkrar, att om de appliceras på Scorbutiske swullnader, förordsaka de en admirable nytta. Blomman öfwersti toppen wäxande liknar en kronärtstäck, emellan hwars enda blad, sitta 12 Coralla som hwardera hafwa 5 stamina och en pistill; alt efter tillwäxandet skiuter den ut i en lång qwist, kring om hwilcken sedermera finnes fruckten fästad lika som en Cochläa eller i en wridning ända emot yttersta spetsen; finnande man på en sådan, qwist eller Crona 250 till 300 stycken Pisang. Wanligen är denne

Frukten ett halft qvarter lång och en Tums tiock, warande då den mognat, omgifwen med et tunt löst Skal af gul färg, som lätteligen dragés ifrån; då inuti sitter ett löst mos eller kött, hwilket angenäm, men stark söfwa. I allmänhet kallas den Pisang, af Botanici, Musa, äfwen Banana och Indiske fikon. De som namna den Adams frukt, bygga sig på en widskepelse, efter mitt uti frukten synes som ett kors, då den twärs på afskiäres, och derföre säges det, i Goa, wid straffwan förbudit att skiära den. Man får annars 2ne sorter här ifrån, den ena dubbelt större än de här beskrefne, hwilcke Engelsmännerne kalla Plantains. Hwilken af skillnad den tillagas att äta, och som flere deß nyttor finnas finge inberättelser i de måste både Ost- och Wäst Indiske resebeskrifningar, och derföre gås här förbi. För samme ordsak will jag intet eller nämna något particulairt om de andre Indianiske frukter, hwarföre om nogot dylikt framdeles skulle här förefalla, skall det allenast bliffwa sådant, som jag funnit mera besynnerligit, och efter mitt tycke, mindre anmärkt af andre anförd.

Att begifwa mig åter till Djuren, på Ön Johanna, så räknades utom de nämnde: Büffular, kor, Markattor i gran Madagaskar Apor &c. Ormar hördes ej ifrån; men gråhoppornes ömnogher Skiöntes af deras oliudeliga skrikande, mänar och gwällar i gräset; och ödlor lupo öfwer allt i träd och buskar, dock utan att göra skada. Fiärillar och andre små kräk, swärmade öfwer allt kring om blomsten efter föda och besynnerligen togs akt på Bj, som jag ej kunde märcka, at Inwånarne hade gjort sig nytta af dem, emedan hwarcken honing eller wax förspordes.

Utom mycken het af hwarjehanda små Foglar, hwars närwarelse endast slöts af deras angenäma sång, emedan inga kunde fångas; remarquerades en stor hop af hökar, som efterwånar wore lifet skygge; korpar, annars swarte, men med hwit ring kring halsen, och tämmeligt förråd af Fasaner. Dikas Ledes sag jag här de största fladdermöss, som nogon sin förekommit mig, Tab. X fig. 3. hafwande wingar, hwardera om 2 fots längd utsträckte, och halft annat qwarters lång kropp: Jemte flere Luftens Inwånare, hörs och sådane icke at omnämna, emedan jag anser dem som intet den minsta article af den förenämnda Skiöna förfrischning, framande skeppen här få, och hwars ömnighet gjör priset så lindrigt, at åhr 1750 i Augusto, då wi woro där, såldes en gran 10 till 12 ett wigt Oxe till 2 1/2 a 6 Piaster. En geth 1/3 à 1/2 d:o. 12 à 15 höns 1 d:o. 20 à 25 knippor grönt, Potatoes och Citroner 10 d:o. 40 st:n Pumpor 1 d:o. 4 d:o.

Fast än Fisk nogwänckar, både wid Stranden och hafwet utan före, får man dock sällan nogon deraf fångad, emedan Inwånarne äro tröge fiskare. Ett märkeligit prof hade wi deraf, med en som bragte en gång ett par stycken till salu om bord. På Tillfrågan om han hade flere, och hwarest han tagit dessa swarade han häpen och förargad, at sådant ej woro hans giöra, utan till komo de swarte swännerne (: black fellow :) ty de brüka mycket af Slafwar ifrån Madagascar. Artigaste war, at han inbillade sig wara hwit, då likwäl i färgen så ringa olikhet emellan Johanna: och Madagascarboarne finnes, at om ej andre märcken woro dem emellan, skulle de swårligen skiljas på hyn. Så allmänt är likwäl egenkiärleken hos menniskorne gängse; näppeligen spöriar man hos sig aldra minsta företräde framför en annan, innan man straxt skall bort at prevalera sig derutaf. Kiäringar, Tumlare, och Delphiner, woro annars de enda bland dem kring skeppet simmande fiskar, som kunde igenkännas.

VII^de Capitlet.

Om Inwånarne, och om de andre Comroske Öar.

Inbyggarnes ansenliga myckenhet, som hålles före stiga till 50 eller 60000 stycken större och mindre (: Smärre :) kan wärckeligen anses för ogement i afseende på denna Öns lilla omkrets. De stöta alle på en swart färg, somlige mer och andre mindre, men hafwa likwäl inga fula Lineamenter, synnerligen gammalt folk. Man ser inga nedtrygta näsor, eller utstående öron på dem, som på Jawanerne, och det endaste som faller nogott oproportionerligit, kan wara deras stora läppar, hwilika likwäl ej äro så allmänna, at man ju och så finner dem ibland myckenheten, som i wälskapnad intet efterg ifwa nogre Europeer. Deras småkullrige swarte hår, raka de fläste utaf sig; men skiägget låta de wäxa, så wäl öfwer munn som under hakan efter Mahometanernes Sed. En stor dehl, äfwen som dess små barn gå mäst nakne, undantagande ett smalt kläde om lifwet, eller en liten lapp, att täcka sin blygd med; Warande de öfriges wanlige drägt, tämmeligen enfallig, emedan den högst sträcker sig till en kort skiorta, framantill öpen, och kanske der till ett stycke rutigt Bomulslärft i kring lifwet wecklat, hwilcket medena andan hänger ned till hälarne likt en trång kiortel. De förnämare brüka mera krus wid sin bonad hafwande utom den brukelige undre, en öpen ofwanräck, jemte ett escarpe

om lifwet, lindat allt uppå under armarne, hwars ändar sedan kastes öfwer axlarne. Dessa Skarper, som berättades blifwa förde ifrån Madagascar, hwarstädes the tillwarckas af mörck färga å Silcke, äro synnerligen utprydde wid ändarne, Armringen med frantsar, eller perlor inhwäfde i skoner. Hufwudet betäckes med en liten Spetzeckig mössa, eller calott. Sj Turbanter, hwilka bruck har, äro sällsynte bland almogheten; men Thor annu, mera, och Sagu ingen som ej går barfota, utom Shefwen, som ofwan blifwit mält. Ingen räkas utan Gehwar, anten enn ring, fästad i ett Snore, som går öfwer wänstra axlen, eller små dartar, instuckne i bältet, en del som buckade större Silfwerbeslagne Sablar som de bära i handen eller hade på Axeln, gifwades till at wara Justitiæ betiender för det förträdde dem lemnades. Ringar, både Uti öfre och nedre Snibbenne af orsaken, adven som å fingren war allmänt, och för en synnerlig Zirat ansågs det ibland gemene man, at pryda de blotte armarne med Senn och mässings boglar, eller pärleband, dem de sjelfwe öfwer hwarannan upträdde, warande de så mohne om, at intet lemna halsen blottad från sådane utstofferingar, at då annat felades, buckades der omkring kofor på band uppträdde.

Till Sinnelaget är detta folcket enfaldigt, och emot främmande synnerligen godhiertadt, så en helt enkammen med största säkerhet kann gå i Skogarne utan at af dem Skall wisas minsta mehn emot nogen. Ehwemsom möter, om han ej ringasse emnar kan tala, af Europeiskt Tungomål, wet ändå at säja: How jou do? och Verj Welcome; hwilket med en mycket wanlig mine framföres.

Utom deras naturliga böjelse, för stillhet, har flyter mycket deras beläfwenhet emot Europeerne, af dem tiänst, de Engelske bewiste dem år 1700, när Commendeur Cornwall wid sitt wistande här halpe dem emot Inwanarne af Mohilla, med hwilcka de då woro i krig, och lemnade dem samma ö. Detta biståndand hafwa de sedermera altid sökt så effectuell at kanna, at Engelska Compagniets Gouvernement i Bombay derigenom blifwit bewekt, at förklara dem för Sine Runds förwanter, och på inkomne klagomål, om nägre Engelsmans begångna öfwerwåld, löfwat dem framdeles sådt beskydd och Satisfaction samt derpå gifwit dem sitt Skriftelige gradent som hos Sheriffen än bewaras, och härat hafwa de sådt dett ordspråket, som de ofta föra i munnen; Att de Engelska och Johanna-Boarne äro som Bröder. Jag fant ochsa att denne hwalwilligheten sträckte sig ej allenast till Engelsmännerne, utan öfwerlades emot oss, utan skillnad, emedan de altid fannos beredwil-

lige till all tienstes bewisande, låtande intet otydeligen förstå, hurü
högt det skulle smickra dem, at få den ähran widare utwidga till
Brors Skap.

Tiufachtige finner man dem aldeles intet wara, ej eller fallne
för trätor, deremot är wäl wist, at de wisa sig mycket mohne om,
at slippa omak, och giärna låta dagen gå som han kommer; men detta
må snarare tillskrifwas deras tillstånd, som ej sätter dem under nogon
nödwändighet, at arbeta mycket, än sielfwe naturlige böjelsen, warande
wist, at ingen ting, så mycket sätter ens händer och efterstancka i rörelse
som brist på all ting. Emedan de ingalunda äro giruge, och deras förnö=
denheter få, så kunna de äfwen desto lättare förnöga dem. Lycke=
ligit folck! at deras moral ännu ej hunnit förwändas af mycket
omgienge med främlingar, eller nogon Seger=Herres oppressioner ge=
nom exemple, lärt efterfölja de laster, som wid sådane omständig=
heter öfwas. Ehuru i deras lefnad intet framlysa nogre sådane
dygder, som man kann ställa för efterdöme, eller jämnföra med nogre
af de gamle berömde wärldswises stränga sedowandel, så kunna
de ändå skattas sällare, som o kunnigheten hindrar dem at begå
många grofwe moraliske fehl; och ju mindre deras omakar, at
dämpa begiärelser, som aldrig plåga dem, ju mera är deras oskyl=
diga lefnad i det måhlet at missunna.

Deras föda består af frukter, kiött af deras Creatur, och Ijs, som
wäxer längre opp, och på andre kanterne af Landet; Ty wed de Nordre
stranderne ser man inga åkrar. Då en Ofe slacktas, bindes den fast,
och utan at döfwas genom nogot slag för hufwudet, skiäres dess stru=
pe af, med ett rispande blifwande han så lemnad tills bloden är
afrunnen, hwilcken Mahomethanerne hålla för en styggelse at äta.
Starcka dryckar, som Arack, eller Rum, weta de ej at tillaga, ansknt
de hafwa tienligit fång der till, utan bruka i stället, rent watn, och
Syri, som är en saft tappad ur toppen af Cocosträd, hwilcken då den
är färsk, både swalckar och smakar behageligt. De förmögnare wisa
sig till utwärtes anseende mycket nycktre, men allmänne hopen, har af
Europeerne lärt smaken både för Win och Bränwin, som de emot=

TAB. XIV.
pag. 45

Inbyggarenas Skogs Byggnader på Ön IOHANNA.

taga, när de så tuggande derjemte giärna både Opium och Tobak.
Man finner ibland dem inge torftige eller liggare, Som kunde ådra=
ga Sitt Land, nogon oförtenkelig nesa; hvar och en har Sin förnödenhet wa=
rande ett wist district af mark, hwarjom och enom tilldelt, Som kan
anwändas gantzen för Boskaps=Skiötsel, planterande eller Ris
Sående. Den fruchtbahra Jorden, Som nästan af Sig Sielf frambrin=
ger, alle handa Slags Skiönste fruchter och wexter, giör deras arbete
de Teller 8 Sommar=månaderne mycket Lindrigt, och då legntiden kom=
mer, hafwa de intet annat at giöra, än gå i Skogen och Slå ned
Cocos=nötter, så hela deras lifstid går bort i en angenäm stilla
ro. De bo emellan träden uti fine höjor, Som Sta en dehl på stolpar
omgifne med gångar af flätade blad, förlaggande en mycket lindrig
afgift af Sine Bufflar och Ris, hwadan ifrån lickwäl de Så
kallade Stads boar äro befriade. Konungen Som bor i Lirroni, äger
således liten inkomst af dem, och det mästa utom Europeiske Skänc=
ker, består i det Han får af Sine egne plantager, dem han Såwäl
Som de förmögnare låter odla genom Slafwar, hwilcke de
lindrigt köpa i Madagascar för 6 till 10 piaster stycket och
hwaraf somlige, kunna hafwa ett antahl om 40 till 50 stycken.
De Säga Sielfwe, att de äro komne ifrån Arabien, fast lickligast
tyckes, at de flyttat öfwer ifrån Mozambique, eller närmast liggande Land
af Africa; Ty ifrån Medagascarne Skiljes de genom Sitt hår, Som
faller Småkullrigt, deremot de förre hafwa ett langt.

Till Religion, äro de Mahometaner och af Samme Seet Som Turc=
karne eller Sunnis, hwilcke förkasta Alis Tolckning öfwer Alcoran,
den Persianerne eller Siais följa, hållande Omar, Osman och Abübec=
ker för Mahomets Laglige efterträdare; Dageligen hålla de Sine 5
Bönestunder i Mosqueerne, hwilcka till en dehl äro, mycket enfal di=
ga, med murade Watn Cisterner utan före dörarne, deruti de för och efter
Boren twätta Sig. Fredagen Som är Mahometanernes helgdag, fira
de ej med mera högtidlighet, än de andre, och Shexiffen Sielf, Som
tyckes bort föregå de andre med efterdome, efter Han war dertjente
deras Siat eller öfwerste präst, giorde Sig ej Samwete af at då
afhålla Sig. Uti Ceremonien wid deras Gudstienst Skall företagas,
Ställa de Sig alle i ordning efter hwarandre, och deras Molla eller präst
främst, klädd i en mörck färgad Räck, wandande Sigemot en öpning i wäg=
gen, nordut, Som är deras Kebla, och utmärcker belägenheten af Macho=
mets födelobygd Mecca emot hwilcken, under deras Böner, ansikt=
tet aldra mäste wara Stadt; Sedan de afskillige resor Stillastigande böjet

hufvudet så djupt, at de nästan hyfft jorden, och reste sig emellan, ett, samt upplyfte båda händren för sig, med flatan utwänd, frammumlar prästen till slut nogre ord, lika som i sång, det de andre efter mumla, förorsakande dymedelst ett otydeligit, och för en åhörare ej synnerligen behageligit gny och ljud. En del af deras andelige, affecterа mycken utwärtes andacht, och återhållighet; Jag såg en, som efter slutet bön, satt med ålcovan på en pall för sig uti hwilcken han läste helt hårdt med så stor uppmärksamhet, at ingen af oss, som woro främlingar, och stode om kring, kunde draga hans ögon derifrån. Qwinfolcken, som här ej lefwa i sådant twång, som bland andre Mahomethaner, tillåtas äfwen besöka Moskéerne, warande till den ändan den största af dem i Ute Skeppad, så både kiosken hade hwar sitt rum. Under wårt wistande påstod Ramadam, eller fastmånaden, som de förwända kallade Ramram, och warar i 30 dygn. Jag förundrade mig öfwer den accuratesse, som derwid i acht togs af alle, intill de lägste; Ty ånskönt en stor hop hela dagen hängde öfwer op om bord, wera de ej sinnade det ringaste medan Solen war oppe, oagtadt hwad frestelse de hade; men så snart den gått under, skyndade sig hwar och en bort med en sådan snällhet, som gaf tillkänna, at de intet äfwenade spara, at med nätten igentaga sin skade.

Här faller mig in, ett artigt prof af hwilken lätt en som i lång wana ning anlager en hop saker efter som de synas wid första påögnandet kan tåga misstag. De fläste af wår Besättning nåt de sägo detta folkets dikt under Ramadam stoto det sådant woro en allmän sladder wanhe ibland dem, derföre en, som skulle wara lidet slugare, gaf i sin dagbok en sådan under rättelse om Johanna Boarne, at de woro ett förlikneligen måteligit folck, som aldrig åt om dagen. Jag hörde och så wid min hemkomst, många tala om detta underliga folcket och äfwen en del af andacht prisa dem, såsom de där kunde tiena Christne för efterdome, genom sitt ewige fastande. Emedlertid war ingen lång absurdare. Så snart kan det bära sig till, at man af okunnighet bedrager både sig och andre. Jag twiflar ingalunda på, at om man i en hop under följande åhr skulle åtkomme resebeskrifningar, författade efter se och åtminstone dylike sanssagor som äga äfwen så godgrund som denna, skulle både de wichtige böckiren med en stor hop af Indianske

circumsidelserne blifwa kammeliger Tienne.

Polygamien, som här är giängse, tillåter dem, utom en laglig hustru at taga åtskillige Concubiner. Konungen får hafwa 11 hustrur, hwilcket antahl han gråna håller Complett efter konet ej är så expensivt här, som hos deras andre trosförwanter. med ofwen så litet omsweep som de taga sig nogre bihustrur, kunna de skilja dem ifrån sig; dock berättades at de sällan hade tillfälle här till, efter det war mycket rart, at dem nogon anledning eller orsak gafs.

Ehuru det wanliga Språket eller modersmålet på Comoroske öarne, som mycket skall likna Arabiskan, tala största delen af Johanna-Boarne på nordre sidan af den, en med Portugisiska blandad Engelska, i mycken större fullkomlighet än Chinesarne. ja, en del af inwånarne båda detta Språken särskilt äfwen som Franskan, med en färdighet, som oppwäcker förundran ofwer deras läraktighet. Många giorde sig också mycket mödo om at fatta nogot af wårt Språk, och ofwerhopade om bord ehwem de kunde få nogon undervisning af, at lära sig hwarjehanda glosor, och talesätt, dem de opskrefwo hela öfwerken fulla, förebärande att de skulle finna ett synnerligit nöje, om framdeles när flere Swänske hit kommo, de kunde tilltala dem i deras egit mål. Deras Caracterer äro Arabiske. Lappeet gjöres af inre hinnan på Bambu, och kallas Kurtas; pennorne af Hök- eller gåsfiedrar nämnas: Ham, och den Swarta Ligwanen som tiena dem för blåck Soncks. Åhrsräkningen kommer likaledes med den Arabiske öfwerens: De dela året efter månans gång i 12 månader deraf somliga hafwa 29 och somliga 30 dygn, inskiutande en hel månad hwart 3die år, at oppgiöra den skillnaden, som af denne felaktige calculation härflyter. Om de i städer hafwa nogon insikt, kunde ej förmärckas: Den endaste Bok jag såg ibland dem, war Alcoran. Hwad deras förfarenhet och fingerlighet i handtwärck betraffar, så stå de på den lilla tiden ej många mäcken deraf; At de nogot förstodo sig på järnsmide, kunde skiutas af deras yxor, och dylikt af deras maksel, inrättade efter egen invention och bruk.

Desse Insulaires hafwa intet mynt, utan at skier dem emellan genom byte. Uti hamnen Majotta hamnas nog Cauris, hwilcka Engelska och Mohrska Skepp från Bombay och Surat, med godwinst, och ofta hela capitaler förytta i Bengala, eller till sådane Skepp som gå dit. Annars bygga de och så sielfwe på Johanna, Grabbar och andre små Farleyg, hwarmed de besöka Madagascar, Mozambique och Mombas, från hwilcken sednare ort, bland annat de förnemligast föra ett slag bland dem högtwäderade Sabelklingor, som gemte

Pilar och Båga, äro deras wanliga Wapn i Krig. Emot provision, som gemene man säljer till en skylte personer, willa de hälst byta sig till Lintyg och kläder, Bouteljer, Speglar, nålar, Knifwar, lås, papper, &c.ra och får man altid mera för det, än 10 dubbelt dess wärde i Contant, tagande de först emot penningar när de ej kunna få annat. Engelskt och annat silfwermynt willa de ej hafwa, utan endast hela och halfwa kantiga Piastrar anses af dem för goda, skrädande de äfwen Tealer och Pistoriner. Då Skeppen afsegla äro större dehlen förlägne med sine penningar, som de sedan ej kunna emplöjera, och derföre giärna lägga dem ut för nogre af de nämnde Lappris Saker eller nya Bomuls näsdukar, bland hwilcka den sorten, som i Canton kiöpes för 2 och 3 Canderin, betaltes med hela och halfwa Cronor stycket. En dehl frågade mycket efter Peppar, Muscat, neglickor och andre Specerier äfwen som glaspärlor och Tenn, at giöra armringar utaf, hwilcka de sade sig föra till Madagascar; men om de betahla det så, at det lönar mödan, wet jag ej at säja.

För öfrigit anmärckes, at alt som skall wara för Skepsprovision beställes i Land genom Sheriffen, som derom drager förjorg, sen han fått requisition på myckenheten. Om bord komo utom dess Inwånare hopetals, i sine smale ur stäckar hålckade Canoer, med ut liggare å ömse sidor, lika Jqvanernes, hwilcka de föra lastade af grönt, Höns, Getter, ägg, miölck, &c.ra hwarmed de från morgon till qwällen hålla som en öpen marcknad på Skeppen, utan at på nogot sätt med snattere missbruka den friheten dem efterlåtes, at obehindrade gå öfwer hela Skeppet.

De fläste åt kusten och Bombay ärnade Engelske Skepp löpa för förfriskning härinn; Watn kann tagas i hwad qwantitet som åstundas på 2ne ställen, antingen straxt wid staden, som dockär nogot grumligt, eller ett stycke mera Westerat, derest mann uti en bäck, som i många krokar framflyter, finner ett watn som i godhet och klarhet täflar med det bästa. Wed må huggas i Skogarne så mycket en åstundar, bara man sielf har beswäret härmed. Portugisiske Skepp, gå och så stundom hit, men Franske äro sällsynte, efter Isle de France ligger så nära. Åhr 1624 hit kommo de Hollendske för första gången, dock sedan åhr 1684 har litet hörts af dem. Hurru för 30 åhr wid lag hamnen oroades af Siöröfware, Anförer Capt. Johnsson i sin ofwannemnde Bok en märckelig Historie om. Siöröfware Capitainen Edward England, anlände med Twänne Skepp, ett om 33, och det andre 30 Canoner till denne Öni från

Mohilla, just då 2ne Engelske, och ett Ostendiskt Skepp woro Segelklare at gå bort den 25 Julij åhr 1720. Capt. Kirby med Skeppet Greenwich, och Ostendaren, som lofwat Commendeuren af Elota 3die Skeppet Cassandra Capt. Makra (sedan Gouverneur i Fort St. George) at bistånd kosta Sålibetord, at de togo tillfälle af Hans engagement med Lefwarne, at Segla undan och lemna honom i sticket. Capt. Makra med Sine följeslagare, saftan Ofwerigne gälde likwäl intet mödet, utan fastmera opptände förtwiflan dem, at till ytterste blås emot sine i makt elem wida Ofwergående fiender, och derföre höllo de så envist och tappert ut i nogra timmar, tils de ifrån fiendens Skepp och sielfwe nästan af mycken heter woro Ofwermannade. Då fanns intet annat råd öfrigt, utan Makra med Sine följeslagare gynnade af krutröken lemnade Skeppet och begafwo sig i Landhwarts. Konungen honom såwäl emot tog, at anskönt Sio-Lefwarne dåbudo 10000 Riksdaller för hans person, wille han ändå ej förråda honom. Omsider efter nogon underhandling, och lofwad säkerhet, wågade Makra sig ombord till E. England hwaresfelter mycken lyten fara för dem som woro förbittrade öfwer den skada han giordt dem genom sitt enträgna motstånd, Sio-Lefwaren gaf honom i stället för Cassandra han förut förde det minsta af sine Skepp, der med han lyckeligen den 26 Octob. sistlena åhr anlände till Bombay, hwareftet der sådes pro tempore emot sin lärne ratts segel.

Hwad de andre Comroske Oar betraffar, som utom Johanna åro 4 till hakes Comro som gifwer dem namn, så är den störste, liggande på 11. 30. nordlig bredd, och 26. grader, öster om Upsala Meridian, och närmst Africanske landet. Så ansenlig är den hög, at i klart wäder syres den ut med Nö. uden af Johanna, som räknas för en Dist. af 15 Swenska mil.

De wilde Inwånare som styras af 12 Konungar, hwilcke alle sins emellan kriga, nämna ofwanledes sin ö. Angasacka. Af alle omständigheter syres troligt, at med denne bör förstås den Nangasia, som Commendeur Beaulieu omtalar, hwars åbyggare, han gifwer en elack beskrifning på, som de där efter behag sades kunnat förorena wäder och wind, och derjemte tillfoga Grannarne som förstreta dem, så stor skade af gamle ord språket: Insulani mali, Siculi regimi, med en lianlig ändring giordt i sista meningen, med största fog, tyckes kunna på dem tämpas.

Majotta den nästa i storlek, under 13. 5. till 16 Sydlig Latitude, och 27. 30 efter ordinaire räkning, östan om Cape Bonne Esperence: samt 15 till 18 mil. mera östlig belägen, och nogsamden, samt fält af

kullar, bland hwilcke den på Östre Ändan: Valentins Eik namnes är anfallig-
gast. Fordom ägde den sin egen Konung, men styres nu af samme Regent som fö-
hanna, hwars Inwånare congrevera den. Folcket härpå berättades wara mog
elakt och oopodlat: Engelske Capit.ne Glower, som åhr 1749, med sitt Skepp
mistat W: passaden, sedan han i 4 månader hållit sig förgiäfwes gick
till Majotta, i mening at ligga der öfwer, men kände ej längre än 2 månar
der hålla ut, efter han fann Sjulaiserne så ogene, at hwar gång han skulle
hefwa nogon förfriskning, måste den tagas med wåld, och war derföre om
sidorglad, at för den öfrige tiden få söka sitt tillhåll i Johanna, hwilcket
folcket derstädes sielfwe för oss berättade.

Mobilla eller Mobilia i 12.° 15: Sydlig bredd, och 26: 26: Ost
om Upsala, blef som ofwan är sagt, för Johanna Bonnes räkning köpwad
af Commendeur Cornwall, men har sedermera tebellerat, och äger nu sin egen
Konung. Förarb de La wall, och flere som kalla denna Ön Malaill, berätta
at desse åboar äro mycket spitsfundige, men derjemte så bedrägelige, så
man med största warsamhet måste omgås med dem.

St: Christopher, den minsta, belägen nästan mitt uti Mozambik-
ske canalen, i Syd Lät: 17.° 10: äger och så litet Ofwerhöfwed, och också
sin afhängsenhet räknas också till Comro ske Öarne.

Engelska Skeppet Schaftsburry, som låg för ost i Johanna,
hade wid sin passage emellan Madagaskar och Affrica råkat ofördröm-
ligen på en ö, den de togo för de så kunnige och mycket frukltade: Bas
sas de Indier, och emedan de så härom meddelte sinnare kningar, än
ej mindre artige, än nöje, och såg ingen ting högre skulle åstunda, än
at kunna lämna min läsare mångc af den sednare Sorten; tyckes
mig at de på intet bättre ställe, änn här, skulle kiena ett införas, som
till ett slut på beskrifningen af Ön Johanna.

De hade ännu intet sedt Madagascar, eller annat Land
ifrån det de passerade Cape Bonne Esper.ce: när en morgon, innan det
börjat ljusna, ett starkt susande hördes, som af en häftig Strom-
kokning eller wåldfall, utan at de kunde optäcka orsaken härtill,
eller blifwa landwarse som de doch aldeles intet förmodade. För all
säkerhet lade de likwäl bi med Skeppet, och sunnos wid dagningen till
sin största häpenhet för sig, på halfannan Engelsks mils afstånd,
en wacker ö, sällwäxt med buskar och Träd till åsigt, som af
sitnings See Tab. XV. Tab. XV.

Huilken af samma
Skepp blifwit meddelt. Som wädret war stilt och wackert, sades

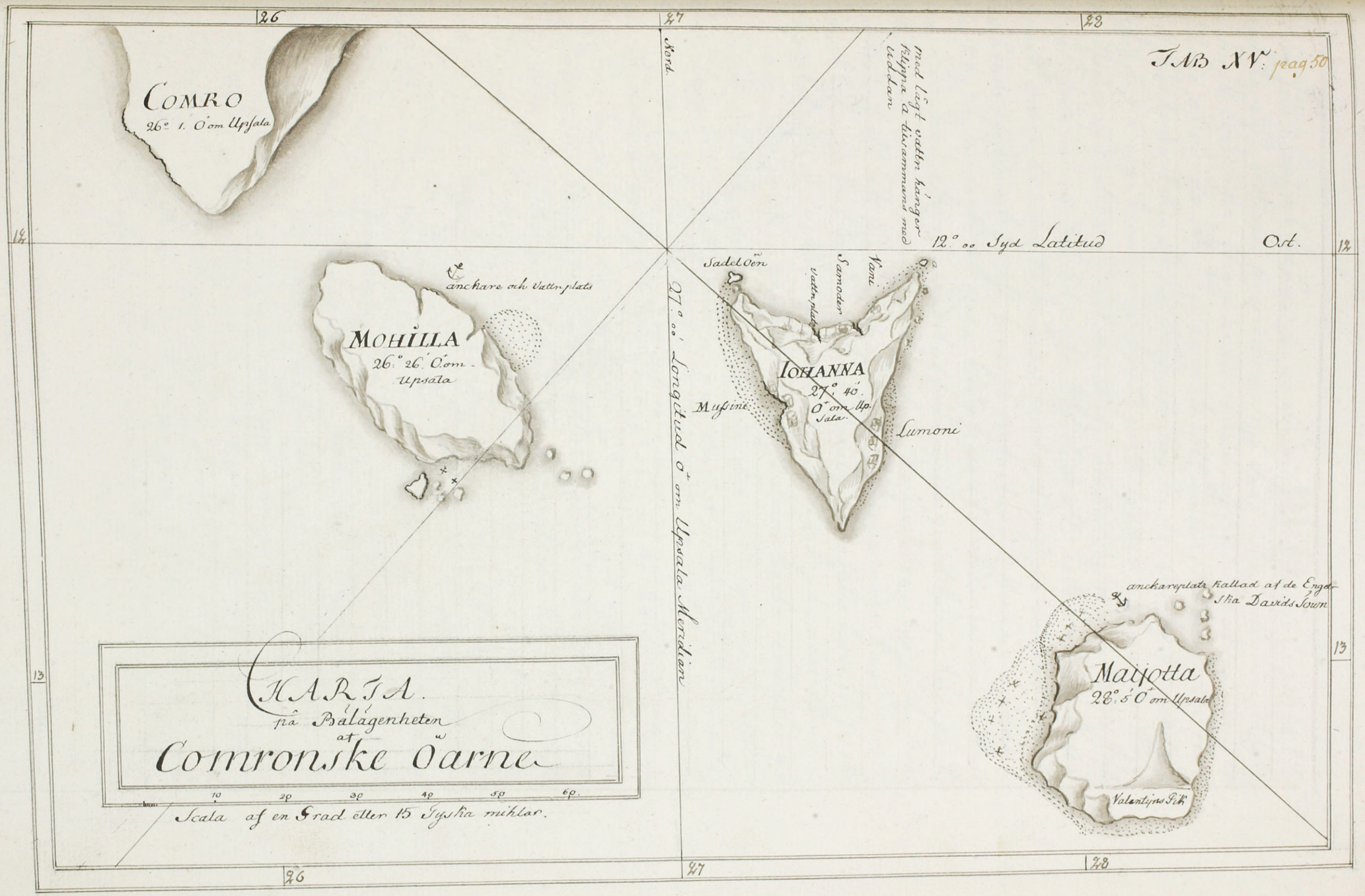
TAB XV: pag 50
26
27
28
12
13
Nord.
Ost.
COMRO
26° 1. 0' om Upsala
MOHILLA
26° 26' 0' om Upsala
anckare och Vattn plats
IOHANNA
27° 40'
0' om Up. Sala
Sadel Oen
Vani
Samoder
Vattn plats
Mussini
Lumoni
12° 00 Syd Latitud
27° 00' Longitud 0' om Upsala Meridian
anckareplats kallad af de Engelska Davids Town
Maijotta
28° 5' 0' om Upsala
Valentijns Pik
CHARTA.
på Bålägenheten
af
Comronske Öarne
10
20
30
40
50
60
Scala af en Grad eller 15 Tyska mihlar.

De sin falle i Land, och begynna denne i sin omkrets efter gisning 10 till 12 Engelska mill, bestående mezendels af små Sand kullar, helt gröna och falla af smått buscage. Ibland andre räkadeseds träd med sådan omsigkeit af kåda, at när der ifrån höggs, rann ets helt ämbar fult deraf, på en helt kort stund, hwilcken strax hårdnade som hartz. Otroligit mycket fisk fingos de i dessa Stranderne, och många Skilpaddor, isynnerhet en stor kop Landfoglar, af hwilcka så wäl som andre omständigheter de kunde sluta, at der åfwen finnes färsk watn. Ehuru de ofta lodade, nådde ingen grund, inrian de woro tå ända under Landet, dåresp den war helt stipbrant bestående af sten och corall, hwarpå watnet inwid stranden brände starkt. De mente at man swårligen oförmodandes kunde komma här uppå, efter sidsandet af branningen grant kunde höras på 2 till 3 Engelska mils afstånd, ifrån On hwilcken och så för sin lilla omkrets helt lätt må liggas öfwer, ehuru knapp winden kann wara. Efter all liknelse, trodde den ej wara otänlig, at inrätta tillen för friskningsplats, om ej anchar-grunden woro så clack, och andre så nära liggande örnige öar, gjorde en sådan på denne kanten mindre nödig. De kunde intet eller finna ringaste marcken till nogre dålde Skiär eller klippor, hwilket gifwer mig så mycket större ordsak at tindra, hwarpå den förfarlige beskrifning gründar sig, som gjorts på de så Namnde Indiske klipporne, i 16° 35' Syd Lat^de: och 47° 25' Long^de öfwer om Lizard nedlagde; och än mera förefaller mig underligit, det som berättas; och Portugisiske Skeppet S:t Jago, förd ifrå Comitaden Ferdinand Mendoza, hwilket på återresan till Mozambique åhr 1585, derpå stötte och förolyckades, ty af 500 personer som woro om bord, kunde bara få frälsa sig, som i Båten kömo öfwer till Affrica; men de öfrige förgingos, emedan de på de Skallote bratte klipporne, som berättelsen om dem förmäler, intet underhåll finna kunde; af hwilka Skiljactige afmålningar på det, som Skall wara ett och samma Land, man tyckes kunna sluta, at antingen allmänheten misstager sig på rätta beskaffenheten, af Bajas de India, eller att de Engelske ansedt någon annan närliggande Ö derföre, som hit tils warit obekant, hwilket ej må anses för så ogiorligit, så wida alla Skepp hafwa stor rådsla at förnära nalckas en Tract, som warit mångom så bedröfwelig, och följacktseligen hafwat där, är mindre befarit ann på de andre kanter.

VIII:de Capitlet.

Resan ifrån Johanna till Surat Rhede.

Skeppet Shaftsbury lämnade Johanna Den 19 Augusti och dagen derpå följde wi efter, tillräckeligen försedde, både med Provision och watn. Ehrist af nogon wind, hade wi denna Ön hela dagen, och ett stycke på den följande i Syne, tils wi woro mera uthomme på rymmden, och W: monsun geck större makt at blåsa, som sedan snart hielpte oss fort, ifrån 2 gra-ders Sydlig bred, till 10 grader Nordom Linien, begant en ansenlig Skill-nad emellan räkningarne och observationerne, som troligen låter härflutit af nogon ström-sättning, antingen ifrån Ammirant öarne, eller in uti Ma-gadoxiske, eller annan wik på Africanske sidan. Den gick mäst Nordåt, men emellan 2: och 6: Syd Latit:de funno wi den Sydlig.

Den 28 Augusti passerades Æquinoctialen i 2: 41: Meridian Diff:e öster om Johanna, derifrån en moderat wind och angenämt wäder giorde resan och den öfrige tiden behagelig, under det at omnighet af flygande fiskar, Bubier, Silfwer- och Tropik fogelar, med flere, roade ögonen så länge till sedermera sådant som war mera nymarkt upptog ens upmärksamhet. Den 11:te Sept:br efter förnyat försök hunno wi bota med 50 famnars lina, men sågo intet land för än 3:re dagar efter. Sjögründen går mycket långt ut ifrån denne kusten och är intet brant, hvilket jag äfwen på andre stallen i agt tagit som ett marcke, at landet des ligger utföre, ej är högt. Watnet började ock så, sedan man kom in-nom grunden, anseenligen at skifta sin sjögröna färg, uti en mera hvittagtig, men det som mäst föll mig undransvärdt, war, at såsnart det begynte mörckna ly-ste det öfwer allt som fuet af eld, synnerl:ning om Skeppet och i kölwatnet. Wi upphemtade åtskillige pytsar af samma lysande wata, som i dem på undersöken-de sand fuet likas aflånge kåkor, till storlek som kålfrö, heel hwita och ge-nomskinande med en Violette fläck mitt uti; så länge de woro våte, enskönt utur watnet lyste de helt blå, bibehållande sin glants, fast nogot fördunk-lad, när de sönderkramades eller utbreddes på papper. Så snart de tor-kats, blefwo de skiöre, och skinet förgick dem, och fast jag sedan försökte at bläta dem, i salt wata, fingo de det ej igen. Likaledes tog jag i akt, att när de wedrordes, eller watnet sqwalpade om, (: enskiönt förut ingen ting kunde märckas deruti då det stod stilla :) gnistrade de stare kare, hvar-af kunde slutas, det gnidningen af winden jemte Skeppets fart emot watnet

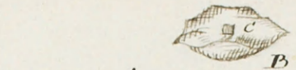

Fig 2.

Fig 3.

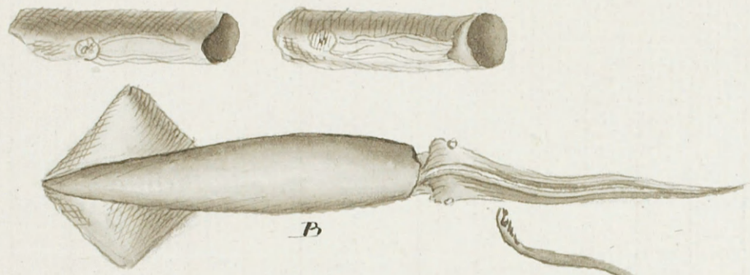

Fig 1

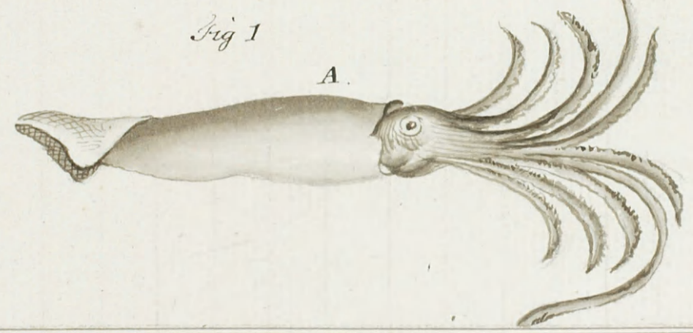

Fig 4.

Förklarning

Fig 1. Sœpia eller Bläckfisken A anseende på Sidan B. på Ryggen. Färgen; på ryggen blekröd, på Buken hvit, Sedan den Svarta Liqueuren han hade uti Sig var ute.

Fig 2. Et Siödiur fangat vid Kusten af Guzuratt, innan ännu Landet Syntes, och liknade en orm då det Slöt uti Vattnet; men då det var uptagit såg ut Som Fig A det hängt tillsammans så länge det låg uti Vattnet, men då det afsloge, föll i Stycken hvart och et Särskilt, til Skapnad med B, bestående at en igenomskinande materia eller hårdt Slem, med en Svart prick C likt et öga. Jag fan och at ey allenaft hela Massan A Slingrade Sig Som en orm, utan och hvar och en af de Små bitarne B agde Sit egit lif och rörelse Sedan de voro Slingrade.

Fig 3 Fants på Samma Ställe bestod af et liuft Slem med en Qvist vid ena Ändan af Gul färg derifrån et Rödt öga Satt, hvarvnnde man Skiönja igenom den durchsichtige kroppen 2 a 3 Små Tarmar Som gingo innanföre ifrån den nämbde Qvisten.

Fig 4. En Fogel kallad Gufvain lagen vid Domes By några mihl ifrån Turat, den var mindre än en Dufva, öfra delen af kroppen och Hufvudet lusbrunt, Nabben Svart, Gaffen Brun ah Svart i ändan, hängande under nabben litet brunt Skägg. Buken hvit och den öfriga delen af kroppen Svart, och hvit i Ränder, Låren hvita och Fötterna grå, med 4 Spetsiga klor, Fiädrarne yttersft i Stiérten 9. St:r uti Vingarne 16 ditto.

åstadkom de flammor, som böljorne ibland opkastade och som wiste sig i kiöhlwatnet. Dess skapnad, gaf nog tillkänna, at det måste warit fiskråmm, hwilcket styrktes af den ymnoghet fisk här sågs. Jag råkade sedermera på intet annat ställe nogre så stora kulor, fast watnet längs efter Malabarske landet och i Malacca sund, wid minsta rörelse lyste, hwilcket otwifwelacktigt och så kom från en omnighet gulagtig rom af storlek med de sinaste nålsuddar, hwilcken här betackte hela wattubrynen. Detta lysande i watnet lärer, synnerligen på den förstnämnde kusten wara mycket wanligit, aldenstund iag påminner mig hafwa sedt uti en Mahometaners resebeskrifning, förrättad i 9de Seculo, som L'abbé Renandot öfwersatt, at hafwet emellan Mallabar och Maldives, det han kallar Herkend blifwit observerat gnistrande som eld, wid opkomit stormwäder. Jag will emedlertid intet påstå, at alle sådane Phosphori i watnet äro af detta slag, emedan man finner af åtskillige sorter fiskar, som hålla sig oppe i wattubryn, ett starkt wederskien gifwas, så ofta de kasta sig om, och afwenledes de så kallade Bi de winds seglare eller Besantjes, som wancka i Atlantiske hafwet, lysa starkt i mörckret, (: intet at förbigå Doctor Vianellis artige rön, om de lysande maskar i Adriatiske hafwet, som iag först sedan detta war skrifwit, feck se ur lärda Tidn: för 1750, No 21.) uti Nordsiön ser man bara wisa månader ett slikt gnistrande, efter och omkring skeppen, som där segla, hwilcket jag hördt en dehl siömän anse som märcke till sydlig wind (: huru wida på sanskyldig ärfarenhet grundat, skall jag ej säja :) och äfwen under Æquator och kring Cape Bonne Esperence, plägar det wisa sig i ymnoghet. Det kan wara troligit, at sådant må härflyta af nogra grofwa saltparticlar, som genom solens hetta i stiet wäder concreteras till enn Phlegmatisk substance, hwilcken af watnets rörelse sedan brytes, ty iag stadfästades här uti, då nära till Cape i en stark siögång, en räka fants opkastad i skeppet omgifwen med slem, som i mörckret lyste likt gammalt rutigt träd, tils slemmen logs af, hwar med glantsen förgick, men nog om detta.

Den 12, blefwo wi warse i watnet, som nu gründade mera opp, många ormar, om en alns längd, helt smala och gula med hwarta wingar kring sig; likaledes fångades ett och annat siö-diur, bestående af en indigesterad slemmig och genomskinande materia, hwar uti inga organa kunde urskiljas; men likafult woro de lefwande och simade efter sitt wis. En annan sort, slingrade sig som en orm i watnet, och war den ej eller så mycket olik; men så snart watnet den logs uti, afslogs att denn lågtorr föll den särskiedt i små bitar af en Rhombisk figur, warande helt wit och Transparent med en swart prick widena ändan,

Som ett öga. Om den har nogon förwandtskap med Binnicke masken,
Tab. XVI. eller är den samma, må andre domma. Ritning derpå finnes. Tab. XVI. 2
Ehwen som på ett annat Skapad, likt en Cylinder, och ihåligt med
ett röd och gult öga, eller opphögning på Sidan.
Andre flere af samma Beskaffenhet till förtagandes, som till wår för-
undran och sagnad opptäckte af hwem den aldrig tillsinnelige naturen
intet mindre leker i denne store haf s afgrunden, än på de andre fält-
len af wår wärld.

Sedan åtskillige Landfoglar, som Talkar, Sparfwar
och andre, bebådat oss landets nalekande, ingo wi det omsider i sigte
den 14de om efter middagen. Wi räkade just inn wid S:t Johns udde,
på Guzuratiske kusten, och ankrade i 18 fr: wata, om afftonen.

Den följande morgonen syntes S:t Salvadore, kastellet af staden
Damaan, som hörer Portugiserne till och fordom warit mycket an-
Tab. XVII. senlig; hwilket med närliggande land före ställes i Ritning: Tab. XVII.

Just då wi woro mitt för denne platsen, blefwo wi
åtskillige Seglare warse af hwilcka 2ne grabbar med Portugisisk
flagg höllo ned till oss, och Skötos ett Skott; men som de marckte wi woro
wäl beredde till defension, och sträcktade genom mistagning räka så ut
för oss, som nogre dagar förut hänt dem med ett Hollendskt Skepp; hölle
de bort igen och lämnade oss i den wilfarelsen at de warit Siörofware, der-
innan wi ock så stäcktes af förenämnde Hollendare som låg för oss på Surat
Redd: Ty Samma Grabbar hade ock så kommit in på Honom; men blifwit
emottagne af ett lag med deras stycken, som förmådde dem snart att
wända om. En tid efter, sägo wi likwäl höra, at de warckeligen warit
Portugisiske fartyg ifrån Damaan, och at den ena af dem förlorat sin
Capitaine i Hollendske canonaden; men annars ingen widgaffe skada blef-
Afftonen föll der ankar i 10 famnar efter tidwattnet warende,
hwilket morgonen den 16 Septemb: lyftades i sigte af Skeppen
på Surat Redd, under det at af Siöfwa Landet, för de låg
knappast mera kunde opptäckas, än bara trädtoppame. Kl. 10 för
middagen ankrades på denne Redd, och Skeppen salu-
tera des med åtta Skott som
bara af det ena Hol-
lendska besvarades.

TAB. XVII.
pag. 54.

Prospect af Landet emellan Demaan och St. Johns på Cousten af Decan

TAB. XVIII

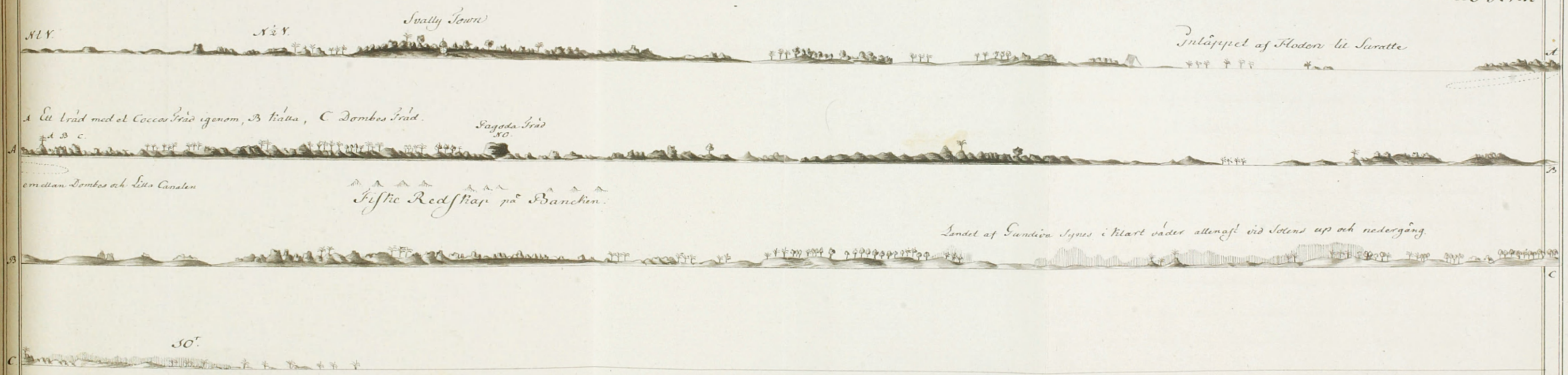

Prospect af Surats Redd

När man har denna Geiling ligger man för Säker anckargrund på Redden, Obs. at det bör hänga tilhopa efter Bokstäfverne.

Den Andra Boken.

I^sta Capitlet.

Om de märckwärdigheter, Som tilldragit sig under wistandet i Surat.

Handelen har uti alla tider tillbragt sine idkare, så månge och wärckelige förmohner, så man intet må undra, det ej få nationer med största ifwer och framgång, sökt at tillwälla sig den samme, eller åtminstone på ett eller annat sätt budit till, at dehltaga i en så förkofrande näring.

Man måste medgifwa, at det är en ej mindre berömlig nit för det allmänna, än ett stort teckn af en eftertänksam hogkomst för de efterkommande, enär ett folckslag inga utwägar sparar, som tiena till at förkofra handel, och goda inrättningar, endast medlen äro med billigheten och natürlig samt menniskligt lag öfwerens stämande: Så snart man genom orätrådiga tänckor söker tillwälla sig nogot, som den allwija skaparen lämnat gemensamt för alla menniskor, eller af afwünd will skada och hindra sin nästa i det, som andre ingen ensam rätt hafwa till, endast för det man tycker, at det ej öfwerens stämande med ens egne interesse; så långt ifrån at sådant kan komma under namn af nogot det förestående, lärer hwar och en af sig sielf wäl finna, hwad tanckar därom skiäligast böra hysas.

Wi behöfwa inga många tidehwarf söka tillbakars, innan wi igenfinna den åldren, när Sweriges Handel ännu ej hunnit opwäcka hos främlingar Jalousie, och dess Producter, som ooparbetade metaller med andre wahror, ansågos för ett ämne, deraf de så kallade Giömagter kunde rigta sig, fast mera täflade de sins emellan om, hwem som skulle miölcka denna feta koen, under det wi sielfwe låto öfwertala oss, det man borde skatta för en lycka, at de wille förlossa oss af en rikedom, som wi hwarcken hade tillräckeligit förstånd på at opädla sielfwe, eller woro i situation at med egne skepp, till de orter utföra, der de woro högst nödige och oumgiängelige.

Men sedan genom högst wårdande författningar, sakerne hos oss blifwit satte på en annan fot, egne ämnen af oss sielfwe äro blefne oparbetade, och Swänske skepp börjat plöja hafwen, och besöka de widast aflägsne orter; hwad afwünd, illwilja, skada och förtryck har man ej måst röna?

Hwarcken min tid, eller ringa kundskap, tillåter mig anföra exemple här på, intet eller är min afsigt at gifwa mig för diupt ut med så grannlaga saker. Endast will iag med få ordomröra, hwad som till denne förberedelse, anledning gifwit, nemligen de Ledsamheter, som utländske Intriguer budit till at pådraga Högloflige Swänska Ost Indiska Com=

pagniets Skepp Götha Leijon, som war Sändt ett förſöka en handel på Surat och Mallabar; och tror, at allenaſt detta tillräckeligen lärer Kiöpmän til proff tiena, med hwad ögon de anſe tillwäxten af ett Samhälle, hwars förſigtiga grundläggning, och Lyckliga fortſättande, Engelske Scribenter ſielfwe, måſte tillſtå wida öfwergå deras Nations förmodan.

Wi anlände på Redden af Surat, den 16 Septbr. åhr 1750 och funno der ſtädes för oss Sin Skepp; nembl:, Twå Hollendſke Compagniets och Twenne Privatas, 2ne Engelska och Ett Morſkt, hwilcket war ett Laſſadt och färdigt, at afgå till Bengala, som det och giorde samma afton.

Huru oförwändad wår ankomſt war, ſkönjades tillfyllеſt, ej allenaſt af den löglige tillfrågan: hwart wi ſkulle taga wägen? som oss giordes ifrån det Längſt ut liggande Hollendſke Skeppet, då wi eller samma Pragevade för at gå längre in; utan och af den myckna Samling af folk, som till ett wälkomne, omgaf wår Schaloupe wid dess opkomſt till ſtaden, lika som de ſkulle anſedt oss, som widunder, eller annorlunda Skapade än andre menniſkor, emedan rygtet redan kring ſpridt hwarjehanda gijſningar om oss. Beſyrwaren hade likheten af wår Flagg med den Danska, Sattе Capitaine på det Norſka Skeppet uti en Sådan hapenhet, att han aldeles war förlagen, om hwad åtwagar at gripa till, intill dess hans Landsmål dem war en Swänsk, och bättre förſtod ſig at giöra Skillnad, gaf giorde ett beſök om bord, och med ſtörſta möda förmådde äntligen öfwertala honom om Sin willfarelſe och ofördröjda ankomſt.

Wi kunde lätteligen förmoda, at wi för Européerne ej woro kiärkomne gäſter, och behöfde intet länge wänta efter ett röna proff derutaf. Den Engelſke Chefen Mr. Lambe, ſelade intet at af ſända courirer halsöfwer hufwud, till Bombaij med berättelſe om wår ankomſt, och ändamål widare ordres förwäntades, ſökte genom utſpridde Rychten Sätta oss i Miſtanche, ſå wäl hos Nabab, som folcket i allmänhet. Han ſade, det för at giöra Saken kort, en anſeenlig Summa penningar ſtraxt blifwit Gouverneuren eller Nababen buden, om Han aldeles wille afſlå oss att handels Frihet, och at honom wordit föreſtält, det Han borde noga agta, at ej för wida inlåta ſig med eller tro deſſe främlingar, (: menande oss, :) som warckeligen woro Siörofware, och ſen de förſtadt ſin inne hafwande Ladning, intet hade annat aſſeende, en bortaga hwad Skepp de kunde öfwer koma. Om ſant är, ſkall Nabab

rent ut afslagit detta Tillbud, med bifogadt Swar: att han intet kunde afwisa en Nation, som kom at drifwa en uppriktig handel på en ort, hwilken war äfwen så fri och öpen för dem, som för andre Européer; Emedlertid skulle det wara ett Siörofware Skepp, som de Engelske föregifwo, så woro han öfwertygad, det de hade både frihet och magt, det samma, så wähl som Hann, at kunna borttaga, och det Han ingalunda skulle dem förmehna eller hindra, så framt de sielfwe trodde sig sådant kunna hemma uti Europa förswara, och bestå med.

Rycktet lopp, at mycket och häftigt blifwit om denne saken debatteradt i Darbarn, och at intet oss felats wänner, som sökt optäcka grunden till desse illwillige Intriguer. Den måste antingen warit, eller welat synas sådan en, som sagt till Nabab: at Han undrade öfwer deras ofog, som sökte ingifwa Honom, sådane falske begrep om de Ankomne Främlingar, då likwäl de Engelske ej woro annat, än Lås-Smedar, Hollendarne fiskare; men de Swänske och Franske, så upricktige handlande, som kiäcke och modige stridsmän. Jag anförer intet detta till den ändan, som skulle iag wara helt säker, at sådane ord i en slik omständighet, just blifwit yttrade; men bara at wisa, det allmänhetens tancka (: i hwars mun det redan öfwer all war de förste dagarne efter wår Ankomst :) helt annorlunda war om oss, än dem man sökte utsprida, och at intet Banjans eller köpmännerne sågo så illa på, at deras comerce, öfwer hwars minskning de dageligen klagade, kunde få nogon liten tillwäxt.

Ware härmed hurú det will; Mr. Lambe, måste till sin största förtret, se sine förste Anläggningar slå felt, och kunde ej hindra at Nabab den 22 Septbr, med all optänckelig höflighet emottog wåre Supercargüer utanföre inre staden, i ett af sine Lusthus, och i 2ne dagar regalerade dem, med öfwerflödighet af tillagad mat, som med 25 Dey Pioner blefwo till dem hemburne, tillsändande dem derjemte Præsenter, efter Österländske Sedwahnan, sedan Audiencen war öfwerstånden. At ändå intet lämna nogot medel; efter ett slikt disapointement, oförsökt, spelades allehande konster, innan nogot hus till Fachtorie kunde få höras och 2 eller 3 redan slutne accorder härom måste gå tillbakars genom Mr. Lambes Intriguer, utom det, at wid Lofningen af wårt gods allehanda hinder söktes at kastas i wägen. En gång gick och så dermed så långt, at med den samme för nogre dagar måste innehållas, efter wid Tullen en hoper ledsamheter giordes, och wahrorne hindrades at tagas utur Lastbåtarne; Alt härflytande af den inbillning de satt i Gouverneuren att wi sökte inpractisera en hop fina wahror och penningar, wiljande dymedelst beröfwa Honom sin rätt, som Han likwäl,

Omsider till Calumniantens stora näsa, befant Falskheten af.

Änteligen Spordes det de Instructioner, Som Skulle innehålla wårt Slu=
teliga öde ifrån Bombaij woro ankomne, och at alle resorter borde Spelas, Som
kunde tiäna till ändamålets ärnående. All omgång med de Swänske, blefwo al=
le Engelske Betienter strängeligen förbuden, och at följa exemplet, Skedde det Same
bland de Hollendske. Man hade förestält denne Nation, (: Som i Sådane mål
äro så mycket farligare owäner, jü mera de hålla sine Sanskylliga menin=
gar dålde:) at de borde nogot mera draga öronen, åt sig, Som de hade 2re rikt
Lastade Skepp på redden, och man woro mycket owiss, ej war ett af de 4ne Kej=
serlige Skeppen, Som rycktet öfwer hela denna Tracten utspridt, ifrån Trieste
till Indien, i detta åhr Skulle blifwit Sände, och man ej kunde weta, hwad
medett så wäl bewärdt Skepp, Som dess nyss ankomne, hades i Sinnet. Jag
kan intet begripa, hurü detta aldraförst komit i kring; men utom det, at ibland
de fläste af gemene hopen i Surat, wi intet annat nämndes, än Kejserlige, Så
kom och Så ifrån Portugisiske Gouverneuren i Damaan, Pedro de Aguiar e Souza
ett Gratulations bref under den 13de octobr: S. N: till Captn: Shierman, derutin=
nan Han betygade Sin Jägnadöfwer, at Han fådt höra ett Kejserligit Skepp woro an=
komit till desse aflägsne bygder, och ärbödall tienst, i anseende till den wänskapaltid
warit bibehållen emellan Portugall och Österrikiske huset. Jag will ej approfondera
Saker, derutinnan iag ej är fullkomligen underrättad, och lemnar derföre detta
för at tala om Sådant, Som war Så allmänt, at alle det fingo se och weta.
Emedan intet Skepp war på redden som kunde, eller wågade at begiära se
wårt pass, och Hollendarne änteligen wille ha upplösning i dene Saken, som
för dem blifwit Så wigtig giord: hwem Skeppet rätteligen tillhörde?
ty Sändes expres ett Engelsk 20stycke Orlogs Skepp The Tartar
nämndt, ifrån Bombaij till Surat redd, Saken at undersöka. Den
26 octobr: Sedan de både Hollendarne efter bästa Lägenhet rustadt Sig, i
tancke at med ens opswälja oss, i fall wi Skulle befinnas Så origtige,
Som de giärna önskade, Samlade Sig, Engelske Chefen Mr: Lambe, med
både Hollendske Capitainerne om bord på Bombaij Skeppet, och dess
Lieutenant kom till oss at begiära wårt Pass. Han feck straxt se
Copian derutaf, och Hr: Elphinston, wår 1sta Styrman, Som dermed af=
Sändes, öfwerlämnade den Same åt den melerade Assembléen, af hwil=
ken hwar och en, efter dess öfwerseende, yttrade Så sitt fullkomliga nöje,
Så Tartar följande morgonen feck afsegla, med en envoij af nogre
båtar, der af likwäl Damadgis Gallwatter, bortsnappade ett par, in=
nan de framhunno till sin destinerade ort, och Så ledes giorde rese=

penningarne för denne färden, tämmeligen dyrä.

Medan detta neder på redden hades förhänder, märkte man eppüti staden, at Gouverneuren dag ifrån dag blef mera kallsinnig och opskiöt med at afslüta Sakerne, wiljande aldeles neka at stå wid sitt Lofwade accord angående Tull=afgifterne. Det stadnade änteligen i Novemtr. Månad deruti, at Gouverneuren påstod, det intet mera än 2 Tredie delar af Ladningen skulle få försälias, och emedlertid den återstående 3die parten deponeras i Säkre och owäldüge händer, tils Han förnöjad wore i sin förmente rätt. En så oförwäntad begiäran, at hindra en disponera sin egen rättmätiga egendom, kunde wäl aldrig winna bifall; men med motsägande, wants intet annat, än at Morsk wakt blef tillsatt öfwer godset och wederbörande som sågo hurü litet med godo stod till uträttandes, började efterhand afsända Privates Saker och Proviant för Skeppet hwilket och så på slutet nekades passage. Det giordes wäl ännu nya förestälningar hos Nabab dock till föga fromma, efter Han wille agera positive i sitt beslut, hwarföre Superkarguerne funno det den rådligaste utwägen, att öfwerlämna helt och hållit Magazinet till den dit ordnade Wakten, ärnande Sielfwe at retirera sig om bord, för at tillse, hwad med andre medelstod till at utwärcka. När de således allesamans med de än af Besättningen oppewarande, woro i ordning at nedfara med Eschaloupen, blef dem i porten tillsagdt, at sådant dem ej woro tillåtit, och fast flere resor tillbudet förnyades, följde ändå ständigt samma swar. Änteligen kunde klart skiönias, at det woro fåfängt längre wisa nogon wänskap, efter den tillbakars så oanständigt bemöttes, och derföre, sedan hos alla Europeiske Nationer här på orten blifwit emot Nababens obillige framfarande protesteradt, beslöts, efter man fant sig twungen, och först förorättad, at till följe af Hans Kongl: Maijts, allernådigste lämnade friket i sitt pass, möta wåld med wåld. Till den ändan, lät Captn. Schierman, efter undfångne ordres, Den 12 Januarij åhr 1751 om morgonen, taga 2ne på redden liggande Morske Skepp: Gonjaver och Fockramani, i besittning, farande Sielf, efter ingen tolck fants, som förstod Morske Språket, om bord på det 3die, som tillhörde Mogolske Ammiralen Sidi Masot Khan, hwilket med folck war wäl besatt, hwarest i början giordes mine till defension, tils de med goda ord blifwit stillade, då en starck wakt qwarlemnades och Redden inspärrades, så inga Fahrtyg, utan Lof, fingo gå till eller ifrån de tagne Skeppen.

Så snart rygtet här om kom op till staden, började ägarne högeligen beklaga sig, hos Gouverneuren, det genom Hans förwållande Deras gods, som redan ett helt åhr legat färdigt, nu skulle hindras

at afsändas, och följagteligen utom Sielfwa Skeppens förlust, äfwenledes för dem Skiämas, giörande allehande föreställningar om den Skade, ej allenast de, utan och stadsens handel, i allmänhet Skulle Koma at Lida. Sådant torde kann skie wid annat tillfälle, haft liten wärckan; men nu war till synnerlig lycka, just kort förut äfwen emellan Nabab och Hans Brors-Son benighet opkomen, som satte hela staden i rumor, och besynnerligen den förra i stort trångmål, emedan Han bland allmänheten ägde få wänner. Detta förmådde Honom at besinna, huru Han hade nog affairer förut på halssen, utan at nödigt woro flere sig pådraga, och synnerligen af Européer och derföre fant Han omsider tienligast, at genom Armenianske Chefen Coija Stefans bemedlande Koma till billigt accord med wåre Superfarguer om den påstådde Contra-presenten; i följe derutaf, blef wagten borttagen ifrån Magazinet, hwarpå tillbakars igen, den 22 Januarij, de arresterade Skeppen frisattes, och wårt folck drogs dädan, ledsagade af de på hwart Skepp warande Anförare af Landsens egetfolk, som komo at betyga sitt stora nöje och tacksamhet, för denn ogement wiste Sedighet af sinn Ingvartering.

Wår Laddning blef straxt derpå försåld, och præparationer till wår afresa giordes; Några dagar förut inkommo 2ne Hollendska Compagniets Skepp, som berättade om, at de warit i handgemägn med nogre af Manad. Angrias grabbar wid St. Johns, och sedt utan för redden af Surat 2 andra stora flottar, som de gissade och så woro röfware. Emedan nu wi ej blefwo färdige, förr änn 4 eller 5 dagar efter dessas ankomst at afgå, så kunde intet malicien hålla sig, at söka befläcka wår reputation, när de sågo deras elaka anslag i gierningen ej lätt utöfwa sig, och de Engelske Spridde öfweralt, at wi af räddhåga för desse kringströfware, ej dristade oss på den föresatte tiden bort, innan wi fingo wi dare följe; men wår afresa straxt derpå (: deruti den Högste för allt fi endteligit anfall oss nådeligen beware :) och den Convoij wi åtogo oss ett litet owärdt Franskt Skepp, wiste at sådant ej oppehölt oss, och at alt hwad de derom sade, ej härflöt af annat, än sama nidiske principe, som deras föregående giärningar.

Jag har i kort begrep lämnat läsaren underrättelse om så mycket jag har mig kunnigt om sakernes tillstånd och hwälfwande, medan Götha Leijon låg på Surat Redd. kan hända att mycket än torde finnas till bewisande af wåre Contraparters framfarandes obillighet. Men sådant är mig litet kunnigt; I slika måhl wancka gier

många rygten, och Folcket tala som oftast efter egne passioner, så utan dess Säkrare Sagesman, litet står till byggandes på deras snack, Synnerl:n när den egne kiärleken och förmätne inbillningen at i alt kunna mönstra andre, får föra ordet. Den tyckes derföre försiktigast handla, som minst blandar sig därmed, och lämnar iag således häldre samme sak åt dem, som bättre dess omständigheter sig bekante hafwa. Det nästa Capitlet, skall blifwa en början till Beskrifningen af Surat, och skall det långt mera fägna mig, at deruti kunna lemna Läsaren nogon förnöjelse, än at oppfylla dess öron med en hop lösa berättelser och opålitelige rygten.

IIdra Capitlet

Om Provincien Guzerat och Floden Tapti.

Man har giordt, och många giöra sig ännu, uti Europa, så stort begrep om Staden Surat, så at tala derom, tyckes wara det samma, som beskrifwa, ehwad hela Indien meddehlar dyrbart och valuabelt: och en dehl Resebeskrifningar hafwa wärckel: förestält samma Stad, som ett kort begrep af hela Asien, derest man i en samling kunde finna och få se, alt hwaden annars med största möda, uti många och widtaflägsne Länder måste eftersöka. Till en dehl kan detta kallas sant, i anseende at det är den enda Mogols hamn, af wärde på denne kanten, och således besökt af alle, så wäl Indianske, som Europeiske Nationer, hwilcke hafwa nogon handel i Indien; dock aldenstund dess commerce undergådt hwarjehanda Skiften, medelst inbördes bullet, och de befallandes oenighet, och efterlåtenhet, och Inbyggarne derjemte blifwit undertryckte, samt deras närings sång gwäfde; så har Surat så ansenligen förfallit, och dagel:n ännu aftager, at dess närwarande tillstånd ej kan komma i jämnförelse, medhwad som det berättas warit för 30 till 40 åhr sedan. Emedlertid, bibehåller denne Staden, detta oagtadt, så mycket af sinn förra glants, och äger ännu ett så ansenligit ställe i Mogolske Cronan (: fast ej så nära som i Lewagis tid, då Mogoll kallade den sitt Skiägg:) at den wäl förtienar, at man anwändar nogon möda på dess beskrifwande. För denne orsaken har jag och så företagit mig at här anföra, hwad märckwärdigt jag härom sielf kunnat finna, eller af andre förmått utspana, den lilla tid jag därwistats, och derwid brukat möjeligaste uppriktighet; Intet har för sandt antagit blifwit, som iag ej warit fullkomligen öfwertygad om, eller åtminstone öfwerens stämande funnit med nogon annan mig förekommen publicerad berättelse: hwaremot jag utan betänckande uteslutit alt sådant, som andre omnämna; men jag ej på orten kunnat så spaning om, sökande framföralt, ett samla sådane An=

marckningar, som nyast förefallit, och andre förr lärt omnämdt. Hvilka vida jag derutöfver lyckats, lämnas till Läsarens omdöme, sen han följande rader öfverseett, men jag begifver mig närmare till sielfwe saken.

Surat är belägen uti Guzurat, en ibland de skiönaste och störste af alle Mogol tillhörige Provincier, så wäl för sin frägtbarhet som stora widd. Den ligger rundt i kring Cambaijske wiken, hwilken, jämnte floden Indus å andre sidan, gör en stor part af dess Westligaste delar till en halfö: blifwande utom åtskillige små, igenom strömmad af 3 märkeliga floder: Tapti wid Surat, Narbåda wid Brotschia, och Wajet. Dess gränsor äro, åt Westerfloden Indus, och Provincien Sindi eller Tatta, åt Nord Soret och Jesselmere, åt Öster Candosch och Chitor, och åt Söder hafwet, Decan jämte Portugisernes Land, hwadan ifrån den skiljes wid floden Seragong, 11 Engelska mihl nordom Damaan. Belägenheten räknas emellan 19 och 25 graders nordlig bredd, och 49 och 51/2 d:o Öster om Upsala Meridian; warande Längden ifrån SO: till NW: ungefär 70 till 75, och bredden från Nord åt Syd, 65 Swänska mihl widlag, och passerar Tropicus Cancri twärs igenom.

De gamle inbegrepo detta Landet under den delen som de kallade allmänt Indoschythia, och hade sig bekante åtskillige af dess städer som Sinilla, Kalligeris, Nitria och Barigaza, den mangemenstädes gat hwar som nu Diu står, fast andre tro, at på den platsen stått Mandagiris, dären äfwen så stor handel dreffs i den meselåldrige tiden, som till Tattala, en stad på Ön Tattalena, hwilken troligen äfwen Provincien Sindi och kring Indus utlöpp, och således nära in till Guzurats wästligaste delar warit belägen.

En del Scribenter hafwa welat skilja denne Provincie ifrån Cambaija, det de giordt till ett särskilt Konunga like; men felet har härflutit deraf, at detta Landet, hwars namn Guzurat redan i 12te Seculet i Mano Dadés tid i Europa war bekandt, at Portugiserne wid sin ankomst till Indien, kallades efter den förnämste staden, eller Konungen då mäst uppehöll sig: Cambaija. Så den tiden war den jämwäl en ibland Asiens skiönaste städer, och för sin rikedom, och widsträkte handel den Morwene dreffwo derifrån, på röda hafwet så anseedd, at den allmänt blef kallad Indiens Cairo. Sedan Indiske Commercen sedermera dels flyttadt sig till Surat, dels af de nykomne Portugiser blifwit dragen till deras inkrägtade Stad Diu, började Cambajas anseende så aftaga, at utom namnet, nu af dess förra ståtlighet intet återstår, mera än dess dubbla muror, som skola inbegripa

2 gånger Surats inre widd. De än qwarblefne Inwånare, som och så aftagit till mindre än en 4de dehl, af deras förra antal, oppehålla sig ännu här bara för Tyghandelen på Amadabath; och den lilla negoce de därmed och den myckenhet af Agather och Cornaliner (: som wid Byn Mindra 2 till 3 (of ifrån Staden brytas och slipas:) kunna giöra, underhåller communication med Surat, hwarifrån nogre små fartyg hitkomma och afgå hwar månad, emedan inga stora kunna anlända, sedan inloppet af floden Canari eller Maij som flyter Staden förbi, blifwit igenstoppad med en stor Sandbanck, hwarå Watnet stiger och faller med en häftighet, som för alle fartyg är fruktsam.

Från ålder war Guzurat ett mäcktigt Konunga-Rike, skolande det inbegripit 20000 Städer, Borgar, och Byar, deribland många Skiöna hamnar funnits; Dess nog mägtige och ansedde Sultaner, som härstamade från Pattanerne, ur Arabien, underhöllo altid 20000 man på benen, utom månge Elephanter, hwilcket antal de i krigstider kunde öka till 120000, och ändå mera enär nöden trängde; finnande man om Sultan Bhadur förtält, at Han bragt i fält emot Drottningen af Sanga och Chitor, 150000 till häst, och 500000 fotknecktar, utom hielpetrouppar. Portugiserne hade intet Länge warit i Indien, innan de, oppretade af begiärelse till åtskillige hamnar, i Guzurat, fingo affairer med samma Sultaner. Lätten råkade först Bhadur, hwilcken de skamfult mördade, sedan de bort tagit, Diu, Damaan, med ett godt stycke af dess Rikes sydliga dehl, avancerande derpå, till Hans Systerson Mahmud, som med all makt sökte hämna sin Morbroders död; men för Portugisernes sig redan öfwerwäxte force, måste wika, och aflämna dem hwad de äröfradt. Denne Mahmud war den sidste Konung i Cambaija eller Guzurat, och lefde på samma tid med Akebar store Mogol. Efter at samme lyckliga Monarck, intagit Riket Chitor, började Han wända sine tanckar på Commercens utwidgande, och när Han såg sig om efter ett Land tienligit derföre, fant intet begwämare till sit ändamål, än Guzurat, och dess Skiöna hamn Surat, hwilcket Han fördenskull satte sig före at kufwa, just då Sultan Mahmud dog, wid åhr 1568 (: andre säga 1545:) och lämnade en omyndig son Modafar, som bara war på 12te åhret, efter sig.

De store Herrerne wid Håfwet, som föragtade Printzens ungdom, giorde straxt efter Fadrens död ett samråd, at draga Regeringen till sig, och utslüta den Laglige Arfwingen, hwilcket Hans tillförordnade Förmyndare, och Mahmuds förtrognaste tienare Hamedkhan, på intet annat wis såg sig kunna afwända, än genom ut-

ländsk hielp. Han anlet derföre Akebar derom, ärbiudande Honom tillpant för sin trohet Staden Hamedabat, hwilcket tillbud denne Äregirige Printz så mycket begiärligare emottog, som Han aldrig kunnat önskat det tienligare för Sitt föresatte Syftemåls utöfwande. En wäldig Armée blef derupå under Tsimaun khans, eller som andre willa, Akebars Sons Sehan Guirs anförande, Skickad till Guzurat, hwilcken med stor framgång slog dem som giorde nogot motstånd, och af Portugiserne woro understödde och undantagit hwad som denne Sednare Nation innehade, intoghela Landet, som giordes till en Indostansk Province, blifwande den omyndige Konungen, med dess Förmyndare, till belöning för det de Anlitadt en så mägtig beskyddare, i fångenskap bortförde till Agra. Denne olyckliga Prints måste derüti till sit 30de åhr framhärda, då Han omsiderfant lägenhet at undkoma till nogre små Pattanske Förstar, som warit af dess Faders Wänner, och derföre hulpo Honom at igentaga nogre Orter af Sitt förlorade Land; men det warade intet länge, innan Akebars Fältherre med en starck armée kom dem på hälarne igentagande alt som blifwit förlorad, äfwen som Modafar Sielf andre gången blef fången, hwilcken olycka Han intet ägde mod nog at länge öfwerlefwa, utan af förtwiflan, Skar kort efter Strupen af sig, lämnande sin fiende derigenom rolig Besittning af dess Lämnade Länder.

Jag kann intet förbigå at omröra en annan berättelse som om detta Rikets äröfring, af somlige giöres. Konungen som Akebar angrep, säges hetat Bhadur, som på rygtet om Mogols anmarsch, förlikte sig med sine fiender Portugiserne, enande de både sin magt emot den gemensame fienden. Olyckeligen för dem, hade de alt för otillräckeligmakt, at emotstå Akebars gamle wälöfwade myckenhet af folck, och både blefwo slagne. Bhadur säges kommit undan; men Hans Barn blifwit fångne, och hela Riket Submitteradt utom Portugisernes fästningar, hwars Europeiska Fortification Indianerne ej förstodo sig på at angripa. Jag lämnar i Läsarens egit omdöme, hwilcken af desse Relationer Han will hålla troligast, emed lertid anmärckande at som den förre ej allenast finnes omständeligare, utan och anförd af auctorer som lefwat närmast intill den tiden då detta Skiedt, tyckes den kräfwa ett ansenligit steg för den Sednare.

Sedan Landet kom under Mogol, blef deröfwer förordnad en General Gouverneur, af hwilcken alle de andre uti denne Provinces städer med deras districter dependerade. Uti dess Residence Hamedabath, förde

Han en prägtig Staat, och ägde absolute myndighet at styra och disponera alle affairer af sitt Gouvernement och deg Revenuer. Det skulle låta nästan otroligt som berättas, att Mogols årlige inkomster här ifrån stigit öfwer 10 Leck Rupéer, deraf Tullarne i Broderа ensamt utgjorde 400000 Mamoudis; och at General Gouverneuren endast uthår sitt district hållit 12000 man och 50 Elephanter till Mogols tienst utom det i nödfall af Landet kunde opbringas 100000 man. Det skulle låta otroligt säger iag, om intet åtskillige, som länge wistats på dene Lande orten, och ibland Andre, Synnerligen, Hollendske Directeuren Twist, i Surat, hwilcken hafft nog tid och tillfälle at gjöra sig wäl underrättad här om, det försäkrat.

Detta anseenliga Gouvernement, har altid beklädts, antingen på Kongl. Omrahs af sådant anseende, at Kongl. Printzar allierat sig med dem, som Navaza Khan Aurangzebs swärfar; eller lämnats till appanage för Sielfwe de Kejserlige Sönerne, deribland framför andre Prunnige Ero: Printz Choram, sedan Stora Mogol under namn af Shah Jehan efter Khan, och Morad Beg den Yngste Son. Den förre bland dessе, utom det han höllen Konungslig Staat, samlade ändå tillsammans, under sitt, ej just så mycket långwarige förstånderskap en Skatt af mer än tjo krår Rupéer, oagtadt den wanligit beklädde inkomsten bara wan Gouverneuren för 15000 hästar, efter Han war Printz, för en ordinair Gouverneur tillhörer ej mera än för 4000; men sådant är i dessе Lander ej till undrande på: här finnas så många wägar, och de som äga magten i händeren weta så wäl at betiena sig af dem, så at intet hålles mera sällsynt än at råka nogon som beklädder en regtande tienst, och ändå inket kan skaffa sig ägodehlar.

Omständigheterne hafwa likwäl nu mera ändrat sig här, äfwen som med de flaste andre Mogolske Provincier, och sedan som de gamle hedniske Inbyggarne gemenligen Maratter nämnde; Men i Guzurat Synnerligen Brounige under namnen Kasputer, Gracias, och Jamenes, börjat resa hufwudet, har nästan hela Sydligaste dehlen här af gått förlorad. Custen Längs efter Cambayske wiken, står till större dehlen under deras Lydnad och bland de flaste Städer på Sjöstrne kant, som ännu skola heta dependerande af Mogoll, äga de åtminstone en andehl i deras inkomster inkomster och Tullar, till hwars upptagande, och sin rätts bewarande, de derstädes hålla Fullmägtige hafwande så inskränkt de flästes districter at Gouverneurerne likwäl ler intet utom staden, muurarne hafwa att säga, och derföre inga le-

venuer, till Mogol betala, utan Påskrifwa alle inn komsterne till trouppars underhåld, emot dessе nemnde Ströfware. General Gouverneuren öfwer Provincien, har och så nu förtiden intet öfwer de andre at Säga, och dess Sysslа är på långt när, ej så anseenlig, som uti fordna tider. Dess residence är annars som till förene, i Hamadabat eller Amadabat, som tros wara Arriani Amadaristis, ehuru wäl med mera liklighet en Guzuratisk konung Hamed, wid åhr 977 Säges bygdt den, hwilcken öfwer hela Asien är kunnig för sine med guld och silfwer inwäfde och målade Sidentygs-Fabriqver, de där ännu bibehålle dess anseende som hufwud och den förnämsta i Guzurat. Den berättas wara wäl bygd, omgifwen med Skiöna murar, af 16 Cos i omkretsen med 12 portar och omhwärfd med prägtige trädgårdar, som pryda dess omliggande fält. Den nästa stad i ordningen; men för sin handel, oändeligen mera ansedd och bekant, är Zurat, ämnet för närwarande beskrifning, och utom hwilcken jag intet skall nämna flere, af denne Provinciesorter, mera än hwad de uti discoursen kunna händelsewis infalla.

Tab. XIX. Surats belägenhet wid floden Tapti, som 3 Swänska Mihl: widlag nedan för samme stad, förenar sig med hafwet, gier mig anledning, at kortel: beskrifwa den samme förut, innan iag kommer till Hufwudsaken. Den tager sitt ursprung ifrån Asentensiske bergen i Decan, och sedan den, som en liten bäck, passeradt genom Provincien Candos, och dess hufwudstad Brampour förbi, som ligger ifrån Surat 132 Cos (: 37 ordinaire Cos giöra en grad:) dehlar sig, efter som iag sedt det aftagit i Morske Chartor öfwer Cambayske wiken, straxt ofwanföre Surat, i 2ne Armar, hwilcka genom sitt förenande, nästan dubbelt öka dess bredd; som sedan tillwäxer i proportion, ju närmare den nalckas intill sitt uthopp.

Den nedförer så mycket orenlighet med sig, opp ifrån landet som oppfyller den med reflar och små holmar, at oagtad dess bredd, finnes midtuti ändå ej mera, än en smal Canal, om 2½ till 3 famnars diup, derigenom små skepp, och sådane som äro uthastade och ligga qware under S: West Monsun, passera opp till staden. Desse mänge sandbanckar, som synnerligen wid uthoppet ligga om hwarandra, och årligen ombyta sig, giöra denne passage både farlig och widlyftig, i anseende till de krokar en måste styra för

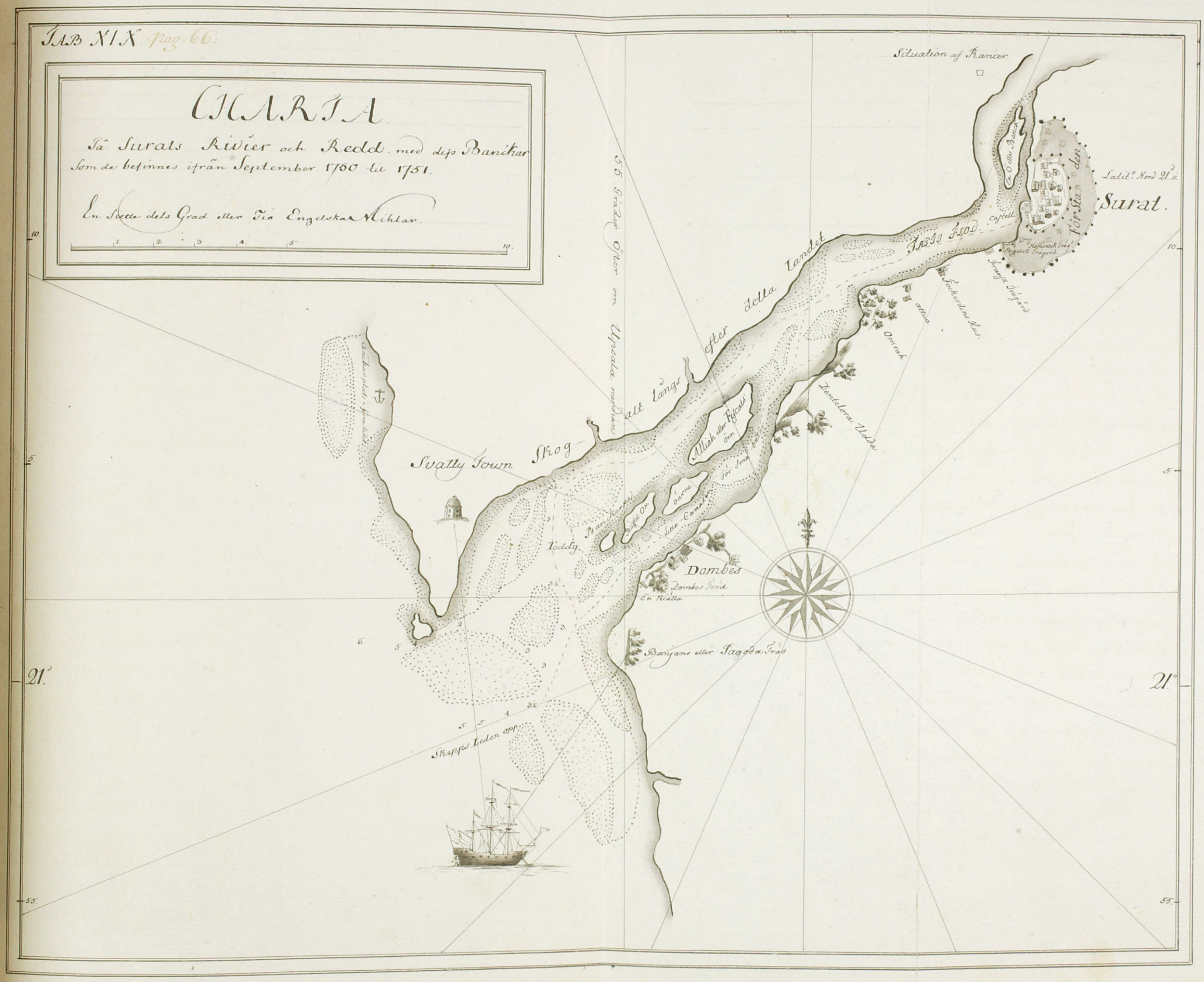
TAB XIX pag: 66:
CHARTA
På Surats Rivier och Redd med dess Banckar
Som de befinnes ifrån September 1750 til 1751.
En Siette dels Grad eller Tio Engelska Mihlar.
1 2 3 4 5 10
Situation af Ranier
Latit.d Nord 21.d 11.
Surat.
Fort Staden
Castell
Engelsk Trägård
Hollandsk Trägård
Franssk Trägård
Tasti Flod
Omrah
Dentelora Udda
Alliah eller Fiscals Öen
Svally Town
Skog alt längs efter detta Landet
55 Grader Öster om Upsala meridian
Toddy
Dombes
Dombes Träd
En Kiälla
Banjans eller Pagoda Träd
Skepps Leden opp
21.°
21.°
55.
55.
10.
5.

at undwika dem. Redden för alla Skepp som hit komma, är ungefärligen 1/2 Swansk mil ifrån Domesby, och 3/4 ifrån flodens utlopp, der wanligen anckras på 9 till 10 famnars grund af Lera, i Nordl: Latdo 19° 50' à 20° 30'. Den hålles för wara ganska farlig at ligga på, och synnerligen hålles inpracticable i S:W: monsun, äfwen som alle andre öpne reddar på de Westlige kuster af Indien, för de då merendels graserande orcaner. För denne ordsak pläga inga Skepp för Septbr Månad hit anlända, och innan fullmånan af Aprill går åter bort, hafwande Hollendarne en wis dag före Skrifwen, sedan hwilcken, intet af deras fartyg, får der liggande blifwa, emedan de medelst försumelse i dene saken, förlorat Skepp här på redden, och utan före. De som ärna sig at dröja öfwer Monsun, måste således taga sitt Skiygg opp i Rivieret, under Staden, derest Landet afbryter windarnes häftighet, fast de ej utan speciaelt lof, få det giöra, emedan Mogol altid warit jalouse om denne orten. Tidwatnet flöder åt NW: till N: N: W: stigande likwäl ej öfwer 10 foth, fast i rivieret med ny och fullmåne eller Spring, som man säger, det går öfwer 3 famnar, och wid Cambaij till 48 fot. Dess ombyte skier med ett brusande, som höres långt af, och gå både Tiderne (: Ebb och Flod :) uti sitt lopp så starkt, at man intet kan stoppa eller fara emot dem, utan måste passa på at en har wattnet med sig när en will opp eller ned ifrån Staden. Ebber går SO NO: och SSO NNO:, giörande med det samma watnet färskt ända emot Skeppen, fast den inblandade Leran giör det hwitt, och tiokt som en wälling. Enär wattnet mycket ut faller, lämnar det ej allenast alle Banckar torre, i floden, utan äfwen dess Strander, som äro mycket lågt sluttande, synas 16 till 20 famnar opföre, mera bara, än wanligt, liggande fulle af små agat bitar och musslor. Fordom, och för åhr 1700, anckrade Europeiske Skepp altid utan för Wästra sidan af den udden, som Nordligast ligger om Tapti utlopp, wid Sualli, eller som de Engelske säga, Swally, der de inneslötos af Landet, och en banck, ej öfwer ett mousqvete skott der ifrån afliggande, hafwande där sine packhus, hwaruti de lossade och inlade sine wahror, och oppförde dem dädan landwägen; men sådane som de ämnade för andre Indiske platser, eller nedfingo från Landet häromkring, lade der inn tils de behöfde at afskicka dem. dock detta har sedermera blifwit ändrat, antingen at landet blifwit farligare, sedan Gannims begynt kringströfwa, och transporten med Båtar funnits säkrare, eller at Europeerne på nogodt wis misbrukadt denne sin frihet, hwilcket faller mig så mycket tro=

ligare, som ej allenast Norrene fordom nekades at intloga i Suali af
fruchtan för preachiserande, utan och, då de Engelske åhr 1749, tillstöde
at afstå en dehl af sine store förmohner, om de finge wid Dornes anlägga
sine packhus, för waror som inn- och uthastades, blef det dem neka-
kat. En annars Holendarne berätta sant, i hwilckas dageliga Annota-
tions book för åhr 1749, ieg fått tillfälle at se detta anmärckt.

Japti giör nedan om Surat, intet många bugter, böjande
sig ifrån NO: til S: och SW: mäst i en enda krok. Mest för
staden har af den nesförde giyttian, formerat sig en barek eller liten
ö, som dageligen så tillwäxer, at den troligen om nogre åhr blifwer
fast hängande med stranden af sielfwa Surat, hälst den nu leder
wid lågt watn, på Nordra kanten går ihopa med same land. Ett
godt stycke nedanom är Jahrwatnet tämmeligen bredt, utom en
och annan barek tätt wid Landet, å ömse sidor. Wilsen kommer
wid udden som kallas Dentelora, å wässen, när en far utföre
hwarest åtskillige år (: så gräsfulle at Boskapen kan beta der
på :) och barekar, lika som igen stoppa floden. Så högra sidan,
när en will oppföre, är emellan Dornes Landet, samt dege år,
en smal cannel, som små båtar med högt watn kunna genomföra,
och är en stor genwäg, men med låg tid alldeles står torr, och om
wässer wid Skepsleden, går längs Suali Landet hela wägen opp
åt, en ojämn barek; Tallij eller Toddij barekarne nämn de
antingen derföre at på stranden planteras nog af det så kallade
Tallij fö, derutöfwer de sträcka olja, eller emedan en hop fattigt folk,
som endels hafwa sin föda af Toddij sälgning, som är, sam-
ma som det annorlunda kallas Suri eller Cocos win, här ge-
menligen oppehålla sig, och med sine löglige dantsar, och Holländ-
ske Sujs-wisor, dem de bruktne intsiunga, weta rätt wäl att
debitera sin ligweur, bland Europeiske siömän, hwilcke utom
dej, hafwa gemenligen en starck begiärelse derföre, hälst det
slår mäckt i Hufwudet.

Landet är wackert och grönt med skog bewäxit, å ömse
sidor. På Suali Landet står ett Sexkantigt Torn, och på
Dornes sidan ett stort Banjans eller Pagoda-Träd, gemte

en med rund mur omgifwen kätta nedanföre, hwilcka tiena för anckar-märcken, då en komer in på redden. Domesären stor Bÿ, mäst af Parther och Parséer bebodd, som med åkerbrük och andre slöÿder nära sig, som man får se mitt för de oär som dehla floden, belägen. Marcken derwid, som för ett stycke, är högland, har af Watnets resande och fallande, blifwit så jämnt i afsätningar utskuren, at den liknar ordenteliga jordwallar. Längre öfwanföre råkar man afwenleds på högre handen, en annan Bÿ, som ligger på en Skogwuxen udde; Omra kallad: Så snart den är passerat, får en Surat i sigte, som derstädes gifwer den wackraste utsigten af sig. På den twärs öfwer liggande sidan, träffas intet månge Byar eller hus; men åkrar jemte betesmarcker för Boskap, och synnerligen tiock skog, finnes där nog. Emellan Omrah, och staden, ligga wackra fält och åkrar, och det första en blir warse, är Atua, ett lusthus, med wacker trädgård, Hollendarne tillhörigt, hwarpå de hissa sin flagg, farande de som ofast dit ut at roa sig, för den angenäma Prospecten; men annars laga stundom där sine små fartyg, hafwande som ett litet Warf derstädes; Lämningar af den rike Kiöpmannens Fockerdins boningsplats, synes litet ofwanföre, och Franske Trädgården, hwarest denne Nation har som en Banck Sall för sine Skepp, och hwilcken intet annat äger än sin widd, att recomendera sig för; ligger just tätt wid muren af Surats Förstad, så grafwen endast skiljer dem åt.

III^die Capitlet.

Beskrifningen af Surat.

Efter en accurat och mitt uti staden Surat giord observation är dess Latitude befunnen 21 grader 11 minuter Nord om dagjämningslinien, men Longituden som man ännu intet fått Determinerad, och hwilcken wanligen räknas till 55°: 10': Öster om Upsala meridian lärer troligen böra flyttas något mera tillbakars åt Wäster, fast hurü mycket, är swårt, at utan en pålitelig observation kunna säga.

Dess belägenhet är wid östra sidan af floden Tapti (: som sagt är:) på en slät plan, som endast har en hel liten opphöÿning wid stranden, emellan Franske Trädgården och Castellet; men

annars mycket jämt utsprider sig, utan at man blir warse nogon kuke
eller bergderomkring. Den omgifwes med dubbla murar, der utaf den
Tab. XX. — inra, som inneslüter staden, har i omkrets ungefär 7/8 dels Swänsk mihl
hwaremot den yttra kring om förstaden, med det stycket som går långs
stranden och ej är försedt med mühr, räknas till 7 1/2 Coss eller 3 Tyska
mihl. Jag har gådt i kring dem båda, och funnit Figuren eller den
ytterste sträckningen komma närmast en half Circel, hwar af Castel-
let är som Centrum; Ty änskiönt det ligger wid nederste Ändan af
Sielfwa staden, så är ändå den Distancen, som finnes emellan
Surats inre mur, och förstaden på södra sidan, långt större än
på den nordra, emedan Förstaden är mera utdragen nederåt, och
derföre, om en will ifrån Castellet mäta längden, emellan dessbåda
extremiteter wid siön, skall skillnaden intet befinnas mycket
stor.

Surat i sig sielf, eller innom sin innersta mur, är helt tätt
bebygd, och af hus så uppfyld, at man utom Torgen, inge ledige
platser ser. En dehl af dem äro mycket eländiga; men de ligga
i de mäst aflägsne qvarter, deremot alla Morer som här hålla sig,
och hafwa nogre medel, anwända dem på beqwämligheter i bygg-
nader och mat. De rike Banjans, willa äfwen gierna bo i snygga
hus, at således när en fremande, som förut har nogon idée, om den
wanliga simpla Indianiska Architecturen, kommer först opp och
får se de widlyftiga stenbyggningarne, skall han förundra sig öfwer
att råka sådant, som har så stor smak af Europeisk inrätt-
ning, fastän en så favorable tancke, än längre kann bibehållas
än till dess at man wid närmaste skiärskådande finner huru
få de äro, emot den andre myckenheten af uslare anséende.

Mahomethanerne rådgiöra wid byggandet af sine wånin-
gar alt sådant, som kan befrämia deras wällust och för fri-
ska sinnene genom wind, watn, eller angenäm lugt: Till den än-
dan giöras deras hus stora, och höga, räkande man i Surat,
somlige af fyra; men wanligast af 2 och 3 wåningar. De muras
utaf Tegell, och wäggarne, synnerligen de undre, äro nog tiocke och
faste, fastän de inuti lämnas ihålige, som de Chinesiske, likwäl
med den skillnad, att denne rymd oppfyldes med mull, sand, eller

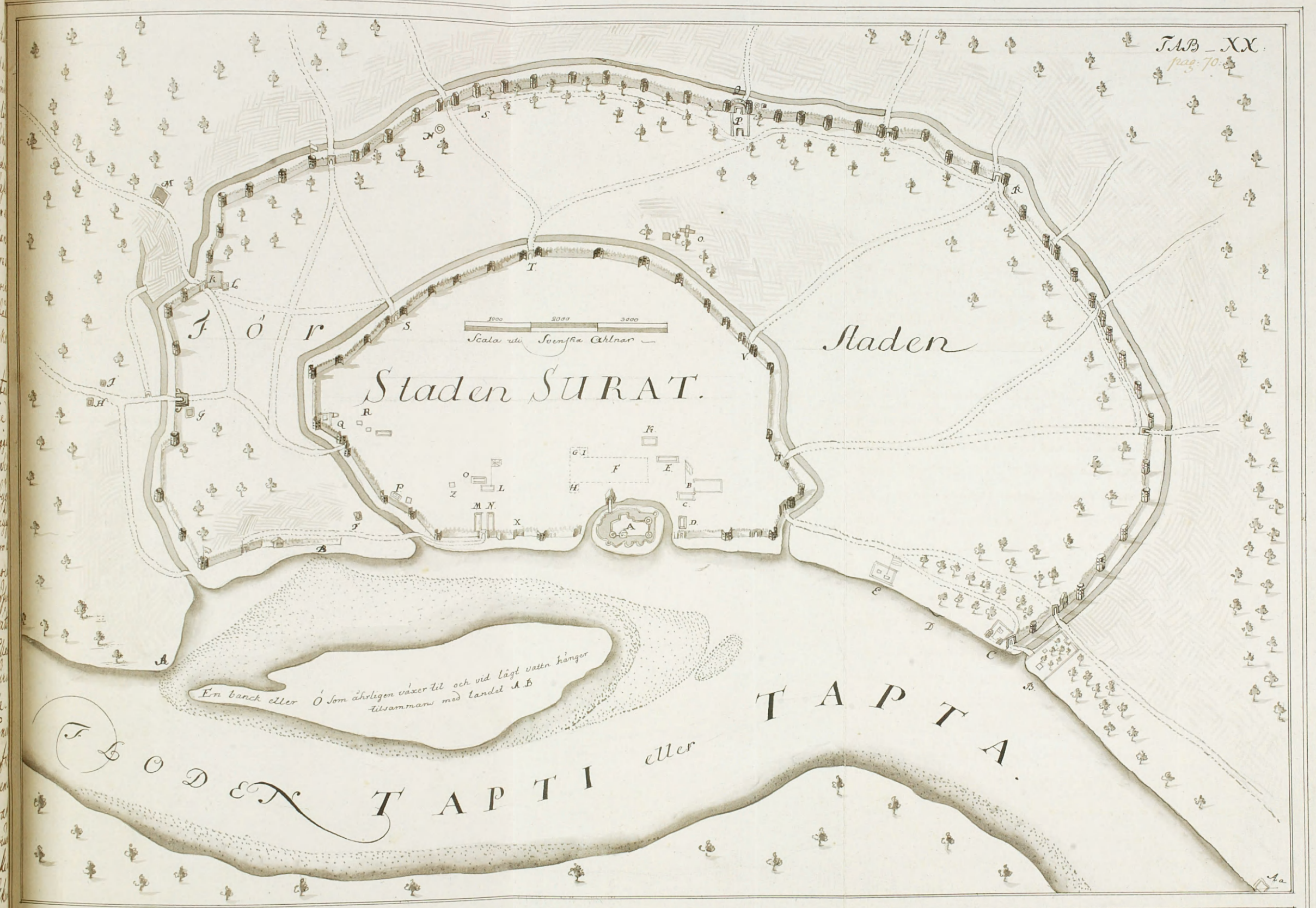

GRUNDRITNING utaf Staden SURAT Åhr 1750 uti Novembr.

Förklarning öfver Bokstäfverne in uti Staden. A Castell. B Darban eller Guvernevn huset. C Artillerie gård. D Tullhuset. E Mynthuset. F Stora Banarn eller Meyban. G. H. Mosqver. I. Hollandskt Fackhus af åhr 1670. K. Hollandskt Factorie. L gamla Engelske Factoriet. M det Nya Engelsk: Fact. N. Portugesiskt Factorie. O. Franska Factoriet. P. Swenska Factoriet 1750 d 1751. Q Grufs Mosque. R. Mosque S. Porten, T Brampour Port. V Damaans Port. X Swensk Latyn eller Fackhus. Z Fransk Kyrcka. I Förstaden. A a Lämningar af Tockerdins hus. B Fransk Trägård. C Engelsk Ditto. D, Platz för Sedys Flotta. E Hollandsk Trägård. F morske Grafvar. G Tillikans graf och mosque. H. I. Mosqver. K. Hollandsk Grafv. L Portuges Grafv. M Engelsk: Ditto. N Watt Thansk. O ditto. Giupi Bauli kallad. P. placé d'Armes vid Brampour Port. Q Batterie utom den. R Morske Grafvar. S Tillikans Lusthus och Trägård.

Sådant, och stora Stackar inneslutas för Stöd. På många hus får en se, at de öfre wåningar hänga med ena gafweln ett par alnar utan öfwer den undre, och stödes af emotsatte och med blomwärck utskurne knän eller trädpelare, hwilcka i stället för piedestaler, hwihla på en Terrasse, af en alns högd ifrån marcken, som i bredd swarar lika emot den öfre hängande dehlen af huset. Andre hafwa i den undre wåningen åt gatan, hwälfde portaler, som gemenligen brukas för bodar, utan för hwilcke, äfwen som på alla andra hus, terrasser med Skiuhl öfwer (: när ej sielfwa byggningen hänger öfwer:) äro att sitta på, af sten murade, och ofwan med stampadt och poleradt sement öfwersmorde, hwilcket nog liknar huggen sten. Få stora hus äro, som ej inunder hafwa sine hwälfde kiättare, synnerligen Banjanernes; och det som märckeligit är, finner man dem somligstädes dubble, under hwar andre, warande nedgången till den underste, bara ett helt litet hål, som lätt och i hast kann igenstoppas, derutinnan de pläga giöma sine dyrbaraste ågodelar wid förekommande faror, eller undandölja dem för de förnämas avantier, som, ej bruka annan pretext, för at taga ifrån en sin egendom, än bara at han har nogon, eller är rik.

De öfrige wånings=rum äro inrättade på samma wis som i warma Europeiska länder, med wanlige och i noga symetrie disponerade fönster=lufter, och balconer utom, der ofwan före Skiul äro, at hindra Solenes Skien. Innan före behängas de med bambou=mattor, eller äro järn eller Trädgaller, och äfwen i fazoner utskurne bräden, föresatte. Äfwenledes pläga de innåt gården, och på ömse sidor af fönsterlufterne, hafwa små drag gluggar, och andre slike inrättningar, för at hålhålla rumen swale, hafwande de tillagdt hwar och en wåning sina wisse namn på Persianska, som i Indostan är det brukeliga håfspråket.

Aldra öfwerst äro de platta (: fast somliga, dock mycket få, hafwa sakta sluttande taak af Tegelpannor:) med le=stänger rundt i kring. En oppresst stenmur hindrar middags Solens hästighet, så de alle tider på dagen, mårnar, middag och qwällar kunna förfriska sig, brukande många i den hetaste tiden ligga der uppe, hela nättren. Rundt om desse altaner, gå rännor, som genom nedgående röhr, hafwa communication med nedanföre murade stenthanckar, derutinnan wattnet samlar sig i regntiden, som de sedermera conservera för sig öfwer hela sommaren, emedan wattnet i rivieret intet är godt, och alt det som consumeras, måste hämtas långt utom staden.

Mann finner merendels wid alla Morska byggnader, at de hafwa

sine Badstugur, som de propert underhålla, i anseende till det mycket bruk, som deras Religion och den ordrägelige hettan föreskrifver dem derutaf. De som äga egna hus, äga alltid sådane derwid inrättade; menandre, hwars råd ej sträcker sig så långt, måste nöja sig med sådane som för allmänt bruk blifwit tillordnade, hwilcka hwar och en utan betalning kan betiäna sig utaf.

Hwad indelningen angar, så är den härstädes lika i alla stora hus. De hafwa mitt uti en gård, och rummen äro bygde i en lika höjd rundt om på alla fyra sidor, gående 3 eller 4 trappsteg ned ifrån dem till sielfwa gården, som ligger så mycket diupare, och af den ellerstes ment gångar, delas i åtskillige qwarter, hwilcka besättas med små träd, och allehanda wackra blommor, samt gemenligen clärjemte hafwa en brunn. I fronten af Huset, åfwen som den motstående sagen som nogon är, står en stor framantill öppen Sall, som ele kalla en Divan, framför hwilcken gå breda Sten satta Terrasser med hwar sin watn Thurk mitt uti, som gemenligen genom en Metallpipa kastar opp watnet, lika som en wanlig watnkonst, derutinnan ele bada sig. Omkring och bakom dessa Divan, see åtskillige andre små rum, i lika antal å båda sidor, för regularitetens skull, hwilcke så många som kunna, hafwa sina dörar ut åt gården, och å sidorne communicationer sins emellan, warande de dagelige arbetsrummen, som kiök och sådane mäst aflägsne. De andra och tredie wåningarne äro mercendels indelningarne like, gående rundt om denne balustrade, så en kan spatsera utanföre rummen, åfwen så wäl som nedanföre på gården. På nogre ställen har jag sedt i ele öfre wåningar, åtskillige små innom rummen på same botn belägne gardar, hwilcka äro som andre salar, bara taket felas, hwarwid ordinairt Mohrerne hafwa sine Haramms eller Fruntimmers rum, emedan deras starcka Swartsiucka förmår dem, at taga alla precautioner, så ingen skall få se deras qwinfolck. Och om belägenheten intet tillåter, det rummen wetta ifrån gatan, så äro fönstren med galler och jalousier så wäl förseedde, at intet för dem i det malet, står at synga, ehuru wäl en främling ända må agta sig at gå förbi sedan at, såen Mohrer det blir warse, så fram han will undwika swåra lefwarheter

Inga eldsrum träffas, intet eller är kölden nogonsin, så genomträngande, at de kunde behöfwas; at koka sin mat hafwa de fyrugnar med pipor som på sedorne föra ut röken, lika som Chineserne brüka i Canton.

Deras gålf äro rätt wackra, och se ut som woro de af en enda hel sten. Materien deraf de giöres, kalla Inwånarne Puckah, warande en composition af stötta tegelstenar, Lim, Kalck, och nöthår, eller sönderklipt bang eller hampa, hwilcket de smeta på murningen inunder, och stadigt med Trädklubbor klappa, intill dess det torckar, då det ej allenast blir hårdt och glänt-sande som marmor, samt håller mycket länge innan det spricker, och går sönder utan och står emot watn. På samma sätt giöra de sine gångar i kring gårdarne, och de omtalte Terrasser, bestrykande äfwenledes wäggarne så innom som utom husen dermed, hwarpå de åter klistra papper, och sedan hwitlim, at det aldeles ser ut, som woro det gypsat. Desse gålfwen äro hwarcken så swala som sten, eller warma som de af bräder; men hafwa den ledsamheten at när solen skinerpå, fäster sig, och behålles wärmen längre i dess fina porer, än i annan brukelig murning. De utarbeta rätt wäl i detta Puckah, hwarjehanda Zirater, så wäl i kring fönster och portar, dem de sedan med hwarjehanda färgor öfwerstryka, som innuti rummen, hwarest i kring wäggarne större och mindre rum eller nicher med blomwärck i kring, efter en fullkomlig symetrie finnas disponerade, warande en dehl af de högre oppgiorde Nicher genomstungne i façoner, derutinnan coleurde glas sedan äro infattade, som emot dagen ser rätt artigt ut. Stackarne som uppehålla bottnarne af de öfre wåningarne, äro äro nog starcke, och af Sanguan eller Tikträd, äfwen som taken, hwilcka man på många ställen ser utskurne med allehanda blomster, jemte en nätt list i kring, en bas relief, lika så äro fönster och dörpåstar, samt äfwenledes sielfwe dörarne, som inga gångjärn brukas på, utan ofwan och nedan hafwa de widena sidan axlar fästade i krampor, som äro i muren fast slagne.

Meubleringen af husen är nog simple, warande intet som jag sedt, bland Landsens Inwånare nogre Tapeter eller dyligt; bruk, bara somlige besätta de i wäggarne giorde Nickher, med Porcelaine. Deras sängar bestå af ett par Tapeter och en dyna, som om dagen bäras bort. Bord och stolar finnas wäl i de förnämare husen för fremande; men för Morer- och Gentiverne sielfwe (: som i mycket hwad hus-seder angår, komma öfwerens :) äro desse onödige husgeråd, emedan de altid sitta på mattor ned på golfwet, med föttren under sig. Deras Divans tiena för visite-rum, derest mitt för gafweln, en stor fyrkant är inneslüten af ett litet gallerwärck, halft annat qvarter högt, hwarinnom mattor utbredas för de främande, som

Sätta sig så därpå, at de emot gallerwärcket stödia ryggen; och högre armen emot en dyna, hwilcken lägges wid hwars och ens Säte. På sine lustbåtar hafwa de och så en dylik ballustrade, mitt på däcket, för de sittande at stödia sig emot.

Detta är brukeligaste bygggnads sättet på de flästa stora hus i Surat, som tillhöra Morer- eller Gentiverne, hwilcka uti indelningen sällan variera, fast somlige kunna hafwa flere, och andre fåare rum, warande nogre som hafwa en sådan myckenhet derutaf, at en må förundra sig deröfwer; som ett ibland andre, ej långt ifrån gamla Engelska Factoriet, hwilcket en förnäm Khans gemål låtit oppbygga, och utom stora hwälfda magaziner inunder, försäkrades innehålla emellan 2 till 300 kamrar, ty det war nästan fåfängt at räkna dem, emedan en förr tröttnade, än at hinna gå igenom dem alla.

Det är ej owanligit i Surat, at träffa många ruinerade byggnader och andra, som dageligen förfalla, utan at Morske ägare skiöta om att bättra dem. Den som besinner Mahomethanernes tokuga innbillning, om ödets oundwikelighet, lärer snart finna ordsak härtill; men sådan galenskap fråga intet Gentiverne efter.

Hwad de andra och mästa dehlen af Byggningar angår, så äro de ganska slätta, af Bambou med ler öfwerstrukne, och takutaf Cocos och Pisanglöf, eller stundom Tegel täckte. Utan före hafwa de af Jord oppresse Wallar, som skola tiena för Terrasser, hwarutinnan ungnar finnas, deruti de alt stadigt koka, och tillaga allehanda math, samt baka färskt Bröd, hwilcken sen utbredes och månglas bort, seende långt reenligare och apetitligare ut, än på de mat-stånd som finnas i Canton; Inredningen i desse, swarar aldeles emot utwärtes anséendet.

Utom dessa husen finnas och så en medelsort, ej sort usla som de sednare, eller af de förras widlyftighet. Mange Portugiser och Mestiver af samma nation bo där, närande sig med Tounsch giörande och krögerier, och niuta god avance, af hitkomande Europeiske Matroser, som på sådane ställen merendels giöra af med mäste sine penningar.

De Europeiske Factorierne, äro alla skiöna och stora hus, på samma wis som de andra bygda; Det Hollendska är framförde

Pag. 75

TAB XXI. Pag 75.

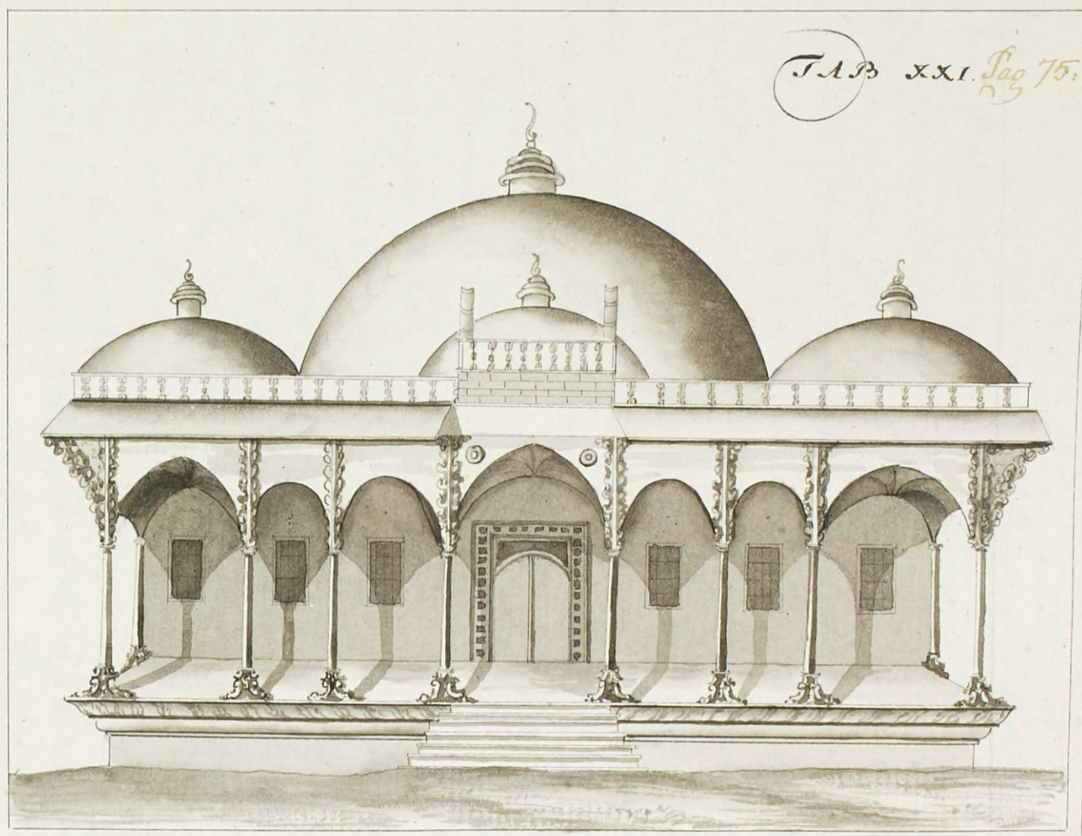

Prospect af Morſke Mosqveer uti Sladen Surat.

aflagen uti octob 1750 af C.H.B.

andras, både för sin widlyftighet och ordentlighet at recomendera, och kan i nödfall tiena för en fästning; emedan alla understa rummen äro med galler och fönster försedda, porten hwälfd, och utåt gatorne äfwenledes, ofwan på som en sort bröstwärn med stycksportar finnas.

Uti alle gator träffar man Mahomethanske kyrckor, eller som de kalla dem: Mesgids, hwilcket Europeerne brutit och förwändt till Mosqvée, eller Moskée, hwilcke wid ingången hafwa ett par små pelare eller en mycket hög gafwel, på samma sida porten är, som är hwälfd till en hälft, eller som en Niche, för en Statue utgröpad. På de store äro hwälfde cupoler eller andre små torn, som intet se illa ut. Jag har ej träffat i hela staden flere än 3 till 4 stycken, med Minarets, hwilcka äro helt höga, runda, och aflånga torn, med en rundt omgående Altan inemot toppen, derifrån folcket kallas till bön. Den stora Drusi Mesgid, som är hufwudet för de andre, emedan alle Seids eller Mahometsafkomne, som dödt i kring Surat der ligga begrafne, är en bland dem som äger ett sådant Torn hwilcket står i en af stadsens Bastioner, på Nordliga kanten, och gier ansenligit prospect ifrån sig, när man twärs öfwer floden beser staden.

Man finner Architecturen på somlige desse Mosqvéer så nätt och zirlig, at man intet kann förbigå at lämna dem sitt loford, änskönt emedan den, och wåre brucklige Byggningsmaner ej nogon öfwerens stämmelse skönjes; som detta bättre kann föreställas i Ritning, än beskrifwas; afteckning på 2ne bland dem, som de förekommit, ses. Tab. XXI. Tab. XXI.

Gatorna i Surat, äro de wärsta och oordenteligaste iag sedt i nogon stor och ansenlig stad; De bästa skola wara de som gå nedemot muren wid siösidan, hwilcka äro med stora ingångar försedda, jemte portar före, som kunna tillslutas. Emedan alla husen därwid äro mycket höga, stående wägg i wägg med hwarannan, och inga twärgator lämna comunication med de andre, så lärer afseende med desse slutningar wara, at i nödfall förswara sig emot fienden, om den skulle i en hast öfwer rumpla staden, och torde emot en Indianisk force, detta kannske låta sig giöra, warande och så till den ändan skott-glüggar öfwer alla portar inrättade. De öfriga gator gå utan ordning, en dehl krokuga, andra räta, hwarjemte en myckenhet smala twär-gränder, afskiära dem på mange ställen. En främling, som wandrar ensamen, skall hela fierdedelstiman kunna gå, at söka sig fram emellan dessa stigar, och omsider, till sinn största förtret finna dem wara igenslutna af hus, och intet äga nogon utgång. Derutaf, at de intet äro stenlagde, har man den stora swårigheten, at myckenhet med damb kan qwäfwa dem som framgå, synnerligen om nogot litet wäder resar op stoftet,

må man wara glad at med tillslutna ögon få leda sig långs husen. Än-
Skönt wist folck hålles, som nogre gångor om dagen, fugta dem med watn, som de
låta rinna ur lädersäckar, hwilcka de draga på tyggen; så lämnas ändå
altid så mycket qwar, som kan wara obehageligit, både för nättheten och häl-
san, utom det at solen knapt får skina på, innan det är lika som förr. Utaf
den stadiga kiörsel med hyrwagnar eller Hacke-Reijs, är mitt uti hwar gata op-
nödt en diup fåra efter hiulen, som efter regnwäder äro fulla af orenlighet
hwilcken ständigt gifwer en obehagelig lugt utaf sig, emedan ur hwart hus en
ränna löper, derigenom all orenlighet utslås, som sedan samlar sig mitt
uti gatan, lika som i en igendämd rennsten.

Ibland de 3 hufwudnationer, som finnas uti dene stad, bor gemenligen
hwaren för sig, wid sina wissa gator eller qwarter; och äfwen bland deras se-
cter förlikas sällan flere tillsamans; inge andre namn brukas at gifwas
på gatorne, än efter den Nation som bor derwid, eller utaf nogon rik köpman
eller annan förnäm person, hwars hus derpå är belägit, efter hwilcket en
som frågar sig wägen, blifwer adresserad. Det är en allmän anmärkning
i Surat, det man i Parseernes qwarter finner de renaste och sundaste gator,
hwaremot Banjanerne, som i sina hus lefnader, wäl äro de snyggaste haf-
wa de obeqwämesta och orenligesta, efter de stedse utslå orenlighet på dem,
och aldrig låta giöra dem rena.

Som förr är i agt tagit, består wanligen den undre wåningen på
husen, af bodar, synnerligen ned uti staden, de rest man å ömse sidor ser
fult af krämare, som stå i sine dörar, och kalla på förbigående främlin-
gar, följande äfwen efter dem för at recommendera sine wahror; Då en kommer
in, finnas bara tomma wäggarne, brukande de intet opstapla sine wahror
på det Zirliga wis, som hos oss eller Chineserne, utan hafwa dem, efter de
mäst bestå af Bomuls tyger, nedlagde i stora kistor, hwar utur de intet
låta falla sig beswärligit at opprifwa alt samans, i kopp om liten wins.

Om qwällerne pläga de hafwa lius optände i dem till kr: 10 ell: 1/2 11.
då de sedan nedlägga sitt gods, tillsluta sine dörar, och begifwa sig hem
åt; Ty de flesse af Gentiverne och Banjans bo långt ut, men hyra
rum till bodar och Contoir ned uti staden, hwarest altid de mäste
affairer äro att giöra.

Små månglare, hafwa fult af stånd utmed wäggarne, och handtwärckarne (: deraf mäst hwart skrå bor på sin egen gata:) som bomuls och silkes-spinnare, bandwäfware, &c.ra: Sitta hwar och en utan före sina hus, på de der-wid giorde Terrasser, at förrätta sine syslor. Om deras martenterier och mathbodar är ofwan nämdt.

Man ser uti surat åtskillige Torg, större och mindre; På en del af dem står fult af hyrwagnar, till deras tienst, som för betalning willa sig der-utaf betiena. Desse kallas Hackereis, och äro försedde med 2 eller 4 hiul efter storleken. De giöras mycket lätte, bestaende mäst utaf Bambou eller Röhr, utom hiulen, och hafwa tunt beslag. Inga twäraxlar gå in under kor-gen, utan hiulen hafwa lika som ett foutral, som betäcker deras öfre half-wedehl, och äro å ömse sidor på wagnen fästade; i hwars Centrum äro nafrar, hwaruti de wid hiulen faste Stålaxlarne löpa. Sielfwa wagns-Tistelen är tillhopa satt, utaf åtskillige klufne Bambouer, som i en corrisk form, äro sammanflätade af Rotting, så den är helt wid och ihålig inuti, warande med nogot ylle eller Bomulstyg öfwerdragen, derpå sedan kusken sitter. Få bruka dem otäckte, utan hafwa kurar med kupigt tak öfwer, och guardiner rundt omkring. De förnäme, och be-synnerligen utaf Gouverneurens officerare, hafwa dem rätt propre, med hwite öfwerdrag, och en förgyld knapp ofwan på kuhren; dock måste en sitta deruti, à la Turque, på en matta med benen under, emedan intet säte finnes, utan öfra botn är nog ophögd, warande rum för Magazin lämnat emellan den, en sitter på, och den understa. För Lättheten skull, hafwa Européerne äfwenledes sine wagnar, af Rotting och Bambou, men an-nars på sitt Lands façon giorde. Att kiöra desse wagnar brukas öf-wer alt oxar, med knyhlar på ryggen, (: lika som de ifrån Johanna:) hwilcka med ook förespännas, hafwande tömarne genom näsbårar-ne stuckne: De som hafwa råd till, anwända på dem stora penin-gar, sökande synnerligen efter sådane, som äro stora och hwita och har iag sedt dem som med knölen på ryggen warit 13 qvarter höga. Ordinairt kosta paret, ifrån 4 till 600 Rupeer. Hwar morgon twättas de, och målas i kring hofwarne, samt prickas på bröstet och i pannan med gul eller röd färga; Rundt om halsen hafwa de en Rem, utzirad med mässings beslag och stora biällror eller klåckor, hwilcka, då de springa, klinga lika som om wintren Hos oss, när en åker med biäller släda; hornen skrapas äfwen dageligen och målas, eller beslås med förgyld mässing emot än-darne, som intet ser illa ut (: obs: detta kan tiena till ett locus communis af Reimer Bondes Skiöna Oxe i Rolfssaga,

för nogon Antiquarius, som framdeles ärnar med noter illustrera nogon saga:) hwaremot de ordinaire hyrwagnar, intet allenast äro illa försedde, med gamla röda Kappor och öfwerhängsel, utan och så dragas af så usle kräk, at en kan undra sig på, hurü de förmå at gå.

Hästar som hitföras ifrån Arabien äro dyra; men derjämte wackra. de brukas bara att rida på, derüti Morerne finna ett besynnerligit nöje, anwändande stor kåstnad på sine Salar och Eschabraqver, som äro giorde af Bomuls eller Silkestyg, broderade med guld, Silfwer, och äckta perlor, efter hwars och ens förmågo.

Palankiner äro och så nog i bruk, och bäras med stängren på axlarne; De gioras bredare än Chinesernes, men deremot intet så höge, sittande de derütinnan med benen under sig, som i deras Hackereijs.

Utom det stora Meijdan eller Torget, som straxt skall omtalas, äro de andre, hwilcka gemenligen Bazars kallas, lika som långa gator; men af 2 eller 3 dubbel bredd, derpå allehanda provision, och dylikt föryttras; Således finner man på det som kallas Kanbit, ej annat än allehanda Spannmåls slag; på Tiaüta bara gröna saker, och så med de öfrige, alt i sin ordning opstaplad; warande den förmåhn wid dessa, at sompå hwardera ej säljes annat, än ett slag, så är en säker, at derest ej råkas hwad man eftersöker, på dess Bazar, står det ej eller nogon annorstädes till fångs.

En som will skaffa sig nogot begrep, om Folkets antahl i Surat, behöfwer bara bittida om mårnarne; Ty bullret börjar med dagsgryningen, gå till nogot af desse Provisions Bazars; då tils ens hapenhet, man skall finna i alla kringliggande gator, en myckenhet, som öfwergår förmodan, emedan det nästan omöjeligit är, at tränga sig igenom; dock måste observeras, det en stor dehl qwinfolk, äro häribland, hälst det ordinaire folket bland Gentiverne, ej äro plågade af nogon Swart Siuka. Den förmohn, är likwäl härwid, at inbyggarne intet äro så begiärlige på nyheter som annorstädes, och derföre samla sig ej sådane hopar de där med otidigt gapande inneslüta en främling, som de nyfikne Chineser och peüblet hos oss i Europa giöra. Allmänheten här, är mera mån, at fortsätta de en gång påbegynte Sysslor at at förnöja nijsgirige ögon, och skulle bland sådan mängd, blifwa en ledsam trängsel, om de woro så

fallne at med sitt beskadande hindra framgaende, som deras mychenhet af gårds hundar, genom ständigt Skiallande förorsaka oro.

Meijdan, eller det förste Torget, som ligger emot Stadens södra ända, och med den ena sidan räcker till floden och Castellet, Skiljer hvarcken nätt- eller belägenheten, utan allena dess längd ifrån de andre, emedan desse nätt så ohyfsadt, som de ordinaire gatorne. Utom nogra få ansenlige byggnader vidmed dess Nordra ända, deribland 2ne emot hvar annan stående Moseyéer, och ett Hollendskt packhus. är hela raden å ömse sidor ifrån före, ej annat än simpla hoijor. Rundt kring detta torg, finnas stånd och bodar, med allehanda wahror, och i synnerhet, träffas en mychenhet af hvarjehanda stenar, som Agather, Cornaliner, Beryller, och diverse ägta, af allehanda färgor. Så snart solen begynner minska nogot af sin hetta, vid kl: 4 eller 5 efter middagen, kommer dit så fult af krämmare, och folk, att en swårligen skipper fram; Ifrån andre träffar man öfwerflöd af Wäxlare, eller Kerafas, som på Persianske de kallas, hwilcke hafwa framsatte bord för sig, och rundt om stora påsar med Leis och Bedarns, warande emot en ringa winst färdige att tiena dem som wilia tillwäxla sig skiljemynt. Den som har lust att se taskspelare förrätta sine konster, skall intet fela at här få sin förnöjelse, och äfwen så Surprenanteprof af Kropps wighet och tålmodighet, at en må förundra sig, hwru sådant med mennisklega krafter står att åstadkomma.

Mitt för södra ändan här utaf, är en stor muradport, deregenom en ingång går till Darbar, eller Nababs ordentelige wåning. Wagten wid porten, hindrar alle, som ej hafwa affairer och lof, att komma in, så jag ej kan döma om dess beskaffenhet; endast kunde jag se, at gården innan före war full, af en hoop gemena hoijor som gaf mig anledning at tro det sielfwa huset måste wara långt innom, emedan jag skulle tycka, en så nesrig prospect wara otienlig mitt för en mägtig Gouverneurs konster. Utan före står en flagg stake, derpå stundom en hell blå flagg opphissas.

På wästra kanten, strax härutom, ses en stor 4kantig stenbyggnad, med en liten Bastion i hwart horn, deruta 2ne äro förfallne eller nedskutne i sidsta inbordes oro, och en stor gård mitt uti, hwaromkring ett gallerie går, äfwen som rundt utom, högt hwälfde portaler finnas. Denna som tiener egentelegen till en artillerigård, är uppfylld af en mychenhet större och mindre stycken, såwäl af järn, som Metall: stående äfwen under skiull åt gatan,

Längs hela Östra gafwelp, en hel kropp deruttaf. Jag räknade wid 150 stycken af olika Caliber, dragande ifrån 3 till 18 tr. Skiehla, men större deklen woro mycket oformliga, utan wanliga Zirater, med oproportionerligt tiocka kamarstycken, så det intet war swårt, at finna, ehuruwida af Landsens egne Fabriqwer. Deras wagnar hade lådor, som gingo anda fram till mynningen af styckerne, och stycktes på intet wis desti nerade, för at med wighet låta handtera sig. Och om derföre hela ellende artillerie, är så beskaffadt, undrar jag ej at Elephanter behöfwas, till dagtransporterande, som nogre resande förtälja. Här såg jag för första gången mitt i tu sprungne stycken med järnband omslagne, hwilket jag intet skulle åstunda wara en åskådare af, hwru Skiutning med sådane dig praktisera låter.

Myntwäset, Xaraffa Kané, hwars här öfwer belägit är ibland de sämsta hus i Surat, allenast uttaf Bamboo medler öfwerstrukit, och tegelsten, jämte murad golf. Det består af Långa Gallerier, eller Snarare, Skiuhl afdelte i wissa rum. I det längsta af dem förrättas Smältningen, warande öpnwarade ungefär några och 20 små rygnar, som en half Sko formerade, samt öfwan till öpne. Wid hwar och en, är en man forsedd med en liten handpust; Degelen som är rund, med wid lag 2 tum hog brädd, och ungefär half 3die qwarters Diameter, swarar heelt nätt emot öfra öpningen af ugnen. Sedan Silfret deruthinnan blifwit smält och lutterad, samt gutit i smala Tunna Skifwor, föres det ifrån ett annat rum, där det proberas, och afhuggas i små lika stora bitar, som medhamne klappas runda och wägas, felar nogot göres ett hål uti, och en liten bit silfwer slås in, som swarer emot brysten, derpå de i ett annat rum, bringas att stämplas. Man skall sällan finna nogon Rupee, som har mera än halfwa stampen, emedan de ej platta ut silfret så mycket, at det får samma widd med stämpeln, hwilken ungefär är så stor, som, wåre Caroliner.

Jag har hördt berättas, at dageligen 40000 Rupeer, skola här slås, och således wid 30000 Lod Silfwer i Sander omsmältas, som tröfwelsutan måste förstås om de dagar, som prageln påstås, ty de göra aldrig mera än ett arbete hwar dag anlingen smälta, klippa eller stämpla

Emellan Artillerie-gården och Castellet, är Tullhuset, hwarest alle wahror som utsändas, blifwa visiterade, men de som opkomma genomses af Betienterne, som utom muren hålla sig, hwilcke följa med godset till Magazinerne. När Européerne härstädes ärna lasta sine Skepp, oppslå de tält här bredewid, hwarpå de hissa sina flaggor, och ditföra alt stycke gods, som i Tull Betienternes närwaro, inpackas.

Kastellet, ligger som sagt blifwit wid ändan af staden, ut med floden, som å ena kanten Sköljer dess murar; men på de 3 andra af enn wåt graf omgifwes, der öfwer en windbrygga bär utan för den enda porten som det har. Figuren är mäst en aflång 4 kant. Ytterstа muren består af Tegel, helt hög med dubbla rader stycken, gående innan före en annan, som resar sig långt högre der öfwer, med 2ne stora rundelar i hwar af de nedre hörnen. Utåt Sion finnas åtskillige Smärre af samma slag; dock har wattnet på ett ställe utskurit grunden, så hela stycket ramlat öfwer ända, fast likwäl en ny murning, på den gamlas ruiner, är worden oppdragen. De som sedt båda, försäkra, at det har stor likhet med Slottet S:t Angelo i Rom, och kan man ej neka, at det ju på ett stycke ifrån, ser rätt bra ut, emedan ej allenast dess runddelar prydda, utan och så de innom warande Cupoler, som öfwer de andre taken synas, ingen osmakelig prospect med dehla. En stor myckenhet stycken, finnas rundt omkring, dels af Järn, dels af Metall, dem de sägas köpt efter Twänne här utan före strandade Hollenske Skepp. De som sätta hela deras antahl till 200: komma mycket nära sanningen, ty iag räknade dem fult der till. De största, som kunna wara halfwa Carthauer, stå placerade i de öfwersta portarne, af de inre wärcken. Det äger bara en enda port ut åt Meydan; innom hwilcken Skola wara 4 andra gångar, förr änn en slipper till Sielfwa husen.

Ingen som ej har angelägne ärender, slipper inn, och bewakas det starkt, synnerligen nu medan wi woro där, blifwande windbryggan hwar natt oppdragen. I husen inn uti, som Skola wara widlyftiga, bodde fordom den så kallade Castels-Gouverneuren, som aldrig feck mera än en enda gång om åhret gå ut. När stora fester infalla, hissas här flagg. Annars observerade iag ut åt Siösidan, enn sådan mängd af dufwor, som i murarne och Skottportarne, hade sina nästen, at aldrig iag förut sedt flere på en gång tillsammans.

Den inre muren omfattar Sielfwa staden, på alla sidor, lämnande en laglig gång allenast emellan sig och husen. Åt Sion är

en liten utbyggnad, derpå giord, hwar intill watnet med högflod stiger; men annars är stranden utanföre den öfrige dehlen så tillräckelig, at en altidhar där en bred Spatserwäg, stående derwid en hop små höjor, hwarest Tullbetientor hålla sig, som mycket starckt visitera, utan Skillnad alle oppkommande. Nedanföre lägga alla små båtar och Fartyg till, emellan denn förr omrörde Banken och staden, hwilcka med Ebben mästligga torra, gående till dem och opp ifrån stranden, emot hwarport, stora stentrappor. Muren är utaf Tegel opmurad om 11 till 12 alnars högd, och ungefärligen 4 alnars tioklek nedan till, wid dess foth. Den är ofwanpå så bred, at en kan spatsera rundt om och ärd ungefär wid hwarje 100de alnar, trappor at stiga opp eller ned: warande bröstwärnen till den högd, at de till axelarne betäcka en karl. Wid hwarje krökning som muren giör, står en liten Sexkantig Bastion, eller som de efter gamla Byggnads Sättet kallas, Torn, hwilcka hafwa glüggar för Stycken, fast inge Sådane finnas opsatte, utan här och där råkas nogot omonteradt, och i stenröret nedsunckit, warande på Courtine eller muren emellan, samt öfwer portarne, allenast Skattkål, för Mousquettine. Af Sådane Bastioner räknade iag rundt om staden 31 stycken, inberäknade de 2ne, som stå på hwar sin sida af de flästa portar, hwilcka till antallet äro 6 åt Sion, och 6 åt Landsidan. De förnämsta bland dem, kallas efter orterne de bära till, som porten Tulo Para, Brampour, Nunzari, &c. portarne, och finnas alla wara simpla och dåliga. Så snart solen går under, tillslutas de, börjande Patrouillen då at genomstryka staden, och brukar den i stället för en brandwakts skramla, en slags trummor, hwarpå slås eller och giör den ena för den andre signal genom ropande. Den är för gatornes Säkerhet i mörckret, tillordnad at gå omkring; men så litet kan det hindra öfwerwåld, at ej om oftast döda kroppar om mornarne finnas på de mäst publique ställen. Man förtäljer at Sådane mord, som oftast föröfwas af sielfwe wakten, som wid minsta motstånd, och kan skie stundom för egit Interesse, nedsabla dem de råka, efter de ärd Säkre, at intet ställas derföre till answar.

Jag kann intet annat sluta, ann at Inbyggarne lita så mycket på Förstadens murar, at de med flit låta de inre förfalla; Ty så illa förekomma de på många Ställen, lika som woro det endast rådera af en ålang fästning; nedramlande dageligen hela långa Stycken af de öfre bröstwarnen. Utom dem hafwa de inga Stycken, utan det wärn här finnes, består i en monterad Canon, som kann Skiälla en A tt kula, uti ingången af hwarje port stående, med mynningen in åt, warande äfwen gräfwen kring muren, mästadels torr och oppfylt, så den hwarken fordrar koers eller möda at påsera. Emedertid den som besinnar, och hörd om Indianernes ringa förstånd i fästningars belägrande, lärer ej hafwa sig obekant, at wanligt bröstwarn är tillräckeligit at afhålla ett anfall, der mera oordentelighet ann försigtighet regerar, och behöfwer intet undra det största partien af Indianske fästningar så wårdslöst underhållas, och ändå oftast Skatten öfwerwinnelige.

Förstaden, omgifwer inre staden, merendels med en lika widd på alla Sidor, utom den Sydliga, hwarest, efter som förwar blifwit nämnd, den ansenligen mera widgar sig ut. På långt när, finnes denna ej så peuplerad som den andra, twiflande jag äfwen om, att en 3die del af dess ansenliga widd är bebygd. De mästa husen så närmast inre muren, och på Nordra och Nord Östra sidan, samt längs efter wägarne eller gatorne (: som wäl äro så dammiga som de andra; men ej så opptrorda mitt uti :) worande alla Simpla af Bambú och ler. Så jag intet, på de ställen jag war, fann en enda private byggnad af anseende, hwilcket ej eller står at undra på, efter härstädes ordinairt ej bo andre, ann Sentiver af de Samre Castas, och Soldater, som mästadelen äro fattige. Nedan om Castellet och längs stranden stå och så en hoper hus, som Engelske Trägården längst ned, hwilcken bara muren afskiljer ifrån den Franske, och har en Wacker byggnad; och den Hollendske, eller Styrke Swanfore: at den förses med en mur, och en liten Bastion i hwart hörn, samt hwardes ingång, der deras Skeps = Redskaper och Magaziner finnas, jämte Fiscalens och Equipage = Mästarens wåningar = rum. De hade destinerat at draga muren rundt omkring, och äfwen giöra Bastioner i de andre hörnen; men en Skialig misstancke som ingafs Nabab, om detta folckets brukeliga manier, at söka insteg på de Indiske Orterne förmådde Honom at förbiuda det, så det ännu står ofullbordat.

Den öfrige dehlen är oppfyld med höga träd eller åkrar, och widlyftiga Trädgårdar med sine Lusthus inn uti; Deribland Tikbikhans, af bästa inrättningen och wackrast, lätt nu skall omtallas. Om ej den stora aflägsenheten och osäkerhet för löst pack, som ej spara at plundra hwem de se sig rå öfwer, hindrade, woro en af de wackraste promenader, den gången som å norra kanten är utmed muren, hwarest gräswallen öfwerskygges af stora gröna träd hwars höjd och tiocklek utwisa långt större ålder, än de tätt wid stående Stenmuhrar.

Fästningswärcket är af långt considerablare styrcka och wackrare anseende, än stadsens, och nyss för 16 eller 20 åhr sedan färdigt blifwit, så det ser helt nytt ut; det omsluter bara districtet af förstaden, åt Landsidan, lämnande den södre stranden öpen, men utmed den öfre börjar det wid 150 till 200 steg ifrån inre stadsmuren, följande floden åt en liten bit, och sedan i ett samanhang continuerar rundt intill andre ändan wid franske Trädgården, som af den bifogade Ritningen bättre kann förstås.
Egenteligen består det af 12 och 16 kantiga Skantsar, eller Torn, från 16 till 20 alnar höga, hwilcka stå i en distance af 150 till 2 och äfwen 300 alnar ifrån hwarandra, och samanbindas genom en emellan dem oppförd tegelmur, med gråstens foth, lika hög som stadsens, med samma slags gångar på och lika bröstwärn derföre. Dessa Skantsar äro 52 stn. och äga hwardera 2 och 3 lag opstälde stycken, men på murarne finnes inga, bara på få ställen, der Distancen är för lång emellan tornen, då man mitt på den emellangående courtine, ser ett batterie med 2ne wid hwarannan stående stycken, doch finnas skottgluggar för handtgewär rundt i kring.

Dessena sio- och 12 landtportar, äro alla stora och mästadehlen propert och wäl bygda med Zirater omkring, så de gifwa ett wackert anseende. Utan före den, hwarigenom wägen bär till Brampour, går ett litet rundagtigt Batterie med 6 stycken; och en stor watn Thanck ligger strandbrede wid. Innan före är en wid borggård 120 steg lång, omgifwen

af en hög tegelmur, med hwälfde portaler altrundt, och en liten Moské på wänstra handen, warande innåt Staden en annan lika stor port, som swarar emot den utåtwettande. Alla dessa portar äro hwälfda, och en dehl 10 till 12 alnar breda, med wåningsrum på omse sidor, och ofwan öfwer ingången, jemte flaggstakar, så wäl på de därwid stående, som alle andre Skantsar rundt om. Grafwen i kring muren är helt diup och torr. men går på somlige ställen så nära fundamentet derutaf, at en har ordsak frugta, att om det ringaste af jorden ramlar undan, följer den med. De bryggor som finnas utan före portarne, äro alle simple och kunna ej oppwindas.

Sedan Förstaden, till at afhålla Gannims ströfwande, blifwit befästad, har altid hållits wagt, så wäl i portarne, som de förnämste Skantsar, hwarest wid minsta förmärkte fiendtlighet, genom flaggors hissande, sådant gifwits tillkänna. Så länge ingen orsakär att förmoda fahra, handteras wäl tämmeligen efterlåtit härmed, emedan Gouverneurerne ej willa sätta sig i kostnad för en widlyftig krigshärs underhållande, och nöja sig för egen säkerhet med kastellets förswar, derutinnan och wid nogre andre få poster, den ständiga Trouppen af Ett till 200 Pattaner och få Pionerligga qvarterade, men så snart nogot buller förmärkes, ökas altid detta antahl lätteligen, antingen med nogre 1000de Man Pioner, eller och Arabiske Trouppar, hwilcke anses för gode krigsmän, och gemenligen wid sådane tillfällen innfinna sig, därwid de se sig kunna profitera. De förre, nembligen Pioner, eller som de också kallas Sipais äro lika som födde soldater, emedan far efter sohn gierna fortfar i embetet, och finnas både i Surat och hela Indien i myckenhet, så wäl af Gentiver (: hwars födde krigsmän gemenligen kalla sig Rasbuter :) som Morer. De tiena hwem som betala dem, och alla Europeer, äfwen som andre förmögne personer, betiena sig af dem, antingen till Parade, eller sine Factoriers och Husers bewakande, warande de answarige för alt som förloras derutur, och tillwälla sig ett mer än ordinairt anseende öfwer gemene man. De bruka, runda Skiöldar, ifrån Bengala, af tiockt paff eller tunt träd med Rhinoceros Skinn, som är swart polerat, öfwerdragne, och nogre förtente järn-rosor på yttre sidan fästade, och sablar, dem de äro nog mohne om att hålla glänthande, jämte en knif i bältet. En dehl af Pattanerne

deremot bruka pil och bågh, med stazegaijer, och de ände skiutgefwär
med långa pipor, som de antända medelst lundor, warande Patronerne af trad
swarfwade, och hänga på Snören runddom lifwet, lika som de Europeerne
i forna dagar hade, och mann ännu ser conserverade på gamle Rust-
kamrar hos oss. Det är en antagen sed i Surat, att ingen Europeer
eller annan af wärde, går eller farer ut, förutan nogre, eller tillminstone
ett par Pioner för sig, hwilcke med sine Skioldar på wänstre
armen, och Sablarne i högra handen, emellan folcket rödia rum,
kunnande man för moderat kostnad underhålla dem, emedan omgif-
het står eleutach till fångs, för ringa betalning. De som hålla
dem ständigt, betala 3 till 4 Rupeer för månaden, och har iag aldrig
hördt eller nogon bland dem, giftwits, som swikit sine Herrar.
Sådan ährlighet skryta likwäl sielfwe hedningarne af, de skiäm-
pe till Skam. Då ofred, eller krigstan för inbördes oro, är för
handen, för hyra Europeer äfwen som andre privatte stort antall hwil-
ke stadigt hålla sig i kring sine Patroners hus, warande intet swåra
re, at laga tienst hos Nabab, mer änn nogon annan, derest dess
force, ej är så stor, at Han dem dertill med wäld twingar, som
dock sällan skier, efter Hann så wäl som andre gierna
kann få så mycket, som lasten tillåter dem at betala.

Uti förstaden, och besynnerligen å desz nordra kanten
emot Sion, råkas wid wägen sidlest af Morske grafwar af der
opmurade, dels i form af kistor, och dels som små hus med
hälfwelfwader af sten i kring. Det är skada, att de ej underhålles,
ty de se intet så illa ut. De förnämare låta inwed sine
grafwar bygga små kapeller, hwaraf en finner ett eller dorne, uti
förre Gouverneurers Tickbi khans lagerställe, hwilcken i sig
sielf består allenast af en 4 kantig (: 40 steg i qwadrat :) terrass,
med trappsteg på alle sidor at gå upp, jemte en af der giord kistes
wiste uppå; men straxt bredewid har en liten Moske som da-
geligen de 5 Bönestunderne hållas uti, blifwande sielfwe graf-
wen stadigt af en Pion bewakad.

Ibland Europeerne, hafwa Hollendarne och Portugisis-
ne sine afledne lagerställen, straxt innom muren af förstaden
wid Dulo Darwasten; men de Engelske ett stycke ifrån,

på höger om wägen, och Frantseserne i sin trädgård. Portugisiske grafplatsen är som de andra innesluten af en hög mur; dock hafwa de der innom inga ansenliga märcken öfwer sine döde Landsmän oprättat som fåfängan förmått Hollendarne och Engelsmännen att giöra, hwilcke till sine dödas ärominnen, rest byggnader och Piramider, som om de woro så waragtige, och dyrbare till materien, som de äro prägtige i defein, skulle anstå. Kongelige och förstelige personers aska. Man må mäst undra på det Landsens Inbyggare, utan hielp af nogre reglor, förmått resa så Majestetelige wärck, och därjemte beklaga, at deras lösa Lermateria, ej tillåter dem at hålla ut emot tidens frätande. Warande de knapt i stånd at åter bättra, hwad den åhrliga regntiden ruinerar och 100 à 150 åhr, äro mer än tillräckelige, at kasta alt i en stenhop, som man finner här wara händt med de äldsta monumenterne; Bland alle, kan ingen förlikas med Hollendske Generalcommissariens Baron Rheede van Drakensteins grift, hwilcken i bygnad skall kostat 30000 Rupéer, och är 8 kantig, samt Soutinerad af 24 pelare, med Porphurmålning, och tiockare hwardera, än att en kan omfamna dem. Mitt uti står sielfwa grafwen, med fönster på alla sidor, och ofwan på en stor sal med hwälfdt Taak, i form af en lupole, alt på det nättaste arbetadt och utprydt. Ibland de Engelskes Lägerställen, finnas ochså en hop rätt wackra, som med sine emellan träden oppstickande Piramider och andre Zirater, ingifwa en åskådare en synnerlig förnöjelse, annars wid sådane Orters betragtande ovanlig. Af hosfogade ritningar, så på deras som Holländarenas, lärer detta bättre Skönjas. Jag har bland mycken heten afskrifwit nogre af de märckeligaste innskrifter på både ställen, och bifogar dem här: —

Tab. XXII.

Engelske.

Viator, (: si saltem Christianus es.) Siste, siste inquam paululum, nec frustra erit cum jacere hic scias, Franciscum Bu=

toniem, pro honorabili Mercatorum Anglicorum Societate Mercaturam Orientalem Agentium Præsidem, qui cum per quinquennium, summa cum sedulitate et spectata integritate, junctus est Officio Suo, vita junctus est, cœlebs hinc migravit ad nuptias cœlestes A. C. 1649: die 21 Mensis Julij, Satis est Viator Te hæc non nescire, lacrymam modo impende unam et Ave.

N:o 2.

Here lyes interred Henri Revington Agent for the Honourable East India Company in their Factories of Surat and Rajapore. Obiit d: 11. Decbr 1661: ætatis Suæ 31: —

Den Störste grafvens understa Afdelning

N:o 3.

Hic situs est Dnus Oxinden, probitatis exemplum vita, sed vita morte caduca, intrat et exit hinc inceptis - - - quamque finivit, Ille Dies tantum, numerare logista valebat, non annos nam raptim exegit mors rationem, quæritis o Domini vel quid habetis lucri, vos Servum, Socium nos, perdidit ille Vitam, Sed ꝑ contra Scribat, mors mihi lucrum erit exit e vita Apr: 16: 1659. —

Uti Samme Grafs Öfre Rum.

N:o 4. Interrogas amice Lector?

quid sibi vult grandior hæc Structura, responsum habe

In hoc gloriatur Satis quod alteram illam grandem continet

Superbit insuper, quod una cum illa tegit generosos duos fratres

Fraterrimos.

TAB. XXII

Prospect af Engelska Grafvarna utom Förstaden af Surat.

Qui et in vivis fuerint et etiam in mortuis sunt quam conjunctissimi
Alterum velis? Intelligas lege ALIBI
Intelligas velis alterum? lege HIC
Dominus Georgius Oxinden Cantianus
filius natu Tertius D: Jacobi Oxinden Equitis
Ipse Equestri dignitate ornatus,
Anglorum in India, Persia, Arabia Praeses.
Insulae Bombaÿensis Gubernator,
Ab illustri Societate pro qua praesidebat et Gubernabat
Ob maxima sua et repetita in eam, merita
Singulari favoris et gratitudinis specimine honestatus
Vir
Sanguinis Splendore, rerum usu
Fortitudine, Prudentia, Probitate
Pereminentissimus
Cum plurimorum luctu obiit Julij XIV
Cum plurimorum frequentia sepultus est Julij XV.
A°: D°: 1669.
Anno Aetatis 50.
Heus LECTOR
Ex Magno Hoc Viro, vel Mortuo aliquid proficias!

N°5.

Sg° en Swart Marmor Tafla
M Ett wapn med Leÿon S.

Hac sub Pyramide jacet corpus
Viri Illius Honesti Mat: Graÿ
Aestimationis ubiqua summa
Probitatis insignis et apud omnes notissima:
Conversationis per humanae quidem et amicissima

Honorificas Angliæ Societatis Indiæ commerciis
Per tria Septennia officiose Subministrabat:
Et per triennium Præsidis locum apud Surat
Summa cum laude gerebat
At tum demum (: proh dolor :) ab omnibus deploratus
Succubuit
In illius perpetuam memoriam
Frater Ejus unicus ac dilectus
Hoc posuit Marmor.
Obiit die 7. Decbr:
Aº Salutis 1676
ætatis 42.

× × × × × ×

N:6. Hic Jacent

Bartholomæus Harris Armiger
Propugnaculi ac Insulæ
Bombajensis nuper Præfectus
Et pro Gubernatore et Societate
Mercatorum Londinensium
Ad Indos Orientales negotiantium
Suratiæ Præsidens
Et Conjux Sua Arabella

Obiit { Ille Maij decimo
Aº { ætatis XLV
Dnⁱ MDCXCIV.
Hau mortis vices secunda
ætatis XVIII.
Aº Dnⁱ MDCLXXXVI.

× × × ×

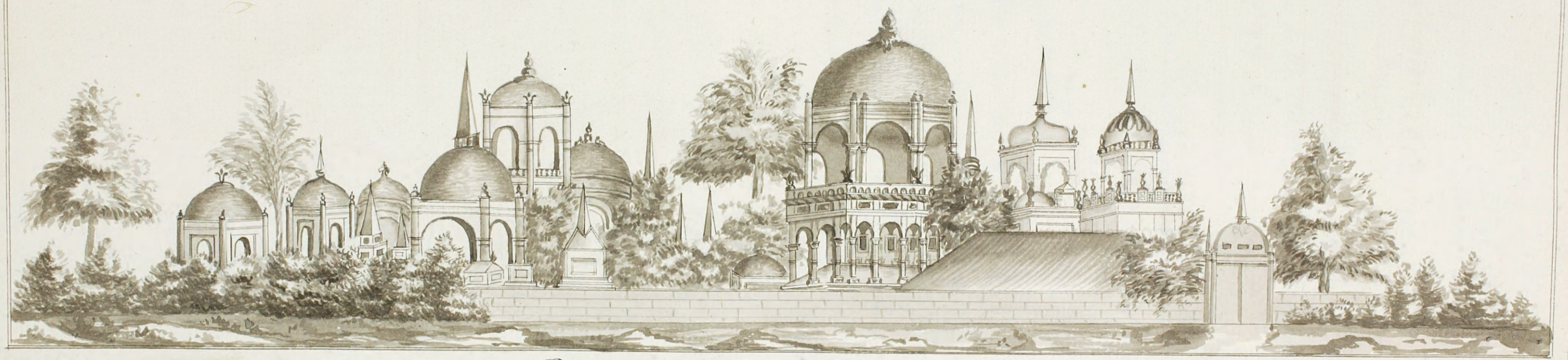

Prospect af Holländska Grafvarne på SO Sidan belägne i Nordra delen af Förstaden omkring Surat

H

N°1.
Hier leyt
in Haer Le
den der 2

N°2.
Hierliet
Henrich
1655. 3

N°3.
Siste Viat
despice.
delicium
et à Patr
honoraru
virtute c
1656. 3

N°4.

Hollenske Epitaphier

Tab. XXIII.

N.º 1.

Hier leyt begraven die Erbare Deugt R: Juffrow Magdalena Haijers, in Haer Leven Housvrow van de Heer Directeur Paulus Crooq, overleden der 25 Nbr 1642, oud 27 Jaaren.

N.º 2.

Hier liet begraven Johanna van Gendt, dochter van d. E. Directeur Henrich van Gendt, wiens Zielenden Hire Haeren gerust d: 10 Mars 1655: 3½ jaeren.

N.º 3.

D: O: M.

Siste Viator, et dum hunc Tumulum adspicis. Te ipsum despice. David de Solemne hoc monumento tegitur, qui fuit delicium Palladis; Alumnus Martis, patriam artibus decoravit, et à Patria honoribus decoratus est; amarunt Eum Principes, honorarunt Nobiles, coluerunt cives, Nobilis fuit genere, virtute clarus, fortuna non modicus, vixit annos 64 obiit 1656. 3 Maij.

N.º 4.

Med förgylda Bokstäfwer på en swart Tafla inn uti grafwen.

Hie rust heet Licham van Syn Hoog Edelheit DHr: Henrich Adrian. Baron van Reede tot Drakensteyn Heer van Meydigt. Onder de order van Ridderschap, en uyt de Selve ordre gecommittird in de ordinaris gedeputeerde van de H: Mogende Heeren Staten Ilands van utregt. Commissaris van de General Nederlanse geoctroirde OstIndische Compagnie over India, representeerde in dies qualité de vergaderinge der Ed: Hren XVII: overleden, d: 15 Decbr 1691 op't Stip Dregterlam, Zylende van Cochin naar Souratte opte hoogte van de Engelse Sterckte Bombay oud ongevard 56 Jaaren.

× × × × × × × ×

Följande finner man af Hollendske Directeurerne här begrafne:

Daniel Darvé, Comissarie en Directeur in Suratte. Död den 6te Novbr. åhr 1679: 32 åhr gammal.

Jacques de Bucquoi. Directeur i Surat, Död den 30 Mars åhr 1687: 32 åhr 1 Månad gammal.

Daniel Heurgronie. Extraord: Rat van India, och afgående Directeur ifrån Surat, död d: 5 Febr: 1720: 37 åhr 7 månader och 5 dagar gammal. Dess character på grafwen är:

Hoofdadministrateur en Temporel gesagheber deser directie.

Herman Bruyninck, Directeur, död den 9de Aug: 1726. 46½ åhr gamm.

Jean Diodati, Independent Fiscal i Surat, den d: 11 Junij 1711: har en widlöftig graf för sig och sin slägt; månge andre till förtigandes. Men nog om döda: jag måste skynda mig med hwad återstår i detta och följande Capitlet, för at homa till de lefwande, wågande mig, sedan så mycket Latin föregådt, at begå det pedanterie, och slüta härom med Poeten:

Mors sola fatetur
Quantula sint Hominum corpuscula

Och Ausonius:

Miremur periisse homines? Monumenta fatiscunt,
Mors etiam Saxis marmoribusque venit.

Utom de Brunnar i staden råkas ut med de stora husen, eller på deras gårdar, finnas ofwiralt publique Thanckar eller som folcket nämna dem: Bauli uti förstaden och wid wägarne der utom. En del äro bygde på publique kåstnad, dock de mästa hafwa blifwit uprättade af private förmögne personer, som wid sin död dertill legerat nogot wist, anseende det som ett kiärleks wärck, besynnerligen Banjans. De bestå af stora brunnar, hwarutinnan wattnet samlar sig i regnliden, hafwande nedgångar på en eller flere sidor, hela 20, 40, ja 80 och 100de trappsteg diupa. Fattigt folck och creatur, gå dit obehindrade at dricka, eller der watnet ej är så rent, bada sig, och ser man både Gentiver och Morer, ehuru

nyga de annars åro, utan Scrupel bekiäna sig af denne dem gemensamt tillhörande watn; ehuru wäl hwad badning angår, de förre gierna præferera badstugor, och de sednare sine badstugor, när sådane Olgas tillgång lill. I hwilket anwändnad för deras underhåld, förfalla de åhrligen; dock byggas så gott nya igen på andre platser. Byggnaden af dem wisar hosgående teckning, belägen i förstaden, emellan Nunsari och Damaans portarne belägen, aftagen, och af den skyldige Yupaj Bauli namnd. Hwarutinnan den bifogade Scalan proportion Tab. XXIV. derutaf.

Jag har ofwanföre lofwad en beskrifning på Tikbi khans trägård, med dess Lustehus, och will derföre nu med fullbordandet af mitt löfte göra den af stort.

Dess Situation är tätt wid Schandranagors porten, utwiden hopa små bebyggnader, som på nordra sidan, framför ingången, formera ett torg emellan sig; men de andre 3 kanter, lämna rum åt en wacker lund, af stora träd, med hwilka de kring trädgården gående murar (: hwilka på längden kunna wara 7 till 800 alnar, och bredden en 30te del :) täcka om höjden.

Man finner inuti 3 särskilde trädgårdar på längden, afdelte genom lika många emellan stående byggnader, gående äfwen på sidorne ifrån den mellerste hwar sin gård, som ifrån den andre skilles af murar med hwalfdeöpningar. De åro alle indelte i sina wisa blomster qwarter, fullsatte af hwarjehanda blommor, och bland andre Walmoger, Camilblomster, och hwita liljor, som endaste i dag i Indien blifwit warse, gående rundtom, längs murarne alléer, af Orange-Träd, som dock mycket glest åro satte. Mitt uti den 3die och innersta delen af Trädgården, är en watn konst inrättad, om 84 alnars längd och 40 de breed, deruti 2 flata båtar ligga, dem till tienst, som affectera en watn-promenade. De på sidorne namnde gårdar åro smärre än de mitt uti, och äga åtskillige artige inrättningar af Watn konster. En. bland dem bestod af ett långt reservoir, med en rad metallpipor wid hwarje ända, som ytterst krökte sig emot hwarandra, utkastande watnet genom fina hål, likt ett dagg, och formerande ett flytande hwalf, mera genomskinande än Cristall, hwilket genom Solstrålarnes brytning förestälde alle regnbågens coleurer, då man såg det på sidan emot solen. Annars åro här inga Zirater, och fåfängt Sökes sådant, som giöra wåre Europeiske trädgårdar angenäme och prægtige. Rummets

otillräckelighet tillåter intet, eller nogre widlyftige, eller med trädbe-
satte alléer, hwars behagelighet endast ökas genom längden och i det måhlet
bästliknar Naturen, som altid will wara fri.

Bland byggnaderne, har den främsta 3, och de andra bara 2 wåningar
warande de öfra, så mycket mindre bygda än de undra, at en frigång med
ballustråd före, är rundt om. Det främsta huset har 2ne flyglar framåt,
däremellan Borggården ligger nogre trappsteg högre rest, än sielfwe marken
warande fronten af dess Divans supporterad af höga hwälfningar. Rum-
men äro i ett otroligit antal och nästan oräknelige, synnerligen finnas en
stor hop kamrar ofwanpå. Man ser i 2dra och 3die wåningarne, jette d'eau
och andre watn konster i de små gårdar- eller öpningarne, som äro emellan
rummen lämnade, till hwilcka watnet windas, utur en nedanföre stående brunn,
med små ämbar; som gå i kring ett hiul, och tomma sig sielfwe, lika som
på wåre grundwärck, i ett stort reservoir, dädan det sedan genom rännor ledes
öfweralt. Öfwerst opp finnas åtskillige badstufwor med hwälfde tak, både för
kylige och warme bad lämpade, warande små nästen knapt 5 qvarter i qva-
drat, med bänckar at sitta på, och tappar i wäggen, at låta watnet rinna igenom
på sig, alt omkring i sielfwe muren giorda, och flere dylike apartement lämp-
lige efter kropsens sensuelle nöjen. Gålfwen äro annars i desse små och stör-
re badstugur af marmor, och der ses som en stor raritet 2 eller 3 fönster med
slipade glasrutor, som en dehl äro lämmeligen store.

Aldra öfwerst är en wid altan med en list rundt omkring, på hwars
hörn stå förgylde Drakar, lika som på de Chinesiske Byggnader. Mitt
på denne är ännu en högre ofwan ifrån hwilcken en har så widlyftig
prospect, at mest hela Surat med dess förstad derifrån kan Skönias.

Här träffas inga flera meublar eller målningar i rummen, än uti
andre Morske byggnader, endast på en eller annan wägg i de kring omgående
gallerier, Skönias nogre blommwärck en fresco. Att som kan recommendera denna
byggningen, är dess ordentelighet och nätthet. Warande det mera beqwämt än präg-
tigt, och därjemte, det wackresta hus, en på denne orten träffar, samt som en sam-
melplats, dit förnäme Morer, föra sina fruntimmer, med Gouverneurens lof,

af förstnämda Sig. Närwarande, så wäl som den förre Gouverneuren, söker ock så som ofta, at här befria sina sinnen från sitt wanliga bekymmer, och nyttia det stilla ohlandade nöije, som med Stads buller så litet samjer sig, begifwande sig dar khan sig och så hit, sedan han lämnat staden, och lefde här så länge inbill han aldeles öfwergaf landet.

Sikhi khan, som med stor kostnad låt förefara dene byggnad kunt ej öfwerlefwa det fullbordan, utan afled samme dag, som porten blef färdig. Hans Bror Sassadar khan ärfde honom, och emedjan, sen han förärfwit denne tillagnade sig den samma, som en tillhörighet af Gouvernementet.

Man har wunnit omkring murarne af Surats förstad en skåfwag, så wäl at gå som ride, och köra på, utan för hwilken jämna fältet är afbrutet i losses och hwetes ökrar, som sedan omslutas likt en wall af en grön skog, hwars täthet inskränker ens horizont på alla sidor; landswägarne som i en directe linea ifrån alle sidor löpa här igenom, äro mycket breda och jämna, lämnandes hone den som bär till Pulo Lara, hwilken iag följde at på 2 till 3 loss. Den enda ste olägenhet förordsakar det myckna dammet, annars stinkes stoftet nöje i, ett spatsera derpå, emedan solen, innan den hunnit högst på timmelen, örnogligen kan igenomtränga den tiocka skogen å örnse sidor emellan hwarje 2 till 300 famnar, ser en 2 alnars höga stenar opreste, för sådane som komma belastade med bördor, och behöfwa hwila sig, at stöda emot; och på en nogot längre distance emellan, finnas små hus, att mitt på dagen skiula sig för solhettan uti, utom at skillige Watn skanckar, till de resandes behof, at dricka eller bada sig uti. Denne wägen passeras mycket af Gentiverne efter den bär till en stor Pagod Pulo Lara, som bland dem är i högt anseende.

IV:de Capitlet.
Om Surats Ålder, Inkomster och Styrsel.

Sedan staden Surats närwarande anseende blifwit förestäldt, är billigt at ock så nogot nämna om dess forna tillstånd, så wida möjligt i en så owiss sak är, at finna nogon redighet.

Såg är öfwen så litet skäl före, at bifalla den auctor, som säger denne staden hos Ptolomäus, under namn af Surastra warit nämnd, som de, hwilcka supponera dess grundläggning senare än den tiden, när de Engelske först började handla dit eller efter åhr 1609. Det är wäl wist at på andra sidan om floden Tapti, sneds öfwer närwarande Surat, wid flacken Banjer eller Rander, dit många för

den angenäma belägenheten fara at roa sig, ännu rudera finnas blandde
där anlagde Sommarhus, efter en Stad, och at samma äfwenledes öfwer alt
kallas gamla Surat; dock twiflar iag mycket på om samma ställe med god
ordsak fått det namnet. Jag har och raison at tro, det Banianernes cal-
culation öfwer Surats ålder, den de ej räkna öfwer 200 åhr, är fehlagtig,
derest de ej med det förstå tiden sedan dess renovation; Ty då hafwa de gan-
ska rätt. Både Ranier och Surat, fast så nära belägne, woro för 16de
Seculo, anseenlige Städer. Den förre ägde en ömnighet stridbare Morer
till sine Inbyggare, war wäl befäst, och hade emot 6000 hus. och den
Sednare kunde räkna 10000de familier innom sig, då den förstördes.
Detta. Skedde åhr 1530. Portugiserne afwundsiuke öfwer deras pro-
fitable handel, och åstundade at draga den till nogon sig tillhörigort,
Sände Antonio de Silveira med 51 Segel opp för floden Tapti, och ruin-
nerade dem i grund. De wunno likwäl därmed ej sitt syftemål.
Rannier förblef wäl i sitt ödesmål, och sedan den tiden intet kun-
nat rest sig; men Surat deremot opwäxte långt ansenligare ur
sin aska. Mann tillägger Araberne Surats grundläggning,
och månge tro at dermed förstås denne dess Sednare anläggande;
men det är långt likare, at de förwärfwacht sig hedren af en så
ansedt orts stiftande med dess första funderande, då de äfwen gäf-
wo den namn af Surat, som witt säga: En gläntsande stad, eller
skinande som solen. Till en åminnelse af detta sitt arbete för-
bundo de sig och så, at åhrligen sända som en Present till Ma-
homets graf i sitt fädernesland, 60000 Rupéer. och Sedwanan,
som alt intill nu continuerar, witnar nogsamt, at denne ortens
närwarande Inbyggare, bibehålla en ej mindre säker än wörd-
sam hågkomst af sine förste alstrare. —

Om så är at aldra första grunden af Araberne blifwit
lagd (: som man ej tyckes behöfwa twifla på :) Så kan man troligen
slüta dess ålder högst går till 8de eller 9de Seculo, då Morerne efter-
hand började komma till Indien, och där spreda sig; Ty hwad slottet
angår, tros allmänt at Tamerlan låtit bygga det samma, sen han

Indien intagit, och wisligen föresatt sig, at genom fästningars anläggande på tienlige Ställen, giöra sin conquette säker för sine efterkomande; men ej efter nogras sagen, at hindra Mallabarernes ströfwande tyder till ligger det för långt från hafwet, för at åstadkoma nogon eftertryckelig wärkan.

Af begynnelsen war Staden allenast inneslüten af en simple jordwall, åt Landsidan, som wårdslöfts underhölts, och ej war i stånd uthålla swagis anfall med en näfwa folck; men sedermera på Inwånarnes föreställande, och at framdeles hindra slika öfwerfall, lät Årangzeb bygga den nu stående muren åhr 1665, då för dess ordentlighet Staden inneslöts trångare, och en hop hus lämnades utan före, af hwilcka, och de som sedan tillades, formerades Förstaden.

Denne förblef i månge åhr öpen, och intet länckte på dess befästande, förr än wid åhren 1705 och 6, det omkring boende folcket, som kallas Gannims och Gracias, ledsne öfwer Gouverneurernes snålhet och förtryck, och underrättade om den hit tils frugtade Årangzebs aftagande krafter och oförmögenhet, började resa sig, och med ströfwande dageligen nalckades intill portarne af Staden, de de wärckeligen belägrade med 80000 man, fast utan wärckan, emedan artillerie felades. Att afhålla dylik förmätenhet framdeles, låts Gouverneurerne på tienliga platsar, rundt i kring bygga skantsar, som sedermera efterhand, alt som desse ströfware tillwäxte i magt, så samanbundas genom mellandragne murar, som de nu stå, hwilcka derjemte inneslüta nästan hela dess district.

I fordna dagar war Gouvernementet af Surat ganska ansenligt och uti Akebarstid, under hwilcken landet öfwerwants, inbragte det, jemte de der under hörande 1800 Byar och Torp, åhrligen, 2000000 Mamoudis i Mogols Skattkamare. I från åhr 1690, till 1705, räknades at Tullarne öfwer hufwudet inbragte wid 13 leck Rupéer åhrligen, utom hwad Taxan af Jordbruket och mantalspenningar stego till. Alt hwad som sparades till Mogols tienst, sedan löningar och andre omkostningar blifwit afdragne, blef, intill at det afhämtades, i förwahr lämnadt uti Castellet, hwar öfwer en Gouverneur hade at säga, som ej dependerade af Honom, under hwilcken Staden med dess District lydde. När man besinnar alle skedde ändringar, behöfwer ingen undra på den ansenliga minskning, som

härutinnan Skiedt: och det är mera till eftertänkande, hwadan alt tages, som åhrligen måste utgifwas af Nababen; Synnerligen sedan Gannims fått så stor dehl af Tull inkomsterne, hwilcka äfwenledes med handelens aflagande, dageligen så minska, at ej den ringaste jämnförelse derutikan giöras, emot fordne tider.

Utom de penningar som Tullarne inbringa, kastar Landtbruket ansenligen utaf sig, emedan 3die parten af åhrswäxten hörer Cronan till, likaledes är hwar Inbyggare, till en wiss ålder kommen, förbunden till en åhrlig mantals afgift, om 2 Rupeer; men derifrån frias främlingar; deremot bör Nabab åhrligen, efter den förteckning iag fått, utlägga emot 6 Leck Rupeer, utom sin egen löning och stat, nembligen.

200000 Rupeer till Mogol för sin rätt, som öfwerherre.
150000 do, Till Castellet, dess underhåld och Gouverneur.
160000 do, Åt Mogols Amiral och flottan som skall hålla Siön ren.
60000 do, Till Mecca, dit legerat åhrligen af dess förste Stigtare.
Giör 570000 Rupeer; utom detta war förr så mycket öfwerskott som kunde räcka för Nababs appointement, hwilcket ända till Tikbikhan räknades efter 3500 hästars åhrlige underhåld, hwar, ungefärligen tagen till 180 à 200 Rupeer om åhret; men sedermera blef för Hans efterträdare afslagit till Haza Punzadi eller allenast 1500. Så länge Manufacturerne woro i starck rörelse, och handelen i flor, bar detta sig bra, äfwen sedan Gannims inneslutit Gouvernementet innom närwarande trånga gräntsor; och Nabab war altid i stånd, utom de kostnader Hann på sin staat anwände, och sedan ofwanstående summa war afdragen, åhrligen aflägga 2 till 300000 Rupeer för sig, utan at ringaste trycka Inwånarne, men sedan som desse angelägne närings-fång ej tillräckeligen blifwit encouragerade, och månge dess idkare illa medfarne, har saken tagit ett annat utseende, och änskönt både den närwarande och förre Gouverneuren indragit de 200000 Rupeer, som åhrligen borde sändas till Hofwet, förebärande at de anwändes till Troppars underhåld emot Gannims emot Miatjan, äfwen i 2 åhr ej sändt den Mecciske afgiften, så är Hann ändå ej i stånd at opbringa resten, och Sidi Massotkhan eller ammiralen, som annars wäl tager ut sin rätt, hade

TAB XXIV pag 93

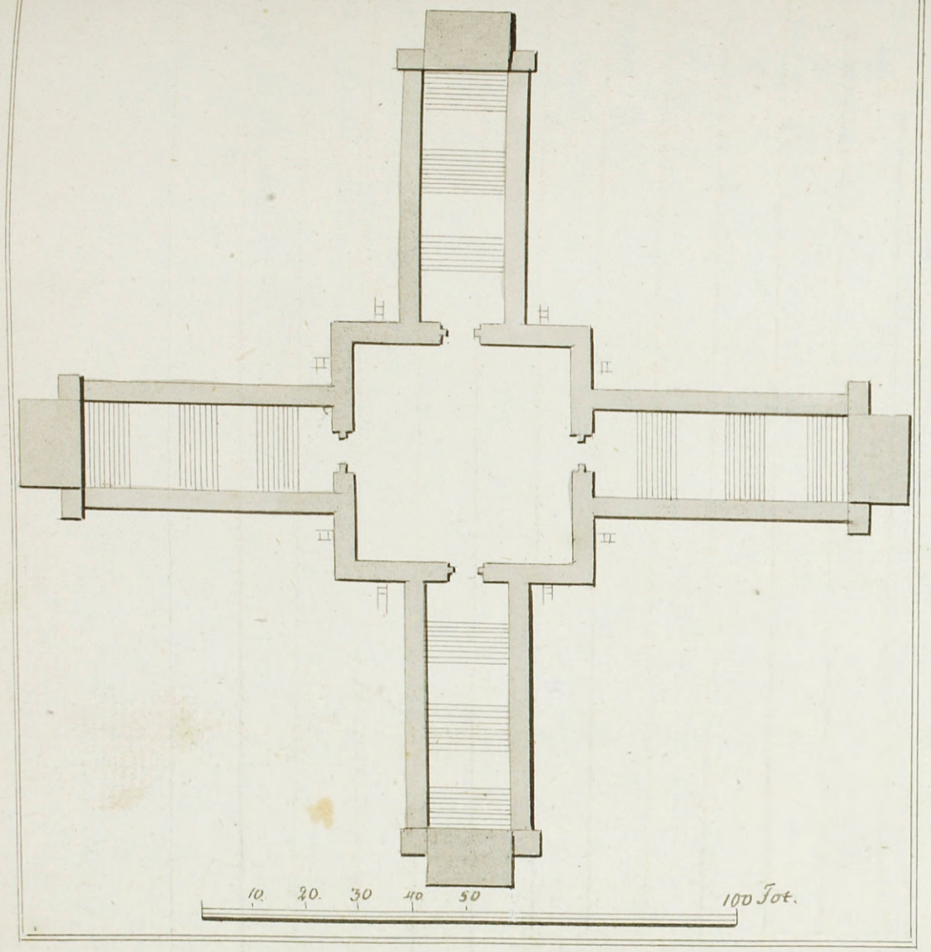

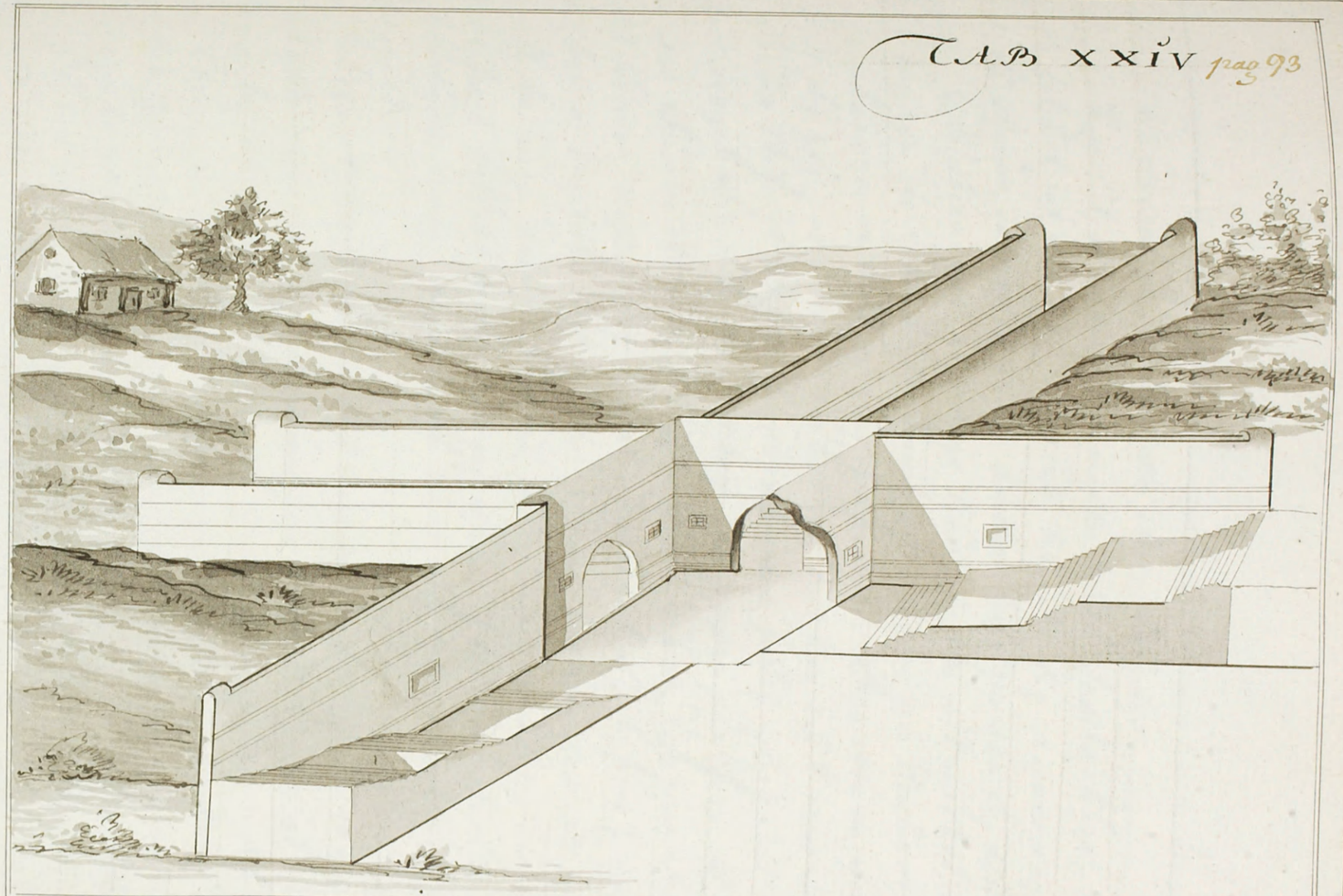

En Vatn Thanck eller Brun kallad Güpi Bauli O. om Staden Surat

hade ännu i wår tid ansenlige restancier inneståendes.

Här utaf är kommit, at under närwarande Nabab Sayclarkhan, den Sedan at trycka folcket, och med rätt och orätt tillwälla sig en annorsegendom, blifwit så allmän, at nästan ingen dristar låta märcka sig det han äger penningar; Miatjan har åtskillige gångor, så wäl med hot, som fängelse sökt twinga de rike köpmänner af Morer och Gentiver, att till Honom öfwerlämna en dehl af sine Capitaler; Men som de så wäl förut sedt sig före, om deras säkerhet, har han intet mera wunnit än at Staden blifwit depeublerad, och mera fattig giord, i det mångeCapitalister dragit sig till Bombaij och andre platser. Att wara rik, anses såsom ett wärckeligit Brott, och en Köpman Somej äger Europeiskt förswar, dristar sig knapt uppenbart slutastora Contracter. Aldenstund de Engelske satt sig här städes i mästa anseende, så istunde alle att bo nära deras factorie, derigenom priset på rum deromkring, blifwit dubbelt dyrare, än på andre ställen i Staden, troendes de sig härstädes mera säkre, och närmare till undanflygt för Gouverneurens wåld.

Mann behöfwer likwäl så mycket mindre undra här öfwer, enär som besinnas, at detta manér at rigta sig, öfwer hela Indien är brukeligit, så i högre som lägre beställningar, och at Mogol sielf intet räknar det skamligit för sig. Thurüwäl intet iag, som andre i sine resebocker förmår, eller äger den förmohn at kunna roa med en hop förnöjande sagor och personelle äfwentyrer, dem kanskie de stundom hördt och oftast aldrig händt. Så will iaglikwäl: intet för imitation skull; men till att bestyrcka det, som sidst blifwit sagt, utur andre Skrifter borga en Historia, som ett efterdöme derutaf, hwilcken jag menar igenfinnes i en Torne af Sir Roger Manleys Turkish Spy, om Arangzebs fahr, stora Mogoll Shiagia.

En rik Banjan afled, och lämnade sin ancka, ett anseenligit Capital, det Hon skulle hafwa omhänder, tils deres Sohn war kommen till åhren. Antingen girighet eller andre ordsaker hindrade, så war Hon ganska Sparsam emot honom, och när Han war så gamal, at han tyckte sig sielf kunna winna nogot genom handel, och derföre begiärde af modren ett tillräckeligit Capital, för at giöra början, afspisade hon honom som tillförene, med bagateller och små Sumor, mera låckande at förleda honom till liderligit lefwerne, än tillräckelige at begynna nogot wist Lefnads sätt med. Omsider ledsnade han härwid,

och Seende med godo intet stod at uträtta, klagade för Shiahgia, berättande huru mycket penningar hans fader lämnat Honom, och på hwad sätt de blefwo förhaldne, at han litet derutaf feck nyttia. Mogoll Spitsade öronen, wid det han feck höra en så stor summa penningar nämnas, och sände på ögnablecket efter modren befallande Henne straxt sända halfwa Capitalet till sig, och hwad som återstod skulle delas lika med sonen. Efter som Historien förtäljer, måste hon warit en bland de oblygesta af sitt kön: för, utan at blifwa förstörad eller modfält af en så sträng befallning, säges hon med oförändrad hy, och en mannlig dierfhet swarat: O Shjah, må Gudarne giöra Dig länge lyckelig! Min son har nogon ordsak at utfordra sin dehl af dess Faders lämnade egendom, aldenstund hans blod rinner i dess ådrar; men det längtar mig höra, hwad Slächtskap Du har med min afledne mann eller mig, efter Du fordrar så stor rätt i hans qvarlåtenskap. Keijsaren full af Skam öfwer sin orättmätiga fordran, och hennes otwungne swar, som så lifligen förestälde Honom den samma, befalte Henne bara gifwa halfwa sin ägendom åt sin son, slappande henne dermed ifrån sig.

En dylik lycka wederfors intet en annan Banjan, derom i en Hollensk resejournal förtälies, hwilcken lånt en ansenlig summa penningar till Shiah Coram, derföre han hwarcken feck interesse eller Säkerhet: och fordenskull, när samme keijsare ännu begiärde mera till, afslog sådant; Ty utan att besinna hwem som hade oförrätten begådt, sände Han straxt ordres till Gouverneuren i staden der han bodde, at ihiälslå honom med all dess Slächt, och sända all Hans egendom till Håfwet, som straxt wärckstältes så noga, att ej barnet i Waggan förskonades.

Efter som det ämnet om Styrslen af Surat, kommit på bahnen, må iag änteligen på en gång anföra, hwad mig är bekant om Dess förnämste Föreståndare och Betienter, och deras Ämbeten.

Uti fordna dagar woro, efter som förr påmint är, 2re Gouverneurer, den ena öfwer staden och den andre uti Castellet, der utur Han intet feck frihet at komma, mera än en gång om åhret. Ingendera hade sin Sysla för Lifstid, utan de byttes efter wissa åhr om, och andre sattes i stället, på det Inwånarne ej måste lida för länge under ett elakt wahl; eller och så förlängdes de gamle ännu för en

lit i beställningen; doch så at ingendera dependerade af den Andre: Ett maxi-
me som tvifvelsutan bäddeler sig ifrån de gamle Persianer, hwars Regen-
ter slugtade föreständare öfwer Provincierne, och deras fasten, af
tillgångeige Inberegen, för att förekomma Sammangadningar.
Sedan efter Aurang zebs tid act ting öfwer hela riket börjatgå för-
winrach till, och ännu mera efter Nadirs Shiahs infall, hwar och en som no-
gat från Hofwet war aflägsen, tycktes kunna giöra hwad han wille
förjade den gamla ordningen efterssattas, så wäl här som annorstädes;
och nu mera, äro ej allenast Gouverneurerne i Surat Herrar sielfwe
så länge de kunna sostinera sig, utan och så Hofvet bewahas sittagederas
lydnad, och en Subsistist, hwilken har all sin magt ifrån dem, och håller
deras ställe, som fordom war egenmägtig Castels-Herre.

Ehuruhonn actid och nigheter och Jalousier underhållits emellan de högste hof-
wen härstädes, så hafwa de aldrig så illbrukat och skadat Staden, som efter
Sikhkans död. Denne trogne Egontienaren, som war den förste, hwilken i
dett sammade Rådet efter Mahomed Shiah's fångenskap, förklarade Honom,
som likwäl war deg rättmätige Herre, owärdig at regera, och wille utropa
Nadir Shiah för stora Mogol; förestod sin Syssla efter brukeligt maneret,
kommande under sin Regering samtlige de rikas penningar. När han
år 1745 afled, Succederades han af sin Broder Sasdar khan, hwilken
sedt sin företrädares död dåld i 3re månader, under det han genom under-
handlingar sökte, för 2 Lack Rupeers utlaggande, Skaffa Sig patent
för Succession; han kunde likwäl då intet winna det samma; men ic-
ke desto mindre antog på egen myndighet Stadsens Styrsel, sen han
blifwit förklarad Sikhkhans afslidande: Dock förblefwo wärden af
Castellet i Sin Sons Mahomet waccher-khans händer. Sasdar Khan
beskrifwes, som en man af ett mycket oförnögt sinnelag, hwilket
förmådde Honom ifrån början af sin Regering, att med ständiga påla-
gor och plundrande plåga Rike och Sattege, utan att hafwa nogon med-
lidhan, ehuruhonn Staden och Landet plågades af en owanlig missöwext,
och hungersnöd. Han förssökte äfwen att affronttera Europeerne, och med ett
dylikt oppförande, Satte sig, i ett allmänt hat, nästan så snart som
han började Sin Styrsel. Sådant gaf anledning till många stamplingar,
som antteligen slöts med Hans ruin. Mirathjan eller Miathjan,
som war gift med Sasdar-Khans dotter, och derjemte en bland dem för-
nämste Officerare, Sökte framför andre Skaffa Sig partie, giörande många

goda lösten, hwarigenom Han hemligen wärswade Sig stort antal af Wänner. Sedan med dem alle anstalter woro färdige giörde, begaf han Sig åhr 1747 i slutet af åhret, efter wanan, en dag emot Skymningen ledsagad, för för staat med 100: Sipais, till Castellet, som wårdslöst acktades, under pretext at besöka sinn Swåger Mahmet Wacker Khan, och blef wäl emottagen, samt att Hans folck insläpt. Han hade intet länge der fördrögt, innan efter aftall en ung Officerare och Miatjans Syster son Mhamet Ali, följde efter med ännu 100 man till, och begärade äfwen Sleppa inn; Men som det war owanligit at Han, som en ringare Betient Skulle brüka så stor Suite, ty började den halft inslümrade wagten knota deremot, märckande bedrägeriet; dock försent, efter de redan insläpte Miatjans följeslagare i conjunction med dese, woro dem öfwermägtige, bort tagande deras Wapn och bemägtigade Sig porten. Miatjan som märckte hwad å färde war, hade derpå ej så snart fått kundskap om utgången, innan Han förklarade Mhamett Wacker Khan för sin fånge, och med ett nykommit partie ännu widare förstärckte Guarnison, innan Saffdar-Khan ännu hade ringaste Tidning derom.

Så snart att detta war öfwer, sände Miatjan först och främst bud till Gannims om hastig hielp emot Nabab (: den de intet eller intet büro godt öga till, och derföre straxt bewiljade:) låtande sedermera med den instundande dagen Saffdar Khan förstå, det Han intet hade widare at giöra, än retirera Sig. Man tror, om denne resolverad Sig straxt att inneslüta Castellet, innan Hans contraparter där fått fästa Sig, torde lätteligen de som der uti Lågo, kunnat uthungras, emedan ingen provision fants opplagd för så mycket folck; men som gemenligen med att för egennyttige Sinnelag blifwit befunnit, at de äro otiänlige hysanogon heroisk dygd: äfwen så war det med Saffdar Khan, hwilken på ögnablecket fälde modet, änskönt Han ännu ägde mera folck, och med hållare, än den andre, och intet war utan penningar at skaffa Sig flere: Sökande Han at komma till en underhandling, och böd Miatjan förståndershapet af Castellet, om Han wille lämna Honom resten i frede

Miatjan, Som märckte den andres pultronerie, war för Slug att
försumma tillfället, och utslog derföre alt accord, Tillsäjande Saffdar-
khan å nyo: At oförtöfwadt begifwa Sig ur Staden, Så framt Han
ej wille blifwa nedskuten, i Sitt hus, ditåt Han och så Strax lät
dansa nogre Kulor från Castellet, at wisa det han mente alfwar; Den
förut förskräkte Nabab Kunde intet hålla ut emot en sådan fermeté.
Han blef fullkomligen försagd, och retirerade Sig hals öfwer hufwud till den
ofwanrörde Tikbikhans Trädgård; Lämnade Miatjan tid, at helt och
hållit bemästra Sig Staden och Darbar, der Han tog Sitt residence:
men förordnade deremot den förr nämnde Mhamet Ali, Sin Sýster-
son, qwar i Castellet.

Saffdar Khan, hade under Sin korta Styrsel, Samlat en an-
senlig Summa penningar, hwilcke till större delen woro innom
Castelsmurarne nedgrafne, och måste för den ordsaken i några må-
nader hålla Sig Stilla, tils Han hemligen fått en hop af dem ut-
practiserade, Som Säges Skiedt på det Sättet, at Qwinfolk bäro
dem ut i Korgar, lika Som det warit erenlighet. Han bör-
jade då at samla folk från alle kanter, och fick af löst och uselt
pack wid 4000 mann tillsammans, till hwilcke Han lät utdela
kläder och gefwär. Att än widare Stärcka Sitt partie, Sökte
Hann draga Ammiralen Sidi Massot Khan på Sin Sida, Som al-
tid warit Hans Fiende, emedan han aldrig fått Sin Sold Rigtigt
betalt: och gaf Honom i wärcket en Summa penningar; men
antingen at Sidi war oförmögen nogot att uträtta, eller Som
troligen berättas, tagit mutor af både parterne, Så blef med
Hans hielp ingen ting af; och Nabab Såg Sig nödgad att
försöka hwad Han med egen force Kunde uträtta.

Miratjan Som af detta rustande fanöt att Han
af eget förseende och försummelse låtit Sin fiende tillwäxa,
Den Han annars strax i början Kunnat bragt till låga wile-
kor, begynte laga Sig till motstånd, anlitande Engelsmänner
och Hollendarne, Som hade Störste ordsak med Saffdarkhan
wara missnögde, om hielp. Emellan desse Nationer war, efter
wanligheten, tämmelig kallsinnighet, och ingen wille giöra första
Steget till en conference, eller besöka den andra; Änteligen kom-
mo de öfwerens at negociera om bord, på ett Mr: Lambe till-
hörigt Skepp, Som låg utanföre: Och Fullmägtige ifrån båda
Sidor Sägas begifwit Sig dit. De Engelske förestälde först,

hwad Fara wore om Sajdarkhan åter med wald Skulle igentaga Staden, efter troligen Han då swåre wordo hüserandes, än förr: deremot af Miajan, man alltid kunde betinga sig fördelachtige wilkor, slutande best wara at bistå den sednare. Å andra sidan föregifwo Hollendarne sig ingen hielp kunna lämna Miajan, så länge Morbrodern hade staden, och Systersons Castellet, utan påstodo det störste fördelen Skulle wara för Europeerne: om Castellet feck som tillförene sin independente Gouverneur, då Han kunde hålla den andre i Tygeln, i fall nogondera parten gick öfwer Skredet. På detta Sättet afloppe, efter längsamt disputerande, att utan slut, och det kunde grannlagen märckas, at Hollendarne intet hade alfware komma till nogot. Rätta orsaken härtill berättas wara: att Sajdarkhan hemligen genom en Ambagade tillstat denne Kahn om hielp, lofwande dem at så omgifwa sin Trädgård i Förstaden med en mür, och liten Bastion i hwart hörn, och samma friheter i Till, samt att slå Europeer, som de Engelske, i fall Han genom Dem (: Hollendarne:) kunde blifwa sin contrapart öfwermägtig. Sådane som wela Synas owäldige för Sakra, at Hollendarne, i följe af detta Accord, anwänd mycken penningar på allehanda präparationer, och förseedt Sajdarkhan med kulor, krut, och annan ammunition som Konom seladen, förder det de Engelske med 400 Europeer, och så många Swarte ifrån Bombay, Sökte bibehålla Miajan. Inne Stadsvallerne woro i usel tillstånd, och portarne så dålige, at de murer och sten måsta oppfyllas på den kanten Attagven Skedde som war emellan Nunzari och Damaan portarne. Den Engelske Soucceursen oppförde sig och så, efter hwarje mans Sägen, så illa och förfagat, at om Sajdarkhan, hafft aldrig så liten hielp af folck, Som förstått angripa en affair, hade Han giordt alle Miajans projecter till intet; men olyckan war, det Han intet ägde flere änn nogre små Stycken, och bara en sammanrafsad hop af pack, Som på slutet dageligen desserterade, och efter 6 eller 9 weckors tilwarelighet så trötttade Konom, at Han begaf sig längre ifrån att draga ett krig, Som han såg liklegast Skulle slutas till Hans nachdell, och derföre lade sig till en Sakirs Turbant af Orange färg, Som

ett tecken at Han resignerade och wille blifwa helig, proponerande en öf=
werens Kommelse med Miatjan, derigenom Han cederade Honom Staden
som Han i 2 åhr så illa förestådt, och lofwade begifwa Sig ur landet. De
Engelske togo Honom ombordpå ett Skepp, som Storm nödgade löpa in till
Bombay, hwarest Han oppehölt Sig en tid; tils änteligen Åhr 1749 i Junio
Han kom öfwer till Sindi, dit Han fördt med Sig Eleck Rupeer af sitt gamla
prof: winnande Hollendarne för sine depencer och wälmening emot Honom,
denna gången ej annat än at efter slutit krig, deras påbegynte Trädgårds
byggnad, blef hindrad från sinn fullbordan.

Man förestälde Sig at i Miatjan, som sedan lät kalla Sig. Omi=
khan, finna efter dess fagre löften, encouragement för handelen, och lindring
förpålagor; men efter gamal wane, sen Han war fast i sadeln, blef Han in=
tet bättre, än den Han utdrifwit, och penninge bristen begynte plåga Ho=
nom med den nya Hedrens åtnutande. Att förnöja Gannims, som hul=
pit Honom emot Saffdar Khan, måste Han pantsätta en 4de part af Sü=
rats Tull åt dem, i stället för de dem lofwade Subsidier, och lopp ändå
fara i Julio åhr 1749, att blifwa af dem afsatt. Efter Mazir Seng Gou=
verneuren i Årangabad, arresterade dess derwarande familie, gifwande
Dammadgi ordres bortköra Honom ur Gurat, så Han med nya Skänc=
ker måste afwända detta owäder. Jag har ofwanföre nämndt nogot
om dess Förståndarskap, och will således här allenast korteligen orda:
det under wår härwaro nya oroligheter opkomo emellan Honom och Mhamet
Ali eller nu mera kallad Alnaviskhan, hwilken Omikhan förtrodt
Castellet, och jemte dess 2ne andre Systersöner, dennes bröder, ägde dess
Största förtröende. Det kom intet till nogon uppenbar fiendtelighet,
bara i Decbr 1750, och Januario och Februario 1751, war hela Staden i
uproer, och folk samlades så wäl af Contraparterne, som de förnäm=
ste köpmän och Europeerne, och äfwen ett partie af nogre 1000de
Gannims till häst, infunno sig, ut för murarne; men genom ne=
gociationer slöts det sålunda för den gången, at Alnaviskhan
först måste retirera Sig ur Castellet, uti den stora Moskéen,
Drusi, och derifrån begifwa Sig utur staden; troende alle det

kriget bara blef oppskutit, men ej slutadt, hwilcket och så utgången efter wår afresa wittnade: om hwars förlopp, och om den store skade, som Engelsmännerne derwid lidit för sitt otidiga inblandande i dem ej rörande saker, iag nu ingen pålitelig underrättelse äger.

Gouverneuren af Staden, eller som Han ordinairt kallas: Nabab, har sin ordenteliga wåning i Darbar, det Han nu, sedan Han är Mästare af både, Stundom byter med bastellet. Han far aldrig ut, utan med stor Ståt, klädd i hwita kläder, eller med gullblommor inhwäfde, men en hwit, och Stundom Gyllende Turbant på hufwudet, af pärlor och diverse Stenar fullsatt. Stundom skier det till häst; men mäst på en stor Elephant, som bär en med silfwer öfwerdragen Trohn, der på Han sielf sitter, hafwande Karnacken, eller den som Honom fortdrifwer, sitt säte frampå hufwudet. En stor dehl af dess officerare till häst, med wackra sadelmunderingar omgifwa Honom: gående före dem Pattunerne med wita, och sipaserne med gula och röda fanor, hwarutom en stor hop Musicanter med diverse instrumenter gifwa ankomsten tillkänna; följande som oftast en stor dehl af Hans Fruentimber i Palenkiner efteråt; det är och så wanligit för hwar och en af de högre Betienter när de utfara, at hafwa sin Staat på samma sätt; men i proportion efter deras Rang, fast och så ofta Personernes förmögenhet disponerar pragten härwid —

Stads Divan, eller Secreterare, som äfwen kallas Vacca Nevis, är näst i ordningen, och dependerar omedelbarligen af Mogoll, till hwilcken Han bör (: efter som afseendet egenteligen war med denne Sysslas förste inrättning :) Städse sända underrättelse, af alt märckwärdigt som händer innom dess Province: och därföre är som en Fiscal på Nababerne, att de ej öfwerskrida sine gräntsor. Utom dess tillkommer Honom öfwer Inspection, öfwer Tullarne, opbördslängders hållande, dem Håfwet altid måste hafwa afskrift af, och reglerandet af prisen på lifsmedlen, hwarmed Han måste tillse, at Staden altid tillräckeligen är fournerad. Sedan Gouverneurerne tillwällat sig, en så godt som oinskrängt myndighet, har denne Sysla ej stort att betyda, och Nabab bemödar sig sielf, så mycket möjeligit är, med de förrättningar, som kunna öka inkomsterne, utan at å stunda, det nogon derutinnan ser Honom på fingren —

Cazi eller Cadi, är öfwerdomaren, så i civile, som criminelle

Saker, dem han examinerar, och sedan föreställer Gouverneuren, hwilcken, efter den inrättning Shiah Baboer wid landets intagande giorde, äfwen som alle andre Gouverneurer, har samma myndighet at döma, som kejsaren Sielf, hwars wilja gäller för Lag; fast likwäl gamle Sedwanor, äfwen som Mahometaniske bruk, och Alcorans utsagor, gerna tagas till fundament: Så at med sog kan lampas till Indostan, hwad Molliere säger: C'est plutot un pais coutumiere, än son ett, à loi ecrité. Denne Cadi ransakar så wäl öfwer Gentiver, som Morer, tienande, som Sagtår, Alcoran dem till rättesnöre, så i wärldslige, som andelige mahl, antingen den brottslige är känner den samme eller ej. Cottual, har under sin jurisdiction, Saker af mindre wärde, hwilcka alla prompt i deß när-wero afgiöras, så wäl i deß hus, som publiquet på torget; Ty så snart den brottslige gripes, dömes och exequeras han straxt: intet af någon ordinair Bödel, utan af den bland Cotuals underhafwande betiänter, som först är till hands; Emedan de alle giöra sig en ähra däraf att förstå en så hederlig Syssla. Det hände i början af år 1761, at Dne Sattige Syndare om en afton Stals sig in i en för-näm Herres hus, bortstagande der nogra flaskor Rosenwatn, som straxt skiänkes; men genom Cotuals osparde flit om morgonen, jämte tilltwarne igenfunnos. De brottslige blefwo på stunden förde in för Domaren, och emedan han som skadan lidit, war en förnäm man: så war, att se dem, och fälla dödsdomen, alt ett. Summan, de åt-lydes på stegdan att hängas, och repet war om halsen, när en i tro-lumpet blåsande courier ankom med befallning, at execution skulle ske med Swärd; De kunde likwäl ej hinna med så hastigt att giöra dem ett hufwud kortare i längden, at ju en sednare bårbärare, i blåsande galop bragte en ändring, som, antingen det skulle wara lindring i straffet, eller på ökning, hann jag ej säga, fast det mäst tycktes det förra. Ty både händren på de arme stackare, blefwo i korss öfwer hwar annan bundne, och med ett hugg skilde från kroppen; hwarpå, utan att förbindas, en oandelig hop af people deß dem blodige för sig, twärs igenom staden, sen hwar och en för sig, wid straff, blifwit förbuden, at wisa dem ringaste bistånd.

Desse Domare, hafwa åt skillige Betienter under sig, hwars Syslor Nabab merendels besätter med Castrater, som mäst äro Castrater, och deß pålitteligaste Creatur; ombytande han dem hwart 3die eller 5te år. Dylika Castrater anse de, som belöningar för trogen tienst, emedan de aldrig derwid kunna rygta sig; Ty af alla Broeder afsaga de 25 Mte Sakoren, ehrom at det aldrig an-

ses Skamligit, at taga mutor af både parterne, så att nästan det intet står till uthärdandes, at passera genom denna långa Subbordination af Officianter, och förnöja derjemte hwars och ens omäteliga girighet: Gående det med rättwisans Skipande, härstädes just contrairt emot hwad en annars finner det Skie i Små Gouvernementer, derest för deras tränghet den styrändes omsorg kann sträcka sig till hwar individulle person under dess wård; Hwaremot ingen undrar, om i widt sträckte riken, stundom justicien kann lida nogon liten Stöt.

Cätual, har utom detta, äfwen under sin wård, patroullen som om natten går Staden rundt, och bör wara för alla röfwerier Answarig, som innom Stadsens district hända; warande bastonade en brukelig tortour för en som de misstänka, hwilcken fortfares med tils de bekänna och sakfälla sig sielfwe.

Förutan desse Store Stads Betienter, bor utom Norra Stadsporten en Mufti eller Saijet, som är högste hufwudet i Andelige Saker, och hålles i stort anseende både af Gouverneuren och de andre. Likaledes har Mogolske Ammiralen, som förr gemenligen hölt sig i Shajapour, tagit sitt tillhåll här, med den ringa rest af sin flotte som ligger längs Stranden, emellan Hollendske och Franske Trädgårdarne: bestående af 2 Små Skepp, 2 Grabber om 3, och 2 om 2 master, jämte få Gallwatter, hwilcket antal är alt för otillräckeligit, at giöra nogot emot de mägtige Röfware: Angrias, och Maratterne från Bassin eller i Bacaim, och derföre nu mera intet går ut. För Syn Skull låter Han likwäl stundom tilltakla nogre fartyg, lika som Han ärnade sig på nogon expedition; men det blifwer aldrig alfware utaf, utan allenast närwarande Sidi Massotkhan, som är en kaffer, och hwars förfäder ifrån Affrica härstammande, länge bodt i Mulcat, tils de dädan ifrån kommo i Mogols tienst, sänder gemenligen hwar åhrstid, ett däraf, at handla på Persien eller Arabien: warande Han annars af alle ansedd, som en mycket bakslug man, och som tros Skola giöra stor figure, i fall saken emellan Gouverneuren Omikhan och Alnavis Khan, kommer till nogon widare extremitet.

Vte Capitlet.

Om Surats Inwånare, och först Gentiverne.

Man skall mycket behöfwa leta efter, och som iag tror, näppeligen ändå finna nogon ort, som hyser enansenligare Samling af så skilde Folckslag än Surat. Det är wäl wist, at till mycketheten inraf Inbyggare, måste den efterfrågwa många, ehuruwäl de medelmåttigaste handelsplatser, i China, kunna härutinnan tillwälla sig ett företräde; Emedan till det högsta tal i Surat med dess förstad ej kunna räknas flere, än 7 till 900000 menniskor; men så är likwäl en sådanblandning af främlingar ifrån alle 3 de äldst kunnige wärlds delar, bland detta antahl, tillsinnandes, at hwarcken någon Chinesisk eller knapt annan sådd kann opwisa dylikt: och hwilcke dageligen med så skilda seder, lefnads art, och olika Tingomål, optaga en främlings upmärcksamhet samt förorsaka en så mycket större förundran, ju tydeligare man finner, at blotta hoppet om winning, är det ende bewekande Skiälet, som sammandragit folck, af annars så skiljagtige Interessen, ifrån sine aflägsne födslobygder. Så alldeles är det sant, at oagtadt denna stora skillnad i hwar och ens naturliga Dispositioner, som ofta förstran och climatuene förorsaka Nationer emellan; ändå wisa allmänna böjelser framför, hwilcka äro så gemensamma med alla, at de ej lämna minsta rum at twifla om wårt commune opphof.

Lät inlet räkna ortens egentelige Infödingar; Gentiver, Morer, och Banjaner: Så träffas Fransoser, Engelsmänn, Skottar, Irländare, Hollendare, Tyskar, Judar, Portugiser, så wäl hemma som i Indien födde och äfwen några få af det kalla Nordens afföddingar, som ifrån framlande Nationers tienst, dragit sig fram. Så Greker; men ansenlig hop af Armenianer äro här boende. Turkar, Araber, Persianer, Banjaner, Mallabarer, Malleijare, och många flere från alle Indiske Landskaper, Mallabarer, Malleijare, och många flere från alle Indiske Landskaper, ända till och med den lilla Ön Johanna, som alle förledsamhet taten af uppräknandet, utelämnas: Öka deras antahl, som nu bebo staden Surat.

Det är intet mitt ändamål at lämna någon beskrifning på alla dessa Nationers lefnads art och seder; Sådant är både för widlyftigt för min föresats, och för högt i anseende af min ringa förmenhet. Jag nämner allenast kortheligen anföra, de anmärckningar, som blifwit gjorde på de 3 förnämnde Nationer, hwilcka, fast iag alla anser, som Surattiske Infödingar; Så will iag i ordningen af afhandlingen

likwäl lämna Gentiverne förträdet, Som de Sanskyldigaste och äldste bland dem alle.

Desse äro rätte qwarlämningar utaf de aldra äldste Indiske Inwånare, och kallas derföre ännu, då de Skola Skilias ifrån Mogoler, Pattaner, Persianer, och andre Indostanske folkslag: Hindous, hwilcket i en noga tagen mening, Säges bemärcka: En Swartagtig eller mörck färgad person, och derutaf Landet äfwen från ålder blifwit Hindoustan eller Hindus land kallade. Egentligen, när Europeiske Scribenter Skola omtala detta folkslag, kalla de dem ej annat än Gentiver, eller Genturer med ett ord, skilljande Parseerne, fast äfwenledes hedningar derifrån: emedan de inga Beläten tillbedia; och i Synnerhet Stilisera de alle Guzurattiske Inwånare för Banjans, hwilcke wäl för Sig Sielfwe ej äro mera annat, änn en hufwudsedt bland Gentiverne; dock i Sådant Stort antahl, oppehålla Sig i denne Provincie, framför i de andre, att den Samme blifwit ansedd Som deras hemwist, och alle af andre Secter, Som derüti finnas, inbegrepne under samma namnet.

Än Skiönt Gentiverne nu mera ej äga att den ährlighet, öpenhet, och frihet i Sine gierningar, Som i fordna dagar, Så wisa de likwäl, långt Större månhet, att hålla Sine ord, änn Morerne: öfwergående dem wida i fleit och händighet. De bibehålla merendels en alfwarsam oppsyn, och Skiönt naturlig qwickhet ej felar dem, affectera intet Så mycket att wisa den, Som fast mera att fördölja Sine Sanskyldige meningar för andre; mann finner stor Skarpsinnighet, och mycken Spitsfundighet hos en stor dehl, och kan med största Skiäl Sägas: att de täfla med Chineserne, hwem Som Skall öfwergå den andre i Konsten at utgrunda andre menniskors Sinnelag; Så förfarne äro, Synnerligen Banjans, att af minsta affect eller rörelse döma, om hwad Som passerar innom En, Som de hafwa at Sysla med, och ej granneligen förstår eller wet at agta Sig för Sådane Snaror, Som de mästerligen weta, att lägga till sin fördehl.

Gentiverne äro wäl Skapade, af proportionerlig waxt, och fyllige lemmar, Så månge äga goda Krafter, hafwande jag bland gemene man sedt dem, Som på en axel beqwämt kunnat bära,

till 6 Surats maund, hwardera wid 40 tt: Swänske: emerendels åro de
jämte Moreerne, ej så hwite som Parseerne, och besynnerligen faller geme-
na Folket, hwilcket ständigt anbedar lifti Solen, tämmeligen bradnag-
ligt. Största parten hafwer dock en frisk färg, Swarta ögon, och
ganska wackra Lineamenter; Skolande ibland Banjanernes Fruentimber,
hwilka sällan gå åt, Sådane Skönheter finnas dem det sägre
skiedet i Europa, hwarföre större orsak skulle hafwa at afwänd-
lukas på, om det stode se dem: ann som till afwentyrs troos
deras hår, söder mäst på Swart, wäxer långt, och faller i wackra na-
turliga bucklor; dock inge Andre än de, som wistas å Landsbygg-
den, af gemenare man, låta det wäxa; Ty alle Mannfolcken
låta det raka aldeles af, behållande Gentiverne bara en tofs wid
hwart öra; men Moreerne en oppo i nacken, som för dem är
en oumgängelig sak, efter Mechomet på intet annat sätt,
kan hielpa dem till Himla, utan att taga sässe derifti.
Sörjefritt låta en del, skägget aldeles wäxa, hwaremot andre
raka hakan glatt. Men så snart de kommit till tienlig
ålder, finnes ingen, hwilcken ej brukar mousteacher, som af na-
turen äro Swarte, och intet litet opphöja deras goda mine.

Klädedrägten skiljer litet emellan Hedningarne och
Mahometanerne; Mannkönet bland de sednare brukar böxor,
hwaremot de förre binda ett kläde om lifwet, som ele med den
framman före hängande snibben, oppfästa bak till. I stället
för skiortor, hafwa de nämst kroppen, en kort Linne-tröja
med långa ärmar, hwilcka likwäl äro så smala, att de ej
kunna gå längre fram, änn öfwer handleden, bindande nedan om
midian en tjock kiortel som räcker till hälarne, hwarofwan på se-
dan bares en lika lång räck, med ena handa ärmar som på tröjan
och lika tätt skiften efter lifwet, endast att framstyckerne äro
mera widda, så de kunna bindas öfwer hwar annan under ar-
men, warande nedre delen lika så rynkad och wijd, som den
andra kortelen. Den bättre sorten af qwinnfolcken, drage af-
wenteres dylika räckar; men skillnaden består deruti: att deras
äro längst kortare i lifwet änn Karlernes, hwilcke ochså wecklas ett
stort Bomulls tygs bälte kring midian, med ändarne infästade,
hwarest de stoppa inn sine papper, pennor, bläckhorn, räkninge-
böcker, eller annats tillbehör. Ty man skall intet finna att

Banjans bära noget dödeligit Instrument, utan allenast Morerne som sällan gå förutan sin kris eller dart. Denne beskrefne Habiten, giöres merendels af Tunt Bomuls lärft, och öfwer Rackenbruka de förnämare affin nätteldük, skiftande dageligen, så de se rätt propre ut. Jag såg aldrig Banjans draga annat Tyg, än af hwit coleur; Ty blå och swarta färgor, anse de, som betydande olycka och bedröfwelse, och derföre hafwa en sådan afskig för dem: Så om de mårnarne wid utgången af sine hus, möta nogon klädd deruti; anse de det straxt, som ett elakt teckn, och wända om igen. Morerne följa dem äfwenledes i denne smaken och präferera den hwita drägten, hwilcken de wid sine högtidligheter hafwa fullwäfd af gull- och silfwerblommor, som åstadkommer all den lustre och prydnad en deraf kann förmoda.

Somlige af Morerne nyttia strumpor; men bland Banjanerne fant iag ingen som brukade täcka sine ben. Deras skor äro utan klackar, af läder med frammantill oppstående snibbar, och utan spännremmar lika som Tåflor, så de altid kunna afdraga dem, hwilcket är brukeligit, enär de gå inn uti nogre meublerade rum, der golfwen altid äro betäckte med Alea Tyfer eller Turkiske mattor. Hufwudet betäcka gemene mann, antingen med små kullrige mysor, eller ett tunt kläde, som wicklas om; Men Banjanerne och Morerne bruka allesammans Turbanter; De förre weckla sine helt nätta, med extra fint Bomuls lärft, af allehanda Coleurer, gula, röda, Violetta, och brokuga; doch utan att iag kunde observera det hwart slägte hade nogon särskilt façon på dem, hwaraf mann kunde åtskilja dem ifrån hwarannan, mera änn att somlige woro mycket widare, i anseende till det gröfre tyget, hwaraf de giordt dem. Morerne sätta stort wärde på sina Turbanter, brukande dem allesammans större, än Banjanernes. De rika hafwa sine coeffeurer, som dageligen sätta dem opp: och man kan straxt känna en som är förmögen, och brukar titul af Schillebÿ (: det skall wara så mycket som Adelsman:) för sitt namn, på dess Turbant, hwilcken är bunden helt lös, och högre på den högre sidan, warande Tyget, dermed den wecklas,

Smachikopowridit. Haffrarnes Se ut som de woro klufne, böjande sig med å ömse sidor, at pannan blir helt spitsig. Annars bruka de alla fargor på dem, och somliga hafwa dem helt förgylde, utom grönt som bland Mahometanerne är en färg, den inge andre än Sejids, eller Mahomets afkomne, må bära.

Banjanerne, och de andre Hedningar, som hafwa råd at kläda sig på förskrefne wis (: Ty de fattige gå med blotte kroppen, allenast dukla om låderne :) gå aldrigut, förutan ett scharpe af tunt Bomullstyg, som de kasta löst öfwer den ena axlen, och stundom täcka ansigtet med för dambs. När hiolden stöter till, bruka de en annan sort harutaf gjord af fin Armenisk ull, som de kalla Sialer och äro lätta, samt fås till billigt pris efter finheten; med dessa betäcka de halsen, eller weckla öfwer Turbanten och under hakan, gifwandes de en ansenlig warma ifrån sig. Det är ock så enn mycket gängbar Sed hos dem, att i öronen bära ringar, synnerligen ungt folck, som hafwa dem gjorde helt smala och mycket wida i peresenie, med 3 eller 4 på-trädde pärlor; äfwenledes finnas somliga hwilcke bära ofwan för armbågen en silfwerring; men detta är ej så ordinairt: De som på Tummen eller fingrarne bära ringar, hafwa dem utan skillnad af gull eller silfwer; hafwande Banjans mercendels en med sitt signet uti.

Som förr är sagt, skiönjes emellan Gentiverne och Morerne's dragt, ingen annan skillnad än denn som här blifwit anmärkt, och sedermera sättet, huru de binda sin öfwer-täckar igen, dem alle Gentiver och Parseer sälla un-der wänstra; men morerne under högra armen: Annars finnes bland dessa sednare och så de, som äfwen som de här warande Turc-iser och Persianer kläda sig med kaftaner ofwan på deras ha-lejer, efter Turkiske maneret: men de äro så, och utom i nogre publique fester, bruka det sällan.

De förnämares och förmögnares fruentimber bland Gentiverne gå sällan ut, och Mahometanernes aldrig, utan at wara betäckte. När desse-lige inn eller ut i nogon Palenkin eller Hacke tejs, så är ej nog at de haf-wa öfwer ansigtet: Utan äfwen emellan hilsdören och Palenkin är sagdt ett hwitt klade, som täcker hela gången, at ingen kan se det ringaste af personen. Och där som man blir sådane omständer warse, är

bäst ej komma för nära; åtminstone wisa Thorerne sig så modeste, at deal-
lidwanda ansigtet bort. Det berättas at de Skola wara mycket prägtiga i sin
klädedrägt, och synnerligen föra stor staat med ädla stenar och pärlor, hwarmed
hela ansigtet, och alla bara delar af kroppen besmyckas, och så wida de alls
hållas inne, så är intet lätt undrandes på, det de anwända mycket af sin tid på
coeffuren: åtminstone de Thakomeckanska, som intet annat tids fördrif äga. De
medelmåttiga bland dessa sidst nämnda, som äro twungne at till fots wandra
omkring, hafwa merendels sitt hwitt sammanhäftad klåde öfwer sig, så långt
räckande, at det betäcker det ytterste af kroppen, wakande allenast för ögo-
nen ett litet wäfft nät, så de kunna se at gå; men mästeparten, synnerl:
de fattiga, efterfölja allmänheten af det Jentiwiska qwinnokönet, som från
för at äta i förstaden och åtmedwatn sidan, bräcka as altid i så stor myc-
kenhet, som manfolken. En del af dem kläda sig med små tröjor
med armarne kortare, ähn att de hinna öfwer bogen, och somlige hafwa
armarne aldeles bare, äfwen som ben och fötter. Håret låta de wara
och fästa oppe i en säck, utan at bry sig om annan hufwudskrud, uth-
lande ett stycke Allegias, Sammets eller Sidentyg, nogre slag om lifwet
så det framman till hänger somen hord skiortel, lika med öfwer
knän; men den andre andan är dragen oppe före ryggen öfwer
hufwudet, så allenast ansigtet blifwer bart. De sätta stort
wärde på ringar och betäcka ben och armar dermed i sådant öf-
werflöd, at de kunna giöra tienst för strumpor och handskar. Som-
lige äro af Elfenben och rödmålade, och andre af åtskillig slags
metall, skåle eller coridne, hwilcka de kunna bära 10 till 12 styc-
ken öfwer hwar andra på hwarje arm och fot, ökande sig den ene
efter den andre i widden, at som lemmarne oppsat äro tiockare
till. När 12 eller 16 af dessa så utspätsade Nymphor komma till-
sammans framstigandes, kann det höras långt förut på stram-
landet, och ser det så mycket löjligare ut, när man möter dem,
som flåsta hopen igenom ena näsbåren, har helt smala, men wida
med pärlor besatte ringar, dem de järnte na san, sätta oppi
wädret; Sy det är till märkandes, at alla dessa Jentiwiska qwin-
folck gå ganska raka, som kommer deregenom, at alt hwad de
bära, watn krukor eller annat, sättes på hufwudet; en metod
som intet gifwer kroppen någon fähl ställning; men hwilcken
iag ej skall understå mig att recommendera, sedan könet sjelf

tienligare medel at Skaffa rakt lif, änn detta ütlefwade mode, hwilc-
ket intet lärer wara yngre, än sen Patriarchernes tid. Utom de näm-
de brukas och så i öronen andre ringar, med pendenter om en Riksda-
lers widd, och mera, af nogon dyrbar Metall, äfwen som kiädiorkring
halsen, med nogon widhängande penning, och flere smärre ringar på
fingrarne, så de äfwenledes hafwa sin tillräckeliga börda, fast äij
att består uti kläder, warande allmänheten så intagen af den
prydnad, den tycker slike beslag meddehlar, at deras barn ziras
dermed så snart de äro födde, och månge hariag sedt sprüngit
helt nakne, bara med en dylik ring kring midian.

Det är bekant at alle Gentiver äro fördelte i sine wisa Clafer,
hwilke i lefnads sätt och Ceremonier skilia ifrån hwar annan,
och sällan omgås sins emellan. Af alle finnas Banjans wara
näst till Braminerne, de strängaste i sinn wandel, och nogaste ef-
terföljare af deras gamle stadgar. De bo i sine särskilte qwar-
ter, på de mäst utür wägen belägne ställen, frugtande för ingas
grandskap så mycket, som för Morernes, för hwilcka de haf-
wa största afskey. Sina hus söka de at hålla nätta, warande ren-
ligheten hos dem en angelägen sak, och derföre, utom det, att
de dageligen bada sig i sine badstugor eller i floden, wid solenes
oppgång, så twätta de ständigt sine händer, för och efter mål-
tiden. At wara twungen äta flere än 2ne gångor om dagen,
skulle Banjanerne anse för en stor plåga, och derföre må man
wäl tro, de ej öfwerskrida denne ordning.

Man och hustru spisa ej sammans, utan särskildt;
de sitta då, annars på utbredda mattor med föttren, under sig,
som Turckarne, bestående deras Rätter i Rijs, Miölck och
wäxter samt dylikt emedan de aldrig smaka nogot som haft
lif. De finnas intet så insociable emot Europeerne som emot
en dehl af deras sämre slägter, emedan de mycket höfligen taga
emot och undfägna dem i sine hus: warande wanligit wid stora
fester, som giftermål, eller när de köpa nya hus, eller Skepp
&c: at biuda till sig sine bekante af främande Nationer, och
förnöja dem med Musique, och Tractamenter efter sitt wise
En dehl af gemena hopen, är mycket mera wid Skeppelig i detta

mahl, emedan de Skiy främandes Sällskap, och aldeles intet tillåta dem handtera sine kärill, hwarutur de äta och dricka, eller annat husgeråd; men detta förgår så snart en blifwer mera bekant med dem, och den som äger nogon eftertancke, Söker gierna undwika alt, som kan gifwa anledning till förargelse. Drycken består merendels i rent watn, som de hålla uti munn, utan at röra Läpparne wid kiärillet, samt Tarrij, och en annan Sort Liqueur som de Sielfwe tillaga; Män af Europeiske starcka drycker, willa aldrig Banjans smaka nogot, och äro här utinnan mera Scrupuleuse, änn nogon kann tro. De anse alt otidigt öfwerflöd i math och dryck, som onaturligit, och hålla dryckenskap för den aldra wederstyggeligaste last, anseende dem som finna smak deruti för galne, så at det är nogot oärhördt, at träffa en öfwerlastad Banjan; men hos den Gemene hopen, i agt tages sådant, som alt annat, ej så noga, och bruka de, äfwen som somliga af de förre, mycket Pinang och Tobak.

Höreri höres intet utaf ibland Banjans, och Mord hafwa de en sådan fasa före, at hwarcken willa de dräpa minsta Creatur, mycket mindre tiena i krig: och för denne ordsaken, fast än de aldrig spara sin mödo wid sådant som kann förwärfwa dem aldra ringaste winst, så willa de ändå aldrig blanda sig i handel, med nogon Ammunition, gewär eller sådane dödande Instrument. De söka fredlighet med alle, wisa höflighet i umgiänge, och förstå äfwen så wäl, som Europeerne en skuhelig belefwenhet. Den wanliga hälsningen är, at lyfta högra flata handen, intill pannan, eller framdelen utaf Turbanten, och säjas Ram, Ram, som är en af deras afgudars namn, hwilcket de stadigt föra i munnen, och derigenom en dehl tagit anledning, att Gifwa de Jubrattiske Gentiver namn af Ramister; men Banjans bruka äfwenledes andre talesätt derwid, och Morerne säga Salam och Samsalam, ett ord som Chevalier Chardin observerar tetyda Frid, i alla Orientaliska Tungomål, och hwilcket man utur den Heliga Skrift finner warit Judarnes wanlige hälsning. Enär stor Submission skall wisas,

emot en af högre Stånd, lyftas både händren jäms till pannan, och fäl-
las sedan ned åt marcken, hwarpå de slå sig för bröstet, i det hälsnings-
complimenten utsäges. De andre deras seder, som i dageliga lefwernet fö-
refalla, borde wäl äfwen här hafwa sitt rum; men som de så nära förbin-
delse äga med Religionen, hwar efter de fläste rätta sig, så skola de wid
afhandlingen deraf, ej förgiätas, hwilcken straxt skall följa, sedan med
så ord om Deras Literature, blifwit ordat.

Det felas wäl Gentiverne hwarcken epwickhet eller lätthet at fatta
något, som dem föresäges: Men det oagtadt, är ej studerande deras sak.
Banjanerne, hwilcke bland Gentiverne äro till agtande, som folck af figuré
och anseende, låta sine barn underwisas af Braminerne, så snart åhren
det tillåta; dock inskränka de all deras kundskap innom ett tillräckeli-
gt begrep, om deras Religions stadgar, och nogon underrättelse uti Histo-
rien, hwaruti likwäl desse Mästare sielfwe äro måtteligen nog förfarne.
Den öfrige tiden sedermera anwänder fadren at inplanta hos dem sådane
principier, som hafwa närmaste förbindelse med deras tillkomande
lefnads sätt och sysla, hwilcken son efter far altid drifwer enahanda; och
derigenom händer, det hwar och en med de tilltagande åhren, äger enn
fällkomlig ärfarenhet i sin metier, och förstår alla dess hemligheter, som
utom en lång öfning annars ej kann förwärfwas.

Braminerne äro derföre de ende, som jämte sitt ämbete som
präster, skola upodla Wettenskaper; det är ingen twifwel på, at de ju
äro de samme, som de gamles Brachmaner, hwilke sägas fått
sitt namn, af ordet Brama, som betyder i gamla Språket: En op-
lyst man, fast desse deras afkomne hålla för större åhra, at härleda
sin titul ifrån deras afgud, som de under namn af Brama dyrka.
De gamla Auctorer wittna till öfwerflöd, om de förres stränga
dygd, och förnuftige sedelärer, samt deras förfarenhet i allehanda
wettenskaper; Men uti ingendera skola de närwarande Brami-
ner komma opp emot dem. Deras Veda eller Lagbook,
som derjemte inne fattar ett systeme af deras förnämste Sciencer,
skall wara skrifwen på det lärda Tungomålet, och hållas mycket

hemligibland dem i Sedoläran, är en af deras förnämsta Wettenskaper, näst Theologien, hwarpå de mästlägga sig, och om det är sant som somlige berätta, Skola äfwen de Bengalske Braminer läsa både Platonis och Aristotelis Skrifter, som ej eller kann wara så otroligit emedan de mycket bruka dessa gamle Philosophers maner, at dialectisera. Uti Läkarekonsten finnas alle förfarne, ägande tämmelig kundskap om krafterne af hwarjehanda örter och mineralier, hwarigenom de sätta sig i Astime; Dock äro en stor dehl Charlatanner, som allenast söka at draga den enfaldigare hopen wid näsan, dem de i Siukdomar betiäna i en dubbel qualitet, både som Siälesörjare, och läkare; inbillande dem, at deras curerande beror på Gudarnes behag, som derföre måste blidkas med Skiäncker; men gemenligen slutes det dermed at sedan de tömt pungen, niuter sällan patienten nog lång lifstid, för at kunna beklaga sig öfwer Läkarens okunnoghet, eller afgudens ringa Owäldughet.

Astronomien, hafwa de från ålder idkadt, finnande mann ännu uti åtskillige Indostanske städer, hwarest fordom små Rajas residerat, lämningar af Observatorier, och dertill tienlige Instrumenter, hwilcka nogsamt wittna om den smak de haft derföre. Hurur wida de där uti avancerad, lämnas dem Att säga, som det undersökt: Åtminstone är mycket troligit, at de derutinnan inblandat en hoop Astrologiska phantasier, emedan folcket äro mycket fallne för Spådomar, wid Skeppelser och dagwälgningar. Hwad Tideräkningen angår, så skilja de där utinnan wida ifrån Os, och lika med de fläste af de gamle Hedniske Folckslagen, tillskrifwa wärlden en långt högre ålder, änn som wi, indelande den samme i 4 wissa tider, hwaraf 3 redan sägas wara förlupne; Den första Tiden, som Banjanerne kalla Kortesinga, och Mallabarerne Kritagom, säga de innehållit 1728000 åhr; den andra, Tretasinga, eller Treitagom 1296000 åhr; den Tredie Duapersinga eller Dwaparugom 864000 åhr, och den fierde Kallisinga eller Kaligom, af hwilcken de räkna 4852 åhr redan

wara förbi lupne, nu i Åhr 1751; dock observerar Baldæus, att Coromandelske hedningarnes calcule Skiljer på ett åhr, som de räkna mindre, hwaremot Cingaleserne på Ceylon äro Tre och Nitjo åhr förut.

De hafwa lika som Chineserne, en Cydus af 60 åhr, hwilcka hwar och en äga sine namn, efter nogon under dem i gamle tider sig tilldragande märckwärdighet, och hwilcken de börja å nyo, så snart denn förra är slutad. Åhr 1751 war det 5te åhret ifrån Cydetsbörjan, och kallades af Braminerne: Trasjopatly. Utom detta bruka de ochså en annan tideräkning, som endast förekommer i ~~a~~ lägre Saker, och tager sin början ifrån den Tiden, när de tro deras afgud Bramma, under namn af Salawagenas, härskat öfwer dem, och giordt stora mandater: räknande de Åhr 1751, at wara det 1673die ifrån dess död, så den allenast Skiljer 78 ifrån wår Epoque.

Braminane inrätta deras Padjangs eller Almenackor, och fylla dem med öfwerflödige Spådomar på goda och onda dagar, med andre widskeppelser. Dygnet dehla de uti 30 dehlar, hwar dehl om 2 Nalis, och hwar Nalis till 60 Nadis, räknande äfwen som wi weckor, de där hwardera innehålla 7 dagar, efter planeterne nämnde. Nyårsdagen är en stor fäst, och innefaller med nymånan i Aprill: och likaledes fira de hwarje wecka, på den dagen, som swarar emot wår Måndag, som en slags hälgdag eller Sabbath. De bestå wäl 12 Månader på ett åhr, som de hwar och en gifwa sine wissa namn: men räkna hwardera ej mera, änn till 29½ dygn, efter Månan, så de derföre hwart 3die åhr måste tillägga en skott månad, at jämnka det efter Solenes Lopp, som Braminerne Calculera åhrligen skie på 365 dagar, 15 Nalis och 31/4 Nadis, som ganska litet Skiljer ifrån wår räkning, och är ett tydeligit prof af deras accuratesse.

Banjanernes Arithmetica är nog ofullkomlig och rå bestående mera i en blott öfning, änn nogre Säkre och infallible reglor, Chevalier Chardin observerat, och kunna de hwarcken giöra proba på ett tahl, ej eller weta de af Regula de Tri, och andre wåre Räknesätt. Han anförer Exemple derpå, om de skola uträkna priset, för Exemple på 139½ aln, så operera de först

för 100de alnar, sedan 30, så för 5, derpå 4, och änteligen 1/2, hwilcke Summor sedan adderas tillsammans; dock är till observera, det genom wanan de likwäl finnas, här utinnan så fermé, at en Européer behöfwer alla sina genwägar, at kunna hålla lika fort med dem, och äro swåra Summor, som de ej skola räkna ut i hufwudet. Om både slagen af de Ziffror som brukas äro Arabiske, må de döma, som detta språket förstå: figurerne, så wäl som sättet at uttala dem, finnas nedanföre.

Utom det Persianiska Språket, som ordinairt talas wid hafwet hafwa Morerne sitt mål, som i en del både ifrån Persianskan och Arabiskan är skildt: och Banjanerne och Gentiverne deras; hwilcket ingen förbindelse äger med Malleijskan eller Mallabarskan. Igemensamt tahl brukas Morskan, det alle förstå, och äfwen är Indianske Portugisiskan nog gångbar; men Gentivskan tala bara hedningarne sins emellan. De skrifwa de samma, med sine egne Caracterer, som räknas till 32: warande dessutom 3 vocaler och 1 Consonans, hwilcka lära wara nyare, efter de ordinairt ej med de andre inräknas. Alla bokstäfwerne, hafwa ett dubbelt liud; det första är helt rent; men det andra talas i halsen, och mycket långt, slutande på ett liud emellan å och ä. Deras figurer, jämte den Valeur de sätta på Europeiska bokstäfwer, finnes pag: 122. nedanföre bifogade. Braminerne har jag sedt skrifwa en sort Characterer, som bara bestått af streker, men hwarcken kunnat inhämta deras betydning, eller få nogot Alfabet derpå.

De skrifwa från wänster till höger, lika som wi, och draga ett strek öfwer raden, uteslutande stundom somlige Vocaler (: och kännske därföre inberäkna de ej i sitt Alfabet de 3 förenämnde:) och sätta puncter eller accenter öfwer i stället, efter som i de anförde prof kann ses.

Till slut anmärckes, at Tryckte böcker weta de ej utaf; De hafwa papper, lika som det Chinesiska giordt af Inre

hinnan på Bambou, och Skrifwa med Röhrpennor, dem de dåppa i en Sådan Swart Liqveur, som wårt bläck, fast iagej wet om det præpareras lika.

Surats Inwånares Räkning.

Figurerne.			Namnen.								
1.	2	eller 1	Eck	17.	Satava	50.	Patchas	51.	Ekhaven	52.	baven
2.	2	½	Bä	18.	Aarar	60.	Sat	61.	Eksat	[illegible]	[illegible]
3.	3	٣	Trien	19.	Ognü	70.	Siter	71.	Ekoäter	72.	Boüter
4.	٧	٢	Tchar	20.	vis	80.	Atensi	81.	Ejasi	82.	Beasi
5.	U	O	Pauntch	21.	Ekvis	90.	New	91.	Ekané	92.	Bané
6.	G	٦	Tchau	22.	Bävis	100.	så				
7.	9	L	Såt	23.	Trävis	1000.	assar				
8.	C	٨	Aat	24.	Tchaurvis	100000.	Läck				
9.	G	9	Now	25.	Patvis	10000000.	Karow eller Krowr				
10.	20	b	Dos	26.	Tchavis						
11.	22		Agiare	27.	Satavis						
12.	22		Baare	28.	Atavis						
13.	23		Tir	29.	Ogentis						
14.			Tjaur	30.	Tys						
15.			Paundar	40.	Tchalis						
16.			Sub:	41.	Ektalis						

Falla dessa orden utdragas medlersta och sidsta Vocalerne mycket Långa.

Gentivernes Bokstäfwer

	№ 1. Ordning	Skapnad	Namn	N:	Skapnad	Namn	№ 2. Hurü de Swara emot Europäiske Bokstäfwerne. Europ:	Gent:	Europ:	Gent:
	1.	[illegible]	Ka	19.	[illegible]	Dhåa	A.	[illegible]	Z.	
	2.	[illegible]	Kha	20.	[illegible]	Na	B.	[illegible]		
	3.	[illegible]	Ga	21.	[illegible]	Pa	C.	[illegible]		
	4.	[illegible]	Ghå	22.	[illegible]	Phaa	D.	[illegible]		
	5.	[illegible]	Na	23.	[illegible]	Ba	E.	[illegible]		
	6.	[illegible]	Tja	24.	[illegible]	Bhaa	F.	[illegible]		
	7.	[illegible]	Tjåå	25.	[illegible]	Ma	G.	[illegible]		
	8.	[illegible]	Ga	26.	[illegible]	A	H.	[illegible]		
	9.	[illegible]	Diaa	27.	[illegible]	Ra	I.	[illegible]		
[illegible]	10.	[illegible]	Na	28.	[illegible]	La	M.	[illegible]		
	11.	[illegible]	Ta	29.	[illegible]	Wa	N.	[illegible]		
	12.	[illegible]	Thåa	30.	[illegible]	Sa	O.	[illegible]		
	13.	[illegible]	Da	31.	[illegible]	Kah	P.	[illegible]		
[illegible]	14.	[illegible]	Dhåa	32.	[illegible]	Hah	Q.	[illegible]		
	15.	[illegible]	Na		[illegible]	E.	R.	[illegible]		
[illegible]	16.	[illegible]	Ta		[illegible]	U.	S.	[illegible]		
[illegible]	17.	[illegible]	Thåa		[illegible]	I.	T.	[illegible]		
	18.	[illegible]	Da		[illegible]	Tra	Ü.	[illegible]		

№ 3. Parseernes Characterer ur Chardins 1st Tome.

1 [illegible]	2 [illegible]	3 [illegible]	4 [illegible]	5 [illegible]	6 [illegible]	7 [illegible]	8 [illegible]
9 [illegible] dzha	10 [illegible] Ta	11 [illegible] Ta	12 [illegible] tha	13 [illegible] da	14 [illegible] dha	15 [illegible] Na	16 [illegible] Ta
17 [illegible] tha	18 [illegible] da	19 [illegible] dha	20 [illegible] Pa	21 [illegible] Pa	22 [illegible] Pha	23 [illegible] Ba	24 [illegible] Bha
25 [illegible] Ma	26 [illegible] dzla	27 [illegible] Ra	28 [illegible] La	29 [illegible] Va	31 [illegible] Tia	32 [illegible] Sa	7 [illegible] Ha

Prof af Gentivernes Skrifsätt.

Par mas ar.	Ram.	Surat Surat	Mia Tjan
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Ram Bolu Beiram		Bramin	Mahadew
[illegible]		[illegible]	[illegible]

Uti Chevalier Chardins Persiska Resas 9de Tome, har jag Sedermera råkat ett Alphabet (№ 3:) det Han Kallar Parseernes eller Gauvernes Små Characterer;

hwilket ongrais Skillnaden på nogre ställen, och at de sin första åro utan namn
likwäl bibehåller så mycken likhet med det här anförde Gentiska ABC, at
man lätt kan se at de måste wara enahanda; Men antingen Banjans och
Gentiverne, som troligen ifrån ålder haft sine egne Bokstäfwer, communicerat
sine med Partherne, hwilcke widare ifrån Indostan förde dem till sine lämnade
landsman i Persien; eller at dese sednare wid sin första ankomst till Indien,
lärt folcket der at Skrifwa, är sådant som jag hwarcken på orten wisste att
spörja, eller sedermera hos nogon Auctor kunnit anmärckt.

VI^te Capitlet

Om Gentivernas Religion.

Denn allmänna böjelsen hos de dödelige sinnes, at galet och förwänt ut-
lägga och tillämpa, de medfödde och efter fallet så stygt lämnade sanning-
ars kundskaper, om det Högsta wäsendet och deg dyrckan, syneswara ett
klart de tydligaste wedermälen, af menniskornes fördärfwade och till alt ond
böjne sinnelag. Man har swårt före, at framwisa nogot folck så Bar-
bariskt, hos hwilcket ej nogot spår finnes, till en erkänsla af en almägtig
wäsende. Sielfwa efterdanskars ödelsättande, kann ej hindra hos dem
ock med födslen inplantade öfwertygandet om en så hög sanning, som
för dem sielf uppenbarat. Endast är beklagandes, at den genom egen
skuld blifwit så mycket fördunclad och tillsmutsningen deraf i sådan
mon wälldiggjelse inswept. De förstodo Gud; men hafwa ej gifwit honom
den Gud, eller dyckan, utan äro fångar i sine tanckar, och
deras förmörkade hierta är worden mörckt.

Gud behagade begåfwa den förste menniskan med sannskyldig wishet.
Sådana Religion war första bruket hon giorde af sitt förstånd. men en
dålig lusta, och oordentelige begärelser hade ej så snart insmygt
sig i dödelige gifft, innan hon förstade sig i ett stånd af mysterie emot sin
skapare. Detta förorsakade, förlusten af alle deg medskapade full-
komligheter. Hon lämnades, till deg i stället komme högmod och
mörcker, och Gud öfwergaf skenne, i deg skiertans lusta, och i alt wrångt
sätte at bedrifwa obegwämlig ting. Har ifrån tog alt Gudaredt sitt ursprung

Det Swaga förnuftet, Som intet högre går, ännpå Synlige och lifligе ting, började wid den stora Allmagtens föreställande, och dyrckan, fästa Sådane nedrige begrep, Som bäst öfwerens stämde med dess fördärfwade och af Jordiske ting besmittade natur, och ingen ting kunde hindra loppet derutaf, innan Gudåter måste gjöra sig kunnig, och genom den Judiska lagen, förnya i menniskans Sinne, principerna af den Naturliga.

Wi finne bland alle folckslag prof af denne Sanning: hos de mäst opodlade framgläntsade wäl stundom ifrån de ringa förståndets lämningar nogot lius, Som wiste dem hwad de borde Söka; men en outtömmelig källa af blindhet och corruption, hindrade demstedse, at finna det eller om de funnöt, at emottagat; Ehuru högt den, med Skiäl nämnd Försten af Hedniske Wise, Socrates, kom i sine begrep om Gudomligheten, och ehuru ansenligen han war skild ifrån andre, genom sitt renare, högre, och klarare lius, om sin Skyllighet emot den same; Så kunde eller wille hann intet ändå afskudda sig alle med opforstran insupne präjudicer, eller rå Så mycket öfwer sig, at han gaf ett allmänt wittnesbörd till desse Sanningar. Sielfwe det af Gud utwalde folcket, blef intet Snarare lämnat till sin egen handledning, innan det började här uti följa en böjelse, Som gaf Så mycket större prof, af Swaghet, ju mera den nedsänckte sig till owärdige Ideer af en Så hög hemlighet. Tydligit bewis af, huru fåfängt det är för menniskorne, att af egne krafter willa opphöga sig till en fullkomlig kundskap om en wärckeligen fördald Gud: Och hwad ringa förmåga all Philosophie äger, at ingifwa höga och ädla Tanckar, utom Försynens biarbetande. Då de höllo sig för wise, äro de wordne dårar!

De Som derföre willja tillskrifwa Sielfwe Afgudadyrckans ophof nogot wist folkslag, från hwilcket allena det sedan utspridt sig, och som en farsot smittat alle de andre Som Gwäfwat i detta mörcker, håller iag före otillräckeligen kunna bewisa sin Sats. Hwar och en Menniskia är, Som ofwan blifwit wist, i sig Sielf Swag nog för at utan ständig handledning fela, utan att just behöfwa andras påyrckan och förebild. Jag nekar intet, at ju bland

I många Särskilde Folckslags Afgudadyrckan, finnes en ganska stor lik-
het. Sådant Skönes wid undersökning förklart at låta noget jäf; men
det gör intet till Saken. Utom det at Guds förewände dyrckan,
Religien är ett bland de allmänne principer, deruti menniskor-
na mäst Skiljas, så finnes et deras omtalte åberopade öfwerens-
kommelse, mäst består i en likhet af en hop utwärtes Ceremonier,
sagor, och Sådane fabler, Som hafwa liten förbindelse med Sielfwa
Religien, och menniskorne hwarpå Sätt, tid efter annan Ophofwit,
och tillagat. Att en del af dessе, når de hos flere finnas like, nödwän-
ligtwis från en ophofsman måst blifwit transporterade, är klart, så wi-
dare det sig låter sig giora, at alle om dylike indifferente ting, kunna bygga
en öfwerens stämmande mening; men så wist Som detta är, så ofelba-
ligt är ock så, at Sielfwe Afguderiet warit till, långt för än dessе,
Religien, äger ett heet annat ophofe.

Då jag talar om fabler, måste anmärckas, at med de namnde,
upfinna Sådane Traditioner om at förklara Stora händelser och grund-
ningar, hwilcka bibehållits hos alle Folckslag. Desse hafwa
samma ursprung. Fabler, Som i allmänhet är en blandning af
sanning och en utspridd osanning, härleder sig ifrån Historien, hwars
händelser, när de endast muntteligen blifwit Conserverade, ärofta ofullkomligt
och wrånge wisne; och på lika wis förehåller sig med dem Som nu
omtalas. Noachs efterkommande, genom sin stamfader fullkomligen i
den sanna dyrckan underwiste, bibehölle den nogon tid i all renhet; men
efter Babelske förbistringen delte sig i åtskillig land, förgåto de den
sanna; och hwar och en begynte följa Sine egna begrepp. Kunskapen af de
stora sanningar, genom sagen endast bibehållne, ofta dagelegen, och en
dell förändrades genom en hoper tillägningar och ändringar, Som
tidwarf ej gjorde dem aldeles så ökännbare, at ju tydelige spår fin-
nes hwarpå de fyftade; Och Sådane äro de Berättelser man annu
mera eller rakar hos många Hedningar, hwilcka Tyckas hafwa affe-
endepå Skapelsens Historia, menniskones fall, Syndafloden, och af-
sen Förlikningen och återlösnings wärcket, och hwilcka endast kun-
na urskiljas, emellan den dem omgifwande dimba, genom det upper-

barade ordets tillhielp, som allena skall föra oss genom en sådan blandning af mörker och ljus, och tydeligen lägger oss för ögonen styggelsen af hedningarnes lära, hvilketen hvarchen är i stånd att meddela helighet i detta lefwet, eller lämnar något hopp om tröst i döds stunden.

Fast än detta som nu blifvit sagdt ej förer mig ifrån mitt ändamål, så är det ändå förgeefwelt, då jag arbetar bara tala om Indostanska Afgudsdyrkt, enskildt. Jag må därföre ej längre missbruka Läsarens tålamod: men will derjemte ej bedraga honom i sin wänlan. Detta ämne är både för widlyftigt att afhandlas i en här tienlig korthet, och jag är ock för ofwermogen, att af egen erfarenhet afhwen säga så mycket, som rummets korthet kunde tillåta. Okunnighet i Landets Språk, bristpå tienlige tillfällen, och framför allt sällsynthet af sådane Europeer, som jemte inhämtad erfarenhet, under längre dröjsmålpå orten, ägt nog tålamod och beleswenhet, att ej blifwa ledsne öfwer mångfaldiga frågor, hafwa warit så många hinder för mig, att inrom skiftet blifwa wäl underrättad om Hedningarnes Religion, hwaruti den ickemin dej, för Moorernes öfwerwälde är nog inskränkt och mera anseed som en tolererad, ann af öfwerheten skyddad lära; så att derföre, mina läsare, intet måste anse ofullkomligheten af min berättelse härom: och benäget ut tyda den flikt jag brukat, att borga af andre, hwaruti egen förfarenhet felats.

Metempsychosien, eller meningen om Själarnes flyttning, är ett af de yppersta wanesystem, både i de Indostanske och de flesta Asiatiske Hedningars Religion. Denne läran, som Pythagoras först stadgade, och Platonerna efterfölgde, har igenom galen tillämpning blifwit gjord löglig. Den förstnämnde som hade dragit sine begrep ifrån Egyptierne, lärde: att det gafs en enda Gud, all tings Skapare: och att Själen war odödelig. Menniskan som dermed war begåfwad, borde derföre af alle krafter beflita sig, att rensa sig ifrån laster och begärelser, på det hon kunde blifwa förenad med Gud. Som han höll före, att från förening emellan kropp och själ, härflöto alla passioner, så sade han, att när den senare härskar, förer menniskan ett dygdigt lefwarne, och ninnter således efter döden all saliget: Twärtemot, då hon, lämnar lekstugan Tellus, blir hon dag från dag warre, warflagen från sin förra wärdighet, och ombytes, tills hon får en mehl

alla mindre likhet med wilda oförnuftiga diur, att som Hon är Lastfallare
Detta wore åtminstone meningen af hans lära, som W. Dacier observerar; men
dock stund Hann förklarade den samma allenast genom gåtor, och äfven så
att hwilcken höld före, at så höga sanningar ej borde lämnas öpna för hitsige
och smådefulle menniskors skiämd, och endast opstälkas för dem, som woro wardi-
ge at lära dem, och som wille gifwa sig tid at ädgrunda dem: Så är ej under-
stundt de enfaldigare tagit det i eb noga ordaförstånd: Synnerligen som Pythago-
ras och hans discipler, ej sinnas hafwa sökt at leda dem ur sine willfarande
tankar, hårigenom har willfarelsen så wäxt till, at slutteligen den blef
grund för en hel hoop af deras sedwanor. De började ansa hwart diur,
som nogot af sine anhörige, räknande för denskull ohiärligt och ona-
turligt, att dräpa och äta dem.

Alle woro likwäl ej lika scrupuleuse i desse saker: när somlige
utnämt woro skonsmål för wisse diur, som Kor, &c:ta, så gåfwo andre,
hwilke äfwen giorde sig samwete wid, at röra minsta insect, och en dehl
hade somlige wäxter wara tienlige skyttestallen för de afledenas själar.
Hwar och en af desse meningar, wiste sig wissa Secter, som förr är
nämnde till hwilcka, efter sine öfwerensstämmande begrep härikti och de
sine läroskrifter, allmänheten sållade sig, och genom wisse märcken skil-
de sig ifrån de andre af olika mening, börjande en dehl att fatta större le-
dh till sine mothagare, än om de warit dödelige fiender. Så mycket kan
med skeppelser uträtta.

Denne delning, som i hela Indostan, Indiske halfön, hitom Gan-
ges och Bengala, ännu florerar, är så widlyftig, at oagtadt många oför-
trötne mäns flit, ännu intet rätta antalet af alle Secter eller Castas
(som Portugiserne kalla det:) som bekänna denne Gudstiensts kiennetecken, op-
gifwas. Man menar likwäl at de alle tillhopa skola wara öfwer 360,
fastän detta är aldeles wist: hwilcka Secterna sammandragas under 5
förnämste Secter, deribland Brammanare och Banjans äro de förnämste; och
af hwilcke de sednare skola delas åter i nogre och åttatio, och de förre i
högre klasser under klasser. Dem som wilja blifwa nogot under-
rättade om deras hwarjehanda meningar, må söka hos Rogerius, Fr. Valen-
tyn, med flere, som anwändt mycken tid derpå, fast ända wida felas,
at de fullkomligen afhandlat denne inwecklade saken; för min dehl

Skall jag i få ord inneslüta mine anmärckningar öfwer de 2ne nämnde principalaste hufwudsecter.

Braminerne, som säga sig fådt namn, och en dehl härstamma från deras afgud Bramma (: ur hwars hierna de pästå sig wara komne, lika som Konungarne på Mallabar, willja wara fortplantade ur armen, och Nägrerne utur benen :) Skola wara 82 Slag, hwilcke i allmänhet bringas under 6 hufwudslasser, efter sin sexhanda skilljagtiga mening, uti Religionis måhl, blifwande kiände, lika som alle de andre hedningarne, ifrån hwarannan, genom wissa märcken i pannan, och på örtipparne, som de dageligen förnya. Det woro förlångt opräkna alla deras differente bruk. De kläda sig ej som andre: brucka mäst ett hwitt löst lakan öfwer sig, som betacker kroppen, med ett hwitt snöre, hängande öfwer wänstra axeln, och under högra armen, som är ordensmärcket, och en lång swart käpp i handen, då de gå ut. Utom det at de merendels ensamme skola wara Landsens Lärde, så hörer alt som angår Religionsstadgar under dem, emedan de allena äro Präster. De bo uti stora hopar omkring sine Pagoder, och förnöta dagen i ända, medbediande, offrande och löglige Ceremonier för sine afgudar. Brukande Radband, på hwilcka de räkna antalet af sine böner, som en dehl oprepa till 1000de gångor i rad, en gång för hwart och ett af de 1000de namn, som de gifwa Gud; men de andre Gentiver, som ej hafwa tid at wara så widlyftige, räkna antalet på fingrarne. Månge ibland dem agera Läkare, som förr är sagt, och en dehl underwisa ungdomen, och predika sine satser för gemene man; Synnerligen finnas uti och omkring Surat en ganska stor myckenhet af en sort bland dem Jogis nämnde, som förmenas wara de gamles Gymnosophister. De beströ hela kroppen med aska af brändko-dynga, ty de gå helt nakne, utom en helt smal rimsa om midian, at tacka sin blygd, hwilcken iag likwäl, ej utan rådnad, sedt en dehl brucka bar med en stor ring igenom. Jag lämnar därhän hwad som berättades om den förargeliga widskeppelse af somlige härwid brukas, och skall häldre se, at sådant läses hos andre, än att blifwa beskyld

för at hafwa anfordt nogot, Som kan stöta Ärbara öron. Desse låta afwen-
lider sitt hår wäxa, till en ansenlig längd, och wecklа det sedan opp i form af en
Turkisk, som på somlige är ganska stor och wid, hwilket utom at det af solens
hetta blir heet rödt, är ofwerspridt med äcka, och med stora Barrfötes pärlor
och band utstyrdt, så jag lämnat till hwars och ens egit eftersinnande hwad löj-
lig figur, en sådan nakot kropp, med dylik wid mage på hufwudet (: hwilke
här de ofta stundom hafwa opplott, så häret hänger omkring :) skall göra,
är en skämmande, Som möter dem på Gatorne, dem på de utan Sky Strykа
sig och ned. Det berättades många Historier om dessa Jogis, at de ej hafwa
hus utan bo i Pagoderne, at de lefwa på allmosor, och at en dehl, för at be-
hålla folck till medlidande, undergå hwarjehanda mortificationer, Som att
de aldrig röra sig ur stället, hålla armarne så länge ofwerhufwudet
tills de blifwa förwäxte och senorne sammandragne, at de ej mera kunna rö-
ra sig, och dylikt mera; men sådant gafs mig aldrig tillfälle at få se.
Innere folcket anse sådane för Helgon, men de kattre och Morerne
hålla dem för Lathundar och bedragare, och träffa ej sällan på efterdömen
till deras illparighet.

Ofwerallestädes finnas en myckenhet bland dessa Braminer, de dem intet annat
hafwa än passa opp om månarne wid floden, emår de andra Jentiver wid do-
mes opgång bada sig deruti; då de Som en wallfägnese, bestryka dem i pan-
nan och på öron-lefparne, med en Smörja, giord af kodynge-aska, Saffran
och, rifwen Sandal, med annat Som lugtar starkt, och så derföre en liten al-
ma. Desse marcken, kallas Tili, och finnas differente, efter Som slägterne
äro Skiljaktige åt, warande alle bland de högre klaser, Synnerligen hos
Banjanerne, ganska om ett sådant Skiljemarcke; Ty de anse alt
det dagh kommer, Som ganska heligt, hwilket wänjar ifrån allo oren-
lighet, och preserverar för nogot ondt Som kunde möta.

Banjanerne, gifwa intet Braminerne efter i lefnads sträng-
het och observerande af Ceremonier. De hafwa en ganska stor afsky
för, at äta sådant Som hafft lif, och äro mycket rädde at skada nå-
gra Djur, ansende de dem, Som nogre förkladda Systrar eller Bröder,
hwilcko de sanneka Sigwara förbindne, wija kiärlighet emot, under dera
wingare hwilkor, utom det at i Surat, så wäl Som på andre ställen i
Indostan, finnas store inrättade Hospitaler, för hwarjehanda djur, hwile-

ha dese underhålla; Bruka en dehl på sine hiss saak at utfalta Korn och
math, för foglar, myror, och andre Insecter, och komer det deruthaf, at man
öfwer all i denne staden finner en sådan ömnighet af dese Slagen. Jag
har låtit mig af trowärdigt folck berättas, det i Emadabath de sedt dem,
som aldrig welat trå med fötterna på marcken, utan stadigt legat i sine
Sängar, och der beflytt genom Betiender om sin handel, och andre sysslor,
på det de intet oförwarandes måtte döda nogot lefwet Kräk. Tark
likwäl, om dese Skulle hafwa sig bekante alle de Skaparens under-
wärck, Som wåre nogare Naturkunnige genom Microscoper upp-
täckt, och Skulle få se de Oräknelige Skarar af små Kräk, som nu
fara Swärmande i aldra minsta ting: Then för sin klena Wäxt, under-
draga sig wår Syn. Jag tror derest de intet wille Swäcka eller trötta
åhiål, Skulle detta wara det tienligaste medel at öfwerbygga demom
sin Wärskap. Hwad blygd Skulle wäl ej det opwäcka hos dese wiss kap-
pelige Därar, när de befunno, hwilk alle deras mänge wapenand Jagt
mått, sagtade, de andra stundeligen förtära, och döda långt flere lif,
ähn all den andre ömnighet, som annars föreställer sig deras naturliga
Ögon.

Framför alle Creatur, wörde de för mäst, och Tro deras Själar
lyckligast, Som efter döden så flytta i en sådan, be synnerligen hwil
de må och så med Skiäl anse dem sådane, åtminstone de fattige;
Ty Som mennisker nijtta äldog dese Stackare den heder och wäll-
gångning, om de Skulle få, om de bland sine Trosförwandtar agde inga
hos Skaparen, och derföre tyckes den Pythagoriske Philosophen sjelf
tillförsanckandes, Som önskade at efter Sitt Lifs slut, hällre få flytta
med sin Siäl, i ett sådant Creatur, ähn i en Mennisklig Kropp.
nerne digta äfwenledes, at wärlden hänger på en Koos eller Oxes horn,
och mera det man aldrig nog, kann äkta ett djur, Som utom dette
ras Gudar wärdigat förborga sig under dey Gestalt, äfwen ät som ens
moder, hwarigenom Land-bruket drifwes, och Mennisklorne ärna sin för-
tilläggande, at deras Gudar hafwa ett synnerligit anseende för dette
djur, Som capabelt at försona mennisklorne med dem, och dylikt
Smädesfullt drafwel.

Banjanerne hålla mycket af renlighet, tvående sig därföre alt stundigt
sine Badstugur, som de fläste förmögne hafwa i sine hus. De wårdera
dock rinnande watn långt för dem, och hwad helighet de framför an-
dra floder, sätta på Ganges, är alltom kunnigt. Det omtalkes ofta
af förståndigt folck, at i anseende till det stora förtryck som detta slägte
måste lefwa ibland Mororne, hade Surat längesegan warit öfwergif-
wen, dåresst ej deras flod warit; men de tro så store förmåner wara förbund-
na med rinnande watn, at oagtade de sucka tyranens swår träl-
dom, komma de dock ej lämna en så högt skattad begynnelighet, som de
högre wårdera ann alt annat. Det är ock derföre, at fast män-
ga förflyttade till Bombaij och andre platser, längta de ändå medin-
re mindre olåglighet, efter floden Tapti, ann Israeliterne giorde efter
Egyptiske kiöttegrytorne: Så det är fånget tillbudit för de Engel-
ske at genom warbelägenheten af Bombaij wille draga handelen dit, så
länge det förnämste encouragement, nembligen rinnande watn felar,
twifwelar ingen twifwel på, at så snart någon ändring timar med
öfwerenskommet af Surat, de alle dithomma igen; Som ütflugne
fogler till sine nästen. Den som annars will gifwa sig tålamod,
tilsinan Solens gång gå med till floden Tapti i Surat, skall intet
ångra mödan; Det är största nöje at se många tusende menniskor,
som helt nakne stå fule längs stranden och twätta sig i doppande
sig några gånger hufwudet under watnet. Men artigast är i det Solen
går opp, för da wända de sig alle med ansigtet deråt, och taga
watn i hand som de till denne himla kroppens ähra utgiuta.

Det berättas at denne ceremonie är, för at betaga dicfwaten magt,
at han ej emellan bergen skall ligga och hålla fast Solen i sin gång, så at
mann däraf kann finna, hwilken förnuftige meningar de hysa, om samman-
hanget af Werldenes system.

Detta slägte idkar merendels handel och några få af de mehra an-
sade, handwärck, som at wara fullsmeder, och dylikt: deremot de samre
slägter, brucka en del sådane näringes gång, som eiter möda lönera, eller
ock tiena de Banjanerne för dagkolen, och som drängar. Det obser-
weras i öfrigt, at fast ann Banjanerne äro ganska noga at skilja sig
ifrån dese samre gentilers omgiange, och intet tåla någon gemenskap

med dem, allenast som sagt är, de bruka dem för sitt arbete, och sådant de ej sielfwe wela giöra, så Tyrannisera de likwälintet öfwer de usle stackare, som på Mallabar förfares, der det hålles för ett stort brått, at en af sämsta slägten går samma stig, hwarest en Bramin eller Naijer skall passera, och hwilcket ofta ej kann försonas, utan med den brotsliges död.

En så inwecklad och i många olika meningar söndrad lära, som på intet förnuftigt principe är grundad, kann wäl intet äga stort samanhang uti de öfrige Trosstycken. Det är wist at hufwudsatsen tyckes wara ibland dem: at den som i agt tager den naturliga lagen, skall efter lifwet blifwa säll, han må följa hwad wäg han will; men det är en sådan willerwallo wid desse wägar, at en förlorar sig uti de ständige contradictioner der uti träffas. De tala om en öfwer-sud, den somlige kalla Parmesi, en dehl Queda, och andre åter annorlunda, hwilcken de säga förordnadt: Madew, som eliest heter bland dem Ixora, Wistnoe, och Brama eller Ram, till at styra hela Wärlden. Desse tro de wara Bröder, samt äga hwar och en sitt särskildte säte och egne hustrur: tillskrifwande dem sina wisse gierningar, som Brama eller Ram, Skapelsen, och samanskrifwandet af Weda, Wistnoe: All tings underhållande, och Madew, oppsyn öfwer Menniskorne, när de dö. dock är en faslig träta om deras Rang, och der utaf härflyta en dehl af de många Secter; Ty somlige pästå att den ena är förnämst; en dehl at den andre är så, och andre åter, det alle äro lika gode, hwilcket oppwäcker ett sort hat dem emellan, som intet kan stilles, emedan hwar och en är ifrig, för sitt partie. De differera äfwen så ansenligen i namnen de gifwa dem, at den som ej är hemma i deras Mythologie, ej hwet hwem de mena, gående de äfwen så långt, at disputer äro om hwars och ens egenskaper, förrättningar, med mera, som hos de Scribenter, hwilcke här om handla, kann finnas.

Om desse Gudar hafwa de på Vers författade berättelser, om deras hustrur, Barn, och förrättningar, dem Braminerne sorgfult förwara, och äro måne at ej låta allmänn heten få se. De digta, at de undergådt åtskillige förwandlingar, och i allehanda Skapnader wandrat här på Jorden, hwarest de stundom

som andre Thesei och Hercules, bortröjde Jättar och Rånare, och
lärde sjuelammack sig till hvarjehanda laster och dygder, som litet
efter dem olike med de Grækers och Romares afgudars Det är eller
ingen twifvel, at ju denne deras Mythologie, är ett Sammanraf af
inhanda berättelser och fabler, som de inhämtade, så ifrån dessse nama-
da folkslag, som andre sine Grannar: och den som wille gifwa sig
till med sådane saker, skulle kannskie derutinnan igenfinna spår,
de wäl af kristne sanningar, som Judiske ceremonier och Hedniske
sagor. Det är också mycket eftertänkeligit, at då mann jämnför
dessa Indostanske Guda sagor, med wår gamla Göthiska Edda, finner
man sjuelades i många omständigheter, en ganska stor likhet, hvilke-
sa jämte den Anmärckning H:r Dahlin giordt, om Ofwerens stämel-
lan emellan Svio Göthiske Ofwerguden Wodens namn, med ordet
Oda, som är den Bok hwari Judiske Gudaläran afhandlas; af-
som den Sed Oden införde i Norden, at kristne borde bränna
sig med sine döde mann, och dylikt mera, gifwer mig anledning at tro,
emellan dessse Indianer och wåre förfäder, ej warit så liten omgång,
som mången kunde inbilla sig. Åtminstone, om intet de genom om-
gång med de gamle Svänske lagit en hop af sine fabler ifrån dem;
kunde wal vara nögeligit at den yngre Oden med sine Äsar,
som så mycket upspädde och skiämde gamle Svio Göthiske Gu-
dalären, från sitt hemwist (: som ej låg så mycket ur wägen, att han
ej kunnat inhämta nogot af de Indianske Bramainers fatter:) kunat
föra med sig en hoop af dessse Sagor: men detta bekräfwer mogrant
ingenting, och är bara tillfälleswis införd. —

Jag hafwer åtskillige gånger under förtroligit samtal med
Banjanerne, (: Som förstå nogot Europ: Språk:) om deras Religion,
förebrått dem lögligheten, at dessa deras Fatter, och hurú enfaldigt det
hänger tillsammans med deras många Gudar, och de andre fablerne;
Men de hafwa tillbakas altid påstått, at deras lära ej wore så för-
vänd, som Européerne det utsydde; De förekåpwo, at de ej dyrkade
mera än en Gud; Men at de Andre Bilder och namn, woro bara at
utmärcka dess egenskaper, och at fästa deras uppmärcksamhet. Ja,
en del woro också ofta förskiämde, at förregie, det deras Förfäder

Gudar, föreställde en afbild af Trienigheten, som de förnäma bro. Jaffanjegwar öfwerlygad, at deras rätta Tancke, war helt annorlunda, och at dette Skäl wara Som en förebräelse för min ringhet at taxera deras Lära.

Utom dessa ofwannemde Gudar, hafwa de mångfaldiga andre af mindre anseende. De sätta en för hwart Element: Äga sin Rikedoms Gud Cuthendrakan Gud, och flere Sådane, Som hos andre Hedningar. De sätta wären Engler och Djefwlar, hwars antal de göra till förstnäckeligen stort, och tro både Himmel och Helfwete. Så snart menniskan dör, säga de at en Domare är tillsatt den där Rannsakar hennes gierningar, och efter förtiensts dömer Själen at flytta i ett bättre eller sämre djur, tills den blifwit renfad ifrån sine begiärelser, och förtient Himmel eller Helfwete; då de onde förwandlas djefwlar, men de gode lefwa Sält i Himlarne, Som de också hafwa flere af dem, och tro den ene wara bättre änn den andre; dock alle mycket af Sådan beskaffenhet, Som Mahomethanske Paradiset. Ehuru wäl detta är till mackandes, at Så wäl häri, Som andre deras Satser, de mera oplyste, hysa Skiäligare och anständigare begrepp.

Att de intet äro lika nögde, om deras öde efter detta lifwet Skiönjes nogsamt af alle deras gierningar, Som Syfta på förwärfwande af ett bättre, utom deras offer och tidiga böner till sine Gudar, hafwa de wisse Fastedager: De annwända och så mycket penningar på Pagoders byggande och underhållande, och gifwa ständigt allmosor, fast änn de äro nog mattelige. Hwad pœnitentzer en del af deras Öfwerdens personer eller Jogis undergå, är alltom kunnigt; dock är till Mycke dehlen bedragerier under Sådant, och man finner dem mera Grundade på ett löglight Skryt, och dårachtighet, at få prisen Som Helgon, änn någon dygdig princips och inwärtes öfwerbyggelse, at de göra sine Gudar tienst dermed.

Banjanerne äga jämwäl sine Hus-Gudar, Som de hwar dag åtwälja sig, och för hwilcken de hwila sin wrede, Sedan hela dhet igenom; Deras wid skeppelse går också till stora Träd, i hwilka de tro wisse Gudomligheter boende, likasom Grekerne Hamadryader. Jag har sedt på åtskillige Ställen, offer framsatte wid deras rötter, och afwenteder Träfwet opreste Stenar, med uthuggne obanlige Figurer på.

Jag hvarcken kunnat inhämta betydelsen deraf, eller orsaken hvarföre
de blifvit dikstte.

Deras afguda hus, som de kalla Pagoder, göra de prägtigt och
använda stora kostnader på. I Surat, räkar man inga, sedan Arang-
zeb förbjöd Banjanerne sin publique Guds dyrckan, utan de förrätta
den endast hemligen innom sine hus och änskiönt de nu, wäl kunde
hafwa skiäl frägta för Morernes owanor, och mycket åro rädde för,
gå dine Ceremonier begabbade. De hafwa och så ingen synnerlig sak-
nad af denne brist, allenastund wid en till 2 mihl utom staden öfver-
till finnes af Jentiviske Tempel. Man ser dem mäst innesluta af
stora Lunder, och af sten wäl byggde, med en flagg öfwan uppå till
kännetekn. Den jag besökte, war sammansatt af många sten-
pyramider, med en stor rundad spanck mitt uti gården; men det
hindrade mig ej att få se innwärtes beskaffenheten, mera än att för-
stå kunde Skonias ett altare, der på en sadlad sten-hög lag,
som hade en kacka af samma materia, under muren. Alle ingan-
ger woro också wäl wagtade, af 2 eller 3 wahlgiordde Jogier, dem
jag för första gången der träffade i den förr omtalte Zirlige ädsto-
ning, så jag intet just höll rådligt, för blotta curiositeten att waga
mig på så olike wilkor i kaflan med kreatur, hwilcke jag stod i
stig tuckan om, antingen de woro menniskor, eller skogsrån, fram-
för hwilken den närstående Träd Rike Lunden.

Uti Domes den nämste Byen intill reden, bo många Jainimi, och
äro af de samme Jentiver, som hafwa sine Pagoder inrättade efter deras
wilkor, det är: helt små, ösle, aflen, och kalkte med palmlöf, samt instängde
af flertende trädhalkar. Thornar och qwällar, i Solens op och nedergång,
hålla de bon deruti, då äfwen främlingar står fritt at beskåda deras Ceremo-
nier. Bilden uti en, som lika med dem Chineserne bruka i sine hus,
woro af papper en miniature, stodo satte i det inre rummet på en opbygd
thron med himmel öfwer. Madeco föreställes som en wördig man
med stora utstående ögon, swart skägg, Turbant på hufwudet, långt
ned på kring halsen, och en hwit klädnad. Hans Hustru Parwatti,
satt på deg wänstra sida och framför dem ställdes på små fath fram

allehanda mat, som Smör, miölck och grönt, warande optände Lampor å ömse sidor, och rundt omkring åtskillige andre Bilder. Bramin war blått ofwan före midian, hafwande bara sitt Snöre öfwer sig, och gick helt ensamen in för Thronen, under det de andre som i Förmaket blefwo stående, anstälte en illa liudande Musik, den snart ophörde, när Bramin började Ceremonien. Han tog en Lampa, med 9 stycken wekar, dem han alla optände, och lyste på Billdren med, utjutande för dem nogot watn, ur en liten kapp, hälften på Jorden och hälften på sitt hufwud, derpå giorde Han sin Salam, som de andre utanföre efterfölgde, lade hufwudet ned på jorden, och slöts acten med Musik, till hwilcken Bramin med ett stränga Spel instämnde. En hop Siuke och Lame, som emedlertid samlat sig utanföre Sysselsatte sedermera Bramin för en stund. och lärer twifwels utan de Europeiske Patres, som Ewangelium predika för Indianerne och merendels brüka förena hos sig, den dubble egenskapen, at wara både läkare för Siäl och Kropp, i detta målet tagit efterdöme, af Landsens egne Lärares oppförande.

Gentiverne räkna en stor helighet uti twättande, och derföre twå altid sine nyfödde Barn i rinnande watn, hwilcket likwäl intet kann lämpas på wårt doop, emedan de förrätta sådant utan Ceremonier, och derwid ej hafwa annat afseende, än på en gammal wahne. Braminerne brüka flere omständigheter; Ty de hålla alla nyfödda Barn Örena till 10de dagen, då en stor eld optännes, och deras öron igenom stickas i det de gifwa dem namn. En belåsen man, som i nogre åhr farit omkring i Indostan, och noga anmärkt, folckets Sedwanor, har iag hördt berätta, det han sedt en last af Braminer Sauragi nämnde, som ensamme af alle Gentiver brüka omskiärelsen, och Skola wara de starckaste Sectatorer af Metempsychosien, som kunna finnas. De hafwa Särskildte Lärare bland sig, Zami nämnde, och äro ej nögde med at afhålla sig från at äta hwad som lif haft, utan äfwen Skiy wäxter af rödagtig färg, menande i sådane wara blod. Watn dricka de ej eller, innan det nogre gångor blifwit silat, och på det de oförwarande med andedrägten ej Skola indraga nogre små kräk, gå de aldrig ut, deres ej nogot hålles för näsan och mün, som kan hindra en så mordisk effect.

Banjanerne räkna för en ganska stor Skam, att wara Barnlöse, och som de intet högre önska, än en widlyftig afkomma,

Så gifta de bittida sine Barn, på 5te eller 6te året, blifwande sällan
någon dotter gift, sen hon nådt 12te året. Det är ibland dem nogot o=
wanligt, at ingå äktenskap meden af samre slägt, och derföre observeras
det så noga, framför allt hos Braminerne, som påstå, at den man
som egde en hustrå af ringare börd, blifwer ifrån himmelen utestängd, så
länge de med henne födde barnen lefwa. Polygamien är wal intet för=
bjuden, men sällan taga de ändå mera än en hustrå, derest hon ej är ofrukt=
bar. Uti sådane eller förmyndarne rådgiorde, med Braminerne om en
lycklig dag eller timma at företaga frieriet, wälja de åt en make för sina
myndling eller pupill, hwilketen hennes anhörige förut lese, och om de lika, låta
Brudgummens anhörige anstalter giöras till Bröllopet. Om morgo=
nen när det skall gå för sig, sänder Brudgummen skänker till
Bruden, jämte en stor skara med upptågare, hwilke med musik och staat
för henne hem i en Palenkin, jämte hennes hemgift som mäst består i hus=
geråds saker och kläder. Alle gästerne äro då samlade, och copulation
skiettas med många ceremonier, hwaraf de förnämste, som ibland de
i landet boende Gentiter sedt, äro följande: En liten wedhog är redt
uti uti rummet, den kontrahenterne, sedan de twättat sig, antända med
eldar, då alle af de närwarande draga sig åt omkring i en ring, hwart
han på sin sida för sig. En eller 2 Braminer begynna läsa öfwer Brü=
den och Brudgummen, och när de sammanbundit ytterste ändarne af deras
kläder, blanda tillhopa i en kåpp, olja, skiös hwete och annan provision, deraf
hälften gifwes i elden, och hälften i en wid stående krucka. Detta säga de sam=
lade Wenavedi eller Gienni, Elefantskapes guden, som afbildas med Elefants
hufwud, och hålles för en mycket stor gratare, hwarföre de giärna härmes wilja
emot honom, på det han intet med sitt obehageliga Fälla skap skall förstöra
Bröllops=ton, som lätteligen kunde hända om han singe kanna math=
lysten; continuerande de således nogre gånger i slag. Derpå lägger
Bruden sin hand i Brudgummens, och gyber den med skiös, som de kasta
öfwer hwarandras hufwud, in i elden; sägande hon sedan med sin högra
hand på Brudgummens högra fot, som han likaledes gör tillbaka med
sin wänstra. Efter at detta med mycken allwarsamhet blifwit för=
rättad, gå begge, 3ne gånger i kring elden, och allt emellan hwarje gång,
sätta opp foten på en bredewid stående sten, stadnande om sider wid Bramin,

som ombinder dem både med ett Snöre, under det Bridgummen i stelig Brudens hals fäster en snod med en liten bild wid som kallas Tali, hwilcken fullandar Ceremonien, och deßutan giftermålet ej kann wara giltigt. Sedan som detta påstår, blifwa gästerne tagnade med Binang, Negliehor, Cardemummor, och dylikt, till deß copulation är ändad, då en hop med fnickor förrättas, som skola swara emot en lyckonskan, följande omsider sielfwa Gästebuds Tractaten, som efter deras wilkor, lagas till på det öfwerflödigaste. In ista staden föras, så snart natten kommer, Bruden och Brudgummen, genom alla de förnämste gator, och detta fordrer för många qwarter i gad. Sådant skier med en stor staat, efter hwars och ens förmåga. Alle hans wänner och anhörige, gå i processión, för och efter honom, och bära liles i pappers Lanternor, fackler, och fanor: warande Blås- och Spelmän ställde emellan i hwarje led; men bestyrerligen framför Brudgummen sielf, som rider i en gull blomerad Räck, hwar öfwer ett tunt tyg hänger löst, och följer Bruden med andre fliehor i täckte Calenkiner efter honom. Ibland alle Brollops gäster, som dageligen förädes medan ingen i Surat, kom intet opp, emot den, en Banjan, som war stokerösk konstnärlig mäklare, gjorde för sin Tåkors gamle son, hwilcket Brollop förra hundred kostade honom öfwer 10000 Rupeer; Ty de sätta i ingen ting så högt wärde, som ett prägtigt Brollop, och spara derwid ingen kostnad. Processión började med ett compagnie Soldater, och nogre Elephanter, hwar efter hela suiten följde, som bestod af mera än Tusende personer, hwilke alle med spel, fackler, &c. solenniserade gästen. Brudgummen med alle hans anhörige, rede emellan lederne på swarta hästar, eller buro i Calenkiner; warande der ibland små barn, som ännu lägo i leden, alle prägtigt smyckade; men Bruden följde ej med; Ty sådant tåle bara de af samre kasta och Barseerne. Så länge dessa nattfarder påstå, anställas alehanda fyrwerkerier: och Brollops gästerne, der ibland sedde nogre Europeer äro, undfägnas wäl. Det är ock en wana, at beskiänka dem, hwarock en rikeligen; men skyldigheten fordrar likwäl, at wedergälla sådant åt Contrahenterne tillbaka, och sällan felar, at de så mindre, ähn dubbeltigen, efter det anses för skam, att ej wara kästfri i dylike mål.

Sedan en gader sålunda gifftat sin dotter bort, har hon intet nogot arf, at förwänta, utan ack kommer till sonerne,

Barnen likwäl efter Föräldrarnes död, äro förbundne at underhålla sine
Systrar, tils de blifwit försörgde. De unga nygifta personer, boe jeller
hvart efter som anwisten tillhopa; utan hwar och en är i Sin Faders hus, tils de
nått en laglig ålder, hwilken räknas ifrån 12 åhr. Om mannen dör emedler-
tid så får hon intet gifta sig igen; utan håret skiäres af henne, som ett
tecken till enkioståndet; Ty Banjanernes hustrur plåga sällan bränna
sig med sine döde män, som Braminernes och Rasbiternes enkior göra,
och hwilket de i fordna dagar practiserade wid Surat; men nu aldrig
mera, skier därstädes, emedan det hårdeligen är förbudet, hafwande
ifrån alle Maratterne aflagdt denne sedwanan.

Den onaturlige seden, som en del Gentiver Sagas practisera
med sine Döttrars giftermål med afguden Jagernott, är ej allenast Brukel-
ig här, utan och så ansedd som en skyggelse bland de efterlefwande. Jag
har hördt at i Canara den öfwas, men wi woro så hörsida Mangelor,
wintet efterdome kunde höras derutaf, utom, at det är swårt i bland
alle wid Skeppeliga folket, för en främling, at blifwa så djupt inslapet
i deras Religions Mysterier.

Det finnes en Sort Gentiver Chevras kallade, som taka hufwud,
och ständigt hafwa det barsk, samt i flere satser mycket Skilja ifrån
andre, och derföre af dem, och framför andre Banjans, Skiöna
de hafwa en Pagode i Surat, dit så wäl qwinnor, som manfolck
förratta deras andagt som präster; men hafwa inga bilder, mera än
en stor Sten, som de giöra Sine Ceremonier före. Desse allena
tycka at giorda Sine döde; Men de öfrige Gentiver brännа dem,
utom Barn, som äro under 3 åhr. Så snart lifwet är ut
skiljen, raka, twätta, och swepa de den, stoppande en bit sinangi
munnen, och bära så ut liket, som hänges i en stor af hängmatta
på en stång, den 2 personer draga, lika som när en wanlig börda bäres.
Sådant giöres merendels bittida om morgnarne innan Solen går opp,
så de hinna helst fort gatan fram med sin last, ropande alt förefter, om de
wo af Banjans Cast: Heiram Ram Bolu, d: ä: Bröder
skallen Ram; intill dess de hinnä på platsen där eld Bålet är, som utan
omkring Huus, är rest mållad ehlen wid brädden af floden. De taga
stoppen, och de som äro fattige kläda den af helt naken, och lägga'n
wirpa, samt sätta så alt samman i laga, hwilken underhålles

så länge tils alt är i en aska, den de samla och kasta i floden; giörande det stället ganska rent, hwarpå den blifwit bränd. Månge brüka och så plantera ett Pisangträd derpå, och hafwa andre Ceremonier, som äro mera kåstsamme, besynnerligen de Rika Banjans. Det brükas och så bland somlige, at när deras Siüke dragas länge med döden, giöra de Sielfwe ända med dem: Patienten bäres ut på en stång, äfwen som de döde; Menn i stället för ofwannämnde talesätt, hafwa de en Term som will säga: Han är ej död, hwilcken oppräknas af bärarne det fortaste de kunna. Då de komma till nogot rinnande watn, däppa de kroppen sakta uti, och draga den ut igen, nogre gångor. De stå i den tanckan, at en hop elacke andar plåga den Siüke, och hålla före at Twagning i en bäck, eller flod, där ej wattnet står stilla, äger tienlig kraft att fördrifwa dem: men under det at samme bot-medel brükas, passa de gjärna så at hufwudet kommer förut, så han storcknar: hwarpå, när de märcka, at han är aldeles qwäfd, släppa de kroppen helt och hållit uti, som drifwer bort med strömen. Änskönt Morske Regeringen förbudit detta maneret, at begrafwa halflefwande menniskor, kunna de ändå intet förekommat, utan det är ännu kring Surat mycket giängsa.

Huset derutinnan nogon dör, räknas 15 dygn efter, orent, äfwen som alle de där uti bo, så ingen omgås med dem, förr änn det med wissa Ceremonier blifwit skärat. I ofrigit brüka de och så sin wissa Sorgetid öfwer de afledne, hwilcken till det högsta warar ett åhr, under hwilcken tid de aldrig raka sig, eller nyttia nogre nöjin, utan standigt lefwa mycket strängt och inneslutit.

VII^de Capitlet
Om de Surattiske Morer.

Morer kallas egenteligen de Mahomethaner, som nedsatt sig på de fläste Indianiske küster, öar och siöplatser, och härstamma ifrån de gamle Araber. Detta folcket, som under sine ansedde Caliphers styrgel, igenom wapn, decouverter, missioner, och handel, med synnerlig lycka utsträckte sin magt, till alle kundt omkring närliggande länder: fingo äfwenledes medelst det sidstnämnde medel insteg hos Indianerne, bland hwilcke de i kort tid ökte sig. En dehl giftade sig med Landsens qwinnfolck, deremot andre underwiste sine lärosatser, och smikrade de små Indianske Förstarne, med förhoppning om deras Sultanars Allience; tils omsider efter hand de så tillwäxte i myndighet, at de sielfwe giorde hwad de wille. Somlige Raijas, antogo deras Religion, och efterfölgdes derüti af månge deras undersåtare, under det Morerne sutte wid de högste tienster, och efter som deras wälde tog till, lackade inn större antal af sine tros förwanter, besynnerligen af Rumis, de Asiatiske Turckar och flere, hwarmed Portugiserne så häftigt täflade när de först komo till Indien.

På detta sättet blef nästan hela Asien, alt ifrån röda hafwet, till och med China besmittad, med Mahometanske Läran, men framför alt rotade den sig fastast på de nämste kuster, och trängde äfwen in i sielfwa middeln af Indostan; De så kallade Tattaner, som woro ifrån Arabien, och först bodt på Coromandel, hwarest man menar dem bygdt staden Masulipatam, widgade sig alt mer och mer, och bemägtigade sig änteligen sielfwa Konungariket Dehli, redan långt förr än Tamerlan kufwade Indien. Bland deras där Regerande Sultaner, woro Mahamed och Amwijk Shiah, framför andre rygtbare, som länge sträfwade både emot den nämnde Tartariske Conqueranten, och Shiah Baboer; men omsider måste gifwa wika, fast än deras orolige sinnelag intet tillät dem länge at wara i ro. De äro bekante sedermera för åtskillige rebellioner, synnerligen under Homajum och Akebar, och

Och anses för ett Ostyrigt; men stridbart folck, giörande gemenligen profession af wapn. Hwad stora mandater i sednare tider de, som bo på Persiske gräntsen i bergen, bedrifwit under namn af Afghaner under Mirweis anförande, och huru mycket de gufwo Thamas Kouli Khan at sysla, äro för nyligen hände saker, för at wara fallne utur minnet, och hora ej till detta ämne.

Ibland de Guzurattiske Morer, äro mycket få af desse Pattaner, och de som där äro, tiena som soldater för sold; de öfrige bestå: af de gamle Arabers afkomlingar: De Indostaner som genom dem blefwo öfwertalade till Mahomets lära: och nogre Mogoler. Man håller dem allesammans förut wara wällustige, late och giruge, hwaraf härflyter som en naturlig påfölgd en synnerlig böjelse för bedrägerie, orättrådighet och andre Laster, hwarigenom de kunna öka sin egendom, och hwilcka de hafwa så mycket bättre tillfälle at utöfwa, som de äro rådande Herrar i Landet. Deras oordenteliga lefnads sätt och fråsserie, giör dem äfwenledes weklige och otienlige till nogot styft arbete, och därföre finner man ganska få, som slå sig till nogot handtwärck, utan de fattigare tiäna mäst för drängar och soldater; Största dehlen wisar en butthet, som afskrämmer alla dem se, antagande derjemte en synnerlig högdragen oppsyn, hwilcken likwäl äfwen så litet Anstår, som en twungen wänlighet, emedan den ej ledsagas af den ordentelighet i deras andre giärningar, som så mycket ophöger en wäl placerad alfwarsamhet. Mogolerne hållas för godhiertade och mera skickelige, än Hindostanske Mahomethanerne, hwilcke sägas deremot wara dumare, och långt girugare och grymmare, änn sine andre Tros-Förwanter, fast än de äga ehahanda ursprung, med de förr beskrefne Gentiver. Sådant Tyrannie, kan wahnan och opfödsten öfwa öfwer Naturen!

Utom hwad som är förr anmärkt, skönies mycket liten skillnad, emellan Morerne och Gentiverne, om ej, at de förre synas fetlagdare. Deras klädedrägt har iag ofwan före beskrifwit, och gås här förbi. Skiägg

och knäfvelbarar, anse de för en stor prydnad, Synnerligen något åldrigt folk:
men långt hår tåla de intet, medan de tro, at Diefwulen nästlar sig der uti,
och derföre raka det alt af, utom den Tofsen Opp i Kullen, som för Mahomets
begwamlighet lämnas, när hann Skall Lyfta dem opp i sitt paradis.
Deras lära förbinder dem till mycket badande, så at de i renhet och snygghet
wäl intet eftergifwa Banjans; men uti måttelighet alldeles ej komer dem nära.
Ordinairt Spisas 3 gångor om dagen, då de äta all ting, utom af det som är Strypt
och Swinkött. Pillå tillagadt af Rijs, höns, grönt, och andre ingrediencer: Samt
Kärri, en sort friccaserade höns, med mycket Specerier på, och andre dylika kiött=
rätter, äro deras förnämsta föda, deremot de fattigare, (: Så wäl af Morer, som
Hänne Gentiver:) gemenligen nöja sig, med Kitscheri, som tillagas af Rijs, Doll
en sort små ärter, och Gi eller Smör, hwarur miölckwarslan ej blifwit kramad,
samt fisk. De twätta sig för och efter måltiden: namna endast ett par ord, som
tillgnelse till maten, brukande i öfrigit inga Skedar eller knifwar och gafflar,
utan taga alt ganska nätt med näfwen och fingrarne, som Turckarne, Så att
man wäl kann säja, at i det målet, deras enfalligare method ej tyckes lik=
na så mycket wällust, som den Europeiske, ehuru wäl denne synas för of
wanligare, i anseende der till, at wi ej efterfölja den berömlige Orientalske seden,
med händrens twående förut. Rent obemängt watn, drickes giärna på
maten; Ty Alcoran förbiuder alt windrickande, och likwäl öfwerskrides detta
hos inga, så ansenligen, som hos Morerne; dock skier det i hemlighet.
De älska win ganska mycket, och taga deraf till lifs i excess. Sådant som
är swagt, fråga de ej efter; men alt som hastigt griper an hufwudet och fyller
fraat, wärdera de högt, och troligen lärer de finna ett mycket stort nöje
uti den yrheten som winet förordsakar, emedan den skall litet skilia
ifrån de angenäma delustioner, som Opium förordsakar, hwilcket
mycket brukas. Det är ej eller underligit, när man rätt eftertänker,
att detta folcket är så benägit för Sådant; Deras lättia, som hindrar
dem ifrån alt arbete, giör Tiden odrägelig lång, och änskönt böjel=
sen för wällust, fördrifwer en god dehl af dess långsamhet, så skulle än=
då likheten af en och samma öfning snart oppwäcka kallsinnig=
het och ledsnad derföre, derest de ej påfunnit denne Method, at fördrif=
wa Tre fierdedelar af sin tid, med ett nöjsamt och bedrägeligit
gycklerie för sine sinnen, och således sielfwe oppwäcka ett

inbillat ombyte, på Sedler ett Skiön af nyhet på deras bruckeligaste watteft.
Caffé, dricker afwenteles mycket af dem, och Sherbit, eller Sorbet: Som kan kallas
en bland de Skiönaste dricker i wärlden, warande Sammangiord af Rosen-
watn, marmelade, Socker, grå Ambra, och ättet win. De disstelera ochså en
fort Brannwin, af Fahr-hiärnor, som blandas med anis och Socker, hwilket
äger en besynnerlig styrcka. Utom alt detta, tugga de ochså mycket opium
och pinang, men i synnerhet röka de stenckt Tobak. Deras Pipor kallade
Challij, och de Engelske stuble Bubel, som bestå af 6 qwarters höga glas-
flaskor, med fot under, och en lång hals, derpå ett hufwud är giord som Toba-
ken lägges uti; men röret som går ned i halsen, och i hwars öfre ända hüf-
wudet är fast, är så passat, at röken måste passera igenom watnet, hwarmed
flaskan är fyld, innan den kommer i mun. De äga mångfaldiga Instru-
tioner på dem, warande dels af glas, dels emaillerade, och stundom af
Silfwer med infattade stenar uti; Sy de sätta stort wärde på en prägtig
Challij, och spandera offta 6a 800 Rupér der på. De fattige, nöja sig
med ett Cocos Skal, fyld af watn, med hufwud på ena sidan, och ett rör
rör på den andra, hwilket de bära i handen.

Mores äro äfwenledes mycket för Ceremonierne då de gå ut;
De förnämare giöra det aldrig, utan ett ansenligt följe till hast, och fot,
med **Fahnor och** Musik förut. När de giöra Wijster, betäckas rum-
men med de wackraste Tapetzerier och dynor, kring den för omtalte bal-
lustrade, som är rest uti Diwanerne, och besprängas med Rosenwatn.
Den främmande sielf beständiges därmed, och det räknas för en höflighet
at gifwa Kaffan eller Sjalet, så det kommer wäl på kläderne: rö-
kande de ochså Skiägget med parfumer. Sedan de med mycken
Ceremonie satt sig, Tractéras med Serbet, Caffe, Tobak, Pinang, Socker-
Bakelser, med sådant, och i fall det skall wara någon stor Traktat hål-
wa de Dantsershor, som med mycken wighet förrätta för dem sine
dantsar, ägerande stundom, en fors af Comoedia, som ock går i Sang,
och accompagneras af Musique. Dessa, som emot en wiss afgift, hafwa publique frihet at wa hwem dem betalar, bestå mäst
af lösa Gentiviska qwinfolk, och äfwen Sådana Banjans ankor,
som intet kunna uthärda at lefwa i stillhet efter sine mannens död-

Många bland dem se intet illa ut, och bära sig just ej eller så omaner=
ligt åt, at man ju kann finna nogot nöge at anse dem: åtminstodne
om de anständigare och skickeligare i sine affecter, och wackrare till
anrendet, än deras Apor, de Wanskapeliga Canarensiska dantserskorna.
Detta nu omtalta folket, är hwarcken fallit före, at påhitta
nogot nytt, eller giör sig möda at excolera hwad andre inventerat. Lärdom
frågas litet efter ibland sådane, som hafwa egen nyttan och Wällust helt och
hållen för Afgud: åtminstone äro så som lägga sig derpå, och de ende
äro ibland deras Andeliga stånd, som och så äro anförtrodde somlige
af ungdomens underwisande. Några som af grund lägga sig på studier,
gjuta ogement starkt öfwer stackars Aristoteles, öfwer hwilken så
många Araber Comenterat; men weta deremot slätt intet utaf wår
egare Philosophie. En i Surat högt utropad Astronomus, förstod bättre,
mot betalning, ställa ens nativitet, änn at rätt utgrunda Himla=
kropparnes gång, och lagar, dem han alle fotade på Ptolomäiske Sy=
stemet. Utaf deras Rhetorik, såg iag i nogre bref, åtskillige
prof, och må stylen wäl kallas högt=trafwande, utan nogon mening
eller betydelse; Ty när man läst 2 sidor Complimenter, som be=
stå af en hoop Epitheter, som både äro osmakelige, och ej till förstå=
ndes af Europeer, får mann i sidsta raden ungefärligen denne mening
igen; at Skrifwaren derutaf, försäkrar sig wara den andres tie=
nare, som dock endast lärer förstås i de omständigheter, som sådant
är minst nödigt, emedan de ingalunda äro för mycket wänkiäre.
Att widare inhämta nogot af deras Literature, war swårt på
en ort derest så ringa förråd fants derutaf. Side=räkningen,
är som den Arabiske, och månaderne föra samma namn, samt
därföre här onödige at här anföras. Characterer och Ziffror bru=
kas äfwen lika med samme folckslag, och denn skillnad som finnes
emellan deras Språk och Morskan, härflyter mera af den inn=
blandning, af främmande Gentirske ord, som på så lång tid
innflutit: änn nogon wärckelig skillnad.

VIII^de Capitlet.

Om Morernes Religion.

Det woro både onödigt och Löjligit, och Skulle se ut som förmodade man en alt för okunnig Läsare, om man wid Beskrifningen af Morernes Religion, började omständeligen förtälja dess Opphofsman Mahomets lefwerne, fortplantandet af dess lära, och huru den i alle stycken öfwerenskommer eller Skilljer från andre Religioner, med mera sådant, som bättre passar sig i en Kiyrcko-Historia, änn här, hwarest nogot mehra owahne saker förwäntas. Det är därföre at jag utelämnar sådant, som ingom gierna är obekant, för at allmänt Observera, at Mahomethanerne delas uti 2 hufwudsecter. De som följa Mahomets mågs Alis uttålckning öfwer Alcoran, och Statuera de 12 Imans, för dess laglige Successorer, som Persianerne giöra, kallas Siahis eller Shia, deremot Sunnis, eller Ottomannerne hålla med den, som blifwit gord af Mahomets Swärfader Abubecker, samt Omar, och Osman, påstående, at den är den rätta uttolckning, som bör följas. Mogoll sielf, med sitt Hås, och de förnämste derwid, äro Sunnis, och hafwa de öfwerhand inn uti Landet. Dock likwäl finnas där ganska många Shias, framför alt i Guzurat, hwarest deras antall wida öfwergår de andras, och dädan Morerne i allmänhet härstädes Hassanister nämnas, efter Hassan Alis son och efterträdare.

Mahomethanerne Tro, alle en Ewig Gud, Himmelens och Jordenes Skapare, Ewig, Helig, Oändeligen God, Rättrådig, och Oändelig i alla Slags Fullkomligheter. De förkasta Tri-Enigheten och Säga: at Christus war en blott menniska; men likwäl en stor Prophet, och den rätta Judomen utbofwade Messias, född af en ren Jungfru, och hwilcken giordt många underwärck; nekande likwäl, at Han blifwit Korsfäst, utan Judas, den Judarne af förseende togo i Hans ställe. Mahomet kalla de Juds Sändebud, och den

sälle af Profeter, påstående at de Christne förfalskat Bibeln, Synnerli-
en i Joh. 15. Der i stället för ordet Paracleet eller Trostare, som Chri-
stus säger Hans Fader skall sända, de påstå at Mahomet tillförene stått,
med mera sådant. Englarne säga de vara Corporelle, och intet fri
från att ännu kunna synda: Menande at den som tror Alcoran,
skola Hann bliswa salig. Hwilka de annars wida den Heliga Skrifts
Lärdomar, wet hwar och en som läst Alcoran. Deras gemensamme
Troos-Articlar äro sju, deraf 2 böra troos, och desse gioras. De
förste twänne äro: At det bara gifwes en Gud, och at Mahomet är
Hans Prophet, hwilket de angeligen då de kallas till bön, utropas med
följande ord på deras Moskeer: Allaa Akbar, Allaa Ak-
bar, Aschhadu. An la Illaa Illallaa Aschhadu Anna
Muhammed Dann Resulul Laa Haigia Las Salba Hai-
ja Lall Salhaa Allaa, O Ackbar La Illah Haa Al-
lah Haa. Som skall wara: Gud är stor &c. Jag förkänner at
det bara finnes en Gud, och Mahomet är Hans Profet &c.
Dessas tillägga uti Sin bekännelse, at Ali är Guds vicarius; men
Sunnit willa ändog Turkarne höra ihop, hwilke utom desse äro så
förmycket, at ingen som afsäger denne Troosbekännelsen
skiljer sig med lifwet, om Han är af annan lära, däresst Hann
gifwer omskiära sig; men sådant höres ej här uttas.

De 5:ne andre punkter, som föreskrifwas till at göra, äro:
1:o Kroppens Twående, hwarwid de hafwa många Regler, och
ofwan sins emellan skiljas uti. Sunnis låta wattnet rinna
ifrån Armbogen ned till händren, deremot Shjais twertom, wå-
ta händren först, och så latat löpa längs armen, med dylike flere
curiositeter. 2:o, Bönen, hwarom nedanföre skall talas.
3:o, Almosogifwande. 4:to, Fastande, hwilket de högeligen
observera, och utom andre Tider praktisera hela månaden Ra-
madan igenom, stadnerande då, at Helfwetet är stängdt, och Himelen
öppen, så alle som då dö, säkert bliswa Salige, och änteligen för det
5:te, Pelegrimsfärd. Denna förrättas gemenligen till Mecca,
och det åtminstone en gång i ens lifstid bör göras. Ifrån
forna tider afgick fordom alltid ett Skepp, lastadt med Skänker och Pele-

grimar, till den orten; men sedermera har en sådan helig jfwer tämmeligen afkålnat. Om man skall tro Tavernier, lära Europeerne som här wistats intet hafwa ordsak at wara misnögde med denne färd; emedan dessa ifrån resan hemkomne Helige, stundom i sin blinda jfwer begingo åtskilligt öfwerwåld. Han berättar den wanan warit hos somlige, att wid hemkomsten springa med en förgiftad dolck i kring gatorne, och nesticka hwem de råkade af andre Religioner, troende därmed giöra Gud och Mahomet en tienst, och blefwo de af peublet som Helgon ansedde, i fall de omkomo i sin nyt. Wid Suali, hamnen af Surat, har åhr 1662 händt, at en sådan Fakier på en gång nedstuckit 17 Hottendare, innan han sielf blef dräpen, hwarpå dess kammerater reste ett stort monument öfwer kroppen, och fast än det stadigt af Europeerne nedrefs, restes det af de andre altid opp igen, som där förrättade länge sin devotion till den aflednes hågkomste.

Morerne äga uti Surat ett ansenligit antal större och mindre kynkor, som de kalla Moskeer, hwilcket är ett brutit ord, af Meschid. De fläste äro bygde med Cupoler eller kupige hwalf öfwerst på, samt stundom småpelare å ömse sidor af ingången; några hafwa och så Minarets eller höga Torn; dock desse äro få, som förr är sagt. Utanpå äga de inge synnerlige Zirater, och ännu mindre innan före; Wäggarne ses helt släte och hwitlimmade: Ty alle Mahomethaner hafwa en styggelse för bilder, troende at de å ytterste dagen, skola fordra sine siälar igen, af dem som låtit giöra eller måla dem. Uti den wäggen, som wetter åt wänster, är ett hål, som de kalla Kebla; Detta utmärcker belägenheten af Mecca, hwart åt de wända sig under Bönen, och mitt för ingången är en stohl, 6 eller 7 trappsteg hög, med lestänger å sidorne lika som en Trappa för ett hus, hwarpå Prästen står, då han läser för dem. Utan före hwar och en, finnas wäln Thanekar, at twå sig uti, innan de börja Guds tiensten, warande ofwan på dem altaner, derifrån deras Mårwaser eller Ropare kalla folcket till Bönen

Ute Skier här 5 gr. om dagen; 1mo, 2 Timmar innan Solen går op. 2do, strakt efter dess Opgång. 3tio, En half timma efter middagen. 4to, just det Solen går under. 5to, och Twå timmar derefter. Roparen gifwer hwargång förut tiden tillkänna, som den börjar; han stoppar både fingrarna i Öronen, wänder sig först åt wänster, och sedan åt de 3 andre wäderstrek, och sägande den förr nämnde Trosbekännelsen: Jag har likwäl anmärkt, at de hela den så sagta ut, at fast än jag med flit stått och lyts intill, kar iag knapp nast kunnat hört orden, så ingen under är, det så få åhöräre samla sig, och ofta Prästen och Roparen ensamne utgiöra hela församlingen. De lämna sina Tofflor utan före, då de skola gå inn i Bören, och Twå sig om föttren och händerne, hwarpå de falla på knä, slå hufwudet emot marken, och oppre sin Tros-Bekännelse. Prästen läser sedan opp för dem enn bön, utur en Arabisk bok, hwaraf de kanskie ingen ting förstå, och slu sedan med Guds och Mahomets åkallande. Fredagen som är deras Sabath, brukas ingen annan widlyftighet, som iag kunnat mänka ann annars, hwad orsaken är der till wet jag ej, om intet Morernes ringa åhåga för Religion; Ty de handtera sådane saker mycket kallsinnigt, och profanera ej allenast sielfwe sine Moskeer: utan och så bry sig intet om at främlingar gå derinne. En sak, som i Constantinople kunde kosta lifwet, om man ej wille blifwa Tunk.

Morerne tillåta inga af sine Fruentimber, at besöka Moskeerne, så man således aldrig får se nogra där, icke ens af dem som bruka pubiquet gå på gatorne. De hafwa twifwels utan wäl sinnat, hurulledes hos en dehl Nationer, Könen under Täckelse af en devot omgjängsel, besöka hwarandre alle Timmar, och i alla platsar, utan nogot anseende till en nödig anständighet, och ofta giöra Religion till ett Täckelse för sine immoraliteter, så det derföre ingen under är, om de welat uteslüta dem ifrån sådane rum, som de inbillat sig så farlige för det swagare könet, och hwarest de derjemte så ringa Lärdom och opp-

byggelse kunde inhämta: Besynnerligen som den medfödde swartsiukan wäl är i stånd, at alarmera dem för mindre ordsaker.

Alle Sjahis, måste hämta sine Chatibs eller präster ur Indostan, hwarest de mäst äro Sunnis: och fast de måste lefwa som Subalterner under Sunnis, äga de dock all frihet, och det bästa bland detta folket är, at de litet bry sig om förfölja nogon för Religion; De hafwa en Öfwerste Präst öfwer sig, som kallas Syat, eller Mufti, af stort anseende, och som bor i förstaden, hwilken äfwen som Nabab med dess fläste Betienter, följer Abubeckers förklaring öfwer Alcoran. Det gifwas ochså ibland dem, åtskillige Ordens personer, de där föra en mycket stränglefnad, dock till största dehlen ej äro bättre än Hedningarnes Jogis. En sort af dem kallas Fakirer, som på hwarjehanda wis plåga sig, at utpräsa ur de nidske Morer, nogon Almoso. Jag har sedt dem, som helt nakne, dragit efter sig Järnkiädior, om hals och ben, af en ansenlig tyngd; andre, som med stora dartar, Skurit sig i kroppen, och mera sådant; emot hwilcke gemene folket wist sig mycket barmhärtige, och ansedt dem som store Helgon. Deras bästa Skiörd, hafwa sådane de åhren som regntiden sent infaller; Ty då stryka de gatorne opp och ned, ropande med full hals, alt för ett: La La Panila; Store Gud! gif oss watn, hwilcket det widskeppelige Folket, som wäl wet hwad olägenhet torckan förorsakar dem, anser för mycket kraftige böner; och derföre rikeligen belönar deras möda.

Åtskillige ibland Hassanisterne finnas äfwenledes, som påstå sig wara härkomne af Fatyma, Mahomets dotter, hwilcke kallas Seijds, bruka gröne Turbanter, och äro i högt anseende. I Drusi Mesgid, eller hufwudkyrckan i Surat, finnas stora hwälfda grafwar, för dem ibland desse, som dö uti och i kring staden. I den största, hänga dubbla Himlar af Sammet, öfwer kistorne, och rundt om stora Lampor och Lantärnor, hwar uti Lius brinna, alla nätter. De lära äfwenledes anse Strutsägg, för nogon besynnerlig prydnad, eller hålla dem för

mogon märckelig Sinnebild; Ty mann finner ett stort antal af dem opphängde både på det omtalte ställe, och i de mäste deras öfrige Moskeer. Morerne Sielfwe, änskönt de annars inga Bigotter äro, nalckas ej dessa Helgons hwilo-Ställen, utan wördnad, dock neka främlingar bese dem, allenast de taga af sine Skor.

Utom Morernes hufwudfördelning, uti Schjais och Sunnis, finnas ibland hwar ocken af desse, åtskillige andre mindre delningar. Det försäkrades at ej fåare än 24 Sådane små Secter skola träffas innom Surat, som alle på ett eller annat sätt differera, dock swårligen kunna urskiljas, ifrån hwaran, om ej på deras bröllop, då Bruden på Hufwudbonaden bär wissa märcken, som gifwa tillkänna af hwad Sect hon är. Somlige af desse gå i sine meningar så wida ifrån hufwud-principerne, så de hwarcken kunna kallas Hedningar, Sudar, eller Mahometaner. Sådana äro Musaei, som observera både Mosis Lag och Alcoran. Molack deremot bruka många Hedniske Ceremonier, och anses aldeles som kiättare; De Sägas hafwa en Fäst, hwars Tid ingen wet, och hwilcken blifwit dem strängligen förbuden at fyra, då både könen samla sig i ett mörckt rum, på en dem allena bekant ort, och der begå sina mysterier, gifwande sedan hwarannan wissa märcken, så den ene känner den andra igen, när de komma ut. Det är annars en allmän anmärckning med alle Morer, at deras seder i många dehlar blifwit blandade med Gentivernes. De Rådfråga Braminerna om onda och goda dagar, nyttia deras widskeppeliga Läkomedel, och äfwen månge af de store Herrarne, wid Hofwet, tillåta ej allenast, utan opmuntra äfwen hemligen sine Hustrur at dö med dem, så man i Dehli har efterdöme af Sådane, som efter deras Herrars affärd, slutit sig inne, och med huset brändt opp sig Sielfwe.

Det finnas likwäl månge Sannskyldige Mahometaner, som Persianer och Araber; äfwenledes de Kaffrar, hwilcke här stamma ifrån Affrica. Men igenom Muscat och andre Arabiske platser, hitkommit, de där påstå at wara de ifrigste Mahomets efterföljare, i Gulzurat, och tillägna sig namn af Sidi eller Herre. Desse

alle föragta så de andre, åtminstone dem, som ifrån Gentiver om-
skiftads och blifwit Mahometaner, dem de kalla Bårah, at de ej
willa alliera sig med dem. Den rike köpmannen Tockeriden, som
hade så kraftige medel at recomendera sin allience med, feck försama ord-
sak af slag af Osman Schillebij, när han friade till dess dotter; så det såle-
des här går helt annorlunda till, änn hos Turckarne, där de räkna för
en stor sällhet, at giöra Proselyter, och hwilcke där, framför andre opp-
höjas och ähras.

Morerne brucka at fira åtskillige fäster, som mästedelen äro orör-
lige, och angå Religion. En och annan inföll woro wi woro här, och be-
synnerligen den på kallade Abrahams Offers Fäst, den Morerne
nämna Backeriet, och Persianerne Haijt Corban, hwilcken so-
lenniserades den 30 Octob.r åhr 1750, som war den 10 af månaden
Zilcadé. Gouverneuren for då ut prägtigt klädder, sittande på
en gyllende Thron, som bars af en Elephant, och omgifwen af alle
sine Högste Betienter, underhafwande, och Milice, som giorde ett
nog widlyftigt följe: Canonerne låtades på Castellet, och de förnäm-
ste af alle stånd, Handtwärckare och flere Surats inwånare gior-
de för honom sin opwagtning, under det, at helt tunna löfgior-
de af förgyldt Silfwer, ibland menigheten af Skattmästaren utkastades.
Fordom när Castellet af en Independent Nabab förestogs, war denna den
enda dagen i åhret, som han ägde frihet at komma ut, och till ett sken
af samma sed, fortfares med en sådan procession ännu, fast omstän-
digheterne äro ändrade. Alle förmögne Mahometaner slagta-
de denne dagen får och Getter, som deras präster med flere ceremo-
nier signade, under det 2 gröna Mahomets standarer, höllos deröfwer,
och en stor samling af Instrumenter, instämde ett obehageligit skrän,
hwarpå peublet delade köttet af de döde Creaturen med stor begiärlighet
sins emellan. Detta Skall wara en föreställning utaf, huru Abraham
på Guds befalning, wille offra, som de säga, sin son Ismael (: intet Isac)

om omkring Sedan den samma emot en Wadier, och är en bland Ma-
homedanernes förnäste Säster. En annan ej mindre högtide-
lig till högkomst utaf Imam Hasseins dråp i kriget emot Ye-
zid Califen af Damas, tilföll den 29 Nov:br samma år, och firades
allmänhet af Perser. Den fastad i 10 dygn, då där intet annat sågs,
än ständiga processioner. De hade föreställningar af hela Staden,
och den tillgående, med Bilder, Hästar, och dylikt, af tjocka målade trappor,
som i sig sielf intet var värdigt at åskåda, fast största nöjet bestod uti
den otroliga mängden af folck, som vid det tillfället var samlad.

På Trettonde året eller förr omskiära Morerne sine barn, att
derom de snart lära sin Trosbekännelse och Religion. I giftermåls-
ärender beror det äfven så litet på kontrahenternes eget val, som hos Jen-
tilerne; Brudgummens mor och Systrar, bese Bruden och utröna dess
egenskaper, hvarpå Fadren friar för honom, och utsätter Brudskat-
ten. Sedan han då med mycken stål ridit till Brudhuset vigas
de samman af en Cazi, eller domare, med wiga Ceremonier. Bröllopet
firas så strax derpå, varande äfvenledes uti Zürat bruckeligit,
att Brudgummen, lika som hos Banjans, efter solenes nedgång ledsagas
till sitt af sine Slägtingar och Parnater, kring de förnämste gatorne,
utan tillåter dem at hafwa 2 hustrur: men utom dessje äga de för-
utom ett ansenligit antal Bihustrur, eller Grillor, hvilcka ständigt
innestängda hållas i Deras Seraglier eller Haramer, der de opwaktas
af svarte Snöpingar, som en stor del äro födde Hafrar. Det får ut-
om dessje ingen se dem, mera än Herren sielf, och en annan Dienstareiengång
förbi eller tala om dem i Hans närvaro: Ett barn med begiärlige ögon se
uti Haramen, beskyllerligen om det äger nogon öppning åt gatan, kan intet
annat afvakomma, än en allvarsam påminnelse från Hans Herren, at för
framtiden innehålla des med, och risqven är för stor, och faran näsan för säker,
att bjuda till det samma igen, Sedan man en gång blifvit svarad.
Så snart hustrurna kommit i mans eller fast mera sin Herres hus och hö-
rat sällskap med anhörige på man Sedan: Sielfve Fäderne å-
tunda ej bryta emot en Sedvane, som de sielfve i sin tid warit mycket
om at bibehålla, varande de fläste bland dem af de Säder, som anse
deras Barn (: åtminstone Döttrar:) som en olägenhet påföljd af deras ungdoms

nöijen, hwilcka, som de gierna skulle sedt at de intet följdt deraf, så om fatta de med intet ringa nöije, all lägenhet, at giöra sig frie ifrån denne börda. Detta twungne och ständige fängelse, gier anledning till tusende tals intriguer, at kunna insinuera sig hos sin man, eller på annat wis stilla sin lystnad, opwäckande en oupphörlig jalousie, alla dessa hustrur och frillor emellan, som plågar dem med misstanckar, afwund och hat, dymedelst de flästa leda ett ömkeligit lefwerne. Emedlertid felar intet af det som tienar till deras ro; alt tilbehör, kläder, oppassning, med mera, är prägtigt och tillräckeligit; och de som framför andra hunnit at betaga sine män, kunna intet seijas må så illa, emedan de oftast ensamma styra dem helt och hållit efter sitt egit behag.

När nogon dör utan arfwingar, hörer opwarlåtenskapen stora Mogel till; dock är at observera, det bland de store som wid håfwet hafwa tienster, tager han alt hwad de lämna efter sig, och gifwer Barnen hwad han sielf will deraf. Ibland medelmåttigt folk, få hustrurna först sin Brudskatt ut, och sedan delas så, at Sönerne taga dubbelt emot döttrarne. Hwad bruk de hafwa med sina döda, och hwru de digta at Englarne Nikker och Monkir förhöra dem så snart de blifwit jordade om deras Tro, och flere sådane Fabler, finnes alt hos dem igen, som om Mahometanernes lära nogot skrifwit, och gås derföre förbi. De opresa af sten och ler, åtskillige minningsmärcken, öfwer de afledne, både inn- och ut om staden, besynnerligen wid wägarne; Swifwels utan att bibehålla håg komsten af dem så mycket längre, och påminna de förbi farande om sinn dödlighet: En moral, som wåre gamle förfäder äfwen woro nog måne om at inplanta.

Alla stora Herrars frillor, bewaras och underhållas i seraglierne, och af lägga till teckn af sin sorg, alle sine ringar och Zirater. De änckor som ärna gifta sig igen, må intet giöra det förr änn 4 Månader och 10 dagar efter mannens död; men alla som ämna förblifwa i sitt änckiostånd, brucka stadigt hwita kläder.

IXde Capitlet
Om De Indostanske Parseer.

Det Indiske Laget af Surats Flugtvide Inwanare, äro Parseerne eller Par-
sianer, ett flitigt, enfaldigt, stilla, och oskyldigt folk, som så tillsedor, som
skapnad och hy wida skilja ifrån de andre, warande mycket twiktare än
Mohrer- och Gentiverne, fast nogot bleke; doch annars af wackra lineamenter
och stygsom lemmar, och kann väg försäkra det man näppeligen itti Europa
skall finna så allmant wackre barn, som deras.

De härstamma ifrån Persien, deraf Indianerne tagit anledning
att kalla dem Parseer, och äro lämningar ifrån detta Landets älsta inbygg-
are. Man namner dem därstädes Gebers och Gaurer, som betyder en
Afgudadyrkare, och äfwenledes Atoch Peres eller Eldens tillbedjare: hafwe
warit de sine förnämste wåningsplatser i Caramanien, wid Persiske wi-
ken, och Synnerligen i Provincierne Yezd och Kirman, hwarest de
med mycken id och flit idka och opoda Landet, så det liknar ett para-
dis emot det Mahometanerne innehafwa. De fabricera derjämte åt-
skillige Ylle och Bomulls wahror, Täpeter och dylikt, hwilcka för sin finhet
och godhet mycket wärderas bland Persianerne, och fast deras antal i hela
detta stora Rike, ej tros öfwerstiga 80000 personer, göra de det likwäl langt
större gagn, än mångdubbelt deras Number af Mahometanske Inwanare.
Uti och omkring Surat finnes, en ansenlig Samling ifrån dem, och förs-
tås det de ej äro färre än 20000: Familier, alle arbetssame och ständigt
sysselsatte: Så at de med skäl må anses, som de nyttigaste Lemmarne i
hela staden, och kanske de ende, som den för största delen har at tacka
för sitt flor. De flesta af Stadens Fabriquer i Silcke och Bomull,
drifwes af dem. Alle Skeppsbyggare, Snickare, och flere handtwerkare,
(utom Skomakare och murmästare:) bestå af denne nation, och ensför
dehl idka och opoda äfwenledes marcken och åkerbruket, Synnerligen
wid Bomes, hwilcket de anse som den yttgedigaste, ädlaste och Gude
behageligaste Sysla ibland alle. Deribland finnas wäl och så handa-
lande, fast mycket få: En och annan Sades bo i Bombaij om två
till tre Leck Rupeers egendom, de öfrige äro dagtagare fast sitt tragne

arbete ej rike. De nöja sig med sin dageliga utkomst, och tåla aldeles inga tiggare ibland sig, utan drifwa dem som äro late till arbete, och underhålla sådane, som för ålder eller sjukdom ej förmå giöra nogot, så man kan säja, at oförtrutten flit och kiärlighet emot sine Tros förwanter, äro dem medfödde. Dygder som de i sådan grad utöfwa, at Christne af dem borde taga efterdöme!

Ett stort antal af dem tiäna Europeer- och Banjanerne för oppassare och drängar, och äga den Characteren at wara trogne, och måne om det dem anförtros. Hurü wida det första har sin rigtighet, kunna de bättre säga som det försökt; men wist är, at de intet äro frie för egen nytta; åtminstone må man intet genom dem giöra nogon synnerlig handel, emedan de sällan försumma, at taga sin dehl der utaf, utom at de tillägna sig en liten procent af hwad de sälja eller köpa, som Customada af dem kallas; dock sådant är en wahre de fått med obekante Europeer, som man lätteligen kan opphäfwa, endast man sielf dingerar sine affairer.

Allesamans bruka sitt Skiägg, som äfwen som håret är swart, hwilcket sednare de raka af, behållande allenast, som Gentiverne en tofs wid hwart öra, den de kalla Djulfan; dock weta ej nogen orsak hwarföre de hafwa det, mera än at Deras Lagstiftare så befalt. Ej klädnaden är ingen Skillnad, ifrån Gentiverne: De hålla sig alle snygge, och ömsa merendels hwarannan dag en råck. Det enda märcke hwarpå de kännas ifrån andre, är en yllen slingad sno, som går dubbelt om lifwet, inunder den öfre råcken och giördelen, hwilken med 2ne knutar, wid halfalns distance ifrån hwar annan, är sammanfästad, dem ingen annan må knyta, i fall de gå up, är en Präst som det med wissa Ceremonier förrättar. Samme sno nämnes Kasti, och bäres utaf dem alt stadigt, allenast när de twätta sig i floden, drages den öfwer hufwudet af; De få ej nämna ett ord, så länge den är afflagen, och när de stiga utur wattnet, wefta de 3ne gångor med flata handen ifrån sig, innan den påtages igen, för at hindra som de säga, hin onde

at äga nogon mackt öfwer dem.

De hafwa i månge mål Skiftadt sine fordne seder, och borgat nye af Hedningarne Härstädes. Synnerligen det ibland annat, at de hwarje morgon kwätta sig uti Ko-Urin. Likaledes synnes troligit, at deras Diät blifwit mycket efter dese Sednares rättad; Ty de nyttia nästan ej annat än miölck, Smör, ägg och Grönt, samt dricka sällan annan liqueur än waln, fast än Win ej är dem förbudit. Kor och Oxar agta de högt, och willa intet äta af deras kött, änskönt nöden woro aldrig så stor; fast de wäl hafwa frihet, at nyttia wise andre Creatur, till sin födo; Deremot giöra de sig intet samwete att döda skadeliga diur och kräk, warande äfwenledes en dehl bland dem, Skyttar, af hwilcke man kan få det enda willebråd som här wankar. I öfrigit ha de mycket måne at ej Europeerne röra deras kiärill, hwaruti de laga sin math, och flere dylike med Gentiverne gemensamme bruk; dock gå ej alteles så wida, i wid skeppelse med dem, som dese Sednare.

Ibland alle Creatur, hålla de näst Kor och Oxar, hundar och Tuppar i synnerlig högagtning, och mäst de förre för sin waksamhet.

Då nogon är Siuklig, och ligger i sielfwa dödsångsten, föra de altiden hund in till Honom, på hwilckens ögon han fer helt stint, hwande dem äga så stor kraft, at de fördrifwa de onde andar, som förmenas plåga patienten, och derföre bringas altiden med till grafwen, när den döde ditföres. De föda och så ymnoghet af dese Creatur, sägande, at hundarne ej kunna tala och säja ut sin mening, och derföre böra opåminnande hafwa sin math: Ja, det berättades och så, at åhr 1747, enär stor brist war på Rijs, så månge Tusende af de Late Gentiverne Creperade, utdelte Parseerne öfwerflöd math åt hundar, under det de utan medömkan, ansågo, huru de förre af brist på födo, hopetals försmägtade kring gatorne.

Uti Surat bo en del Parseer, in uti sielfwa staden; men de fläste hafwa sitt tillhåld i deras egne Qwarteer, i Förstaden; De äga ingen annan öfwerhet, än at de utwälja en eller Twå blandsine äldste, hwilcke föra ordet för dem hos Morerne, då de Skola anföra nogot beswär, warande annars underkastade den Morske Jurisdiction, som de öfrige Hedningar. Det är och så märckeligit med dem, at de, lika som Judarne Tro, det en gång deras Lära skall blifwa härskande,

och at de ännu skole blifwa rådande Herrar i Persiske Riket, och den af Greker och Mahomethanerne förstörde Monarchien åter upprätta.

Allesammans äro, utom sin sysla, Ignoranter ända till och med deras Präster, hwilcke intet stort mera förstå, änn gemene man. De bruka Gentivernes Språk och Bokstafwer (: Conf: p: 122:), hafwande förgätit eller förlorat sitt gamle mål. På Astrologien, förstå de sig icke alt för wäl, ty de räkningen hos dem skiljer derutinnan ifrån Gentivernes, at de räkna 365 dagar på året, och 12 månader hwardera om 30 dygn, utom den sista som har 35. De wille annars passera för synnerligen accurate i sin Chronologie räknande åhr 1750, den 10 Octob: när deras Hyähr inföll: 1119 åhr och 21 dagar förflutne, sedan första tiden de anlände ifrån Persien till Guzerat.

Med denne deras flyttning ifrån sitt Fädernes land, berättas Sälundaboerna tillsammans. När Araberne under Omars anförande intogo Persien, och twungo Inwånarne at antaga Mahomets Lära, bleffwo de, som intet wille lefwa under förtryck, twungne at begifwa sig, en del till de Östligaste delar af samma rike, hwadan de widare flyttade in uti Indostan, och de andre togo sin tillflygt midemot Persiske wiken, hwarifrån de likwäl woro förstöte de, så ingen annan åtwag dem öpen sjö, än at på Sion söka sin lycka. Wid lag 1800: Skiäror, Sagas satt ut i åtskillige Fartygifrån Jomburon och Cape Jasques, för at söka ett roligare hemwist; de drefwos länge omkring på hafwet, och måste delen skingrades ifrån hwar annan, så allenast 4 Farlyg som höllo tillhopa, sedan de afbrist på Proviant och troligen ledit, opsökte Guzeratiske kusten. Detta har skedt omkring nalen, och det första de bleffwo warse, war en opstånd eld, hwarifrån de sägo höra hundarne skälla, och Tuppane gala, hwilket de stracks togo för ett mycket godt förebud; och härigenom Sagas blifwit styrkte i sin mening om eldens helighet. Det wälkomna, som de 9 dags eldens gaf dem, rörde dem äfwen så mycket, at de trodde sådant skedt genom en besynnerlig försynens skickelse, och dess före som en sällig sammanhet, annu wisa all omhet för same kusk. Indianerne som bodde wid stranden, hwarest de landade, togo och så wäl

ort dem, och som det snart förmärktes at de voro ett godt enfaldigt folk,
gingo dem ett stycke land, jemte sig at bospå; De flåste stadnade omkring
sant, och mycket få qvarblefwo wid Nunzari, och Gundiva, där de först Landsse-
n och hwarest nogre ännu bo. De säga sielfwe, at ej flere än 4 Familjer, an-
ommos på denne Kust: Ett besatt, af åkerman, ett af handtwerkare, ett af
ygtes och ett af Adel, warande ännu de ibland dem, som gifwa sig här stama
ån Darius Codomannus, och weta räkna oppåt Aner in till Honom,
ch den store Historie-Scribenteren, ingen kunnskap, så wida jag kan märka
ifwa, finnes om denne Monarches manlige afkomande, som Honom ef-
terlefwat, så framt man ej will taga Auctor ifrån Cassandra till hielp,
som med Honom skattera en Artaxerxes, som under Orondatis namn lef-
ver efter Fadren. Man må wäl tro at dese Persiske Adelsmän, intet be-
komma Alexander: De må wäl ock så få minsta den förnögelsen at tadla
den ärregirighet, sedan de Aldre Honom som hufwudet af sin olycka, och
som hwilken de mena, at hanske den Kongl: Persiske Thron ännu kän-
na wrid besluten af den gamle Kunga Stammens Hoffer
ruvat de andre Skeppen tagit wägen som woro med dem i följe, weta
ingat berätta, emedan de aldrig hört af dem: Emedlertid är troligit, at
ångot emmellådes stadnat, och nedsatt sig. Det är nogot märkeli-
att man läser uti en Arabers Abu-Zeid al Hassan's resa af L'
bbe Renaudot öfwersatt, och skrifwen wid Åhr 915: at när Chinesi-
a Rebellen Baichu, inbog Canfu (: eller somlige mena wara Staden
anton, dit många Araber då handlade:) ihiälslog han åtskillige Chinesser,
ch bland: Mahometaner, Judar, Christne, och Parseer. Commendeur
Borgewin anmärcker Cikaleden, det Han i Sydsion präsanten Ö,
wars Inwånare förde ett oskyldigt lefwerne, och skildes ifrån
ndra Indianer, synnerligen derutti, at de tilbudo elden, hwar af
an wille sluta, at de måste wara Lämningar af de gamle Per-
aner, som genom Skepsbrott eller på annat sätt hit kommit och äkta sig.

Hwad beträffar dem som Landwägen inkommo och ned-
atte sig på Indiske gränsen, så finnas derutaf, inga flere igen.
Samtlan begynte först förfölja dem, och när Shjah Baboer
inbog Indien sednemera, ihiälslog och åtrodde han resten, åtskil-
ige få som blefwo Mahometaner, och läto omskiära sig:

warande Sålunda inge ibland dem lyckligare, än de som råkade in ibland de enfallige Indianerne, hos hwilcka de ännu i denna dag lefwa i bästa enighet, obeswärade för alt samwets Twång.

Jag har hast månge Conferencer, med de Skickeligaste af dem, för at utspana deras Religions Satsar, och få rätt underrättelse om de wärckeligen dyrcka Elden som en Gud, efter allmännhetens berättelse; men i stället för ett rent Swar altid tilbakars i starkpassion, blifwit tillfrågadt, hwem som Skapadt all ting? Om elden sådant kunnat åstad komma, och om intet man borde hysa så mycken god mening om dem, at åtminstone tancka, det de, såwäl som andre menniskor hade förnuft nog, at begripa detta wara absurt. Emedlertid, de myckne Ceremonier, som de brucka wid eldens handterande, och den stora wårdnad och omsorg, som närmare kommer en dyrckan, hwilcken de wisa för detta Element, sätter mig, det föregående vagtadt, i den tanckan, at ibland den enfalligare hopen hos dem, äfwen som bland andra Nationer finnas dem, hwilcka i sin yrhet mistagan wärcket för Mästaren.

De som wäl i sin Religion äro underrättade (: Ty jag har råkat dem af deras präster, som ägt derutinnan tämelig måttelig kundskap:) förklara Sålunda sin mening. At det gifwes en Ewig Gud som de allmänt kalla: Paname Jesda eller Cuddaj, och flere namn, hwilcka de hafwa på Honom till 1001: st:n Den same är enrådande, aldeles fri, och har skapat wärlden. Under Honom stå 7 andar eller änglar, som äro Dess Tienare, de där hwar och en hafwa sin beställning, hwarföre de måste giöra Honom Räkenskap; Den förste, Hamasda, lager wara på Menniskian. 2do: Bahman, drar omsorg för Creaturen. 3tio Ardabast, är elden och bewarar den. 4to: Sarjwar, äger opsyn öfwer metallerne. 5to: Aspandat öfwer Jordrucket. 6to: Khårdat, öfwer watnet, och 7mo: Ammerdat, öfwer alle wäxter och Träd. Jämte dessa finnas 26 mindre warelser, som tillsammans kallas Gesbo; men annars äga sine särskildte namn, bland hwilcke somliga af de Himmelska Kroppar äfwen inbegripas, dem de tro allesammans äga en Siäl; Dessa Gesbo tillägnas och så

Författningar, och fast de wäl tillstå, at de intet utom tillstadielse af Gud
kunna göra menniskan något, anropa de dem ändå, såsom de der mycket
genom sine förböner kunna uträtta utom detta Hafwens 2:ne Principier,
Elna, som är opphof för det goda, nämna de Ljuset eller Ormasd, och sam-
me namn tillägga de äfwen Gud; och det Andra, eller opphofwet för det On-
de: Ariman eller Buk, som de säga wara samma, som wi kalla
Diefwul. De tro det ej wara uti dennes magt, at göra dem allan tillstå-
delse ondt; men försöka icke desto mindre at förföra honom, såsom ewige
Guden gång kunde hända, i fall hann finge frihet.

Det är wist, at de wörja för wordnad för elden, och Solen; men de påstå,
som förr blifwit anmärkt, at intet därmed mena annat än Gud, hwaraf
de Elemente är ett emblem, och hwilket för den stora nyttan det gjöra men-
skan, är det tienligaste at afbilda honom. De säja ock så, at i Persien,
uti berg, i Provincien Kirman, den ewige eller stadigt brinnande elden finnes,
som för 37 Seculä, i första Persiske Konungens Hejjomerse tid blifwit an-
tänd ifrån Himmelen, och stadigt där underhålles. De wilja aldrig slukа
någon eld, ehwem den antändet några hus, dämpa den med jord, men ej
med watten, hwilket Tednare de ej eller låta se at någon Orenar. De tvät-
tа elden aldrig med noget som de anse som orent, eller gifwet stank
ifrån sig, wilja intet äter Sielfwe blåsa opp den emedan de tro ho-
nom orenas af deras ända. Jag har många gånger roat mig med at anse,
när något hus blifwit afputsat, huru af Persiske barren, hos hwilke
denne wördnad för elden inplantas med målet, nogre lagt sig öfwer hus-
bred, och fram mumlat det förstå som nöjeligit wardt en hop med böner,
utan at de torde röra sig ur stället, så länge en gnista funnits qwar deruti.

Då de om månaden gjöra sine böner, som helt fort fram-
mumlas emellan Tänderna, wända de sig emot opgående Solen. De
bedia 5 gånger om dagen, och om någon kommer dän, och förstör dem in-
för den samma, springa de mycket hastigt tillbakars, lika som de
blifwit förskräckte, begynnande å nyo. Så snart de års bortgångne,
som hänvisat dem. Jag wet ej om de hafwa nogre wecko-högtider,
men den förste och 20 dagen i hwar manad fira de, äfwen så wäl
som wise fester, för hwart Element, då de inslutа sig i sanskilte hus,

Som skola tiana för kyrckia, och med galler för fönstren äro förwarade.
Derstädes två de sig i ho-linn, och en af solen optändeld sattes fram på ett bord
derföre deras Bröster, som kallas Dara-bellet Herbod fram mumla sine böner
bidande under detsamma, ett kläde för mun, eller hålla handen derföre, så ej
det heliga Element skall oskäras.

Der finnas ofwanledes ibland dem Secter, som likwäl intet annat
äro, än en Reformation ifrån de willfarelser och Seder, som in smygt sig
uttaf Gentivernes Lära. En ähr-makare, som närwarande Mogol Ah-
met Sjah, för det han presenterade Honom en wacker Mulåsna gierd
till Khan, fast han intet nogot ägde at underhålla sin nya wärdighet
med, ännskönt Darius Sages warelsen af hans förfäder, hade begynt
här med, och ägde många medhållare: Så att Han war i gott hopp, at
bland sine Landsmän förwärfwa sig, ett odödeligit namn. Twifwels
utan lärer han ment ett sådant tillbud anständigast för sig, som
gudtenderade till en så hög härkomst, at derigenom wisa ett sin
färdighet, och hållit före, at så i Persciske Almanachan annoterad för ett
Helgon, wore just intet en sak till föragtandes, enär han fant att annat hoppa
icke, at få nyttia det hedersställe, hwartill den förmente bördan berät-
gade Honom.

Sin Lagstiftare kalla de Zerdusch och Zertoff, som skall wara
Zoroaster, och blifwit föd i Persiske konungens Gustaps eller Hy-
staspis tid, den 14de i ordning, ifrån Nejomarse. De säja Honom wa-
ra boren af en Chinesisk moder, som förut hafft Gudomelig uppen bar-
else, det af Hennes Son skulle blifwa en stor Profet. Berättande widare
hwilken han nedfördt deras Lagbok ifrån Himmelen, omwänd Gudagud
ifrån sitt afguderi, och mera Sådant, som smakar för mycket af fabel,
för att behaga Läsaren.

Denne deras Lagbok nämna de Zend pasend Vasta, och
berätta honom innehållet, jemte grundsatserne af deras Lära, 2ne andra
delar, om Natur- och Stiernkunnigheten; men säga sig ingen afskrift
äga derutaf, utan at deras Persiske Landsmän bewara den samma.
Emedertid så berättar Chevalier Chardin, at Sjah Abbas den store,

giordt stor frågan der efter, och äfwen gådt så långt, att han låtit döda deras öfwerste Präst; dock ändå ej kunnat få den, så han twifwelsutan läur warg förlorad.

De tro, at en af de mindre andar håller ständigt opsigt öfwer menniskans gierningar, som han noga antecknar, och när de dö, förer deras Säler in för wisse tillsatte Domare, de där tilldöma dem som wäl lefwat, Timelen, dit en ängel ledsagar dem; men de onde helfwetit, hwarest de plågas af ständig brand, och allehanda förgiftiga Diur till 1000de år äro förbi, och wärden blifwit förgången, samt en ny skapad, der uti de åter igen Skola lefwa å nyo.

De ställa Nativiteter för sine Barn, och bruka giuta watn på dem, som tiänar för en renelse; men gifwa dem ej sitt Casti eller Religions märke förr änn de nådt 12 åhr. Allesamans nöja sig med en hustru, dock om hon under en wig tid är ofrugtsam, få de lof at taga ännu en till, fast sällan de giöra det. Männerne gifta sig intet gierna andra gången; men hustrurne, få å nyo taga sig man, sen den förre är död, på det de ej må falla i frestelse, at bedrifwa nogon otugt, som hos dem är en grufwelig synd, och aldrig skall höras utaf. Att dö barnlöse, är en den största wanhåra; och ändå så hafwa de en ganska dryg swårighet när de skola gifta ut sine söner, emedan det är brukeligit at gifwa Brudens föräldrar och anhörige, ansenlige Skiänker, som ej kunna giöras, utan mycken kåstnad, och därföre träla och slapa de fattige, som hafwa barn, altstadigt, beröfwande sig esomostast nödigt lifsuppehälle, för at få dem wäl från sig gifte; dock äro sönerne deremot pligtige, at ärfwa Fädernes Skuld. De sätta äfwen så stort wärde på prägtigt bröllop, som nogonsin de andre Gentiver, bruka merendels samme Ceremonier, och lika Calvacader kring om gatorne med Brudparet, som de.

Parseernes sätt at giorda sine döde, liknar hwarcken Mexer= eller Gentivernes. Deras grafplatsar, som äro långt utom städerne, hafwa en hög muhr i kring sig, men äro annars öpne, hwarinnan före en diup grop med galler öfwer, finnes gräfwen, där ofwanpå liken läggas, tils de af solen, wädret eller rof=foglar, blifwit förtärde, då benen falla Särskildt ned igenom gallret.

En Sådan hafwa de också halfannan mil ungefär ifrån Surat; men alle försäkrade mig, at stancken på en fierdedels mil omkring woro så olidelig, at ingen kunde nalckas dertill, och därföre stillade jag häldre min nyggirighet, än at giöra mig mycket omak med, at få se en sak, som hade så litet encouragement med sig.

X.de Capitlet

Om Surats Inwånares Närings-Fång.

Således är i korthet anfördt det förnämsta af de anmärckningar, som blifwit giorde om de 3 Hufwud-Nationer i Surat, deras Skilljagtige Sinnes beskaffenhet, Seder och Religion: nu står endast tillbakars, at omorda deras handa Slöyder och näringsfång, en af de angelägnaste; men dersemte Swåraste puncter, som förefaller en, som beser främmande orter och Länder. Det är ingen så mycken Swårighet på utlänske platser, at få begrep om Sådane Saker, som ständigt falla i ögonen, eller hwilcke Inwånarne Sielfwe anse för minneswärde; En må wara aldrig så mycket främling i ett Land, som en will, så felar ändå Sällan handledning derutti; men at få insigt uti det som angår deras inrättningar, hwilcke en dehl anse som hemligheter i sin näring, och andre åter handtera, som Saker, ej just så synnerligen wärde en resandes påagtning, hwilcken endast tros efterse det, som är Curieust och owanligit, der till will mera. Ett långt wistande på samma ställe, gründelig kundskap i Tungomålet, och framför alt Anseende nog, för at förwärfwa sig de förnämste Inwånares förtrolige omgiänge, måste där till, och alt Sådant äro Saker, som ej kunna inhämtas, och förwärfwas på en kort tid.

Det är klart teckn, när nogon begynner med, att föreställa Sakens Swårighet, det han antingen will opphöja sin egen förtienst därwid, eller med ursägter täncker bemandtla sin okunnighet. Att jag intet kann hafwa det första afseendet, lärer ofullkomligheten af det som följer, tiena mig

Ett kraftigt prof; men iag will just intet eller giöra mig aldeles skyldig till det Sednare, besynnerligen som iag måste tillstå, det jag på ingen ting anwändt mera möda, och likwäl i intet mött flere hinder: twifwelsutan till en stor dehl deraf flytande, at mine omständigheter och Sysla ej tillåtit mig all den frihet och beqwämlighet som Sakerne, och min egen böjelse kunnat fordra. Om derföre läsaren intet råkar i detta Capitel, hwad Titulen lofwar, till nöjes utfördt, så är det ej min Skuld; Jag har genom detta förtahl allenast welat betaga all anledning till widrige tanckar, på det jag sedan måtte undwika tillämpningen af Elsophi Fabell, om Berget som skulle föda.

Jag skall aldraförst i detta Capitlet korteligen handla, om de Slöjder, som iag funnit dem idka, äfwen som om deras Jordebruk; och sedermera i de följande biuda till nogot widlyftigare at Tractera om Handelen, som giordt denne ort så rygtbahr.

Det är intet hos Morerne som man får söka efter arbetsamhet; det måste wara alt förlitet behof af Pioner, soldater, och Husteinare, när de skola lägga sig allmänt på handtwärck; och allmännheten af Gentiverne må blifwa mycket trängd af hunger, om de skola wara flitige. Det är fuller wist, att en stor hop af dem, ej felas kraster: Största dehlen sådane wi kalla Bärare, Daglönare, och dylike, bestå af dem; men det går än då så trogt, med alt hwad de giöra, som är mycket beswär wid, och man skall med så stort twång få dem dertill, skolande de sällan företaga nogot innan dagen är halfleden, så man lätteligen kann sluta, hwad de woro beqwämligast före, om ingen nöd twang dem. Således bero de fläste Slöjder, på de flitige Parseerne, och änskönt ibland de andra Twå nationer, äfwen råkas arbetare, så äro de så få, att de förres antal lätteligen oppswäljer dem och man kan med skäl säja: at lika som Banjanerne äro Surats Kopmän, så äro Parseerne dess Handtwärckare.

Deras Silckes och Bomuls-Wäfwerier, Sysslesätta en myckenhet

af dem. Det mästa Silke som här förarbetas, föres ifrån Bengala, hwaraf det sy-
ven så wäl som det öfrige Mogols Silke, producerar af Säfkiede maskar
på olika årstider, hwarefter sedan dey godhet skiljes. Det fördelas uti fyra
Aggiedbünd, är det bästa, och spinnes af maskarne i Novembr. Månad. 2:dra
Schejtabünd, dernäst i Februario och Martio; 3:tie Sawabünd, i Julio, 4:de
Agoribünd, uti Maj och Junio; 5:te Sähbünd, i April och Maij; 6:te Marg-
bünd, som är det samsta, i Januario. I Augusti, Sept:bor och Octob:
Månader, arbeta maskarne intet.

Det är gulagtigt i sig sielf, med det säges at somliege bräka
bleka det med Risang aska. Uti Surat, förwärckas ej mycket
deraf; men mästa delen går till Amadabath, hwarest de giöra af samma,
omnigher Tapeter, Atelaper, och andre de kalla Pattoler, inhwäfta
med gued och silfwer, som äro prägtige och dyre, 40 rr:. annars
hafwa inge andre Sidenstyger seed ibland dem; fast Taffeter och Satti-
ner, inuti Landet Skola tillwärckas, mera änn Chinesiske och
Persianske, som wärit kiöpt samme. Persenne emplogen i det Stä-
ke, och större delen i band och remsor; men synnerligen i sine Allejer,
eller halfsiden, deruti warpen består af fint Bomulls garn, med silfwer
inflag. De hafwa dem af alle färgor, ehwen som randige och ruckige,
och bruka Turckarne och Persianerne medflere, dem noga till underhål-
der, emedan de kalla länge, och ju mera de twättas, dey wackrare
blifwa de.

Deras förnämste Fabriquer äro i Bomull, som årligen
säes, och insamlas i stor myckenhet, wid och i kring denne staden. De
tillwärcka därutaf mångehanda slags tyger, hwita, färgade, och randige
Gingars, medflera af samma och bättre godhet och finhet, hwarpå de
hafwa mångfaldige särskilde namn. Alle samman äga ehwa-
redes en olika bredd, och skiljas derigenom hwart slag ifrån annat.
Alle tyger af en cubits bredd, nämnas Sickhati. Sawagazi kalla-
1/4 d:. Dergazi, 1/2 d:. Tonedogazi, 1 3/4 d:. Dohati 2 d:.
Sawadohati, 2 3/4 d:. och Arachati, 2 1/2 Cubit, som äro de bredaste

Dessa Tamer brukas derföre, at efter som alle Siden och Bomulsstyger wäfwas
af olika bredd och godhet, så när man will utmärcka hwad sort en åsyndar
lägges tremen till, för exempel. Bafftas Savagazi, eller Battola Dobati,
och så widare, då Säljaren strax förstår, ej allenast hwad wahra en å-
syndar, utan och hwad Slag den skall wara ifrån.

Ullom det Bomulsgarn som arbetas opp i Tyger, föres uti en hel
del Spunnen Bomull, af all Slags finhet och pris. Deras råkar der
till brukes, likna wåra ullråckar i Sverige, (: med Råd=tenn:) men
mycket mindre, och lärer hull i proportion, så de med största begwäm-
lighet kunna sitta ned på marcken och handtera dem; De öfrige warck-
tyger, och wäfskolarne, skiönias ifrån de hos oss brukelige i ingen ting an-
at skiljaktige, an at de äro mera simple. För Warpkronor, sättas al-
tså nogre stickor i marcken, hwaromkring garnet warpas, hwars ända
sedan mitt uti stående barn, eller en annan, som ej annat kan göra, har lö-
pande igenom en ögla i ytterste ändan af en lång sprota, hwilcken han helt
fort förer omkring sig, och nystar om de oppsatte pinnarne, tills nyttandet
är endat, då ett annat knytes wid, at wäfwen blir full.

De Swartiske sitzer, hörtlar och tacken, äro tryckte och målade allesam-
mans på grofwa tyger. Cochenille är en för dyrbar färg för desse, utan i stäl-
let brukas en högröd färg, som de pressa eller koka ut ur Gummi Lack,
hwilket hår tages af en sort träd som bäres i Skogen Bär, och annares
ock förekommer i Bengala, Pegu och China. Den Kådan som blifwer
qwar, sedan soluen är ute, göra de Lack=stänger utaf, och sätta an-
nan samma färg på; warande det sämeligen grofft; de brucka ock så
lackna dermed Sängar, Stolar, och annat hüsgerad; dock är alt af ringa
anseende, emedan de ej förstå konsten, eller göra sig möda der med som
Chineserne. Här finnes ock så nog Saffran och andre gräs, som bru-
kas i deras färgerier, och bland annat wäxten Cossuma eller Safflor,
hwilcken årligen sås i slutet af Augusto och början af Septembr:
och hwars blad i synnerhet brukas till färgning, warande denne soluc-
ten af lägst lindrigare pris, än den af Gummi Lack, fast den
ej eller är lika wacker eller sitter så wäl fast. När som

därmed färgas, wäges af wid Tri ser blad, och deruti blandas 1/4 Ser af ett slags gråagtigt frö, stort som ärter, fördt ifrån Persien, som kallas Boschhoints; detta kokas med 2/2 ser wata, så länge tils en half Ser deraf är bortkokadt eller mera, alt efter som färgen åstundas högare eller Swagare, och sedan doppas Tyget deruti. Detta Boschhoints tienar at stärcka färgen, så den bättre tager på Tyget, och sitter uti; men som wi i Swerige ej hafwa sådant, Skulle jag tro at en måttelig dosis af Calcinerad Cyprisk Victriol, Skulle giöra det samma, om ej bättre.

Den myckenhet af stenar och Agater här wanckar, giör at en stor hoop Inwånare nära sig med allehanda Arbete Däruti. De förstå nätt at klyfwa och slipa de sednare, i ringar, dosor, pitscher, diverse pärlor, Knif Skaft, Knappar, &c.ra &c.ra äro och så nog händige med, at limma Sammans och färga hwarjehanda glasbitar; men hwad ägta stenars Slipning angår, berätta de som det förstå, at Europeerne wida öfwergå dem. Det är också wist, at de intet förstå giöra nogre dugelige infattningar, utan här finnas Judar och andre Europeer, som nära sig därmed.

Deras Gullsmedar äro mäst Banjaner; men nog passable Arbetare, Urmakeri, förstå de sig ej på, utan här till brukas Europeer, eller andre Nationer.

Parseerne arbeta och swarfwa af Träd och Elfenben åt skillige Saker, Skiära äfwenledes nätt ut, i Sanguan-Träd, och annat som är hårdt, hwarjehanda deras Små Cabinetter och Lådor med Agat och Elfenben inlagde, lika som Mosaiskt wärck, äro ej fule, och utwisa, at dem ej Skulle fattas händighet, at förfärdiga allehanda dylika Saker, om de fingo handledning.

Här finnas Hiulmakare, Snickare, Timmermän, händige Stenhuggare, men passablé Smedar. Deras arbete är alt Smått och groft, hafwande de nog beswär därwid, och äro annars mycket ohändige i hwad de giöra. Det endaste hwarföre Somlige Indostanske Smedar berömmas, är, at de skola förstå Synnerligen

hårda gewähr.

Deras Tenngiutare, bära sig ej eller synnerligen manerligen åt; De måste af dem sitta på stora Bazarn, hwarest de under opreste skiul hafwa sinn smältugn med sig, som är giord af Ler, likt en stor krukа, med pust på ena sidan, bestående af en stor Ladersäck. Twänne stå och hålla i dess yttersta ända, och då wädret skall samlas draga ut säcken, sedan träda 3 eller 4 personer på honom tils hann blir uttömd igen. Uden ligger nederst i ugnen, och Tennet häfwes ofwapå, som sen det smältat, rinner igenom en ränna ned i de undersatte formar.

Alle deras Skeps-Byggare, äro Parséer, och skall widare framdeles derom talas, när man kommer at röra om sjö-wäsendet.

Krukomakare, swarfwa sine kärill på hiul, som hos oss; endaste skillnaden är, at det ej står öfwer ett qwarter högt ifrån marcken, och dreijas omkring med handen. De blanda helt litet sand uti Leret, och torcka kärillen i solen. Jag har intet funnit at de förstå glassera, menn annars sedt af dem giorde de största Lerkärill, som nogonsin förekommit mig, brukande landsboarne sådane at bewara sin spannmåhl uti, som kunna hålla 3 till 4 Tunnor. Äfwen giöra de ett slags små krukor, som hålla wattnet nog swalt, fast de ej komma oppemot dem ifrån Bassora.

De hafwa här äfwenledes Tegelslagerier, och formera stenarne som hos oss; men bränna dem ej i ugnar, utan nedgräfwa dem i kodynga, som lägges öfwer och under, samt emellan hwart 4de hwarf, warande de stälde på kant, hwilcken bränner dem så igenom, at de blifwa ansenligen hårde. Huru de arbeta med sitt sement, eller Gips, och om deras Architecture, är förr talt.

Det är ofwanföre också nämnd, huru de Canoner se ut som de giöra; Jag har äfwenledes påträffat en sort i surat, tillwärckade Byss-Pipor, helt långa och smala; men kann intet finna, Huru lunda de blifwit förfärdigade, emedan på dem fants ingen swan skrift, utan bota war hel; Lås för gewär, förstå de sig aldeles intet på, dock har jag annars sedt gewär ifrån sindi, både wäl och propert arbetade.

De hafwa Saltpetter nog, och förstå Konsten rätt så wäl som Euro-
peerne at giöra Krut. Med Fyrwärkerier, bära de sig ej eller så
galit åt, fast de måste derüti stå långt tillbaakars för Chineserne.
Deras Qwacksalfware och Barberare, som lika som
i Canthon strijka gatorne i Kring, och ärbiuda sin tienst, med en Spegel
i handen, som de hålla för ögonen på främmande de råka, böra ej eller
glömmas, intet mindre änn Gycklare och Task-Spelare, som wisa
mycken färdighet wid sine konster, och andre sådane. Efter det passar sig,
måste jag och så orda litet om Musik, hos dem. Den består mäst,
uti hårdt liudande Instrumenter, som stora Bassuner, illa skrålande Trum-
petter, och Skallmejor; Deras Trummor äro små, bäras twärsföre mitt
på lifwet, och Runna så slås på både ändar. Tukor hafwa de af
allehanda storlek, och äfwen af den sorten messings Skifwor at klinga på
medpinnar, eller at hålla emellan händerne, och slå sammans, som hos Chine-
serne. Jag har intet hört af alle desse nogot som låtit wäl, hwarken
nära eller på långt håll: Det enda som kunnat passera, har warit
ett slags strängia Spehl, hwarpå de Spelat med stråka, en och an-
nan lustig Tohn, som lykts haft med sig nogon Tact.
Jag twiflar ej på, at ännu finnas flere andre inrätt-
ningar och Slöjder, som ej förekommit mig, warande Skräddare,
Skomakare, &c:a med flit förbigångne; Intet eller äro Bakare
comtalte, som af hwete baka så godt Bröd, och synnerligen Skor-
por, at jag ej i Europa ätit dem bättre; Eller Ättike-präsare,
de som koka Olja ur kokos nötter och Tallyfrö, Slagtare och
flere. Om Parseerne bör det ännu allenast anmärckas, att
en stor dehl af dem, hafwa sin goda näring, af Tobaksplantering,
och starcka dryckars distilerande, och framför alt Track,
som de giöra af Toddy eller Saften af Cocos-Träd, det de hemli-
gen utsälja, emedan sådant Krogerie annars är förbudit.

Fastänn Landet i Kring Surat, äger frugtbarhet nog, undantagande nedåt Sjö-Sidan, hwarest det är nogot Sandigt, så ser man det ändå wara mycket öde och oopodlact, emot hwad det kunde wara.

Jag har farit Landwägen emellan Domes och staden, men på 8 till 10 mihls distance, utom Landets naturliga anseende, funnit mycket få märcken af Inwånarnes flit, och kann derföre ingen annan ordsak tro dertill, än Lättian. Af Morerne må man inga Landtbrukare förwänta, emedan deras principier afhålla dem ifrån all activitet. De Säga: at som lifwet är så kort och ombyteligit, så må man lefwa medan man kann, och opföra sig under det, som i ett ärofract Land, taga hwad en nu får, och en fråga efter framtiden. Gentiverne äro och så arbets Skygge, och utom det att de tycka sig finna liten winning wid åkerbruket, niuta alsintet som dertill kann oppmuntra dem. Mogoll ansees som ägare af all marck i sitt land, och när Såningstiden kommer, måste Landsboerne accordera med Gouverneurerne, om så mycken marck de kunna bruka för det åhret. De betala sedan derföre en Trediedehl, och stundom hälften af hela åhrswäxten, och dristа sielfwe ej af skiära säden då den är mogen, utan i Publike Betienters närwaro, som taga alt under sitt förwahr, tils de fått sin lott ut, som säkert ej blir den minsta, det må sedan gå med jordjdkaren hurn det will. Detta förtryck oagtadt, finner man dock en dehl af den nämst murarne belägne tracten tämmeligen besådd. Nöden twingar Gentiverne därtill, hwaremot Parseerne intet twång behöfwa, emedan de utaf naturen äro arbetsamme, giörande sig en Religions Sats af åkerbrukets underhållande, och derföre wisa, om de Tracter de beså, långt mera omsorge.

De Spannmåls-Sorter, här framalstras, äro: Rijs, Coscos eller Hirsch, Hwete och Maiz, eller som wi det kalla, Turkiskt Hwete. Det första är Inwånarnes förnämsta spis, och wäxer här bara en gång om åhret, hwilcket de Säga komma

af det klacka wattnet som flyter opp år floden, öfwer detta
var, och är sällsigt, fast det tyckes som sådant, om det är något
hinder annars för waxten, Lätt stodo att förebyggas: åtminstone
är jag säker om, at däruti Chineser så wist innehade detta Landet, skulle
det ej allenast se annorlunda ut, utan man skulle äfwen snart få höra
af en dubbel Skiörd. Det sås så snart regnet upphörer, och när plantor-
na äro stora nog, tagas opp, och sättas lika som hos Chineserne stånd för
stånd. Man räknar at det gemenligen gifwer 30de till 40de kornet, i god
tid, och anse för stor misswäxt, om det går under 25te, som i torck-
åhr stundom händer. Det som hår wäxer, räcker ej till för Innwånare,
utan åhrligen hit komma stora partier ifrån Mangelor och Madagaskar.

Hirsch eller Joscos, kallas här ochså Djüri, gifwer öfwerflödigt, och oftast,
100de och 150de kornet; I god tid sättes 3 månd för en Rupée, ähnde de-
fattige mycket deruti af, men emot Bombay och längre Söder åt, finna de ej
så stor Smak deruti. Det inbärgas i Novemb:r, nyttias ej samma åhr
det wäxt; och tros wara nog hälsande.

Det Guzuratiske Hwetet, är för sin godhet kunnigt öfwer hela In-
dien, och sås i slutet af Octob:r samt skiöres i början af Martz. Man
räknar 30de och 40de kornet ordinairt. Så wäl Européer som andre expor-
tera en hop deruti af.

De hafwa inga Lador för sin spannmål, som i Europa, utan för-
wara den i stora kruckor. De skulle wäl ofta få mera ut af den än de
giöra, därest de intet wore så owårlige at hantera't. När det skall tröskas,
rafsas lösa stoftet och sanden litet af marcken, och sedan tröska oxarne det
ut, hwarwid ej allenast mycket spilles, utan äfwen kårfworne tarfwer
ofta lät en fiendedel skille, utom hwad som ej kann nyttias af det som
blifwit blandat med orenligheten af marcken.

Ett rätt artigt manér, hafwa de at hålla bort fogelarne ifrån sine
sädesåkrar. de wilja ej slå ihiäl dem, och giftlösa Spöken äro dem
ofhygge diur ej rädde före; derföre står mitt uti åkren, en hög bänk,
hwarpå ett Carn stalles, utspökad på det löjligaste, som står hela dagen

TAB XXV.
pag 173.

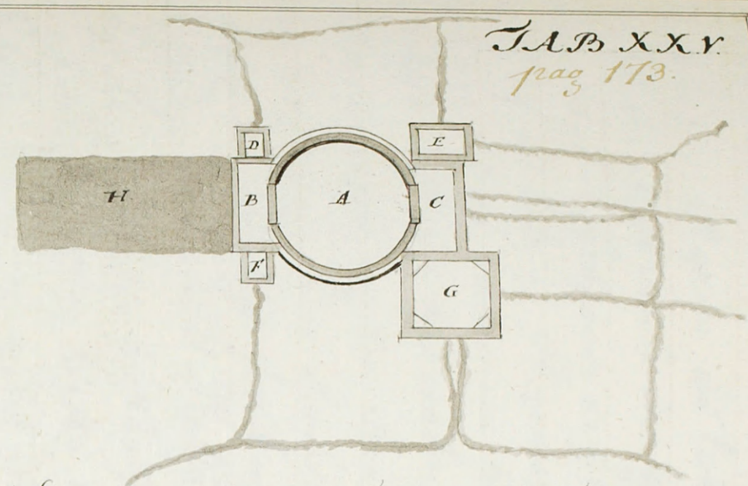

A Sielfva Brunnen B Reservoir däruti vattnet Slås när det kommer up Som ligga högre än D E F G deruti det igenom Rännor rinner, Som Sedan med flere öpningar communiceras omkring efter Figuren H Plan derest Oxarne Lopa Som draga up vattnet.

En Suratisk Vattn Brun med dess Grundritning

i ända med en lång kiäpp i näfwen, och slår omkring sig, kunnande genom sin löjlige figure intet allenast skrämma foglar, utan äfwen menniskor, som kunna hafwa swårt före at tro, det folck gifwas, de där föga annat hafwa at giöra, än tiena oförnuftiga diur till spectacle.

Att slå af, och samla inn gräset, är ej brukeligit, utan creaturen förtära det grönt, frågande de ej efter nogon ans wid sine ängar, efter dessa få lof at beta i skogen, emellan träden, hwarest det ofta är magert nog, så at derigenom händer, det man intet giärna råkar den fetaste boskapen här omkring.

Moverne hafwa mycken smak för trädgårdar, men förstå ej at gifwa dem nogre prydnader som är af anseende. Af alla de som här finnas, hafwa de aldrabäst fallit mig, derwid minsta arbetet warit anlagdt, emedan dessa warit Naturen likast, hwilcken detta folcket annars äga långt mindre förstånd på at imitera och ophöja, än Europeerne, och således är deras konst i dessa mål osmakelig.

I fälcken finnas omnighet af kiällsprång, så watn ej felar, och derföre seren öfweralt Watn-Thanckar och brunnar, derutur de wattna sine plantagier. Tag har bifogat afritning på en af de senare, sådane som de wanligast finnes. Tab. XXV. Tab. XXV.

Mästadels grafwas de mitt uti plantagierne eller trädgårdarne på en högd, och stensättas inn uti, samt öfwan i kring, gående de twå sidogaflarne så högt opp, at de kunna emellan sig underhålla enn twärbiälcke mitt öfwer brunnen. I denne biälcke är fästadt ett blåck eller Wirel hwarigenom ett tåg löper, i hwars ena ända ämbaret bindes, som löper ned i brunnen, och den andra spännes emellan ett par oxar, de där draga watnet opp, warande den planen oxarne skola löpa på utföre slutlande, at det må gå desto lättare. Rundt i kring brunnen äro stenkar deruti watnet slås, och sedan genom rännor löper ut på alle sidor, af plantagien, som ritningen kann wisa. Somlige hafwa och inrättningar med skopor, lika som på wåre grundwärck, som gå ned i brunn, och föra opp watnet, samt äfwen drifwas med oxar.

Af alle inrättningar, föll mig ingen ting så i tycke, som deras häckar i kring alle deras plantagier och Landhus, hwilcke jag funnit brukelige på de fläste Indianske Orter, som iag besökt. Utom det de intet gifwa fult anseende, så har iag i agt tagit, at de ej allenast äro långt waragtigare, änn annan stängsel af Giärdsgårdar, och jordwallar, utan äfwen fordra ansenligen mindre omak, synnerligen sedan de en gång blifwit planterade. Här i kring Surat nyttiå de här till ett slags träd de kalla Babül, som annars wäxer nog högt; men i ungdomen wänes och böjes så, at det ej går öfwer Mans-höga buskar, skiutande det sine qwistar och grenar mycket tiockt om hwarandre, så swårligen noget odiur kommer igenom, utom det at de wäxa fulle af små blad, och fingers långa styfwa taggar. Att äfwen giöra desse stängsel så mycket tätare, sättas emellan Babülsbuskarne en annan Trädsort, Tuar, som sprider sig wida i en ymnoghet små grenar, hwilcka gifwa en tiock hwit saft ifrån sig, när de brytas; men det är ej här på stället som iag bör inlåta mig i nogon afhandling, om desse och flere Wäxter, som finnas kring Surat, emedan ett Särskilt Capitel är afsatt för de anmärckningar, som härom äro giorde, hwarest widare om desse nämnde äfwen torde förefalla.

Till slut skall jag anmärcka, om Surat, at man därstädes till Lifsuppehälle kann få alt som en will åstunda; och det för en tämmelig måttelig kostnad: åtminstone må en lefwa där, för så godt och bättre köp, änn som i Canton, och bo för långt lindrigare pris, och i begwämare rum, änn där, hwilcket af den å Andre sidan införde Pris-Courant tydligast kann wisa.

Pris Courant på allehanda Provision i början af åhr 1751.

	Maund.	Ser.	Rupé.	Peis.	
1 Oxe mager och Slätt, ifrån	" —	" —	" 12 à 15.	—	" p: Stycket
1 Fåhr	" —	" —	" 4 à 4½	—	"
Höns 3 till 4 st:	" —	" —	" 1.	" —	"
1 Kyckling	" —	" —	" —	" 7 à 8.	
Oxekött	" —	" 1.	" —	" 3 à 4.	
Fåhr eller Getekött	" —	" 1.	" —	" 4. —	
Lambkött	" —	" 1.	" —	" 5 à 6.	
Fisk	" —	" 1.	" —	" 2½ à 4.	
Farskt Smör	" —	" 1.	" —	" 11 à 12.	
Lampolja	" —	" 1.	" —	" 4 à 5.	
Tally Olja	" —	" 1.	" —	" 4. —	
Ettika	" —	" 1.	" —	" 2. —	
Miölek	" —	" 1.	" —	" 2. —	
10 à 96 st: Ägg	" —	"	" —	1. —	"
12 st: fina } Bröd	" —	" —	" —	1. —	"
15 st: Grofwa } Bröd					
Fina Hwetes Skorpor	" 1.	—	" —	5½. —	"
Gröfre dito, för Skepsbröd	" 1.	—	" 4.	—	"
Rijs	" 1.	—	" 2.	8. —	
Miöhl	" —	" 1.	" —	" 5 à 6.	
Senap	" 1.	—	" —	3 —	"
Peppar	" 1.	—	" —	10. —	"
Tamarind	" 1.	—	" —	1. —	"
Lök	" 1.	—	" 1 à 2.	—	"

	Maund.	Ser.	Rupé.	Peis.
Lemkes	1.		1.	30.
Poudersacker	1.		4¼ à 5.	
Sacker Candy	1.		9.	
Rusin		1.		12.
Mandell		1.		8.
Torr Dadel		1.		2.
Waxlius	1.		34.	
Wed	1.			4 à 6.
Trädkahl	1.			16 à 20.

En Wacker och Beqwäm Byggning kan man hyra för 25 till 30 Rupeer om Månaden.

Sedan deras Slögder och Landbruk blifwit genomgångne, Skall Handelen, Som Hufwud-näringen, och hwilken Sätter de andre i rörelse, följa i nästa Capitel: —

XI^te Capitlet.

Om Surats Handel.

Åtskillige berömde och i Händelen wäl förfarne männ, hafwa ansedt detta ämne, som ett Studium, intet owärdigt deras bemödande, och man kan wäl säga, utan at stöta sanningen: at den Suratliske Händeln fordrar mycken efter-tancka, opmärcksamhet, flit och accuratesse, så i anseende till folcket en har at giöra med, som de grannlaga steg, hwilcka måste lagas, innan en inlåter sig med dem, och den lätthet hwarmeden kan blifwa bedragen med deras waror, jemte flere olägenheter, hwilcka den adrabäst af ärfarenhet kan befinna, som ständige affairer nödgar till ett dageligit omgiänge med dem.

Om iag derföre wågar mig på ett så granlaga ämne, härflyter det ej af nogon ähllning, som skulle jag derutinnan kunna förebringa nogot synnerligit; Jag, som i anseende till min Syssla, nästan warit uteslutten ifrån alt som kunnat äga nogon förbindelse med handel, åtminstone med den, som angådt wår Expedition. Nej, jag känner härutinnan alt för wäl min swaghet, för at drista på egne krafter; Jag har skattadt för en förmon endast det blifwit mig efterlåtit som en åhöra-re, utur mogne och förfarne mäns discourser ophämta noget, hwad deras lång-lige ärfarenhet giordt dem fullkomligen skickelige till, at tala om, och der uppå grundat dessa ringa anmärckningar om en sak, som äger swårigheter nog, för at intet på en gång låta gripa sig, äller at blifwa inhämtad genom experience på nogre få Månader.

Det är en gammal, och å långlig ärfarenhet grundad regel, at framför all ting giöra sig först kunnig, om landets beskaffenhet, och det folckets sinnelag, om-giänge och seder, hwarmeden tänker inlåta sig i nogon Handel, så framt man annars will förwänta derutaf nogon fördehl. Den Hollendske Nation, hwilcks in-gen lätteligen med skiäl lärer fråntaga det berömmet, at uti Slöjder och Handel, wara bland de förfarnaste Folckslag uti Europa, har uti alla tider besinnat detta, och för den ordsaken städse recommenderat denne kundskap, innan nogot annat företagits, och sedermera där efter stäet sine andre steg; och iag twiflar ingalunda på, at en stor dehl af den fortgång deras Indianiske handel wunnit, härflut it af dene grund-regel, och dess försigtiga utförande. Dock, som nogon kunde tancka, at en så-dan sats, nu mera ej kan finna rum, sedan alle orter blifwit så wäl kände, så måste anmärckas, at den samma likwäl derföre intet mister sitt wärde, i fall

det skulle så vara, at de ej men behöfwa'n, och äfwen så väl är tillanpeligt
alle andre, som komma på en ort de ej förut besökt; Huru väl det annars så langt
ifrån, at Hollendarne föragta detta deras förra rättesnöre, at uti en Instruction, som
föll mig under ögonen, hwilcken war gifwen af Directionen i Surat åhr 1750, till en
som med ett litet fartyg skulle försöka en handel på Bussagat, en ort ej langt
ifrån Sinde; I den aldraförsta punkten war, i högkomit med lika grannlagenhet,
som nogonsin i de förre tider, at intet föra nogot godt i land, innan man fått först
känna Ortens beskaffenhet, Folkets Seder och Sinnelag, och så widare.

Som all Handelen i Surat måste gå igenom Banjanernes händer, så gifwer
den föregående Observation mig orsak, at upprepa till en del, hwad förr är tagit om
samme Folck, och dertill lägga nogre widare Anmärckningar. Det är wäl sant,
at ock så bland Morerne finnas handlande; men sådane äro få, emedan denne
utesluter dem derifrån, i dem den förbiuder alt Interesse-Tagande på penningar och
ej medelst hindrar Crediten, utom at omgiänge och communication med främlingar
ej är tillåten, hwarföre de äfwen äro nödgade anlita Banjans i Sine affärer
rers bestyrande. Således beror det alt på dessa, och det är största förundran
wärdt med deras application för Handeln. Det synes som Naturen, uti
hen förordnat hwar sak till ett wiss andamål, endast utsedt dem härtill, som för
mig är berättadt, skall uti hela detta Slägte, Barn efter Barn, intet
finnas nogre, som ej äro fallne derföre, och denne böjelse förbunden med
Landets bruk, at Sonen måste följa Fadrens näring, giör dem så fullkomlig
ge der uti, at så finnas deras jämnaliker. Det är och intet underligt,
den som bygger på Naturen, lägger sin grund på en klippa, hwar sak sätter
sig sielf i ordning, som det skulle så wara, och hela wärcket är ej så snart
undertagit, innan det är så godt, som halfgiordt.

Det har ofwanföre blifwit inkommit, huru sedigt och blo-
ja undervisa sine Barn i det näringss sång, som de med tiden komma
at föda sig uthaf. Sönerne hafwa ej så snart inhämtadt en liten
kundskap i läsning och skrifning, innan Fadren tager dem under sitt egit
inseende. De begynna först med de lättare öfningar, gående ordentligen
alle grader igenom, till omsider de blifwa så fullmogne, att de förstå alle
de knep och finheter, som de anse för grunden och hemligheten af sin metier.

Det är intet Lätt utsagandes, hurú fine de äro i sine Grep, och hwadför urdelig
färdighet de äga, at döma om annat Folcks sinnes beskaffenhet, man må
wäl wara öfwertygad, att de ej Skola accordera om priser, eller finga på
varor, när de finna, at man ej är wid godt humeur, hwaremot de aldrig
förlika om at annå sitt Syftemål hos den de märcka en wärdslös Sorg-
fällighet, och otidig efterlåtenhet, så at däruppe man knappeligt tillfyllest
kan wagta sig. En annan deras egenskap, är oförskrutenhet och fräck; de
hålla stadiga förteckningar hos sig, på de minste saker, så de i ett ögna-
blick weta, huruwäl hwar wahra står till fangs, deras pris, &c. i
och draga intet bekännande wid, ünskiönt de äga aldrig så stora capitaler,
att blanda sig i den aldra ringaste och fördelaktigaste handel, bara en peis derwid
får till winnandes, warande ingen widare separation i handel, änn att den
wara för Grofhandlare, som äger mästa penningarne. Man måste
wäl anmärcka, at oagtadt denne ständiga tillgifwenhet till com-
merce, arbe de likwäl samma ämne, at en för stor widlyftighet, för att
framdeles af en enda person kunna inhämtas. Fördenskull fördella
de den i wisse grenar, en af hwilcken, hwar och en lägger för sin lott;
således förstår en bara at grufwe Sjöhandel, en annan åter Stenhandel,
den Tredie Järnhandel, och så widare. Jag har förr omtalas, det
dura Elfenbens handelen, fordrar en så wid Stråkt hufwudskap, at den en-
sammen, kan wäl Syslosätta sin man; men så äro de också deruti
så grundade, at wid blotta anseendet, de så noga dömma, om wärdet
af wid nogon som liter derpå, skall blifwa bedragen med skame
penar. Denne fördelning sätter en innwärtes dependence dem emellan;
ty som hwar och en intet drar bekännande wid, at blanda sig i alslags
handel, så måste de altid anlita den som har begrepet om waran, at den
köpa och wärdera förut, hwaremot de tiena på dylikt sätt tillbaka
igen; men dessa omswep behöfwer en Säljare ej bemöda sig med, som
wet sitt pris. Emedertid tiänar detta at wisa, hwad stort beswär, upp-
märksamhet och skarpsinnighet fordras, at endast få en mättelig insigt i
Skrattiske Handelen.

Sådant är det Folcket, som en på Surat handlande får at syssla
med, till hwilcken Characters fullkomnande, ännu skall läggas, hwad jag
läst hos nogon, nu förgiäden, Engelsk Auctor, som sätter dem i jämnförelse

med Armenianerne. Inga mer än Judar och Banjans, Säger Han, öfwergår dem. De förre äro: the craftiest of all men, and the latter so Supperlative cunning that the will overreach the devil. Ingen under då, om en måste wara på sin wagt. Det är wäl wist, at så mycket möjeligit är, må en söka at slippa hafwa med dem till beställa, och torde hända det, om man anleto nogon härwistande Européer, Skulle Säkrare handledning kunna ärnås. En Jude, Moses Tobias nämnd, som både bland Christna, Mahometaner och Hedningar förwärfts sig Character af en upriktig ärlig, (: hwar finnes sådan Tro i Israel :) godhiertad, och förmögen Man, torde intet utslå, at meddehla sine råd; men icke desto mindre kan en Banjansk Mäklare ej waras förutan; Ty de andre Hedningar wille intet med Européer hafwa at giöra, utan genom nogon af sine egne, och för denn orsaken måste alle de här befindtelige Främlingar betjena sig af dem; dock äga desse en stor förmohn derutinnan, at så wida de stadigt Bo på orten, och förstå Handelen derutaf kunna de se sine Mäklare på händerne, utom det at alle sådane de betjäna sig af, äro männer af en etablerad Character och stor förmögenhet.

För Vagabonde, eller ostadige Handlande, (: om iag så må talla :) det äro sådane, som intet längre kunna dröja på orten, än under det den Sydwästlige Monsun ophörer, lärer det fördenskull wara aldrarädligast, at hålla sine affairer, så mycket möjligit är, hemliga: at wara för öpen, och skryta i Otid gagnar aldrig; det skadar och så intet, at till exterieuren och i sitt tahl, wisa nogon Grandesse, sådant affecterar mycket detta Folck; men framför alt måste man intet låta förstå, det en begriper deras Intriguer, utan ens förstallande bör wara naturligit och otwungit, om mann annars will måta dem med samme mått, som de ärna för andre. Det felar intet så snart man anländer, at ju åtskillige, så wäl Banjaner, som Europeer wille giöra sig wise, om ens Laddning, giöra åtskillige Förslager, med dylikt, och om de få se prof på warorne, åstunda weta Qvantiteten och flere slike particulariteter; men sådant torde intet wara rädligit, at för hastigt yppa, innan mann får höra deras tillbud, hwilcka

man emedlertid kann Lata prajsa; dock at en noga vagtar sig, så in-
gen genom afvaghet, för högvärdet stöter. Det kann ofta ske
kanda vid en sådan omständighet, at den ena öfverbuder den an-
dre, så Säljaren kasta tillfället då äger at göra sin marknad,
och sedan genom Mäklaren och andre pålitelige männ, giltande
priset är inhamtat, kann slå ann med högsta Budaren; Men
som detta är sådant en ej altid kann bygga eller vara wiss på, ty kom-
mer det mycket ann, at skelf på åtvagar vara fänteleg, hwilcka ej eller
gärna kunna felade dem, som rätt anställa sine saker. Det är dock till-
märkandes, at en som för Contant och prompt betalning säljer sin va-
ra intet må gå dem derföre lika, som Engelsmän, Hollendare, med fle-
ra Nationer. Dese sluta merendels på det sättet, at de lämna 8, 10, 12
månaders credit, och stundom taga andre varor igen i och åter, när priserne
gå mycket falla, låta sine varor ligga till de stiga igen, och dymedelst så altid
mista derföre; men dylikt är just intet practicabelt, bland dem som måste rät-
ta sig efter årstiden, fastlag ej eller sker, när man sätt till så mycket un-
derhop, som Interesset för så lång tid kann belöpa, s: ett år 10 pro c:t
om året i Surat: j at man behöfwer tedera nogot mera.

Som intet annorstädes kann slutas, innan proffwen blifwit oppröfwe, så
må en utan betänkande oppsägna dem, sedan som omständigheterne
äro bekante, och med Gouverneuren om Handelsfriheten öfwerens komit,
hwilket gierna förorsakar Ledsamheter för En som ej besinnar, det i Ori-
enten ibland Mahometanerne och de små förstarne gammal wane är:
at taga så mycket en kann få och gifwa det minsta som är möjeli-
gitt, men dock måste en för all ting, ej oppföra sin Laddning, eller lemna
den så från sig, at man sielf ej kann disponera honom. Det
är tid nog, sen man funnit köpare derföre, då är man säker,
att inga Complotter skie Handlande emellan, för att reglera priset
på ens egen wara, intet eller kommer man i den svåra omständig-
het, at nödgas taga den samma igen, sen mann förut fått Löfte-
tala Gouverneuren sin till, hwilcken intet frågar efter, hwad man
will göra med Waran; men för det som en gång är inkommit, prå-

rar sin Rätt. Huru wida det kunde wara practicabelt, at bestyra om en sådan ostadighandel, utan at melera sig med Gouvernementet, må de dömma som bättre förstå, Twifwelsutan skulle det hafwa sine fördehlar, om det så wäl låte sig giöra, som säja.

Det lärer och så intet wara aldeles rådligit, sedan godset blifwit sålt at utlämna det samma, innan man åtminstone fådt halfwa Capitalet i händerne, så framt man intet har en Mäklare, om hwars ährlighet man är helt säker; Ty Honom tillkommer at wara Cautionist, och derföre niuter han sina Procent. Änskiönt Banjans intet just äro nogre tröge Betalare, och gierna, så snart de köpa noget, cassera inn så mycket penningar, som Wahrorne kosta, för at straxt utlösa dem, och derjemte oförlikneligen äro måne om at bibehålla ett ährligit namn, så woro det likwäl oförsigtigt af en på Orten främmande, at lita för mycket på deras uprigtighet, och utan tillräckelig säkerhet lämna godset under deras disposition, emedan mann aldrig är säker om hwad som kunde hända, framför allt blandett folk der Regeringen är så ställd, at för penningar den största rätt, kann wändas i Orätt.

En Mäklare är aldeles oumgiengelig, ifall nogonn Laddning ifrån denne Orten skall intagas; Det är iginom Honom, som Sortamenterne af Wahrorne Skola beställas, och inskaffas, och har man swårt få nogot utom der hielp. Alla Tyger måste beställas förut medan ännu regntiden påstår, för sedermera är all ting dyrare, och följagteligen kann man mycken liten winning giöra sig på dem som då ophandlas. Emedlertid den som will skaffa sig sedermera af deras Tyger, så giör Hann aldrabäst, at tillita Banjans; De Skola för en ringa winst, wandra staden rundt, och bringa godset, om en åstundar, hem i huset, lämna det och så qwar, så länge en will, och äfwen om det ej Anstår, tagat utan prut, tillbakars igen. Mann må wisa mönster derutaf, för en annan eller flere, hwilcka alla Skola så noga påhitta priset, at ingen eller liten skillnad skall finnas; Dock kann stundom hända, om man i små Partier eller Bagateller, seyer för en Annan, mindre pris, än hwad Han

will hafwa som bragt det, at Han låter narra sig, och prutar så länge tils det fås derföre. Summa, den hielp en sådan Mäklare meddelar, är intet till förägtandes, och om Han är en Ärlig karl, lindrar myeket en s o=mak.

Utom detta agera, de också Bangveurer och en stor dehl hålla en Lähn=lasa, hwarest man kann nedsätta sine penningar, och uttaga dem efter behag, warande de afwenledes i stånd, at lämna wäxel på de förnäm=ste Indostanske Handelsorter, Arabien, Persien, och flere ställen.

Hurulunda de Engelske och Hollendske Nationer härstädes med sin Handell förfara, skall framdeles med nogre Ord ihogkommas; Emedlertid förmodas, at det ringa som iag här wågat framföra, optages i det afseende, som det blif=wit skrifwit: det är att i enfalldighet föreställa, hwad ur andres betänckan=de kunnat fattats; Långt ifrån at iag anser det för Infallibelt, är jag bered=willig emottaga bättre undervisning, och skall altid skatta för en fördehl, att få underkasta mig rättelse af mera Oplyste Lärare.

Nu fordrar Ordningen, at tala om de förnämste Waror, som egen=teligen kring denne Orten produceras, eller hitföras, hwarpå underrättelse skall följa om de Särskilde Orter, hwar ifrån eller till de Samme circulera, och omsider Historien om de förnämste Nationer, som härstädes drifwa nogon Handell.

Åland de Principaleste waror, som uti Surat stå till sinnan=des, och hwilcke till minste dehlen der framalstras, äro först hwarjehanda Tyger, deribland de utaf Silcke, merendels komma ifrån Amadabath och det Inre Landet af Indostan, som Patolas, eller målade Tyger, Slåte eller med gull inwäfde Atelasses, Taffeter, Colonis Slåta eller broderade med guld och Silfwer, Tacken och Tapeter af Silcke med Brodure, Allegias eller halfsiden, i alle façoner, och flere; hwarjem=te också, ett och annat Slag, af de Chinesiske Sidenwarorne, fast intet till nogon qvantitet, plägar hitföras, och deribland också deras Brocader, som de inwäfwa med förgylet och försilfrat papper, utan at nämna Persianske Sidentygerne, som här hållas för de starckaste och Waragtiga=

ste, af alla som tillwärckas i Asien, och af alla slag inbringas till Indostan och flere Asiens Länder.

Af rådt Silcke är här intet till Exportation, emedan hwad de där utaf äga, kommer ifrån Bengala och arbetas opp i Landet; Deremot Bomull, som så wäl i Guzurat, som Synnerligen den närliggande Provincien Candos, uti ömnighet wäxer, rikeligen räcker till, så wäl för Landsens arbetare, som för utförsel, både till Bengala, China och flere Orter. Det oparbetas uti Mogols Land, åhrligen en otrolig myckenhet derutaf, i hwarjehanda finare och gröfre Tyger, derpå de sätta mångfaldige namn, skolande ibland deras hwite Tyger, finnas Sorter så Superfina, at the komma Stycket till 4 à 500:de Rupeer, och endast lösas af Kongl. och andre Höge Personer. De ordinaire Bomulstyger, och de som mäst utaf härpå orten ophandlas, tillwärckas merendels mäst i Provincien Guzurat, och framför andre Astimeras de oblekte, som komma ifrån Brodera, hwilcka sedermera till större dehlen blekas i Brotschia, emedan watnet i floden Narbåda, anses för Synnerligen tienligit härtill; De säljas alle efter Corsch till 20 stycken på En Corsch, och nedföras i början af den N: Ostliga Monsun i Packor, om 10 Corsch i Packan till Surat, där Mäklarne, som godset emottaga, äro pligtige genomse dem, och wara answarige, att ingen diference finnes i bredd, längd, eller finhet, som oftast kann hända, och i de finare Sortamenter, må giöra Skillnad nog i prisen.

Utaf Bengalske Bommuls-Tyger, komma äfwenledes med Skeppen ständigt i Februario och Martjo anseenlige partier af alle slag, och mångfaldige namn. Man hafwer här och så, utom Guzurattiske tämmeligen grofwa Zitser, Täcken, Kortlar, och slike målade och Tryckte Tyger, äfwen Tillräckeligen ifrån Masulipatam, som för sinn lifliga färg och finhet, hållas för de wackraste i Indien, Deras Koreitre, som weklas kring Turbanter, och en dehl äro nog fine, giöras mycket i och kring Cambay, äfwen som de så kallade Orris, eller Broderad Cammarduk, af Fruntimbren mäst brukade till Täckelsen för ansigtet. Från nämnde Ort, äfwen som Vetapour, kommer äfwenledes Broderade Filtar, af Bomull, och så ylle-Tapeter, med flere slag. Utaf de Inländske Waror äro

ringe i Sådant wärde, som de Kaschemiriske Sjalar, eller de förr omförde Skalen, hwilcka de bruka kasta öfwer Axeln, eller om Turbanderne sjelfwe wäder. Desse tillwärckas mest af den finaste Armenianske ullen, och stundom af håren som wäxa i brostet på ett Slags Tibetiske widegetter, uthaf hwarjehanda Coleurer, med en half alns broidure å ändan; De äro Extraordinairt fina, och lätta, samt noga warma, och tillwärckas i många Sorter ifrån 20 till 6 à 800de Rupeer stycket, hwarande dagtals wid moda, de giorde sig på andre ställen, sinket i godset at inskrena dem, som komma från den förenämnde Orten.

Det spinnes också i Candoy och Gäzurat store partier Bomullgarn, som mycket går till Mocha och Persien, och somt till Europa, man spinner af desse finket, och en del nog Kostbart: Hwarföre de som gnälla sig med denne handeln, hafwa mycket beswär med at genomse alle buntar, detinga dem finnas inblandade, som äro grofware, äfwen at det ej blifwit för mycket fuktat, hwilket kann giöra stor förlust för en owarlig köpare, när de, som allen Tedermera Sälja sine waror till, hafwa mera öfwne ögon.

Utom den mycken het Agather, Cornaliner, och Beryller, som föras från Cambaja, får man äfwen swart af alle slags ädla stenar, som bringas från de Coromandiske eller Vizapourske Minorne. Morerne, hwilcka bland andre mycket handla dermed, resa sielfwe till orten, och opköpa dem, så fort de tagas ur Minorne, eller köpa så wida många alnar i qwadrat af marcken, hwarifrån de sielfwe genom Slafwar låta arbeta, och stundom winna stora penningar derwid; men som oftast och så Ruineras aldeles. Den finas på orten Jubilerare, som strax slipa dem, och de som då wilja sälja sine waror, råka äfwenledes köpman bland den mycken het Handlande, här till stöta ständigt. En stor hoop af dese slags waror, kommer dock till Surat, hwarest för at undwika tullen, sådant mästerligen bruka praktiseras, och der till de förr omtalte Jogis mästerligen låta bruka sig, som innawecka stenarne i sine hår- Turbanter, och således under Helighets Skein, passera fritt.

Från Vizapour, äfwensom Ceylon, har man ock så omwexling af allehanda dagta coleurde stenar, eller Pedras Mollas, dem Morerne kalla Yacût, och annars betyder en Jacinth; Men äfwenledes tillagges alle stenar, dara deras Coleur bifogas. Lika de Persianske Parlorne, bringas äfwenledes Ceylonske

hit, som tagas på ett nytt ställe, hwilcket för 4 eller 5 åhr påfunnit blifwit, och är skiljagtigt ifrån det gamle Pärle-nästet, emellan Manaar- och Fisk-kusten, straxt Ost om Cape Comorin; Man har berättat mig, att intet sällan plägar föras ifrån Persien Pärlor till 1 à 2000 Rupeer parad, annars äro de ordinaire, från 10 till 400 Rupeer; men största partien, bestå i Små och ojämna.

Jag bör intet eller förgiäta at anmärcka, det ifrån Agra, bringas ochså stundom en sort Diamanter, tagne ur en Skiön och nyligen straxt derwid oppfunnen Grufwa, af hwilcka äfwenledes blifwit sände till Europa. De skola wara hårdare än de Vizapourske; men merendels platte, så de intet kunna slipas till andre än Tassel-stenar.

Den förr omtalte Gummi Lack, anwända Inwånarne merendels sielfwe, till sine Färgerier, så man inge stora Partier kann få af den Otwättade. Den som Coleuren är extraherad ur, står nog till fångs; äfwen som det Lack, som deraf giöres till förSegling, hwilcket formeras i aflånga runda stänger, och packas i hi-stor, förande Holländarne tämmelige partier bort derutaf.

Saltpettern, kommer ifrån Agra och Bengala, derest den ochså Rafineras; dock är då Tre gångor dyrare. De Hollendske Skeppen, föra från den sidstnämnde orten, altid stora partier hem, förbarlast, äfwen som och till Batavia, der de hafwa Refinaderier med stor kostnad Inrättade. Hwad som kommer till Surat, är somt för Consumption, och nogot till Exportation.

Säcker är enn Current wara på alle Asiatiske orter, wäster om Cape Comorin. Det är litet som finnes i Guzurat, det mästa ditföra Hollendarne ifrån China; Likaledes Transporteras rådt Säcker nog, från Bengala, som de sedermera härstädes Rafinera och giuta i Små Kakor, lika som Säcker-Bröd; men detta är så opblåst, at likt Snö det smältar i Wattnet, så snart man lagt det deruti.

Den Americanske Indigon, hållas af alla före att wara långt bättre, än den som kommer ifrån Ost Indien; hwarest den fås i Indostan, och äfwenledes planteras i China. Det är, som bekant,

en wäxt, hwilcken åhrligen Sås, och wäxer opp uti Små Buskar, dem de 3:ne gångor om åhret afskiära, hwarefter dess godhet distingveras, emedan den som af första Skiörden gjöres; altid är bättre än den andre, och så widare. De taga de afskurne Qwistarne, och kasta dem i store Cisterner, hwarpå wäln gjutes, och dageligen omröres, till dess at bladen och Barcken aflåsnadt, då Qwistarne bortkastas; Det qwarlämnade Arbetas så länge, at det blir som en fin mudder, som sedan sätter sig på botn, hwarpå det ofwanstående watnet aftappas. Denne degen eller mudder gjutes uti formar och torckas sedermera i Solen, warande figurerne af de samme formar Skiljagtige, efter Orterne de gjöras på; Derföre är Agra Indigo, som hålles för den bästa, i rundagtige Stycken; hwaremot den som tillwäckas i Sarkess, Brampour och Bengala, altid finnes platt. De som förstå sig på denne Handel, weta helt noga Skilja hwar sorte, och af hwilcken Skiörd de äro, som noga af den som köper måste Observeras, emedan Indigo af den 3:dje och sidste Insamlingen, hålles till 30 à 36 Procent: Sämre än af den förste. Folcket som arbeta här med, äro nödgade, at mycket noga agta sig, medan dunsterne som stiga opp härutaf, äro ganska genomträngande, och räknas nog Skadelige, Brukande de intet at kalla denne färg: Indigo, som hos oss, utan Nil, och i Guzurat, är Guli ordinaire namnet derpå.

Den myckenhet Elfenben här wanckar, hit kommer dels ifrån Cap B:ne Esper:a, dels och från Ceylon och Siam; dock mäste partierne föra Portugiserne ifrån De la Goa och Sena. Deras Vermillon och qwicksilfwer, är ej eller Landets product, utan kommer merendels ifrån China, fast det sidstnämnde ej på långt när i godhet swarar emot det Europeiske; dock i anseende till det lindrigare och köpet, bär sig långt bättre, änn det sednare.

Alt Caffe här finnes, transporteras från Judda, Mocha, et: Muscat. Tepparen och Cardemumma, från Mallabar, äfwen som och så nogon wild Canehl; Men de öfrige Slags Specerier, bringa Hollendarne med sine Skepp, och gjöra stor winst derpå. Ingefära producerar Landet sielf i Ömnoghet, äfwen som wit och Swart Cumin, Anis, Saffran, och Tobac. Opium kommer mycket från inre Landet, och Agra; men den bästa från Patna i Bengala. Muscustages äfwen

Ifrån sidstnämnde ort, äfven som Kunga liket Butam och Thibet, like så Rabarbara och Bezoar. Den som här med will handla, måste noga taga sig till wahra, och intet lita på Säljarens ärlighet; emedan Synnerl. Musk och den sidstnämnde wara, äro för dyrbare Saker, för at wara owälig med. De hafwa åtskillige prufs, hwarigenom en skall kiänna om de äro förfal- skade; men Säkraste råder wara, at deraf man ej sielf förstår det egentl. anlita Sådane, som en har lita på, och äro wane wid at handtera slike frö- gner.

Grå Ambra, föres likaledes stundom hit ifrån Mozambique, Dudda och Maldives, samt Cape Comorin; men der är i liten qwantitet. Den gula Ambran, eller Bernsten har jag ej sedt; men wäl en sort falsk af samme slag, som i Norden och Kring Cambaij finnes uti ganska store stycken, dår der aldeles i klarhet och färg, liknar rätt Barnsten allenast at den ej hafwer sö- dan lugt. Fordom war den i wärde i China, men nu mera år- ringa kwäst derpå.

Af andre Waror som här producteras, eller hitkomma, äro de förnämste: Sandal-Träd, för parfume; Sappan-Träd och Torr Merita, till färg. Gummi Gitta, Sal Ammoniacum, Opium, Camfer, Cassia Fistula, Cassia Lign: Bax, Arsenicum, Arfwet, Reglis; Cointre, Assafetida en sort frö, nog luktfrigt; Galligot eller Ko- kelse, Nardus, Olibanum, Bolt eller Myrrham, roten Vez ka- buli, Aloe från Seccatra och Arabien, Aling eller Assa foetida, Borax (Skrifwes rätteligen) Rasmal, Liquid Borax, i Krukor, Mecca Bal- sam i flaskor; Scammoneum, Turbit, roten Opelot (Skrifwes rätteligen) Pudikoch Mirabolaner, Benjoin, Surmirack, Swafwel, Victriol, Ammo- och flere andre Droguer, Wäder och waror, hwilcka (: jämte den största delen af de opräknade, bara till namnen äro mig kunnige :) Antingen Landet sielf bringar af sig, eller ifrån de Kringliggande orter, och Länder, införas dagligt till stora parkier, och deraf en del framdeles torde förekomma; Emedlertid som jag intet förmår Skaffa en circumstantielle, och accurat price Courant för den Tiden wi wore i Surat, will jag anföra en som är mycket noga, för åren 1743, hwar man kann se nägefärlige wärdet, af de förre nämnde, och flere andre waror, som på orten kunna säljas eller köpas; med bifogade Anmärkningar, hwu mange Ser de i wigten räkna på Mann, för hwar ford-

Pris Courant. Surat, Åhr 1743.

Warornas Namn	Pris	Wigten	Hurumånga Ser räknade på mand, af hwartslag	Prisernes Variation Sedermera
Agala Träd fr: Malacca	Rup: 20.	p: Maund.	à 41½.	Ser räknad på hwarje Maund 1750 war priset 20 Rup: 1 Pto Ser. Stiger Stundom Till 5000 Rupeer.
Do — — —	" 80.			
Aloe Från Persien —	" 5.	p: man.	44.	
Do Soccatrino —	" 8½.	— —	— —	
Alun, Chinesisk —	" 3½.	— —	— —	} I från 2 till 4 Rup: Md.
Do, Sindi —	" 3/4.	— —	— —	
Ambra, gühl, Falsk —	2 à 20.	— —	44.	
Agater. ec: röda Cornaliner af fingers Längd —	— —	100 st:	— —	1750. 4 Rup:
Do Taspi, eller små Parlor —	— —	20 Routtari ec:	2000 st:	Do 9: do
Do Patjisi, större runda do	— —	40 Fio eller	1000 st:	Do 8: do
Do Gola, Större Do	— —	5 Fio eller	100 st:	Do 2: do
Do Nalli, kantige —	— —	4 Fio eller	20 st:	Do 2¾ do
Do Tacta, ordinaire st: Till dos Lack —	— —	20 st:	— —	Do 10 à 12 do
Anisfrö — — — —	" 6.	p: Maund.	42.	
Arsenicum — — —	" 8.	— —	41.	
Arlat — — — —	" 9.	— —	41½.	
Do Persian —	" 14.	— —	— —	
Assa foetida, eller Hingra med Ovenligheten —	" 8.	— —	44.	1750. 10: Rup:
Areca, från Choul —	" 4.	p: Maund.	à 40. Ser.	
Do Mallaua — —	" 2¼.	— —	— —	
Do röda friska Mangelors —	" 3/4.	— —	— —	
Do Gamla — — —	" 2¼.	— —	— —	

Warornas Namn.	Pris.	Wigt.	Kurid mång. ser på Maund	Prisernes Variation.
D:o hwita friska Mangelors	2 3/4.			
D:o D:o gamla	2.			
Benjoin, den Basta	30.		25	Den hwita går fr: 100 till 150 Rupeer en Seer af Man.
D:o ordinaire	16.			
Bomull	105.	p: Candi.		Stiger från 90 till 115 Rupeer
Bly	6.	p:	30.	pauca Ser.
Bly hwit: Chines:	5.	Maund	44.	
D:o Europ	5.			
Bokgüld	1/4.	för 20 blad.		
Borax	14.	Tb:	42.	
Brass	19/2.		40.	
Bred Scharlakan	4/2.	En yard		
D:o Aurora	3/4.			
D:o ordin: Röd & grönt	2/4.			
Camphir Chinesisk	35.	p: Maund.		1750. 17 à 20: R: Maund.
D:o Ethin och Mallaca	25.	p: Ser		
Cats för Piriang				1750. från 5 à 6/2 R: ch:
Cariva en ört				
Corall i Pärlor	5 à 80.	pauca ser.		D:o 1. Ser. 20: Rup:
D:o grenar	5 à 25.			
Cardemumma, Basta	30.	p: Maund.	42.	Stiger fr: 70 till 100 R.
D:o 2dra Sort	23.			
D:o 3dje Sort	18.			
Cassia Fistule Förhusad	1/4.		44.	
D:o grof	1.			
Cassia Lign:	3 à 14.			
D:o grof	2.			

Waromas Namn.	Pris.	Wigt.	Hurumänga Serpå Maund	Prisernes Variation
Radix Chinæ — — "	3/2.	— — —	— — —	
Do ordinaire — "	1/4.	— — —	— — —	
Cocos Nötter — "	23.	för 1050 st: nötter.		— — 1750. 15: à 16:
Do Friska — "	— —	— — —	— — —	— — — 11 à 12.
Cochenille et: grand — "	18.	Rup: 1 Packa Ser.		— — — 23 till 32, wanliga pris:
Caffe Moccha — "	20.	Maund.	42.	
Do Java — "	10.	— — —	42½.	
Coppra et: kärnan af Cocos-nötter frs Bombäy — "	2¼.	— — —	40.	— — — 4/2 à 6. —
Do Mullabar — "	2.	— — —	— — —	
Coperas — — — "	2.	— — —	— — —	
Cua — — — "	2.	— — —	44.	
Cubeber — — — "	6.	— — —	— — —	
Cumin Sindi — "	4.	— — —	— — —	
Do Amadabath — "	6.	— — —	— — —	
Cauris Maldivske — "	7.	— — —	42.	
Do Mozambik — "	2½.	— — —	— — —	
Dammer Achins — "	2.	— — —	44.	— — 1750. 6. à 7. R: Maund.
Do Bengalsk — "	1¾.	— — —	— — —	
Datlar Torre — "	35.	Candi —	— — —	
Do Sämsta Sort — "	22.	— — —	— — —	
Do intet torra 1ste Sort — "	24.	— — —	— — —	
Do hvita — — "	5.	p: Maund.	42.	Observ: de hvita stiga stundom till 40 R: Man.
Elfenbens Tänder De som wäge öfr: 16 Ser St: — "	48.	p: Maund.	40.	Obs: at Morfil eller Elfenben
Do under 16 do — "	48.	— — —	60.	Stiger och faller i Surat fr: 20: til 60 och 100 R: —
Do till 10 à 5 do — "	48.	— — —	80.	
Do Mosambiks Morfil Sorterat som ofwan före "	56.	— — —	— — —	

Waromas Namn.	Pris.	Wigt.	Hur: m: ser på Maund	Prisernes Variation
Tikon — — — — "	8.	Maund —	42.	— — — à 1½ Rupe Sern —
Galbanum — — — "	20.	— — —	44.	
Gallingall Chin:s — "	2¼.	— — —	44.	
Do Mallabar — — "	3½.	— — —	— — —	
Gallaplen Friska — "	5½.	— — —	42½.	— — 1750. 10 à 15. Rup:
Do Gamla — "	3.	— — —	— — —	
Gi från Bengala — "	7½.	— — —	40.	
Do Surats — "	9.	— — —	— —	— — 1750. 10 à 15 —
Hing — — 40 à "	100.	— — —	44.	Do Kostade 1ste Sort: 90 Rup. 2d do el: Hingro 10 —
Honung — — "	8.	— — —	42.	
Ingefära Gundevi — "	7.	— — —	42.	do 6 Rupeer Md: —
Do Bengalsk "	4½.	— — —	— — —	
Do Grön — — "	2½.	— — —	— — —	
Indigo jambusero — "	10 à 40.	Maund —	42.	
Do Agra — — "	100.	Md: Agra.	63.	
Do West Indisk — "	— — —	— — —	— —	Gårända til 220 Ruper Maund somligt tider.
Järn från Batavia — "	45.	Candi —	— —	
Do Europeiskt — "	75.	— — —	— —	Stiger här och i Bombaij till 95: som det war 1750. i Aug: & Septbr —
Kanel fr: Batavia — "	87.	Maund à Stiger fr: 50 till 100 R:	44.	
Koppar, Persianisk, gamt "	17½	Md: —	40.	
Do Svänsk "	— —	— —	— —	Emellan 30 och 40 Rup: Md: —
Kismish Rusin — "	7.	— — —	42.	— — 15 à 40: Stundom —
Lapis Tutiæ — "	11.	— — —	— —	
Lack i Stänger el —				
" Ler stick lack — "	5.	Maund —	44.	
Do at försegla med — "	40.	— — —	42.	

Warornes Namn.	Pris.	Wigt.	Nur: m: ser på Maund.	Prisernes Variation.
Lång-Peppar — "	3.	— — —	40.	Stiger från 10 till 80.
Lakris Roth — "	3.	— — —	44.	
Mandlar Pers: — "	3/2.	— — —	42.	
Do Bittra — "	3/4.	— — —	— —	
Do miuke Skal — "	7.	— — —	— —	
Muscatbloma fr: Mallabar will — "	4.	— — —	42.	
Do oprigtig fr: Batav: "	210.	— — —	— —	Stundom 160. —
Mastix — — 10 "	à 30.	— — —	44.	
Maskmiöhl — "	3.	— — —	— —	
Marbellons stora Bengalske — "	8.	— — —	— —	
Do Små — — "	2.	— — —	— —	
Mönja — — "	6.	— — —	40.	
Muscus & blåsor — "	1/4.	Tola —	32 Vols.	
Myrham ef: Bell — "	12.	Maund —	44.	— 1751. 1sta Sort: 21 R: Md. — 2d: do 8: —
Muscat — — "	84.	— — —	42.	Annars stiga de fr: 14 til 24.
Neglikor — — — "	125.	— — —	— —	Till 150.
Nux Vomica — — "	2.	— — —	40.	
Olibanum — "	3.	— — —	44.	— 1751. 2/2 à 3 Rupeer.
Opium Agra — "	70.	— — —	42.	} Till 100 en enkel Maund.
Do Bengala — "	68.	— — —	— —	
Parlor af Nötter — "	6/4.	R: Maund.	42.	
Do fr: Persien, Sonå "	14 anas	1 Thankåhr —	1750 —	
Peppar Bantams — "	6/4.	Maund —	41/4.	
Do Bencoola — "	8.	— — —	— —	
Do Cochin — — "	5/4.	— — —	— —	Obs: bästa Mallabars stiger till 10 R: Md. ibland.
Perpetull: röda, 1sta Stykk. "	17.	— — —	— —	
Do gröna, 2: Stykk.	17.	— — —	— —	
Do Sharlakan — "	94.	— — —	— —	

Warornas Namn.	Pris.	Wigt.	Hur: m: Ser på Maund.	Prisernes Variation.
Pulamull — — "	3.	Maund —	44.	
Pistatches Mandlar — "	17.	— — —	42.	Stiga stundom fr: 60. til 100.
Pruins				
Plomon — — "	7.	— — —	— —	
Putchock ej: oppolet — "	11/4.	— — —	44.	— — 1750. war 14 R: Maund.
Qvicksilfwer, Europeiskt "	44.	— — —	40.	— — — Stiger fr: 50: 60.
D:o Chin — "	— —	— — —	— —	
Ressin Swarta — "	8.	— — —	42.	
Rödjord, Bolus — "	4/4.	Candi —	— —	
Rabarbara Chin: — "	5 à 40.	Maund.	44.	Prisen var: fr: 1/2 til 1 R: Sern.
D:o Persianisk — "	20 à 80.	— — —	— —	
Rijs — — — "	1 3/4.	— — —	40.	— — 1750. 2 R.
D:o 2: 3: & 4:de Sort — "	1.	— — —	— —	
Rosenwatn — — "	30.	1 kista, om	24.	flaskor. Stiger til 40 R:
Rosam Alloes — — "	18.	Maund.	40.	
Ruinas rödfärg — "	90.	p: Baal a	4.	M: och
		hwar Maund	44.	
Saffran Bassora — "	12.	en päuca ser.	— —	Stiger fr: 20 til 30 Rup: en Surat ser.
D:o Europeisk — "	15.	— — —	— —	
Sago — — — "	6.	Maund —	40.	
Salt Armoniacum — "	15.	— — —	43.	
Saltpetter — — "	8.	päuca Maund	88.	Surat ser. Stiger fr: 12 till 14.
Sandal-Träd — "	5.	Maund —	40.	
Sappan D:o — "	1 3/4 à 2 1/2.	— — —	43.	
Spanskgröna destillerad "	10.	päuca ser.	— —	
D:o oren ode st: — — "	8.	Maund —	— —	
Sena, en roth — "	4.	— — —	4.	
Shellack — — "	7.	Maund —	44.	
Storax Liqvida, i krük:				
som Bals: fr: Mocha — "	55.	Maund.	— —	Åhr 1751.
Silcke Bengala — "	4 1/2	päuca ser.	— —	år 5 slag, stiga i fr: 6 à 7 til 10 R: dubsen
D:o China — "	6.	— — —	— —	
Stål & Spik — "	— —	— — —	— —	
Spikenard — — "	25	Maund —	44.	

Waarnas Namn.	Pris.	Wigt.	Hur: m: ser på Maund.	Prisernes Variation.
Sacker Candi, Chineskt	6/2.	- - -	43/2	- - - Stiger fr: 80 til 12 Rr: pr: Maund.
Do Batavia	6.	- - -	43/4.	
Do i Carristrar	4.	- - -	41.	
Do i Chin: matt:	4/4.	- - -	- -	
Twål	3.	för 40 Kakor	- -	
Tamarind	5.	Candi	- -	
Thé Bohée	13.	Maund.	42.	
Do Grönt	15.	- - -	- -	
Ten, formerads i Kgk: som runda Sandosor	8/4.	- - -	40.	Obs: at Kedah Tennet reser Stundom till 40 Rupr: 1750 war priset 10 à 14.
Do som små Cod	9.	- - -	- -	
Do Slabs	8 3/4.	- - -	- -	
Do i Tackor	7 3/4.			
Insel i bladkopar duk i ordlik som Gyllenduk	1/2.	pr: Corsch.	20.	st:
Tiara	- -	- - -	- -	1 Fath 2 Rupr: Bomb: pris.
Trädwärcke, Bräder	- -	- - -	- -	
Sparrar	- -	- - -	- -	
Tutanego	8/4.	Maund.	40.	- - 1750: 12: stiger stundom till 20.
Turmerik	4.	- - -	44.	
Victriol	15.	- - -	42.	
Wete	3/4 à 7/8.	Maund.	40.	
Wax	14.	- - -	42.	- - 1750. 15 R: stiger till 30 och ibland 1 fever
Do Lius	20.	- - -	- -	à 30.
Zinob: Chin:	42.	- - -	40.	
Do Surat	44.	- - -	- -	

Man ser således, at Surat nästan är som stapelen, ej allenast för den utländska utan äfven den mästa inrikes handelen uti Mogols Land, emedan de flåsse in uti landet förekommande producter och Waror alle draga sig dit, och härifrån vidare utspridas. Det är nästan ingen Province i Indostan, som ej förvenerar något slags af dessa berömde Kamaen. Jämte hvadsom kommer ifrån en del af de redan namnde Länder, har man ifrån Sindi åtskillige grofve Tyger, Bomull, Gi eller Smör, Dollokhorn, en Skalfisk, att göra armringar, högt i Bengala wärderade, samt Bang, lika hampa, hvilket de Tigga lika Opium, emedan det nästan skall hafwa enahanda wanlukt: tet eller deras Talenkiner att förgifta andra; de bäste i Indostan. Från Patta, Wete, Ris, Sal armoniacum, Saltpetter, Lapis Tutiæ, något grofft Silke, Gebbe Zoar, opi: penax, äfven Simpelt Lacque arbete, och i synnerhet Tutchock; ifrån Dit kommer fina Gingans, randige och flamerade, som Portugiserne medföra till Surat. Om Lam: bay och Amadabath, jemte Agra, är förr talet; Kaschemire ringar de omrörde skiöne Skjalen och Saltpetter; Multan, Opium, och de bäste Indiske Bågar af Buffel: horn och pilar. Cabul Mirabolaner och litet järn. Candoy, Bomull, Dvol: de bäste wärghlinger, Dartar, &c.ra Bengala, rått Silke, Saltpetter, Bom: ulls-Tyger, Salter och så widare, som för widlyftigheten förbigår.

Emot dessa varor sändas tillbakars andre, dels Europeiske, dels Specerier, och andre sådane som deras handel inbringar dem ifrån de öfrige Indiske orter; somlige gå sjöwägen med små farlyg, under Europeisk Convoj, för Saltet emot de kringförande Tefware, till de vid sjön belägne orter, som Lambay, Sindi, &c.ra: Och andre deremot sändas landwägen genom Caravaner, som Cassillas till Etgra, dädan de sedermera utspridas, warande Ordinaire Omkostningarne, för Johlen, Wäxel Lagie, Tull och mera sådant ifrån Su: rat till Etgra, act hopa räknad emellan 15 till 20 pro cento.

Den Utländske Suratiske handeln, må tegdomligen för: delas uti 2ne slag; Ena slaget den som drifwes direcke på Europa, eller den som skier till de kringliggande Asiatiske Länder. Den förre hafwa de Engelske och Hollendske ensamme emellan sig, dock komma alltjemnogre af deras skepp direcke från Europa, utan Engelsmännarne gå aldeles först in uti Bombay, lika som Holländarne säga till i Batavia, hwarest de äfwen inlasta

allehanda Indianske commoditeter, och sedermera i Cochin, deras huffwud=Contoir, på Malabar. De förnämste Europeiske producter, hwarföre de finna bäste afsättning uti: först. Järn, hwilcken wara de Engelske tils dato mäst ensamen försiferat på, och förser Asien med, och som i anseende till sin stora wigt, nästan wisar det samma för dem i Indien, som Specerierne för de Hollendske, (: om man må så säja :) Dese sednare hafwa stundom förut noge af same metall, fast det warit litet och af Sämsta Sorten, och därföre, till mästa Varuinsk till 40 à 50 Proc: i priset emot det Swänska. Jag twiflar dock icke på, at ja till en stor del, all den lediamhet, som ofta förorsakades af den Engelska Nation i Surat, härflot ifrån den ansenlige Stöd den med god grund kunde förese, at deras handell nödwändigt mästelides, i fall Indien blefwo förseedde med Järn, igenom andre än dem; och ärsledes öfwertygad at så wida möjeligit är, lära de i det längsta stretemot, at klappa ur handen, en sådan Wänstra. Emedlertid om den Swänske farten tager en god grund, och deras Järn, tilbehållen den preferense för det Ryska, och det annat som hit kommit, som det anhar, så torde detta Kanske kunna ersätta, till en liten del den förlust, som allonannheten till äfwentyrs torde lida, i fall de Engelskas hos atskillnaderne uthwägar för Järn, än ifrån Sverige, skulle winna nogon oförwänted framgang.

Om Calculation är rigtig, skall icke Swea Rike årligen debiteras wid 2000 à 2500 Candij Järn, som sedan spreides i=kring de andre Indostanske Orter; dock intet deruti inräknad Hwad som directe ifrån Bombay och Cochin transporteras till Mocha och Persien. Det är mig wäl intet bekant, för hwilka stora partier de där finna afsättning; men det är wist, at det så wäl betalar sig, at de Private, som handla ifrån Surat, äfwen finna sin räkning uti, at uptaga det samma till nog högt pris af de Engelske och dit sända. Det är annars till observerandes, at de mästadels i Surat procurera det platta järnet för det Tunniga, förstående sig mycket litet på, at göra nogre granlaga Skillnader på dess differente finhet.

Canoner och Styckekulor, allehanda Järn=redskap, Warjehelingor, efter mönster lika så spik, och diverse Warutyg, större och smärre Ancktar, medmera, förutnera afseendes de Engelske; Dock

Som alt deras fina arbete, och sådant hwarüti Materien är af minsta wärdet, kan gjöras af dem för långt bättre köp, änn hos oss, så lärer wara fåfängt med nogre Subtile och fine Järn Saker, willa ämulera med dem, så länge wi intet hemma ut Swerige, söka at kunna bringa wåre Järn-Fabriquer till större högd; Emedlertid äga wi en ansenlig förmohn framför dem, i alt sådant, hwarest rudmaterien utgiör mästa wärdet, och lärer lätteligen kunna practisera sig, at gjöra framdeles den winsten till wår egen, som dessa i så lång tid dragit till sig på wårt egit Lands Produkter.

Den mästa Kopparen, som här finnes, föres i från Persien och är noggrof, samt merendels gamal, warande i Persien brukeligit förädla den same Sålunda, at till 20 ℔ af deras 1 ℔ Swänsk eller Japansk. Hollendarne föra nog hit af den Sednare; men om nogot af den förre warit här debiterad är mig obekant; emedlertid, som wanligt priset för den Persianske, är från 17 till 24 Rupeer Maund, som likwäl är så grof, twiflar iag ej på, at wår Skulle gifwa god winst af sig; Synnerligen kunde stå till försökandes, at af den finaste plåt Kopparen hamra nogot i lagom stora stänger, och packa i små kistor, som den Japanske, då det wäl till mindstone torde löna mödan, men iaglemnar alt till mognare om pröfwande.

Bly, är en Wara, som uti Surat mycket stiger och faller, och således Swårt at wara säker om dess rätta pris. Utom det at man härutinnan torde hafwa Swårighet rivalisera de Engelske, som mycket hitföra, så lämnas till undersökande, om intet, om intet i dess Ställe kunde gifwa mera Winning at atintaga Järn, därest ej så woro, at man änteligen måste hafwa deraf för assortissement.

Bräder, betalas också wäl; men största marcknaden derföre är i Bassora och Bender Abassi. Mast-Träd, Spiror och dylikt kan en och så lita på, at ej wara förlägen med; men sådane Waror torde hållas för owige, at föra från Europa. Tiära, bruka nästan inge andre än Europeerne, och måste säljas till dem; Hwad Tågwärcke angår, så lärer wårt Swänske wara för dyrt för at kunna undersälja de Engelske härüti, hwilka fournera den lilla Qvantiteten, som Indiske Siöfarten behöfwer.

Qvicksilfwer af det Chinesiska bringa Hollendarne ifrån Bata-
vien, och förytra i Surat så jag intet wist wet, huru det lönar modan att hitföra
af den Europeiska
sig utaf Qvantitet ifrån Europa, hwilcken wäl i sig sielf ager ansenligit för-
slag uti godheten; dock deremot så mycket mera Skiljer i inköps priset.
Elfenben, den som en Indisk product ej lärer öfwer-
wärda sig, enär man ej har den utur förste handen, fast det wäl ock händer, att
man ofta, från andre orter studsar, och en då mann finna sin Räkning. Likwäl
kommer en her ett wäl assorterad parthie, och kommer till marcknad innan Bordeigiser-
na anlända med sin Morsil ifrån Dela Goa, och Siria, Skall en gifwna komma
ifrån denne handel, ånskiönt wanan är köpt ur 2dra eller 3die handen, med winst.
Cochenil, eller som han här kallas Grand, är en wara, som då den får
Europa, för nogot när mätteligit inköp, en Sattan eller alding Skall förlena på,
dermot den som ofta gifwer en ganska stor winst, så wäl i Surat som Bengala;
Det torde likwäl ej wara rådligit att införa för mycket, alldenstund här som wi
skiria, öfwerflöd giör okiöp. Och denne wara är nästan för dyrbar, at wara
förlagen om afsättning före.
Destillerad Spansk Grona, Blyhwit och Rödkrita, stopte
Nagel, Win på Bouteljer som Constac, Xeres och Madeira, Engelsktöhl,
Maxepärlor, och andre Bagateller, &c:a, kan en och så mycken delsinna af-
sättning före; dock dylikt kann ej komma i nogon Handels consideration,
och varierar i stoie priser. Likaledes föra både Engelske och Hollendske som-
tagnierne kläden och Camelotter wit; men af detta, har igenom privat Ut-
försel, hela Indien nu mera blifwit så uppfylld, äfwen som af hattar, Strum-
por, jernsaker, &c:a. At man så wäl i Surat, som annorstädes har ingen
winning derpå, och ständom kann köpa det där, för bättre kiöp, än i Europa.
De Shepp, som komma ifrån Europa så sidigt, at de hinna säija
till i Madagascar, hinna om wåren så tillbaka, för lindrigt pris, äfwen
där inlasta Rijs, som både i goda och onda åhr betalar sig i Surat.
Man har ock så Exempel på dem, som på Comroske Custe inlasta mycket
Calvis, hwilcka med winst hinna föras till dem som dijfwa handel på Benga-
la, ehuru detta är en wara af så mycken lägnd, stor incommodite, och ringa wärde, at jag
intet skall tro det Lastat Shepp, kan intaga så mycket, at det lönar moda[n]

Item till Europa kan en deremot hädan ifrån transportera följande Waror:
Saltpetter Bengalsk, röd Bolus, från Persien, Indigo, Borax, Gummi Gutta
och Terra Merita till färg. Ingefära, Saffran, Tamarind, Arabiskt Caffe, och
Gummi Lack för färg, eller at försegla med. Bomull är en wara som tager för
mycket rum, och betalar intet fragten, utom at den i Ömnighet kommer
från Lewanten, fast kannskie intet till den godhet, och af Bomulsgarn kan man
ej eller belasta sig med så stort partie. Silcke får man här ej så tillräckeligen
at en med fördel kann bringa hem, därest ej så kunde hända, at man råkade ett
lindrigt pris på det Persianske, som i godhet wida öfwergår det Indiske.
Bland deras Sidenwaror wet iag just inge, som kunde tiena för Europeisk
Consumption, om intet af de målade Taffetterne, och deras Silcke och ylle Ta-
peter. De Bengalske Bomuls-Tygerne har man här ur andre handen
och hållas derföre för dyre, at föra hem; deremot de som giöras i Gu-
Zurat, intet torde wara så begiärlige, om intet litet partie af deras finare
Gingans, och Chintz eller hwite Tyger, som sedan kunde Employeras
för wåre Cattuns-Tryckerier, hwartill de från Brodera och Brotschie
Synnerligen äro tienlige, dock måste de ännu medan regntiden påstår beställas
emedan de sedan kosta 20 till 25 Proc: mera, så det har sine swårigheter
at få dem, hwilcka likwäl kunde afhielpas, genom ett fast Contoirs eprät-
tande. Agater, Pärlor, diverse Stenar, Bezoar, Opium, Musius,
Mirrham, Aloe och Rökelse, med flere droguer, äro waror af stort wärde,
men som taga litet rum, och följacktligen tiena mera för at employera
ett öfwerflödigt Capital, änn at öka laddningen af ett Skepp. Änteligen kann
en också taga Goa-Arack, äfwen som stundom Mallabars Peppar, och far-
demumma, jemte Diverse Persianske Producter; men dylikt lärer ingen försigtig
handlande gierna köpa ur andra hand, för at föra hem, när han sielf har appa-
rence at kunna tagan ur den första, derest intet ett Synnerligit Godt köp
kann fås derpå, eller at en ser sin säkra winst, och är aldeles i manqvement
af profitablare Cargo.

Här utaf kann nu lätteligen finnas, at denne Farten
directe ifrån Swerige till Surat, äger alla de fördelar, som kan giöra
den Högstgagnelig för det Allmänna, och ganska profitable för dess Sakare,

Förmedlingen om Farten på Arabien och Persien dermed skulle komma att förenas, och
några stadige Comissionairer blefwo förordnade, hwilket kannske, medmindre desse
sednare som förmodas kunde låta sig giöra, om man considererar, den förre Avan-
ce, som derigenom skulle hemfalla, i det ej allenast warorne bättre blefwo betal-
te, utan och Rhederierne fingo lindrigare. Så länge wårt Land frambringar
sådan omnighet som hittils, af sine Metaller och andre producter, lärer här
icke felas profitable marcknad för en dehl deraf; men mera omhugsam borde
göras, för tillräckelig tienlig Retour-Laddning, åt Europa, fastocksa
dette Kannske kunde anses, som mindre angelägit, så länge man på
Chine kann dispona en fördelaktig Transito handel. Emedlertid borde också
wäl låta giöra sig, när framdeles denne Negoce kommer uti stånd, och flere
skepp kunna dertill employeras, att tienlige utwägar blefwa gå fundne, dy-
medelst åtminstone årligen kunde hemsändas en Laddning, af sådane Surat-
tiske, Persianske, Arabiske och Mallabarske waror, som funnos tienligast
för wåre egne inwånare, och begärligast för wåre närmste grannar.
Men detta lämnas till tid och erfarenhet, som de bästa Lärmästarinnor,
emedlertid jag intet at wederbörande, hwars pligt och skyldighet det warit,
sedan efter möjligheten at undersöka, lära här utinnan kunna meddela
säkrare medel och utwägar, än jag, som äger för ringa erfarenhet at kunna
tillgifwa nogare, och hyser för stor wördnad för dhe respective Sin-
nerater, för at wilja öfwerhopa dem med Förslager, som kann skie under
det de röjde Opphofsmannens enfalligheet, allenast skulle signalisera sig
genom sin ogiörlighet at kunna warckställas.

Arabien, förekommer först ibland de länder, hwar till nogon considerable
Handel dispone från Surat, synnerligen dess swänne städer, Dädda och
Mocha, hwaraf den förre ligger in uti röda Hafwet och är som hamnen
för Mecca, så kunnig genom de många walfarter dit anställas
af alle Mahometaners Tjordna tider, sände Stora Mogoll
dit åt ett Skepp med Pelegrimar, och rike Waror, och äfwen ett
Turkiskt Fartyg, anlände årligen från Arabien tillbakars åt Surat.
Men sedan detta nu mera för en tid afstadnat, så dispona likwäl Moorerne

ännu en ganska fördehlagtig handel derpå, hwilcken nästan är den enda af
Synnerligit warde och winst som de kunna bibehålla af sin fordne wid-
sträkte fart. Det föres dit och till Mocha, utom Specerier, som lagas af
Holländarena, Peppar, hwete, Ris, Socker, Indigo, Cumin, Ingefära, Che-
rabolaner, Saltpeter, Swafwel, Tobak, Diverse Slags Bomulls Tyger, Bom-
ullsgarn, Allegias, Turbanter, nogot grofft Porcellaine efter mönster, Agwala
och Sandal-Träd, med mera, och lagges från både dessa Orter tillbakars igen: Caffe,
Rusin, Hastar, hwilt rekkelse från Dofwar, och Lapis Guardefou, Mecca balsam i
Butteller, Gileads Balsam, Liqvid Storax, Mumier, Gummi från Legad-
xo, Gummi Arabicum, Olibanum, Myrrham, Grå Ambra, Corall, färgade
ter, Mandler, Dadel, Sanguis Draconis, Zocatrine Aloe, med flera kador
och Droguer, likaledes från Hudda allena, Hafwar, alle handa Ylle- och Siden
tyger, Sammeter, Ten, Zinober, Rysläder och Myrenbärgar-Waror, samt
resten Gull och Silfwerpenningar, hwilcket alt de rika Arabiske hit komande
Caravaner, och fartygen ifrån Suez hitföra, warande den wanlige Tul-
len 10 Pro: på inkommande, och 6 på utgående Waror och penningar.

Mocha, wid Babelmandelske Sundet, som är opningen
för röda Hafwet, och midt i 16de Seculo först namnkunnig, sedan Turkarne
dit Transporterade all negoce ifrån Aden, är den Rikaste Arabiska
hamn, som Europeerne besöka, af hwilcka de Engelske och Hollendske där-
städes hafwa sine oprättade Factorier. De Skepp, som ifrån Surat hit-
gå, afsegla merendels i början af Mars, så de i Maij kunna wara
framme, emedan sednare man har swårt, at komma in genom Babel-
mandels Sund, för de Contraire wexlar och starcke strömar, som löpa
längs landet, och föra samme Slags waror som ock Hudda, hwar-
jemte de Holländske bringa Specerier, och Engelsmännen, Tenn, Trå-
waricke, Cochenill, äfwen som Confanter, och Ris, från Canara, och
Madagaskar, tagande sedan enahanda Retourer, som ofwanföre är
nämnde. Banjaner, Armenianer, och Judar, föreslå mäst negocen,
och afwika här så eller från sin medfödde lisighet och feit, som annars
städes. Man berättar at negocen på denne Orten skall wara nogsam
dehlagtig, och en lätt debit skall finnas på alle waror, och synnerligen

Specerier, emedan här träffas köpmän nog. Tullen är 3 Proc: för Europeer, och 5 för Gentiver, och är lägges efter priset, som waran säljer till; dock är visitation ej swår. Europeerne föra sällan stora Qvantiteter Caffe till Surat, och Transportera långt mera hem till Europa, räknande man åhrligen af Europeer, och andre Nationer opkiöpas till 25000 Engelske Ton, af denne wara, som en stor dehl ophandlas i Betlefacki för Contant; emedan Credit lämnas på alt annat, men ej på Caffebonör.

Hufwudplatsen för Persianske Negocen, dit så wäl Indianer, som de fläste i Asien etablerade Europeer söka, är Gombron eller Bender Abassi, belägen twärt öfwer Ön Ormus, wid Persianske wiken, som och så kallas Golfo de Eleatif et de Bassora. Så länge Portugiserne hade Ormus i besittning, war Persianske handelen tillslüten för andre främlingar; Men åhr 1622, när de Engelske inginyd förbund med Shah Abbas, den Store, och med enad magt, utkörde Portugiserne, blef Gombron, som förr war en fiskare by, utwidgad, befäst och med anseenlige Privilegier försedd, som snart giorde den peubleraad, och besökt af hwarjehanda handlande, så äfwen dess förra namn byttes i Bender Abassi, som will säga: Abbas hamn, fast detta ännu mindre brukas, än det gamla.

Den är bebodd af myckenhet särskilte Nationer, och synnerligen äga Banjanerne stor rörelse härstädes, och niuta alla friheter som i sitt hand, hwarföre de wisse afgifter ärlägga. De Engelske och Hollendske, (: och fordom de Franske:) äga och så i denne staden sine Contoir, och idka ansenlig handel. Engelsmännerne som warit de förste Europeer här, efter Portugiserne, blefwo till belöning för den wiste hielpen, wid dessas utdrifwande, tillslagne halfwa Tüller, som orten inbragte; men denne Summan, hwilcken i början war anseenlig, minskades tid efter annan, under hwarjehanda prätexter, tils den omsider i sidste inbördes oro aldeles indrogs. Hollendarne, som kommo wid 1640, började snart sätta sig i Credit, genom sin Specerie-handel, och tillwärckade sig tullfrihet, emot accord, at för wist satt pris emottaga alt Konungens Silke; dock detta hafwa de sedermera ej funnit all denn förmodade winst wid, som i början tänktes. Hwadangår de Franske, som sedan Åhr 1664, begynt härstädes wisa sig, så har deras negoce ej

stort at betyda, och private nyttia merendels denne farten från Surat och deras andre orter, hwilcken frihet äfwenledes enskylte personer ibland de Engelske niuta.

En stor dehl af waror, som här ifrån hämtas, hitföras med Cassilas eller Caravaner, opp från Landet. De bestå uti rådt Silcke, det starckaste uti Asien, och som Europeerne genom sine egne comissionairer måst opp kiöpa i Ispahan. Diverse Gull: och Silfwertyger, Sammeter, Brocader, Hammaster, Taffeter, prägtige Tapeeter, Turkiske och Arabiske Camelotter, Maroqvin, Carmenisk ull, Koppar, diverse Winer, Rosenwatn, Brännwin, Kishmis och Swarta Rusin, Dadlar, Mandlar, Pistachisnötter, Bruneller, Syltsaker, och inlagde frugter, Arabiskt Caffe, Assa foetida, Swafwel, Salt som tages på Ormus; Bolus från d:o, Lapis Tutiæ, Gummi dragant, Galbanum, Ammoniacum, Manna, Mirham, Rökelse, med flere Arabiske droguer, äfwen som hästar, Skiöna Fahr, Turkoser, och Pärlor som fiskas wid ön Baharam, hwarutom ochså en myckenhet Passagerare gå till och från Surat, som betala ansenligen för passagen, och ärlägga en drygfragt för sine commoditeter, emedan denne uti Indien betalas efter godsets wärde till en wis Procent, hwarjemte accorderas om proportion af grofwe waror, som få tagas emot de finare.

De Slags waror som hitbringas äro, af Europeiske: Järn, finare och grofre Järnwaror, Stål, Bly, Bräder, annat Trädwärcke, äfwen som tunne kläden, af de så kallade Londriner, eller Levantiske kläden, som likwäl ingen profit gifwa, så länge medelhafsfarten är fri, att ifrån Aleppo kunna få dem Landwägen. Hollendarne giöra efter wanan, stor avance på sine Specerier; från Surat och andre Indiske orter kommer, Bomull, Bomulsgarn, allehanda Guzurattiske Bassetas, Chints, Allegias, Zitser, eller målade Tyger, Täcken, kiortlar, Gonys, och grof Säck-wäf, med månge andre Bomuls-Tyger, af aldrafinaste och dyrbaraste Slaget, Rijs, Ingefära, Torr och Frisk, Bettelblad och Areca, Sandal- och Sappan-Träd, Säcker, Peppar, Cardemumma, Indigo, Cochenill, Tamarind, Anis: Och af Chinesiskt godt, Gazes, Pilangs, Blomerade Sattiner, nogot Thé, Socker-Candi, Alun, Qwicksilfwer, Camfer, Vermillon, China-Rot, Tutanego,

allehanda Porcellainsfat, Koppar, och bilder, med mehra efter Mohr. Email-
lerade Karil, Synnerligen bubble bubles, äfven för Tobakspipor, Japansk
koppar, Lackerade- och Coralaine med hvarjehanda andre Små Saker, och
Nipper, som icke fäst intet hinner till att stoppa upp med allthvad som härifrån
afföres, och därföre äfven ledes Européernes Compagnier, transportera mycket Con-
traderat, hvaremot en del af private handlande i Indien, som bättre förstå sin
räkning, at inga många waror taga tillbakars, föra allt både gull- och silfwer
med sig.

Uthom den Handel Européer, Morer och Banjaner i Surat driffwa hit,
föra också Armenianerne en stark negoce; doch denne äfwen som de andres,
har nu på en tid och Synnerligen sen Mörrweis uppstånd, då äfwen Ballow Sherne 1720
förstörde staden, ansenligen stadnat af, så alldeles att de Engelske intet wågade sig
dijt, emot taga de Waror, som 1750 dit sändes ifrån Bombay, utan lät dem gå
tillbakars igen med Skeppet Schaffsburg. Det sådant har hielpt Bassora eller
Bussora, som hörer nu Turckarne till, och ligger wid ändan af Persianske Wiken,
dära till floden Euphratis utlopp, ansenligen opp, så nu mera måste förelsen,
emot sig dit, hwar till och så närbelägenheten af den stora staden Bagdad, äfwen
som jagen af Caravanerne, som härigenom gå till Mecca, och de närliggande
Orter, mycket bidraga. Man hitför och hädantager alle af de förnemste
waror, deribland en del af sådane som med Caffilas nedföras, falla för bättre
köpe, än i Bender Abassi, i anseende der till, att en god del af wägen sparas,
som är här emellan och sistnämnde Ort.

Ibland andre hamnar uthmed den nämnde Wiken på Persi-
anske sidan, besökas af private Fartygen, Bander Rik och Bander Congo,
dessutom Portugiserne i fordne dagar giorde liten figure; men Bussehir räknas
för en god handelsplats, i anseende till de många Contanter de hädan ifrån tillbakars kunna föra.

Muscat, som ligger utom Persiska Golfen, i Arabia Petrea, hörde
fordom Portugiserne till, intill dessgenom oanständigt upförande, de retade Araberne, att
drifwa dem dädan, hwilcka nu underhålla en tämeligen wacker flotta där, hwar med
fördom de göra Portugiserne men. Emedan där är som en nederlagsplats för många
omliggande Länders producter, kan man dädan föra droguer och Gummata, Caffé, Stån-
dern för bättre köp, än i Mocha; men ej så god, Elfenben, Kastar, fint Swafwel, Pärler,
Dadler och Contanter, och tillbakars inbringa, Surat Tyger, Garn, Stål, Bly, Stycken,
Anckare, Mast-Träd, Bräder, &c. waran de Tullen fri för utgående; men på ingående
gods anlägga Europeer 5, och Mahometaner 2½ Procent.

Ordinaire Tiden för at ifrån Surat afsegla, till dessa här nämnde Persianske hamnar, är ifrån Septbr och Octbr till Maij månad; emedan under den tiden hettan, och wäderlekens beskaffenhet, är nogot drägelig, så folcket kunna handtera sig, hwilcket besynnerligen i det ohälsosamma Gombron, swårligen låter giöra sig under de andre åhrstider.

Canarensiske och Mallabarske Kusternes förnämsta producter, äro: Cardemumor, Peppar; Sandalwed, Synnerligen för China, Areca, Haijfenor, Coijers, för Tågwärcke, Cocos-Nötter, Dammer, Coculus Indiæ, &c.ra Der gå sällan Inländske Surat Skepp dit, af frugtan för de mägtige Kringströfwande Röfware; utan Europeerne disponera mäst om dessa wåror. Det bästa som igen kan der afsättas, är Opium, nogot Bomull, Indigo och Bengalske grofre Tyger, som endast för Kustgods äro bestälde; warande inge Storepartier, af de Surattiske med winst till afsättandes, åtmindstone deresten ej får dem i första inkiöp, till 20 à 30 Procent bättre kiöp, än de i Decembr: och Januarij månader säljas till.

På Coromandel, och Synnerligen åt Bengala afsända Morske köpmän 1: 2: till 3 Skepp hwart åhr: Hwad de förnämligast ditföra, är: Bomull, garn, Cochenill, om de hafwa tillräckeligen, Indigo, Arabiske och Persianske waror, peppar Chorck från Sindi, Sandal, &c.ra: äfwen som Cauris och Arcat Rupeer, som de här opwäxla 5 à 7 Procent bättre köp än de der gielle. Retourerne bestå i Tyger, 5 Slags Silcke, Såcker, Saetpetter, Wax, Gummi Lack, &c: &c.ra

Till Xattigam, Ava, Pegu, Mergi och Jonckeeylon, komma sällan Surat Skepp; De som säja till i Kedah och Sallangor, bringa litet af de gröfre Tyer, Opium, och penningar, för Ten, som sedan antingen föres till Surat eller China. Uti Atchin handlades fordom mycket från Guzurat; men nu har det till en stor dehl afstadnat, utom hwad Europeer kunna föra hit, och till Westkusten af Sumatra; Likwäl finnas ännu i förstnämnde Ort, månge Guzuratter, som der nedsatt

lig och dirigera en stor del af inrikes handelen, lika som Chinesarne på
samme ort föresta de maste handtwaick. Hwad öfrigt af Surat
egods, som Vring Spreides på Malleij Kusten, resten af Sumatra, Java
och närbelägne Oar, så för Hollendarne sådant, ifrån Sine Maga Zeier i
Mallacca och Batavia, hwaremot på Siam, direcke ifrån Surat drif-
wes en stor och mycket profitable negoce, hwilcken Judarne, och nogre få af private
Europeer, ensamme hafwa emellan händren; Men som lickwäl dageligen öker sig,
i anseende till den twist, som de se där af härflyta. Jag skall bifoga en
Förteckning och Pris-Courant, på de förnämste waror, som dit och dädan
kamas, efter den underrättelse, som iag, genom H:r Capitt. Stiermans bemed-
lande, fått deröm, af en Judisk Köpman, som längst dristwit sarna handele.

Pris Courant på Godstienligit för Siam, Surat 1750. octob.

Surats Pris. Varornes Namn.	Bred.	Länge.	Pris.		Siams Pris. Tical.	Rupier.	
Cadgis Chit Surats	1/2 Gantze.	12 Gantze.	14 Rup.	Corsch	90 ef.	25.	betalas igen i Siam
Kutt Lungi Nassra							
Mani, alldeles hwit Tyg	1/2	3/4.	16.	do	90.	25.	do
Lungi Bassseta Nas-							
sra mani	3/4	23/2	7/2	do	7/2		minsta pris.
Lungi Nassra mani	3/4	23/2	20.	do	30		
Lungi Patscheringi	1/4.	23/2.	10/2	do	13/2		
Lakis, röda,	1/4. 1/2. à	1 3/4.	24.	80	do	95	
obl. enkla st: ära 12 G:r Länge							
Pattale, grofwa,				6	do	7/2	
Do bättre		5 Mans		16	do	18	
Do 3die Sort				18	do	16	
Janne		4 Mans		12/2	do	betalar bara priset	
Chit Mantcheli		13 Gantze		70	do	70	
Lunge Risa Bassti				7/2	do	7/2	
Chincals ef: Atlasser		från 20 à 30		R. Stycke	gier ingen eller		liten wärd.
Dungeri ef: Wäf till							
Segel och Säckar, betalas Sjöwall							
					Verte		

Andre Waror för Siam.

Persisk Torr Dadel, Säljer wäl.

Kismish Rüsin, litet partie, D:o.

Röd färg, e:r Bolüs, tas i Persien för Barlast och Sälies och så i Mallacca med winst.

Shiäler, ifrån 12: 15: à 25 R:r St:r.

Swafwel från Persien, betalas i Siam, à 18 à 20: R:r En Pikell.

Rosenwatn, till 24 R:r Kistan,

Cauris ges 7 Tical för En Pikel i Siam; dock observeras wid ofwanstående priser, at de äro tagne i det minsta; Ty ofstast winnes 100 Procent på dem.

Waror från Siam, tienlige för Sürat.

Siams Pris.		Betalas före i Sürat.
Kedah Tenn, 1 Bahr eller 10 kostar efter Kungens pris, dock för Contant 10 p:c: bättre,	Surat Man 60 Tical	Säljes i Surat til 10 à 14 R:r Man
Elefants Tänder, af storlek om 2 st: på Pikelln efter Kongens satte pris,	28.	
3 st: p: Pikell,	26.	
4 st: D:o	24.	
5 st: D:o	22.	
dock minskas priset för Contant betalning.		
Aquala e:r Agel: Träd 1 Siams e:r 2 Chin:s Cattie,	10.	En paucca ser 20 R:r Kännes af lugten då det brännes om det är godt; föres mäst till Judda.
Säcker Candi, 1 Chin:s Pick:r,	8.	
Rijs, 5 Sürat Man	1.	

Siams Pris	Tical.	Betalas före i Surat
Allun, 1 Chin: Pick: — "	3 à 4.	
Sappan: Tråd, till färg 1 Chin: Pick — "	1½.	
Damer, 1 D° D° — "	1½.	— 6 à 7 Rup: Man.
Benjoin, 1 D° D° — "	48.	26 à 30 D° p: d°.
Wax, 1 D° D° — "	46.	— Stiger från 20: till 50. Rup: Man.
Fördes fordom från Cotchin, men är nu Contraband därstädes.		
Waxlius. — — — —		
Jami Lack, 1 Chin: Pikell "	10: à 11.	

Utom den utgående Tull i Surat betalas, är den ordinaire ingående 8 Proc: dock minskas den ofta till 4 à 5. —
Utgående Tull betalar man intet när man köper af konungen, som sielf är Köpman, och fournerar så stort partie en vill hafwa; men annars är den 4 Prosent: —
1 Siams Tical, är 1¼ Surat Räpé, deras andre mynt äro ½ Tical, ¼ Tical ec: Maijon, ⅛ ec: Foe, alla runde som små knappar af fint silfwer, med en hel liten stämpel på. —
2: Bahr, räknas giöra 1 Surat Candi. —

Anteligen drifwes Till och ifrån China en mycket starck Handel, hwarpå jag skall nöja mig med at anföra å Andra Sidan stående Pro Memoria, medelt af en här uti habile och förfaren Handlande Armenian, som följde med Götha Leijon som Passager, från Surat Till Canton. —

Waror Från Surat, Tienlige Uti Canton.

Inköpet i Surat. 1750, Dec:	Rupr:	Pris uti Canton.
Alcanum, incuca eller Tokelse		
1ste Sorten — En Surat Man — "	3.	" 1 Pickell 6 Tael 6 Mas.
2dra Do — — — — — — "	2/2 à 2 3/4.	
Boll ef: Murrham		
1ste Sorten — En Surat Man — "	21.	" 1 Do 26 — " — "
2dra Do — — — — — "	8.	" — — 20 — " — "
Catsche ef: Catta, som blandas i Tinang och		
giör deg Kalk rod — — — "		
1ste Sorts — — En Man "	6/2.	" 1 Do — 14 — " — "
2dra Do — — — — "	5/4.	
Hing ef: Assa foetida 1ste Sorts 1 man — "	90 —	" 1 Do 90 — " — "
Hingra ef: 2: Sorts med orenlighet i — "	10.	" både dorstene till hopa
Gurgetjandan, — En Surat Ser — "	21/2.	" är ej wiss pris på utan wäxlar
Elja ef: Aloe — En — Man — "	10.	" wara 30 à 100 pro: efter qvantiteten
Selaree — — — En — do — "	33.	" 1 Pickell 56 — " — "
Bomull — — En — Candi — "	90.	" 1 Do 9. 5 — "
Opium, en dubbel Man, ef: 2 Surat Man — "	200.	För 1 Kista 3 à 400 T: dock Varans
Kistan håller 1 3/4 stor Man.		pris så, at man stundom alsinga
		wäxt har.
Pärlor, 1 Thank ef: 24 ratti, 14 anas ef: — "	42 Pcs.	Från 45 à 90 Tael Cattie.
— — — — — —	— —	— 12 à 13 T: Cattie.
Coralpärlor, ickas rod Soleur, — — 1 Ser — "	20.	" 1 Pickel — 3: — 6: —
Agat ef: röda fornaliner af 1 fingers lång, 100 St: "	4.	
Do Sasji, Smarre pärlor, ta knas efter Klassone à		
100 St: 20 Nijari, ef: St: 2000. — "	9.	
Do Satsji Större runda pärlor à 25 St: på En		" 1 Pickell 120 till 250 T:
Tie, 40 Tie eller St: 1000 — "	6.	
Do Gola, Större do som kl: 20 på 1 Tie, 5 Tie ef: 100 "	2.	
Do Nalli, kantige aflange, 5 på Tie St: 20 "	2 3/4.	" 100 St: 4 till 6 Tael
Do Taela, ordinaire St: för dobelt " St: 20 "	10 à 12.	" 3/4 à 1 Piaster Pickel
Lutchork ef: Oppelot, 1 Man Surat — "	14.	" 1 Pickel 22 à 26 Tael.

Chinesiske Waror Courante uti Surat.

Cantens inkop.		Tael.	Suratspris.
Hondal, Sadagarie: Ageltråd till vikelse			
1 China fattie från	1 Tael 2 mes	à 5: —	Varierar if: 2 till 30 Rup: Ser.
Sand et: Cochenill	1 Cattie	3: —	1 Tancca Ser 25 à 32: —
Rabarbara	1 Pickell	14 à 20 Tael	1 Serf: 2 till 20: —
Elfenben	1 Do	15: à 25: —	1 Man 20: 60: à 100: —
Chilanego	1 Do	5/2 à 6	1 do 12: à 20. —
Ilun	1 Do	1 Tael 6 mes	1 do 2: 3: à 4: —
Socker pandi	1 Do	3: à 6:	1 do 8: à 12: —
Fruder Socker	1 Do	2: a 3:	1 do 4: à 6: —
Camfer	1 Do	8: à 11:	1 do 17: à 20: —
Cubre Madrello; Martal et: Gulfarg	1 Do	à 10:	1 do 20: —
Conkiong et: Coaljan	1 Do	1: 7 mes	1 do 4. —
Chapuka Schli	1 Do	4: —	1 do 6: —
Smallains Sma koppar utan fath	à	1/2 Tael:	20 st: 1 Rupie:
Do hwita koppar med fath	à	11 à 12 Tael	1 par 1 Do —
Do wal målade Do Do	à	24: 28: Tael	1 do 2 do —
Do Salte koppar, stora, paret	à	3 mas:	1 do 1/2 do —
Do Bowlar	a	3 mas:	1 st: 2: do —
Do Do helt stora	à	3 à 4 Tael	1 — 20: à 30: Rupie —
Diverse emaillerade fath Tallrickar,			
kaffer eller Kubb Doubles &c:			
Tigen nogot Litet			
Qwick Silfwer			
Vermillon. China Roth.			
Thé helt Litet			

Japanok koppar, Porcellaine och Lackwarick. Sytetsaker. Skilpadskal. Nepper och dylickt mera.

Skeppen afsegla merendels i början af Maij från Surat, och ligga till December uti Canton, så at de wid början af Martij åter kunna wara uti Surat tillbakars igen, wid hwilken tid alla, både Engelske, Holländske och Privata Chinafare merendels på en gång slöta tillsammans hafwa.

XII^te Capitlet

Om de Nationer som handla uti Surat.

Utaf de i Surat handlande Folckslag, har på åtskillige ställen blifwit talat om Banjanerne, hwilcka likwäl intet kunna komma i nogon stor Consideration, hwad den utrikes Comercien beträffar, emedan mycket få lägga sig på nogon Siöfart. De endaste äro Europeernes, och andre främlingars Mäklare, som sända små Skepp till Arabien, och Persien, under sine Principalers flagg, bekymrande sig hela den öfrige hopen bland dem allenast med den inwärtes rörelsen, som i förestående Capitel omrördt är, hwilcken också är widlyftig nog för at sysslosätta dem; En stor hop hafwa också öfwerflyttadt till Mocha, Gombron och Bassora, der de genom sin flit och oförtrutenhet, giordt sig äfwen så oumgiängelige för Europeerne, som uti Surat, och desse underhålla tämmelig Correspondence med sine Trosförwanter på samma ort, bestyrande ymse om hwars annars affairer, när det behöfwes.

Moverne, som oagtadt sine Religions Principer, uti fordne dagar wer hela Asien, underhöllo en widlyftig rörelse, hafwa alt sedan Portugiserne och andre Europeers ankomst i Indien, aftagit, både i activitet och förmågo att kunna fortfara der med, likwäl har uti Guzurat, deras Siöfart, länge sedermera warit i anseende, och för intet mera än 30 till 40 åhr tillbakars, ägde af Private Mahometanske köpmän, öfwer 30 egne Skepp, der med de seglade till alle af de förnämste Indiske hamnar, och rigtade sig ansenligt. Men då de närliggande röfware, började så tillwäxa i force, at Mogol egen Flotta, ej war dem jämnwäxen, stadnade farten dageligen utaf, och det är intet olikt, at Europeerne med flit sedt igenom fingrarne med de ströfwerier, som af desse sednare förofwades, emedan all den förminskning som Morske handelen lidit, warit en tillökning på deras Således finner man äfwen wäl nu förtiden, at utom 3 eller 4 Skepp, hwilcka besöka Judda, Persien och Bengala, all den öfre negotie förestyres, af Nollendare och Engelsmännen, och äfwen desse få drifwa sig knappast utan främande Convoy, till wägs, hwar af lätt står at sluta, hwad hopp en framdeles om den samas widare opkomst, har sig

Intet eller höres mera utaf så rika Köpmän, bland detta Folkslag
som i fordne dagar, då efter Lockyers berättelse Abdel La Ford, skolat ägt
begne Skiepp; Ty Morske Regeringen har så fiskat ut, hwarest de
hört noget stadt till fångs, at få haft tillfälle förwärfwa sig sedermera
stor Egendom, och änn fåare åstundat at hafwa namn derföre. Man
hörer ännu i Surat med ömkan omtalas, det bistra öde, som händt twenne
af dess grundpelare och förmögnaste Köpmänner, för intet många åhr till-
bakars, hwars enda fel warit deras stora Rikedom. Den ena Fäcke-
riden, en Barah eller Guzurattisk Mor, hade så stor rörelse, at han en-
sammen innom Surat Sysselsatte wid 30000: Menniskor, i sine fabriquer,
och medegne waror hwart åhr lastade 19 Store fartyg som hwardera wärde-
rades från 6 till 10 Lack Rupeer. Man ser ännu nedanför staden lämn-
ningar af hans hus, hwarest han ägde som en liten fästning, hwilken wid
Ao 1752, Gouverneuren Tikbi kahn lät förstöra, sen han förut arresterat
och mördat ägaren, och bort tagit så mycket han igenfant af dess penningar,
hwilka skolat stigit till otrolige summor; utom detta påfants sedermera,
en hel brunn, opfyld bara med Rupeer, hwarutaf ingen annan, än en hans
förtrognaste snöpingar, hade kundskap, hwilken det efter mycket twång
opträckte, så at dess efterlämnade Barn, fingo niuta en ganska liten del.
Osman Schillebj, härstamad från Persien, ägde wäl aldeles intet så
stort Capital, men som en ägta Musulman, war mera ansedd, och same
Gouverneur wågade sig ej så öpet på honom, efter han ständigt hölt noga och
starck wagt om sig; dock måste han på slutet äfwen blifwa ett rof för dess
girighet, under det han roade sig i ett Lusthus, där nu Engelske Träd-
gården är, och tog mindre wara på sin person. Hans söner som frälste
undan en dell af Fadrens penningar, jemte Fockeridens Barn, och
nogre få andra, äro nu de mäst kunnige Morske Handlande i
Surat, men utom det at de komma mycket till korta från sine
Fäders Capitaler, hafwa de en stor dehl af sine penningar, så wäl se-
curerade i Bombay och annorstädes, at närwarande Regeringhar
för korta armar att räcka dem

Portugiserne wet man warit de förste på sinnare och jaktare af Indiska delen Siöwägen ifrån Europa, och synnerligen hüserade de länge en samma på denna Kusten ifrån Cambäjske wiken in till Cape Comorin. Jag har förr nämnt, at afwindsidhan och ifrån dan, at draga all Handelen till Diu och sine andra hamnar, förmådde dem förstöra Surat, och derföre så kan man wäl tänka, at de i sitt wälstånd just intet i denne hamnen hade all den rörelse som swarade emot deras andre magt, emedan Goa, deras Kusfwe Stapel låg så nära. Sedan de andre Européer begynte rivalisera dem, och deras wälde började taga af, hafwa de ännu mindre kunnat göra nogon figur på denne orten, ändskönt hela En i blandt Gudarne, som bestyrer om deras affärer, och förer Caracter af Portugisisk Directeur. Det hwad de här negotiera beloper sig till litet Capital och de borttföra årl: högst för 60 à 70000 Rupeer grofwa Jingans, för Kusten, Mo Zambique och de la Goa, samt nogre fina waror, för dei fina boende Banjaner, hwaremot importerne bestå uti Morfil ef: Elefants Tänder, ifrån De la Goa och Sena Goa Arak, Cayr, Cocos nötter, och Hjessp Canara, hwilcka waror de 2ne Fregat skepp bringa, som årl: gå opföre denne Trade, och till Diu i Nov:r och Decemb:r Månader. Uti Damaun, som ligger lätt här intill, halla de ock så 2ne små Grabbar, men de göra inga affärer af wärde; hwadan desse tagit de 4000 stång: Jäm, som 1750 i October blefwo förde till Surat, kunde jag intet wist inhämta, men det war Swänskt Järn.

Hwad annars Portugisiske Handelens tillstånd uti Indien angår, så har den warit länge slätt bewant, tils för en tid Konungen sielf, började bedrifwa Saken, och utsända årl: Recruiter, och förnödenheter, hwarigenom de öfwerwunnit den för dem så beswärliga, Kostwaren Bonzelo, och fått in kragta sig ett widt sträckt fruchtbart Land. Nog tala de, som hade det ännu ej glömt den oförrätt de Hollendske dem giorde, och hota med Hemgift, men jag twiflar det lärer nogonsin komma till warelig fullighet, så länge dei ge andre Christwägar finna, än Gott genom Wapen, och länna så oopodladt den handel, den likwäl i fordne dagar så mycket rikstade dem. Emedertid pretendera de ännu det af alder på stadde Herrawälde öfwer Indianske hafwet, och på sin

Ara Mohrske, Gentiviske, Indiske och Armenianske Skepp de attrapera, Skola wara
Fiscar, dåresst de ej hafwa deras Pass, hwarpå de afwen åhr 1749 Skola wist prof
wid borttogo ett Armenianisht fartyg, som wan det förutan; Men huru detta
Dessutom är mig ej bekant; dock med alt detta, tyckes det mera wara en dår-
skap, än något förnuftigt företagande, at pina på en Sak, så löglig och opreopor-
cionelig för deras nu warande swaga tillstånd.

Mått alla åhr komma 2re Skepp ifrån Europa med 12 till 1500 à
300: Mans friska Trouppar; men genom elak Skiötsel, rumets trångsel på
Skeppen och ofund samt Skiämd Proviant, crepera många under wägen, och resten blifwa
mycket förtagne i Indien; Så alt wis är de ofwanlige, i sin negoce och siöfart,
som wända sine fartyg så ofta, i det de Sattan reparera och förses hwar af de knap-
ast minsta halfwa nyttan af dem. Det har mig blifwit berättat, at de i Goa
warande åfwenlige örlogs Skepp, och emplöjera altid 2re af dem at konwoiera dem,
som de hemsända till Europa, hwilke innan de fortsätta resan förbi Cape, säija till
Mozambique, der de ej få dröja öfwer 3:ne à 4de Februarij. Två sändas och så till
deras namnde Africanske Colonie, hwadan de till Goa medföra Guldsand, El-
fenben, Rysris och Slafwar, Säijande i hemwägen merendels till på Madagascar,
at taga in Rijs &c. 2ne gå årligen till Bengala, och 2re till Diu, utom de
Galeas och Grabbar, som gå till och från Macao, samt längs Custen, hwarafett dessti-
nerat för China, och lastad med Sandal och peppar, öfwerwinterplacerar Nw: monsun
till nogot efter wår bortgång, blef förlyckat; dock här till anmärkandes, at de intet
äro at räkna alldeles Guarnisonen i Goa, hwilka manna flera enn 3 högst 4 af de-
ra Örlogs Skepp, med Europeiskt mannskap på en gång.

De Engelske började wid åhr 1609 wisa sig på denne Kusten,
men egde ingen fast fot, för ann 2re årtioner, när Capit: Hx: Best med 4
sina Skepp blef sänd ifrån Europa, som i Surat inrättade det Factorie, och förskaffade
sig Kongl: Patent, som Portugisernes Vice Roi i Goa uttfärdat, at hindra dem ifrån
deras handels inrättning, hwarpå de alt sedan den tiden blifwit lämnade
oförhinderade af same Nation, som kort efter fick annat at skiöta, än alt
bevaga sig de Engelskes owänskap.

Deras rörelse har altid warit considerable i Surat, och Presidents-
skapet för all deras handel, i Nordra delen af Indien war här fastat, ifwer
ett helt Seculo, innan det med alla blef flyttat till Bombaij 1674 lämna-
de wål Mungier detta Factoriet i händren på en Deputy Gouverneur och

för Sielf till den ofwannämnde Orten. Men General Field Horn kortefter tillbakaresigen, fast för en kort tid, emedan det med Mogoln började Kriget nödgade Honom till retraite. Som denne orlogen icke allenast och billigheten woro för tagen, och derjämte författes på ett så lamt och ynkeligt wis, så tillbragte den ofwen de Engelske största näsa, hwilcka med mycken Submission och Skade, måste ligga fredlöst AOrangzeb, som Capit: Hamilton det wid lyftigt beskrifwer. Annars har Engelske Nation sedermera bibehållit sit tämeligit förtroligt uppförande med Regeringen, endast at de i slutet af förledne Seculo blefwo qwarhållne och tilltalte för det röfwerie, som deras Landsman Siöröfwaren Capit: Avieus begick på Mogolske Skep: Gunsway, hwilket förorsakade dem tämel: Ergderie, innan det blef bilagt, och de sägs befria sig. Huru högt förkrosande i detta hundrade Årtal det förwarfwat sig bland Morerne, inser så wäl den stora influence, som de i Persiske orsaker hafft i Swenska affairerne, som och i Syrianerket den stora frihet, hwilken på Armenianske Köpmans Joh. Swenssons Solliciterande de anno 1717 af Mohammed Farruckschier, dymedelst de emot en ringa årlig afgift förgos från all Tullafgift, och fingo sielf mynta egne penningar, &c. Privilegier så store och fördelagtige, at Hollenderne, ogtad sine många Omkostnader och Kostnader, till sin största förtret aldrig kunnat dem ofwa.

Engelske Compagniet har ständigt med lyckstre bibehållit sin Handel och Credit, till dess i Slutet af 17de Seculo, det så kallade gamle Compagniet gyckla Banqverouterat. Sedan ett nytt blef inrättat, som för en tidegde sitt egit fackstone och bestånder uti Swart Sees kiet ifrån det gamle, hwarmed de wiste hwarannan alle opsträckelige Chicaner, innan de blefwo förenade, så har det intet tanckt på, at afbörda sine Skulder, som Skolewarare anförelege. Om sant är, som berättas, at en af deras Chefer, under predexte at declarera dem, narrat till sig alle Reverserne, och sedan opbrändt dem, så lander det till föga heder, och wägn må med Skiäl undra på, hwru sedan en så otillbörlig giäckning blifwit begådd, det kunnat resp: sin Credit så högt, som den nu är, at den öfwergår de Hollendskas, hwilcka likwäl aldrig Banqverouterat.

Sedan hufwudsatet för Engelske Negoten Westerom kapo Comorin Kust

på Bombay, har en del af den Stat, som fordom fördes i Surat äfwen som hela Com-
pagniets flijtwit indragen, Så nu de ej hafwa flere, än En Chief, En Second och Åtj: Jun-
ta underbetiente, som likwäl ej underlåta, att göra möjeligaste Regire Synner:
het, som aldrig går ut, utan med stort följe af Peoner, hwaraf 60 à 80 Mn med
Engelsk livrée hållas för Directorie-wagt, och då Han skall wara i Sin Stat hafwa
sine Compagniets flaggor och Musique för Sig. Han med de öfrige Betiente, bo uti
gamla Compagniets Factorie, som är stort och rymligit, emplöjerande de det nya
Compagniets hus, till Magaziner: ifrom detta äga de wid sidan af Förstaden en Trä-
gård, som fordom hörde Osman Schilleby till, förseedd med 2 wackre byggnader, och
öfwerast med järngaller före, emellan, som åt Sion gier ett prosperet anseende.
I följe af Tarackshiers firman af d: 6 Januarij 1717, blef dem som ofwan är
sagt, conederat all Tullfriket på Sine ut och ingående Waror, som de för måste
betala 2½ pro: före; emot en årlig afgift af 10000: Rupier, hwartill ännu
komma åtgå 6 till 8000; Som anwandes till Skiancker för Omrahs wid hafwet
wid Vaba. För denna lindriga Summa, som intet beläper sig till en fiärdedehl
af de för i Tull betalade, föra de ej allenast in och ut så mycket de willa för
Compagniets egen räkning, utan äfwen alle deg Betiente, och Privates Skepp, så
länge efter a stunden under Engelske flaggen, hwarföre de betala Compagniet
först 2½ räknad för Mogolls Tull, och 2½ för deg protection, som indra-
ger Compagniet hwart år, det ena med det andra tagit till 70000: Rupeer,
och emedlertid rigtar det ansenligen. Hwad Myntfriheten beträffar, så betiener
sig Barutaseij, efter Bombay är så nära, utan förer alle Sina Rupéer
dädan hit, som från de Suratiske Skilies med en liten ros; men annars
äro like currente, med enahanda stämpel och finhet.

Compagniet, lika som alle andre här handlande, driffwer all sin
negoce, genom deg Banjan eller Mäklare, hwilken disponerar om försäljningen,
och betalningen ifrån deg Waror, samt bestätter alle som det förer hädan
ifrån nästa tid, och öfwerser dem, enär de äro färdige. Waror som det
förer, bestå i Sådane Europeiske, Chineiske, Bengalske och Per-
sianeske Producter, som i ag förr nämnde. Dock gå alle deg Skepp först
till Bombay; hwareft Så snart någon försäljning sker, gifwes Så dant
som Publiquet anslag tillkänna uti Staden. Härstädes hålles det wan-
ligt en gång auction, och när första Lotten s: Som för prof emäst
är hel liten: blifwit afslagen, om priset anstår, lämnas hwem som åstundar,

Så stor eller liten Qwantitet, han will hafwa, för Same pris; men går dethoss
mindre, än Compagniet thän sinna Sig räkning wid, låter det wäl för honnom
Skiöll, Sama proffit gå bort; men Säljer intet mera den gången. Åtenkommen
Köpare, lämnad dem allenast lång Credit, utan afwen en liten flotta afsegla
Små jagter hallos, at convoyera godset för Köpare utan recognition till
Bombaij, Scindi, Cambay, och andre närbelägne platser. Betiening afsen-
leder altid noga för godt wigt, och affär resonabelt för prompt betalning,
hwarigenom Engelsmannene förwärfwat sig namn af store och Generelle
hos Lande, som intet Se på Bagateller, Som Hollendarne, hwilcke
Banjans kalla Slygе Köpmannеr.

Utom Privatas Skepp, som nincka all frihet athandla, under
Compagniets beskydd, gå mycket få direcke härifrån till de andre
handelsplatser, utan lägga först inn i Bombay, hwarest de lasta, Så de
fleste Suratz waror Sändas dit, när de årstiderne, med Små fartyg
under Säker Convoy; Hwad annars angår deras rikes handel, så här
det blant Köpmannen ifrå Dekly och Brodschia, sine Comissionai-
rer, Sändande merendels till den förste orten med ordinaire lan-
nerne nogot Europeiskt gods. I Cambäg hafwer Compagniet en egen Re-
sident, genom hwilcken det också förses med hwad Som behöfwes af dem
dabatte gods; dess i allmänhet är at märcka, det af Sådane Producter
Som härstädes wäxa, långt mindre inlastas, än hwad hitföres, så dess-
Sin öfwer-ballance contanter här dan.

Hollendske öfwer-köpmannen, Pieter van den Broeck, wan der
förste Som inrättade för Sin Nation ett Contoir uti Surat d: 24 Aug: 1616
och Sedan Satte i stånd deras där under dependerande handel på Brodschia,
Agra, Cambäj och Arabien.

Å woro här för icke lyftigt at upräkna, hwad at skillige trakter
de hafft tid efter annan med Morerne, Sen första hit komsten, hwarur de alle
Samars dragit Sig ofkadde, dels genom Expeditioner, dels genom det de upp-
hört med Sin handel. I Synnerhet hade de 1700 wid lag, en lesam dispute
Mogoll, för ett Morisket Skepp, hwilket en Jodd Hollendare; men i förra
tiensts Saende, angripit i Röda hafwet åhr 1661, hwarföre författning
prekenderades, när Engl: Capit: Averus, genom ett Sedvare döpelicht tillfälle
påminte om den förr lidne Skadan. Aurangzeb, då warande

Store Mogoll, mente ingen wara när mare stå till Anspars här före, än dese
Reformes Landsman, Som nästo handel i hans Land, och därföre sedan Hann
satt en Räkning, om 2400000: Rupier, hwartill Han Skattade för lusten
som gangorne, twang dem, at gifwa Honom derföre lewers. Men Som dese se-
dermera anfago ett sådant twang för obilligt, och Aurangzeb märkte at
de intet wille på betalningen; Sÿ grep Han till den Extremitet at arrestera alle
Engelsmän och Holländare Som funnos i Surate De sednare Som minst wille
dröja sig på Slike Gracktamenter, Skaffade i en hast nogra Rustade Skepp, och sas-
sade så noga på, at de fingo i sitt wald, ett annat Mogolls Fartyg, hwarjämte de
straxt lyfte sitt Factorie, Så för nogre år all Handelen afstadnade: Anno
år 1707, funno Hollenderne, at Sielfwe hade större Skade af detta bråk, än
Europeerne, och således efter nogre Contestationer, Samtyckte gierna till Hollendske
Factoriets restitution, Som de likwäl 2:ne år förut, då dese tillbudo det
samma afslogo. Härutaf hafwa Hollendarne sedermera tagit sig
den maxime, at hålla med sin bortgång, och för intet längre än 4:r 5 år
tillbakars embarquera de för ett privat migröje alle Sine effecter. Emedan
de wäl weta, at Som Europeerne förnämligast bragt Suratiske Hande-
len i flor, Så kan den intet, eller utan deras tinderkielpande, bibehålla sig,
sinnerligen i det tillstånd Som den nu befinner sig.

De betalla ordinaire Tull 2½ pro C:to för alla in- och utgående waror,
utom penningar, Som allerest anlagde 2:ne åhren 1710 och 11, Sände de till
Dehli Shah en wisligen Embassade, Spanderande en hop penningar derpå,
Så Säkerligen hade betingat sig en hel hop fördelagtige wilkor; men justo det
Firman wore färdigt at teknas, dog Kejsaren, och alle Kostnader och Intriquer
ingafade, kafwa de Sednare alldeles förwarfwa sig Så prositable som-
Fältiner Som Engelsmännerne. I Sidsta Swenska Bilner mente de bästa at
förgifwa för at årna dem, ewore, at bästa den förjagade Nabab Sassdar Kahn,
men hwad litet bätnad, de hade af Sine spelte konster, har ofwanföre
korteligen blifwit rord.

De Hollendske äfwen Som de Engelske, Så alldeles nogot Skepp direcke
ifrån Europa, eller Cape Bonne Esperence, utan de koma alle, antingen ifrån
Batavia och Bantam, eft:r Mocha, Persien och Bangala, Sägande en del
till på deras Contoir Som ligge dem i wägen, Som i Colombo på Ceÿlon, Co-
chin, Ceva. Deras förnämste waror af dem hit förde, äro utom nogot
af de Europeiske: Specerier, dereftes de så i Indien, Som Europa,

äga Monopolium, Socker, Japanskt gull och Silfwer, Koppar, Porcelaine och Lackwärck, Elfenben, mäst från Cape, Chinesiskt Qwicksilfwer, Ebenholtz, Gummi Lack, Senn, och andre dylige Chinesiske, Bengalske, Persianske och flere landers waror. De taga tillbakars af alle Slag, som nogonsin warit här på och i denne orten, dristwarde en mycket widlyftigare Commerce än de Engelske, fast man intet ser så många af deras Skepp, som de Sednares här på Rehden, hwilket kommer af Bombays närbelägenhet, dädan 2 till 3 gg: om måne-den ibland Skepp sändas kunne, bara för Convoj af små fartyg; deras wärster, som de här giöra, äro ostrolige, förnämligast på de hitgående waror. Jag har sedt i deras Hufwudböker, för åhr 1749 (: denna dag i deras factorie som en synnerlig hemlighet, kom at se uti :) då intet så många Skepp, som warligen komma, woro här, at bara rena Avancen för de hitförde Ladningar-ne steg, sedan alle omkostningar woro afdragne till 60 à 350 pCt: 13: hundra tiondelar ej war inräknad det, som exporterne hafwa af sig, hwilket föres opp för det Contoirets räkning, hwarest de försälgas.

Deras maklare, som hafwa sitt månadsgage och wisa stor ifr: är an-sig för att åt- och inkiöp och tager waror ne under disposition, så snart de ankomma. Det föresättes Konom ett wist pris, och om Han bringar det kop-är det Hans Avance; dock måste penningar inom 6 månader lefwerera. De wilja intet låta waror ne ligga för länge, och därföre i fall de ej äro stånd, få det ordinaira priset, skrifwa till Batavia om afslag, låter de dem sedan gå för mindre; dock slikt händer mycket sällan, och Kö-pmännerne äro för accurate Säljare, at cedera nogot förgiäfwes; som de ock är, wisa de sig mycket noga i alt; men wetta däremot wäl at hålla sina affairer tyste, och anses för mycket Politiske, twärtemot de Engelske, de där sällan, berättes, fatta ett slikt, innan de andre Nationerne hafwa sig det bekant.

Dessutom, så förfara de med sinn försälgning som den Engelske, at efter ett wist fixerat pris, lämna så stort eller litet parti som hwar och en will ta. dock lämna de ej gärna, så lång credit, utan se hälle penningarne få tillbaka. De hafwa ifrån Batavia sine Instructioner, så accurate wid det aldraminsta, så de ingen ting dristar företaga sig utom dem, därest de ej wilja wara answare för all Skada. Således måste de noga passa opp, at de hit kommande Skepp i tid få sine Ladningar;

och alderstund expresse ordres äro, det ingen Skepp må lägga öfwer De: 11/22
Aprill på Redden, så är all efter den tiden handlande Skade, för Betienternes
räkning, wid Contoiret, äfwen som Officerarne sedermera så lofa at wara ansvarige
för all den minskning, som hade ringen undergår på wagen, deresst de sig kän-
na wisse, at den blifwit bortstulen; dock äga de deremot den frihet, at handla för
sig sielfwe, ehuru sådant fast förbudit, ej så noga ensee, huilket nogorlunda
kan balancera opp, om de på andra sidan misse noget.

Det Hollendska Factoriet i Surat, är störst ibland de Europeiske, wäl
wuxit, och så forsedt at det kann tiena för en fästning uti nödfall, eme-
dan de hafwa på Terrasserne stycke-portar, hwalfwingång med starcke järn-
fäster och galler, samt järn luckor för alle fönster. Directeuren bor
uti ett hus bredewid, som likwäl har communication genom en brygga
öfwer gatan, med Factoriet, där alle de andre Betienter hafwa
sine rum. De hissa ingen flagg derupp på, men ehuru för staden
hafwa de den på 2:ne ställen, wid Aldea, och deras Trädgård, dareft
Fiscalen och Equipage-Mästaren äga sine Wåningar och hwa-
ruti afwesendes finnas nogre Magazins och alle materialier för
deras Siöfart och Skepps reparationer.

Som Hollendarnes handell är, på denne orten längst ansen-
lig, så är och så deras Betienning, och den Stat de föra, nog widlyf-
tig, än Engelsmännernes, huilka på den tiden som de ägde sitt
Surats Contoir, hade Bland Europeerne den förste förwen-
ningen. Den Stat som Hollendske Compagniet håller, för Han-
delens bestyrande och Factoriets beskärmande, består ifrån följande
Personer.

1:mo. Then opperhofd, som för sin Titul af Directeur och President af Hol-
lendske och Indiske Handelen i Suzurat, Indostan, Mocha &c.
har i hyra Månad: - - - - - " 180 f: och 49 Rupier kostpg: utom
deshyran för deshus och factor: apart
betalas 56 Rup: om månad:

2:do. The Swede ef: Secondeen, är en opper kop-
man, gage om månad: - - - - - " 80 f: " 19 Rup: kostpg:

3:tio. Fiscal, Koperman, fordom Independent - " 50: " 16: men nu intet mer,
för alle dessa 3:ne wid:
andre sidan

Verde

4to	Packhuismestar, underkopman, ormål:	40:	9/2.	kostpg:
5to	Cassier — — — Do — —	40:	9/2.	För alle dessa äfven som Com-pag: mästaren, Sickträstar, Sänd-riek och förste Fältskär, haller Directeuren öpen Tafsel, nar de behaga —
6to	Secretaire — — Do — — —	40:	9/2.	
7mo	Erste Clerk, Öfverassistent —	30:	6/2.	
8vo	Negotie Bokhouer, Do —	30:	6/2.	
9no	Soldey Bokhouer, Do —	30:	6/2.	
10mo	Geschworene Clerk Do —	30:	6/2.	
11mo & 12mo	2 Underassistenter, hwardera	24:	6/2.	
13tio	1 Do — — — — —	20:	6/2.	
14.15.16to	3 Do — — — — —	16:	6/2.	
17 à 20mo	4 Do af different Gage	— — :	6/2.	Behållande de samma Gager

Som de hafft förut innan de blefwo avancerade, tilldenna åhr åro antagne de få på räkning om de wilja tiena längre —

21mo	En Sickträster — — — —	24:	9/2.	
22do	En Öfwer Fältskär — — —	45:	9/2.	
23tio & 24to	2 Underfältskärare, hwar —	24:	6/2.	
25to	En Gewallier — — — —	16:	6/2.	

De hafwa och så 12 till 20 Europeiske Siömän, på sine små Farkyg, i chi-wieret, för hwilcka campaigne ef. Persiepage Mästaren, som har Lieuten: lag, är hänförd, hafwande om månaden — — 50: 9/2. —

Likaledes 50 st: Europeiske Soldater till Factoriets försvar, ifrån Clubb och 10 d:p: M: och 4 Rupeer kostpg: Fändriken Som är deras Befälhafwande har 40 f: och 9/2 Rupeer: och 2 Sergeanter, hwarå 20 f: och 6/2 Rup: Desjämte hallas 20 st: Swickar, som få 10 Rup: i månadtligit Gage, och deras Capitaine Ubel. bekl. 100 st: Siöner, samt 75 Tattarer, à 4 Rup: om månaden hwardera; dock i oroliga tider, som nu medan wi woro i Surat hade de tillhopa för kyrt 300 st. Siöner, som jämte den andre militiens, dag och natt, lago utan för Factoriet i Gewär.

Utom alle dessa löna de också en Persianisk Skrifware, och Sedan en annan som intet annat giör, än dageligen löper omkring att inhämta nyheter som passera

Stadt i Staden, som öfwer hela Indostan, och näst liggande länder hwilcka sedanien-
gras, i en ordentelig Journal, jemte no gaste förteckning på alle ifrån och hitkommande
Skeppslaadningar, (: dag för dag hos dem afwen förteckning å wax barga 1/2 Månad efter
deras ankomst.) afwen hwad förrättningar dageligen förefallit i factoriet, när Dire-
cteuren hafft sammanträde, och som han drucket Generalens af Batavia Skål i consistoria
eller Rådet, rokat knaster eller tarder, och dylike angelägne saker, som wid årets slut,
dan öfwerlämnades till Rådet i Batavia.

Alle sine wärf besörja de också heel ordentel: och till den andan halla 2ne Slags Råd-
slagningar; de wena Kallas Politie-Rådet, och deruti innan präsiderar Directeuren, och har
till säte förer Secunden, Fiscalen, Packhusmästaren, Cassieren och Secreteraren, som förer
Protocollet, blifwande där alle mål afgiorde, som röra Compagniets egne affairer; Det
andra ef: Justitie Rådet, präsiderar Secunden, och som besittare sitta, Equipage mästaren
Sadrich, Packhusmäst:r, Cassieren och Secreteraren, och Esste Clerck håller protocollet,
hwarande Fiscalen actor, och kan hädan frånappelleras till Directeuren.

Förutan det gage och kostpgg: som Compagniet består sine Betiender, hafwa de
alle manns, så wäl wid Handels- som Sio och Militair staten, de gemene Siomän, och
Soldater undantagne, sine Präsenter som det kallas, hwilcka bestå uti 5 proc: af alle
deras försälgnings pris, som wid hwart års bokslut till delas, tagande Directeuren
2/8 och resten Separateras proportionaliter emellan de andre. Detta har nylegen opkom-
mit wid alle Contoir som de hafwa i Mogols land, under prätext, att det Skulle wara en
tilökning för de swarigheter som mann i Norske Landerne är underkastad: men Rätta af-
sichten lärer warit att hindra dem från att driffwa någon Egen handel, hwarföre åtskillige
Præsidenter blifwit dagne, så wäl deruti innan, att de ähnlegen måste förnya sin swäre Ed
som andre förfahringar; men alt så dant kann ändå ej hindra underfleff, ewarende också
den ende förmån de äga härwid Factoriet, att deff aflägsenhet ifrån Batavia, giör dem till-
fälle, emellan sig ett litet Capital tillsamman; emedan annars deff Betiender Skulle hafwa
mycket swårt att taga sig fram, effter så få Avancementer ske, och sällan några transpor-
ter undan, utan den ena näste wänta lifwet ur den andre, hwilket i anseende till or-
tens hälsosamhet så långsamt och trögt skier, att de giftwit Contoiret namn af det odödelige.

Förutan de affairer, som härstädes komma under Contoirets disposition, haf-
wa de Hollendske inrättat, ifrån alle Skepp, som handla till China, hwarest de ingen fast
het äga, wisa Supercargueer som endast bestyra om de warors försälgning, hwilcka de
sedan hämta, och därefter rätta sin Frach: så att när dese komma till Surat, har Directionen
der ej widare däruti med att beställa, än att emottaga Warorne, och för de andres räkning
förgöra, utan att blanda det in med Contoirets handel, att således den ofwannämde Frach,
som de Hollendske därstädes giöra ansenligen ökes, af hwad denne Separate handel kastar

af sig, som ej optages i deras Hufvud Böcker.

I fordne dagar höllo Holländarne äfwenledes widlyftige Contoirer, i Agra, Amadabath, och Brotschia, som efter Hr: Valentins berättelse woro dem så kåstsame, at då de ratiske Contoiret åhr 1632 för Beticåningen depenierade f: 11326: 8: 8: gick i Agra åt f 5169: 12: Amadabath 3041: 12: och Brotschia 661 f; dock dessse hafwa Sedermera blifwit indragne, utom det sidsta, som för Syghandelen ännu bibehålles hafwande de på de andre orter, sine Mäklare eller Commissionairer, som emoten wyss Ses bestälta och nedsända, hwad de hafwa af nöden. Likaledes är och så den Logen, som för Men och Juvelhandelen i Orangabath war oprättad, opphäfwen. Sedan den deraf fallande winsten ej befants tillräckelig at stoppa kostnaderne och löna modan.

Åhr 1665, Kommo Frantsoserne till Surat, och Sedan som de funnit de på Madagaskar inrättade, och tillanade General Contoiret för Indianisk handela, antingen otiänligt, eller intet begwämt nog för deras widt sträckte afsigter, flyttande de Conseillen hit, och underhölle så wäl här som i hela Indien sin handel med lyftre och fördehl, så länge deras gynnare Colbert lefde, minnas. Sedermera hans Successor Pontchartrain begynte trycka dem, och det infallande krigett förorsakade, store förlyster. Blefwo de så wäl magtige, at de inga Skepp på hela 16 till 20 åhrs tid kunde utsända, och tidige Klagomål inlupo, från deras Creditorer i Indien, at de hwarken förgo Capital eller Interesse; Förande för den ordsaken inga Privata Skepp Segla till Suratt i Frygtan före, at blifwa Sequestrerade för Compagniets Skuld. Omkring åhr 1719, när åter Compagniet oprättades, blef det wäl utfryst, men derjemte pålagdt af Konungen i Francknike, at betala de Indianske Skulderne, och 3 Skepp med penningar utsändes der till; men huru mycket, de som i Surat, ägde fordringar, deraf fingo, är mig intet bekant; dock det är wist, at Conseillen flyttades då dådan till Pondicherry, och på så sätt Banquerotte, utom interesset belöpande nu till 40 Lack Rupeer. Det är och så för den ordsaken, at de inga Skepp mera hitsända, utan den lilla handel, som drifwes till Bengala, Persien, och Arabien, är för privat Räkning, fast likwäl Compagniet underhåller en Directeur som får i lön 1200: Rupeer och en Skrifware till 480: åhrligen, och 6 Pioner; dock hålla de hwarsticken flagg på sitt Factorie eller i sin Trädgård, Seende det åt som Franske Compagniet, intet lider skada den Advance de här kunna göra tillräckel: Swarsgod, emot den Summan som skulle

förderas för deras Skulds afbördande; och för den skull nöjer sig med at inskränka
sin förnämste handel innom de orter, öster om Capo Comorin, derest de genom
sin wapen, nyligen förwärfwat sig ett sådant stort Axdeende.

Jag bör också ej förbigå, efter de Franske komma at omtalas, det de äfwen
äga hafwen sin tyrcka, som föreslås utaf Bef: H Capuciner, hwilken en Mahometisk
Kejsaren redan för Bef: 8 Aar, uti sitt namn höpt grundat före at Dem
skola wara härstädes som Missionairer; doch hörer man intet stort utaf deras
Proselyter, emedertidär det en olycka för dem, at, äfwen som i alle andre stånd, när
de förinnas af en sort på samma ställe, tages så noga kundskap af deras minste
fall, hwilka annars förkarpera ibland mycken heten; Ty den knappe inkomsten
tynga, som nödgar dem för sitt oppehälle Skull, at inblanda sig i sådane slögder
hwilka ej ingå deras ständ, har utaf somlige så illa åtlydt blifwit, at en som ej derut
lärer och får höra sådant, skulle med skäl kunna falla på en hel hop omilde
tankar; då likwäl den oförtrutenhet och möda, de giöra sig, at hanna Landsens
Läkemedel, som de sedan utan betalning applicera på sjukelige personer, af alle
Stånd och Religioner, somdem anlita, tyckes fordra kärligare omsorne; utom
det, at så mycket mig är bekant, man aldeles kann anse som en calumnie den lösa
moral somdem blifwit tillwitad af dylike, som med mera ewighet än skyldighet
undersöka andres brister.

Ibland de 6 Skepp, som O: I: C: Diske Compagniet åhr 1721
afsände, kom ett till Surat, hwilket på den orten ej warit det endaste. Om de Danske
sedan början af sin fart, warit bär, är mig ej bekant; Dock det tyckes troligit,
at hedan efter man intet lärer så höra af sådant, för den Owisshet de tedan för
1670, hafft med Mogoll, hwars opförande emot dem i Bengala, nödgade dem
at 1721 i Bengalske wiken bort taga, ett mycket rikt Lastat Skepp, somde förde
till Trankebar, och Sälde.

Utaf andre handlande Nationer, bo nogre Judar här, uti unga Docke-
rieus hus, och stå en del under Portugisisk, och endel under Engelsk beskydd.
Armenianerne, hafwa egit Contoir, och drifwa mäste Negoten på Persien, de lagga
de 2½ Proc: Tull. Morerne måste deremot betala 4 Proc: och Gentiverne 5, så
Winstingarne draga högste tungan, hwilket och så i Mantals penget observeras, derifrån
de framlingar frias. För öfrigt observeras, at Tullen betalas efter det wärde Varor och
Betjänter sätta på godset, warande Visitation ganska stark; doch confisqueras

Detta är sederwänia
afgodt, och de haf-
wa sedan hest Skepp
lädes i Surat och
Bengala

ingen Ting, som olofligen in:ef: tilföres; medan de tro Sådant svara emot Alcoran, uten den som påträffas, får bara lof att anlägga dubbel Tull.

Utaf hvad som i dese 2:ne Capittel, blifwit Sagt om Swratiske handelen, låter lätteligen finnas, at uti det Stånd, som den nu befinner Sig, är den på långt fördelaktigare för Europeerne, ähn dess egne Inbyggare, synnerligen Morerne. De handla derföre både emot Testamente och Sanning, som skiedt at i anledning af de tidige oenigheter, som nu på nogre år warit emellan Gouverneurerne och Inwånarne, Europeerne oförtöfwadt skulle taga tillfälle att befästiga Sig Staden. Ty Sådant är en Sak, som de länge för detta, mycket lätt kunnat i wärcket ställa, dårest de intet funnit, at deras rätta egne Interesse derwid aldeles skulle komme at lida. Man har sedt utaf de inrapporterade Räkningar, som de Kring Strötwande Fartygs gjorde på Staffens distrikt, af hwem som den decadence dess handtwärck kommit uti; hwarmedelst Inwånarne till största delen blifwit tilwarmade, at dess inkomster så aftagit, att de ej kunna underhålla sine Gouvernörer, mycket mindre åro tillräckelige, at hålla till Lockebit för egon framande, ef: belöna den kastnad Som kunde giöras wid dess underhållande, och förswarande; utom det at den fiendskap, som de dymedelst påwogo af Mogoll, kunde wara dem förneste i deras andre Contoir, dem de i Hans Rike äga. Detta consideverat, jemte, at i Fall en ende af de 2:ne Nationer, Engelsmän eller Holländare, om hwilcka här är qwästion, skulle blifwa ägare af staden, de ändå knappast skulle wara i stånd, at bringa sin negoce högre, än i annan stone till nogon consideration, ähn denn nu är, då de nyttja mäst all frihet som kann åstundas, låter derföre låta Europeérnes höfwad Interesse bero utaf, at under det, de opmuntra den inrikes rörelsen och slöjder på alt sätt söka undertrycka och minska Inwånarnes egen Siöfart. Härigenom låta de Inwånarne förskaffa Sig Landets producter för lindrigt pris, sätta Inbyggarne i ett nödwändigt behof af Européernes hielp, och dymedelst, som dese wisst förnämste orsaken till Swratiske Handelens flor, bringa det dåhän, att samme närings immediate opphörande eller undergång, aldeles beror på de samma wilja, antingen de wilja continuera sin handel längre, eller och upphäfwa.

XIII^de Capitlet.

Wigt, Mått och Myntsurat, jemte Underrättelse om Siöfarten.

Viraah, En Indostansk Bergs Konung, som emellan åren 1540 å 50 regerade uti Vindostan, sen Han förut förordnat det ratta Herre Normajum, som i Persien måste söka Vigt; war den första, som i detta Landet inrättade ett wist mått och wigt, som förut ej war till fredgad, hwilken ännu brukas öfwer hela Landet, så wäl som i Surat, och är som följer:

En Ordinarie Ser, bör hålla 30 Teis och 1 Teis wäger 3 Miscal.

30 Ser, reknas på en Simpel Man eller Maund, som efter Sameliga anmärkningar är befunnen koma nära till 37½ tt Engs: eller 40½ tt Swänska, så emellan ett Swänskt tt, och Ser, är liten Skilnad.

Se Man giöra En Candi.

Det är lickwäl en stor åtskillnad uti denne wigt, alt efter som wahrorne Köpes eller Säljes, äro lätt. Med Simpel Man wäges alt Sådant som ej äger nogot affall som Garn, Koppar, Qwick silfwer, Vermillon och Indigo, undantagande den från Agra, som säljes efter Agra Man om 54 Ser. Alle de wahror som hafwa affall, ef: hwar af Oredighet Vann blandas, har ifrån 41 till 44 Ser på Man, alt efter som Köparen och Säljaren komma öfwerens, som af den öfwan anförde Prisconr: ses.

En Ser Corall eller Ambra, håller 16 Chrapeis eller 27 ordinaire.

Wid wägning af Elefants-Tänder, reparteras wigten efter Sortamenterne så alle Tänder, som wäga öfwer 16 Ser, tagas efter 40 Ser på Man, Från 16 till 10 Ser å 60 Ser p: Man. och under 10 Ser ett: a 80 Ser p: man, om man ej will förlora, den som äro Spräckte eller Skände, måste de med lesten in accorderas.

Tolfka Ser, är den Bengalske, och håller 2 ordinaira Surat Ser, man säljer efter den Sechenill, Silke och Rökelse.

Brostchia wigt är 5 Bros: drygare, på Bomull, Sucker, Vl^er: Så en Brostchia Candi Bomull, är 21 Man Surat, som de noga måste observera, som äro ej: till Surat Sända eller föra nogre Wahror.

Guld och Silfwer Wigtar: 6 Chowls giöra 1 Rutta, 3 Rutta 1 Wal. 32 Wal 1 Tchola. 82½ Vols äro Ett Engelsk Unce Troj wigt, och 31 Tchola äro 12 Once, Schwanen 1 Tchola emot 12½ Persisk Miscal ef: 11½ Maysa, derutaf 414 Maysa äro like med En Ser. Diamanter och Pärlor Säljes efter Rutti, 20 Wiz äro 1 Rutti, 24 Rutti 1 Thanck, och 100 Rutti Swara emot 88 Engelske Caraat.

Mann brukar här städes indifferent Romerske Ballancen, eller andre Europeiske wigtskålar, jemene Säljare hafwa nog simple wigter, bestående af Träd Ballance med små korgar till Skålar, och justerade stenar till wigter.

Atwäga Diamanter och Pärlor, hafwa de en sort små röda Erter Bär, med en Swartprick på ena ändan, Lall i Surat, och Sagga på Malleiske nämnde, hwilka justeras hwru månge gå på en Rutti eller Viz.

Längdmått är Cobit eller Gaus som har 24 Tassu, och accurat Swarar emot 27 Engl: Tumb, eller Swänske. Efter den Säljas alle waror, utom Kläde, Sammet, och Sattin, som mätas med Yard Eng: Liqueurer, Wed, &c.ra gå efter wigt.

Det wanliga Myntet härstädes, är Silfwer Rupeer, som bör wäga 2½ Miscal, eller 11½ Massa. De slås i Surat ej widare änn ett 6 styfwers stycke, med wid 4 à 5 gr: så tiocke, och Således kommer intet halfwe stämpeln, som wäl är en gång hwidare, derpå. Inscription är på Persianske. Seckej Zerba Surat Zaraff Khané, som skall wara: Mynt, stämplat i Surats mynthus; och på andra sidan: Ahmed Shah Batcha Gazi: Achmet, Kejsaren af Mahomets slägt, jemte dess legemen åhr, som hwart åhr ändras å stämpelen. Européer, som wille betala omkostnaderne, må af egit Silfwer, låta slå Rupéer härstädes.

Deras Kopparmynt kallas Peis, merendels fyrkantige eller ojämne figure, med nogre Persianske Characterer å ömse Sidor. Hwar och en bör wäga 3 Miscal. I fordne dagar gingo 64 st: på En Rupée; men nu bara 46 ordinairt; dock stiga de afwen, alt som priset är, högre på Kopparen, eller som myckenhet af Skiljemynt behöfwes, och derföre i Januario och Febr: 1757 gick det så långt, at de ej wille gifwa mera änn 46 à 47 Peis för Rupeen.

Lika som Cauris giälla, för Skiljemynt i Bengala, så hafwa de uti Surat en sort små bittra krakmandlar, som de kalla Bedams och föras nog från Persien, der de tagas från Kriket Lar, hwar de i Öfwerflöd wäxa. 64 äro wanligen på en Peis, men stiger och faller alt efter Införslens qvantitet.

Uti räkningar, är en Rupe 16 Anas, och 1 Anas 3 Peis; Bok hålles i Rupeer och Tocker. 100de Tocker räknas på Rupeen.

Guldmynt är Mohurs, slagne till 13½ Rupéer, men stiga och falla i från 12¾ à 14 Rupeer.

Likaledes giälla här Persianske Silfwer Mamudis à 2½ på En Rupe. En Spansk rund Piaster, full wigt, håller 73 vols man får för 100 st: af dem 214 till 216 Rupeer, de kantige wäxlas till 3/6 à 1/4 Proc: mindre. Likaledes giäller alt annat Europ:ska Guld och Silfr: mynt, efter halten, och alt efter som öfwerflödet är af den förste metallen.

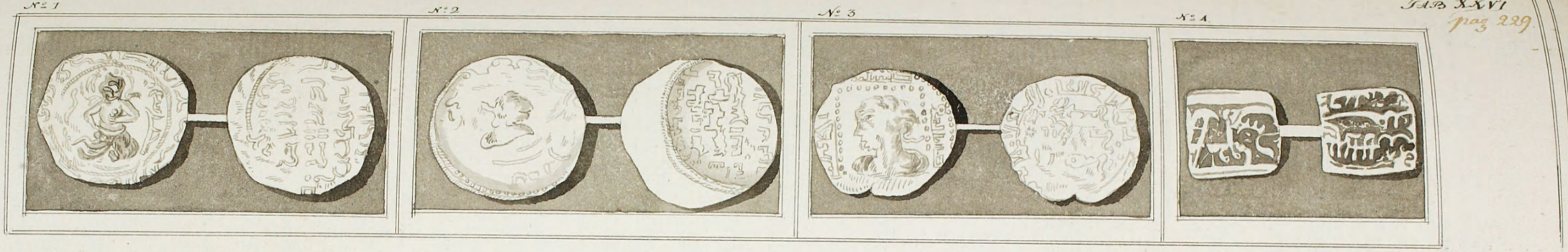

Indianiske rare Myntsorter.

N:o 1, 2 & 3. äro af koppar och Sades vara gamla Indianske penningar, i hvad ort Slagne eller hvad deras Frägel vil Säga lemnas dem at undersöka Som Kunna förstå Caracterene.
N:o 2 Var öfverdragen med en grönhvit Färnissa Så litet kunde Skiönjas af pregeln N:o 3 af Sinare koppar än de andre tycktes ej vara mycket äldrig
N:o 4. N:o 4. af Fint Silfver Sades vara Slagen af Tamerlan, Som en i Arabiskan kunnig lat lärer finna. N:o 5. & 7. 39. af Silfver Zodiac Rupeerne Slagne på Noer Dychan Begums Befallning.

Swidlyftig Räkning säljes genom Lack, En Lack Rupier åro 100000 Rg 100de
Lack giöra En Krår, och 100 Krårr En Arib; kunna de annars räkna, ochom deras
Skrifsinnes underrättelse i Capitlet. Det hade iag så när förgiätit, at de äfven=
leds hafwa en Slags räkning på fingrarne som först är kommit på Coromandel,
wid Pärlefisket. När i en Samling af många Köpare, den ene will följa priset han
bjuder för den andre, hölies handen öfwer med Räck=Skiortet eller en näsduk,
hwarpå Köparen fattar Säljaren om hand, och genom fingrarnas böjan= eller
kramande, falkar på Varan, då den andre å lika sätt gier till känna, huru
mycket han åstundar. Ändan af fingret, benämcker Ete, (: när det är store
Summor, betyder det 10, 100, Ex. 1000:) Krökte fingret 5, räta fingret 10, hela
öpne handen 100, tillslutne hand 1000, och så widare, så at ofta at wåala minste
summa kunna i många personers närwarelse de största köp afgiöras, fast ingen annan
än parterne skall bli wis derom.

Om Gentiverne i förre dagar haft nogot mynt, hwarn iag ej säga: I hos=
nämde Rätning finnes ett och annat som gifwes åt därföre, hwaraf N:o 1 Tab. XXVI.
synes som skulle derpå representeras nogon deras Afgud. Men alden stund
iag ej wet hwad Skriften will innebära, kan intet med wisshet slutas,
derom N:o 2. lärer wara en Mallabarsk, och äfwen så N:o 3.

Bland Mahometanerne finnas inga med Figurer på, mera än
de så kunnige Zodiac=Rupeerne, slagne på Noer Djehaan Begums Shah
Jehans Gemåls befallning, derutaf jag afritat de 3 stycken som jag fådt See N:o 6. à 9.
Warande desse afwenledes här å orten så rare, at de som i hela 20 åhren fiskat
efter, åtto så dem complette, ej kunnat nå sitt syssemål, och har iag äfwen
sett de, som warit falske bland dem, dock så olike, at ingen stor möda haf=
wer, at skilja dem ifrån de ratte. Om N:o 4. är Tamerlans Mynt
som mig blifwit sagt, må de döma som förstå Charactererne.

Parseerne som ibland Inwånarne äro de enda Skepsbyggare,
låne sig intet illa åt derwid, och så snart de få modellen af nogot i Europa
byggt Skepp, gjöra den strecket efter, så man får se hwarstädes åtskillige
wackre Farlyg. Det trådet de säga Planckorne utaf, kallas Sanguan
af Tsak af de Engelske, hwilket äfwen brukas till alt Träd=inrede i
husen, warande det ådrigt, samt nog hårdt och starkt at motstå watn;
Till knän och kunna wärcke, deremot, nyttjas Bibla af Babil,
en annan sort i färg och styrka, närmare kommande till wår Ek.
Sedan Kölen är opsatt, foga de Bräderne mycket tätt tillsammans,
som fastslås med Spikar, så länge, at de halfwa qwarderetinnan=

före kunna kroka, stoppande Sommull emellan Spiringorne, hvar
öfwer sedan en sort kåda Dammer kallad, och nog kunnig för detta
bruket, öfwer hela Indien, med kalk opplandad öfwerstrykes, som ej allena
conserverar Fartygen, för all Leckagie, utan öfwer hindrar Masken, som
håller sig ommigt i wattnet, at fästa sig, eller bita igenom, hwarföre det på
me så wäl öfwer som under förkydningen, så långt som går i wattret
wecklenas. Tougwärcke, ankare, Stycken, och afwen dyrgrige master, må
föras ifrån Europa, hwarigenom alle deras Fartyg komma mycket dyre
emedan 1to ordinairt om 140 till 180 Lästers Storlek wäl går till 70: Börd
Kupeer. Men om en skall tro dem på orten, så hålla de längre än Europ
skolande sådane finnas, som öfwer 90 år warit brukade, och ännu anses
för gode. Det är ibland Mooerne en högelig Phantasie, at de wärdera mera
ett helt nytt Skepp, änn ett gammalt, som 2 eller 3 gånger kryssat kring
wet, emedan de tro, at ju flere behållne resor det giordt, dey lyckligare
går det framdeles, kännande man den som längst förr wågat sådana
rik hedning på ett sådant, änn på nogot af de förre; man berättade om
Gongåver ett af de Skepp, som wi qwarhöllo på denne Redden, at i anseen
till de 50 lycklige Resor, som det giordt på Mocha, ehuru bräckligt det
nu war; mindre höllts i agtning af Sin ägare för Sitt wärde, änn den sig
nerliga lycka som dett fäst derwid; Wärdige sentiments för en Mahomed

Deras Grabbar, som äro farbygg af Indianernes egen façon, hackle
itti alt som andre Skepp; men byggas läge, med en nog hängande Bak
kam, och förses framman itti meden Prow, lika som på wåre Galleser, för
lägga stycken itti; Större delen segla wäl i smult watn, och äro wigs för
siöfagtningar, hwarföre ej allenast alle kårorn ströfwande Tributaire, bå
sådane, utan ock på Européerne, för samme ända mål lagde sig der till,
byggande dem af Different storlek, från 60 till 100: 150 Lästers dräkt o
mehra.

Gallevatter, äro bara små öppne båtar, nog spetsige i bägge ände
la wal. De som äro för att slåss, hafwa som ett löst däck, derpå de förs
1 eller 3 stycken, warande de synnerligen tienlige, för at boxera deras fi
kar i steet wader, och at bruka wid entringar; men annars otienlige

at bryg ett wäl Europeiskt mannat och bewärdt Skepp.

Hwad beträffar deras Lastbåtar eller Kurrier, som brukas i Ri-
viret, så differera de litet ifrån Galliwatterne, bara stammare ej äro så
höge: Bredden kann wara 1/3 i proportion emot Längden, rymmande sig där
uti inåt 800 till 1000 qr. 1200 St:r Järn, Seglet på dem är skarpt, och
deras fart tämmeligen bra; Sådan arbeta de med dem emot Siden, ütan
tillåtet wäder staka sig fram emellan Barerkarne, emedan Folket på dem äro
lätt goda Rodare. Om de nogon gång giöra sig möden at lägga åh-
rorne till, så måste det, äfwen som allt annat arbete, gå efter Sång,
ehuru de så oförmögne att tillhålla munnen i dylike omständigheter, at
sig hört berättas, det ett partie infödde Siömän i Bengala, en natt besö-
kte wid Sion belägit Europeiskt Factorie, ütan att blifwa sedde, förr
än wid afsarden, när de skulle börja ro, de med sin wanlige instäm-
made musique rögde sig sielfwe.

Rorerne äro såte Navigateurer i Sion; men goda lotsar,
emedan de känna wäl Grundarne innom Skären; Derföre Euro-
peerne stundom bruka dem dertill, hwaremot Morske Fartygg måste be-
stälas af Europeiske Officerare. Deras Siömän kallas Lascarer,
som äro wäl dugelige till Siöarbete; men äga förlitet courage at hålla
stycket i En action. Europeiske private Reddare, betiena sig af dem,
öfwer hela Indien, på sine Skepp, emedan de wise både oförtrutenket,
och äro för bättre köp ann Europeer.

De föra annars sine flaggor som wi, warande den som Mo-
gulls Admiral för, äfwen som Marathernes och Angrias, helt röd; der-
emot Morske Köpmannen bruka särskilt sig egen device derutti;
Den ena för en hwit Sax, den andre 1 Hufwe, den 3die 5 St:r Sådane
och så widare, dymedelst hwar och en agare, distingverar sine Fartygg
från den andres.

Anteligen som ett beslut på hwad som i de föregående
Blad är wordet talat, om den Surattiske Handelen, torde det intet illa
passa sig, att anföra den anmärkning, som Franske Consuln i Al-
lexandrien, M:r Mallet giord, öfwer Commercen på Indien, i allmänhet,
hwilken M:r Harris i dess collection of Voijages, i den första delen intagit,

och hwilcken, om den just intet recomenderar sig, genom deslåthet att wärckställas, ändå utmärcker, (: efter Martinianske talesättet:) auctor findtlighet och qwicka på funde

Han menar Europeerne hafwa oagtadt sin superioritet i siömagt, att lä ta swagheten af Türkiske Politiquen för sinn Indianske handel, hwilcken denne Nation, om de ägde nogon activitet, i spit af all Europeisk magt, kunde drifwa genom den gl: leden, som Moorerne brukade förr än Cape B: Esperance war kringseglad.

Om wi efterse, säger han, finnes Surat wara så wäl situerad, att det helt lätt må kunna giöras till Centrum af Indiens Comerce. Dit ifrån till Suez kan man segla i 4 till 5 weckor, och ifrån Suez till 10 är bara 3 dagars färd; dädan till Alexandria, må äfwen fohr bringas på samme tid, hwadan 3 till 4 weckors segling, sedan för en fram till Marseille; så det wäl kann wara möjeligit för Person på 6 eller 10 weckor, komma från Surat till sidstnämnde

Nu skulle nogon mena, at leden emellan Surat och Suez mycket kann differera, efter det beror på Monsunerne; men sådant kunde genom tienlige Magaziners oprättande på både orterne, afhielpas hwilcka ordentligen komande flottor, stedse kunde hålla sorterade, så dymedelst Europa skulle fourneras, både med bättre conditionerade gods, och förr änn nu. Han säger intet afhållit Franske Nation från wärckställandet härutaf, mer änn Ottomanniske portens owillughet att concurrera med dem, tror dock, därest Turckarne en gångfinge röna fördehlen härutaf, och en wiss summa åhrl: tillböds dem, för Equivalent emot de afgifter, det genom deras händer, paserande godset, borde undergå skulle de snart låta öfwertala sig.

Det är ej min afsigt, att gifwa till undersöka, hwad eller om nogon fördel, ett slikt project, i fall det låte sig wärckställa, kunde hafwa med sig. Det är wäl wist, at den kunnige Don Alphonso D'Albuquerque, synes tänkt och så på nogot sådant, när han hos Äthiopiske Keysaren insinuerade, at hann för egen säkerhet borde, emot så elacke grannar, som Turckarnes framgång snart tycktes hota honom med,

afwända Canalen af Nilströmen, medelst en öpnings gräfwande till Ethiopiske Siön, innan den hinner innom Ägyptens gräntsor, dymedelst en del af Samme Land, Skolat blifwit inhabitabelt, och den gamle vägen at förä Indiens waror till Europa igenstoppad; men det woro en enfaldighet, at Sedan Indiske handelen kommit i ett sådant flor som nu wille dömma om den på Samma Sätt, Som då den låg i Sin linda, och Portugiserres Siöfart ännu war så många farligheter underkastad; häldre will iag hålla troligit det Swar, Som wid proponerande af en dylik Saak, som Mr. Mallets, Capit: Hamilton, fick af Mr. Farrington, Engelsk Consull i Cairo, 1714, at en Sådan handel, minst Skulle bära Sig för Europ: Köpmän, i Reguard af Turkiske Officerares otroliga egenrytta.

XIV Capitlet.

Om Mogolske Riket, och Dess Regenters Historia; Till närwarande Tid utförd.

Till at gifwa ett nogorlunda bättre förstånd på åt Skilligt Som kommit at omnämnas i desse föregående 13 Capitel utur den Mogolske Historien, och at undwika de ledsamheter, som tidige opprepningar af en och Samme Sak kannskie Skulle förordsaka i en relation, Som tör hända utom dess kunde wara långsam nog; så har iag welat Saman Spara, till en Särskilt afhandling, alt Sådant iag inhämtat om det store Indostanske Riket, ifrån dess första ursprung till närwarande tid, dess Regenter, Magt, och Länder, med mera, och wågar nu at framgifwa Sådane Observationer, i det hopp, at de nyare underrättelser lära så mycket mindre misshaga, Som det är mycket Sällsamt uti Europa, at få nogra förr, än långt efter de äro hände. Man har näppeligen annat Exempel på en Sådan händelse, at ett Rike innom 30 åhr kunnat förfalla ifrån det mäst florerande tillstånd

till en sådan decadence som det Mogolske nu är, och iag skulle fore-
ställa mig, at om nogon wid hemkomsten till Europa wordo efterfrågan-
de nogot om Tillståndet i detta rike, efter en dylik revolution, kunde
det anses som ett tecken af ringa förmågo at ürskilja hwad man på
fremande orter bör giöra sig kunnig om, i fall sådan angelägen
sak förbiginges, och ej nogon liten kundskap blefwe hemförd.
I betragtande af detta, giör jag mig försäkrad om ursäkt, för
det öfrige afwikande ifrån hufwud Saken: Skolande fägna
mig, om iag warit allenast så lycklig derwid, och råkat på den
medelwägen, at hwarken längden härutaf förorsakar nogon ett
för stor ledsna, eller de månge omhandlade Saker, för otydeligen
blifwa förestälde.

Rikens och Staters resande och fallande, Regerings
Formars ständige ombyten, och hwarjehanda folckslags alternat-
ve öden, äro ämnen så mycket wärdigare wårt betragtande, som
de underwisa oss, hurü länder, som fordom giordt största Figure, och wäsen
i werlden, och warit kunnige för Magt, Fruktbarhet, och sine Inwo-
nares wishet och tapperhet, nu äro så ändrade, at om man skall se
dem igen, efter de beskrifningar och Characterer, som på dem i gjorde tider
gifwits, skulle en snart få ordsak, at falla på den tanckan, det de
annat warit, än sådane, som Platos Ideiske Republik; så al-
deles ombyter tiden alt, och sålunda wänder sig werlden på ständige
Skiften. Öfwerwägandet af sådant, som i hwarjehanda Länder
sig märckeligen tilldragit, bringar derföre större fördelar än som in-
nom ett så inskränkt rum som detta, sig utföra låter; ellen i sy-
nerhet är det En, hwarutaf alle kunna giöra sig gagn, at utom det der
uti föreställes, hwad framfarit är, också lika som i en Spegel wisas
hwad komma skall. Intet nytt är under Solen, alt är en stadig om
gång af samma händelser; Ehwad wi nu förundra oss öfwer som ohörde
händelser, har likwäl månge gångor blifwit omagerat i fordne tider,
och otwifwelagtigt händer och så efter wåre.

Detta gifwer klart tillkänna, hwad allmänn Läromästarinna Historien är, och wisar hurn tienlig och nyttig dess afhandlande och undersökande är för alle stånd, antingen den om äldre eller nyare tider handlar. Jag förwäntar och så i detta afseendet, at de få anmärckningar, som man här budit till at samla om Indiens äldre tillstånd, intet aldeles förkastas, som helt och hållit otienlige, emedan ändamålet allenast warit, at af de fordom timada revolutioners jämnförande med de nyare, ställa i en så mycket klarare dag den gemensamma nytta, som följer, då en måttelig blandning giöres af ålderdomens mäst märckelige händelser, med sådane som tidsens närhet (: om iag så må säja :) lämnar oss omständeligare underrättelse om; men hwad dragar jag ut tiden med långa reflexioner öfwer ett ämne, som min föresatte plan, ej tillåter mig utföra, till nogon widlyftighet: Kommom till saken.

Om man will opklifwa till högsta ålderdomen, så mena somlige, at Indien i den Heliga Skrift utmärckes mednamnet Hevila, efter Jocktams son, af samme namn: och floden Ganges, dess östra gränts med Pisen, en af de 4 floder som befugtade Paradiset. Skäl, med och emot anföras, af åtskillige lärde, och saken är oafgiord: utan at derföre bemänga sig med en så mörck ålder, så willom wi nedstiga nogot lägre.

Anskönt Landets härliga belägenhet och förmoner nogutwisa, at det ganska tidigt måste blifwit bebodt; så finnas ändå ej månge Länder, hwars gamla Historia, i sådant mörcker som denne, är inswept. Detta må man tillskrifwa utom Inwånarnes egen försummelse, deras agtsamhet at i långliga tider afhålla sig ifrån andre folckslags bekandtskap, på det deras först medfödde enfallighet, ej genom omgänge måtte förderfwas. Dädan kom, at för Alexandri tid, man hade ganska liten kundskap om detta Landet, så aldeles, at det äfwen med Ethiopien och Egypten förblandades, och at wi Homeri ålder icke ens dess namn för Grækerne war bekandt, emedan om det warit, slutar Strabo, at denne Poet wäl i sine Skrifter, nogongong skulle nämndt det samma.

Man kann för denne ordsaken skull, ej anse de Traditioner,

som tala om Bacchi och Herculis härfärder ifrån Grækeland till Indi-
en, annorledes, ann Fabler, utan grund, derest man ej will bifalla en
wiss Scribens (: Mr: Harris :) mening, som tror Bacchus wara ett
Grækiskt namn, tillagdt en Indianisk Printz, hwilcken först civilise-
rat folcket, och hos dem inrättadt hwarjehanda handa slöjder. In-
tet eller är mera at bygga på Egyptiernes berättelse om sin Konung
Osiris, som underkufwat hela wärlden, och äfwen Indien: man
wet, hurü så wäl de äldre, som nyare Lärde, giordt åtskillige utlyd-
ningar öfwer denne Regents och dess Gemals Isis lefwerne, som ma-
delen på slutet stadna derüti, at det mera ären artig Fabel, än nogon
wärckelig Historia.

Det påliteligaste man har uti Historien härom, lärer wara Se-
miramis, Assyriska Drottningens härfärd wid Cl: M: 1970. emed
Indien företagen, berättelsen om hwars frugtbarhet och Rikedom, sägen
opwäckt Henne till en Expedition, som snart kostat Henne dyrt
emedan den då regerande Konungen Stabrobates, förströdde dess
mée, så hon sielf Sårad knappast kant komma undan. Lyckeligare
berätta Egyptierne deras Regent Sesostris warit, emedan wid Cl:
3023: både Indien och hela Asien säges måste duka under dess wäl-
de, och Hann igenomträngt till det stora Indianska hafwet.

Mr: Harris menar i sin Navigantium atque itinerantium
Bibliotheca, at ehurü måne de gamle Indianer warit at undwi-
omgiängsel med främlingar, så woro ändå otwifwelagtigt, det
nogon handel blifwit drifwen emellan dem och de wästre folcken
åtmindstone Idumenierne wid röda hafwet boende. Det skulle
ock intet tyckas olikt, at sedan Konung David kufwadt dess
sednare under Israeliterne, Hann och dess son äfwenledes fortsatt
den samma. Emedlertid, som gissningen om Salomons Ofir
ännu ej kunnat stadna i nogot fast slut, woro förmätit, att
med wisshet nogot härom stadga.

Att Persianerne, som Indiens närmste grannar, äfwen
på den tiden utwidgat sin magt, gifwer Historien klar underrättelse

om. Darius Hystaspis, hade i 13 åhr burit den Persiske Thiaran, då Han sände Scylax ifrån Carien, med en flotte ned igenom Indus, som genom röda hafwet kom tillbakars. Hwarefter denne Monarch hustade en mägtig flotte, och dermed twingade detta Rike, at betala en skatt af 360 Talent Gulld årligen. Denne Lydnaden under Persianske Monarchien, warade twifwelsutan under alle Darii efterträdare; åtminstone har man stora prof af, at en dehl af Indien ännu under Dario Codomanno war pligtig at sända Honom hielpe-Trouppar.

Nuru Alexander ifrån Macedonien sedermera, med en häfnads fall lycka omstötte Persiske wäldet, och inträngde till Indien, samt underlade sig nogon dehl derutaf, är tillfullo kunnigt. Hade ej Indianernes tappre motstånd, och rygtet om de öfriges därboende dierfhet, mera afskrämt dess soldater, som nästan med wald twungo Honom at wända om, än det kunde skaka hans oförskräkte hierta och nysgirige Sinne, så är ingen twifwel det Han genomträngt ända in till de Länder, hwars rätta namn och beskaffenhet warit obekant ända till långt sednare åldrar. Med alt detta, giorde likwäl hans Indianiske tåg så mycket, at Gräkerne fingo bättre begrep om ett Land och folkslag, de förut bara wiste namn uppå, och denne tappre Monarch giorde sig så mån om, och fant ett så stort nöje uti, at sielf undersöka de förundelige Naturens nyheter, som Han fant i dese Länder, så Han sielf gaf sig tid, att meddela sine giorde observationer till sin fordne Läromästare Aristoteles, hwilcken sednare hämtade stor nytta deraf för utarbetandet af sin Diur Historia.

Efter Hans död blefwo dess store eröfringar emellan dess efterträdare fördelte, och under det de sins emellan slogos om, hwad hwar och en skulle derutaf få på sinn lått, bemägtigade sig Sandracottus hela Indien, utjagande Gräkiske Besättningarne, så att Seleucus, som änteligen fått dese orter, bland andre på sin del, med sin utsände Armé, intet uträttade, utan war glad, äfwen som Antiochus den stora sedermera, at få lefwa med detta folket i fred.

Emedlertid opprättade dese inhemske Regenter och

Sandrocotti Successorer, sin magt så fullkomligen, och tillwällade sig sådan
myndighet öfwer de andre Små Raijas, at en af dem kallad Porus (: ett
Slägtnamn, då förtiden i Indien, likasom Pharao, och wid samma
tid Ptolomeus, i Egypten brukeligit :) Som af wördnad för Augus
Stora bedrifter, Sände till Honom ett Sändebud, at begiära deswän
Skap, Säges haft under sitt wälde 600 st:n Små Printzar, con
tinueranda denne Sedwane, at genom Ambassadeurerne söka Ro
merska alliencen, Sedermera länge, (: Som kann Ses hos förberörde
M:r Harris, af hwilken jag tagit mycket af det här korteligen
anförde om Gamla Indien :) och blefwo månge af de andre Kei
sare, dermed behedrade, ända till och med Heraclius i Constantino

Under detta hade de Wästra Nationer tilbakars igen tidig
omgång med Indianerne, för handelen Skull, den de drefwo i
Pattala, en Stad wid Indi utlopp, hwarnu ungefärligen Sindi
Egyptierne under Ptolomeerne; Sedan de Romare; och änte
Gräkerne ifrån Constantinopel, nyttiade i Synnerhet den Sam
men då Araberne och Morerne började spela mästare, i Or
enten, bemägtigade de Sig omsider all Indiens negoce. De
behöllo den också in till påfinnandet af Goda förhoppningsud
den, förseende Emedlertid Europa, med detta Landets Skiöna pro
ducter; Men måste änteligen då afstå en Sådan rätt till mera be
lefwade Folekslag.

Huru den inrikes Regeringen emedlertid wa
rit beskaffad, tils närwarande Keijsare eller Mogollerne blefwo Herr
i Landet, har man Swårt wist at Säga: Ej eller är bekant huru de
mägtige Monarcher af Sandrocotti efterträdare, kunnat så förfall
at Morerne som ifrån Arabien inträngde Sig, förmådde at fä
fäste, i Landet. Wist är, at detta Folek, som woro bekante un
der namn af Pattaner, woro ganska mägtige, då Baboer Kuf
wade Landet, och lefde i intet Synnerligit förtroende med de månge
andre inhämske Raijas, eller Printsar, som woro i myckenhet, och

alle Enwäldige Herrar öfwer sine Länder. Will man gifva till ordsaken af denne decadance, så är mycket naturligit at hålla före, det inbördes oenighet, undersåtarnes förtryck; Men framför alt afwikningen ifrån den gamle Indianske enfaldigheten och rättrådigheten, äfwen här haft samma skadeliga påfölgder, som dylike laster ses af Historien, i andre Länder hafwa förordsakat.

De gamle Indianer woro äfwen som deras Land, för de gamle Européer, aldeles obekante, utom på nogre få orter: resten nämndes i allmänhet: Indeschyter. De beskrifwas som ett folk af stort förstånd och wisdom, Edelmodigt och oförskräkt sinne, och synnerlig tapperhet. Deras seder woro enfaldige; men alfwarsamme; dygden wördades och laster woro så godt som okunnige. Derföre inneslöto de sig nästan innom sig sielfwe, tålande ingalunda at främlingar nedsatte sig ibland dem, af frugtan at deras omgiange skulle fördärfwa enfaldigheten af deras uråldrige Lagar, och inrättningar. De wördade sine Monarcher; dock älskade derjemte sin frihet, och fast deras Regenter ägde en ärftelig myndighet, war den likwäl så inskränckt, at utom deras Råds Råde, de intet emot undersåtarnes bästa nogot kunde företaga, tienande gamle bruk och sedwanor dem för Lag.

Folket woro i wisse Classer indelte, hwilket ännu bibehålles, warande Braminerne hufwudet för dem, som för sin wishet och lefwernes stränghet wida mera woro då berömde, änn nu. Alle Auctorer fira deras beröm, och den wise Grakiske Lagstiftaren Lycurgus företog sig, at besöka dem, endast för at lära af deras förnuftige lexor; Det skulle alldrig blifwa slut om man Wille celebrera alle detta Folkets förträffeligheter, och därföre skall härmed ändas hwad som angår fordna Indien. Nu följer i en nogot rymmare afhandling, hwad man deruti wet i nyare tider händt: Ett ämne som intet är mindre frugtsamt på store och märckelige händelser, än nogon sin ett Europeiskt Rikes Historia.

Det är nästan en allmän Annmärckning, at efter de Fläste Folkslags Ursprung och deras Regenters Första Boningar, får man ej Sökt uti de Länder, hwaruti de nu wistas: De mäst berömde Riken hafwa haft sine Stiftare ifrån främande Orter, och få kunna Skryta dermed, at deras Förfäder warit de rätte äldste Inwånare af deras Land. De Fläste Grakiske Republiquer, och besynnerligen Athen som så opphäfwa sig öfwer sine Aborigines, måste medgie at de antingen äro Colonier ifrån andre Orter, eller hafwa at tacka Egypten för grundläggningen af sitt Regemente. Rom, hwilcken emot Gr. Seculä ägde Herrawäldet öfwer nästan hela Wärlden, kann ej frånge at dess förste Åboar och stiftare warit ett samanrafsat pack af alle da Nationer, och intet mångo Europeiske Folckslag torde gifwas, de ej, (:om man will wara Owäldug:) måste arkänna, at de härstamma ifrån Norden, så firad af de gamle Auctorer, somen Vagina Gentium hwars tappre Bebyggare åter, måste anse Nordre delen af Asien som sitt äldsta hem. Hwad will man tala omde Länder, som Mahometanerne nu i Sednare tider öfwerswämmat: fast de ej aldeles kunnat undanröja de äldre Inwånare, hafwa de likwäl så undertrykt dem, at de lefwa som i ett Slafweri, under det dess Främlingar härska öfwer dem som Herrar. Lika så har tillgådt med det Store Indianiske Riket. Morerne började först innsmyga sig där, och knapt hade deras magt hunnit stiga innan Mogolerne både kufwade dem, och Indianerne deras Vasaller. Likwäl kann mann säga, at de förre ändå i sitt nederlag triumpherade, emedan med Tiden de öfwerförde sine Leger Herrar Mogolerne till sine Religions Satser, som under Tamerlan ännu ej woro Smittade med Mahomets willfarelser, utan arkände af Naturens Lius ett Ewigt alsmägtigt wäsende; Så att nu förtiden Mogoler och Morer nästan anses som ett enda Folck.

Af desse Mogoler, är bekandt, at närwarande keyserlige

Familie härstammar. Kann hända at det intet anses otienligit om dem och deras ursprung, innan de bemägtigade sig Indostan, nogot vara; Det skall likwäl skie i sådan korthet, at hwarcken en som ej har nöje deruti, skall behöfwa beklaga sig öfwer, at jag för länge oppehåller med föga roande materier, eller nogon mera wettgirig, förebrå mig, at jag utelämner materielle omständigheter för at mera uppehålla mig wid sådane, som äro mindre magt påliggande.

Mogolerne nedstiga ifrån Tartarerne, hwilckes förste namn menas warit Türckar, af Türck Japhets älste son, och säges blifwit bibehållit in till en af deras gamle Printsar Alanza Khan, delade sine länder emellan sine twå söner, som woro twillingar, och hette Tattar och Mogull, deraf anledningen togs till den än warande distinction af desse twå folckslage. Den store Segraren Singhiz eller Zingis Khan, förenade både desse folckslag i ett, widslutet af 12te Seculo, och war den 12te Regent efter Mogull Khan, och sedan Han wida strägt sin wapn, och kufwat Persien, Nordre delen af China, med mera, delade Riket emellan sine söner, af hwilcka den 3die i ordningen Octaj feck Titul af Khan efter Honom, och skulle Hans Bröder wara som Vasaller. Efter Honom hafwa Ellofwa Printzar af Hans Stam härskat öfwer Mogolerne, intill den så kunnige Mier Timur II: eller Timurlenck, annars Tamerlan, som nedsteg af en sido Linie, stigtade närwarande Linea af Förstar, som härska öfwer Indostan.

Om denne Printz hafwa dess owänner, och fram för andre Türckarne och deras medhållare, utgifwit många Fabler, föregifwande Honom warit af en nedrig och ringa afkomst, och oärhörd grym till sinnet. De fela likwäl så i det ena, som det andra; Ty Han nedsteg i en rätt Linea af Zingis Khans andre son Zagatai, fast dess Familia under Adikhan war Vasall, och hwad den omnämnde grymhet beträffar, så har den Honom pådigtadt blifwit för dess lyckliga krigemot Bajazeth,

Det finnes ibland Scribenterne, en stor Skillnad om Hans Fodsloår. Somliga Sätta 1336. andre 1366, och nogre åter 1391: Fast det troligen är, at Han åhr 1345 blifwit boren. Redan i sin ungdom öfwerwant Han Adilkhan, och tilltog Sedan så i magt, genom det Han slog de mäste andre Printzar af Zingis Khans blod, så att Han efter Samarcads äröfrande åhr 1379 antog Titul af Khan; Sedermera trängde Han sig widare fram, intog hela Persien, bemägtigade Korahsan, Kandahar och Sigestan, samt änteligen hela Indien, Sedan Hann därmött ett ogement motstånd af en Raija, som af sitt slägtnamn Rana, ännu i dagar kunnig, och säges nedstiga af Porus, som slogs med Alexander, Sambor i Odepor, i Nordl: Lat: 25:00: belägen. Omständigheterne af dess krig med Bajazeth, äro allmänt kunnige, allenast märkes, at de prof, af Hans grymhet, som Han emot Samme Turckarnes Behärskare säges wist, länge Sedan äro befundne falske, och Tamerlan twärt om ansedd och ärkänd för ett efterdöme, af en Dygdig, Mild, och Rättrådig Förste. Han dödde A:o Negira 806, eller A.C. 1405, sedan Han öfwerlefwat sine Twå älste Söner, och Succederades i Keysaredömet och Indostan af den 3die.

2do Mira Shjah, som giorde Herat till sin Hufwud Stad, och wid sinn ankomst till Regementet fant sig inwecklad i krig med Raijas i Indostan, som ej wille betala den skatt de word pålagde, Sedan Tamerlan, den de frägtade före, war död. Mira Shjah, war mycket olycklig i denne expedition, emedan Han blef tillfånga tagen af Raijan i Cascar, som likwäl straxt lös slapte Honom, owetande at Han bewiste Edelmodighet emot En, som den ej wiste ärkänna. Han behöfde likwäl ej så illa länge töfwa efter prof derpå; Ty knapt war Mira Shjah hemkommen, innan Hann med list öfwerrumplade Raijan af Cascar, sin Resonablefiende,

och till belöning för wist tienst, lät utstrika dess ögon. Historien för=
fälser likwäl, at sådan otacksamhet ej blifwit ohämnad; Den
blinde Raijan, war utropad för en oförliknelig god Bågskiutare
om Mirah Shjah wille därföre se prof af om rygtet woro sant;
målet blef utsatt, och den fångne Printzen framförd, under det be=
fingande, at Keijsaren sielf skulle gifwa tecknet när alt war färdigt;
Han försumade det ej; Men Raijan skönjade af det utsagde
tecknet, hwar dess dödelige Fiende stod, sände den pålagde pilen
till Honom, som blef Keijsarens bahne; hwarpå Han som en annan
Simson, straxt af soldaterne nedsablades, sen Han i sitt fall hämnat sig
på sine Owänner. Detta har skiedt A:o C: 1408: hwarefter
tomlige sätta till successor Hans Broder: Mirzah Seijed, och efter
Honom Shjah Mohamed son af Pier Mohamed Jehan Gier Tamer=
lans äldste son; utan at nämna nogot märkeligit af dem uträttadt.

Abosaid eller Abucaid, som hålles af nogre för Shjah
Mahomeds; men af de flåste för Mira Shjah's son, besteg Thronen
åhr 1452, och besolade Den så med atte optänckelige Laster, och
bärhördt Tyrannie, at dess undersåtare nödgades fördrifwa Honom,
och sätta en Dess Bror i stället. Under det Abosaid således lands=
flygtig giord, i ynckeligit tillstånd, som en Fakier, lärde ångra sine
fel, plågade denne dess efterträdare ännu mycket wärre sine un=
derhafwande. Detta giorde dem hastigt ångerfulle, öfwer sitt by=
te: De igensökte derföre sinn gamle Herre, hwilcken fattigdo=
men och det usle förde lefwernet, lärdt rätta sitt förre oanständige
lefnads sätt, och satte Honom med så mycket större be=
giärlighet uti dess förre heders säte, som de med sin största
skada funnit, at Han just ej war den wärste, som det beklädt.

Han wiste Sedermera store prof af sinn tapperhet, twingan=
de Tartariske Gouverneurerne till Lydno, och de Indiske Raijas
till undergifwenhet. Samaracand måste och så hufwa under
dess wapn, som Usbec Khan innehade, anläggande Han där sitt

Residence, hwärpå Han med en synnerlig Lycka Stilladet det Opror, som Ibraim Mirzah, en af dess Gouverneurers Söner, under dess frånwaro opwäckt i Herat. När Han sedermera wille återtaga wästra dehlen af Persien, som dess Familie af ålder innehaft, blef Han af samme Landsförste, Usum Cassan, utaf den berömde Slägten, som efter sitt wapn förde namn, af hwita Fåret, med list fången och halshuggen, och Hans Tri eldste Söner förblindades åhr 1469, sedan, som man säger, Han aldraförst för de följande af sine efterträdare lämnadt Twenne efterdömen, dem de ochså troligen efterfölgdt: nembligen at wara otacksam emot sine wänner, som Han efter sin restitution wiste emot Twå fattige Fakirer, dess Trogne Följeslagare i Hans nöd, och at döda sine Bröder. Ty Han lätt taga lifwet af den, som medelst sitt grufwelige Tyranniserande under dess Lands flygt, gaf anledning till sitt återkallande.

Shjah Omar, den förres son, förde sedan ett 24 årigt orckelöst och stilla Lefwerne, som ådrog Honom sine undersåtares förägt, och de Indianske Raijas epstudsighet, dem Han ej sökte at åter kufwa utan föll af en mur, och slog ihiäl sig, under det Han efter wanan wa sig med sine dufwor, A. C. 1493.

Shiah Baboer, war dess son och efterträdare öfwerde, genom för mycken ro Wanslägtade Mogoler, som så hade glömt sin gamle tapperhet, at då Tseerkhan, som af Usbec, från hwilken Abosaid tog Samarcand, åhr 1500, at hämna denne oförrätt belägrade sama stad, hade de ej mod at bistå sin Herre, utan Shiah Baboer måste flygta undan, och frälste sig med möda till Cabul. Den gamle Ragnildas som Abosaid ditsatt till Gouverneur emottog Honom med ömkan, och sökte på alt wis trösta Honom öfwer sin förlust, hwilcken Hann fant i dess då warande tillstånd, ej kunna ärsättas. Att likwäl lindra den samme rådde Han Honom, at med sine lämnade Trouppar, som wore otienlige at emotstå de wäl öfwade Usbecske Tartarer, iblandt

ibland de orckelöse, Indianske Raijas, Söka ett Rike, som då det woro kommit i stånd, kunde biuda Tartarerne trots. Detta råd war egenteligen fundamentet till närwarande Mogolske Regemente i Indostan; Ty sedan Baboer och Ragnildas, som Telegrimar förklädde, genomrest och beskådat de förnämste orter i Indien, och deras styrcka, angrep Han detta Landet åhr 1501: Raijan öfwer den Tracten i Kring Dehli, (: Ty Slottet hade Mogolerne sen Tamerlans tidinne :) öfwerwants först, och efter dess kufwande som den mägtigaste, fölle de ringare, den ene efter den andre snart till föga, hwarpå Baboer i Dehli, fästade sitt säte, och inrättade den änn warande Owäldige Regerings Form, sättande Landet i bästa flor, alt igenom den kloke Ragnildas Råd. Baboer hade likwäl ärft så mycket af Abosaids lämnade Exemple, at Han med otacksamhet belönte denne sin trogne Wänn, och jagade Honom i Landsflygt. Hwem skulle wäl röna större skade deraf, än den som pröfwat nyttan af Hans försigtighet och wishet? Och Han behöfde ej länge wänta efter at blifwa derom öfwertygad. Genom Ragnildas frånwaro sattes alt i oordning, och dag ifrån dag blef alt wärre, så Keysaren änteligen på slutet befant sin galenskap, och med mycken möda förmådde sin förjagade Wänn, at emot taga dess förre heders ställe, och bistå med sine gode råd, hwilcket åter märckeligen satte Landet i flor igen. Shjah Baboer dog år 1530 i Dehli.

Homajom eller Amajum, sin företrädares äldste son, hade uti begynnelsen tämmelig god lycka, tills omsider en dess Rådgifware förförde Honom, och gaf anledning till förlusten af Hans Rike. Schira, en Raija, som Han mycket godt bewist, rebellerade och slog Honom ur fältet, så Han måste fly till Persien, och där blifwa tills den samme blef död. Dåhalp den der Regerande Shah Thamas Honom igen på Thronen år 1550, sedan Han derföre betingat sig en och annan fördehl; men Homajum hade nogot i blodet som dämpade all ärkäntslo, och fullgiorde derföre inintet derutaf. Han Besatt ej länge Riket efter sin återkomst, och föll ned af muren på sin graf som Han wille bese, och stod under byggnad, wid Gamle Dehli, och slog ihiäl sig åhr 1552.

Som Pattanerne woro Schiras förnämste medhållare i dess rebellion, så war det sedermera denne Mogolls Politik, at resa afwund Siuka emellan dem och Rasbüterne, eller de gamle Indiske Inwånare, så den ena Skulle ballancera den andra och ingendera få tid at oroa sina Regenter, hwilket maxime med stor fördehl efterfölgdes af dess son och efterträdare.

Akebar, med tillnamnet Dielaloddin, det är Thronens glants, och äfwen Mosafar, eller öfwerwinnare; Han har estridigt warit en af de mägtigste och största Printzar, som härskat i Indostan, och förrättadt så månge storebedrifter, at bara kort innehåll af dem alle, Skulle falla förwidlyftigt at anföra i en beskrifning af denne plan, och derföre bara de märckwärdigaste Skola beskrifwas.

Efter sin Fader hade Han allenast Cabul, Candahar, Multan, Panscheb och Dehli, som alle woro in uti Landet, och derföre på det Han Skulle få nogon dehl i Siökusterne, angrep Han och Kufwade först Pattanerne med det mäste af Bengala. Derpå flyttade Han sitt säte ifrån gamla Dehli, till Agra, sedan Han befunnit Selipor, der Han först anlagdt sig ett pallats för luftens ohälsosamhet otienlig dertill. Chitor, ett litet Konungarike, dock för sin belägenhet och wäl befästade Hufwudstad nogsamt försedt, oppwäckte därnäst Hans begärelse, och Kufwades äfwenledes af Honom år 1567. Hela förloppet af denne conquette, berättas af en del auctorer, med så månge omständigheter, at det mera liknar en Roman, änn nogon sann Historia. Det förtäljes, at Akebar blott af rygtet om Padmanas Rajäns i Chitor Zimets Gemåls oförlikneliga Skiönhet blifwit kiär, och företagit detta krig, och sedan Han genom wåld ej sedt nogot kunnat uträttas, medelst list sökt ställa sitt uppsåt i wärcket, dock blifwit wid näsan dragen af samma fruentimmer, som med ej mindre förstånd, än Skiönhet, war begåfwade. Chitor måste likwäl efter Zimets och denna Hans Gemåls Tragiska död, antaga Segerherrens ok, äfwen som Guzurat, och 1569, den delen som af Konungariket Dehli ännu ej ärkände dess Herrawälde, trängande Han ända in till Goa, och endast en af Dess Bror i Cabul opprest rebellion hindrade Honom ifrån är öfringen af Mallabar.

Candahar, Kufwades dernäst, och år 1586. Skattlades

Konungen af Vizapour, äfwen som en del utaf Decan, hwars Förste i stället förordnades till en Omrah wid hafwet; blifwande Candoss alldeles ifrån samma Landafskildt, och som en Provintz tillagt Indostan.

Kaschemire, Sindi, och flere andre Länder, följde dess, därigenom Akebar till sådan wid ökade Sitt Rike, at innans Hans död det bestod af följande 38 Provincier. 1mo Candahar. 2do Cabull. 3tio Multan. 4to Hajackan. Eller Balochi. 5to Bükar. 6to Tatta eller Sindi. 7mo Soret. 8vo Jesselmere. 9no Attock. 10mo Panschal. 11mo Kaschemire. 12mo Barokisi. 13tio Jengapor. 14to Jenbe. 15to Dehli. 16to Bando. 17mo Malva. 18vo Chitor. 19no Guzurat. 20mo Candoss. 21mo Berar. 22do Narvar. 23tio Gualeor. 24to Lahor. 25to Agra. 26to Sambat. 27mo Bakor. 28vo Nagracut. 29no Siba. 30mo Kakares. 31mo Gor. 32do Pitan. 33tio Kanduand. 34to Pattana. 35to Jewal. 36to Mewal. 37mo Udessa och 38 Bengala. hwilken fördelning annu Continuerar, allenast at nogon ändring skedt med Gouvernementerne, och en och annan Province i sidste revolution gådt förloradt.

Åhr 1602 rebellerade emot Honom Selim dess äldste son, men kufwades strax, och pardonerades af sin fader Akebar, hwilken 3 åhr efter, eller 1605 förgaf sig med ett förgiftadt piller, det Han tillämnat en af sine Favoriter, men af förseende Sielf tog i stället, för ett annat oförgiftadt, som Han i en annan dosa aflagt för sig sielf.

Akebar berättes ej haft sin like i bland de Mogolske Regenter i förstånd, tapperhet, och alle Kongl: dygder. Dess medlidande emot de torftige, och anseende för en wärckelig förtienst, ophöjes billigt; och förskaffade Honom af sine undersåtare en otrolig kiärlek. Om dess Religion prata ännu Jesuiterne månge Saker: Hwad för en stor Hushållare Han war, utmärkte Tydeligen dess store lämnade skatter, som oagtadt Hans ansenlige utgifter Skolat stigit till 34 Cror och 82 Lack Rupeer; och Rikets inkomster, hwilka wid hans död sägas årligen stigit öfwer 1½ Cror Rupeer.

Utaf dess 3 Söner, öfwerlefde Honom allenast dess äldste,

Som undernamn af Shjah Selim, besteg derpå Thronen, och tog för till namn Noraddin Mohamed Jehan Sir, som skall betyda: Thronens Lius, Werldenes öfwerwinnare, under hwilcket sidste namn Jehan Sir eller Xahangiur Han gemenligen är kunnig. Efter ett tämmeligit motstånd, twingade Han Golconda och Visapour at ärlägga en ährlig Skatt, handterande dess Konungar aldeles efter egit behag. Sedan detta Krig war ändad, rebellerade Mirzah Cosroe den äldste af dess 4 söner, hwarföre Han nödgades rycka i fält emot Honom, och sedan Cosros armé war slagen, hålla honom i fängelse, derest Hann förblef tills Andren Choram, förmådde hos sin Fader, at få föra Honom jemte dess Gemål till Decan. Han dröjde ej länge där, innam Choram, allbana sig wägen till Thronen, lät mörda Honom, och derpå oppsatte sig emot sin Fader och giorde infall i Landet, plundrande 2:ne gångor Agra, och hade gådt längre, derest ej lyckan, trödt wid at lägre bistå en så onaturlig och orättmätig sak, hade wändt sig snart på Selims sida, hwilcken aldeles jagade Choram ur sitt Gouvernement, och twifwels utan hade ännu bragt Honom i större betryck, så framt ej till Sonens Lycka, döden kommit emellan, hwilken åhr 1627 bortryckte Xahangiur under dess resa till Lahor.

Denne Keysarens Gemål Nor Mahal, har giordt för stor figure, under denne sin Herres Regering, för at blifwa förbigången. Om dess Slägt och familie finnas äfwen så månge stridande meningar, som Tyskarne i åtskillige Skrifter, anföra Gissningar angående Ryske Czarinnans Catharinas ophof. Troligast är den berättelsen, at Hon warit äncka efter nogon hög Officerare, och at Keysaren först fådt se, och blifwit kiär i henne under ett besök hos sin Mor, hwarest Hon som ofast plägade giöra sin opwagtning. Genom sitt förstånd och Skiönhet, betog Hon så Selim, at Han gifade sig med Henne, och sedermera lät sig aldeles styra af dess råd, så at ingen ting företogs af Honom, utom Hennes bifall. Hon dirigerade mäst hela Hofwet, Synnerligen wiste Hon at draga de store till sitt

Interesse, och sielfwe dess Styfsöner de Kongel: Printzarne woro fulleligen
förwerfligade, antingen Hennes Wänskap, eller hat, war deras förehl, hwilke
dock de både delarne länge försöka, under det hon sökte förmå den ena
öfwer den andre af dem, at gifta sig med en dotter Hon hade af förra
giftet; det dock ingen mera än Shjahariar den yngste Selims Son
wille samtycka till, emot det Honom gjorde löfte, at blifwa Sin Sons efter-
trädare.

Sedan Hon war Keijsarinna blefwen, byte
Hon namn, och lät i sitt Signet kalla sig Weer Dichan Begum,
det lika för Werldenes förstinnor. Det förnämsta, hwarföre jag Henne
här nämner, är at i hog Komma elt dess diersfwa Företagande, hwaruti, utom
Semiramis, hon ingen sin make haft. Hon förmådde Keijsaren, Som in-
te kunde neka Henne, frihet at regera i 24 Timar, och hade emedlertid
förfald att ting färdigt, så at när den utsatte dagen kom, Hon lät upp-
wägta öfwer 2 Läck i gull- och silfwer-Rupéer, med stampel på af
hwarest ock et de 12 Himmelstecken på hwardera, dem hon sedan ibland menig- Se Tab. XXVI.
heten lät utdela. Hennes afsigt war at dymedelst förwärfwa Sigets fig. 4 à 9.
förädligit namn, efter hos alla omkringliggande alle Bilder äro i styggelse, och
detta ändamål har hon fullkomligen wunnit, och lärer bibehålla, så länge
några Wetenskapers älskare finnas, Som giwa sig mycken om att få
dessa Zodiak Rupéer, hwilka genom den mycken het Shjah Jehan låter in-
lösa och uppsmälta af dem, ej räknat i mindre wärde i Asien än i Europa
Tör efwigit om Selim, lämnar jag Papistiske Munkarne debite-
ra sine Legender, under det jag begifwer mig till dess Successor
Corfoes Son Boelaski, war intet mer när hans fader dödades,
och derföre som namne arfwingen förklarades emot gott efter Farfaderns af-
gång, fast det ej länge warade. Choram blans Farbror, som hade
fältherren Asaf Khan, och följaktteligen armeen på sin sida, styrde saker-
na genom en hemlig intrigue så, at Boelaski måste fly till Persien, och lem-
na Thronen åt denne, Som den samma och så beseg. Den 15 Decbr, åhr 1626,
Sedan han förut antagit namn af Shjah Dichan eller Shah Jehan d. d.
Wärldenes Konung.

Usbecske Tartarerne woro de förste som Oroade Honom, tagande bort Cabul och sedan Persianerne, hwars Konung Shjah Abbas, smådel Hans Sänd-bud; och at hämna det intog han Candahar; År 1629, som Persianerne åhr 1620 tagit ifrån Selim, och efter denne sidste förlust återsinge igen Sedan Han bygdt Schannabat, eller nya Dehli, och därstädes anlagdt sitt Säte fick han för Skatten Skull, at Syssla med Konungarne af Visapour och Golkonda den de ogiarna wille Erlägga, intill dess de med wåld twingades, och det förs-nämde Rike, i stället för gamle Taxan af 1000000: pagoder, årligen måtte erlägga 3000000. Shagia hade genom sine Oppstånd emot sin Fader, lämnat för tydeligit efterdöme, för at förwänta Annat, än at äfven Hans Söner Skulle lära det samma at efterfölja. Han agde 4 stycken; Shjah Dara eller Darab Schekowh, som Han ärnade för sin efterträdare, och derföre Lärde at nära sig på Jon som Dess hielpare. Shjah Sousa, förordnad Föreståndare öfwer Bengala. Aranzeb, Regent i Decan, och Morad Beck, Gouverneur i Surat. Denne sidste höllts före äga ett owerkligt sinne, och fallen för sjelf-rie, och Arangzeb, som till åtwarandes anseendet altdeles stälde sig, wore en den intet med wärdslige affairer, befattade sig, ansågs såsom förståndig och dåsighetigare, som en full komen Statsman.

Så länge Fadren war frisk, höll Han Sönerne i Tygelen, men knapt hade Han år 1658 af en Sjukdom blifwit Angripen, innan det Som en gifwen Sak gaf alle dey Söner anledning at gripa till wapen. Shjah Sousa, nyttjade meden ärmel först i fält, föregifwande at Fadren woro död, och Dara som en Kättare, eller sådan Som ej hyste rena Religions Satser, owärdig at regera; deremot Arangzeb slöjade gick till wärcka, och inbillade sin yngre Broder, Morad Beg eller Beck, at Fadren wäl ännu lefde; men af Sin aldsste Son holdts lika Som fången, och således des af dem, Som lydigare Söner borde förlopas; försäkrande Honom, at af edle Brodren ingen woro wärdigare till Thronen, än han, hwar till genom dessa Fördan röjande han borde bana sig wägen. Således under Morad Begs namn och hemligen af sine wänner dem Han genom sin Kostfrihet förwarfvat sig många Edlat, och Besynnerligen af Generalen Emir Jemla Underhielpt, reste Han en här, och

sigtade emot Agra, Jemb mil derifrån widlag han råkade Sin älste Bror Dara,
den, Han medelst desegne Troppars Förräderie öfwerwann, och sedan Han genom sin
om lakit intaga Agra, och derutj hållit Sin Far Shagia fången, förföljde, och ante-
legen bekom i sine händer, hwarpå dess hustrud utan process afflogs föregifwan-
de alen skafor, etter den Som woro utan Religion, ingen Annan medfart förtiente.

Genom Daras afslifwande, hade Arangzeb så wida ernådt Sitt Sysselmål,
att Han ej mera behöfde förställa sig, och Morad Beg Som ännu mera, war blefwen
Genom en obiänlig tackelse, war också den förste Som seck röna wärckan deraf
Han wiste huru högt Han alskade dem, och hade således ej swårt wid att inleda honom
i en debauche, deraf han sedan tog anledning, att hålla Honom i fängelse, såsom
en Stillhund, och derföre ewardig att hårdska öfwer Muselmän. Hann fortinuerade
sjelfwe, intill dess Arangzeb öfwerwunnit Sin andre Bror Shjah Soujsa och nödgat
honom söka Skydd i Aracan, dår han med hela dess familie förrädeligen omkom
år 1660, och tog då orsak af nogra begångne fehlsteg, under dess (: Morad Begs :) Re-
gemente, i Guzurat, att låta döma Honom af medlidwet, och genom denne dom
wanckställande, gjorde ett ändeligt Slut på alle, Som kunde Disputera honom kronan
Shagia förblef under alt detta fången i Agra, och efter Han såg huru litet Arang-
zeb respecterade Honom, och sjelfwe Honom till alla Sina brått, och afled år 1665, Sedan Han förwand-
sigtade namn, af en rättfärdig och tapper Förste, så länge Han Regementet föreståd
Således wardt Arangzeb rolig besittare af Mogolske riket, det Han med
all wishet föreståd, och ansenligen genom Sin tapperhet widgade, warande så här-
defter Sitt stadige Fäldtlegwerne, så Han sällan wistades annorstädes, än i Sine
Rådt. Konungariket Assem, twingade Han, genom Sin General Emir Jemla, hwile-
den dhrigenom ådrog sig en Sickdom, Som afhändade Honom lifwet Åhr
1663 till Hejsarens intet Synnerlige Sorg, emedan, utom 97½ Millioner pago-
dens arf Som Honom tillföll af dess qwarlåtenskap, Han också befriades ifrån en
man, hwars Stora magt och långliga erfarenhet, Han framför ett annat förg-
hade före. Han tog jämwäl ifrån Sin Broders Shjah Soujas Död, att inn-
brächta Aracan; och Golconda, Visapour, Carnatica med resten af Decan,

i stället at de förut allenast warit Skatt Skyldige, giorde Han nu rent af till sine
dostanske Provincier, kallande Residentstaden i den södra Orangabad, efter
sitt namn. Med ett ord, ingen kunde emotstå dess magt mera, än den berömde
Rajan Sevagi, närwarande Maratiske Förstars Stamfader, hwilken med
all sin magt, Han aldrig förmådde tufwa.
Efter ett bällersamt Regemente, afled Han, innemot ett heel Seculum gammal,
Martii, åhr 1707: utan at nämna ut Sin efterträdare. Han lemnade efter sig
ett Testamente, ej mindre fult af prof på dess Skenhelighet och Skrymberi, än
dess lefwerne, i början meddelt efterdöme derutaf, och begrofs i den af sig an-
lagde Staden Orangabad samma åhr.
Dess äldste Son Mohamed Moazem lemnade wården för Fadren, dock efter-
lefde Han af de 4 yngre. De twå, som af dem woro äldst, tillagade sig straxt
at göra hwar annan Kronan twistig, och slöts saken på det sättet, at Äldre
Tarra, som redan antagit Titul af Shjah, omkom: hwarpå Thronen besteg
dess Broder Shjah Alem, gemenligen Badur Shjah nämnd, hwilken redan
i Fadrens lifstid, haft jemlige anslag för händren emot Konom, och derföre
åhr war hållen i fängelse. Han har föga mera kwarlemnat uträttadt, och sedan
Han efterlemnat sig den Characteren, at hafwa warit föga Ordhållen emot Kung,
hwilke bistånd Konom i kriget emot dess Broder, och dy medelst gifwit dem an-
ledning at som ofta ost straffade, plundra dess länder: afled Han åhr 1712, som
somlige säga genom sitt dråp; men efter andras berättelser mördad af en
bland sine Generaler, då Han träffade Kejsaren i olofleg handel med en dess
valets: Concubiner.
Badur Shjah, lemnade efter sig 4 Söner, som alle genom utlemnade
af store penningar, sökte förwärfwa sig med hållare; men om sider för-
lände sig i 2ne hufwudpartier, deraf Mahmud Azem ef: Azem al Shan
andre Sonen i ordningen för detena sällskapet war hufwudman, och för det
andra den äldste med den 3die och 4de af Bröderna, som hette Masquedin eller
Djehandar Shjah; Rafeih al Shjah, samt Jehan Shjah. Masquedin
som den förstfödde, war utom dess för sitt goda Sinne la gallmand älskad,
och ägde derföre många Wänner, med hwilkas hielp Azem blef öfwerwun-

och af den yngste Brodren Dichan Shjah slagen, så at Han utan hinder
antog Titul af Keijsare i Indostan, sedan förut de andre brodren blifwit
tillfredsnögde, att den 2dre fådt Bengala, och den 4de Decan och Coromandel
Men knapt war detta beslutet, innan nya Oenigheter emellan dem up-
kommo, öfwer delningen af deras aflidne Faders och Broders lemnade Skat-
ter och ägodelar. Så hwar en började rusta på sin sida, och hotade ej min-
dre an den andres undergång. Lyckan bistod likwäl Masqueen, så Han med
mycken framgång öfwerwann och dräpte, Rafeik al Shjah och Dichan Shjah,
hwarigenom Sattes i fullkomlig frihet, at husera efter behag, och wisa en wek-
lighet, som de stadige Fäder förut hindrat hans medhållare så noga at taga wa-
ra på. Han företog sig strax, at Casera och förwägen rödia de gamle Herrar,
hwilka som stådt i nogot förtroende med de slagne Drinkfar, besättande de efter
dem lediga blefne Herres ställen, efter Sin concubines Lal Koers behag, som
förut förening bort, ej felade at framskaffa en hop Owärdige Lemar af dess
gemene Creatur och anhörige. Detta Satte en stor widerwalle i Riket, ock
förnämst hos eliga de andre Store, som af de gamle ännu woro öfrige,
hwarigenom Bröderne Seijd Abdallah Chan och Seijd Hossan Khan,
som för andre ägde stor myndighet: De beslöto förden skull om möjeli-
git wore, at hämma slikt framfarande.

Mahmud Azems andre Son Farochschier, wardej delaktig af fad-
ren öde, utan lefde efter deg död i Bengala, der Han hade om sig ett litet Sål-
skap af sine wanner för Sin Säkerhet; Honom kastade desse Bröder ogaren
på; Han war ej obenägen at emottaga deras propositioner, och derföre, sedan Han
genom dem förstärkt sitt anhang, slog Han aldra först Sin Cousin Lasodin Masque-
dins älste Son, och sedan kort efter tog Fadren sielf fången wid Agra, af hwilken
Han lät slå hufwudet, år 1713.

Farochschier Patscha, således Stora Mogoll blefwen, gaf sitt sin egen o-
syssla, dese Sine hielpare, som satt honom på Thronen, för stora förmåner i
begynnelsen, så Han på slutet sielfwingen myndighet ägde, utan måste låta
leda sig efter deras behag. Den ene som Vizir, och den andre som Skatt-
mästare, styrde allt, och ibland andre, afsatte de ifrån sitt Gouvernement
af Decan, Nizam ali Mullrück och Seijd Hossan tog regeringen der ifrån stället

Like och andre deras öfverdådige gierningar, giorde Farochschier afvund öfver en så omåtelig magt; men till sin olycka, när Han wille stäcka den
Romo de Konom, och först borttogs dess syn, och sedan lif, genom förgift den
6te Februarij 1719.

När dese Bröder således till- och afsatt Farochschier, oppfylde de wed
Hans ställe med Prassich alt Shjas unge son, som hittils war fängslig hållen
Ressich al Darjat, eller som Han gemenligen nämnes Rafidulla Sattcha; men de
tycktes som de intet hade annat ändamål, än at allenast giöra dese Regenten
syn skiell; ty efter 3 månader war Han ej mera i deras lycke, utan de inord
Konom, för at lämna plats åt sin Broor Ressich al Dowlat eller Rafiddar
Sattcha, hwilcken likwäl till sin lycka om få dagar nidken naturlig
och efter de 2ne Seijds behag, succederades af Nasrodin eller Mahmet Shjah
han Shjas Son, och Bader Shjas Sonson, sedan de ur wägen rögt de
prätendenter, som motade sticket med opposition.

Mahmet Shjah, Fader till nu regerande Keijsare, kom på sådan
wis, ännu sammelegin ung, till Regementet af Indostanske riket, som
ecktsedan strang zebs död, af ständigt inbördes buller, warit orolig

De twänne afwichande Seijds, Hossan eller Khan och Abdallah K
hade ingalunda besatt Thronen i annan affigt, med en omyndig Keijsare, än
sielfwe like som under ele större, nyttia den derwid fästade myndig
och bruka Regenten för en prätext; men deras spel hade nådt sitt mål, m
den förra skarpsyntheten felade at de ej kunde se det owäder, som reste
näst emot Dem. Denne Printz, ganska förskrefad och misnögd, öfver
det misbruck de giorde af sin magt, och af Kandoran, Sir Bullend khan, o
flere omrahs hemligen opmuntrad at giöra sig ifrån deras slafwerij fri, o
hämnas sine slägtingars mord, tog tillfället i agt, på sitt Seij, år 1720
Octob: ifrån Dehli, till Decan, at låta ihiälfslå Seijd Hossan eller, som
nom lefwagade, och efter fullbordandet deraf wände i hast om, i sinne at
lika förfara med Brodren. Rygtet bragte likwäl, innan Keijsaren
komst, tröning härom för Seijd Abdallah, så Han hade nogon tid
la Trouppar emot Mahmet, hwilcken Han intet mera wille erkänna för
lig Keijsare, utan lät derför utropa Rassich Shans Son Ebraim i Dehli
Han seek dock här uti så med hållare, och till fullbordan af sin olycka
i en fältslachtning i Nov:br, åhr 1720, dey armé, af Keijsarens slägt

Han sielf tillfånga tagen, illa medfaren, af sine många Sår, hwilke på 3 dagar
efter, endade Hans egennyttiga Lefnad.

Efter denne Seger, giorde Mahmed en ansenlig ändring ibland sine Hofbetiendter
promoverade ej igen, innan Han förmådt Gouverneuren af Dehan Ni Zum al Mulluck
sine efter Hoffans död, fått sitt Gouvernement igen, at koma till Hofwet, och blifwa
det 1721, år 1722. I början wille Han ondigt derpå; men efter tragit
omständande lät Han beweka sig, at påtaga sig förestånndet af Rikets ärender,
som Han till en tid med största flit skiötte. Kejsaren hade då redan genom
sin oförståndighet, at tegera, och sine favoriters egennytta, bragt Staten i så elän-
digt tillstånd at en nödwändig reformation måste anställas, så framt Riket
för undergång skulle befrias. Detta fant denne gamle slughe Statsmannen
till wäl, och till den andan sökte bringa Kejsaren på rätta wägen igen, och
skiönt nogot sine och undersåtarenas saker till godo; men genom så skälige
och gode föreställningar, uträttades intet, utan fastmera adrog Han sig spott
och begabbelse för sin ärlighet, utaf de wekliga och egennyttige Hofbetien-
ter, som genom sitt smickrerie insöfde den orkelöse Monarken, i en fullkom-
lig förgätenhet af sitt Rike. Ni Zum al Mulluck, sedan Han i 12 till 14 år,
tillwarat emot sådant, kunde det omsider ej längre tåla, och dels at hämna
sin lidne spott, dels at genom ogräsets utrötjande, kunna sätta, som Han för-
mente, saknne i goda ståndet igen, sattade semte några andre misnögde ster-
man, en förswinlas utwäg, at nemligen inkalla den då i Oransabad bezörde
Persianske Segerherren, Nadir Shjah, som just då war Sydlosa uti Candahars
belägring, och derigenom gaf anledning till hela Mogolska Rikets opp- och nedwän-
dande. Skulle Sanna Nadir Shjah, år 1739, med en Armé af 125000:
man, af sine wälöfwade Trouppar, med öppne händer emot tog denne kallelsen,
Hwar de Mogolske Armeerne, bemägtigade sig mäst hela Indostan, tog Mahmed
Shjah fången, och förde Honom med sig i dess Residence, Samt plundrade
och med sig tog, i denne örlogning till 100: Kror, eller En Trib Rupeers wärde,
men så allmänt öfwer hela Europa kunnige saker, at jag ej en gång får förmo-
da Läsaren okiennig derom.

Nadir Shjás andamål, war inter at behålla Riket för Sig Sielf, och der-
före, när Han der utaf betingat sig godt fyske för Persien, afsedt gränsor
närmast liggande Provincier, lemnade Han Mahmed Shjah sitt gamla Rike
tillbaka igen. Detta Sagas många Lasster, hwaremot det tyckes twartom

wara en mycket rigtig anmärckning, som andre gordt, at aldrig Nadir Shjah
wist tydeligare prof af en fullkommen Politicus, änn då Han lämnade den Kro-
nan Han sielf intet kunde nyttia till en Prints, hwars wekligheet frikallade Han
nom från all frugtan, at framdeles ifrån den kanten blifwa oroad i sine
anslag, hwilcket annars Han säkert kunnat förwänta, om Han i stäl-
let förordnadt en slägare eller stridbarare.

Den wärckan som Nizam al Mulück förwäntadt af detta krig, fol-
de aldeles intet: twärt emot gick alt långt wärre till, och Persianern wa-
ej wäl borta, innan Skaden med faran war glömd. Alt som wa-
Skedt, ansågs för en lek oförmögen at opwäcka minsta påtancke
Landets elände, och Mahmet Shjah fortfor sedermera med en lefnad, så
füll af debauche och orckelöshet, at det intet war ündrandes om den
Minister ej längre wille blifwa en åskådare af så mycken styggel-
Han begaf sig då i sitt Höfdingdöme i Decan, der Han började på efter
alt Skulle gå galit till, at stifta en magt, som förmodeligen hotat
golske Regeringen, med ett långt farligare Owäder, derest ej med Han
sons och efterträdares Nazir Sings oförmodelige död, sådant till en
blifwit dämpäte Nizam al Mulück förklarade sig wäl ej aldeles upen-
bart emot sin gamle Herre, utan ärkände sitt Vassalage; men af sitt
Gouvernements inkomster, afsände Han ej det ringaste till Hofwet, utan
behöll alt sielf, föregifwande at de blifwit anwände till at under-
hålla en Armé emot Maratterne, med hwilcka Han likwäl lefde i
så godt förstånd, at Han altid kunde comendera, och lita på deras
hielp, enär som hälst det behöfdes.

Omsider afled Mahmed Shjah i Dehli, wid slutet af April, år
1748, af en Venerisk Siukdom, som efter en om Landets seder bekant
mans berättelse, skall wara mycket giängse ibland de Indianske
Printzar; Han hade fördt ett 28 års oberömligt regemente, och af-
wen så litet saknad at sine undersåtare, som Han i lifstiden wist
sig ringa mån om deras wälfärd; Succederades af sin ende son,
född af en dess concubine, som då wid fadrens död war från warande,
och jämte de förnämste Omrahs, låg i fält emot Pattanerne, hwil-

Ehe med en wäldig Krigshär, af Rikets förr wirrade tillstånd, tagit tillfälle, at infalla i Candaheerske bergen och ströfwa Landet öfwer. Wid detsamma tid, eller Sten, ungefär 120 Cos Nordom Dehli, råkades de i Martio samma år, och de Mogolske jagtade med sådant mod, at Tattarerne måste lemna fältet och taga flygten: och den unge Printzen hanteij Thorna till Dehli tillbaka, innan Faders död Honom förkunnades, och Han triumpherande besteg Thronen på sitt 22dra ålders år, under namn af Ahmet Shjah.

Den har alltid sedt det warit at maxime i blandt de Store och Förnähmare wid Mogolske, så wäl som de flesta andre Orientaliske hof, at så mycket som möjeligit warit, söka hindra Sine Printzar ifrån Martialiske affairer, och at Sielfwe taga Sig an Rikes Sakerne, på det de så mycket bättre matte sköta sine egne konster. Detta har och händt med denne Printz: Hans Kongdom, som ej just genom den basta opforstran war stadgad, det förr Förswenskedome, Hans egenmägtige Rådgifwares påyrkan, och anledningen Hufwudstorens rekande nogen, öfwerlemnade Honom snart, at Han för Fädernesarfwets besfwärligheter, och Statssakerns bryderier, utwälja en orolig lefnad, i sitt hof, bland sine like sinnade Cammerater. Han hade derföre knapt emottagit detta like, det Han genom sin fel och wishet bordt återsatte i sin fordna wälmagt, och glantz, innan Han lämnade at bekymmer af Rikes Sakerne i Sine Förstlingars wand, öfwerlefwererande Sig Sielf lust och hållit till sine wällustar, utan at förbehalla Sig annat, än hwad till dessa nöjen tjenligt och hållande war nödigt. Och om Han nogon Sinn skulle wisa, att allmänne Syslor rörde Honom, war det igenom sådane förrättningar, som lena tjenade at klarare utwisa Hans oskänlighet och oförstånd derpå. Samma anda som herrskat under Fadrens Regimente, fortfar således under Sonen: hwarwid en tanker på egen fördel, och det allmänna lämnas till sist. Förr dömde här man dageligen, men framför allt af den lätthet, hwar med Marratterne i nogre dessa sednare år, öfwerfallit Ströfwat i Kringliggande Land. De hafwa bemägtat Sig åtskilliga inrikes städer som Gulbarga, Warena, och Dsand, den de nu mera hållit Balbandranger, ägandes ej allenast inn i hiertat af Sielfwe Riket Raijas, som åtco Sig

Skattskyldige, som Atteer, allenast 33 Coss ifrån Dehli, utan aftwen år 1739
woro anda i Tåg emot Etgra, så att Sitt Deras ställande Hofwets Ministre, me
gades medpenningar köpa Fred, och retraicte af dem, och eftwen erkänna och
ordna deras Raja och anförare för Rikets förnämste General. Pattanerne
hafwa ochså rest sig igen efter nederlaget, wid Seränd, och besynnerligen år 1739,
i Tenic Satte hela Hofwet i förskräckelse, genom Sitt nalekande intill Rik
wuxtaden Dehli; dådan de likwäl blefwo afwiske. Man Sporde ochså, at
de före regnteden år 1750 nedlagt Mogolske Armeen, som war anförd
Süralikhan, och igenlagit åtskillige i förre Campagnen förlorade platser, sy
nerligen Farochabad; så att detta Kriget ännu med alternative lycka fortfar
till Mogolske Rikets intet ringaste Skymf, som ej förmår afhålla ifrån
ett ur Candahewrske bergen ingalles ströfwade partie, som af dessa sjelfwa
opwäxt till en för det formidable magt.

Nizraim eller Nizam al Mulluck och dey Son Nazirking, Gouverneu
i Decan, äro ofwan omröde, och alderstund denne sednares härogemen
med de Franske, och derigenom timade död, ej allenast äro de kurdbare
Saker, som i dessa sidste åhren hänt i Asien, utan ochså täna som ett
följande af det som Indostans närwarande tillstånd angår. Wi skall
korteligen omorda Samas hangel ifrån början, efter som det mig blifwit
dels muntligen, dels ur Franske Relationer förfaret.

Den Franska Nation, har på en lämelig tid stått i ett besynn
ligit godt förstående med Mogolske hofwet, hwarest Nahmet Schah för
utom dem åtskillige förmåner uppå Coromandelske kusten, och tramp
annat wisste sin benägenhet, då Han lämnade Gouverneuren i Pondichery
M: Dumaj ett Comando af ett Man Zeb hästar, eller 4500. fyrkar,
och gjorde Honom till Nabab, hwilcken wärdighet Han för alle dessa
trådare stadfäste. Somlige willa säga, at till denne Hofwetswärdig
het nogot bidragits, af en Fransk Medicus; Han war förr i Ostindien
och anlände för nogra åhr ifrån Europa till Surat, hwarest sedan den
Franske Chefen wäl undfagnat Honom, Han föll på den Tanken, att
ibland Indianerne söka sin lycka. Han reste förr en skull till Trangeba

hwarst till dess Fördehl, just då Gouverneuren af Decan Nizum al Mulück låg
Sjuk; men genom dennes bistånd, lyckligen restituerades. Detta Satte Honom i rop,
och efter Han änteligen wille till Hofwet, så kunde ej fela recommendationer för Ho-
nom, från en så ansedd mann. Desse utwärckade äfwen så mycket, at sedan
Han efter ankomsten till Dehli, wist ett och annat prof af sin Skickelighet, Mah-
met Shjah tog Honom till sin Lif-medicus, och giorde Honom till Khan, undernamn
af Allemand Khan, hwarigenom han fick till fälle giöra de Franske hwarjehanda
tienster, dem han ej eller på nogot Sätt underlåtit. Jag Skall just intet påstå,
om denne berättelse till alla delar är pålitelig, och lämnar den ej anorlunda än
som jag af åt Skillige hördt den i Surat. Emedlertid Synes ej olikt, at Han
af Tacksamhet Sökt tiena de Franske, fast egenteliga Orsaken till Franska Nations
hwärfwade ähra och anseende å denne orten ej leder sig derifrån, utan helt och
hållit, af det underhåldne kriget emot Gouverneuren öfwer Decan och Marat-
terne, hwars ophof warit Sådant.

Nababen öfwer de både Gouvernementer Aarckadhu eller Areatt och Trichnapuli
Zangderzeb, hwilcken är nedstegen af en äldrig och med Mogolske Regenterne slägt Fa-
milia, hade en gamal träta med Konungen af Tanja-oür, som de medwapn Sökte
afgiöra; detta lyckades ej bättre för den sednare än at Han aldeles blef slagen,
och at undwika Total undergång, nödgades anropa Maratterne, ifrån hwilo-
de dess Familia härstamar, till hielp. Detta Folkslag, som utom fränd-
skapen giärna wille giöra sig sine grannars oenighet till godo, för at dy me-
delst öka sin egen magt, felade ej at bistå den nämnde Raija, och det med
sådant eftertryck, at innan Zangdarseb kunde sätta sig i rätt förswars
stånd emot en så ansenlig magt, slogo de Hans Armé, togo honom sielf fån-
gen, och ärofrade både Areat och Trichnapoli. Hans familia och lämningar-
ne af den förströdde Arméen, hade ingen annan undflyckt, än at söka sin Sä-
kerhet i Pondicherry, hos de Franske, som äfwen förut hade ett Contoir
i Trichnapoli, och ej stodo i så Elagt förtroende med Zangderzeb, och
därföre wäl emottog dem, Synnerligen som derjemte den Skada de
lidit på sitt Contoir i Trichnapoli, intet Synnerligen behagade dem.
Huru Zangderzeb undsluppit sitt fångenskap, är mig intet bekandt;

Men wist, at Han fnad derifrån, anhölt om, och ärhölt, Frantsoserne
bistånd, dermed Han åter oprättade Sine förfallne Saker, och med
ny kraft angrep Sine fiender, Slog Maratterne, och twingade Raijan
af Tanja-öur, at begära fred, hwarmedelst, utom 40 Byar, som Han
Skulle afstå åt de Franske, Han äfwen förbandt Sig at ärlägga en stor
Summa penningar. Nazir Seng, Gouverneuren af Decan, under
hwilcken lydde en stor dehl af Bisnagar, &c^ra: hade under detta en enskilt
träta med Sin Systerson J Daijet Modin Khan Musa Fersinga, hwars
omständigheter äro mig obekandte, mera änn at denne sidste måste ut
fly, och taga sitt Skydd hos de Franske. Under detta händer Tan
jour och Maratternes nederlag, och desse sednare missnögde med det
slutne Fredsfördraget, Sökte Nazir Sings bistånd, som utom
Han war deras allierade, de äfwen med Skiäl trodde wara oppreten
emot dem, som gifwit dess fiende tillflygt. Mann behöfwer ej
twifla om Han försummade tillfället; Han föll med en mägtig arm
innuti Zangdersebs Land, ströfwade öfweralt, och hotade ej mindre
Franskes och deras Associerades totale undergång. Lyckan war Han
och så wida gunstig, at Han tog Arcat, och fick Musa Fersing sielf fän
gen, hwarpå Han lämnade befählet af Sin Armé, till Sin General Mah
met Alikhan, men detta warade ej länge. De Franske som mär
at det wille blifwa alfware, rustade Sin hela fonce, för at giöra decisivt slut
i Saken, och i följe deraf, kom det till en action wid Tirevadi Den 1 Sept
1750, deruti Fiendens magt, bestående af 15000 man Cavallerie
och 5000. till fots: af Frantzoserne under Mr: D'Autevil com
mando angreps, och med stor förlust Slogsur Fältet, samt hela
deras läger med tillbehör ärofrades, utan at De Franske flere förlo
rade, än 18 Sipajer, som genom nogre ammunitions wagnars
antändande opbrändes, och 4 Europeer Sårade. Frantsoserne
wiste också wäl af denne Sin fördel at giöra Sig nytta, och Tågade
med Sine Segrande Trouppar, rätt på Gingi, en i Carnatica belä
gen Stad, och bland Asiens starckaste Fästen räknad, och af mänge-

omliggande Skantsar bewarad, hwilcken, sedan de förströdt det Folck, som till
ortens undsättning Mahmet Alikhan, af sin Slagne Armé Samanrafsadt,
de med ett Europeiskt mod Angrepo, och jämte alle Dess Fästen, genom storm
öfrade Den 12 Septbr, Åhr 1750, med förlust af 10 Slagne och 11 Sårade.
Nazir Sing, som alt sedan Musa Ferzinga wardt fången, hållit
sig oppe i Arcat, och tänckte lätteligen giöra sig af med den lilla Franske
hopen, genom sin Armé, under Mahmet Alikhan, blef intet litet häpen
öfwer de förres framgång, och förlusten af en så ansenlig ort som Gingi och
beslöt i egen Person hämnas detta, kallande till den ändan Trouppar ifrån al-
le sine Länder, och bådade opp hela Maralternes styrcka. Han förde äf-
wenledes sin fångne medtäflare, Musa Ferzinga stadigt med sig, och intet
mera oppskot den öfwer Honom fast stälde Domen at dö, än at för dess af-
lidande Han wille låta Honom se, huru Han också tänckte tuckta dess
medhållare, hwars blotta namn Han giorde sig säker om at utrota på denn
kusten af Indien. Under detta hade Nazir Seng, genom sin grymhet,
och den wiste hårdheten emot En så nära frände, giordt sig månge Fiender
ibland sine förnämste Herrar, hwilcke hemligen höllo med den fångne
Tintzen, och ingalunda wille gilla dess Beslut at döda Honom, och
dess hade allom obekant med Gouverneuren i Pondicherry Mr. Du Pleix,
redan strädt efter Musa Ferzingas fångenskap, fördt en underhandling, om
dess förlossninge. På detta sättet stodo Sakerne, medan Nazir Seng sam-
lade sin force, och intet mera änn wintren och det hårda wädret hindrade
Franseserne at bryta op ifrån Gingi. Omsider när årstiden blifwit blidare,
lämnade De denne ort med sin hela Trouppe, af 800. Europeer, och 3500. Sipa-
jer till foth, samt 500 till hast, jämte 20 fäldstycken, deraf 10 Skötto snälla
Skatt resolverade at först angripa sin Fiende, som redan fådt tillsamans
en Nähr innehållande 45000 man Cavallerie, 40000 Infanterie, 700 Ele-
phanter, och 360 Canoner, samt war lägrad 4 Franske mihl ifrån dem.
De bröto derföre opp, Den 15 Decbr om aftonen, och morgonen af
Den 16, kommo fienden i sigte, som knapt hant ställa sig i ordning, in-
nan de Franske woro dem på halsen, och började En Action ej mindre

märckelig för den ansenlige Skillnad på antalet af Troupparne, än me-
det och en wetenheten, hwarmed å Ömse Sidor Jägtades. Maratterne
och de andre, giorde ett owanligit mot stånd, och opp muntrades mycket
af Sin Generals närwaro; men de Franskes framhärdighet och Ståndaktig-
het bröt igenom alt, och de hade redan trängt igenom till den hopen som
Nazir Seng Sielf anförde, när till alles förundran, öfwer hela Fienthe-
Lägret, Franske Fanor oppstuckos. — Så ögnablecket hölts opp
med slagtandet, och en Courir; kom i fult gallop, som i Musa Ferzinga
namn bragte tidning, at Nazir Seng, genom Frantsosernes oupphörlige
Skiutande wore fallen, och att en af dess förnämste Herrar, som warit nä-
Honom, då Han dödeligen Sårad, störte af Sin Elephant, afhuggit dess hu-
wud och lefwererad till Musa Ferzinga, den nu mera hela Lägret ärka-
de för Sinn Herre. — Dese omrörde Fanor woro af Mr. Du Pleix till
misnögde redan långt förut afsände, för at tiena wid ett dylikt tillfälle, och
ingen i lägret hade sig det mera bekandt, änn Mr. De La Touche, som
comenderade i action, och de Interesserade Herrar å fiendens sida, hwilke
och så förmenas Skyndat Nazir Sengs ändalyckt, af frugtan at Han än-
ligen under action Skulle mörda Musa Fersinga, emedan Han redan
början deraf, åtskillige ordres härom utfärdat, hwars wärckställande de
med största möda kunnat afwända. Omsider gaf alt wika, som
sagt är, för M. Fersinga, och alle Nazir Sengs tillbehör, lefwererades
Honom. Relationerne säga, at de Franske härwid ej förlorad mera
än 2 Europeer och 6 Sipaj döde; och 9 Europeer, samt 25 Sipaj, sårade.
Utom dess lopp rygtet, at de bland fångarne funnit åtskillige Euro-
péer, af Sine gamle Gynnare i Europa, hwilcke Skolat warit För-
ståndare af Fiendens stycken, och der öfwer, det förmentes, de ej Skulle
fela, at beswara sig hemma. —

På följderne af denne Träffning, efter de sednaste Tidningarne
berättas ej warit mindre fördelagtige för de Franske, än Sielfwe
Slagtningen Skaffadt dem heder. Musa Ferzinga at wisa Emot-
dem Sin ärkantsla, Skall ej allenast giordt Mr. Du Pleix till

Nabab och Herre öfwer alt Landet från Carcar till Masulipatam, utan
äfwen tillagdt Honom, så wäl som dess Frü, och de förnämste af Conseil-
len i Pondicherry, och wid armén, åtskillige inkomster. Konungen af Tan-
jour, i följe af förr slutne fred, menas och så snart blifwa twungen, at
wärckställa Conditionerne, som Han dit intill oppskiutit med, och belägr-
ingen af Arcat och Trichnapoli, lära Twifwelsutan skynda på Sakens
slut. Tiden får emedlertid wisa hurü wida Franske Lyckan blifwer
beständig, åtminstone lycktes det intet lofwa dem mycket fördel, som
wi efter alt det föregående sporde på Mallabar, hwarest i Mahée, förwisso
utgafs, at Musa Ferzinga på sitt hemtåg till Arangabad, oagtadt den
medsände Franske lifwagten, blifwit af ett Contrapartie massacrerad, och Na-
dir Sengs lämnade son förklarad för Gouverneur af Decan, utan at det för-
spordts, at Mogolske Regering nogot rördt sig, wid desse täflingar, som skedt
i dess Land, mera än at den gissas intet ogiärna ansedt Frantsosernes framgång.
Ej all liknelse, lärer dock Mogoll framdeles litet häraf kunna profitera, utan
likare torde detta Gouvernement, med Tiden blifwa ett egit Rike, och kanske
Dan draga flere efter sig, warande den Anmärckning en Auctor giordt, om
Mogollske Riket efter Nadir Shjahs infall, ej ogrundad, at därest ingen
ändring blifwer i Regeringen, (: Han talar om Mahmet, och at det ej skedt
under Ahmet Shjah, hafwa wi ofwansedt :) lärer man snart få se detta
stora Rike oplösas af sig sielf, och anten de fordna små Stater, der
utaf det är sammansatt, förnyas, eller nya i dess rum oppstiga, eme-
dan alle omständigheter synas spå (: Säger Hann :) Mahometan-
ske magtens aftagande i Orienten.

Sedan de Mogolske Förstars lefwerne i kort begrep blifwit beskrefne skall
jag, äfwen utan widlyftighet orda om Regeringens beskaffenhet. Den
samma är aldeles enwäldig; Shjah Baboer, som ärofrade detta Landet,
och af ärfarenhet fant hwad fara Hann lopp, genom en Regeringsform,
som nödgade Honom, wid alle omständigheter, att sätta hela sitt wälde och

Sine länder på Spel af en enda Batalje, opprättade för Sunda men
Sitt nyäröfrade Land: Mogolls ende och absolute rätt, så att alle
både stora och låga wors aldeles dependerande af Hanswilja, och alle
Land och Lösöron som de besuto, Hans egit, och dem endast för
lifstid förundt. Ingen Skrifwen lag inrättades annars, än
hwad Keÿsaren efter egit behag Stadgade och förkastade, war rätt
eller orätt, dömande Han Sielf i Sitt residence; men i de andre Pro-
vincier förordnade andre Domare i sitt namn. De förnämste Ter-
ster besatte Han med Mahometaner, Persianer, och Tartarer af
sine gamle undersåtare, som komo till Honom, tilläggande dem
Titul af Omrah's; och ända sedan den tiden hafwa utlänningar
för infödingar blifwit framdragne. Dessa Omrah's, som wid lif-
straff hwar morgon wid Håfwet måste infinna sig, för at wara i sy-
så stämplingar kunna förekommas, niuta sin rang och under-
efter så månge hästar som dem bestås gage före, ifrån 12000: ä
till 100 st: af hwilka de allenast hålla en dehl till Mogolsteen
Men resten är för deras egen Stat. När dessa Omrah's dö, få de
barn aldrig det ringaste mer, änn Keÿsaren behagar gifwa dem
af qwarlåtenskapen; dock förse wäl Fädren gierna i lifstiden
sine afkomande, om de Sielfwe hafwa penningar, så dem
intet skall fattas.

Än skönt Mogoll härskar öfwer ett så widt sträckt Land
är Han ändå på långt när, eÿ mästare af alt: i Bergen sinnas
månge Raÿas, afkomlingar af de gamle Hedniske Förstar, som
Mogoll för de månge pass, bärg och skogar, aldrig hunnit rätt kufwa
Månge af dem lefwa wäl som Omrah's wid Håfwet, men största
dehlen som kunna det undwika, willa eÿ dit, räknande sådant för slaf-
weri, som det wäl och så är; hafwande som man sedt, dylike små För-
star, eÿ få gångor sysslosatt Mogollske magten, och twifwelsutan lära
ännu mera olägenhet i närwarande tillstånd förorsaka, när de
se sinn fulla fördehl derwid.

Mogollsegenteliga Titul är Shjah ej: Shjach, som betyder Herre, eller Patschjah och Batschjah: Den Store och mägtige Herren. Utom hvilken merendels hwar och en Keijsare wid Regeringen anträdande antager andre namn af Stora betydelser, som: Den mägtigste på Jorden, Hög Maijestet, gländsande Förste ibland de Store, Thronens Lius, Wäldenes öfwerwinnare, Den Segerrike, Den Stridbare, och så widare. Rikets wapn, är ett liggande Leijon, som beskines af en Sol: och dess Fanor och andre Krigsmärcken, röda, eller gula och röda.

Hwad Krigsmagten beträffar, så kunde Keijsarne i Jordne dagar opbringa ett otroligit antal Soldater, och Strangzebunderhöllt på åtskillige ställen under sin Regering, till 900000: man regulaire Trouppar till häst och fot, som alle wäl och ordenteligen aflönte, utom oräkneliga Elephanter, och ett talrikt Artillerie, som Han altid till en dehl förde med sig på sine resor. Här utinnan, så wäl som ett annat, är likwäl en ansenlig förminskning skiedd, så att Mahmet Shjah i sidste Kriget emot Persien ej kunde oppbringa öfwer 650000 mann Infanterie, och 40000 Cavalerie, ehuru wäl ändå hela Rikets magt war opbådad.

Mitt ändamål, tillåter mig intet att Tala om Jordne Indostanske Hofwets utropade pragt och Rikedomar; De lämnade Inventarier på åtskillige Keijsares Skatter, äfwen som det otahliga rof Nadir Shjah tog i Dehli, (: hwaribland den så kunnige Gyllende Thronen war :) witna nog derom, utom det, at åtskillige Europeér, som besökt detta Håf i sitt flor, hafwa widlyftigt derom skrifwit. Fonden till dessa Rikedomar, som hwart Landskap med delar, äfwen som fördelningen af detta stora Rike, skall i nästa Capitel omtalas, sedan Indiens gamla Jordebeskrifning med få ord därstädes blifwit omrörd.

XV^de Capitlet
Indiens Gamla Geographie och Närwarande Indelning.

Man har stor orsak at tro, det ordet India har sitt ursprung af Floden Indus, som är dess Wästligaste gränts, och Således bekant af för Främlingar, hwilcke tillade det på andre Sidan liggande Land samma namn. Huru litet det för Alexandri tåg war kunnigt är förr wordet omrördt. Sedermera fingo Gräkerne mera oplysning om, fast den ändå war alt för ofullkomlig, som wi af deras lä-nade Skrifter finna. Under Indiens namn, inbegrepo alt som öster om Indus war belägit, inneslutande jämwäl dä-utinnan det de kallade Serica, som åt Skillige Lärde förna-na, warit China. Hafwet war dess östra och Södra, och Skyl-tien dess Nordre gränts. De fördelade det i Indien på den-ne, och Indien på andre Sidan Ganges; Om det Sednare, hade nästan aldeles ingen Kundskap, bara hwad af närliggande folks traditioner, kunde förwirrat inhämtas, och troligen kom ingen af de gamle så långt på fasta Landet; men det förra war dem nogt mera bekandt. De räknade deruti 118 Nationer eller Provinser samt 40 floder, och Ptolomeus nämner om 5000: ansenlige Städer åt Skillige Konunga= Rikens namn finnas af de gamle opp-räknade, och mange deras mägtige Konungar, råkas här och där i deras Skrifter nämnde, som Porus, Taxilla, Sandro-cottus, och dess mägtige Son Alitrochades, som med en arme af 600000 man, intog hela Indien, och af Ptolomeus Lagus be-nedrades med en Embassade. Man säger at Han bodt i Palibo-thra, Hufwudstaden för Gandariternes och Prasiernes Land, hwilka

hålles före wara en med Hollabas eller Allabas, som ligger i Nord Lat: 26°.50'. wid floden Ganges, och ännu är en bland de största Städer i Indostan.

Om utom Gräker och Romare, andre Europeiske folkslag haf i i dessa äldrige Tider nogot omgiänge med Indianerne, har man ingen så fullkomlig wishet om, at en det aldeles kann Påstå; I sådane saker räknas det nog om sannolike Skiäl kunna oplysa de få spaningar Historien derom gifwer. Den hedren at hafwa först optäkt eller besökt aflägsne orter, och derigenom ökt mennsklige samhäldets kundskaper och Comerce, har altid tillräckelig retelse, at lacka åtskillige Folkslag, at påstå sin rätt dertill, ehuru de östast litet äro grundade, och derföre ej är till undrandes, om man tidast får höra en hop absurde berättelser derom; Dock så utan all sannolikhet lärer likwäl ej, hwad som följer, wara, at det aldeles bör förkastas, åtminstone, derest det ej är så wist, tyckes det altid äga mera grund, än hwad en och annan Europeisk Nation talar om sin decouverte af America, för Columbi tid.

Åtskillige utlänningar hafwa budit till at aldeles förkasta wåre Nordiske gamle Historier, och twifwelsutan, för ingen annan orsak, än at de ej funnit sig i deras Poetiske skrifart: Likwäl kann man ej frångå, at de därutinnan för mycket följdt sina præjudicier; och det är onekeligit, at under deras förblomerade talesätt, man igenfinner mange saker, som oplysa wåra länders äldre tillstånd. Ibland annat förekommer i dessa tidige prof af ett mer än wanligit omgiänge emellan wåre äldre förfäder och Indianerne, och berättas både om Swenskar som rest till dem, och Indianer som komit till Norden: som af Thorsten Wikingsons, Wilhelm Sjods, och Fleres Sagor inhämtas. Wid första påseendet förefaller detta nogot underligit, synnerligen emedan en har swårt före at inbilla sig, genom hwad medel en sådan Communication, som warit nog allmän, blifwit inrättad; men då en betragtar saken närmare, och dermedjämnförer fremande Seri-

benter, som aldeles intet med wår Nation haft nogot interesse, får man
ej allenast oplysning derüti, Utan och wåre så ringa Apsedde Sa-
gor; få derütaf ett märkeligit bewis af sin trowärdighet.

Uti andra Boken af Plinii Historia, om Werlden
berättas, det wid 57 åhr för Christi födelse, ett litet Skepp, som ha-
de om bord åtskillige Indianske Köpmän, blifwit kastat, och
förgåts på Germaniska Kusten; dock så at alt folcket, som uttrye-
keligen kallas Indianer, undkommo med lifwet, och underhåldne af
Sveviske Konungen, framfördes för Metellus eller Römerske Procon-
sulen i Gallia. Likaledes talar Lopez Gomara i sin Indianiska
Historias 1sta Bok, 2dra Cap: om nogre Skepsbrutne Indianer
på Same strander i Keijsar Friedrich Röd Skägs tid wid år 1166
ankomne. Dessa berättelser hafwa syslosatt åtskillige; En dehl
wa aldeles påstådt, för at giöra saken kort, at de allenast woro
komne ifrån Finland, Norige, Island, eller och högst Hudsons
Baij; men hwad likhet är emellan dessa folck och Indianer, som
likwäl dessa uttryckeligen förtäljas warit? Andre åter tro dem
nom Waigatz Sund kommit Nordom från Japan; dock ut-
wägens längd, wet man at den leden ej är practicable. Ärtelig
gissa nogre, at de kunnat embarkerat på floden Oxus, passerat
Caspiske Siön, och så genom Divina i Balthiska hafwet
inkommit.

Fast de som detta gissa, tyckas sielfwe twifla
om Sanningen derütaf, så synes ändå, som af alle de rät-
tast påträffadt. Det är onödigt bewisa at en färd ifrån
Östersiön inuti den Caspiske, warit idkad; Ty derom är nu mera
intet twifwelsmål, och intet eller har man swårare före, at utfinna
communication emellan Caspiske Siön och Indien. De gamle
woro aldeles öfwertygade, om en led emellan Indiske Ocean och
Swarta hafwet, som af Strabo och Plinio ses, hwilcke omtala de
Förslag, som Alexander, Seleucus, Nicator, och Pompejus under

Mithridatiske Kriget haft, at genom Canaler emellan Pontus Euxinus och Caspiske Siön, draga till sig den handel, som twifwelsutan drefs ansenlig på den Sednare ifrån Indien: utom det, at af Sednare Tiders berättelser om den starcke Indianske comerce på Bogar, en Stad nära Oxus, Sådant kann slutas, så med alt det, wägen ifrån Indien till Norden, då ej just warit så oläglig. Emedlertid så will iag likwäl ej blifwa förstådd, som skulle iag påstå de i Östersiön inkomne Österlänningar, just warit ifrån de inre Länder, eller sielfwa Indostan; Det är nog, at de woro Indianer, och kände under Sama namn för de gamle, hwilcke efter Herodoti witnesbörd, kallade alt Landet in till Tanais Promiscue Indien.

Ett prof ännu af wåras kundskap i fordne Tider om detta Land, (Jag talar hwarcken om nogon Swänsk Thor eller Bagge, som genomlest och peubleradt Landet, mindre ärnar, med wrängde uttydningar, giöra Göthiske ord, af alle Lämningar som änn finnas på de gamle Indianske orters namn; Ty då hade iag redan ofwanföre, rätt så wäl kunnat finna, en Göthisk bemärckelse, i ordet Surat, som Atlantikans Autor, i den långa listan, han på 463 &c: sidan i tredie delen anförd:) är den underrättelse de hade om Tränne Indier, hwarmedantingen de förstodo, Öfre och Nedre Indien, hwilcken Sednare deltes efter sin belägenhet å ömse sidor om Ganges: eller och så skiftade de den som Marco Paolo giör, i stora, lilla, och medel- Indien, förstående med den Sednare Abyssinien. In summa wåra förfäder ägde ej allenast i sin tid bästa förstånd af alla sine grannar, om detta Land, utan besuto äfwenledes wärckeligen dess handel; och således må ingen undra hwadan de den tiden togo så mycket guld, då likwäl intet deras egit Land deraf frambragte.

Men iag måste tillstå, det iag utröttar Läsaren genom mitt widlyftige omswep, öfwer en sak, som med skäl kan förebrås mig, egenteligen ej ingå i min plan, som är at med så få ord som låter sig giöra, namna om Indiens gamle tillstånd, mindre tiänlig för en Resebeskrifning. Jag är känner mig felagtig härutti; men

kann ej ångra, och will ej eller just ändra det, som hogkomsten af det kiära Fäderneslandet, under mitt nu warande långa afstånd derifrån förmådt mig handla emot de reglor, och den ordning som man fordrar i en Resandes berättelse.

Nescio qua Natale solum dulcedine cunctos
ducit: & immemores, non sinit esse sui.

Ovid.

Det är förargeligit at läsa, hurü främlingar på blotte gissningar, och utan Historisk grund, ophäfwa sig öfwer sin på städde åldrige häfd på wid aflägsne orter, dem de säija sig först sedt eller på funnit: räknande det som en stor heder för sig, och en rätt at afwundas öfwer andre, som de säga efterapa sig. Är detta en så oförliknlig heder, och har den nogen rätt med sig, så tienar föregående at wisa, det Norden härüti med Skäl, tillmäter sig en ingen ringa del. Långt ifrån at bifalla dem, som föregifwa dess äldre Inwånare, warit inswepte i ett mörker och barbar som de mena från wapn oskiljagtigt, har man största fog at fro de genom handel och hwarjehanda för sitt enfallige lefwerne och nöd torst nödige konster, wetat ej mindre gagna allmänna samhället, än genom sin segrande wapn de wist, at de kunnat injaga skräck och wördnad hos sine afwund siuke och estynge fiender.

Uti ett allmänt begrep, behåller wäl ännu den största dehlen af Asien, sitt gamla namn Indien; men nogare tagit förstås dermed, de store Mogoll tillhörige Länder, som egentligen och så kallas Hindostan eller Indostan, af dess gamle Inwånare Hindus: och äfwen Mogulistan efter Mogolerne dess nu härskande Herrar. Detta Hindostanske Rike innefattar, åtminstone i början af innewarande Seculum, då det war i sitt flor, det mästa af hwad de gamle kallade Indien hit om Ganges. Dess widd är ansenlig, inbegripande ett af de skiönaste Länder uti hela Asien, så för sin wälbelägenhet, som frugtbarhet: De genom strömas, utom en stor del andra, af swå ibland de största floder i Werlden, nemblegen Ganges, som för sinn

helighet ibland Gentiverne, och för deras stadigt dit anstälde walfarter är så kunnig hos dem, som nogonsin Loretto för Papisterne, och Mecca bland Mahometanerne; blifwandes dess watn en otrolig wäg förd, och som en stor helighet, Synnerligen ibland Banjanerne sådt; Och Indus, den samlige mena wara Pison, och fordom af Inwånarne blef Sandus, och äfwen Tanschab, för Sine 5 utlopp i hafwet kallad, och hwilcken ifrån sitt ursprung, ur berget Paramisus, som är en del af Caucasus, skall intill sitt utfall, emottaga Nitton andre store floder.

Gräntsorne af Landet äro: åt Wäster, Persien, och Synnerligen dess Provincier Sablustan, Segastan, Makran, och Kandahar; dock afskilja så höge berg, dessa Twå Riken, at nästan ingen practicable passage finnas mera än genom den sidstnämnde Provincen. Södre gräntsen äro, dels Cambaÿske, och Bengalske Wikerne, dels Mallabar och Coromandel; Den Östre Thibet, Pegu, och Ava; och den Nordre, Store Tartariet, jämte berget Caucasus eller Dalanquir, warande bredden ifrån Öster till Wäster wid 340: och Längden från Syd till Nord, 210 Swänska mihl, emedan det ligger emellan 20° och 40° graders Nordlig Latitude, och från 47: till 80de graden wid lag Öster om Upsala.

Azentensiske bergen, hwilcka gå twärs öfwer Indiska halföen hit om Ganges, och med Sine både ytterste ändar, mäst nå intill Cambaÿske och Bengalske Wikarne, dela Landet i 2ne olika parter, der af den minsta eller Södra, som är Decan, ligger nog högre emot den Nordra eller Indostan, hwilcken mäst är låg. Det fördehlas i 37 Provincier, hwars namn ofwan finnes anförda; Men Redigeras Samtelige under 23: Soubahs eller Ståthållare Skap, som efter Förste inrättningen, hwar och en ägde sin General Gouverneur, der under de andre i de store städerne lydde. Inkomsterne af Dem Stego till 22 kror, eller 2200: Leck Rupeer; men i Slutet af Shjah Jehans Regering, när de Tri Provincier Balkh, Kandahar och Biddukstan förlorades, mistades och så deras Revenuer som wor 48: Leck: När Arangzebafled och lämnade Indostan på högste Spetsen af sin magt, inbringade hwart Gouvernement, ährligen som denne förteckning wisar:—

De 19 Gamle Soubahs

Namn.	Hufwudstäder.	Inkomster i Rupeer
Dehli . . "	Dehli . . "	30548753: " " 17/40.
Agra . . "	Agra . . "	28669003: " " 37/40.
Ajimir . "	Ajimir . . "	16308634: " " 2/40.
Alehabad . "	Alehabad . . "	11413581: " " 8/40.
Penschab . "	Lahor . . "	20653302: " " 27/40.
Audich . "	Audik . . "	8058195: " " 29/40.
Multan . "	Multan . . "	5361073: " " 16/40.
Cabull . "	Cabull . . "	4025983: " " 34/40.
Kaschemire "	Strinagar . "	5747784: " " 37/40.
Guzurat . "	Amadabath . "	15196228: " " 15/40.
Behar . "	Patna . . "	10179025: " " —.
Sindi . "	Tatta . . "	2295420: " " 10/40.
Doltabad Dovitatabad. "	Arangabad. "	25873627: " " 20/40.
Malva . . "	Eugene . "	10097541: " " 18/40.
Bera . . "	Schapor . "	15350625: " " —.
Kandos . "	Brampour . "	11215750: " " —.
Bedr . . "	Zafferabad . "	9324359: " " 10/40.
Bengala . "	Dacca . . "	13115906: " " —.
Odisea . . "	Jekannat . "	3570500: " " —.

De Twå Nije soubahs.

Hyderabad . "	Hyderabad. "	27834000: " " —.
Visjapore . "	Visjapore. "	26957625: " " —.
		301796921: " " —. Rupeer eller

30 Cror, 17 Leck och Nittjo sex Tusende Njohundrade Tiugu En.

Men i de häftige inbördes Täflingar, hafwa så anseenlige ändringar skedt, emedan hwar dragit åt sig hwad han kunnat, så ingen ringaste jämnförelse i revenuerne nu förtiden står till giörandes häremot; utom det, at åfwen i sidste Freden med Nadir Shjah, förewärdeligen till Persien måste afstås alle de orter som ligga Wäster om Floden Attock, som Peishor med dess härader, Cabull &c:a: in alles 4 Provincier; och fördenne ordsaken är det aldeles omöjligit at accurat doterna nera, huru mycket Mogoll nu hwart år af sine Länder förmår insamla.

XVI^de Capitlet.

Försök till Natural Historien af Surat.

Ingen ting tyckes begwämare at opwäcka wördnad för Religion, och öfwertygelse om ett alsmägtigt och all Tingstyrande Wäsendes warelse, eller tienligare at pryda förståndet med en mycknehet wackre kundskaper, än ett eftertänksamt betragtande utaf Naturen i sin Högsta och fulla Majestet. Ehuru ringa och stort intet menniskan är, i anseende till det oändeliga hwar utaf den omgifwes, och än oändeligen mera i Jämnförelse emot Den Högste och hela Werldenes Skapare, så har hon ändå efter det beklageliga fallet, så stort lius i förståndet qwarlämnat, at nogorlunda ett begrep kan fattas emellan ett alt och ett intet, från hwilka båda hon är lika aflägsen, fast likwäl hon städse måste swäfwa i ett mörcker, som sätter henne i en ewig förtwiflan, at nogonsin känna deras början eller ända. Alle de oändelige Gudsunder i naturen, äro i sig sielfwe så store och obegripelige, at en betragtare ej annat kann, änn stadna i en rysning wid deras åskådande, och, at jag må betjäna mig utaf Mr. Pascals ord: nödgas byta sinn nyfikenhet i en förundran, som mera råder Honom at anse dem i en helig tystnad, än at undersöka dem med en inbilsk förmätenhet. Wi böra derföre, utan högdragne inbillningar, och insweptе i sinnets lägste nedsänkning, åskåda den Gudomeliga Wishetens wärck; Men derjämte likwäl intet underlåta, at efter förmågan, med åsidssättande af all critisk grannlagenhet, söka utgrunda denna obekanta Omnigheten af dess godhet och wishet. Skaparen har intet omgifwit menniskan med så mänge Under, endast giorde för hennes nöje och nytta, på det Hon ensammen skall försumma at i agt taga deras förträfflighet, under det alle dess alster i en tyst wältalighet yttra sin opphofsmans ähra; Nej, menniskan som förnämsta ändamålet af detta, bör låna dem sin Tunga till förkunnande af Skaparens pris. Himlarnes och Jordenes förundelige och förträffelige Egenskaper, och städse

för wår nytta undergående ombyten, kunna ej annat än lära Henne sin skyldighet, och öfwertyga om deras Skapares oändeliga wishet i Råd, inimitable fullkomlighet i utöfning, stora magt och oupphörliga godhet. — Hwad större och för betragtande tienligare spectacle kan då inbillas, hwartill nyfikenheten drar wåre ögon (: som Plato med skäl kallar de förste wägledare till Philosophien :) och Skriften sielf hänwisar oss. Ett prospect som lärer oss wår pligt af wår egen ro, och meddelar wishet blandad med dygd, under det den lämnar det ädlaste tidsfördrif, och fullkomligaste nöje! —

Naturen är en Bok, derüti hwart ord gifwer oss anledning till helig betragtelser. Derüti finnas de bäst öfwertygade afmålningar af Guds fullkomligheter: Hwart träd, hwar blomma, äro så månge predikningar för ett opmärksamt sinne. De för wåre ögon aldra föragteligaste förekommande ting, opwäcka wår högsta häpnad, ju nogare de undersökte ty sådane äro den ömnige Naturens lagar, at hon tyckes i sine operationer öfwergå sig sielf, och dess minste strek, synas de mästerligaste. Hwem kan följa henne i alle dess underliga steg? Uphofsmannen af samma under kan giörat, och ingen annan! Likwäl hwa wida desse hans wärck öfwergå wårt begrep, hwad äro de emot den allwisa Skaparen? Långt ifrån at wara högste utöfningen af Hans wishet, äro de blott nogre få försök af dess oändeliga magt.

Att opphöja och prisa den samme, bör derföre wara Naturkunnighetens förnämste ändamål, och denne pligten åligger desto mera dem, hwilcke hafwa tillfälle, at utom sitt Fädernesland, se hurd oüttömelig Naturen är i sine Skatter, som hwar endaste ombytning af ställe, förer med sig oändeliga nöjen af nyheters Försynen alltid god emot de Dödelige, Städse hågad för deras Lyckasällhets befrämjande, har så styrt med beskaffenheten af alle ting at under det de med sin behaglighet kitsla wåre sinnen, fram skaffa de äfwen sådant som är tienligit till wår nytta; och at utförsta detta, är det andre systemålet för dem som afhandla denne förträffeliga Wettenskap

Men under det jag giör mig möda ophöja de Kundskaper, hwars förträf-
feligheter nästan ingen twiflar om, framförer iag så månge prof af min
egen ringa eftertancka, som under den till Studiers idkande anwän-
de Tiden, försummat en för Samhället så gagnelig wettenskap.
Om iag derföre skulle tillbiuda, at efter alle de Reglor som de i Na-
turkunnigheten förfarne föreskrifwa, igenomgå de Saker hwar till
detta Capitel är ämnat, torde med största skiäl kunna brukas
Antonii ord, dem Cicero, i sin andra Bok, de Orat: bibehållit, när
han emot sin wilja, måste tala om wältaligheten: Hörer på enn
som ärnar Orera om en Wettenskap han aldrig lärdt! det wor olik-
wäl den skillnad, at då Antonii skunnighet war lofad, är min, dess
wärre, alt för wärckelig, och det i långt högre jämn förelse än den
war för den samme berömde man, som meddelt mig detta Tancke-
sätt (: Mr: Rollin Maniere d'Enseigner B: Lettres :)

Min Läsare får således intet annat förwänta, än mycket
få och strödde, och kannske till större delen förut kunnige anmärk-
ningar, på det förnämsta iag under en liten tids wistande i agt
tagit i kring och uti Surat, i Naturens Riken.

Jag förmodar och så at ingen skall hafwa ordsak at förwänta mera,
eller klaga, at iag bedragit honom i sin wäntan, när jag förut så rent är-
känner min swaghet, och hoppas äfwenledes at den så gångbare förseelsen,
som iag äfwen fallit uti, at anwända mera tum på förberedelse och om-
swep, än iag är i stånd at oppfylla med sådant, som hörer till sielfwe
Hufwudsaken, lärer så mycket mindre anses, som är känslan af fel-
agtigheten, altid är första steg till bättring.

Att derföre giöra en början med Diuren, så förekommer wähl
Elephanten, så för sin storlek, som styrcka i första stället. Detta Diuret,
som wäl egenteligen ej har sitt hemwist så nära den orten jag nu omtalar,
at det kan blifwa räknat till dess egne Alster, öfwerflödar likwäl så myc-
ket på de andre Indostanske och kringliggande orter, utom at Gouverneuren
i Surat, håller åtskillige för sin Stat, at jag utan betänckande förer be-

= Skrifningen deraf hit, änskönt jag ingen ting Synnerligit wet, att lägga till den, som åtskillige äldre och nyare Naturkunnige derpå giordt. De Elephanter iag sedt, hafwa merendels warit af en Stålgrå färg, fast uti kedah, äfwen förekommit dem, som stött på Gult, hwilka annars hållas allmänt Sällsynte, och än mera de hwita, om annars nogra sådana wärkeligen gifwas, hwarom i Siamske historien man får höra så mycket talas. De hafwa en nog stor och ewig kropp, från 3 till 4 och 4/2 alnars högd, som omgifwes af ett tiokt skinn, hwilket under buken faller i stora rynkor, och är impenetrabelt för sabelhugg, undantagande bakom örönen, der ett Twänne små gropar finnas med tunne hinnor öfwerspänd, hwilka lätt genomstingas, dock dymedelst förorsaka oundvärkeligen Creaturets död. Benen äga ingen proportion, för de lika tiocka ofwan och nedan till, täckande huden öfweralt, så ende de yttre ändarne af dey klor synas: Likwäl kunna de utan ringaste möda böja dem, brukande de merendels falla ned på fram föttren när de sofwa. De hafwa en liten rumpa som swinen och hufwudet kan ej wridas bakut; men den öfwer munnen sittande snabeln, som är ihålig och slak, samt smalare inn emot ytterste dehlen, kunna de slänga efter behag, räckande den mäst ned till marken, då den hänger utsträgt; i ändan deraf sitta twå små spetsige wäxter, dermed de knipa fast minsta korn, jämte twänne öpningar eller hål, hwarigenom de suga in watnet, och sprüta i munn eller på kroppen, lika som med en Wata sprüta: all maten föra de äfwen dermed till mun, ty dey stora styrka sitter deruti; warande de tamde tillärde at med den samme giöra allehanda swängningar och Complimenter. Ögonen äro store, samt stå helt stint ut, och örönen, som ligga nog bakut, och helt tätt in till hufwudet, finnas mycket wide och slafsuge, samt ojämne rundt omkring. Dey twå tänder, hwilka likt ett par stora horn, stå ut ur hwar sitt hörn af mun, skifta nog i storlek

dock hafwa hannorne dem altid störst, och berättas, at när de en gång slap=
pa dem, wäxa de ej till på många åhr igen. Den har ett giällande
lud, och sätter altid snabeln i wädret då den ropar. Wanlige födan, består
i gräs, grön Bambu, och Socker=rör, äfwen bröd, och nästan hwaden will
gifwa dem. At de Skola wara rädde för Eld, som Tigrar och andre
grymma diur, berätta somlige; Hwad annars för en stor slughet, och
flere egenskaper man tillägger detta Kreatur: och hurulunda de brukа
fånga dem, med mera slikt, wet iag ingen ting att säga om, efter iag det
ej ärfarit; Emedlertid kan läsaren finna sådant igen, i de fläste främan=
de relationer, hwarisällan felar ett eller annat efterdöme deraf.

Det så kundbare Rhinoceros, Diuret, träffas mäst i Ben=
gala, hwarest med dess tiocka hud, öfwerdrages deras bästa Skiöldar, som öfwer
dela Indien hållas i wärde. Som iag det intet sedt, skulle det här ej blifwit
omnördt, derest mig intet infallit de motsägande berättelser, som hos äfwen
helt pålitelige scribenter derom finnes. Jesuiten Le Comte i sidsta brefwet
af dess L'Etat present de la Chine, säger at den är täckt öfwer alt, med tioc=
ka, swarta, och hårda skal, detta i små quadrater som resa sig öfwer
skinnet, lika som på Crocodilen, hwilket wäl Chevalier Chardin, som lämnat
en afritning derpå, ej aldeles bifaller; dock ändå gierna will bibehålla en
del af dessa opphöjningar; deremot kolbe, och andre ej willa weta af denne
imaginaire prydnaden, fast han ej nekar det skinnet är så skårigt, at en swag=
synt på distance kann tagat för skalor. På det skinnet, hwarmed före=
rämnde Skiöldar öfwerdragas, ses inga märken efter slika skölpar,
och owäldigt at tala, smakar Le Comtes beskrifning för mycket af ålderdo=
mens felagtige begrep härom, för at kunna tro, det han författadt
den på annat, än andres opålitelige berättelser.

Den enfalldige kamelen, brukas så wäl här, som öfwer
hela Wästra dehlen af Asien, till at draga bördor, hwilka den utan
gensträfwenhet låter belasta sig med, fallande godwilligt på knä, in=
till den fått sin wanliga tyngd. Det är ett ohyggeligt Creatur, hafwande
långa ben, dem han i sin gång sträcker så långt ut, så at änskönt den

ej går mera änn fot för fot, lider det ansenligen: halsen är lång, och mullen lång och smal; på ryggen står en stor knöl opp; de som hafwa twänne sådane, kallas Dromedarier, finnas ej uti så stor mängd, som de andre, och brukas mäst för Courier at rida på, emedan deras gång är snällare.

Bufflar äro allmänne, öfwer hela Asien, och mycket nyttige dier för åker bruket, hwarwid de merendels brukas för sinn styrcka. De äro mycket större än wanlige Oxar, och wäga från 1500: till 2500: och ofta flerett stycket, skiljande litet i skapnaden från dem, mera än at deras mycket stora horn, merendels stå bakut. Huden är tunt besatt med askegrå och på somlige ställen helt bar, hwilket nog öker deras elacka anseende. Det är stor fara wid at råka för de wille, emedan de med sine wassa hofwar i ett stötande krossa sönder en menniska, och derföre om man intet ofta modeligen kann skräma dem, till flygten, ser det illa ut, besynnerligen det är på släta fältet; ty de springa starckt, och äro ej mindre färdige i simande. Det här å orten brukelige Gi eller smör, kärnas af dess miölck, hwaraf ost äfwenledes kann ystas. Kiöttet som i sig sielf sig groftäct, har en god smak, och skiljes enär det stekes, nästan intet ifrån Rådiurskiött; dock kann en snart ledsna derwid. Dess skinn brukes mycket; men är ingen städes uti hela Asien i sådant wärde, som i Japan dit Hollendarne föra store partier hwart år, giörande store winster derpå, emedan de nästan för ingen ting kunna köpa, eller och sielfwa jaga hela hoparne på Malleykusten, och de sondiske öarne, hwarest de i stora flackar, hålla sig i skogarne.

Jackhalsar, som af Mallabarerne kallas Adiivis, stryka i store hopar omkring fälten, och iag har mange gångor undrat på, enär iag sut dem wancka om på slätt landet, hwarest de haft sine bo; emedan mig blifwit sagt, at i sielfwe marcken ingen liknelse funnits derester. De likna mäst Rafwar, hafwande en lika swants med dem, och en mule som en warg, warande mycket snälle på föttren, så man om dagen altid ser dem ensamme i flygten; men när natten instundar, samla de sig i store hopar, intill huswäggarne, derpå de anställa ett hiskeligit tiutande, som afhåller en derwid owan, ifrån all sömn. Man har wäl berättat, at detta diuret altid är en förelöpare

För Tigren, för hwilketen det gier tillkanna när det opspanat nogot rof,
som sanningen derutaf, kann icg ej stadfasta. Nog har jag på Java, der sådan
owanlighet finnes utaf Tigerdiur, hördt skrikande af ett diur, som före-
gifwits warit det samma som Lotsar fram Tigren, med dessliues har warit
lika dicka, och mindre giallande än Jackhalsarnes. Hwru desse skola wara
mycket begynge på menniskokiott, och derfore rifwa opp de lik som nylegen
äro begrafne, finnes man af många berättadt. Omkring Siwat, later sådant
owana sällsynt, emedan Hedningarne bränna sina döda, och Mooren ackid of-
wanwne deras grafwar med Sten och Ler, i form af en kista eller annan skapnad.
Ty Plinius, Porphyrius, och flere gamle skrifwit underlige ting om Diurets
sinna: hwru det efterkommer menniskolal, och dymedelst lärkar åt folck och
kreatur, dem de opäta, med flere sådane miraculöse omständigheter,
hwilken wyrdige ålderdomen hade all för stor böjelse at taga för samma,
än bekandt; men om det warit samma som Jackhals, eller annat diur, det
må andre undersöka.

Tigrar kunna på detta Landet, som är för slätt och bebodt, intet
wäl trifwes, och halla sig mäst i inre landet, synnerligen längs kusten
ifrån wid Gattiska Bergen: Emedlertid har jag sedt i Siwat, både ordinaire
Tigrar, och af de så kallade Tigers ef: wildkattor; men de hafwa altid blifwit
hållne, som en sällsynthet. Deras skinn warderas högt, framför all de
som äro stora, hwilka wäl betalas och nyttias hos de Rike till sängtäcken,
ty då det är kallt, att täcka golfwen, i stället för de wanlige alcatyfer.
Kiöt träffas af alle slag. Jag undrar ingalunda på att Gentiverne anse en
del af dem, som ett slägte med sig; emedan jag här räknat af den sorten, som
med sitt grå ragg och swarta skiagg, framwist en äfwen så menskelig physio-
nomi, som många Indianer. Antelopes, Hiortar, och Rådiur, hålla
sig i öfwerflöd wid floden; Lika som i närliggande lundar wancke ha-
rar, swarte på ryggen och med större rumpa, än wåre, dem Européerne
efter behag där kunna skiuta. En sort Ekorrar, dem Mooren kalla
Sleri, och Hollendarne Zuri-kattor, hålla sig också öfwerflödigt inne i skif-
wen skogen; Längs efter hela kroppen äro de sprackliga, af mörk brüna

Swarta och gula ränder, och i öfrigit lika skapta som Ekornar, spri-
gande tiokt och utan rädsla i husen, på träd och gamla murar, där
de hafwa sin födo.

At intet tala om sådane diur, som med Europeiske länder äro ge-
mensamme, som Hästar, förde ifrån Arabien och Persien, åsnor, mular,
hundar, kattor, Gumsar, Bockar, Kor och Oxar, will jag bara om de
sidstnämnde anmärcka, at de merendels äro små och magra. Dem de
Rike bruka till wagndragare kästa ansenligen och födas wäl, så de se bäl
fete och store ut; hafwande de på ryggen en knöl, lika som dem man
får på Madagaskar och Johanna; jag har sedt en deraf, hwilcken i stor
ej eftergaf en tilltagen Büffel.

Deras getter hafwa långa ben, en mycket kröktnos, och hel lång
swart ragg, både på Babenen och ryggen, der det delar sig och hänger
som en mahn ned å ömse sidor. Fåren frambringa äfwenledes en
sträfull, hwilcken de likwäl ej afkleppa, ehuru tiock den wäxer, dere-
nom de altid se orene ut; man har tillbudit at här fortplanta af de Sa-
nianske Fåren, som frambringa en så len och fin ull; men de hafwa in-
gen trefnad haft: antingen at lufften och Climatet ej anstått dem, eller som
troligare är, at de intet funnit så godt underhåll som i Caramanien
det Skona Caschemire, som för sin frugtbarhet som ett jordiskt paradis
målas.

Öfwerflöd af ödlor eller Lizarder, jemte tillräckeligen swarta Scorpi-
oner, af fingers längd, råkas som oftast i de förfallne murarne och gam-
hus: Jag har intet träffat här nogre Kameleonter eller Jeckos, med fl
sådane kräk, däraf de hete länder swärma, ånskönt de ännars ej
mindre än sällsynte i de wid liggande fält; hwaremot bland dessmä-
ge slags ormar en och annan förekomit mig: Den största jag såg
war wid 8 foth lång, tiock som min smala arm, helt grå swart
med gula rutor, hwilcke under buken woro starckast. Karlen som
hade den samma, bar honom i en korg, och för betalning giorde alle
handa konster dermed, utan at kräket böd till giöra honom ringa-
ste skade. Cobra Capella sades äfwenledes skola finnas i sa-
zwiat, fast intet jag såg den, jämte en sort gröna ormar, hwilcke

hänga sig på trädgrenarne och angripa de förbigående. Emot dessas
stygghet bet hafwa de åtskillige botemedel, och i synnerhet den Schün-
nige Sedra de Cobra, af ett rundstyckes wäld, och högd mitt på som ett lon-
neat slipat glas, och till färgen swartgrå, likt swartwalt horn. Man wille
säga, att den wäxer i hufwudet på den namnde Cobra Capell; men det är
likwäl helt wiss, att den är en Composition, påfunnen af Braminerne, hwilcken
dan många andre, och framförallt Jesuiterne i Goa länt utförgiöra. Deggodhet
synes, när den lägges i watn: är den nyttig, börjar det sama at koka, warande
mitt i watnet lika som ginea hål annars impenible; men som då öppna sig, och åstad-
komma en sådan rörelse. I Surat köpes en sådan för 2 till 3 Reqvéer
och Ethiopierne hafwa mercendels då de spatsera ält i det gröna, en dylik hos sig,
emot ormen om skada händer, de strax wata, och lägga på ormbetet. Egande den
en sådan attractions kraft, att den utan twång fäster sig, tills ält af naturen den
sedan sielf faller af, hwarpå, om den lägges i miölk, går det insugna de
giftet ut, och stenen blir ren. De betiena sig och så af en rot som skall kom-
me ifrån Ceylon, af brun färg och hwitadrig inuti samt bitter smak, af
hwilken litet skafwes på Bönull, och hälles på ögonen, som oftast af giftet så
angripas, at en kan miste synen, dereft detta botemedel ej i tid anwändes.
Omsigintet kunnat förnöja Lasarens nyggighet, de ofullkomlige beskrifnin-
gar som blifwit lämnade öfwer de förnämste Diuren, på denne Tractwanckande,
möjligt mindre låter jag förmå at meddela noget roande och anmärckningsw-
wärdt om de Tiocrade Luftens Inwånare, som här å orten med en okun-
nig confusion opliföra de gröna skande Lundar, under det de bringa en naturlig
fulkhet på sina wingar, och dr sitt näf framföra en inimitable melodii. Den
lilla Nedergalen, som för sin giällande sång intet låter nogon twifla om sin
namnenelse, wan den enda jag kunde deraf igenkänna, hwaremot många andre
af dessa Sångare, å denne tracten wanckande, som ej medbragte en så skönbar
skillnad, mäste lämnas onämnde. En enda af Innånarne kallad Gujain, märkelig
för sin wackra skapnad, som blef skåten wid Dornesbg, kan jag framföra, efter
som i hos gående figur sees. De andre foglar, som jeg anbergia Tab.
i skogen eller omkring den sedt äro: Titpli eller Snäppor; En sort lika Falg- fig:

ottar, Skogsdufwor, Korpar, glador, örnar, Falcker, Peroquetter, hwita Rijsfo[illegible]
större änn gäss med lång gul näbb, och långa smala ben, Culang, hwilcken i
Smaken kommer nära Fiäder, och i Skapnad är ansenligstor med lång spetsig
näbb, gråagtig på ryggen, men liusare under buken, jämte swarta wingar
Stiert och ben, derpå den har Trenne klor; Påfoglar, starar eller Kuback,
brunagtige om hals och buk; Bengaliter eller Sorock mindre än Sparf
war; men wäl Schaterade af alle slags färgor, under buken; Fiskna
sar med en lång smal näbb i ändan, Skapad som en eld Tång, jemte
flera andra, om hwilka iag inga particulariteter kann påminna mig
och hwilckas namn iag eij fådt höra. Det slaget som likna
Hackspikar till storlek och Skapnad, men med mångfärgade fie
drar war ut Ziradt, flög ständigt kring om skeppet intill Nov[illegible]
Månads slut, då widare eij Syntes till dem. In uti Stade
ser en äfwen wäl en otrolig mängd willa Papegöjor, för hwilcke
äfwen som andra foglar, Banjanerne utsätta mat på sine hus
taak. De äro helt gröna och smala, med ett par långa fiedr
i stierten, mitt på hwilcken Synes en röd fläck, och hafwa gul
näf; En annan sort råkade iag, jemte dessa, som woro
re och smalare med röd näbb, en blekröd ring ofwan halsen, o
en swart dylik innunder, med nogra röda fiädrar mitt i Wi
garne. Intet at nämna om de så kallade Lurir, som
mäst äro röde och täckt utskildrade, eij eller Krakatauer,
äfwen ett helt witt Papegoije slag, de där mästadelen hitföras
ifrån Celebes och Macassar.

Ibland hemtamde Fiäder-fä, har en alla sorter, äfwen
Kalekoner, antingen at de blifwit framfödde i Indien, hwarifrån
Somlige mena dem första wara till oss transporterade, och därutaf
Tyskarne kalla dem Kalekutiske Tuppar, eller hitförde ifrån
Europa; fast iag måste tillstå, at iag på intet annat af de ställen, der
iag warit i Indien, (: det iag kann påminna mig, :) sedt dem, än
i Franske Trädgården i Surat, och i Mahée.

En förnöjsam ombytning, och för widlyftig för at tilbörli
gen beskrifwas, af en i Natural Historiens reglor oförfaren åskådare,
förefaller i kring denne orten, bland de små kräken, som komma

TAB XXVII pag 283

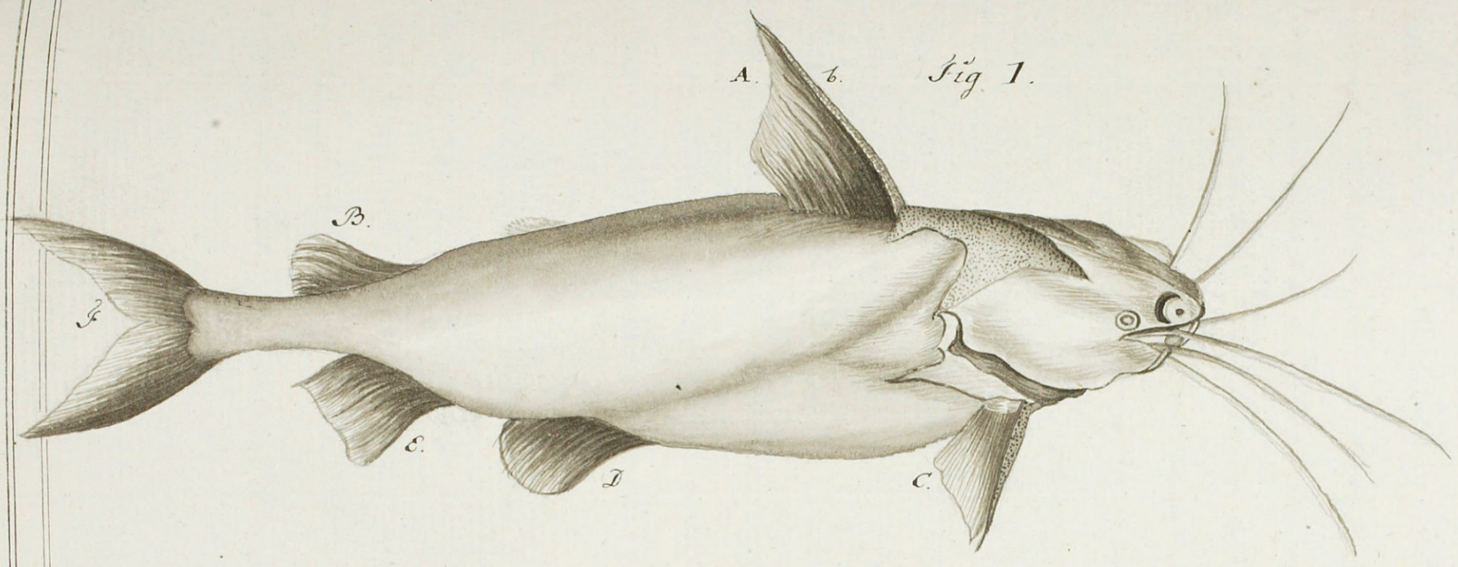

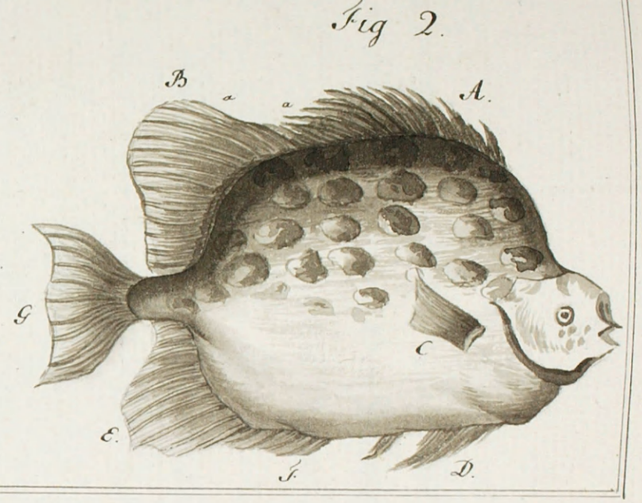

Fiskar-lagne på Surat Redd.

Fig 1. Denna Fisk kallas här Katta Matchi eller Kattfisk, och torde til äfventyrs vara af Samma Slag Som den Vestindiske under Samma namn kunnige Fisk. Dess längd Finnes Skiljagtig ifrån ½ til 5 a 6. Qvarter och proportionerlig bredd. Ser ut Som en Sill, hvit under buken, gläntzande Som Guld och Silfver på Ryggen, har inga Fiäll, et Stort gap Sullsat af 100de tals Spetsiga Tänder, Sina Som Nålsuddar. Fenorne Gulhvita och röde i Kanterne. Hufvudet Svart åfvan på, betäckt med et hårdt Skin prickigt Som Chagrin. Ofver munnen 4 öpningar, 2 som half månar och 2 runda Cirri voro 6, 4 under munnen och en å hvardera Sidan Fisken Smakade väl, nog fet, lös i kiöttet. doch ey gyttlig Som den Chinesiska Fisken har Smak af, A. första Finna Dorsalis 7 Stn. 6 den första hård och prickig, B Finn Dors. 2a membranacea. Pin: Pectoral. C. 16. den främsta et hårdt ben, D Finn: Ventral: 6. E. Pin: Ani 20. F. Pin: Caude. 40. och Membrana Branchiostega 6 Stn.

Fig 2. Stor Som en ordinair Rödspott. Til Färgen Vit Som Silfver med Svarta Fläckar på Ryggen och under Ögat. Fenorne Vita med blå Stripor, 2. Runda och 2 af Långa lufthål öfver munnen, Tänderna Fina och Tata lika Synåls Uddar. Membrana Branchiostega 6. Stn. Pin: Dorsal: 1ma af 10. Stn hårda ben med hinna emellan B Finn: Dors: 2da. 17 hvaraf a a de 2 främste äro ben C Pin: pectoral. 13. D. Finn: Ventral. 6. den första et Ben. E F. Pin. Ani 18. de 4. F äro ben. G Pin: Caudi 20. Stn.

under namn af Fjärilar och Inecter. Jag vet af dessa Sorter nästan intet at påminna mig flere bekandte, än stora Gräshoppor, Zir Zor, Tusende ben, Spindlar, Flugor, Trällslandor, Humbler, muscitos eller myggor, Kackelackor, Gefingar, och Lysmaskar, hvilcka sidsta, lika som de iag sedt i Kedah och China, medan de ännu hafwa sine wingar, Sysa sitt Liis, under de Same, så bibehålla dessa sedan de äro wordne förwandlade till en half Tums långa maskar, det samma j ögonen, hvilcka likwäl aldeles intet glindra med den klarhet som de förre. Bland de 3ne Sorter myror öfwerflöda de små röda. Der finnes nästan intet hus i Surat, hwar i man ej ser millionertals deraf krypa kring wäggarne, hwarpå gångarne Skönjas efter dem i kalcken, dock giöra de ingen Skada. Wi fingo med de nedsände Saker noget af dem ombordpå Skeppet, hwilcka i en hast så ökade sig, at inom 5 till 6 weckor, sedan wi gådt ifrån Surat, hade de utrotadt alle wägglöss, hwaraf förut det nästan öfweralt krällade inom bords. Jag ansåg mången gång med nöje, när 2 eller 3 myror wägade sig i hopa med nogon af de största Kackelackor, hurru den knapt börjat gå undan för dem, innan Tusende Tals af dessa dess Fiender, lika som de warit opbådade, inställde sig, och giorde med honom kort process. Dock när sedermera Chinesiska kiölden slog till, dödde de ut allesamans. Ehurru jag om dessa Slägter har alt för litet at säja, så bör iag ändå till slut ej bortglömma, at räkna in ibland dem Bien, de flitige Arbetarne, som med så Syslo satte wingar genom söka de blomstrande ängar mycket mindre den Swärderlige Masken, som med sin skinande fina silkes Spilsel, meddelar en prydnad för ähran, och äfwen ophöjer sielfwa Thronens glantz, genom sin pragt den lanar Konga-Skruden.

Utaf de Fisk-Sorter, som finnas i floden Tapta, har iag bifogadt teckningar på 4 Slag; det första, som iag också på flere stallen räkat, lärer wara af Sama Species, som den de Engelske kalla Oldwife, åtminstone skiljer skapnaden litet. Det andra kalla Indianerne Katta Matji, och Portugiserne Bager, och är troligen enahanda Tabb. XXVIII & XXIX.

med West Indiske Kattfisken, emedan de wassa benen som sitta ytterst på ryggfenorne Skola, när nogon Sticker sig därmed, förordsaka elacke Swulnader. Bommelos består nästan hel och hållen af ett så löst kött, at det liknar mäst Slem, och derföre äger ingen Synnerlig Smak, när den tillagas färsk; men torckad är den rätt Skiön, blifwande månge Båtslaster hwart år utförde af den, som bara på de här närliggande Strander fångas. Den äger 2 rader helt fina Tänder, som så äro böjde, at de lika som krokar stå ut kring om mun, därmed han så fäster sig i nätten, at en sällan får honom hel ut, utan måste rycka hufwudet löst, som ej synnerligen starkt hästar wid kroppen. Hwad fierde figuren beträffar, så är det en Sort Haij, af god Smak, och märckelig för sitt underliga hufwud, och owanliga Stiärt.

De andra Fiskar, iag här sedt fångas, äro: Flundror, Sp eller mycket lik den Same, Cavaller, Kalkop med fiäll som braxen men widare gaap, och ögat aldra ytterst på öfre kästen, som går lång fram öfwer den undre. En annan Sort ej olik hwitling, äfwen en af lika Smak med Lax, Tungfisk, Räkor, Delphiner, Springar Ostron, Siöormar, Muletter eller Boj ij dissererande stort från Braxen, och Smakande som Gös, med röda fenor, deraf de i ryggen bestå utaf stora ben, med hinnor emellan; Och Pamplet, som den nämnes af Engelsmännerne, mycket liknande Oldwife i sina Skapnad; men rätt god till Smak, besynnerligen då den är litet salta och torckad.

Häribland bör ej eller förbigas Masken, som i en så stor ömnighet håller sig i denne Floden, Och så mycket Skadar de Europeiske Skepp, som länge derutinnan nödgas at ligga. Den största kan wara 2 Tumb lång, omgifwen med ett hwitt foutral, Skapat som ett horn, eller Spåren på en Tupp, och Tunt som ägg-Skal; Största ändan är öpen, hwarest Kroppen synes bestå af ett hwitt slem, Sittande ut igenom den Spetsige tippen, en helt

TAB XXVIII. pag 284.

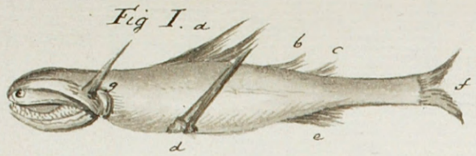

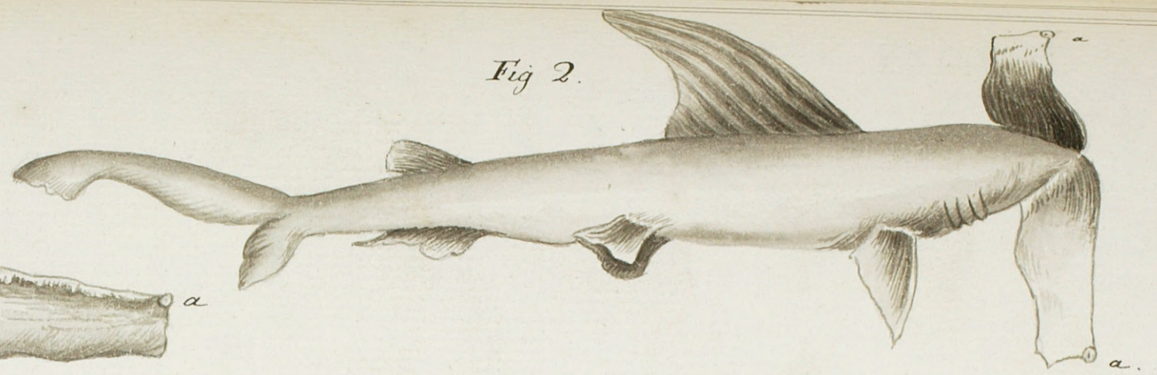

Fiskar lagne uti Floden Tapla vid Surat.

Fig 1. kallas Bommelos är hel lös och Sliddrig Samt rundt ombägge kiäftarne försedd med hvassa och krokiga Tänder, hvarmed de Sä fästa sig uti näten, at en Sällan får dem lösa utan at rycka af hufvudet. a Fin: Dorsal. 1ma 12. b dito 2da 4. c dito 3a 6. Fin: pectoral. d 11 st. e Fin: Ventral. 14. f Fin: Caudæ. G. Finn: Ani Membrana Branchi Osteg: 3. annars var Kroppen Vit. och nästan durch sigtig med hel fina Svarta prickar på ryggen fenorne bestå endast af fina brusken med hinnor emellan Ögonen gröna, och gelen är bara en hel tun hinna.

Fig 2. En sort Hay om En eller halfannan Alns längd, varande a a Ögonen. och Fig 3. Hufvudet på undra Sidan a a Ögonen B B näsborarne c munnen eller Svalget, Som lika andra Hayars är försedt med några Kader Skarpa Tänder.

Swart och hård tagg, aldeles Skapad som ett bahr, (: Somlige hafwa 2 sådane:) dermed den bärar sig helt och hållen inn uti Trädet, så tädt in till hwar annan, som möjeligit är, at ibland planckorne se ut lika som waxkakorne i en Bistock. De Sägas dö i Salt watn; men trifwas lika fuet, här på redden, hwarest Sådant omskifte Skier, at stundom det är sott, och stundom Salt. Den Kådan eller Dammer, hwilcken är af kalk och olja hopblandad, som Morerne stryka på botnen af sine fartyg, Sägas desse ledsamma kräk ej kunna bita igenom.

Sådane äro de förnämste Diur, Foglar och Fiskar man får i allmänhetse uti och omkring denne Staden. Jag twiflar ej på, at mån-ne flere, än de här nämnde finnas, och kanske äfwen de märckeligaste blifwit förbigångne; men det är swårt för en som så kort tid wistas på ett Ställe, och derjemte är bunden i sine giöromål, at kunna efterspana alt, synnerligen i detta Studium, som fordrar god tid och långliga anmärckningar. Jag skall, för at åtminstone ej aldeles blifwa defect, här tillägga nogot om de förnämste Wäxter; dock tänker aldeles intet at här uti förmå lämna mera tillräckelig förnöjelse, än uti de föregående Rader. Den bästa Tiden när Jorden anlägger sinn täckaste prydnad, war dels förbi, dels ännu ej komen, medan wi lågo här; så där före hwad gröda wi här träffade, ehuru ömnig i sig sielf, mera war en aflefwa af förre åhrs öfwerflöd, och ett prof på den Särskilte ömnighet bland de wäxande Slägter, som på differente åhrstider följa efter hwar annan, änn nogon fullkomlig föreställning på alla de mångfaldiga wärk, dermed den gode Försynen, uti sin wisdom behagadt utzira hwar ort och Land, efter sitt egit Wis.

At ej oprepa det, som i XIIte Capitlet blifwit anfördt, så will iag allenast nämna de förnämste Trädgårds och Jordfrukter, hwilcke Inwånarne här plantera, och äro: Meloner, Watnmeloner, Tobak, åtskillige Slags Bönor Erter, Potatoes, Sallat, Hwittkål, små Blommkål, hwita Rödbetter, Sillerie, Lök, Timento eller Spansk Peppar, och en slags aflånge Pungar, till formen like Gurckor, men stripige och violette till färg,

och inn uti fülle af små kärnor; planterande de fälten deraf fülle; emedan de i Sappor smaka wäl, äfwen som när de Stekas i Smör.

Fast folket i Surat, ej äro nogre konstige Trädgårds-mästare, så tycka de likwäl ganska mycket om blommor, hwilcka i ömnighet wäxa willa, och af alla färgor, och storlek, och en del ej eftergifwa dem wi hos oss med så mycken omsorg plantera och omansa i wåra Blomster-gårdar. Jag har sedt dem som mycket likna wåre största nefre-ke-rosor, allenast at lugten felats; Walmogor finnas differente sorter, dock äga och så liten lugt. Jasmins blomorne produceras likaledes wilde på höga buskar, äfwen så flere andre slag; men bara på ett ställe i Sikbikhans Trädgård, har iag kommit öfwer en sort, som kommit nära wåra hwita liljor.

Det Trädet, som bärer Cocos nöttren, är af sin mångahanda nytta och förträffelighet förkunnigt, för at här blifwa beskrifwit. Man råkar det öfwer hela Indien, utom i China; och de Guzurattiske kustarne ses der af füllsatte. Än skönt de äro mycket höga, och hafwa en liten rot, hwilcken står så godt som i bara lösa Sanden, likwäl finner man at den Sydwestlige Monsun med all sin kraft, sällan kastar nogre öfwer ända. Frukten är helt sällsynt, här å orten, därest man ej kann få af den som ifrån Sydlige kusterne hitföres; Ty Inwånarne afskiära med flit de grenarne derpå den wäxer, så inga nötter kunna fortkomma, och Topparne blifwa helt skallüge, ophämtande i stället i underhängande kärill, morgon och afton, den utrinnande Saften, hwilcken de kalla Toddy eller Suri, som har en angenäm smak, då den är färsk, och för större dehlen anwändes, att distilera Arach af, hwar med en hop Parseer i synnerhet nära sig.

Pisang, som här kallas kela, Gojaves eller Jamerous, Papai, och Ananas, äro allmänne. Granatäple Träd, Anar nämde, finnas hela Lundarne füllsatte med. Tamarind wäxer öfwer alt bådein- och utom staden på Träd, hwilcka många täfla i högd och widd med wåra Ekar, ägande nästan en lika hård och mörck Barck;

Bladen skilja litet ifrån rönn, och blomman består af Tre hwitgula blad, med röda ådror i, wäxande Frugten som långa bönor, hwilcka innehålla 6 ell 10 bruna kärnar, och utom hafwa ett löst gråagtigt skal. När den i Januaris mognar, Säljes den för ett ringa pris, och packas utan nogre præparationer ned i fat, samt Sändes åt Persien i stora Partier.

Mangos, är en af de Skiönaste Frugter Indien frambringar, den fortkommer på Träd, af olika storlek, som dock när de äro fullwäxne i widd och tioklek träffas anséenlige; emedan de Sprida sina grenar nödt: Trädet är i sig Sielf tätt och gult, som Buxbom, samt tienligit till allehanda arbete. Det bärer blad, däruti olika ifrån Pärenbladen, at de äro anséenligen längre, i proportion, hwaremot blomorne, som hafwa en starck och behagelig lugt, wäxa wita och små i stora klaser tillsammans, kommande i utseende Tämeligen nära wåre Johannis blommor. Frugten, som här mognar i Aprill; men sednare på de längre söderåt belägne orter, är i Skapnad likt ett ägg, dock nogot mera aflång, af gul färg, och inuti försedd med en kärna, mäst af dess halfwa storlek, hwarutom sitter ett kött, wäl nogot segt; men af denn aldrabehageligaste Sötsura smak, nogon kann föreställa sig.

I Mahée har iag sedt dem långt större änn i Guzurat, och på Malleykusten: man brukar mycket, medan de ännu äro gröne, at taga ut kärnan, och fylla frugten med Pimento, eller Spansk Peppar, salt och hwitlök, samt koka sedan i win ättika, hwilket blifwer en af de skönaste Atjarer /: så kallas alle i Surt inlagde och för Sallad tienande Frugter :/ en will äta. Jag träffade på öarne S: Johns i Mallacca sund, ett slag, aldeles liknande de wanlige Mangos; men när en skar deruti, utkom en saft, tiock och hwit som miölck, och helt bätsk, hwilcken hålles före wara giftig; dock utan at iag kunde känna på tungan, mera än en owanlig hetta, änskönt iag oförwarande i kom at bita deruti.

Jag har i Surat råkat åt skillige Frugter; men intet kommit öfwer sielf

wa Trädden, eller Jach se huru de wäxa; Den de hem kalla Kamrack
neren ochså i Canton, är gulgrön, aflång, om en fingers längd, med fem
längs efter gående Skuror, lika som den pagerat genom en Spricka, och
helt Sur Smak. Mutij, Ser mäst ut som en Kronärt Skuck, grön
och utan på knottrig Som en Ananas eller Jaca, ägande ett
hwitt kött, hwilket är så Sött, at en förmår lidet at äta deraf, e
med fingrarne kan Skiljas i wita Stycken, i hwar och en af dem
Swart kärna finnes. Ber, något större än Olivier, meden
sten Som en nöt, af gulröd färg och obehagelig Smak, näst an Som
rättne Sürapplen; man Sade at ur Trädet Som bär denne frug
Skall den kunnige Gummi Lacca förskomma, hwilcka en Sort wing
myror Skola utsuga, och rund om Stammen kopadraga; Jag hav
ton ochså träffat samma frugt. Mlla, ej större ann wanä
Jogelkorsbär, äro röda utanpå, och fulle af små gropar, hwar ur fin
Framspira; Jnti Sitta En eller Twå små kärnor, med platta Sidorna
hwar annan; Saften är helt röd och Syrlig, och brukas ibland till
i stället för Lemkis; men den finnes mycket grisa ann hälsowadel
haes almänt för ohälsosam. Bilarumma, nämnas ett Slag brun
platta nötter, i form af ett hierta, och af widd meden kraftmä
däruti en kärna finnes, och ytterst ett Skal Som är dubbelt och de
i wissa rum, Som äro fulle af en bitter, Syrlig, brun Saft; De
samma biter Som eld på Tungan, och förorsaka en blåsor, bar
widröres. men annars wet jag ej, at de nyttia den till annat, än
märcka kläder med, emedan färgen ej går ut på linne eller Bom
Sen litet kalk bliswit på strodd.

En Sort små hwita wixdruswor, får man härom kring
dock är öfwerflöd af dem Sällsynt, och intet win präglas der ut
fast inn uti Landet likwäl Sådant praktiseras. I förre dagar
de Mahomedanske Regenterne aldeles förbudit Cultiverandet af
wäxt; men genom följande händelse, Sages en Lag bliswit Mysta
Som den gamle Sedwanan afskaffade. Store Mogoll Akbar
sig ingen framgång kunna winna i sitt Krig emot Cattarerne, emed

Han inge förståndige Constaplar ägde, at handtera sitt Artillerie, och derföre anlitade i Swarthandlande Engelsman, om nogre ifrån deras Skepp, som Han och så ofta hade; Ty af dessa, ansedd för den Skickeligaste uti konst, war Han för älskare af starcka drickor; men wiste derjämte hwad Swarigket han hade i ett Mahometanskt Land at förnöja sin appetit, och opfann derföre en owanlig utwäg, at förskaffa sig hos uti den frihet, utom hwilcken Han ej kunde lefwa. Hegiaren wille så wara, at den så högt utropade Skicklighet, och förordnade ett tächte at opphängas på en mätteleg Distance, dit åt Han skulle sytta med sitt skytte; men i stället före at skiuta efter målet, måttade denne med flit wida ut wägen. Öfwer sådant förundrade sig Hegiaren, och kunde ej förhålla sig att alfwarsamt föreslå Engelsman för det han wille åtaga sig en sysla, som han ägde så litet begrep om; hwarthill Constapeln i högsta Ödmiukhet swarade, att Hans bucket af win, wordet honom förnekat, hade hans ögon blifwit dunkle, hwarom Hans Maj:t wille tillordna honom en god dryck, förde han försäkra, at wara wrigare på sin hand. Detta blef honom gifwit, och till de närwarandes hägnad, och med almänt loford, skiöt han mitt på ett långt mindre ehmera aflägse märcke. Härigenom blef Ethiebar bewogd, ej allenast att meddela förr omrörde frihet, utan sägges och så befalt, att i Chronikan öfwer deß Regemente, följande, för Européerne höga favorable omdöme införas skulle. Att win och starcke dryckar woro, så ömmgängelige för dem, som wattnet för fisken, och att beröfwa dem deraf, woro till betaga dem största tröften under sin lefnad. Det är ingen twifwel, att tille större delen de falske och förklenlige begrep, så wäl om Europas inbyggare i allmänhet, som hwart af deß folckslag för sig sielf, dem de Asiatiske åboar hysa, härleda sig ifrån sådane Skicke aventurieuror, och den ringa agtsamhet, som blifwit brukad af de förste som anlände på orten; förste intrådet är det, som skall sätta en i Folcks goda eller elacka lyckelige, allt efter som en då opförer sig; och derföre kan aldrig brukas för mycken försigtighet derwid: minsta felsteg genom okunnighet eller förseelse i opförsel, eller sine sakers utförande, skadar oftast mera än en tror,

och ej sällan händer, at genom sådant ådrages en Nation den fläck, som
hwarcken tid, Skickelighet, eller frikostighet, förmår sedermera utplåna.

Jag bör intet eller förbigå, det Bekanta Banjans, eller
Pagoda trädet, som en del Scribenter welat förwända till Det i Paradiset
kunnoge kundskapsens träd, på godt och ondt, och ibland de gamle, sy-
nnerligen Strabo och Curtius, hafwa så mycket at berätta om.
Man hafwer här ett af den sorten, litet nedan om Domes, som blandan
tiänar till märcke, af anckarplatsen på redden, och är anseenligen wid
emot dem, som af samma slag ses närmare staden. De kalla
Pagoda eller Banjans träd, efter som desse hedningar som oftast jöka
derunder sin andagt; men annars nämnas de af Portugiserne
Arbor de rais, och af Morerne Bara. Stammen som mitt i sta
är mycket tiock och lika som kringwriden af mindre Telningar; ifr
dess utsträckte grenar böja de underste sig ned till marcken, hwarest de fa
rot, lika som de andre grenarne, som skiuta från desse, giordt utom
dem, så altsammans innefattar en ansenlig widd, och som en liten lun
hwarest man för owäder och solstrålar, kann wara säker; emedan
den äro tämmeligen store. Inwånarne kalla derföre det sam
De wandrandes fägnad; Ty om dagen kunna de där under, med
qwämlighet, taga sin hwilo, och om natten lämnar dess starckare gre
nar, en säker undflygt, för de kring ströfwande Rofdiur.

Bomull, som wäxer, i 1/2 alns höga Buskar, plant
hwart åhr, efter rägn-tiden, och sen frugten är mogen, rycker opp
November och December. Indigo planteras också; dock
ingen qwantitet. Om Cosuma, eller Safflor, är förr nämndt.
Hwad de kalla Tally, är en sort smått slätt frö, helt gult, som så
och sedan präsas en god olja ur, hwilcken till godhet litet eftergi
wer den Bommoljan mann i Indien kann hafwa, och fås för
godt pris, emedan En Ser af fröet ej kommer öfwer 2 à 3 pers.

Jag will intet tala om Bambu, Socker-rör, och dylike kun
nige wäxter, icke eller har jag mycket, at orda om de slags träd de bräk

till sitt Snickare arbete, Som Sanguan eller Tik, Blackwood, och flere, hwilcke iag allenast sedt, sedan de warit arbetade. Slutet på denne afhandling, skall blifwa, med twå slag; det ena kallat Babül, som ordinairt wäxer mycket högt som Ek, och har swartagtig barch; men äfwenledes kann i wäxten twingas, at den ej blir öfwer wanlige buskars högd, då den emploijeras till häckar; Det bär långa taggar på alla qwistar, och har löf, nästan som rönn. Dess små runda gula blommor, bestå af en oräknelig massa små coralla, och frugten wäxer i långa grå skidor, som bönor. Det andra kallas Tuar, sprider sig widt, och har en tunn grön barck som pihl, skiutande sig grenarne wjda och täta ut, och dela sig i många telningar, som aftaga i storlek, ju närmare de gå åt ändan; men äro ganska korta, och så täta hopsittande, at änskönt intet nogre blad denne ärstiden funnos, meddelte de ändå ansenlig skugga. Jag har ej sedt af dess blomma eller frugt, men annars funnit, at då en gren eller telning blifwit afbruten, har en tiock hwit saft utkommit, som skall blinda ögonen om den kommer deruti. Det enda gagn de tyckas här af hafwa, är till häckar hwartill det tienar, för sielfwa trädet brukas anars till ingen ting. Jag borde äfwen nogot tala om denne Ortens Metaller och Mineralier; men iag har ingen ting derom funnit märckwärdigt. Deras ädle stenar har jag förr nämndt komma från Golconda, och Diamant minan wid Agra. En sort hwitgrön Jaspis få de ur Kaschemire, och samma Province producerar äfwen Marmor; men den är mycket kostbahr i Surat, hwarest jag endast på ett ställe sedt gålf deraf. En sort brunagtigt groft salt, präpareras wid Domes af Siöwattnet, och äfwen nogot saltpetter oppgräfwes; men det mästa deraf är likwäl från Bengala.

Ehuru ren och hälsosam lusten befinnes på hela denna tracten, så är ändå den, man i staden respirerar, mycket blandad och tiock, dels af det myckna dammet, dels genom elacka dunster, som det i ränlorne, mitt på gatorne staende watnet från sig gifwa; dy medelst man tycker alle husen täckte, som af en tiock rök, när en om mornarne innan solen gådt op, från nogon hög altan, de omliggande stadsens byggnader anser.

Det är märkeligit, at de Européer, som här länge wistats, för Säkra at de på 12 eller 16 åhr kändt en stor ombytning i lüften, hwilk nu skall mistat en ansenlig dehl af sinn förra hälsosamhet. Man hörer likwäl intet mycket af många swåra långsamme krämpor, och ännu mindre spörjas nogre smittosamme fahrsoter, det enda är, at man i hettan wagtar sig för mycket ätande och drickande, synnerligen alt sådant som ej hastigt smälter, (: hwadan de altid föredraga Lam- och får kiött för Oxekött :) emedan dymedelst förorsakas fluxer och dysenterier, som skaffa tidig död: så fråsseri, i dessa heta Länder, giärna möter tidigt den förtientalön.

Ingen har mera af nöden at derföre wagta sig, ännu främlingar och sådane, som ej efter climatet blifwit wande, med hwilcke efter skier, kort process.

Landsens medici, deribland de förnämste äro af Bramineren, låta sine patienter ingen annan swalckning, ännu kansche, och watn, procederande på helt annat wis, ännu hos oss.

De äro ibland det Folcket, som Tro, at men skan ej äger mera blod i sinn kropp, ännu hon nödwändigt behöfwer, och afråda aldeles åderlåtning, anseende den, äfwen i stor kaste hetsige Febrar, som säkraste medell, at skaffa henne ur wärlden: och det försäkrades äfwenledes, at deras satser grunda sig, på för säkra prof, för at draga nogot twifwelt om deras rigtighet, så jag tror, om Phlebotomiens wäl sakare warit så lycklige, at uti Indien yppa och utbrei sina satser, skulle de funnit långt större encouragement, i Europa, där Galenisterne så arbetadt på at giöra dem, till Medicinske Kättare!

Årstiderne, här och på de Nordligare Indostanske orter, äro Trenne. Uti Februario, Martio, Aprill och Maj grasserar hettan, som framförallt i de Twå sidsta månader är så

drägelig, när derjämte en wind stilla följer med, at nästan ingen kann bärga sig, och derföre Inwånarne ifrån kl: 9 om dagen till 5 i 6 E: M: intet ringaste kunna uträtta, utan måste hålla sig inne, eller taga undanflygt till sine Landthus, där at niuta nogon förfriskning.

October, November, December, och Januarius, Skola wara som deras höst och Winter; men är i wärcket den drägeligaste och beqwämaste tiden; Ty jemte det en har den fördelen, at natt och dag niuta en klar och från minsta molnfläck friad Himmel, äro köld och heta då, så måtteligen Tempererade, at sällan den sednare förordsakar nogon stor obeqwämhet, eller den förre på owanligit sätt twingar kroppen; hafwande iag aldrig funnit Thermometren härstädes lägre falla, änn till 14 grader öfwer frys=puncten, och det ändå om mårnarne, på en tid, som nättren kändts anseenligen kylige; och Nyårsdagen Åhr 1751, war den 22 grader öfwer, deremot jag i China ofta i Januarij Månad funnit den fallen under sielfwa frysnings=puncten; så man deraf ser hwad stor skillnad, det är emellan desse orter, som så litet differera i sin aflägsenhet ifrån Dagjämnings=Linien.

I slutet af December och uti Januario, ser man ibland, nogre små moln sätta sig i horizonten; men de hinna ej till at på nogot wis minska Solenes Skien: äfwen faller då mårnar och aftnar litet dagg, och öfwer kärragtige orter, ses en tämmelig tiock dimba; dock all den iag såg, kom ändå ej opp emot den, som medio Febr: observerades, och fördes af en N: W: wind, så hastigt, at den mitt på dagen aldeles föreskygde solen, och förtog sigtet, så man ej kunde urskilja nogot på en famn ifrån sig, in till dess den, på en half timma åter gick öfwer.

Under de andra Fyra månader på står den wanliga regntiden, om hwars rätta orsak de natur kunnige så mycket, fast förgiäfwes

Brydt sine hiernor. Regnet Skiftar både till tiden när det kommer och mycken heten som nedfaller; warande mindre ömnigt i de inre Länder, och fortfar längre eller kortare tid, efter som den föregående hetten warit starckare eller swagare. Sällan börjar det at regna i Surat förr änn i slutet af Junio, eller i början af Julio. Det kommer från Wäster, och man ser hela 4 eller 6 weckorne förut åt samma wäderstrek, i Horizonten samla sig ett hwitt skinande moln, som hålles för ett säkert förebud deraf. De opstigande dünster börja derpå, samla sig, tiocknande omsider till ett oegenomträngeligit töckn, som förmörckar hela anseendet af sk och betager solen all kraft at kunna med sina strålar genomträng Omsider nedfaller regnet: I början komma små skuror, hwa emellan det ofta hela twå eller tre dagarne, håller oppe; men sedan i hela Augusto och en dehl af September håller det stadigt uti. Alla gator simma då i watn; fälten öfwerhöljas, och sielfwa den, opswäld af oräknelige infallande bäckar, reser ofta öfwer sina strander, och utan motstånd sprider sig öfwer alt, så ingen dri sig ut, däresst ej högsta nödendrifwer. Änteligen emot midden af Septemb.r börjar det sagta sig, och solen framsticker sina strålar.

De i ömnighet opstående dünster, torckas af efter hän och resten bortförer och sprider den änn blåsande Wästanwinden, som jemte liufligen oppfriskar Luften. Således, hwad som hos oss räknas för största swårighet, och hållas som ett straff, anse detta fö ket, som största wällsignelse, och wisa desto större fägnad, ju mera regn de få. De hafwa inga kornfulla åkrar at frugta före, som skulle undergå nogot ödesmål: intet eller stå nogre blomstrande ä i Jahra, för dey öfwerswämmande: Twärtom, som en annan Nilström, lämnar denne flödning wällsignelse åt den giödslotarf

wande Jorden, och Lofwar en
Rik skiörd i stället.

XVII^de Capitlet.

Historien af de kunnigste Siöröfware omkring Provincien Guzurat.

Uti denne föregående Beskrifning af Surat och Mogolske Riket, har talet så ofta fallit på de många Röfware, som oroa de Wästre Indianske Custerne, och Sielfwa inre Landet deraf, utan at nogon widare förklaring derom blifwit giord; Så jag tror min Läsare ej skulle finna mindre nyttigt, än förnöjande, om på en gång förestältes hela Sammanhanget deraf; Utom den nära förbindelse detta har med hwad som förr är omhandlat, måste nödwändigt de tidige Rygten, som till Europa föra berättelserne, om dessas dageliga tillwäxt, och den Skada de esomoftast tillfoga de handlande Europeer, opwäcka ens wettgirughet at utspana ophofwet till denne wäxande magt, och detta så mycket snarare, som ibland den myckenheten har af Resebeskrifningar, ingen, det mig är bekant, finnes, som lämnar på ringaste sätt nogon förnöjande berättelse derom. Denna så tydeliga brist hos folk, som annars så litet pläga förbi gå ända till ringaste omständigheter, har jag ej kunnat fela at taga wara på, och till at nogorlunda ärsätta den, wäl efter förmågan till budit, at af Trowärdigt folk inhämta så mycket jag kunat, om denne saken, hwilcken med tiden, till äfwentyrs torde resa mera än nu efterfrågan om dess ophof; men likwäl är nog öfwertygad, att mycket än fattas, i samma berättelses accuratesse, och omständlighet, för at kunna nå den fullkomlighet, som giärna skulle åstundas af en, den där giärna ej will frambringa annat, än sådant som på god grund och otwifwelagtiga skiäl är bygdt. Emedlertid, huru otillräckeligit detta är, för at swara emot Läsarens åstundan, så beder jag ändå, at Han täckes anse det, som ett arbete, hwilcket mig warit omöjligit nu redigare at utföra, i anseende till den stora swårighet jag haft, afwen at inhämta så mycket som följer; Och

benägit felen ursägta, så wida jag warit den första som mig därmed inblandat. Intet är, som i början kan nå sin fullkomnad, och därföre kan det intet eller här begäras. Jag skall wara nögd, at lenast när warande kan opmuntra andre, och tiena till plan för utan betandet af en stadigare byggnad åt dem, som framdeles från Fädernes landet, till Surat gående, göra sig den mödan, at dess märkwärdigheter undersöka, och utan afwund anse den rättelse derpå, som det kan göras, och jag på fastare grund finner fotad. Emedlertid:

- - - - - Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti: Si non, his utere mecum.

Jag har ingen annan orsak finna, hwarföre denna kust framför andra både beqwämligare och frugtbarare Länder, blifwit utwald af dess Tribytare, till at inästla sig uppå, än det tidiga och mycknа besök som handelen hitdragit af Skepp och Fartyg, hwilckas plundrande wara deras förnämsta Syftemål. Ifrån de aldraäldsta Tiderne, har man sedt, at Negocen starkt drefs wid Pattalena, ej långt ifrån Guzurat; afwan på denne Sidan Cape Comorin, har den med större force än nogorannes städes blifwit fortsatt Sedermera under Morernes grönskande tillstånd i Indien, och at den samma efter den tiden ingalunda aftagit, intagit tillfyllest närwarande tiders starcka besök och samanlopp.

At ej nämna om den myckenhet af Tribytare, som man finner omtalt i gamla Tider krällat längs Arabiska och Persianska kusterne, och af hwilcka folcken Badours, Ballucher, och Makran nu äro wärde afkomlingar; har man nog bewis till deras mäkt af Marco Paolo i 12te Seculo, som berättar; at i Guzurat och Malabar woro de så öfwerflödige, at de med hela 100: Fartygen, derpå både hustrur och barn medfördes, hela Sommaren öfwer, lågo och passa på tillfälle at få röfwa alle Köpmänner de kunde träffa. De ökte sig alt efter som ömnigheten af röfwet tilltog, och uti Portugisen

rustel, och sedermera, wordo de så oförwagne, att de icke skydde at angripa Europeiske fartyg. I synnerhet woro ibland de små Printsarne på kusten, ostillige, som den af Bargara, Porca, med flere, hwilke under förmedlet af sin öfwer hafwet påstådde rätt, giorde de mäste wåldewärcken på sjön, och åtwalades under det de på landet straffade hwarandt allt tillfogeri, protesterade sine underhafwande, som med sine Barchar och båtar, giorde alla öfwer sakna, emot en wiss årlaga afgift af sitt plunder, och år fram för andre Hunnig, Raijan af Cognialij, som af den i Burgara dependerade, hwilken med 12 eller 13 stora fartyg, grasserade utan skygg, öfwerhela detta hafwet, ifrån Cape Comorin, in till Cambayiske wiken. Jag har likwäl icke kunnat finna at nogon af dessas framgång warit så bestandig at de till wåre tider kunnat bibehålla sin magt, utan troligen lära de alle samman, antingen förfallit, eller af Portugiserne, detta klagotals tragne förföljare, blifwit utrotade, emedan så mycket mig är bekant, inge af dem som nu grassera, eller åro i anseende, kunna räkna sitt ophof längre tillbaka, än efter Sevagis tid, hwilken först genom sitt efterdöme, wiste de undertrygde gamle Indianer, hwilka de borde återtaga sin förlorade frihet: och genom den protection han dem lämnade, opmuntrade sine landsmän, at afskudda ett ok, som för länge hindrat dem at bruka den gamle fädelkroken.

Uthom detsälle som närwarande afhandling förorar för den namnde Sevagi, hafwa de olägenheter han tillfogat staden Surat, redan öfwanförde kraft en omständeligare berättelse om honom, hwilken som den då med sked blifwit hitsparad, skall den nu anföras. Ehuruwäl en del willa göra honom af tämneligt låg börd ifrån Marsaim, så later det ändå wara sannast, at han föddes i Jemeah konungarnes af Decan gamle residence. Han stammar utaf en gamal Linea Raijas Bonzelos namnde, hwilke altid warit för tapperhet kunnige. Dess Swåder Raija Jango Si, och Fader, Raija Shjah Si, woro i stort anseende hos konungarne utaf Decan och Vizapour, hwarest de åg de förnämsta tienster. Här Arang Zeb ännu som Printz, af sin fader sändes med en armé at angripa Vizapour, war Sevaredan kommen i anseende, och för sitt förwagne sinnelag kunnig; men som Han ofördröjeligen,

fast utan twifwel i wälmening, började föreställa sin Herre, at Han bor
med de andre mignögde Förstar förena sig, och giöra Mogolske Ar
en ett tappert motstånd, togs detta så illa at Han kom Onä
emedan Konungen af Vizapour inbillade sig, det han härigenom
allenast Sökte, at blifwa hufwud för Arméen. En så otidig mi
tancke, betog så mycket hågen hos Seva, at widare tiena sin H
re, at Han fast mera började tancka på Revenge, och till den änd
gaf sig först bort, med ett litet anhang, at ströfwa på wägarne, m
Sedermera när Han stärkt sig, och slagit sin fordne Herre
motsig sände Armé, af Generalen Abdulkhan anförd, bemäg
gade sig en del af dess Länder, hwaruti Han och så af Arang
stadfästades. När Sedermera sidstnämnde Printz, genom sin
dödande och Fadrens afsättande stigit på Thronen, började Han
nom allehanda medel Söka at förena med sine Länder, de platsar
förr afstådt för Raije Seva, och anförtrodde wärkställandet
af åt Chastakhan, Gouverneuren af Decan, som meden mägt
armé drog i fält; Men Seva, som war i wäreket en förfaren Gen
war Honom nu för slug, och drog sig undan i sine bärg, der ifrån
Han stundeligen, med ett flygande Läger, oroade så Chasta Khan,
denne, sedan Han såg sig ingen ting kunna uträtta, och äfwenle
en gång war på wägen, at om en natt blifwa öfwerrumplad, mä
skamligen wända hem till sin province, med en utmattad och för
swägad armé.

Seva, som så lyckligen afwändt detta owäder, tyckte sig ha
god orsak, at på nogot sätt tillbakars Söka hämnd af En, som ej bä
stådt widsine förre ord, beslutande at taga de steg, dem han trodde d
fiende skulle hafwa drygaste känning af. Surat war då en
de rikaste Städer, under Mogolls wälde, och för sina stora inkom
som af dess Tullar och öfrige tillhörigheter årligen inbragtes, så ansl
at desse Monarcker af synnerlig öfwertygelse om den samas oumgi
lighet, kallade den sitt Skiägg. Man kan således wäl tänka, at Se
war närgången nog, när han företog sig at placka hären der utur, och

man skall tro dem, som den tiden wisste sådes å orten, hau Han genom ett infall,
ej illa lämpat på conjuncturen, giswit till känna, hwad han wille göra i denne
för Honome så wigtige delen af anfigtet. Till dess warsk fällande log Han en li-
ten del af Sine Trouppar med sig, tagande en contraire wäg för at dessobättre
följa sine anslag, och efter Strangzeb ännu ej hunnit tillaga Sin armée emot ho-
nom, gick Sielf till fots, som en Fakir förklädd, at bese Stycken af Surat. Sedan
Han på det sättet utspanat alle tillgångar, och funnit ortens swaghet, tagade
Han med 5: till 4000: man, i sådan tyshet, at ingen wiste af dess ankomst, in-
nan Han redan war wid tvärpet utena, nästan i sigte af Surat. Den rädde Gou-
verneuren, sattes hår öfwer i sådan förskräckelse, at Han hwarken sanckte
på hiin Staden kunde bringas i förswars stånd, mindre at utspana fiendens
styrke, utan tog Sin tillflygt till Engelsmän- och Hollandarne, dem Han anlet om
hielp, och hwilcke hwardera ej hade flere än 30 till 40 Européer hos sig, och derföre
rustade sig 70 à 80 inhämske Soldater till. Sedan Sevagi opbragt alle som blifwit
kände at i agttaga dess rorelser, nalekades Han den 16 Januarij 1664 Staden,
den Han antände och plundrade, oneckandes Summa, och följande degen, under
det Babek, som redan i begynnelsen gjömt Sig inom Castellet, skiöt starkt
derifrån, satt Staden derigenom mera, än fienderne till Skado. Under detta,
hade Européerne Sig inne i Sine Factorier, dit de införde alt sitt gods, och hade
starck wagt der öfwer, derföre Sevagi sände Nicolaus Colostra, en Grekisk Köp-
man till dem, med anmodan, at lämna Honom en Summa penningar, till Sine
Trouppars afbetalande, och för Sine Factoriers skonande, föregifwande at deras
Rundsförwandt skiöt Soldat skänkt Honom Surat. Ehuru wäl de nog
wiste at detta war falskt, och at denne Printz redan för mer än 3 år sedh war
död, wille de ändå ej reta Honom, utan med Höfligheet swarade Sig ej
wara i stånd dertill, efter Casan war torn, förande wid detta tillfälle Engel-
ska Presidenten, Sir George Oxinden (hwars Epitaphium ofwan finnes:)
Sig så wäl opp, at ej allenast deg Principaler, efter at skiänckte Honom
en Gull-medaille, utan äfwen Strangzeb lämnade Honom en Heders
klädning, och Compagniet åtskillige förmoner. Sevagi lät emed-
lertid af spisa Sig härmed, och twifwelsutan förmådde honom Européernes
tienare och goda förswars stånd, mäst dertill. Den 18de Januarij af-
tågade Hann ifrån Surat med sitt folck, utan at angripa Castellet efter
som der till ej war förspanerad, förande med sig ett otroligt byte i Gulld

Silfwer, Sourveder, och andre kostbarheter, deribland äfwen presenterne, som
nÿe anlände Abÿssinska Ambagadeuren, medbragt för Aurangzeb till 240 l
Rupéers wärde, utom Sådant de ej wille belasta sig med (: Sÿwidhans ank
hade måste delen Inwånare flyttat åt Landet, och lämnat allt efter sig :) och hwilket
lämnade de fattige qwarblifne, bland hwilke många således förgo mer,
de genom branden förlorat.

Somlige säga at Surat har utom denne, flere andre gånger blifwit
satt i största hopenhet och förwirring, för denne Rajas ströfwande Sÿnn
förgo de år 1671 för sidsta gången pressa därhörde prof af des grymhet, at
Ken Sagoder eller Moskéer skonades; men detta är utom ordning wordet anfö
Jag måste förtalja påfölgderne af Sevagis första Tåg, år 1664.

Det stack wäl Aurangzeb i det innerste, at en enda li
Hednisk Printz, skulle så förakta dess magt, och efter behag plundra
bästa städer; men hade händren för fulla af andra saker, för at hå
tid, at kalla honom därföre till räkneings, utom det at Raja Se
gelegen så ofärdig för magt, at han hade på benen en armé 100000 m
För denne orsaken war han nödgad, at dämpa sitt agg, och efter wan
dölja dess ratta mening, till widare, opröjande emedlertid Surats öfw
lande, som ett mästerstycke af en stor General, och lätt Omrahs w
förstå, det han gärna skulle wilja hafwa nåt sig med
skulle, och annat dylikt. Han gaf äfwerlades sine ordres ifrån sig,
att skulle Seva tillgå förs, och han för någon wäld samhet wara för,
nämta 3dje rangen bland Omrahs, och comando öfwer 10000 hästar, om
wille inställa sig.

Seva war med detta tillbud nöjd, och för i följe af
Trouppar af Dess Son anförde till Dehli, lämnande den sedan
beredskap, utom kring, at se hwad Satterne wille anfånga
Han blef af Mogoll och alle Omrahs, med opteunchaligaste ceremonier
och ett förstteligit palais honom tillagdt; men då det kom till den ef
hedens Beställningen, anbödes honom bara 4de i staden för 3die
ibland omrahs, hwilket sednare ställe blifwit gifwit en annan, som
förut, anförde Kejsarens armé emot Seva; men ingen sig bidet
at uträtta för sin Herres tienst, utan anbudit sin fiende att stilleståe

efter de woro Trost-förwandter. Sådan opförsätt wille ej Seva leda, utan Han
började ätropa samme Omrah för en förrädare, och förebrå Trangzeb
desringa ordhållighet. Detta war för mycken sanning, at så opet fram-
komma med, och till lack blef Seva i ett noga förwar hållen, för 2 eller 3 månader
ifrån Han åtskilgin genom list, stal sig bort i en frugtkorg, och kom till sin
Son, som war med Trouppar tillräckeligin förseedd, för at bekämpa Honom
med alle, som till dess opletande woro uttjände, dragande sig derpå tillba-
kars at Vizapour. Andre berätta, at Seva förut märkt Råd, och tagit
sin flykten ifrån det Kom at wara skiällas. Ehuruwäl sedermera många
goda råd gifwos honom, och det sedan ledigt blefne återstället årbjöds, så
wille han för slug at andra gången låta lacka sig i snaran, utan höll för bät-
re at tro krigs lyckan. I de följande åhren giorde Han stora framsteg, så wäl i
Decan, som Vizapour och nåliggande Länder, bemägtigande sig också näst hela
landskapet ifrån Surat till Goa, utom det Portugiserne ägde, och satte deg uti
Goa i största skräck år 1676. Dess residence, war merendels i Gingi, hwar
uppå i början Han nog oroade Frantzoserne, i Pondicherry, som låg i deg land.
Han omsider kord för sin död, mot en wiss summa, lämnade deras Gouver-
nör Mr. Martin fri handel där. Ehuru stor än Trangzebs magt war,
kunde Han aldrig kufwa Honom, utan måste till sin innerste förtrestse, at
Han biståd deg uprorisske Son Akebar, och uti sitt starcka residence, för-
nyttade att ottogolls försie.

Raija Seva, eller Seva Gi; Sy Gi, betyder Herre, dog d. 1: Junii, år
1680. och succederades af sin Son Sambo Gi, hwilken med slått lätt anwälta
sin Fars likfärd, och till deg Sällskaps upbrännа med Han kroppsatte deg
äldste Wänner. Han sysselsatte Trangzeb ej mindre än Faderen, widgande
sine Länder ansenligen, tils änteligen han blef af Honom, jemte sin hela
Armé slagen, bara deg yngste Broder, Ram, eller Ramras Raija
kom som en Jakis förklädd undan till Gingi, derinne Han lappert för-
swarade sig, och undergick en långsam belägning, så lambast, tej Saray
yngste Son, i Februario 1693, med Skam måste upphäfwa belägningen,
och lämna Honom i ro. Sedermera wäcke Ramras fonce så, at Han
år 1695, hade en Armé af 50000: till häst, och 500000 till foth,

hwarmed Han ströfwade både Mogols och Portugisernes länder och härader räckande dess Länder ifrån Chaul till Goa, längs kusten, och inländes, ända lä Vizapour, och måste afwen den förenämde Cambax, efter Fadrens död 1707 anlita Honom om bistånd mot sin Bror Shjah Alem, fast litet der medfall dess fördel uträttades.

Efter denne Tiden fingo Sevas afkomande öka sin magt, och befästa sine Städer, medan Arangzebs Barn och Barnabarn täflade sins emellan om Riket. Af alle war ingen som mera styrkte de förre än Badur Shjah eller Shjah Alem, genom sin ringa ordhållighet af det Han obetänkt lofwade de Indiske Raijas, under sitt behof af deras hielp. Ty deraf blefwo mänge retade at obehindrade plundra Landet, och slå sig samans med andre missnögde, hwarmedelst Sevagis arfwingar fingo, somlige som bundsfrewandter, och andre som Skattskyldige, under sig, och således reste sig ändtligen den formidable magt, som nu mäst härskar i en stor del af Decan, Golconda, Vizapour, Balegat och Carnatica.

Alle desse tillsammans under ett allmänt namn af Maratter, hvilnige, äro de samme, som under de 2ne sidste Keysare; men besynnerligen efter Nadir Shjas infall i Indostan, stigit till en så käpnads wärdhöfd. Hurulunda de efter mycket ströfwande, omsider så godt som twungen Mogol at ingå, hwad Wilekor de sielfwe proponeradt, at ärlägga denne en wiss Summa och sådant mer, är ofwan nämndt. Deras Raijas eller förstar hafwa fästat sitt Säte uti Decan, i Staden Sittara, som jag håller för en och samma, med den en del Banjans i Surat kalla Poni, och Ponicheckla, 300: Cos från Surat, och hålla där sitt ordentliga håf. Succession i ordning ifrån Ramras Raija är mig obekant, mera än at den sednaste af dem, nedstigen af Sevagi, hetat Schou Raija, den annars förwändt nämnes Sarah Raijah, Sau Radje, och af de Engelske Sowradier, (i hwilket gifwit en och annan anledning, at felagtigt inbilla sig den wara en med Seva Raija) som synnerligen ökt sine underhafwandes styrka genom sin med Nizam

all Mullück, ingångne hemlige öfwerenskommelse, hwarmedelst denne, som för sitt mägtige granskap, hölt Maratterne nästan som under-hafwande, i aga, tillåt dem fritt plundra i Mogols omliggande Län-der, emot en fierdedels ärläggande af Tofwet till Honom. At och så hindra hofwet, så mycket möjeligit warit, at gifwa härpå agt, inbilla-de Han äfwen Keysaren, det en armé stadigt underhölts, af dess Provinces Revenuer, emot dese Owänner, och dymedelst, jämte det Han sälde sin Her-res Länder, till dess Störste fiender, Snillade honom af all sin rätt, af de bland dess undersåtare, som han förestod.

Under denne Raija i Sittara, lyda i dess widtbegrepne Länder, åtskillige Gouverneurer, Länesmän, och dylike, hwilcke hwar på sitt wis, efter som de bo Honom närmare, mer eller mindre dependera, och sedan de till Honom betalt sin Skatt, och stora Skiäncker; hafwa frihet, at söka sinn utkomst af alle, ware sig Trosförwandter, Morer, eller Européer, under det han sielf, med dese sidstnämnde lefwer i en förstäld wänskap. De för-nämste af dem, hafwa merendels sitt till håld på Kusten emellan Surat och Goa; dock fast de tiena en och samme Herre, äga ingen gemenskap med, eller anseende för hwar andre; jag skall opräkna dem, den ene efter den andre, med hwad jag om dem fått weta, och begynna med:

Bajeraw.

Ibland Maratternes anförare, har ingen på denne Kust förwärfwat större namn, för sitt med Portugiserne förde krig, än Bajeraw, eller som Han och så kallas, Bodjero. Han war schon Raijas förnämste Gene-ral och Minister, och i denne dubble wärdighet ansedd ibland detta folcket, som den störste, näst till Honom, Boende derföre städse wid Hofwet Sittara. Det tyckes lika som Maratterne ärft sine fordne Herrars, Konungernas af Decan, och Vizapour, gamla hat emot Portugiserne, emedan de annu

med samma nation bibehålla en Owänskap som warat alt sedan dessa hörande
i Indien, och bemägtigade sig Goa, jemte andre till Decan hörande län-
der. Jag påminner mig ej om nogon Anfördt, om denne oenighet opp-
hördt för nogon tid emellan åt: åtminstone är wist, at Sevagis efter-
trädare ingen fred lämnat dem, utan stedse giordt infall och ströfwan-
de på Portugisernes Länder. Som Bodjero synnerligen är kunnig
genom Bassins eller Bacaims äröfrande, will iag kortelig anf-
anledningen dertill, efter som Portugiserne mig berättat, och lämna dem
at swara för sanfärdigheten af relation. Uti ett af Maratternes ständige
infall på denna Stadsens district, derüti de otta nalkades under dess
var, blef ibland andre, en förnäm Officerare, af en Portugisisk Soldat wi-
Schermytslandet ihiäl slagen. Aldenstund han war en Gentis, och därjemte
gift, borde dess hustru efter den plägsed, som nogre af Maratterne änn-
bibehålla, bränna sig med liket; men emedan hon ägde ett modigt
sinne, och först wille hafwa hämnd öfwer sin mans död, påstod hon
ingalunda willa fira dess likfärd, förr änn i Bassin. Hon sagt
widare genom sitt trägne påstående, af samma sak, och med sina fö-
ställningar förmått Sehou Raija, at sända Bodjero med en wäl-
hähr, at belägra Bassin, som annars för sin styrcka och tien-
liga belägenhet, war mägtig nog at reta deras begiärelse. Wäre
med denne berättelsen hurü det will, så är wist, at belägringen
solverades, företogs, och fortsattes med en otrolig ifwer, hwar wi-
å andre sidan, Portugiserne wiste prof. af ett makalöst försewar
till ortens starcka fästningswärck, som består af 8 regulaire Ba-
stioner, gaf dem god opmuntran. Efter halftannat åhrs tappert
giordt motstånd och sedan Proviant, men besynnerligen ammu-
tion börjat fela, och alt hopp om undsättning från Goa försvunnit
efter Bonzelo då på alle kanter, brydde den staden, nöggade
de på slutet af år 1738 capitulera, och fingo de hederlige wilkor
at tåga ut med alle hederstecken, och sitt tillhörige pagage, och

de ej kunde medföra, blef dem betalt. Maratterne sägas högeligen förundrat sig, när de wid uttågandet fingo se den lilla hopen som återstod och giordt så modigt motwärn, försäkrande man det de, som redan wid belägringen, och sin stora förlust woro ledsne, intet mycket längre förmått fortsätta den samme; men olyckligen för Portugiserne tröt dem just då ammunition, och genom tidsens längd, ock kanske egen försummelse, wiste de ej utaf Fästningens contraminor, som efter dess opgift igenfunnos, fulle af sådant de hade så stort behof utaf.

Maratterne hafwa sedermera anwändt alt möjeligit arbete, at sätta denne fästning i formidableste stånd, och skattas den nu försöfwerwinnelig. De hafwa ochså ditbragt en flotta, som är under almänt namn kunnig af Bodjeros, änskiönt han aldrig bodt i Bassin, långt mindre fördt den Sielf. Med denne escadre ovoade de Portugiserne alt intill Goa, och bemägtigade sig äfwen Ön Salsette: Det hade och sedt illa ut med resten, som denna Nation på kusten ägde, om ej till deras lycka, i hög tid, en starck succurs af ett par tusende man, jemte en hop förfarne Franske och andre utländske Officerare, anländt ifrån Europa, som genom sitt mod, och medförde stycken, att skiuta hastiga skott, satte en sådan skräck i dem, at de i en hast, lämnade Salsette, och drogo sig tillbakars åt Bassin, utan at de efter detta wågat nogot försök på Goa.

Med denna flotta, krytsa de städse längs kusten, ända utföre till Cape Comorin, och frugta ej före at löpa inn efter rof på Sielfwa redderna, af Mangelor, Calicut, &c.ra. Med de Engelske, Hollendske, och Franske hafwa de fred; men alle andre som de träffa, och ej äga deras pass, gripa de ann, om de se sig i stånd, at rå med dem. Gemenligen ledsaga de små Fartyg Nord åt, emot betalning, till säkerhet för Dammadgis, Coulier, och andre, gående gemenligen helt starcke. Under det wi lågo på Suratredd, inkom der en, Marattisk convoy af flere än 200: Gallwatter, deraf 40 till 50, förde

Stycken, och 10 Grabbar om Different storlek, från 8 till 20:s Canoner, hvil-
ken myckenhet ej Satte oss i Liten Twekan, hälst rygtet hela tiden lupit
om ett starckt rustande emot oss, och fördenskull nödgade oss at nätt
dag wara i positure, i fall nogot fiendtligit Skulle hända. Jag mäst
till stå, till wårt folks beröm, at wid denne omständighet oppförde de
Sig, twärt emot det, Som wid dylike, annars gemenligen plågar hände
emedan myckenheten mera opretade dem, och jag twiflar intet på, deres
nogon fiendtlighet förefallit, at, näst den Högstes bistånd, Indianerne till
Swänska Nations heder, fådt förfara Skildnaden, emellan Asiatiske
Européer, och dem Som climatets weklighet ej förmått betaga hågkom-
sten af Fäderneslandets reputation.

Huru eller när Bajeraw afled, wet jag ej wist, bara at det han
innan Sanradja dog, Som Skedde i Novbr år 1749, Sedan han lämnade
sin omyndige Son Ram Raija, under förmynderskap af Nanadgi Ba-
raws Son, och efter trädare i dess heders tienster. Rygtet lopp, at det
Folcket, Sedan de förlorat sin hufwudman, och efter sin förswarares
Zir Sengs olycka, börjat dela Sig, och Synnerligen de nämst Söka-
boende, Företagit, at Sätta Sig, under en independent styrsel, afwe-
at Föreståndaren i Bassin, Saneraadje Landet ej Skulle wist
Synnerlig benägen at Bibehålla längre sin dependence. Man tall
härom, både mot och med, och wet Således ej huru wida det
sin rigtighet; men Skulle likwäl Tro, at detta Folcket för wäl fi
nit den nyttan de haft af sin Samhällighet, för at ut sätta Sig å ny
för ett slafweri, Som de nyss Så lyckligen undsluppit.

Dammadgi.

Näst till Decan är Guzurat, den af alle Provincier, hwarest Mogoll i
seende till Landets storlek, har minst at Säga. Rasputerne eller
Som de egenteligen i kring Surat kallas, Gannims och Gracias, ha
Sedan Som de friheter och förmåner Akebar wid landets ärofrande,
lofwade, af Gouverneurerne ej blifwit håldne, med de öfrige missnög

emot sig och stöfwade sig mindt om på Mogols undersåtare, hwarigenom de också gåfwo anledning till befästandet af Surats förstad som ofwan är sagt. Deras höfwidsman nu förtiden är en af Sawradjas Generaler Dammadgi, som efter behag huserar i hela Södra delen af Guzurat, och undan drygt Mogoll mästa delen af Landet, ifrån Damaan till Cambaij, och innehafwer districtet af Surat, ock en half Engelsk mil ifrån staden wid omra, han lägger till af alle förbipaserande. Han bor å Sonnegar, 30 till 40 Cos ifrån Surat, och har en Skiön Pagode wid Pulo Para, så Cosutom den orten som föret samma namn. Dammadgi, som de allmänt kalla, (Deras General, d: emedan Seva och rofware Sagos betyda etc:) dependerar mycket af Gouverneuren i Drangabat, hwilken för granskapet kan hålla honom wål i lydelen; men är annars som sagt blifwit, en af Sawradjas underhafwande. En del berätta, at hans fader under förtiden af skadliggande köpt ett stycke Land af Sawradja, hwilket är det samma som hans son nu så ansenligen utwidgat, derom jag hört Portugiserne påstå, at Dammadgi sielf skolat warit en officerare hos Bon Zeloo, den han öfwergaf, enär han förmärkte dess undergång förhanden, och genom sine store undan stulne penningar, hos Sawradja satt sig uti gunst, samt dymedelst fått Commando öfwer dess underhafwande i krig. Surat. Han håller steds nogre 1000 man till häst wid handen, för at nyttja sig af yppande tilfällen, telande sig att insinua sig hos dem, som lika till dess bestånd. Fast han gifwna på står en årlig betalning, år 1748 fick han en förbudel af Surats Tull-in komster i pant, för sin ifrige benedwilighet, den Mhajaj anno tomma kasse ej tillåt at betala i Contant; år 1751 inställde sig nogre 1000 hästar af dess Trogsper, hwilken möda de ej eller gjorde sig förgiäfwes. Dess fotfolk, hafwa allenast ett eskarpe om midian, sköldar på armarn, och hasagajer helt och hållne af stål; några skiuta med pilar på båga; men mäst hafwa de eldgewär. Så snart de gifwit sine salfwor, lägga de sig ned på ryggen, och ladda, resande sig ej förr opp, innan de blifwa färdige at å nyo fyra, hwilket mäst göres med liten effect, efter de ej hafwa annat än lunta at antända med, och så

Snart fängkrutet bränner af, giärna stöta af räddhåga, Gewären opp i Wädret, at aldrig nogot Skått går wist.

Alle Fiskare och Små Barquer i floden Tapti, måste för sin Säkerhet taga pass af Dammadgis fullmägtig i Gurat, och de andra Små Fartyg som lastade ärna sig derinn, gå gemenligen under nogon Convoij, af frugtan för en liten Flåtta, bestående af En Grabb och 16 till 20 Gallerwatter, som hafwa sitt näste nogre mil söder om Domes, wid Gundlo, därest ingen fästning är, bara ett stort berg, som synes wida, och är fullt af Träd, Synnerligen Tik, för Skepsbyggnad, warande den endast Skogrike plats här omkring. Denna lilla Escadre, som går under Dammadgis namn, tillhörer strandfolket på den tracten, hwilcke säger emot 300000. Rupeers ärläggande, fått denne Generals frihet, at plundra på Siön alle som ej kunna opwisa dess pass. De äro mycket näswise och afsagde fiender, med alle gifwande ingen pardon, som liten Portugisisk Snaw, det första Europeiska Skepp de fått, hwilken år 1749 föll dem i händren, fick till sin olycka befinna, emedan man derpå massacrerades. Af deras oförwägenhet sågo wi under wistandet här åtskillige prof; Ty de angrepo stora Engelska Skepp åtskillige gångor så nära oss, at wi kunde höra Skotten, och en gång i sigtet af alle som på redden lågo för ankar, bortsnappande åtskillige af de under Convoij sände Båtar. De Engelske och Holländske underhålla hwardera, nogre Små Fartyg at krysa på dem, och ledsa sitt gods omkring; men sällan förmå de komma dessa så nära, at kunna tillfoga dem méen; emedan de segla wäl, och således fråga efter, at stadigt ligga och bravera Européerne, emedan de straxt sig undan, så snart de märcka nogot alfware.

Angria.

En dehl af denne mägtige och bekante Siö Röfwarens Historia, har Shierman behagat meddela mig, som i halftredie åhr haft den kan at sitta fången i Geriat, dess Residence, sedan han ej längt Diu borttagit dess Skepp. Jag skall söka at undwika wid rättelsen om honom, all widlyftighet.

Stamfadren berättas warit en gemen Soldat i tienst hos Gouverneuren af slot-
tet Sorrendruck, som hörde till Sevagis länder, och meden dess Concubine
ägt en mer än tillåtelig bekantskap, hvilken af frugtan förpåfölgderne råd-
de sin älskare at mörda dess Herre. Sedan giärningen war begådd, skall han genom
Skänker hos Maratternes, eller Sevas då rådande Raija, utwärckat sig pardon,
och äfwen befälet efter den döde öfwer samma Slått. Han började derpåstraxt
med små Gallewatter at ströfwa omkring, och genom stadigt förnyade Skäne-
ker af sitt rof, skaffade sig än widare Raijans förswar, ökande efterhanden
så sitt wälde så till lands som siöss, at han omsider blef formidable framför all
annan Indianiske siömagt på denne kusten. Dess son Connaji Angria,
grep än widare om sig, och beröfwade så wäl Mogolls Ammiral, som flere
sine grannar af åtskillige fästen, försökande äfwenledes Européerne, när
han såg sitt ram. Sambudji dess son efterfölgde honom, och lika som i
alt annat, så i sitt Tyranni, öfwergick han wida dess företrädare. Dess
Staat, war kongelig, och han tillade sig sielf Titul af Divan, resande om-
kring sine länder alt stadigt; men för aldrig sielf till siöss, utan fördref
den måste tiden hemma, i Supande, horande, och at plåga sitt folck.
Ibland åtskillige hans Bröder, war Monadgi tillsatt som Gouverneur öf-
wer Colabij, en Skiön Skants på en Klippa straxt ned om Bombaij belägen,
hwar öfwer han wid öppet tillfälle giörde sig Egen mästare, befästigande sig
där, och på widleggande Ön Cunnarij; Hans Broder Sambudgi böd
wäl till, at ladan köra honom, och landade personligen år 1740 med sine
Trouppar; men uträttade ingen ting, och måste äfwen å sido sätta all tancke
at widare kufwa honom; emedan Saü Raija år 1741, lät honom förstå,
det Manadgi med hans bifall innehade Colabij. Sedan den tiden har denne
sednare dag ifrån dag tilltagit, och äfwen lagt sig till en Flotta om 3 till 4
grabbar, jämte en hop Gallewatter, dermed han ströfwar på alle folckslag, utom
de Engelske, hwars wänskap han måste bibehålla, efter de ligga honom för
nära. Till en skillnad ifrån Geriat Angria, kalla de denne ifrån Colabij
lilla Angria, emedan hans siömagt ännu ej hunnit tilltaga så mycket
som den andras; dock är likwäl sättan nogon årstid som ej spörjes
at han tillfogat de handlande en eller annan Skada

I Geriat härskar nu för tiden Tulladgi Angria, som sedan Han
en liten tid af Bajeraws folk warit fängslig ställen, lös slapp och ant
gen Succederade sin Bror Sambudgi, som dog år 1743. Efter sin
mågo har denne tillbudit, at intet mindre änn sine förfäder öka
sin magt. Mogolske Ammiralen eller Sidi, som warit den en
hwilcken med efter eftertryck Spiärnat emot dessa löfware, och fordom
jämte en starck flotta, underhölt wid 30 till 40000: man i Dande Räjap
har ej allenast nödgats, at draga den första för säkerhet till Surat, utan och
åhr 1747, i Decemb: borttog Tulladgi Dabull, en af dess sidsta fästn
utan at en Engelsk Grabb och Fregatt Skepp, som wid passerandet råkade i
gemäng med 7 af dess Grabbar och 30 Gallewatter, kunde hindra det, emed
det sades at dem trutit ammunition, och de måste gå till Bomba
hämta mera. De Engelske sielfwe förlorade äfwenledes i slut
Septemb: månad, år 1749, en af sina stora Bombaij-grabbar, kalla
ration, som de förut altid ansedt som i stånd at emotstå hela Ang
flåtte, hwilcket satte dem i sådan consternation, äfwen som de an
Europeer, at de intet wåga sig, utan med största præcaution at passera
ladgisnäste, som giordt Samma Grabb till sin Ammiral. Capitainens
sagdhet, war egenteliga ordsaken till denne förlust, fast hans wänner wi
skulden på de andre Officerarne, som till Europa hemsändes meden
af infamie, (: oagtadt owäldugare domare försäkrade dem giordt hwad
karlar till kom:) under det at ophofsmannen bibehölts wid sin character
ett litet annat fartyg, om 40 à 50 tons drägt, som hann fått att föra, och
med han engång war inne i Surat, der iag hade den äran at se samme hielte

Angrias länder, äro alle belägne emellan Bombaij och Goa, der
äger åtskilliga goda fästen; utom Cunnarij och Colabij, dem Monadgi
har han Chaul, Dabull, Harnij, Gatapour, Achera, Geriat, och Sorrendru
eller Vizendruck, den sydligaste ibland dem, med flere

Hans district går intet mycket in åt Landet, ej heller äger han till Lands nogon styrka; men till Sjöss har han så väl ibland Maratterne, som alle andre Siöröfware den magt, at han har actstadigt en Flotta om 10 till 12 Grabbar, utom en mycken het Gallevatter, som hafwa Sin Sammelplats och winterläge i Geriak, detwanlige residencet. Han Skulle wäl ännu rusta en ansenligare flotta, om ej brist woro på folk; Ty ammunition felas ej, emedan han ej allenast har egne krutbruk, och af de Skepp han tager, får stycken nog, utan äfwen wige Européer sielfwe, will man säga, förwärfwa honom med hwad som brister. Som under Sydwest Monsun inga Fartyg kunna hålla Sion, så ofwar han, så ofta regnet ej hindrar, sitt folck i Skuddande och lätta exercitier, dertill ej Läromästare felas, så länge Samwetslöse Européer taga tjenst hos honom, och blifwa ibland nogorlunda lydde, framför allt om de förstå sig på artilleriet. Det synnes intet till Mr. Annesleys, Gouverneur i Bombay, underanförde, at han förr genom Sin illwilja dertill gifwit anledning; ty Capit. Hamilton, som war ögon wittne förtäljer, at han genom oskälige pålagor, och andre orätt indrifwor, så tryckte dem af sine Landsmän, som förut foro som Officerare på Mogolska Skepp, och hade en hederlig utkomst, at förtwiflan bragte många som sagde stöd emot en sådan despotisk myndighet, at afsvärja sig med de närliggande Siöröfware. Ehen at komma till Tullagis flotte igen. På hwarje Grabb har hwarsomhelst Capitainer, och många Constaplar, utom mycken het af Gemena. De fägta ofta desperat, och dessa ej lämna dem de engagera, förr än i ytterste nöden tränger, emedan de äro säkre om bastonade wid hemkomsten, dädest de gått miste om sitt tillbud; Ofwerligen war för Sambudgi ej owant, at handtera officerarne och sielfwe Amiralen i sådana mål lika med de gemena. För denne orsaken äro de oförwägne at angripa allt hwad dem anskönt magten är aldrig så olika, tilltrodde på at de med sine lätta fartyg snarare kunna undanfly in på grunt watn, dit inga Swårare fartyg kunna följa dem. I sådant wåder har ett Skepp swårighet at wäl wärja sig för dem, emedan de löpera med Gallevatterne sine Grabbar bakom Skeppet, der det minst kan nyttia sig af stycken, och med sine Bogstycken, som altid äro de swåraste och lagde i ända, för at skiuta desto spitsare, sylta efter stänger och master, och derigenom göra dem redelösa; men i ordentelig action, med nogon wind utträtta

desallan mycket, fast de ända äro endragne, och kunna nogre dagar hålla sig

När nymånan i September är 10 dagar gammal, sättas dey Grabbar
sedan de med stor Ceremonie blifwit namngifne, åt i Sion, hwarpå de krypa
opp åt innemot Diu, wändande sij tillbakars, förr än med nästa fullmåne. Sedan
de nogra dagar kastats, hålla de åter på en annan bog, där de bäst förmoda sig
nogre fartyg, och sällan går något åhr i anda, som de sij besöka hela Landstrecket
stränder, ifrån Wiken at Cambaij till Cape Comorin, gående ordinairt med må
gel, 5 a 6 dagar, eller 3 till 4 graders tid till Sioy. Man säger at 4 franska mil
om Goa, en Banck skall finnas, som sträcker sig ifrå Nord till Syd, derpå ofta
flotte i wackert wäder ankrar på 30 till 50 famnar, för at passa på förb
lande Skepp, men om detta är aldeles wist, twiflar min Sagesman Mr. [illegible]
vilette sielfpå. När som Sion sij wilt gifwa till räckelegen, prowbera de på
sin Lycka, som år 1749 hände med Mangelor, der Angria gjorde Landstig
och tog ett stort byte; ehuruwäl det och så sällan på hafwet kann felas
roj, emedan han sij allenast har Correspondenter öfwerallt, och Speijare Han
kringboende Köpmän af Ettover och Banjaner, som handla hans tilfö
utan afwen hans lilla små Galleasser, som på alle håll ligga och spana
hwarjemte han stundom sij drar skyy före at plundra dem, som handlas o
rom, och äga deras, sändande hemligen efter dem fartyg, som om nä
spolera, hwad de finna, och komma deras ägare igen at klaga, nekar han
deras folck sådant giordt, skyllande skulden på de andre röfware, s
han lofwar wara, at framdeles hafwa mera respect för deras, och dä
består all satisfaction. Efter fullmånan af April, då S:t W. Mons
an, wisa de sig ej mera i Sion, utan då dragas Grabbarne på Land
förses för nästa Tåg.

Utom det alle Sionröfware ej bära anseende för Brorskaps Mark
gens likhet för hwar andra, utan slå ständigt när de råkas, hade Tullad
en stadig Fiendskap, emot alle Européer; men då Portugisiske wapnen bör
taga en sådan framgång, emot Bonzeloo, drog han i anseende till gra
sionen åt sig, och sände en Embassade till Goa, för at anhålla om en alliance.

Portugiserne wäl wisste at han giorde sådant af Swang, och allenast hängde Kappan
efter wädret, lämnade de honom likafullt fred; till hwars stadfästande han och
började krig emot deras fiende Bonzelos, och slogs bra med honom så länge han
förmådde stryta emot. Icke desto mindre, när han sedan plundrade Mangelor, åhr
1739, och Portugiserne af rädsla lämnade sitt därwarande Factorie, toghan hwad
där i fanns, sändande efteråt en fullmägtig till Goa, at undsägja honom, om emot deg wedh-
tog, jemte Admiral tillfogat dem någon Skada. Portugiserne tro honom äfwen så wäl,
at de actio sända 2ne Orlogs Skepp till convoj för sine hemåtgående Lastoragare, tills de
woro sine från Japan. Om det är Sant at Tulladgi wetat undandraga sig Maral-
lens Skattskyldigheten efter Schoh Raijas död, och at Manadgi derföre tillagat
at besöka honom i Gerial, Som allmänheten wille säga, lärer Tiden ähnwisa.

Angria, Engelsmän Som andre Röfware röd Flagg, Taklan Sine grabbar, Som
Europeiske Skepp; men Engelsmän Sällan föra mera än underseglen på dem i Sion,
Ehwem när de jaga efter något Fartyg, eller bocsera Sine prisar, Seglande medan mo-
dersvind wind, och i Smycket wata, wäl. Når något Fartyg är tagit, nekas fångarne
aldrig qwarter; dock handlera de mycket miserabelt, emedan ehwem Twå Gerlogt
Ryss om dagen, intet något bestås, utan de må Söka sig om inom Castellet
hwar de Sielfwe kunna Skaffa sig mera. Under det owänskapen warade med
Portugisen, wille han ej Sätta sig i Kostnad at föda dege, utan slapte alle både högre
och lägre lösa, emedan han af Erfarenhet wiste, at de aldrig blefwo igenlöste;
Men af andra Nationer håller han folket, men Sjunerlegen Officerarne qwar, eme-
dan han är öfwertygad, at en ädelmodig omkan hos deras Landsman, ej tillåter
dem, at länge lämna sine Kammerater Suckande under Swåra Kedjor.
Han slapper intet eller någon enfam lös, utan Capitaine eller högsta tilfwadet
måste Skaffa penningar för alleSammans, af Sine Underhafwande, på en gång,
genom hwilken politick han mercendels indrager wackra Summor; och Slapp
Cap: Leck, som så wäl hielpte honom till Grabben Restauration, ej lem, un-
der 70000: Rupeér för sig, och Officerare tillhopa. Det är omöjligt at
tilfäga hwad oräkneliga rickedomar han genom Sitt röfweri hopadragit, medan
ingen mera än han sielf derom äger Kundskap, och berättas, at Sambudgi

ägt åtskillige skiftor fulle, af alla slags adla stenar, och pärlor, utom många Magazíner, med de prägligaste saker och penningar, hvaraf en stor del förbrändes när år 1741 i Maij M:d han sielf i kaperie och dryckenskap Skötseld därpå.

En förteckning på deß Grabbar, och huru de år 1741, woro rannsakade efter den vid paragrafens början namnde Sagesmans berättelse, skall tillfogas:

Förteckning på Sambudagi Angrias Grabbar Åhr 1741

Namnen.	Hela antalet af Canoner.	6 tt. Hyekon.	1:do af metal.	4:do af Järn.	3. tt. Järn.	3. tt. metal.	2. tt. Järn.	Man gor.	Besättningens antal.	Capitainer	Constapular.	Levangs och Jendlar	Musiquetair.	Svarfdragare.	Anm.
Savoija Souther	20:	4:	1.	—:	10:	2:	—:	—:	140:	1.	6:	6:	30:	15:	
Jesuat Skiu	16:	4:	1.	—:	6:	—:	2:	—:	130:	1.	6:	6:	25:	15:	
Sabb Souther	16:	4:	—:	1.	—:	6:	2:	—:	130:	1.	6:	6:	20:	17:	
Sambri Persant	16:	2:	4:	—:	—:	6:	4:	—:	130:	1.	6:	6:	25:	15:	
Diriadolat	14:	4.	1.	—:	1.	2:	—:	—:	130:	1.	6:	6:	20:	50:	
Rieyall Persant	14:	2:	—:	—:	1.	6:	2:	—:	120:	1.	6:	6:	16:	15:	
Rampersaut	14:	2:	—:	—:	6:	1.	2:	—:	120:	1.	6:	6:	16:	15:	
Meriadolat	12:	2:	—:	2:	2.	1.	2:	—:	110:	1.	1.	6:	12:	10:	
Hedriat Skey	12:	—:	—:	—:	—:	6:	1.	2:	110:	1:	1.	6:	12:	10:	
Summa	134.	24.	16:	6:	32:	36.	18.	2.	1120.	36:	52.	54.	176:	102.	

Härtill kommer ännu Restauration, om 29 ff. 9tt. Canoner, och 2 ff. 12tt. järn. 20 Örlogs Gallewatter, (: 1750 Spordes at han ökt dem till 30:) som bära ifrån 30 5 Canoner, och hafwa Ombord från 30 till 60 man, dock äro dessa flotta ej giorda complett på krygning, i brist af Folk, ehuruwäl han annars giermast Gage af alle Indiske Siöröfware, underhållande flodse, så wäl för flotten, dem Sine fästens bewarande ifrån 4. till 5000 mann:

Malwan.

Strax Söder om Angrias District, ligger ett Litet Land, som tillhör en Siöröfware, och Independent Raija, af Portugiserne Milanger kallad men allmänt bland Engelsmannerne kunnig, under namn af Malwan eller

Malvan Angria, så kallad, efter dess residence, som är en liten Ö, om en half Swänsk mihls omkrets med mur omkring. Han äger 3 till 4 Grabbar, och wågar sig ej rhopa med andre änn sådane fartyg, som han ser sig rå wäl med. Portugiserne som fått anledning till nogot missnöje med honom, tatte om at revengera sig, så snart conjuncturerne tillåto.

Utom dessa nämnde, har jag ännu hört talas om nogre flere, som på kusten af Decan, giöra profession af Siöröfwerj; ellen deras förce, är så ringa, och ebetydande, och de uträtta sällan nogot som kann opreta ensetter frågan, så föga mera allmänt är kunnigt, än at de wärckeligen finnas, och derföre återstår mig, at allenast orda nogot om Bonzeloos undergång, som förr giorde en så stor figure på denne Tract.

Bonzeloo.

Bonzeloo kallas af de Engelske Kismishan. Han war en mägtig Raija, som rådde om ett ansenligt stycke Land och många Skiöna fästningar Nordom Goa, ifrån Chaparia till 3 eller 4 mihl ofwan om Wingurla, och härstammade twifwelsutan af samme Bonzelooske familie som Sevagi. Jag har stor orsak at tro, det Röfwaren Kempason, den Hammilton omordar, wariten af dess förfäder, som 1696 tog Wingurla och med några tusende man så trykte Portugiserne, at de måste köpa fred af honom, fast till Siöss dess magt af Connadgi Angria, så dämpades, att han sedermera aldrig haft flere änn Twänne Grabbar, dem Sambudgi mera skonat för det de intet warit nogot wärde, änn af consideration för Embets Brorskapet.

Sielfwa första anledningen till Portugisiske kriget, är mig intet bekant mera, än at Bonzeloo 1739 och följande åren hade en ganska stor framgång. Raijan af Sunda, hwars land sträcker från Goa till Canara, och annars lefde med Portugiserne i wänskap, underhielpte Bonzelo, i anseende till en nära allienie och frändskap, så han 1739 och 40: innestöt Goa, och hindrade dem undsätta Bassin emot Maratterne, hafwande redan Angripit fästningen Aguada, tätt under staden, och däre stej tidig hielp

ifrån Europa anländt, tror man utgången blifwit fatale nog, för denne staden. Om sant är, som iag hördt af Portugisiske Officerare, hwilcka warit med i detta krig, kom detta bistånd, i hög tid, ej mindre emot Bonzeloo, än sine gamle hufwudfiender, och medtäflare i Indien, emedan Hollendarne skolat hafft förhänder, at wille fästa sig å Sallsette, efter conjuncturerne tycktes gynna dem. Jag wet ej at berätta alle particulariteter, och de Sfliftande öden som både parterne måst undergå; dett allenast har jag kunnat inhämta, at omsider Portugiserne, genom ständige recruter, och hiärke Officerares ankomst ifrån Europa, änteligen började resa hufwudet, och borttaga den ena fästningen efter den andra. Alorno i Maij, och Rari Bonzeloos residence i Decemb:r år 1746: Vingorla i Mars, och Neutin i Decemb:r 1742, jemte alt tillhörige Landet. Bonzeloo, som retirerade sig utur det ena stället i det andra, och säges sielf warit tillstädes i denne sidste fästningen, fants wid dess öfwergång ej igen; Somlige sade, at han blandade gemene Soldater utmarcherade som en Sipaj förklädd; och andre, at han för öfwergången sluppit ur fästningen. Man förtälde at Portugiserne wäl så förbittrade öfwer det myckna bryderie, och kostnad, han dem, under det långsamma kriget giordt, så de hafft en Järnbur i beredskap, at efter fattens berättelse, lika som en annan Bajazeth, föra honom för en syn uti till Lissabon. Uti de ärofrade fästen fants wäl nogot rof; men intet i den ömnighet, som de hade orsak at wänta, hwilcket gaf anledning at tro, det mästadelen blifwit nedgrafwit, som och så stadfästes af de fynder sedan mera tid efter anan blifwit giorde. Synnerligen i Rari.

Röfware Wäster om Guzurat.

Kring floden Indus utlopp, och på Westligaste Halfön af Guzurat, hålla sig äfwentedes myckenhet af Siöröfware, som giörastor Skada på Små Skepp och besynnerligen dem som från Surat handla, på Arabien och Persien. Sanguians, som äro af Provincien Sindis gamle Inwånare, och bo wid

Siöstranden, och mästadels innom districtet Sanguiania, äro bland dem de starckaste i Siön, och kallas gemenligen af Engelsmännen Sangerians. De associera sig Stundom med Warrels, ett slägte af lika frägd med dem, hvilcke emellan udden Dand och Diu, hafwa sitt tillhåld, brukande ensort stora Gallewatter, dock litet skiljagtige i Byggnaden med 6 till 8 Canoner, och gå i widlyftiga hopar, samt fägta förtwiflat emot hwem de råka; emedan deras brukelige Bang, eller sådet af hampfrö, giör dem yre i hufwudet, så de aldeles ingen sansning äga, hwad små skepp de råka på, söka de straxt at bestiga, och in kasta derföre små lerkärill, med oslökt kalk uti, som reser ett damb, det där betager både syn och andande på Contraparterne, och lättar för dem entringen. Sitt hår låta de wäxa långt, och säges, at när de det oplösa, gifwes intet qvarter.

Canaschadi, en af Sanguiaris anförare, hade för 5 eller 6 år sedan, fästat sig wid 2 Sw:ska mihl ifrån Diu, och där anlagdten skantz Naubandar, der ur han stadigt ordade Portugiserne både till Lands och Siöss, och ökt tämmeligen sin magt genom röfwande och plundrande, hwarigenom detta granskapet omsider började blifwa Portugiserne i Diu för olägligit. De sände därföre klagomål deröfwer till Goa, hwarigenom den 1750 nyss ankomne Vice Kongen, Marquis de Tabora förmaddes, at afskicka 2ne örlogs skepp, med några hundrade mann, at dämpa detta i tid. De woro först inne i Nov:br på Surat redd, och ditkomo igen, efter öfwerstånden förrättning, lämnande derom följande berättelse.

Sielfwe Fästningen Naubandar, bestodat en 4 kant och en annan liten utan skants, belägen wid en wik, och med skog omgifwen, hafwande 32 monterade stycken, utom en hop planterade i defileerne och en besättning af 4: till 500: man. Den 22/11 Decemb:r som medfeit till denne Entreprisen war utsatt, efter det war S:t Thomas dag, tågade de helt tidigt, om morgonen med sitt folck ifrån Diu, och berände skantsen i första anfallet, och efter en hård drabbning, der i Portugiserne, utom

Sårade, Förlorade 26 Mann, Forcerade den, oagtadt en starck undsättning af Cavallerie, som i det samma anlände. Portugiserne nedskuto med sine Snälla Skått, en stor mängd, skonande ingen, efter Qwinfolcken sielfwa på fiendens Sida, gripit till wapn, och mera förtwiflade än Männerne füro fram. Under oordningen och buttret af drabbningen undan kom Canaschadi; men hans moder och Concubine fingo de fängna: och ibland annat byte funnas i synnerhet en mängd ringar och Porcellainer, med Hollendske deviser, som af detta packet blifwit undandragit, efter ett år 1749 derutan före Strandat Hollendskt Compagnie Skepp.

Koulierne, hwilcke bo på NO: kanten, af Cambaijske wiken och emellan Hollmarne af floden Indus, äro ej mindre Fribytare på Skön ann å Landet, och kunna intet utrotas, än skönt det flere gångor af Mogols Befälhafware blifwit tillbudit. Utom at de stundom hålla Sällskap med de ofwannämnde Folckslagen, giöra de äfwen hela Cambaiske wiken osäker. Ett af Deras hufwud säten Saltampour ec: Chandrapur i 21°. 20'. Nordlig Latitude, wid en flod som i Cambaiske wiken utfaller besökte Hollendarne, jemte de Engelske, med nogre Små Fartyg 1750: den 7de Decemb:r, för at hämnas den Skade som de tillfogat dem, genom bort lagandet af åtskillige deras Små lastbåtar, hwilcke merendels hwar månad sändas till Brotschia och Cambaij: och brände opp 13 Galleweller för dem, antändande staden på 3ne ställen, och förstörde ett widstrandes opkastadt Batterie. Den 19de derpå följande Decemb:r woro de åter där, i tancka, at uträtta nogot mera af wärde; men emedan Hollendarne i sin giorde landstigning, ej bistodos, utan bragtes i oordning genom sine följeslagares otidige retraite, giorde de intet mera, än at 3 båtar opp brändes, och 4 opbragtes, med en ringa Laddning uti. Engelska Skeppet Shafftsburij, som etter sin hemkomst ifrån Persien i Februario 1751 stöttepå Guzurattiske kusten, blef omgifwit och så af en stor mängd af detta packets Fartyg, som ärbödo sig at hielpa dem; men när de inlastadt en ansenlig hoop af detta utlagna godset, rymde De sin wäg, utan widare Skade stands är läggande, än att 2 à 3 af deras kamrater, som skulle wara för Gislan, qwarlämnades; men de blefwo sedan aldrig utbytte.

Detta är det mäst och nyaste jag har mig bekant om desse Rofvare, (: hvilket
namn Karske marodörerne in i Landet, så wida de ej söka Annat, än at igen
winna sin förlorade frihet, med mindre rätt tillägges:) och deras tillstånd.
Orsaken till deras opphof, har jag ofwanföre anförd, troligen härflutit af de
Karska tilloppe med farlyg, handelen stadigt hitdragit, hwartill äfwen
Folkets naturelle mycket sjelf bidragit, besynnerligen sedan den af stamgår-
gen blifwit mera opmuntrad. Det är ingalunda till twifla på, at som Europé-
erne i början härmed wilat möda sig, de kunnat lätteligen lämpa en del i de-
ras tillwägabringande: och man har af goda Skäl tro, at Portugiserne, derest ej andre behyn-
nat afwändt deras omsorg här ifrån, länge sedan inskränkt deras myndighet.
Åhr 1719 förenade wäl de Engelske sig med Portugiserne, och belägrade Ön
Bombay, som sednadgi ett ingria innehade, i upsåt at sedan gripa an Colaby,
men utom det at saken lamt fortsattes, förrådde en Portugis dem, och slöpte
dem igenom sina Provision, den de högeligen behöfde, så at Besättningen
som sig före, och wid landstigningen afflog de belägrande. Sidi, Mogolske
Ammiralen, är den ende som länge emot stråfwat, men för sine fienders
öfwerwägande magt, har omsider mäst gifwa wika, och med sin flotta söka
skydd under Surats murar, som förr blifwit maet, utan at wåga sig widare
utgöra Sion, emot dem. Wille man ratta sig efter allmänna talet i Indien
så skulle de Engelske sielfwe, medfört hindrat Angrias undergång, dieras i den
afsigt, at göra handelen mera wilkårlig och farlig, hwilket och så wårdeligen
hänt; Ty i det stället, at Morerne fördom, hade årligen ifrån Surat 50: 60
Skepp at utsända, så ser man nu mera knappast 4: el: 5 st:, och de dristа
sig sända, nappeligen gå utan convoy, hwaremot Engelske Skepp ifrån alle
Indiske orter, hitbringa alle nödige waror, på frakt eller föregen räkning,
och därigenom tillbringa sig all winst. Detta tillstå äfwen de sielfwe,
och deras slaviskaste förswarare bruka ej till at neka: men hwad som gläm-
mas som ett hemligit godt förstånd; at desse skapa skygden och ammunition,
och at Angria lämnar för lämpligt pris tillbakars sine priser, etc. Sådant
låter wara mera, deras fienders påfund, är wäl grundad sanning, och det
man till bestyrkande häraf kunde anföra, om en Mr: Ward, Deputy Gouver-
neur i Bombay 1684: at han wille befria sig af Sevagis Troupper gjäl-
ler intet; emedan han just för denne orsaken af sine Landsmän blef af-
satt, fast det åter ej kann nekas, at General Child, i Enighet

emot Mogoll Sedermera, hade tillit till samma folck. Med
alt detta Synes det ingen försigtighet wara hos Engelsmännen,
at de så efterlåtit handtera denne Saken, och så länge se gie-
nom fingren med en wäxande magt, som snart är dem
jämnwäxen, och genom sitt sidsta prof wist hwad den fram-
deles torde kunna uträtta; Ty det är fullsant, at om Sam-
budji Angria förmådt draga Säuradja in i sine afsigter
och fådt dess Folck till bistånd, hade han wäl proberadt på
Bombaij, långt för detta. Han wiste och sig så lika nogt
om deras wänskap, at wid öpnandet af en underhandling
härom, han proponerade en stadig wänskap med Compagniets
Cruitzare, och örlogs Skepp; med hwad deras Europeiske och and
handels fartyg beträffade, wille han ej höra af nogon fred med;
att Tulladgi, dess Bror, litet afwiker från desse principer, lärer man
hafwa så mycket större fog at Tro som det Synes Lämpligt
för dess egne Interesse. Men det är nu Laglig tid
at afbryta, denna Materia, och jämte den afhandlingen om
Surat, och dess tillhörigheter. Jag skall intet giöra nogt
oprepningar af hwad som i desse föregående Rader finnes an-
fördt; Det är nog för mig, om närwarande arbete na
den Lyckan, at behaga Min Läsare, då niuter
jag det högsta af min Önskan; hwarom icke
det Skier, och jag går miste där om,
så skall det ändå altid wara
min Trost, at jag tillbudit nogot
som intet warit owärdigt
mine Landsmäns op-
märksamhet,

Fast utförandet af en mindre Skickelig handblifwit förelagt

Den Fredie Boken
1sta Capitlet
Resan ifrån Surat Till Mangelor.

Sedan Som wi altstadigt i 5/2 månader på Surat Redd tillbragten tid ej mindre långsam ann Orolig; afseglade wi dädan under den Högstas beskydd, år 1751. Den 1sta Mars kl: 6: om morgonen. Det ständiga bullerwåre owänners konster, hållit oss uti jämte S:W: Monsuns nalekande, altid på de Wästlige kuster af Indien förfärlig, giorde at wi utan den åtrå, Som så giärna följer på Saknaden af nogon oss behagelig Sak, lämnade en ort, hwilken bland de Indianiske Städer jag sedt, äger för mänge för måner, at misshaga en Europeisk Smaka För hända och så, at ihogkomsten af de ännu återstående, förmodeligen Slutelige Swårigheter, hwilka fast ej så långwärige wi undå hade ordsak at anse mera på giällande (: under förestående färd längs kusten:) än de tils dato hotadt, förosakade en sådan kallsinnighet, och oppwäkte den allmänne trängtan, at snart öfwerhinnadem, Sedan årstiden war Så nära inne at de ej längre kunde opskiutas. Ärfarenheten och egit undersökande gifwer tydelige prof, huru i Sådane omständigheter, der man anser den förestående Jahran, som den Sidsta; ju häldre man Skulle önska den förbi, desto större är otåligheten och längtan, at snart öfwer fara alt hwad som hindrar en äntelig förmodad, och länge efterlängtad stillhet, och ju mindre är man i stånd, at ur skilja förmån af det närwarande.

Winden war ej Så starck, at den kunde emotstå floden, Som wid middagstiden begynte, och nödgade oss at anckra i Sigte af Skeppen på Surat Redd. Det är ej en ibland de minste förmåner, Som här Saknas, at Swåra Skepp, intet straxt kunna Sätta ut till Sjöss: Banckarne Som gå utan före nödgaren at följa längslandet ända in till St: Johnsudde, och följagteligen är man underkastadalt hinder

eller hielp, som mot- och med-tid förorsakar. Under det wi så leden
wäntade på Ebben, sattes all ting i bästa stånd, at kunna emot tag
en Fiende: och utan at oppehålla med widlyftige Beskrifninger, så
i agt togos alle möjelige, och i dylike omständigheter wanlige steg.
Wi hade wäl dessutan i wårt följe, ett litet enskyldt Fransk
Skepp, ärnadt till Moka, som skulle gå under wår convoy så lan
ge omständigheterne tillåto; men utom at det war aldeles opfyldt
med passagerare, och gods, ägde det ej flere än 6 brukelige Smä
Stycken, så at all den fördel wi troligen kunnat förmoda, af dess
Sällskap, i händelse at Fiender råkats, war det anseende som 2:
Skepp i följe kunde giöra, och hwilke i desse haf gemenligen anses
ingen ringa Forçe, af de kringströfwande Tribytare. Sedan derföre Sig
ler woro opsatte, lyftades ankar igen emot attonen, hwilket beswär wi
skillige gångor fingo förnya, så wäl natten, som följande Dagen, när wi
St: Johns i sigte. En flotta af 60 till 80 Gallwatter, och 6 st: Engelske Skepp, som
wi eftermiddagen sågo derinunder, gaf oss anledning at gissa, det de
woro de ifrån Bombäy afgågne China- och Bengala farare, som de
geligen förwäntades till Surat; Ty som de höllo sig till landet, och
styrde wår led till siöss, komo wi hwar annan ej så nära, at wi kunde
talas wid. Följande natten blefwo wi åter 2:ne Seglare warse, der af en be
fants wara det i Johanna omrörde Skeppet Schaftsbury, hwars
Eschaloupe morgonen derpå kom ombord, emedan wädret war stilt. Den
med följande Officeraren förtälde: Huru de för 2½ månader afseglad
Bender Abassi eller Gombron; men som all handel därstädes afstadnad
afseende till de Persianiske inrikes bullar, och rygtet om Taroch Sejad
annalkande med en armé, hade de nödgats at wända tillbakars utan
utlossa nogot. På återresan hade de sedermera stadnad på grund på
Gu Zurattiske kusten, i 22: 30 à 40 Nordlig bredd, och ej förr än efter
dygn kommit af, med Skeppets ansenliga Skada, och en stor för
lust på Ladningen, som en myckenhet Coulie båtar, under Sken

lätte Skeppet, intagit, och Sedan ofördänkt affarit med.

Sedan wi för så mycket större Säkerhet, och at undwika nogot obeka-
gligit möte, i 3:ne dygn styrt en Wästlig led, Skilde wi den 5:te Mars Sät-
tet med wår Följeslagare Franske Skeppet Mondi, och höllo mera Sjö-
legt, nyttjande merendelen moderat wind. Om natten emellan den 7:de och 8:de
förfakade Sigte af nogre Seglare och nogon oro, besynnerligen när ibland
dem kunde Skönjas en Grabb: en mist förekt Sorts farkyg på denne
Kanten af Indien. Det är wist, at wi aldrig, under hela resan hade trodt
oss wara i faran så nära som nu, ej allenast i afseende på wårt nalekande
till Magnias Sjetten, med hwilcka wi nu måst woro i lika latitude, utan
och i anledning, af de Signaler med Eyrar och Skott de giorde Sins emellan,
och dem wi med Skål ansågo som förebådde till nogot på följande angrep.
Sadtheten, kanske, förenad med mörkret, som oftast öker faran, giorde
och så ock wi i början, ansågs antalet af de förmente fiender för större,
men när den Paniske Fregatten lätet fått sätta sig, och en del Segel
blifwit intagne, för at inwänta dem, befunnos ej flere än 2:ne farkyg,
som likwäl ingen häg wisste at giöra möte, och ehuruwäl wi komms
tämeligen nära, och tillropade dem, så kunde ej ändå Skönjas
hwad Sprak de talade, emedan winden förtog ljudet; dock Suppone-
rade wi at de woro Engelske, som ock sedermera ofwandre confirmerades.
De följande dagar gynnades wi af en lika god wind som tilförene, med
den Skillnaden allenast, at ifrån kl: 12. til kl: 4. om natten, blåste den
mera moderat, än den öfrige Tiden, på hwilcken den tilstog efterhand ju
mera mot det led aftonen, så at alltid wid Solenes undergång wi woro
stadde på en frisk Cuelie, ehuruwäl det hela dagen warit Stilt.
Den 10:de mars började det mera än wanligt gnälla opp, så wi giorde oss
lott Säkre om alt öfrigt förwant Segel af Land, hwarföre wi till säkerhet
öfwer natten fälde ankar, som lyftades igen den 11:te, så snart tök-
ren förswunnit, och wi opptäckt kusten af Canara. Wi Seglade
längs den Skogs fulle Stranden, i 11 och 12 famnar watn; dock

höllo altid en lagom längd ifrån dem, at undwika all fahra för de mån-
klippor, som syntes utan före, och hwilcka en hög bränning stundom
Tab. XXIX. aldeles öfwerhölgde; Emot middagen passerade wi Bassaloreskastell
på ett litet berg belägit, wid hwars södra ända ec: fot en liten flodfram
rinner. Dess höga situation, och brist af Träd deromkring, gaf oss en
klar prospect af fortification, som bestod af dubla wäl underhåldna mu-
rar, nedomkring med Pallisader försedde, som hosgående Ritning Tab.
XXIX wisar. — En mycken het klippor, så wäl ofwan som
nedan Castellet, betäckte intet så noga Stranderne, at ju utom
deras Skogfullhet, äfwen kunde skönjas det de bestodo af helhwit Sand
Konungen af Canara, som är ägare af denne Skantsen, underhå-
ller en mycket ringa Besättning till dess förswar, och at optaga
de rättigheter, som de på floden op och nedfarande Lastbåtar, ä-
Skyldige at Aflägga. Om Hollendarne och Portugiserne ännu bibe-
sine factorier, som de fordom här haft, för Rishandelen, har jag
gen kundskap fått; Dock twiflar jag mycket derpå, emedan
genderas flaggor sågos hissade, då likwäl desse Nationer, Synn-
den förra, äro för mycket fallne för denna ceremonielle i Indien
för at försumma den på de ställen de hafwa nogot Factorie eller
fäste. At Portugiserne förledne Seculo woro en tid ägare af denne
Skants, och at Canarenserne en gång är öfrat, och åter måst lämna de
samma tillbakars, samt huru der uppå de förstnämnde, under
wissa wilckor godwilligt från sig lämnat, hwad deras aftagande
magt ej förmådde bibehålla, finner man berättelserom i mån-
Rese-Beskrifningar.

Wi hade ej snarare fått se Landet, innan hafwet wiste sig
betäkt, af en helt fin gul rom, som gaf oss nog tydeligit prof, af
kustens rikhet på Fisk, hwar af stort antal sågs kring Skeppet
synnerligen Kiäringar, Delfiner, Rockor, och flere. När
wi hade eftermiddagen fortsatt wår led, jämns en skogrik strand an-
krade wi omsider emot attonen utan före Maulqui eller Molachi
en annan liten 4kantig stenskants i Konungens af Canara Land

TAB. XXIX.
pag 324.

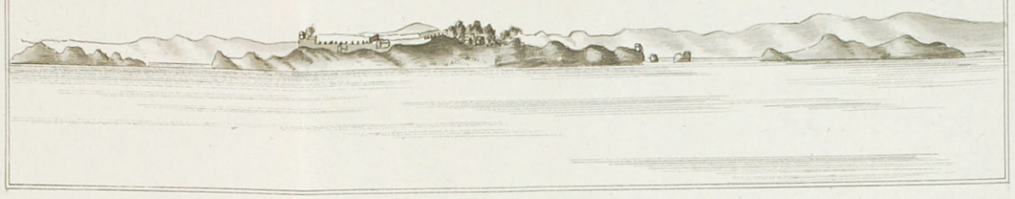

BASSALORÆ

TAB. XXX.

MANGULOR.

äfwen belägen widen af de Små Floder, deraf denne Kust genomströmas. Utom 2 eller 3 man, som hafwa opsigt på några Små obrukbare Canoner, oppehålla sig här nogre få Portugisiske och Canarensiske Christne, hwilcke uti en gammal förfallen kyrcka åhöra Messan, som deras egne infödde munckar dem föreläsa. Denna och dylika Flera ställen, äro alt för enslige och magre hemwist för Europeiske Papistiske missionairer, för hwilcka mästa delen fattigdoms löftet i Indien, behöfwer rätt så wäl dispensation, som Faste-Tiden för Catholske Siömän.

Den 12te Mars, anckrade wi på Mangelors Redd, Kl: 12: om middagen, ej mindre glade öfwer en lyckelig resa, än det etterlängtade lugn, som hwar och en förmodade, etter så mycket utståndet omak få niuta.

IIdra Capitlet.

Beskrifning på Mangelor.

Mangelor, den Sydligaste och bäste Siöstad på Kusten af Canara, är belägen i 12°: 48': Nord Latitudo, wid samman loppet af 2ne Floder, som 5 till 6 mil Nord om Mallabarske gräntsen, genom ett enda gemensamt Utlopp, förena sig med hafwet. Sedan på 2ne Särskilte ställen, af Gaetiske bärgen de tagit sitt ophof, och genom sträkit hela bredden af Canara, följa de jämnt med Kusten så länge, tils de här stöta till hopa nästan i en gerade Linea, kommande den ena ifrån Nord, och den andra ifrån Sydost. De äro tämmeligen rena och diupa, och deras bredd, som kann wara 2: till 300: Famnar, aldeles lika, och litet skiljagtig ifrån bredden af utloppet. Sielfwa Landstreket som går emellan floderne och Siön, är i begynnelsen mycket smalt; dock den delen som sträcker sig Nord om öpningen, är så aldeles betäkt med skoog, at den ej allenast betager alt sigte af Floden, och staden, ifrån Redden, utan äfwen i den stormige årstiden Tiänar den sednare med de små fartyg, som där

åt medlidga, för de Skygg emot S:W: winderne; deremot den Södre uddenes aldeles bar, och lämnar et klart sigte af hela Slätt Landet innanföre, hvilken utom kring drager sig in i en bugt, Skille Hornen en tämeligh god hamn; men en Sandbank, som utsträcker sig ifrån denne Sidstnämnde Udde, hvarpå Sön ständigt bryter, och som i Springtider högst har emellan 8 och 12 Fotvatn, dvar äfwen lagom stora Skepp at komma så nära, så de kunna hafwa Skygg af Landet, och derföre är man nödgad En lik Trefierdedels Swänk rikt derifrån, i 10 å 12 Famnar mudderygrund, open för alla winder, och de lägga Famma slingringar och stampningar, som den warliga starcka Strömgen förorsakar. Man hafwer här lika som längs hela kusten nedföre, ingen ordentelig eller kännbar Ebb och flood, men inn uti Revierer gå både ebb ne nog starckt, fast så oordenteligen, at en sällan kann rätt weta hwru länge nog ondera warar. Mästadels stiger watnet för middagen, och afteger om qwällen, hwilket de farty g som wilja passera Barsken at gå in derut ifrån staden måste i agttaga. Den största Swårigheten dock i Siälfwe ningen, hwarest strömen går så starckt, och skiftande, at nästan omöjeligt är at passera ut, utan om gnarrarne då man har hielp af landwind, deremot Siöwinden hela dagen hielper dem som arna sig in.

Så snart man kommer innanföre denne öpningen åt wenster, hwer en först Mangelor warse på östra sidan af floden, och like som emellan koop köga stad innesluten. Den ofamna branta marcken, tillåter ingen synnerlig bredd, så at den allenast intager ett smalt strek af ungefär En Tu nihls Längd utmed åbrädden, hwilcken sednare, med en leter stenmur, af en del är förwarad, at hindra watnet at utskiära nogot af Landet.

Om en skall tillägga denne orten namn af stad, så må Läsaren förställa sig den som en af Tamska Sorten, eller lökare en usel bondeby; i hwilken jämnförelse kan intet komma, en samling ler- och Tambäckstugor, täckte med gamla lämningar af sönderga Takpannor, och belägne utan ordning och Symetrie opreste. Denna ringheten som wisar sig i yttre anseendet af Deras Byggnader, upfylkes äfwen i dvarjehanda re tillstånd, som i alla delar Swarar deremot. Man finner der ej det ringaste som kan komma under namn af meubler: Springar

för fönster, äro äfwen som ingången tapte med Bambú mattor: Gålfwen beströ
ssena mylan, och sjelfwe murad sten lasse, täckt med Blad och löf, teras så wäl för
dag, som Sitte ställe. Dylike sten och mull lasswar, räkaren och så utom dörar och
wreggarne af alle hus, och äfwen nedan omkring Stammarne af mycket stora och skugg
iga Träd, hwilkes sutan i sama affeende inrättade, efter som climatets stranga
hetta icke gärna tillåter nogon hwila eller rolig Sömn, innom täpta rum. Hwar bygg
nad äger merendels en med jordwallar omgifwen gård som lika med staden Tiras fäll
satte af hwarjehanda gröna Träd, förestallande så många Trädgårdar, och med dela
Inwånarne en stor del af de röjin, som giöra Landtlefnaden så behagelig. De
Brunnar, som må finnas hwart hus äro grafne, hwilka ej kallen så befryxurlige, för sitte
goda watn, som de täst mera äro erömgängelige, i affeende på det som ur floden ta
ges, hwilket sällan är fritt från Saeta. I många hus finner man åt gatan en sort
förer, hwari dageligin lifsmedel säljas, deremot Resi: Inrjade platser, ef: Ba
ras emot alt Indianiskt bruk, stadigt räkas Sömne. En ende gata går längs
hela staden, hwilken åtskillige små grändar af skiära, som alle leda till den
tillegnade landsbygden. ehuruhönt ortens brantlhet giör deras opgång besworlig,
ehuru nogre derföre äro murade ef: grafne Trappsteg, så meddela ändå de å sidorne
plasterade eller af stora trad, så mycken fägnad för ögonen, at en knapt märker
denne Swårighet.

Såsom Inwånarne bestå många förnäme på sig sielfwe i deras egne wåningar
skarända Religionen i det målet finna sit bästa underhåld. Man träffar här i Mergelor
på en kant ett helt quarter, opfylt af deras Afguda hus, ef: Pagoder, dem så wäl ofwerke
ter som gemenare man, lika wid skeppelige, med intet rums möda och kostnad låtit opsätta.
Deras äro alle af Tegel nätt byggde, wål indelte, och begwäm melige in åti, sielfwe Afgudar
ne egne rum, tillåtes ej gärna ingången åti, för obekante främlingar; doch af de andre
inrättningar kann wål slutas: At ett folck så behagat för wid skeppelse, som desse, och
hwilkes den Seden at kasta sine skulle bråna sig med sine döde männ, förr sagdes
ogifwit, intet låter sparat nogot af sådant, som kan kalla språl och prydnad,
för en sak som de anse af så högt wärde. En nalckande täfst, som sysselsatte alle
Braminer med sine Bilders pryssande och målande, gaf oss lika wål tilfälle att
se en del af dem som woro ätagne: De flaskas fölt lika och wanskapade
skapnader, så hos merendels i alle rese beskrifninger, och hwad Canarexiska favorite

Gåten Jäger de Rott betråffar, till hwars högtideliga åhrobewisande nu skrifwes
tid wan optagen, så föreställer den ensåo cärbar gestalt, sig sielf, och till en
hafnad åkallas på ett så skanda lesst wis, at läsaren twifwelsutan lärer bifalla
mig, det jag dömmer en sådan styggelse intet wärd dess opmärksamhet. Uti
för hwar Sagod räkades likaledes desse machiner, med hiul, som i relationen
allmänt kallas wagnar, men snarare likna ett altare om hwilk wi alrahögst
sirligen utarbetade lifter, hwarpå deras Bilder föras i Procession. Jag hörer
deras åskådande ej utan rörelse på minna mig hwad jag läst om dettes förblin
stora förblindelse, som räkna det för ett prof af sin ifwer, att med upsät
ta desse wagnar sönderkrossa sine lemmar, i hopp at därigenom förwär
wa ett sällare lif, och nyligt wid åtanekan deraf, at de blinde hedningarne
dessa längt större swårigheter för at utwärcka sitt eget förderf, som
Christen förbindes at lida till sin Saligheto winnande!

Portugiserne, som fordom warit rådande Herrar öfwer
orten, hafwa nu inskränkt sin myndighet innom ett med stenmur
omgifwit fastone på en kulle litet ned om staden, och jämt mitt för
wigen af floden belägit, så det alla förbifarande kan se. Uti
nogre hus för Befjäningen derstädes, hafwa de en styrkie, m
oa att oppehålla en hoop munkar uti, än för de infödde Christna
och Proselyters bruk opbygd. De förre, som äfwen så wäl
den, som i Europa, funnit medel at öfwerswamma och betwi
Landet med öfwerflod af lättingar, och till skorfne hopen ongifwe
mar, hafwa här uti Mangelon i tynnerhet förwärfwat sig
racter, som äfwen för Portugiserne, ehuru wid skeppelige de an
åro, giord dem förargade. Jag råkade nogre af dem, då den wer
ofwandan at lära noget, och inhämta kändskap om Ortens beskaffe
förmådde mig at söka deras bekantskap; men olyckan war, a
jag intet förstod deras Tungomål, och oagtadt all den mödsiga
mig, at på andre Språk förklara min mening, kunde dessi hin
mig ifrån, at med mig noga Skiljas wid ett Slägte, som ej ens
orsak kunde sökta, med Climatet som bygdande äfwen ock förkrympte

Sielfwa Mangelon är oppen, ägande på intet sätt nogot förswar, ej
på Södra kanten finnes en liten lägg mur, på nogre ställen dubbel med Skottg
garoch grafwen kring; så är den ändå för swaga och oaxenlig, för alwar

wärn, och troligen mera inrättad som ett stängsell. De 2ne Skantsar som
synnas på höger af öpningen för floderne, bidraga eller intet till ortens
wärjande, emedan de ligga för långt af, och tiena allenast at bewara
den södre floden, wid hwilcken de å ömse sidor finnas anlagde. Denna
ringa wårdnad för en ort utropad för rik, och af förmögne handlande bebodd,
har åtskillige gångor optändt begiärelsen hos en och annan af de kring-
ströfwande fribytare. År 1695 kommo Muscat Araberne med en flotta
och plundrade samt brände denna staden, jämte hela kusten.
Connaije Angria, tänkte äfwen år 1720: at giöra det sama, men råkade
i en oläglig tid, just när Raijan hade en del af sin förre tillhopa, så han med
förlust blef afdrefwen. Hans Son Tulladgi passade bättre på lägenheten, och
under ett krygtåg längs kusten landade 1749: i Decemb:, plundrande efter
behag, så at en del mente dess rof stigit till 60 eller 100 Leck Rupéer.
Portugiserne, antingen at undwika all anledning till fredsbrätt med Angria,
eller också af räddhåga, lupo till Skogsifrån sitt factorie, fast än de troligen
kunnat giordt motstånd, och måste låta sig behaga at dela Inwånarnes öde.
Efter detta hafwa de förnämste Handlande blifwit så warsame, at de bordt-
sändt allsin redbara Egendom opp uti Landet, dristande ej behålla det
ringaste hos sig, af frugtan, at så snart Angria af sine här warande
speijare fått tidning om deras recruiterande, åter skall komma, och
förlossa dem deraf. Raijan, som också twifwelsutan anser denne plat-
sen af för stor wigtighet för sig, för at tillåta den med dess handell alde-
les ruineras, kar på en högd emellan staden och Portugisiske Facto-
riet, låtit anlägga en tämmelig bra fästning i Syrkant, med en rün-
del i hwart hörn, och en widlyftig mur nedanföre, som på hwar sida
äger Tyra dylika Bastioner; hafwande detta wärcket med sådan
Skyndsamhet blifwit pådrifwit, at det
åhr 1751, i Martjo mäst war fär-
digt, och ägde åtskillige 6 och
6: tt: Canoner oppdrag-
ne på sina
murar

IIIde Capitlet.

Widare om Mangelor, Desf Inwånare, och Kiustena

Jag har intet warit så långt ifrån tröng Mangelor, at jag kan noga Säga om
Landet innerste beskaffenhet; men den tracten som närmast ligger, och jag sett, är
tet obehagelig. En sammanhängande tråckat af Träd, hwars grenar och löfwer
den då hade ifrat med så många skiljagtige färgor, fullkomligen
nöjelsen, som en behagelig skugge emot Solstrålarnes hette förskaffwade
Jag fann desse af så många särskiefte ahsort wi obekante slag, at
bara lämnar en ofullkomlig förteckning, när jag nämner: Pålang, Mangos
Betel, Areca, Sapai, Lemkes och Cocos-Träd. Af denne sednare förtjena
kas största öfwerflödet, ehuru de meddela Inwånarne mycket nytta
ha dageligen derifrån tappa Siri, till sin dricck och derigenom förlaga wara
af frugten, i hwars ställe man gemenligen ser under grenarne, opphängde kalebas
ser, at emottaga den ifrinnande saften, som hwar morgon ifrån
Den ömnighet hår öfwerallestädes fants, af den annan sort frugt, som
erne nämna, Cashu-äpplen, hwilcka jag intet till förene sett, gaf mig
ledning, at efterspöka trädet den wäcke på. Det är ansenligen
och högt, med mycket wida grenar och wällugtande blad, som
emot ytterste ändan, men at stälcken gå spetsade. Blomorne som
sedan woro förbi, berättades wara i örn nog lik tillsammans, och näster
krona. Frugten liknar mäst ett äpple, en dast nogot mera aflång, till
röd och gul. Inre kötet är swampigt, segt, och trådigt, innehåller
sött för astringerande saft, som intet smakar illa i begynnelsen,
sedan lämnar en bitande efter smak på tungan, och förorsakar hals
na. Det förspördes at om nogon droppe här ifrån kommer på linne
ulls tyg, skall den förorsaka nästlacker, som ej gå ut innan trådet blommar
men så dem kan jag ej af erfarenhet bejaka; Jag har och så hört det
West Indien, der denne frugt skall wara allmänn, af sama saft, ett slag
smakande win tillagas; dock bästa nyttan man kan göra af frugten är i
hwarigenom stekningen förkning, jemte litet salter till, den skarpa smaken
mercendels går af. Det enskilta med denne wäxten tyckes wara, at den
gång, bär 2 slags frugt; Emellan öfre delen af äpplet och stälcken, sitter en tum
lång askgrå bona, hwilcken inne håller en hwit kärna, af smak med kastanjer

Sedan desse gulaktige hinna afdragen blifwit. Man måste noga akta at intet
kåda i bönan, när man will hafwa itt Karnan, ty det ytttre Skalet är seg och så bårt skt,
och brännande, att om en ej straxt tvattar sin derefter, ranna blåsor op på de ställen
som den i Skalet warande Oljan widrörd. Samma olja Skall wara starkt laxerande
när den med andre medicamenter op blandas, som dampa deg hetta, och äfwen wara
tienlig att lagga på Sår, blifwande Skinnet swart der på den kommit. Trädet
är sjelfwer hardt, och somlige Stammar så tiocke, att jag sedt 2 alnars breda Canoer derutur håleckade.

Mencken är Sinnabrod, hwilken jäng alle Byggnader och Må-
nar, som äro deraf giorde, bibehålla. den Syres allena swara och fritt fort stått.
gen rönes ända mera frugt bärande, ära nogon annan jordart hår på trakten;
ibland hwarjehanda ogrona Trädgårds saker, som derutti wäl trifwas, är den förträf-
felig för Ris, som på åtskillige ställen i Canara mognar och Skiäres 2 ggr om
året. Härav kommer den ömmighet på denne wara, som giord Mangelor så
kännig, emedan ofwanbygden dådan hämtas hela 100de Farkygen därmed lastade. Förtå-
gisarne hafwa endast sitt Factorie bibehållit för den andan, efter det underhall för In-
varne i Goa måste tagas hädan: och Hollänska Besättningarne på Mallabar,
skulle utom Canarensiske riset, swälta ihiäl. Jag måste ej glöma at anmärka, det
riset som hädantages är 2faldigt, hwarav den samme Sorten kallas Swart Ris, men borde
snarare heta rodt, efter det bibehaller den röde fargen, sedan ytttre Skalet är fran-
skild och aftroskat.

Kalkriset är förnamsta ämnet som Mangelors handel, Sandal Träden wara mycket
efterfragade ibland alle hedningar i Asien, och synnerligen Chineserne, hwilcka deruti-
af tillaga parfumer och rokwarck i sine Pagoder. Detta Trädet som wäxer i Canara
Nordre delen af Mallbar, och på den Timor, efter om Java, bestar af 2ne Sorter, hwar af
den samme Sorten af Franoserne namne producerar 3 dell 4 dag resor ifran Man-
galor, till hwilken ort den på floden med föres. Det är ganska tungt, så det
sjunker i watn. Wardet räknas efter fin- och tatheten, och jo mindre qwistar fin-
nas, dess bättre är det, hwarfore det äfwen afhugges i lika stycken af halfannan
alns langd, af hwilcka den yttre barcken huggas eller Skalas. Sorten, som är bäste
slagets namn, Skonjes finare, och mera gulaktigt än den grofre, samt i priset wardera d
dell 12 Rdr: battre, fast Chineserne tyckas ej anse denne Skillnad så mycket, som
på kusten. Medelmattigt tiocke stycken äro bäst: Owanligt store hallas sällsynte, och
räknas owardelige, när hela Bilder deruti af kunna utarbetas. De små kaijas op i lan-
det. Skola en del bästa fine Rum, med tunna Sandalplanckor, och förmögne Chinesiske

Mandariner, Sages äfven bruka det samma, finnande ett stort behag i dess lukt. Som a
så stark, at den angriper hufvudet på en, som ej där wid är wan. Portugiserne
hämta hädan ansenlige parteir derutaf, och de Franske, jemte Engelske hålla här fac
comtoirer till dess upphörande, så at skogen hwarest det fås, intet kunn
så fort wäxa till, som den utbugges, och derföre har jag hört berättas af trowär
dige folk, som warit på platsen, at genom dessa sidste åhrens consumtion, märk
ningen blifwit så skenbarlig, at så härmed länge fortfaror, lärer troligen
dels denne wara, blifwa äfwen så sällsynt i Canara och Malabar, som
är förmärkt på andre orter i Indien.

Jag såg i Mangelor, på Oxar och Kor, öfwerflöd af Büfflar; men inga
Får. Höns och dylik fjäderfänad, war ingen brist på, ej heller på Korpar och an
dre-foglar, som sökte till husbyggarne; men hwad andre nyttige foglar här fanns på
wistandet för Kort, för at hinna anmärcka.
Hela kusten är fiskrick. Mundror, Makrill, Tungor, Råckor, Kawaller, Krabbor, och
fisk, woro de förnämste som förekomo.

Större delen af Inwånarne, äro äfwen som Rajan sielf, Hedningar; de öfrige som
wara Mahometaner, lefwa i undertryck. Deras dräkt kommer öfwerens med den i
bruckeliga, allenast deruti skild, at mästa hopen hellre går barhufwade el. brukar små
Calotter, än at beswära hufwudet med de swåra och tunga Turbanerne. Malabarer
somliband dem wirkas stolta i färgen af sin hy, mera på Swart, klädde sig som Javaner
och knyta bak till opp sitt långa Swarta hår. Den i Indien gängse seden at tugg
Betel går här i ex. och skämer alle Inwånarnes Tänder; Deras Qwinkiön öfver
jer äfwen som Mannfolken, i klädedona, Gurzeratiske Qwinfolkens moder. I
ansenligit följe af dem gior profession af dansande, i hwars beskådande Landets
Folck finna stort nöje. Jag wet ej hwad för wänd smak först häraskat hos de Eu
ropeer, som af början satt folcket i Mangelor i den tanckan, at deras lefnads
re behageliq för alle Européer. Ty så snart nogre hitkoma, introduceras desse uti
ett wanligit och dem anständigt Tidfördrif. Fast jag skulle tycka, at deras föga bekläd
da wanskapeliga gestalt, oanständiga åthörder, och elaket arbara Caresser, snart
skulle hos dessa framlingar opwäcka afsky, än sensibelt nöje.

Utom Mangelor ligga längs kusten åtskillige andre hamnar, dock
mästadelen äga den förmån, at hafwa nära intill Segelbare floder. Dette Land
strecket som i allmänhet kallas Canara, nämnes af somlige ock så Sulima

och Konungariket Canara, och innes lutes emellan Gaetiske bergen och hafvet
löpande på Nordkanten wid floden Mertzi, där Rajans af Sundah Länder slutas,
och sträcker Söderåt till Mallabar, som tager sin början wid Decolij, litet ofwan=
för Dely eller Dilla berg. Hela dess längd, kan ungefär wara 25 till 26 Swen=
ska mihl, och Bredden — — Såsom en del af Decan, har detsförinnan
stått under samma riche, och warit det Skatt skyldigt, men när Mogoll bemäg=
tigade sig Landet, måste Canara äfwen följa dess öde. Maratterne hwile=
rande nu mera här om kring gestadt sin hufwudförsta, hafwa ingen widare ändring
gjort kommit, än att utom de gamle, de skaffat detta Landet nya Herrar, af sin
egen Trosbekännelse. Rajan, som här härskar, är enwäldig, hållande egen=
tligen sitt Säte 3:e dagsresor ifrån Mangelor in åt Landet i Bidinure,
det somlige wrida till Baijador, och Franzoserne kalla Bedrouil. Det säges at
Qwarkinner fordom äfwenledes förestådt Regementet, och at då hwarifrån hen=
nes man ef: Söner, singe bestalta sig därmed; men denne Seden hördes nu
mera intet utaf.

Landsens Trugbarhet är orsak, till den mängden af Inwånare där
finnes, och indrager Rajan åhrligen en inkomst af 1800000: Pagoder,
hwaraf en Tredie del går till Skatt åt Mogoll, och Maratterne, at de ej skola
plundra Landet. 3/4 del anwändes på dess Staats och Fästningars under=
håll, och resten sparas till påkrångande omständigheter. Fordra nogre utgifter.
Alle dess undersåtare lägga sig på krigswäsende, så at han utom många Euro=
peiske Kymningar kan opbringa en Armé om 20000: Man, hwilcke han ge=
nerligen brukar emot sine ströfwande Grannar, och synnerligen Mallabarerne.
Fastän dessa 2:ne Nationer bo hwarannan så nära, så synes ändå för stor
Skilnad i lefnads sätt dem emellan, för at wål kunna samjas. Canari=
nerne hafwa ej allenast sitt särskilte Språk och Bok stafwer, utan äfwen,
ehuruwäl store Afgudadyrckare, fråga litet efter den grönlaga Skilnad i
Slägter, som Mallabarerne så noga agta. De föra och så en längt
ömmigare lefnad, och derigenom opreta de mindre wälmående Mallabarer,
at genom ständiga infall, och ströfningar söka dela med sina rika grannar.
Ehuruwäl en jordwall berättas wara opprättad på gränsen, förswarad af
Soldater, så kan sådant intet hindra dem ifrån det de en gång kom=
mit i smaken utaf.

Wid Portugisernes första ankomst till Indien, war denne Kust i Synnerhet ut-
satt för deras magt. Mangelor plundrade de först, då Lopez de
Sampaija war Vice Kong i Goa, och Sedermera borttogo så wäl den, som
alle andre hamnar i Canara. Dess Inwånare måste också utstå hugo-
jehanda oförrätter, och beskymfningar, och i Synnerhet fingo de Cana-
rienser, som bodde i Goa, och närade sig med Slöjder och handel icke en
Frihet, at Brüka Strumpor, hwilket jämnte andra dylika insatt
optände hos dem ett sådant hat emot sine oskälige Herrar, at då de
samme, med Höllendarne råkade i krig, utdrefwo de alle som hade
namn af, och förbindelse med nogre Portugiser. Den påföljande
Freden, emellan de Twå täflande Nationer, tillät likwäl Canar-
enserne ej at länge frögda sig öfwer sin hämnd. Ty Portugi-
serne trängde Raijan, med sin magt så starkt, och oroade
handelen så oupphörligen, så han war glad at få dem igen till
wänner, erbiudande i förlikning, återställandet af Barsalor
och Mangelor, som desse i brist af magt likwäl ej kunde
bibehålla. Nu för tiden giöra de liten figur i denne Sedna-
orten, och endast nödwändigheten twingar dem at underhålla
det lilla wälde de här hafwa.

Raijan håller ingen Siömagt i Mangelor, intet eller
giöra dess underhafwande långa Siöresor, så att derföre alla deras
fartygäro Små, och mäst wanlige Gallewatter. Canoer, nyttiade
och så som andre Indianer; när stocken är hålekad, ökes den med
Bräder å Sidorne, som fastsys och ett platt Tåg lägges innan-
före emot Springorne eller nåten, at täppa dem.

De i Mangelor brukelige och giängse mynt-sorter äro: Fa-
nåh, el: Fanams, ett guldmynt, nogot större än en Rysk Copek,
med nogre Canarensiske Characterer, på både Sidor; Gullet som är i
dem, har nog tillsats af Silfwer, och föres af de handlande hit.
En Pagoda, äfwen ett Gullmynt, har 16 sådane Fanåh, dock när
man wäger dem, finnas 9 Fanåher i Tyngd swara emot en Pagoda, så
tillsatsen af Silfwer finnes $\frac{7}{16}$:100 Pagoder, giöra 405 à 408 Gurat Rupi

En Pagoda har 16 Fanåh. En Fanåh = 12 Bisch, eller Tarr af Koppar, i små 4kantige bitar slagne. En Tarr har 4 Büscherocks; dock observeras det på Bazarn, en Fanåh faller och stiger från 16 à 17/2 högst 18 Tarr.

I wigt är en Candi 560: Engelska ℔:

Alla de främmande som hitkomma; betala ingen Tull; men Landsens Kopmän som Sälja eller Köpa nogre Wahror, ärlägga till Raijan, en wiss Taxa.

IVde Capitlet.

Om Cananor.

Ifrån Mangelor fortsattes resan widare till Cananor den 17de Martij, med en så favorable Siöwind, af NW:s at wi följande morgonen Kl:n 9: ankrade utan före sidstnämnde plats. Alt Landet emellan desse 2ne orter, är fullwäxt af Träd, och lågt wid stranderne, men innan före oppfyldt med ansenlige Bärg, och merendels gröna högder, som wid mulen Horizont sällan annars Synnas, änn i Solenes upp- och nedergång. Dilla eller Dely, hwilket wi passerade litet ofwanföre Cananor, består af ett helt högt berg, delat i 2ne Spetsar, och belägit på en i Siön utgående udde, med en flod på ömse sidor, hwilcket kann ses på mycket lång Distance och tiänar för en god Landkänning. Variation befants derwid 2: grader N:W: så man kan se, hurd ansenlig Skillnaden är Sedan år 1620: när Commendeur Beaulieu observerade på samma ställe till 15°:15': N:W:

Om Cananor, wet jag föga mera att säga, än hwad som ifrån Skeppet kunde i agt tagas, emedan under wårt drögsmål, af 24 Timar der utan före, ganska få fingo frihet at komma i Land.

Dess Redd syntes intet at wara en af de bästa, aldenstund den är så öpen: dock små Fartyg och Båtar kunna ligga i godt Skygg, innom en Baij, som på Södra sidan går lämeligen diupt in. Hollendarnes Castell ligger ett par Mousquet-Skott ifrån Siöstranden; men skall på inre sidan stöta helt nära till wiken: Det är bygdt af Gråsten, i en 4kant med diup graf omkring och på alt wis snygt och nätt underhållit. En Kopman, nogre Betjänter

och 30 till 40 Soldater, till Guarnison bo därstädes, eller åtminstone
noget ofwanföre lefwa nogre få Mallabarer eller infödingar i sine respek-
ge kojor. En dubbel Allée af Cocos träd ifrån Stranden intill Skantsen förlager
till en del prospectet deraf; dock ej så aldeles, at man ju kann Skänj
Tab. XXX. inrättningen och Situation, som ritningen Tab. XXXI. wisar.

Denne Skantsen, som Portugiserne vid Generel Almeijda bygde, är
det förste fäste denna Nation anlade i Indien, och war fordom omgifwen
af en folkrik och ansenlig handels stad, som florerade in till år 1663, då
Hollendske Amiralen Rijklof van Goens inbog den med Raijans tillhielp-
ning; Enligt af Contractet dem emellan, blef Staden då aldeles ruinerad, och endast
Fästningen bibehållen och förbättrad, som nu är stark nog at försvara sig
Tijrone, och mera än tillräckeligt at opwäcka de infödias aktning för Hollän-
nes högsinnighet, som sedan de mistat sine medtäflare ej så mycket för-
ytter at menagera dem, som tillförene. År 1668, bödo äfwen Mallaba-
rne till at öfwerrumpla Fästningen, under ett besök Konungen af Cana-
Raija aflade hos Jouveineuran, utan at nogondera af dem wiste deraf; in-
de miskyckades i angreppet, och blefwo af Raijan hårdt Straffade.

Detta här runtomliggande Landet, som äfwenledes kallas Canara
är det Nordligaste Rike af Mallabar, och han som har öfwer wälde deraf
kallas gemenligen Konung af Collestri, räcker dess wälde ifrån Deculij Kåd
wid 13 à 14 Swänska mill längs Kusten, han håller innåti Landet stilla
hof, och kommer nu mera i magt intet opp emot fordna Tider. Malabar-
ranske Raijan, som har sitt district namnt i Kring Cananor Skants med
wid Siöstranden, samt härskar öfwer de härwarande Mallabariske Mooren
i en By ej långt ifrån Samma Fästning, och råder äfwen öfwer Laccadiwi
Nordligaste af Maldiwiske Öarne, som deras gamla Herre till honom afträdt
belöning för den hielp honom en gång emot dess rebelliske undersåtare, lem-
wit wijst. Han dependerar utaf Collestri, och till en Skillnad från honom, ef-
lenlige Annars kalla båda för Konungar af Cananor, nämnes gemenligen
Adda Raija, som ett Kägtnamn, af alla, för samma ätt.

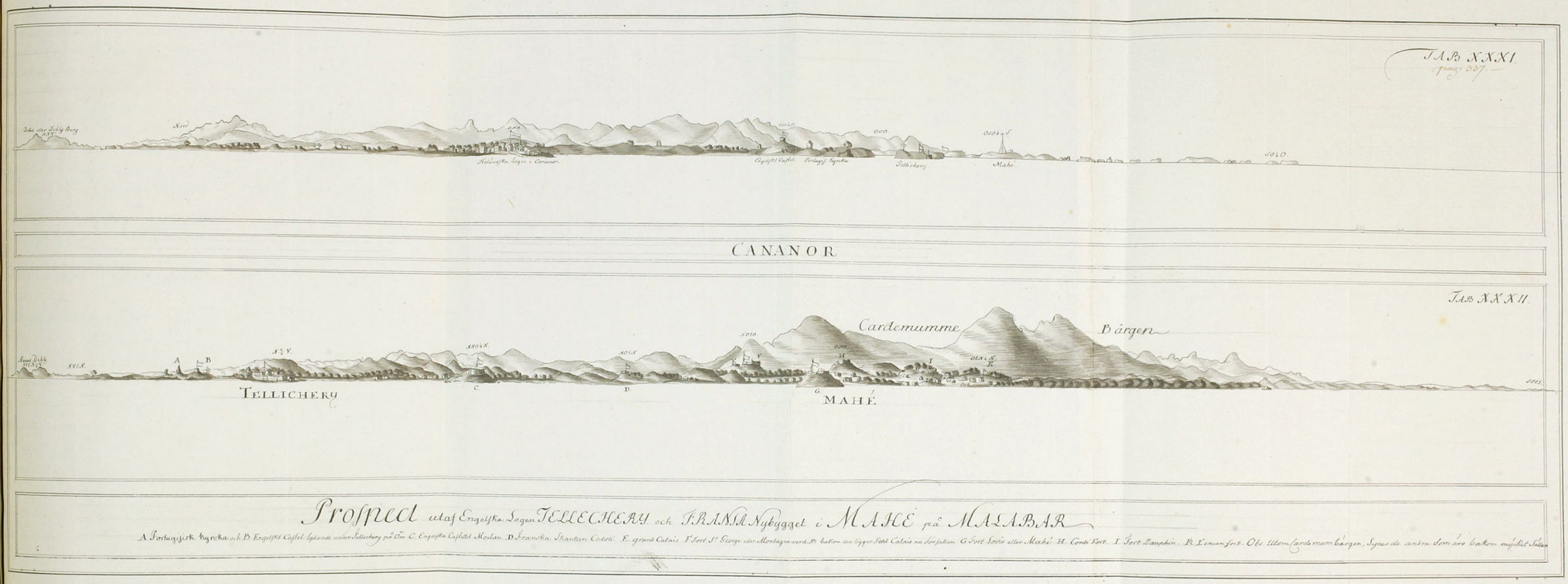
TAB XXXI.
pag: 337.
Nord
Holändska Logen i Cananor.
Engelskt Castel.
Portugis. kyrcka
Tellichery.
Mahé.
CANANOR
TAB XXXII.
Cardemumme
Bärgen
TELLICHERY
MAHÉ
Prospect utaf Engelska Logen TELLECHERY och FRANSA Nybygget i MAHÉ på MALABAR
A Portugisisk kyrcka och B Engelskt Castel lydande under Tellichery på Öen C. Engelska Castellet Moelan D Franska Skantzen Cototi. E. grand Calais F Fort St. George eller Montagne verd Nr bakom den ligger Petit Calais nu förfallen G Fort Lovis eller Mahé H. Conti Fort. I. Fort Dauphin. K Lemon fort. Obs Utom Cardemum bärgen, Synes de andra som äro bakom mycket Sällan

Utaf Landsens producter, sågos inga, och litet till förfriskning berättades på Landet stå till fångs. Hollendarne hämta dadan, Seppar, Sandal, Areca, socker, nogot Cardemuma, Ris, Ingefära, Cassia Lignea, Cocculus Indiæ, med mera, som de innsamla i sine Magaziner; Tobak, som de planterat för eget bruk, tar sig bra.

Mahée, den näemaste orten wi ämnat oss till, ligger Cananor så nära, at man på dess Redd kan se en dehl deraf, och således behöfdes ej mån på Timars Segling, innan wi derutföre Anckrade den 18 Mars. Wi salute-rade Castellet och blefwo beswarade, både ifrån Franska Skantzen i Mahée, äfwen så wäl som den Engelske i Tellicherry.

Vte Capitlet.

Beskrifning på Engelske Logen i Tellicherry.

Mallabarske stranderne bibehålla merendels lika anseende nedan före Cananor, som ofwan om det samma, allenast med den skildnaden, at emellan Tellicherry och Mahée, åtskillige bara Sandkullar och högder nogot mera variera deras förra jämna grönska, ökande der igenom täckheten af en utsigt, hwilcken alt för olika objecter kanske skulle giöra mindre förnöjande för ögonen.

Efter som jag fick tillfälle, at först bese Tellicherry, och det äfwen ligger mera Nordligit änn Mahée, will jag börja der med.

Samma Nybygge, hwars rätta namn är Tilcerry, äger hwarcken Tab. XXXIII. flor, Baij et: tienlig Redd, som kan skygga skepp ifrån S:W: Monsun; nogra klippor med en skantz på den yttersta, afbryta wäl litet de Nordlige wågorne; men kunna intet hindra en bränning, som altid med sådan magt stöter på stranden, at inge andre än landsens flatbottnade Canoer kunna landa.

De Franske, woro förste ägarne här af, ty som de Tunnosine i Baliepatam (: en då kunig marckradsplats Nordom Cananor :) opprättade

Peppar Magaziner för afläggne och obegqvämme, beslöto de at öfvergifva dem
och förmådde genom Skiänckes så mycket, at Omitri Printsen af Tellaschery
1670 personligen öfvervarannade till W: Hoveör, denne orten i stället som
tienligaste i sitt district, med förbehållande af öfverväldet. Franzoserne
ogtat den oro som de i kringliggande Mallabarer i början åstad
kommo, inrättade och befästade på denna nya platsen sine packhus efter lag
heten, bringade handelen i så godt stånd, at de år 1672 hade peppar nog
2/3 dl 9: den: hvarå Fr: Skr: tt, hon det i Europa, med Holländarne opkom
kinget, som i Indien ej gynnade med så fördelaktige påfölder, nödga
de dem kort derpå, at öfvergifva dem, och fast ann de år 1682, å nyo
rättade sondoiret, blef det dock af ett kort bestånd, antingen at kompa
niets decadence el: andre orsåker, satte dem ur stånd at bibehålla
Straxt efter deras afgång, begynte de Engelske på at dreger
peppar handel till Tellicherry, och nog de sig langer ned de hus och in
de förvarkar som Franzoserne för sitt bruck, och förswar inrättat, f
omsider, de funns orten af för stor wigt för sig, för at lämna den
så open, och dårföre med stor kostnat byggde en ordentelig stenk
på samma stalle, hvilcket likwål en del af deras egne Landsm
klandra på, i anseende dertill at ej orten, äger nogon hamn
I sig sielf har Fortrezen ingen synnerlig Agreka em
Europeisk magt; dock at förswara magazinerne för Indianares öf
kopp kan den anses tillräckelig nog. Den är bygd på en opkörn
12 till 16 alnar perpendiculairt från marcken, och ett mousqvetskott
stranden, i figur af en aflång 4kant, uttaf grå sten med goda bröstwä
om 5 fots tiocklek, om Bastioner i alla horn utom det Sydwästra
resta marcken det ej tillåter. Den S: Ostre Bastion haren sampt
som ligger nog lägre än det andra warcket, deremot den N: O
ra århalf; dock förswaras af ett litet Batterie, som ligger
ifrån. Uti den som wetter åt N: W: står Compagniets flagg och
re, förmår 12 st: 9pundige Canoner, warande de sydsken som förnäm
andre stallen, af different caliber; dock blef sig inga större än dess wa
Nedan för en del af fortrezens östra sida, ligger afwen ledes en stor
med sydsken för at skiuta langs wallen; dock ehuru den lik

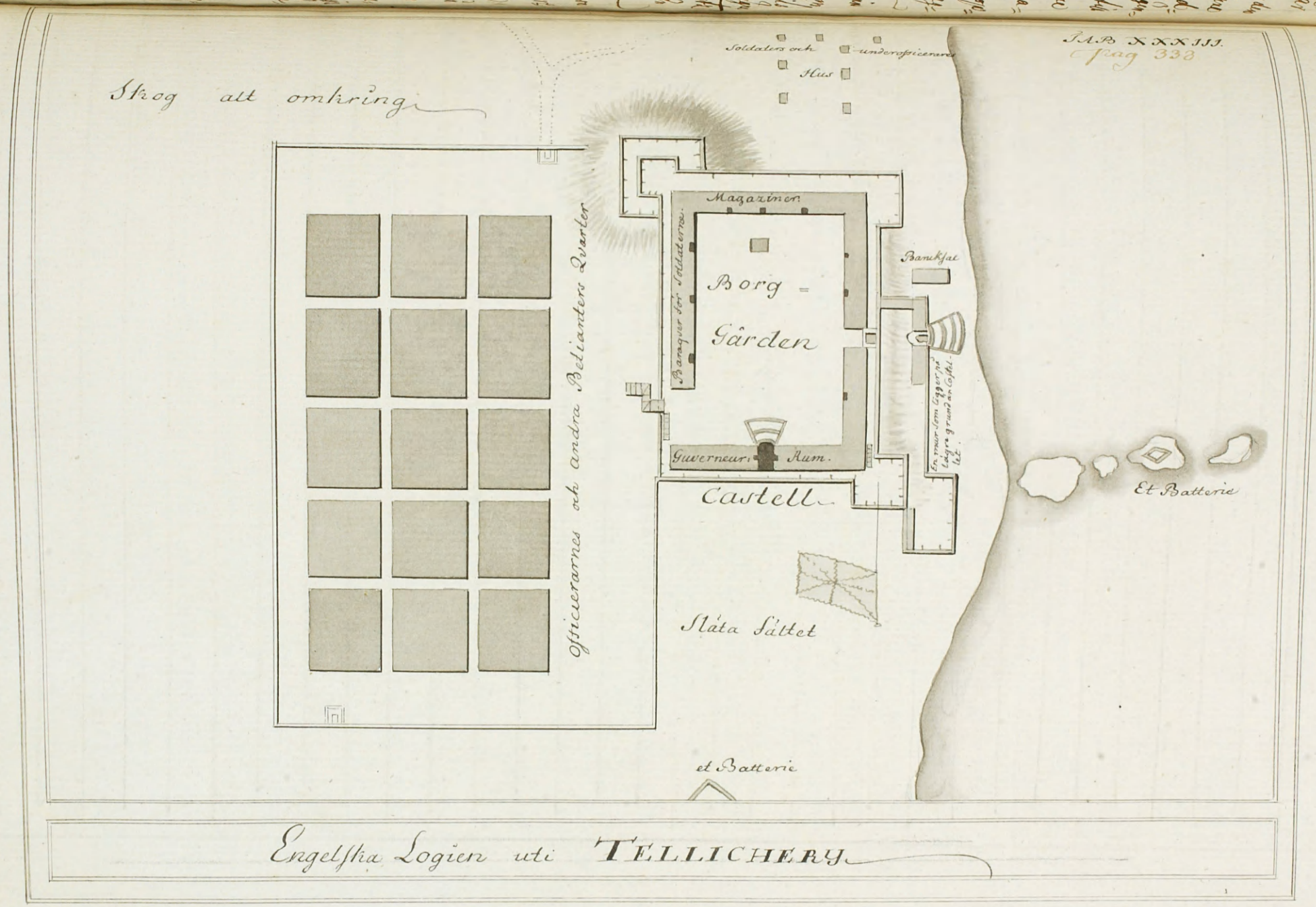

Engelska Logien uti TELLICHERY

desamdra, är af liten styrcka, underhålles lichwål allsamans så snygg och
väl, at deßwachra anseende, för närmeligast åt Landsidan gifwer en högre
tanckar om dess förse, än den i sig sielf är.

Den har 2ne opgångar: en liten åt Landsidan förfedd meden hög trad-
rappa, som lättelegin kan rifwas ned, och den andra till Siön, hwarest man går
up för en halfcirckel bygd stentrappa, och igenom 2ne hwälfda portar,
kan en kommer in på borggården, som är nätt och rymlig, på 3ne sidor
omgifwen af Compagniets Magaziner och Corps de Guarde af sten om 2
wåningars högd. På Nordra sidan fronteras den af Gouverneurens hus, som
har en wacker opgång af sten, är wål indeld med höga rum, ochen stor
del mett ifrå, hwilcken rund i kring är beklädd med gewär för ungefär 200.
man. Wallgången derutan för är nogsamt bred, jämn, och öfwertäckt, leggande i lika
nifwå med Salsgolfwet, så elen brukas för ordinairt Spisrum, och äger
wacker derifrån utsigt öfwer hela landet, så långt som Skog och backar ej inskrän-
ka Horizonten.

Gouverneuren med sine Domestiker och den wanlige wagten, legger
ständigt innom porten, och tager alla gwårdar kl: 9, nyckarne till sig då portarne
tillslutas. Ofwen man som föreståt detta ämbete och därjemte äger ett Sinneleg, det
kan han nöja sig med ett mådeligt Sällskap, finnes så nöjsam, hwilcka här
sig må anträs. En lätker och omnig Tafwel, fri lefnad, wacker prospect, snygg wå-
ning, och det som Molière i sin tid så högt wärderade, frihet för öfwerloppad för-
tretlig besök, niutes i öfwerflöd inom fästningen; Så snart en återwänder sig
ifrån mot et wälbelägit Landskap öfwerspridt med en lätk grönska, genom-
skuret med små silfwerade bäckar, och fyldt af en omnighet trad, hwars löf, under
det de tiena många faldiga qwitterande foglar till hemwist, meden swalckande
lufften afhalla Solens hetta, som alt till hopa söker lika som at bedraga at
tränga bort drifwa alla swärmodige tanckar, öfwerfande i stället den inwärtes
glädtighet, som intet annat, än dese omangda Naturens behageligheter
kunna opstånda. Och om äntelegin åregirigheten må äga någotsdum hos
den som i öfwannemnde ting finner sitt största nöje så kan af en di-
rect krapt högre åstundas, än den wördnad till och undergifwenhet
hwarmed alla, så wål af egna Landsmän, som de tillkommande Gifs-
bröder, ständigt låta skönja, emot sin gemensamma Öfwermann.

Uthom Gouverneuren ef: The Chief, hwars Gouvernement näst in till Bombaj är det för-
nämsta i ordningen, på dene Sidan om Cape Comorin, halles för Regerens de förnäm-
och honom till hielp, 1 Second, 2 Conseillerer, och 2 till 3 Skrifware, hwilka åtnj-
sin lön af Compagniet, njuta alla förnödenheter.

Guarnison i Fortresen och dess tillhörige Skantsar, skall bestå af
Compagnier, åtminstone finnas här så många Officerare, hwarafden era
pitaine äger upsigt och comando öfwer det som angår militaire saker, och for-
tificationens underhåld, dock under Chefens öfwerbefäl. Jag säger öfwer 100 st.
dater tilhopa, måste delen jämte sine Under Officerare, Fordegiser, Hollendare, och
Tyskar, som woro så lätet Engelsk i sine seder, at de ej förstod Språket en gång
hwarföre den Indianiske Portugisiskan brukades i stället. Detta Tungomål
har blefwit för Engelsmännerna sielfwe oumgängeligt här städes, emedan dens Ind-
betjänter ej förstå annat, och dymedelst komet så i gang, at en del, och besynnerl
Fruentimbren, tala det bättre än modersmålet, och deras Barn lära detta för
än Engelskan.

Nedan för östra Sidan af Forten, ligga en wedlyftig och i wiga qwarter indel
tract, som en del kalla Staden, hwarest alla Officerare och de till Factoriet hörande befin
hafwa sine hus uppsatte, hwitkalkade och täckte med palmlof, dock för största
Qwarten inuti wäl meublerade. En ringmur af Sten går rundtom med 2 por-
Sorn af Soldater bewakas, och efter en wiss tid på ej paseras. Alla Soldaterne, nyss
Portugiser och de Malabarer, som lefwa under Compagniets protection, äga sina
jor eller utan för, warande de flaste af de sistnämnde Christne, som halfannan Dags
mil derifrån på den Dramepatam hafwa en till utseende ej fackl hyrcka, som
deras Swarta munkar föreståas.

I början när Engelske Compagniet inrättade sitt Factorie här städes, för-
do de sig utom 2 p:ct till för waroine, at årligen gulagga en liten Skatt
hwart Skepp som där afstadade, hwilcken rättighet Printzen af Collestri besitter
en underhafwande Major som bodde här nära in till. Denne afgiften, hwilken
i sig sielf, war af ringa wärde, indrogen af Gouverneurerne år 1703: anbringa
egen Räkning, ef: at wisa mer än wanlig Troget och hushållning utan at besinna
det han derigenom bordtog ifrån den fattige Indianern at hwad han kade af
lefwa af. Som hans föreställninger härom hos Gouverneuren ej wille hielpa
han förmärkte det med godo intet stod at uträtta, twang honom nöden ut
at med wald söka redres, och genom sine wänners och underhafwandes bistånd

wagte saken så wida, att de Engelske öfwer 20 år måste lefwa i största oro och fara för deras förfwarande, tilsomsider Engelsmänen, ledsne wid de många kostnader, woro glade at med Compagniets skada få opgiöra en sak, som en otidig sparsamhet giordt mera dryg, än en mångdubbelt större afgift.

För denne orsaken har Compagniet, till at undwika alla framtida tvister (ehuruwäl ända efter wår ankomst spordes om ett nytt buller med Landsens Innwånare:) nu mera förwarfwat sig till Egendom, en hel Tract, som sträcker sig å Engl: mill i Längden utmed stranden, tillräknandes ifrån Floden Codoli till deras Skantz Ettelen, som skiljer dem ifrån Malabar distrikt, och elbanwaligt stycke inåt landet, hwilcken de omgifwit med 2 ef: 10 fots- och mull-Skantsar, som bewägtas dels med det Europeiska folcket, dels med Kaffrer, ett slägte som jag i sitt nad (: utom deras wapen, som är sabel och sköld:) och anseende ifrån de andre inföddingar ej stå skiljagtige; men hwilcka för sin framfusenhet och trohet ingetdera pläga och wäl betalas af de Engelske. Alla dessa Skantsar, är Compagniet nödgad at underhålla, som ej kan ske utan stor kostnad, endast för sin Peppar och förnämste handel; Ständsamt de hafwa opräddade accord med de kringom boende små Rajas, om hela deras årswäxt, och derföre altid förskutta penningar förut, (: en owiss slags Janjaners (caution:) så wilja dessa likwäl ofta sig hålla stånd, ef: ofta för sina ord, enär de se sig tillfälle at undwika, och måste derföre ibland twingas medwald at frambringa sina wahror. I lika afseende har och så On Dremepatam, som ligger i floden Codoli, för 10 ef: 12 år blefwit arrenderad och försedd med 2 ef: skantsar, som hindra alla owissiterade fartygg at passera, och nödga dem bringa sin ladd- ningstill factoriet, om den synes bestå af nogra de nämnde slag. Denne flod är tegel- lang opp i landet, och så omsider om den emot utloppet ungefär 3 Engl: mill bred, warande wid öpningen full af klippor, at inga andre än små fartygg kunna komma inn, anskönt innan före det är tämligt nog för större. Deslopp är ock så mycket strid; men passeras helt lätt af de små flate Canoerne, hwarutinnan tillräckeligit antal lägga dan för dige, at öfwerföra dem, som komma från Factoriet, ef: transportera Compagniets effecter. De nära boende Mallabarer passa noga opp här med, och berättas ingen annan afgift at lägga för det förswar de hafwa, än at wid förefallande omständigheter göra sådane små tienster, hwilcka äfwen med den munterhet af dem förrättas, som tydeligen gifwer till känna lättheten af deras ök.

Tillsw: On Dremepatam, som ligger mitt i flodens öpning,

Ungefär 1/4 Engelsk mihl Nordom Factoriet, räknas 2 mihl lång, och består af en
högländ marck, som på slättningen emot floden står bewäxt med myckenhet träd, kull-
ra, likt en Amphiteatre, resa sig öfwer hwarandra, ener öfwan på den delen af hafwet
wettande, merendels är bar. De Engelske hafwa i början litet påtänkt, at göra sig gagn
nytta deraf, tils för några åhr en Capitaine Lieutenant af Guarnizon, tillarrenderade sig
ett stort stycke på wästra kanten, hwarest han rundt om kring sitt hus anlagde dess-
kostelplantagier, som will se. Jag skulle tycka at en som wore aldeles indifferent för an-
dre Landsmän, nappeligen kunde förmå at hålla sig emot all den frestelse, som
här på engång wille sig, åtminstone må ske jag tilstå at för min del blef jag
deles intagen af den wackra inrättningen, och den blandning af hwarjehanda fram-
mande Träd och wäxter, som jag tillförene ej så noga fått se, och här i mängd före-
kome, hwilcka spridde en så mycket större behaglighet, som man här ej syns
sig instängd innom de trånga gränsor, de där göra all konst defecteer emot
Naturens wida fält, der ögonen hafwa friket at wandra opp och ner utan twång.

Bland de förnämsta wäxter i detta togos Areca-Trädet, som wexer
likt Cocos med höga smala stammar, mycket rata, och i en ganska noga proportion
aftagande emot toppen. Des långa blad sitta öfwerst opp, som i en krona sam-
lade tämeligen få till antalet, och in under dem, hänger frugten i en knippa
tillhopa, hwardera om ett lagom ägg les, eller mera, storlek. Så snart den mog-
nar får den en gulgrön Coleur, hwilcken byter sig i brun, då den länge sitter på. Inne-
hwa Arecan, gror in uti som en kärna af storlek med en Walnöt, och till figu-
ren som ett Muscat, och uet det öfriga utomkring sittande är ej annat än ett fiber-
tiockt trädigt skal, lika medlet som omgifwes Cocos kärnan. Malabarer-
och i synnerhet Tamarensiske Arecan, är känning för sin storlek, och wäxer i den
omnejd på de kuststrecke, at stora partier ömsom deraf kunna exporteras. De
som handlar sådant, måste anmärcka, at här wanecka 2ne Sorter, den hwita
och röda Arecan. Sistnämda slaget räknas ifrån 8 à 10 p:ct: sämre än den förra
och än anseenligare än skillnaden om nötten äro gamle; ty då gälla de gam-
mes legen ifrån 15 till 20 Rupeér mindre på hwar Candi i Surat. Att
skilja derföre detta, observeras, at den hwita färska Arecan bör hafwa en hel
hinna eller öfwerdrag på bredaste ändan, och inn uti se ut som ett muscat
men de båda sorterna gamla, synes swart mögel och röta innerst in uti nöten, och den omnämnde
nan är bort torkad så den strax faller. Ännu sämre Arecan är hogre wärde ju mindre den

Pepparen fortkomer på en sort ranckor, hwars blad äro stora, aflånga, Spetsiga, af en amperlugt och Smak, Samt noggrofwa. Den planteras wid foten på höga träd, som Cocos, Areca, och Mangos, men Synerl: wid en Slags Palm, här på orten Marik nämnd, hwars blad och frugt intet tienar til nogon Kunig nytta, och derföre afskiäres, så rankorne haf=fra frihet at slingra sig ända op, och draga i sig Saften, hwilcken försäkrades ansenl: stärcka Pepparen. Det berättades likaledes, at om pepparen får frihet at fästa sig om Cocos=träd, meddelar den så starck Smak till den Tarrij som der af tappas, at en owan får starck hufwudwärck af dess drickande. Det blomar först i Maii, så jag hwarcken feck se frugt ej: bloma; dock sades den förra hänga i långa Smala klasor utför hwar andra som drufwor, och då den mognar, förwandla sin gröna färg, först i röd, som hellan sedan bytes i en Swartagtig.

Café, som intet är landsens naturliga product, hade Arrendatoren med stor möda och kostnad ännu: bragt i så stor fullkomlighet at han nu mera mente af sig plantage kunna insamla laddning för ett Skepp. Fastän jorden är härstädes god, som i Mangelor, befinnes den likwäl ej aldeles så frugtbar, emedan den är me=ra Sandblandad, och emedlertid mycket tienlig för dena wäxt. Den wäxer i buskar af en mans högd mer eller mindre, hwilcka på 3dje året sedan de blifwit planterade bära frugt, hafwande Spetsiga blad, och hwita blomor med 5 blad som likna Jas=min rosor. Frugten ser rund ut, som små bär, hwars Skal i begynelsen synas rödhwi=ta, men genom torckan förwandlas i en diup mörkbrun färg. När detta Skalet af=drages, sitta 2 askfärgade bönor in uti, som wända flata sidorne emot hwar an=dre, dock så at en tunn mellansittande hinna Skiljer dem. Bönorne äro bra stora, äga en god Smak, och försäkrade Gouverneuren Mr: Dorrel som giordt åt skillige försök derpå, at de woro i godhet, näst de Arabiske, och wida öfwergå dem som wäxa på Mascareign, Java, och Sumatra; Det som gifwit Arrendatoren anledning till dena plantage, har warit den lyckliga fortgång, som försöket med sama wäxt haft i Cochin.

Marcken Kring Tellicherry är för högländ at frambringa mycket rjs, hwilcket till Factoriets behof derföre föres mäst ifrån Mangelor. Om de öfrige producter samt Diur, &c:a här omkring, gifwes nedanföre widare anledning at tala, äfwen som om de här boende Mallabarer, hwilka i alt komma öfwerens med dem, som wistas nära Mahée.

Peppar, Cardemuma, Areca, Sandal, Coir til Tågwärcke, Cocullus India och Damer, äro de förnämste waror, som Engelsmännen Skeppa hädan, Synerl: utföra de afförra sorten 2 à 3 Skepsladdningar åhr: så at de derföre nu indragit Contoiret i Calicut som onödigt.

Uti Wigt, gå 100: Poll på En Man, och 20 Man på En Candi, som gemenligen räknas om 560 Engl: Lt: dock räknas En Candi Cardemumor till 16 tt mindre.
En Fahnam har 16 Vis, och En Surat ec: Bombaij Rupé 4 Fahnam och 12 Vis.
En Pagoda räknas för 14 Fahn: 12 Vis, och En Piaster 10/4 till 10/2 Fahnam.

VI^te Capitlet.

Franska Nybygget i Mahee, beskrifwes.

Twå Franska, och wid lag 1/8 Sw:sk mil söder om Tellicherry, i Nord Lat: 11 ligger wid en flod, Franska Nybygget Mahée, eller som det af allmänheten nämnes och Skrifwes: Maijee, och af de Engelske Maijhem, det nyaste och sista inrättade Europeiske factorie på Mallabar; Ty fast öfwer 30 år äro förlupne ifrån dess första inrättning, så kan knapt 3^die delen af den Tiden räknas för dess rätta ålder, som är sedan det komit i Tollerabelt stånde.

Fransoserne, som för obeqwämligheten af Contoiret i Baliepatam flyttade till Tellicherry, drogo sedan den äfwen den platsen war öfwergifwen ut sin Mallabarske handel till Calicut, hwarest den för en god tid continuerade under det Compagniets ringa Credit och Swaga tillstånd, ej tillåt at slutas widlyftiga Contracter; men som den starcka tillsökning af allahanda Nationer derstädes giorde warorne mera dyra, och comissionairerne äfwenledes wille sielfwa för egen räkning anwända nogot Capital till sin fördel, accorderade de i Compagniets namn med Raijan, ec: som han kallas Baijanor som rår om landet i kring Mahée, at wid den nämnde floden få lof bygga hus för nogre Fullmägtige, som de Skulle ditsända, at ophandla peppar af Landsens Inwånare, som dem bewiljades. I början trefwos desse wäl och hade tämelig framgång, och winst, tils dess de i Tellicherry när boende Engelsmän började fatta afwund der öfwer, och genom peningar samt andra medel förmådde Baijanor at opsäga dem all handel i sitt Land, hwilket han tillfölje deraf rådde dem med första lämna, om de ej wille blifwa messerade. De Franske, som intet höllo rådligit at försöka, om han war ordhåll samlade alla sina documenter, och drogo sig dermed till Calicut igen

sine Principaler, som på inhämtad kundskap om samanhanget, intet annat kunde
den belägrta saken, och derföre anhölls om hielp ifrån Gouverneuren i Pondicherry, hvil-
ken år 1725, dit sände 2 örlogs Skepp med folck wäl besatte. Badjanor ägde då en liten
Skants, där nu Fort Louis står på Södra udden af flodens öpning, wäl förseedd
med Soldater och ammunition, hwarmed han trodde sig wara i stånd at försvara plat-
sen, i fall hans partiska omförande skulle hafwa några påföljder; men de Franske
som litet nedan före landstegs, giorde kort proces med Skants och Besättning och
satte Badjanor i sådant betryck at han för at få fred, afstod platsen som de sedt byggat
uti sjelfwa, med dess district, och förband sig at leffwerera till dem efter wissens, all den
peppar, som skulle insamlas i deß Land.

Sedan den tiden lefde Landsens Inwånare med dem i samelegin godt för-
stånd, anda intill åren 1741 och 42: då af skillnade af Kuingligg ande Synå Rigtfar
dighetens förekomne twistigheter förenade all sin magt och belägrade de Franske fästen,
i tanche, at aldeles förstöra dem. Den Franska Garnison, som bestod af 300: Euro-
peer, och 900: Swarta, gofwo sig likwäl intet derwid, utan förhärdade med största
tapperheten 18: Månaders belägring, tils deß Gouverneuren af Isle de France,
Mr: de la Bourdonnaije anlände med en Escader af 6 Skepp och 1500: man,
hwilka efter ett skarpt sjögtande i conjunction med Garnison förströdde denfor-
midable fienden så aldeles, at Desamma ingen widare förmådde röra sig, under det
Franskosarne emedlertid på alt satt ökte sin Fortification och befästade alla Ave-
nuer; tils orten kom i det stånd, som den nu befines, och jag kortel: skall beskrifwa.

Men förut will jag mee få förr observera om redden här utanföre, at den liknar
som alla andra här å kanten, ingen begwämlighet äger, ånskönt hafwe gjort en diger wik
uti Tschwarcken tillskyndas derigenom något Skygg emot de Swagaste winderne, el:
wåga några Skepp at nalekas längre in till Landet än på 1½ tell: Engel: Smickt uti 5
ell: 6: fam: watn, för en Sandbank och några klippor, som ligga en halfwer från
stranden. Så de sidorne, som S:W: Windarne förwandas, är långt mindre rådeligt at
gå så nära, så framt man ej will komma i Lägerwall för Landet och de förenäm-
de hinder, och undwika ögonskenligt Skepsbrått wid på komande Stormar.

Hwad floden angår, som namngifwer orten den förbifflyter, så är
den helt ren, och wid utloppet, samt ett godt stycke uppåt, wid 2 mots segel skott
bred. Det berättades at den samma skall i längden wara öfwer 100: Franska mil,
som löper hufwudsta af deß mångfaldiga bugter, och krokar, emedan den
genomstryker ett nog bergigt Land, emellan hwars rötter, det lika som mäste

Framsöka sig enn öppning. Detta riviere meddelar stor nytta för Colonien, aldenstund man derpå medringa möda kann tränga innerst i landet, och dädan nedföra alt hwad af dess producter behöfwes. De wanlige fartyg ec: Mangtjou som äro stora som Gallwatter, sades kunna gå öfwer 3dre dehlen opför den samma, och deras Canoer ec: Tonier, som draga från 3 till 7 Candi, Skola nästan besöka sielfwa dess ursprung.

Platsen derpå Mahée ligger, är utaf diupa dälder och höga sandbanckar så fördeld, at der lämnas mycken liten jämn marck, för nogon ordentelig stad. Större dehlen derutaf, är derföre anlagd på Sydkanten af floden, hwarest utmed stranden ett smalt stycke finnes nogorlunda slätt; Ty hwad de Bambouckogor angå som synas på Nordra sidan och jämns hela stranden emot Tellicherry, kunna få af dem räknas här till, och bebos de alle af Mallabarer, som föda sig med fiskande och nogon liten handel med de Skepp som hitkoma, samt med de af sine Landsmänn, som bo längre inn.

Husen i staden äro mycket få, bygde af sten om en Wåning, och tackte med Palmlöf, samt efter omständigheterne passabelt meublerade; Fast än wid hwart och ett äro lämnade wida platsar för gårdar med murar omkring, så finnas ändå många stora Tomter emellan, aldeles lediga, hwilcket ej är at undra på, hälst colonien är så ny, och derjemte så litet peublerad, at utom Guarnizonen, nogre Portugiser och Mestiver, ej flere bo där, än 14 till 16 Franske familier från Pondicherry flyttade, hwilka ännu ej fått tid på nogot wis at koma i ordning. Gouvernementshuset som är störst och förnämst af alla med flyglar å både sidor, ligger ned wid stranden, och bestå af 2ne wåningar, hwaraf den undre brukas för Magazin till Peppar, hwars starcka och ohälsosama dunster giordt den öfre så inhabitable, at närwarande Chef för Negocen, nödgats flytta i ett annat af ringa anseende.

Utom ett litet Castell, är St. Theresia, den enda kyrckan härstädes, som ligger på en högd, och hwarcken recomenderar sig genom wacker byggnad, ec: Sirlig prydnad in uti; Så liten den är, räcker den ändå wäl till när alla dessledamöter äro samlade, de där sällan försuma nogon mässa, som det synes, mindre af

gedagt, an för det de må hafwa nogot Skiäl till, at aetstadigt gå fulkomligen, och
i form, med Laick, Peruk, Ut:a klädde: En sed ej mindre olägelig i Indien, ongtad
wederlindring emot Solhettan, de här almant brukeliga Umbrellos gifwa, an en kunn
klädnad skulle wara i wåra halla Wintrar; och ett tydeligit prof at den Franska flyg-
tigheten och mode Suckan har för starck grund i fantasien, för at delbörligen kun-
na ändras efter climatets omständigheter.

Den 3die byggnaden af anseende, är ett stort Stenhus, tillhörigt de Franske In-
diänske Missionairer för ett kloster, hwilcket ej flere än 4. st. Carmes dechaussez ef-
terlefta munkar inrymma; af hwilcka en är Sochn präst ef. Curé de l'Eglise,
och en annan Curé de la Citadelle; dock äterstanna de alla 4 merendels i förrät-
ningarne häraf. Alle af dem äro beskedelige och belästade män i medicinen och Chirurgien,
och förfarne, som jämte sin ofördrutne flit, at underwisa Indianerne Salighets-
wägen, äfwen göra sig mycket måne at hielpa alla Sjuklige, som dem derom an-
tala, hwartill de merendels brukа Landets egna wexter, hwaruti egenskaper de gort
sig mycket måne om at utransaka. Desse, jemte de häromkring befinteliga Christne,
lyda alle under Arvikie Biskopen i Trewanicour, och worda med mycken andagt i kyrkom-
men af kunnige Ingeniös Ingeniör Franz Xavier, hwars fäst årligen den 3. Dec:br S:N.
här infaller.

Intet Landsidan och utom alla husen, s: som äfwen till en del här och där på bac-
kame äro kringspridde: Jaga mästadelen af Inwånarne sine Trädgårdar och lust-
hus, hwilcka å alla sidor äro inneslutne af Träd, som mycket wäl trifwas; deremot
den hoda Sandiga Jordmån, frambringar litet gräs, så at jemte det mycken öf-
wer allt på högderne ses blott, hafwa Creaturen ett elendigt smälbete, hwilcket är
orsaken, at all boskap man här får, är ganska mager, och nästan intet ätelig.

Denna Orters ojämna Situation har nödgat Franskosene, at å ömse sidor
ufloden på de flesta högder anlägga Skantsar, som kunna Soutenera hwar
andra, och afwärja ett fiendtligt anlopp af Landets Inwånare. Den förnäm-
sta af dem Fort Louise ef. Maijée, belägen på en klippa, som å sydandan
ufloden slutar Skiutter Sgrut, är för mackens ojämnhet ej aldeles regel-

gulaire, men wäl beskyttad, och har nog höga och tiocka murar, jemte ett litet watt-
terie nedanföre åt sion. Dessena Sida inåt Landet ager likaledes en torr graf mera
förfallen contrescharpe, hwars öfwerflödiga Stycken äro för små att göra effekt på
stance. Man säde att denne forten är upreft på Ruinerne af den gamla som
nor förr här stådes ägt. De öfriga Skantsar äga alla en Regulaire fortification
wa torra grafwar omkring sig, samt nog höga murar, inrättade förnämligen
emot den slags attagre, som ibland Indianerne är giängse, och i det afseen-
med Skiäl at anse som mycket starcke. Af dessa ligga Forterne, Dauphin
och Conti Söderom floden, och Fort St. George eller Montagne Verd och Fort
på en ansenlig högd Nordom den samma. Petit Calais, som innanförde
nämnde warit anlagd, är förfallen, och Codoti, samt L'Encan, små fort
af ringa wärde.

Den segel ej Sten Sorten, hwaraf alla dessa Skantsar, jemte mästa stä
hus äro opbygde, tillwarckas på ett så behändigt sätt, att det här ej bör förnu
giäfenhet. Den röda marcken här omkring, och Synes på de öfwerste Backa
är fullsatt hårda particlar, som småsten, Sand, &c:a; men annars i sig sielf
Häraf opgrafwa de stora flata Stycken med breda Spadar, som sedan sk
i lagom stora delar som Tegel. Når desse en kort tid legat i Solen, och torkn
draga de sig nogot samman, men få därjemte en hårdhet som wida öfwer
att Tegel, och äger den förmån då därmed muras, att kalcken binder så tillfy
att de sedan knapt stå at åtskilja. De grafwa 2 ef: 3 famnar djupt i marcken
är understa jorden altid den tienligaste här till: De wallar de deraf opkasta för
wa öfwenledes en hårdhet med sten.

Garnison war för nogra år mycket starck, men är nu, de
mästa fören af Frantsoserner Indianiske Troupper blifwit dragen till Coromand
öfwer 200: till 250: Mann, utom Mallabarer, dem de lika som Engelsmännen beko
af. Detta antal kan och så wara tillräckeligit nog, i anseende till de förän
der som de hafwa at tagas sinea, på hwilcka Frantsoserners hittils skeppe
i Indien, är en starck gissning, utom det at de altid kunna anhålla Skepp
utsättning från Pondicherry. Hwad beträffar de Engelske i Tellicherry
hafwa de under hela sista Kriget bibehållit en noga neutralitet, och är säk
lätet från den Traiten at frygta. Den fahlousie, som annars regerar em
dessa twå neuleggande grannar, hindrar dem ifrån all förtrolighet, så

sidan umgås, utan deremot söka Swarta hwarannan hoyfrämlingar medelst
sanda Beskyllningar, hwarvid jag likwäl fant at de Franske woro mindre billige än
Swarte; om det hanflöt deraf at de ägde större grund för sine tillwitelser, skall
jag lämna dahän.

Den Bifogade Ritning lärer kunna gifwa unge-
fär tillräckligt begrep på belägenheten af den Traiten jag nu beskrifwit. At den är
så än nog bar, behöfde jag ej å nyo upreqna, dåresk de ej woro för alla manne
ke at Landets inre del är nog fylld af Grå, Synnerl: Coros och Akeca. De Franske
som äga ett wist distrikt harområkning, taga en liten årlig Skatt af Inwanarne
för den protection de tagas uti; men beswära dem ännar ej gifwidare, än at
de fyldeställa wisse, som Barqueurer at transportera deras waror ifrån landet
till Redden, hwilcke alle stå under sine wisse hufwudmän, som äro ansvarige för
deras ärlighet, hwaremot dhe det Swårt och trälagtigt arbete, de bruka sine från
Madegascar hämtade Slafwar.

Denn för omtalte Rajanor, som är Herre öfwer det kringliggan-
de landet, bör intet förblandas med den så nämnde Ballanore Burgari, som
sträcker mera Syd åt, och fordom warit en af de mägtigaste Rajas på dene Kust,
residerade i Sion, derifrån han tillwägade sig Herrawäldet ifrån Damaan
till Cape Comorin.

Den här omtalade, är en Kajer, härstammande från Collastri på mo-
dernet, som är räkta Adel, sedan i Mallabar, hwars land, fast det ej räknas
mera än till 10 à 11 Franska mill i omkretsen, är i stånd at opbringa 20: tu-
sende Soldater. Dess Säte är i Bambaye, en liten by, en Fransk mile
N.O. ifrån Mahee, hwarest han anlagt en ordentelig Stad: såsom
den liten Indianisk Printz kan belåta sig: och berättades hafwe anta-
git Titul af Raja af Carnenad, d:r konung öfwer de Swarte Inwanare
den 3. Mars S. N. år 1750. och således aldeles undandragit sig sin förra
dependence af Collastri, hwars närwarande Swaghet nödgar honom dock se
genom fingrar dermed. Med Transoserne deremot bibehåller han all wänskap,
emedan de äro honom för starcke, och lefwererar efter Contractsbrigtigt årl
till dem, hwart år, all den peppar, som wäxer innom deras grantsor, hwilcken
efter ett saltpris kömer ifrån 90 till 100: Rupéer, hwar Candi, och i quantitet

kann säga till 3 à 4 Skepps Laddningar årligen.

Det försäkrades at all Bajanors peppar, är 10 pro[cent] bättre än den Calicutiska eller nogon annan som gror på Malabar, och tillförlet lika med den de Engelske hämta från Carwar; antingen Skjordman är tienligare, eller Skörden bättre än på de andre ställen, kann jag ej säga.

Vitruvius räknar det som en af de wäsentligaste egenskaper för en wälbelägen byggnad, at man ifrån den har rent Sigte af nedgående Solen: för mindre tiden jag förlusten är lika stor, antingen den förmån och fägnad säma stora himla kroppar medelar, afkortas morgon eller afton. Den förra Casus är Malée underkastad, hwilket i Europa kanske skulle räknas för en drägelig saknad; men här i Indien, hwaresf dagens odrägelige hetta gior större delen deraf ongtlig för nöje och arbete, är wederlagen olägenheten stor. Dagra myckett höge berg på östra sidan af den, skymma så ansenligen före, at man ser der deras Spetsar förgylde Skenbarligen tiänna för ann nogre Solstrålar hinna kasta Sig ned på hälsen, ehuru de då komma, upheta de så luften på en gång, at man i en ganska stillkomlig grad minner den friska luften, som när den om morgonen så småningom förmärkes af Solen antänder. Så behageligen oplifwer de Sommige skinnen.

Det räknas 10 à 11 mihl ifrån Malée, till foten af desse berg, som i almänhet nämnas Cardemume bergen, af den omtyckt som i Dalen emellan dem produceras af detta Spetserie. Om man will trofolketets berättelse skall denna orten wara den endaste på Hela Kusten, hwaresf i nogon quantitet finnes deraf, och hwarifrån Engelsmän, Franzoser, och Hollendare hemta det som de exportera ifrån Tellichery, Malée, och Cananor. Jag har sett wäxten men intet blomman eller frugten medan den ännu sitter på sina stielker, ty wilde jag efter Innvånarnes i Malée, berättelse, beskrifwa det förnämsta om

Cardemumman planteras intet, utan wäxer wild i diupa dalder emellan omnämnde höga bergen, så den har tillräckelig Skugge, emedan den tål lite sol och wind, och minst den Nordliga och Wästliga. Jorden som den står uti är hetbrun, full af Sand, samt litet tienlig at frambringa annat gräs. Den Skiuter opp till fot högd sina blad, hwilcka äro smala och länga, nästan som de wära Manigorbar, dock nogot bredare och Tunnare. Frugten som sprider sig nedwid som ett nät kring marcken, delas i 3 sorter, deraf den öfra som minst rörd jorden ahgifwer dragit nogon röta är bäst. Den afplockas i Sept- och Octob: hwarpå eller

stannes i de lämnade ståndet, som med sin Aska så gjöda marcken, at man alde-
ningen möda mera derwid behöfwer. Inwärtes af Collaström, under hwilken må-
la Tracten hörer, drager derafwen ansenlig inkomst, emedan Köpmännen, sedan de opkom-
mit förderwinnan af Inwånarne, måste utlägga tog till derföre, som de sedan inwak-
sa i priset, så Europeerne köpa den dyrare i Jaites.

Sandal-Trädet, har jag förr under Mangelo-rotskal, den finare för-
lan deraf eller Sartna, wäger i en Skog wid Chingue nagattenam 6 T. 3 Fanäl ha-
lfwa 38 mihl, hwilken åt skillige Små Raijas, men Syrerne den af Paleri som
den mägtigaste, råda om. De som behaga, må hugga wreden fritt, men måste år-
ligen en wiss tull till hwar Raija, hwars land den föres igenom, som är mesten-
dels på 6 eller 10 ställen.

Ett slags The, berättades och så finnas, om Chinge Mahée, men efter jag ej hun-
nit förskaffa wille jag lämna Läsningen deraf på Inwånarnes answar som de tyckas kra-
fwa wid widare inhämtats, som kan höra under Radical historien förekommer fram bättre.

Samma Waror som Engelsmännen hämta ifrån Tellicherry tager de Franske ifrån
Mahée. Andre Europeer, på handla med Graatfoserne hwad de hinna få af Lan-
dens producter, men Peppparen monopoliserar Compagniet, och ingen wid
swår straff eller instar för egen räkning, blanda sig derutti.

I Mahée gångse peningar äro: Rupéer, till Skillnad från andre, marckte
medes liten hymnare, ef: Slagne i Pondicherry, hwilcken myntfriheet förswenner der-
städes d: 1 Dumaj, fick år 1736 af Mahmet Shjah. Fem st: Silfwer Fanåk med
et Pemellan de Arabiske Characterenne, gå på en Rupée, och 18 hela ef: 36 halfwa
Tarr på en Fanäh. Dessa Tarr, äro af Koppar, medan Lilja på ena Sidan, och årtalet
på den andra. Surat Rupéerne woro år 1751 pog currente, deremot de ifrån Pondi-
cherry kommit i sådan gnisseredit, at de räknade dem från 5 till 7 Procent mindre
än de förre, fast i wigten och finheten ingen Skillnad bör finnas. Pagoder äro de-
ras Guldpenningar, och slå dfwen i Pondicherry. Af Europ: Guldmynt gäller en
Louis d'or 8½ à 9½ Rupéer, och en Guinea från 9 till 10 d:o. 100 Spanska Piastrar utgöra
emot 212 à 216 Rupeer.

I Mahée hallen 560 Franske, ef: 609 Engelske Skålpund.

Till slut will jag allenast göra så anmärkningar om Inwånarne om kring de sse 2ne ställ-
er, såsom de ende Mallabarer jag sett, och hwilka kan skee till del almänt kunna lämpes på
Mallabar.

Alle Inwånarne före komo mig mera swartmulstrige och mörcke af hyen, ända andre Indianer. Fördom dem wistande, hwilket jag tilla förbehl kan skrifta af den omnighet klamper-Ola de stryka öfwer kroppen; men förr ingit tagit af de wanes kapligheter, som en del belasta dem med. Den som ja mn förer de rätningar, som finnas i Baldæi beskrifning öfwer Mallabar, med originalen kan på hufwen skulle jnart falla på den Tanckan, at han föresatt sig at afmåla Plinii Sancti hwars öron bekåkte kroppen, så litet åg det sant, at dege lemar äro så ganska oproportionerlige på dem. Wist är wål at de alle saman kafwa hål stora som Ester genom sina öronstippar; men ehuru stor tingen del hänga derutti, blir al dig hål ben en fierdepart, emot det målaren dessta des imaginerat sig. Mycket så träffade jag afwen med platta näsor, om dessen af sine gaster och grannar kallt Skitta moder, Skall jag ej säga.

De hafwa alle långt swart hår, det många aldeles afraka, och bråka fallet tuana langts calotter, eller och Turbanter, som de älå mode de Paris wet lgå på; men de af fattigare folcket, som Coulias och Coulitjis, raka bara runt i kring hufwudet, lämnande hela hullen bekåkt med hår, det de sedan opwikla i en knut ef: tofs opp i hufwudet. Qwinfolcken bruka lika så, och äro sparnerlegia Skilde ifrån sina granars, af dessen långt hängande bröst, dem de lämna nakta och endast betäcka nedre delen af kroppen med ett förkläde. De stryka af sig ständigt öfwer sig med cocos olja; men om detta skier i sanna afseende torde M:r Pope anmärkn om e Asiatiske folkslagen i fordna dagar, hwilcka på finit sådant sätt wälluste, må andra bero. Kär Flogerius skall beskrifwa Junos utpuckande, då hon wille insofwa Jupiter så kapnius finge rådrum at bispå de öfwer Hectors framgång förfagade gråker, så förstår man kan at bringa detta med med till toiletten; men twifwelsutan lärer han hafwa assen de på haglegare parfumer, ann denne Mallabarske Qwinfolckens Smörjelse, ty anars skulle det lämna ofelbart för förargeligt begrep om denna Gudinnans hy. e Manfolcken hafwa utom ett Skärp som bak till fästes, ett framtill före hängande klade liten kan och når de Skola wara granne, en liten Troja med korta ärmar. Sina gimnga bära de inknutne i Skärpet, hwarest de likaledes in sticka sin kalkdosa och nige Pinangs-Instrumenter, Knif, &c:r. Båda könen lyra armar och ben medringar af allehanda Metall efter förmågan; Somlige belasta lågeldes dem andre deremot noja sig med en af Gull eller Silfwer om högra armen, som kalla Manilla, bärande Gyuner: en hop af Kaljerne det som ett hederstecken och pry

Konungen kunde wisst sin Raija, hwilketen beskiänekt dem dermed.

Förutom ingick har jag i agt tagit med denna Kustens hedningar, at de Canarensiske
Pramerna bruka i pannan, det slagte = eller Secke = medicket, som de kalla Tili lika
som de Gustiraltiske; hwaremot Mallabarerne ey synnerligen fråga derefter, utan
dårjag kann säga orsaken till denne efterlåtenhet.

VII^de Capitlet.

Om Mallabar och dess Inwånare i allmänhet.

Det fyrkant som jag sedt af Mallabar är acht förlitet, och hwad jag deraf ge=
nomfarit annin längst mindre, för at berättiga mig till någon omständelig beskrif=
ning för tagande derpå, eller för at gifwa läsaren anledning at förwänta sådant.
De Resande eller som många lesande i sine berättelser fallit i, när de afwikit från
sitt ämne, till at beskrifwa orter och länder de aldrig sedt eller hört om mera, än
det som hwaren förut wet, eller kann igenfinna i de böcker hwilcka de utskrifwit sitt
arbete, hafwa gifwit mig warning, så, om jag intet warit i stånd at undwika en del
af samma fel, hwar jag åtminstone efter möjlighet sökt fria mig ifrån det som gör ri=
dikuler deraf. Hwar och en lärer twifwelsutan i agt tagit på många ställen af när wa=
rande ringa arbete, den frihet jag begiärt mig utaf, at från andra Scribenter borga åt=
skilligt tienande till mitt ändamål, och skulle intet sådant så noga blifwit påmärkt
som jag förbunden det at skiffa, på det ingom må gifwas orsak at klaga, det förat öka
min egen, jag wela minska andras förtienst. En afsigt så långt ifrån mig så om
jag intet anseed läsarens begwämlighet, skulle jag emot all sedwane i sådane
skrifter som denne, anfördt deras namn; men så måste jag likwäl för min egen
skull derwid i agt taga, det jag en sådan hielpreij nyttiad oskiligt, eller at misbru=
ka läsarens tålamod. Många saker hafwa fallit mig mörcke, och åtskillige
berättelser twifwelaghige, så at utan denne handledning, jag i många mål han=
de owilkerligen kunnat begå de fel, som intet sällan hos lesande åro på följ=
der af för starck godtrohet, och liten undersökning. Om sedan at dese läsa
sina undantagne, noga efterses, så torde han ske på åtwen så många ställen som
förmanade blifwit tillitade, gissings rättelser på åtskillige felaghigheter, som man
sig förwerfwat af dem åro förorne begångne. Hwad angår beskrifningen på när waran=
de till ständet af de besökte orter, och anmärckningarne öfwer de seder, lefnads=

Sätt, med mera som actio falla under ögonen, så har jag hälldre welat lita på mitt egit begrep, än at rådgöra andre, äfven de trowärdigaste i sådane ombytelige omständigheter, och derföre så litet det bör anses för ett teckn till ofående om något framföres hwad andre ijöronfalla, så mycket kann trowärdigheten af detta närwarande styrckas af flere bifall. Det nöje jag funnit i somliges method, hwilka med sina berättelser om främmande orter förknippat hwarje handa anmärckningar om deras förnäma omskiften, har äfwen förmått mig at bjuda till, så kort som möjeligit warit, at lämna hwar orts Historia. De berättelser man derom kann få på sådane orter, hwarest föga något längre tilbaga kommen, är ens mans minne knapt räcka, nödgaren at rådgöra med de Scribenter, som warit witne af eller beskrifwit saken; åtminstone har jag på intet annat sätt kunnat inhämta en stor del af sådant, som här på många ställen förekommer, och jag twiflar så litet på, at läsaren lärer misslika mitt förfarande härutti, at jag tillfullföljande af min företagit ämne widare will befrija mig af samma frihet, och förkorta med så få ord, som möjeligit är at lämna Historien om Mallabar.

Om några få rättelser eller andre anmärckningar förefalla, är detta på följd af den bewägenhet, som de franske missionairer i Mahée, och Spanske Frere Claude Joseph à Foa welat wisa mig uti en nog kort Conferentie, och hwilcke äga alldeles insigt i Landets Språk och Litteratwre, som kann fordras till at skaffa dem en grundeleg kunskap här om.

Mallabar, som af Européerne orätt kallas Mallabarske kusten, emedan Bar betyder en kust på Landets Språk, innehåller i längden ifrån Cape Comorin till Deadly 50 till 52 Sv. mil; men bredden kann intet så noga determineras, efter Gaetiske bergen som till en del också kallas de Ballegattiske, gå twärs igenom, och göra gränsorne owisse, samt afskilja Coromandel här ifrån. En del tillägga hela Traicten ifrån Cape Comorin till Surat allmänt namn af Mallabar, fastlikwäl somliga skilja på det sättet at de kalla det Nord om berget Dehli, den Indiaske kusten, och begripa Resten under Mallabar.

Denne Sednare fördelas i åtskillige Konunga riken, hwaraf de förnämste wid hafwet äro: Cananor eller Collastri, Calliciut, Cochin, Cragnanor, Porca, Calicoilan, Coilan, och Trevancur, utom många districter som tillhöra små Kejsare i Landet och på Bergen, föga märckelige och mindre kunnige för Européerne,

som med de flaste slaga lefvet omgiånge, och hwilcke efter omständigheterne ärkåna
wägen af de namnde mägtegåne Förstar för sine öfwerman.

Om man skall tro det Cape Comorin är samma som Ptolomæi Promontorium
Cori, eller Ptolemæi Prom: Colaicum, så är ingen twifwel det Malabar warit kunnigt
för de gamle, fast så ofullkomligt, at de ingen pålitelig underrättelse kunnat gifwa
derom; Detta kan iblandannat ses af Marco Paolo, som jämte Coromandel rätteligt
beskrifwer Indien, och berättar somen nyhet, at det är ingen ö, utan fasta landet.
Wäl gör Diego Mendoza berättar, at i åtskilliga tider denna kust, jämte hela Indien
samt under Kina, har man swårt att slicka, allenast af de å Coromandel belägne
Chinesiske kapell, ehuru af de frugter som de skolat transporterat från sitt land, och
på kusten planterat; Ty sådant synes wäl andra kunnat lätt sig göra, utan at det
skulle at de jämt skolat wara Landsens herrar, och lämnas derföre i sitt wärde. Det
synes ock somlige af den mening, at i 8de och 9de Seculo, detta landstreken samtwa-
rit styrt af en Monarck i Calicut residerande, namnd Ballara, hwilcken af Mohar-
medaner dödad, efter ofwer dem med barade öronen, hwilcken bland de då räknade stör-
ste Förstar i wärlden, Arabiske Sultan, Chinesiske kejsaren, och kejsaren i Per-
sien ansedes, hwilcken af dessa tre ej wid hof hade sändebud, warit hållen för den förnäm-
ste och mägtigaste af alla Indianiske Förstar; ehuru detta med wisshet kan byggas på, må de förswara
som det gifwit det för sanning. Det förtäljes likwäl som något säkert, at hela
Malabariske Landet i förene dagar stått under en kejsare, som länge förde
ett monarchiskt Regemente, tills des Morerne kom i hans rike, och genom sin
Religions Spridande gafwo anledning till des delande. Åtskarorna tyckes,
den sidsta kejsaren, som regerade wid år 970: och i Coilan hade sitt hof, blef så in-
tagen af sine gästers lärosatser, at han sielf wille resa till Mecca i pelegrimage,
för at blifwa fullkomligen och grundeligen underrättad der ifrå; men för afresan gorde
han sitt Testamente, efter han wiste till åtet kommen, i fawör af sine Systerswner som
skulle dela hans qwarlåtenskap, i händelse at han stulle undan. Det förnimmes händer ock så
på hemresan, och bröderne tingo ej så snart förening derom, innan de begynte en häftig
strid om owärdet. Ilwar och en war mig nogo med sin lott, och derföre kastade länge,
innan de kunde komma till det beslut, at blifwa wid sin mors broors delning. I följe deraf
fick den älste Collasti, ifrån Decully till Tiori; den andre behöll jämte titulen
af Samorin ej. kejsare, Calicutiske riket intill Chitewa; och den 3dje blef konung öfwer

Cochin ej Attinga, ända intill Capecomorin; det war ännu en yngre Broder, och han fick sin lott på östra sidan om Mallabar, intill Negapatanam, hwilket distrikt de tider äfwen dependerade haraf. Jag måste annars anmärcka härwid, at somliga tillägga hwarochen af dessa Konungar sine Fiärdar hos den nämnde Asarama: dödes åt en warit dess wapnedragare, en annan bytt hans swärd, och den tredie hans förtjenst om dessa Anecdoter, som lära blifwit tillagde, för at Zina Historien, i Mallabarska Krönikan igenfinnes, förgat jag at efterfråga.

Denne enighet som så blifwit stiftad emellan dessa Förstar, har intet klandigt blifwit underhållen emellan deras efterträdare, utan en jämn Jalousie merendels regerat, och gifwit anledning till de många små Krig Skaror och hof, som nu fördela landet. Likwäl är wist at aldrig nogre främlingar eller närgränsande magt förmått kufwa Mallabar, ändskönt Konungarne af Wisjapour dertill tilbudit, den enda gången somdet warit på wagen, war emellan åren 1580 och 1582, när stora Mogols Armeer twingade Bisnagar, efter hwars förstöring, twifwelsutan denne kust mäst försökt samma öde, dersstädes tet ett af dess Bror i Tabulåstan opwäcks bäller, nödgat honom at wända tillbaka Riket igen

De farligaste fiender, som Mallabarske förstarne hafft, och hwilcke mäst försvagat dem, äro twifwelsutan Européerne. Den är nog känd nigt, huru Somden första ort i Indien, hwarest Portugiserne anlände, war Calicut, hwilcken många mena Stolan omtalt under namn af Canaphis. År 1496. den 20 maij hitkomo de första Portugisiska Skepp under Vasco de Garnas anförande, efter hwilken sedermera åtskillige andre sade till i hopp at winna en fri handel; men genom Moorernes intriguer hwilcken då hade all comerce i händren, upphetsades Samorin at bryta sin förra bewisse wänskap, och börja ett krig med dessa nykomlingar, som blef honom och deslike Skeppslagt. Portugiserne nyttjade den Jalousie de förmärkte grasera emellan de Inländske förstar, och derföre enligt det så gamla maximet, giorde förbund med dessa gare, tils de med deras hielp försvagat dem, som funnos mera magtige, hwarpå de genom fästningars byggande stärkte sin wunna magt, och sedan ett alle deles utmattat sine owänner, föreskrefwo så wäl dem, som sine egne oförmögne allierade, hwad wilkor de behagade, så at omsider ifrån Cape Comorin till Surat, på hela kusten ingen lägelig hamn stod till finnandes, hwilcken ej war i deras händer och i Mallabar nästan ingen Prinz regerade, den der ej war ofwerbygad, at dessa de stod i förbin-

dernes händer.

Sedan de på det Sättet för mera ann 150 Aar warit ett betsel för Indianerne
började desse sednare fatta hopp om förlösning af de ständige Skador och neder-
lag, de sågo Sine Herrar lida af Hollendarne, war Ammiral Steven van der Hagen
som den förste af samma Nation, som år 1604 på kusten anlände. Det allmänna
bud Portugiserne ådragit sig, Skaffade Hollendarne öfverflöd af anhangare, så det
intet war mycket Swårt för dem, att efter lång samt Lagslande omsider aldeles ut-
föra de förra ifrån Mallabar på 2:ne 3 Aar ifrån 1661: till 1663: genom Samma ne-
del som de kommit i besittning deraf, men Indianerne deremot kunde
intet så lätt anna sin gamla frihet igen Portugiserne, de hade Skiftat Herrar, men
intet ok, hvilket likwäl nu war drägeligare för dem, efter de så länge derwid wa-
nat wande. Hollendarne ledde wäl i början handtera dem som ett folck, det där
ingen sig misstat sin frihet, och ingick derföre Tractater och allienser med deras
förstar, men det war allenast ett sken, emedan de sielfwe opsatte Conditionerne der
uti, och medlertid dag från dag, så inskrängte deras wälde, att det på slutet afta-
nade till intet. Den allmänt kunnige Samorin eller Mallabariske Hejdanen, till slagtet
en Bramin, bortu ett litet stycke ifrån Byn Panani inn uti landet, och är
sin fädelig förste. De oroligheter som han haft med Hollendarne, hwaraf den sidsta
år 1718, hafwa litet bidragit honom, och mera tiänt att till fullo bringa honom i
skadan. Konungen af Cochin är en fullkomlig Hollendsk Vasall, och den intet lan-
ge sedan så mägtige Calastri en Nayer af bord, och under hwilcken Annis Portugise
Nayen i Cananor står, har genom krig och rebellioner blifwit inne sluten innom
några qwadratfot. Saken med desse förstar är, att den communication med hafwet
som Europeerne betaget dem, hindrar så man mycket litet får höra af deras winn-
ings förrättningar, och nödgar en att nöja sig med de beskrifningar deras conque-
renter eller Herrar behaga lämna om dem, under det att den olägenhet de finna de-
ras egen owetenhet till skyndat, hindrar dem så mycket möjeligt är, och så wida
de sielfwe mera kunna råda, att widare falla i de fel som de först af dess för sig
stälde påfölgder lärt känna, att de warit nogre fel.

Mallabar, är ett mycket lätt bebodt Land och öfwerflödar af Inwåna-
re. Den twicenja Holl: Commissarien Mynheer Herman van Rheede van Dra-
kenstein, som utom sina andra förtienster, är kunnig, för Hortus Mallabaricus, och som

har giordt sig så mycken flitt att samla allt hvad som kunde tiena till upplysning af detta Landets Historia och beskaffenhet, har låtit uppsätta en förteckning på all den magt som här kann resas, hvilcken igenfinnes i Capitt: Hamiltons account of Indiæ, och besteger sig till 126000: man, intet till at inräkna de fläste af de Principaliteter vid Sion, så deraf lätt kann slutas, huad myckenheket lesten må vara, besynnerlegen om man besinnar den omenighet af de samme Slagter, som intet dristar wisa sig, för dem af högre stånd, mycket mindre få gå i fält i sällskap med dem.

Ingen annorstädes det mig är bekand finner man efter dome af en sådan skrupuleuse afskillnad och afstånd emellan ett Lands inwånare, som på Mallabar och en del af Coromandel, hwaresst folcket är indelat i sine wisa slagter, som aldrig gifta sig med hwarannan och af hwilcka de lägste måste ha en owanlig wördnad för de bättre. De andre Gentiser i Indien, bestå wäl och af sine classer; men aldrig går afsky för de samre, och de högres tyrannie emot dem, i sådan excess som bland Mallabarerne. Namburis, som bland dem hållas för de förste i ordningen, äro hufwudmän af Bramanerne, och en del skrifwa härstamma af denne slagt. Det försäkrades at der seden man i relationerne så mycket hörer tala om, angående fri keten som de wid sammas bröllop tillwälla sig med deg Brud, och hwilcken gifwit anledning at kalla laglega succession på modernet, ännu är i sin wigeur. Bramanerne följa dese i ordning, och hafwa at beskygga om Religions saker, som är, at halla i nätt ordning, och renlega sine afgudar, reglera alla fester, och dylikt mera, utan at de wida re frägga efter at underwisa folcket, hwilcket de lemna i afwen så grofwe kunnogket, som mästedelen af dem sielfwa äro i. Naijrerne äro af den 3die slagten, och finnas i stor ömnighet, samt göra endast profession af Wapn. De präcka mycket på sitt adelskap, somgiör dem stora privilegier hos andra hufwor; dock, intet olika en kräsnig Europeisk Nation, wilja hällre lefwa på Europeérnes nåder eller skorsta itiäl i sin wapn, än att på nogot sätt med annat förnedra sig. Jag föreställer mig det skolat warit artigt at åhöra deras prata om langen med Portugiserne wid deras förste ankomst till Indien; emedan lade pis wenderade tillbörleg Respect, tills en proponerad duell emellan en af hwar

sida, gaf slag i saken, och tilbragte Portugiserne, genom sin parts seger, det
förstånd som Nayrerne sedermera altid lämnat dem. Det lofordlämnas
ännu åt detta slägtet i allmänhet, at alle äro trogne, och som deras skyldig-
het förbinder dem, at för skälig wedergällning genom det landstrek hwar
till de höra, convojera alle resande, så han hwar ochen lärer sig, at de för sätta lif-
wet till ann förråda eller taka nogon skada hända dem de följa. Om
vittet Plinius och Pomponius Mela placerat sine Nayrer act för mycket åt
wägen, så skulle namnets likhet, och den suppositionen at Malabarwerit
det yttersta landskap af Nebucadnesars rike, dit han sände de fångne
Israels slägter, (: af hwilkas blandning med andre folkslag Nayrerne
ännu hära stammat:) kanske knapt kunnat förmå nogon at göra de
samme till Malabariske adelsmän, besynnerl: som Valerius Flaccus beskrif-
ver dessa Nayrer, som ett slägte det der opräter sine förfäder, en sed den Vessius
i sin anmärckningarne deröfwer, bidrager till at wisa i Indien werit nog gemensam.
Hwilket min elel har för litet rum, at anwända på ett förfarandet af en så widlyftig
Metthamorphosis, och lämnar det gärna till andre, hälst som jag fruktar,
at till äfwentyrs förtiana föga tack, af wåra Finska Landsmän, som sägas wara
af Nayrernes ätte afkomne, om icke ibland de af Solenes hetta opbrände Indianer,
skulle wilja skatta dem slägtingar, de där ogilat all sin trohet och mod, på intet satt i
sådane egenskaper komma op emot den höge, hwarutti de dem tjelfwe hysa.

De samme slägter ibland Malabarerne äro Landtbrukare (: Sirves :) som
ochså tjundom få den åran at tjena för Soldater. Illi (: eller Tandewarikare :)
Mukiwa eller fiskare, och Illitti, de tyfaste af alle lefwande creatur, som öfwa
de förargligaste tyfferier, intet tillåtas dyrka samme gudar som de andre, ej få
bära kläder ej: bo i hus, utan lefwa som odjurstige djur, så det synes som
giltig orsak at döda dem om de endaste wisa sig för en Nayer, eller högre slägt
mycket mindre få omgås med dem. Alle dessa slägter, hafwa sin särskilta lefnads-
art, mat och äfwen gudsfrygtan skilde från hwars annars. På kusten af Coromandel
här denne delning på sydkanten bibehålles, i agtages äfwen det samma,
ehuru dessa differencer är, at namnen sägas och skrifwas annorlunda.

Beträffande Mallabarernes Religion, så är grunden af den samma enahanda med Guzuratiske Gentivernes, endast Skiljande i en liten olikhet widutwärtes exercitierne deraf; ty de hålla sig allesamans efter den hos dem gemensamma Veda, som är deras liber Canonicus och Lagbok, hwilcken är Skrifwen på det så kallade Sancritske Språket eller Kerundan, det mycket få utom Bramierne förstå. At Metempsycosien bland dem är gängse, lärer ej behöfwas åtpåminnas, som den är hufwudprincipen till åtskillige Ceremonier, som inlöpa i exercitierne af deras lära, hwilcken annars intet wist fundamentager, och följagteligen Säges wara deld i 360. Secter. Sielfwe de förnämste Kastas, Skilja sins emellan så ansenligen, at de icke en gång komma öfwerens om namnet af Högsta Guden, hwilcken den ena kallar Eswara, en annan Brama, och så widare, hwaremot gemene mans begrepäro så grofwe, och hwar annan mot sägande, at fast änn de tro 330.000.000. Gudar, som alle Skola Saga magt at belöna eller straffa Menniskorne efter förtjänst, så digta de sig ändå stundeligen nya Guddomligheter, dyrckande hwad kräk ec: diur de först räka om morgonen och äfwen anse som helige, sådane träd, dem deras förfäder ec: wänner plenterat, och de låtit inwiga, så med största fog på Detta Slägte kan lämpas, hwad poeten fordom qwad om Egyptierne: —

O Sanctas Gentes quibus hæc nascuntur in hortis
Numina! . . . . . Juvenal: Sat: XV. v. 10.

Mallabarerne hafwa liten framgång giordt i studier, och änskönt de weta namna åtskillige wettenskaper som deras Veda skall innehålla, så kan wäl ändå tänckas hurru fundamentelt de måste wara deri afhandlade, när man ser deras okunnoghet, som i den studerat. Skrifwa och läsa, är just intet allmänt ibland folcket; och de som förstå Språket, försäkra at det är nog swårt, i anseende till dey Skiljagtiga dialecter. Förpapper, nyttjade, en slags långa smala löf, Oles nämnde, derpå de Skrifwa med järngriflar, och öfwerstryka sedan med en Vernissa, som bewarar dem förmögel och mahl. —

Utom de infödda Mallabarer finnas, fast i ringa antal emot

dem, twenne andre Folckslag, som från aldrige tider nedsatt sig bland dem, nem:
Moorerne, hwilcke i fordne dagar woro så mägtige för sin handel, så wäl
i Samorins land, som på hela kusten, men nu äro nog minskade, så bära de
sina Konungarne i Cananor och Canor med deras undersåtare bekanna sig till
Mahomets lära, alle de öfrige äro få och kringspridde. Der finnes bland
dem, både Sunnis och Shjels; dock hafwa de förre öfwerhanden. Den
andra sorten främlingar, äro Juddar, hwars tillhåll i Mallabar, man osäkert
ehuru i sin tid ihogkommer. De hafwa egentligen i kring Cragnanor
sitt säte, hwarest de fordom ägt ett eget regemente, och bestå i af mera
än 60000. familier, som nu skola wara förminskte till mindre än 4000.
En del af dem äro nog förmögne, och äga sin Synagoga i Cochin, hwarest
de förwara sin historia, ingrafwen i koppar-Taflor, den öfwanberörde
Mr. Van Rheede af Hebreiskan fått öfwersatt, och derutti funnit ann-
tecknadt at de härstamma af Manasse Stam, som bland de andre Is-
raeliterne sände fångne i sydligaste delen af sitt Rike, som mera
sträckt sig till C. Comorin; och hwilcke sedermera mycket i Indien blif-
wit utspridde, in till dess deras egen owarighet gjordt dem förlustige af Malla-
barnes wälwillighet och Regementet öfwer Cragnanor, det de länge
inneha, och med största wisshet föreståd.

Utom dessa namnde, uppehålla sig också öfwer hela Mallabar en hop
af dessa kallade S:t Thomæ Christne, som äga många kyrckor, och sine
egne Biskopar. Man menar at de fått sitt namn, af Apostelen Thomas, som
predikat Evangelium i Indien, och på Coromandel blifwit af sine fiender de-
ras prästerne mördad, sedan han gjordt många underwärck: hwarefter wid
samma ort en kyrcka blifwit opbygd, på ett högt Berg, som ännu S:t Thomas
heter, och af de Romerske Catholske sorgfälligt underhålles. Dessa Christne,
hwilcke wara Smittade med Nestorianske ketteriet, som twifwelsutan inn-
rönlat bland dem wid sin första ankomst.

Hwad för ogifter betraffar de andre på denne kust befintlige Christ-
ne, som hafwa sin Qwckie Biskop i Trevancur, och skola wara ganska
många, så hafwa Portugisiske andelige, ifrån denna Nations första ankomst
i Indien, warit sysslosatte med deras omwändande, och Xavier sielf säges wa-

di hål för dem, som bo i kring Cape Comorin, med ett mirakuleust efterfrågek. Dock
oagtat sådant, tala Protestantiske Missionärer, föga favorabelt både om Lärare, och deras
sätt at omvända hedningar, och Proselyternes insigt och begrepp om våre heliga
Mysterier. Saken är, de Papistiske munckar affectera mera wäl lefnad och
ett Pharisaiskt skryt om det stora antal hedningar de döpt, utan at fråga
efter huru wida deras nye Christne förstå hvad dem är Latinske mässan
föreläses. Härtill kommer det mörcker, som sprides af en omnighet Lära-
sens inspodingar som blifwit gorde till Munckar: De okunnigaste och wedervä-
stygglige menniskor mig förekommit, så at då jag sägt dem först wille
jag nästan justificera Auctorn till den förhatlige fablen om Munckarne eppi-
hof, som finnes i Anmarckningarne till Reinike Fuchs. De stolende
Prästerne, som hållas i fästningarne äro för få, och äga för många sysslor på hän-
derne, för at göra något, och endast de Danske Missionairerne på Coromandel
hafwa kunnat skaffa någon recelle nytta bland detta willfarande folk, och dåsför
berömmas allmänt; dock det är för stor skiord för så litet antal Arbetare.
Hwad angår de Franske Munckar i Mahée, så tillåta deras dageliga sysslor innom
Colonien, dem liten tid, utom det at de stadigt klaga öfwer de stora svårigheter som
ligga i wägen at göra Proselyter. Ty de af högre stägter anta ga ej så snart Chris-
tendomen, innan de af alla sina anhörige öfwergifwas och lämnas ütsatte för at lida
de, som fattigdomen och föraght af sine Landsmän förer med sig, så den inwärtes
nåden måste wara nog stark, at förmå dem upoffra sin lycka, och förlora, som
de mena, all deras timmeliga wälfärd; deremot många af de fattige låta döpa
sig endast at niuta underhåll, så at hvar Langt Franske Compagniets Christeliga
nåden har gå i detta mål, så är den än då för otillräckelig för alle, som lätt
af wereldslige afsigter skulle låta underwisa sig i en lära, de bibehålla sällan
begrepp af, som den de öfwergifwa.

VIII. de Capitlet
Mallabars Beskaffenhet och Producter.

Mallabar är ett ganska härligt och fruchtbart Land, som naturl
flere inbyggare än något annat Indianiskt Rike i jämn förelse
endast China undantagit. Det sinnesslätes ätlaf hafvet och de höge Gatsske

Bergen, som ifrån Cape Comorin, i en sammanhängande kedia genomstryka
hela Indiske halfön på denna sidan om Ganges, och på sina kappar gifwa ur-
sprung till ett oändeligt antal små backar och floder, som medelst mycket
frisk och wäckande loppa watna landet, och synnerligen wid Cochin och Cragna-
nor förmera många dar, innan de förena sig med hafwet.

Wid siökusten är det mycket lågt och sandigt, och äger afwenledes derutt
några aledes ofruktbare backar; men detta förfar för ett mycket litet stycke,
och försättes rikeligen af den inländske fruktbarheten, hwarest marken eller jord-
en är långt bättre och ömmigare. Jag har ofwanföre i agtagit at jorden
kring Mahée och Tellicherry är nog hård och rödaglig, och frambringar litet gras;
dock at detta ej gör den otienlig för andre wexter, wisar öfwerflödigt stån-
dande af nya grönska, jämte den tillräcklighet en får af Turkisk, Meloner,
Penor, Portlaka, och andre trädgårdswexter, utom det at Malabars förnäm-
ste producter bäst trifwas derutti. Äfwen Tobak, som fordrar så mycken fetma
kommer att wäl fort, utan, eller åtminstone med ganska liten giödsel, och wä-
ster ifrån Mangelor, hela kusten utföre, men framföralt i Omnigherry Ma-
lai, där Inwånarnes mäste hushållshandel består i Ris, som deraf males
största delen för sin förträfflighet i Europa är nog åtskiljerad. Denna rödaglige jor-
den förmenes hemflyta ifrån de öfwerflödige mineralier och metaller i marcken in-
ne, som i synnerhet stål och järn, hwarav ej allenaste bergen äro fulla, utan äfwen
jorden, derur otroligen mycket små runde och platta stenar opgräfwas, som
äro nog rike af denne malm. Malabarerne smälta wäl ut nogot litet deraf,
användo till smått bruk, dock utom at det blir rödbrakt, hafwa de ej mycket
tienligt wed för bränn hål, och förstå eller idas intet handterat rätt, så at Ei-
gentliske järnet är oändeligen högre i wärde. — Af andre metaller skall
höga nogot stå till fångs, mera ähn litet guld, som nyligen i bergen blifwit
upptäckt. Nogre slags coleurade stenar, sägas äfwen finnas, hwaraf ej långt
från Mahée åren hel mina med ädla, fast nog hwitaglige, Saphirer.

Fastän på många ställen Riset insamlas som i Canara 3 gånger
om året, och gemenligen 2ne gånger, så är än då ej tillräckeligen till fångs,
för Inwånarnes upprehalle, utan mycket mäste inskeppas ifrån Canara, om det
händelsen af brist på tillräckelig låg marck, eller at de, för den wäxten tienlige
ställen, till andre plantagier användas, är mig ej bekant; dock det berättades

om acet Skiftet här wäxer, at dess goodet intet swarar emot det som fås på andra orter,
och at det måste Conserveras i sitt Fnas, om det skall hållas godt, emedan det an-
nars Skämmes innom få månaders tid, om det Skiljes från agnorne. Kattang
och Doll, wäxa här och så noga, men Rivete gorskommer på intet annat ställe. Sjö
om Tronicken så wäl, som i Guzurat, så at acet det Européerne derafcon sume-
ra hämtades, kommer ifrån samma Land.

Så e Malabar, waxa merendels alle slags Indianiske Frugter. Inbet att
tala om corros, som de här kalla Tanga, Peppar, Pimento, Sandal, Cardemumma,
Betel, Areca, Tamarind, Mangos, Jojaves, Pisang, och flere som Lillen del ofwan-
före äro beskrefne, will jag bara med nogre få och mera Owane, oppehålla mig
En Sort Wilda Pisang, eller Vihon Träd, Sällsynte all annorstädes,
träffades i Mahée. Desswäxt Skiljer aldeles intet ifrån det i atta Bana-
nas trädet mera, än at högden ej kommer opp deremot, och den ned wid
marcken, kring om stammen waxande Slipwan eller opphögningen är langt
förre, och wäl af Hälfte Alnars diameter. denne Sätter sig först i eller Inan-
re blir lämnad då stammarne Skiäras af: och börja bladen Sedan småning-
om opskiuta sig derutur, tills de opwäxt i den tillräckelighet och högd
at stammen får stadga, som ofwanföre om Pisang är sagd, framböingan-
de afwenledes frugten på samma Sätt, hwilcken till figure och farg träden
ratta knapt kann Skiljas, förr änn den opnas, då i stället för det skona
köttet, finnes ett stort antal Swarta kärnor, stora som Enbär, medelst hål
igenom, hwilcka tiena i medicin, och utomkring dem en oangenäm sätt,
som hwarken är dugelig för nytta eller Smak.

Jacca, en af de aldra största Trädfrugter jag sedt, ofta till 1 och 2 Alnars längd, är rund
eller aflång, förseedd med ett tiockt gulgrönt Skal, som utan på är prickligt, klibb
wåra Tallkottar, då de ännu äro gröna; deg gula kött smakar mycket sött utan
tillsats af nogon annan behageleg Smak eller Saft, twarande lika som deet i sin
wiße stycken eller afdelningar för sig sielf, hwardera store som en Tumbe, hwar
ke med en tunn hinna Skiljas ifrån hwarannan, och innuti äga hwarsinbrun
aflång kärna, som har ett tunt dengt Skinn i kring sig, och sticker sma-
ka lika Castanjer. Den kärnan, som tiänar för frö att propagera och
är större och ligger mitt uti. Då man med blotta händren opnar denne
frugt, medföljer ifrån Skalet innuti, en kåda som så fäster sig at man med

moda får den af, och förorsaka en större befwär, än all den ringa godhet i frugten sjelfwes, kan löna mödan med. Träden, som bära den same åro stora, hafwa bredare blad än Lager, och hwida qwistar. dock äter frugten wid sielfwa stamen fast. I Medan på Malleji kusten har jag sedt de största af dem.

Papaj, Träden wäxa nog höga med spridde grenar och stora blad, sådane som wära Lönnar. De äro 2 slag, honor och hannar, i det lika, men skiljagtige i blomman; Om berättelsen skall tros, bär Honan ingen frugt, ty fattjag sedt både blomma och frugt, har jag aldrig warit så länge på ett ställe at jag fått observera hela förplantningen och wäxten: Hennes blomma är hwit består af 5 blad med gula ståfwar och af jasmins lugt. Då den läggers inn i kokad ättika med spe-ceries blir deraf en delicat Atjaar, i ett namn som de i Indien gifwa allahanda slags inlagda ormogna frugter för Sallad. Hannan bär längt större blomor äfwen hwita och aflånga med 5 blad, samt gula stamina. Frugten är en sorts Meloner, stor som 2 knytnäfwar och mera, samtfull af små kärnor och ett sött kött.

Den frugten, som ofwanföre under Swart är omtald, under namn af Mutchi, kallas här Ata, och har en blomma af grön gul färg, med 3 långa smala flag, som sedt lickom de woro dubble d: i hälege. Trädet är ansenligen stort, och wäxtled liknar dem som finnas på wåra Sirener.

Den Wilda Kanelen, som för sin grofhet och swaga smak, på längt när ej kommer opemot den Ceilonske, finnes på många ställen i Mallabar; men jag har ej sedt Trädet. Annars trädes nog Salter-tor, Bambuer, Palma christi, och Mulbärs träd, hwarpå Silkesmasken sägs hålla sig. Romull sants nogot kring Mahee; men Lemnes och andre Lemoner sällsynte, liksom flere andre slag, hwars tid wan förbi, och som jag således ej fått se. Det på Mallabar wäxande wilda Musa Trädet, måste wara nog sällsynt, ty Franske Missionairerne säga sig ännu ej sedt det.

Ett annat slags Träd, som de Franske gifwo namn af Jordpalmista, upptog min upmärksamhet, för dess besynnerlighet. Det skjuter opp i en ansenlig höjd, och wexer på ena sidan allenast försedt med qwistar, som i en lagom skillnad från hwar andra gingo helt rätt ut ifrån stammen. Jag märkte dädelesinga löf, men frug-ten såg ut som äpplen, satt de hängde så länge ut wägen, at jag intet kunde rätta nogre deraf.

Murongi, namndes ett annat slags wäxt, wid agrenar, och små blad, dispronerade som på wåre Bönnar, men så löga at de sölle

Särskiedt från hvarannan, Så Snoart ele vorskat aledrig så lidet. Dessa små hvita och wällugtande Blommor, och deß frugt bestodaßen alras länge Skidor med Högningar, hvari ütiwore bönor, eij obehageliga till smak, och i åtskillige medicinske Compositioner nyttige.

Mallabarerne hafwa utom dessa namnde och många flere, som okunnigheten förbiuder mig at opräckna, åtskillige Sorter Träd, tenliga för Snickeriarbete. Sandal är förr omnämnd, Ceder, Siktimber förr under Skeratomtaet, och Sort de Engelske kalla blackwood eller Swart Träd, af brun färg, mörkare än Chineske rosenträdet, och fleet af Swarta ådror, som gifwa alla deraf arbetade meubler ett propert och artigt ansende.

Hela Landet är opfylt med 100de tals Sällsynte örter och wäxter, ganska nyttige i Läkare Konsten, hwilcke Braminerne landets medici, med stor nytta applicerar allehanda Sickdomar. De Franske Missionairer hafwa med god framgång efterföljt denna Method, samt giort dessutom ett af sina hufvud studier at utröna deras wäxelsan och Egenskaper. Ehrenstund Frere Claud Joseph berättade, att han redan hemsänt en ansenlig Samling deraf, jemte deras Mallabariske namn, bruck och nytta, till sin Landsman, den berömde Botanisten Mr. Sueyien, så widt jag ej på, det jü oförtöfwadt den lärde wärlden, lärer få en ansenlig tillökning och förbättring, på Mr. Van Rheedes wackra förenämnda arbete.

Förutan de wanlige hemmahörande Djur, som Kor och Oxar, hwilcka äro mycket talrika, och öfwerflöd af Swin, dem alle Hedniske Mallabarer, utom Kamburis och Braminer äta, finnes på Mallabar mycket wilda Bufflar, Rådjur, som jagas med en sort Skön Jagthundar ifrån Canara, Caninor, Harar, Antelopper, Jackhalsar, och wildswin. Elefanterne som ej här äro af samma storlek som på andre ställen, lefwa med dessa Skiftrammade i kompagnie Skogarne, och då de fångas, brukas till hwarjehanda arbete, wanande fångslade med en stor Gren Rådia, som är fästad om hwar fott af för- och bakbenen. Tigrarne öfwerflöda på denne Kust, och lämna oss i Skogarne sällan blodige marcken af sin grymhet. Man finner här 3 slag af dem. Den förste är ej större ännu en wildkatt; dock nog diärf och flög. Den medelste som är 2½ fots höge, hwilcken i Skapnaden säges något differera ifrån de andre. Och den 3die så kunnig under namnet af den Kongelige Tigren,

emellan. Och 4 fot hög. Desse sidste som ej äro så glupande som de andre, äga en otrolig styrcka, och skola vara i stånd at bortbära en af de största Büffler om 25. till 30. ttls wigt. Deras skinn warderas nog, framför allt de som äro bra stora, och brukas för täckelser öfwer sänger och i salenkiner.

Apor, wanckas äfwen af åtskillige slag. Den sorten som förekom mig ordinairt, war ej större än en wanlig katt, med en kort rumpa och långt lurf, synnerlig huswudet, der det war swart och så tyswigt, at munen som war nog flat, napligen lijknade skönjas, och huswudet knapt förmåtte skiljas ifrån kroppen. Mallabarerne och alle andre jentiver willa intet göra desse creatur nogot ondt, utan hålla dem som nogot gudligit, och en del tro dem wara menniskor, som med flit ej willa tala, på det de må slippa arbeta.

Jag har intet sedt ett djur af detta landets art, som Missionairerne kalla flygande katt. De säde at den i skapnad och låte intet skiljes ifrån dem den bär namnet efter. Men deri woro besynnerlig, at ifrån rattarne gingo länga swingar, tunna som hinnor, dem det flyger med som en fladermus, hwilcket lätt det annars mycket efterjagar, men annars gömmer desse instrument under framfötterna, så hwart slagte har sine fiender.

De faror och olägenheter som en del af ofwannamnde wilddjur förorsaka, äro intet de enda man hafwer at frygta före: En mycketgrannlaga art af alle slags fasliga ormar, alla lika skadelige och giftiga, göra hwart steg en tager i Indianiske skogarne, så kort: synnerl: som många af dem intet kunna skiljas från träden och gräset de hålla sig uti. Så Mallabar förtälja alle, at framför andre orter äro ohyran öfwerflödig, emedan Hedningarne därstädes, ibland alle krypande kräk, hålla ormarne i högsta wordnad, och med deras figurer utskära sina afgudabilder, som dock tienligaste emblème af deras gudomlighet. Derföre göra de dem allenaste ej intet ondt, utan äfwen med största tålmodighet draga alla skador som desse tillfoga dem, och på hopet wija dem all ährebetygelse, som kreatur, de där en dag på afgudarnes befallning utöfwa ett wäl förtient straff, at således desse elendige menniskor, intet hafwa nog af blotta skadan, utan äfwen deras olycka aggraveras derigenom, at den anses som en gudomelig hämnd, och derföre den som lider ej ward nogon medömkan.

Af de skadeligaste bland desse är Cobra de capello, hwars huswud är omgifwet med en huf, som han spreder, då han är upretad, och hwilcken jentiverne ej utan

förstå wordnad nalekas. De Franske Fadres sade sig dagit åtskillige ifrån dem, och
sänt deras Skinn till Frankrike. Den Gröna Ormen, som har en ansenlig längd
men annars mycket smal, hänger sig mäst i Träden at paßa opp på de förbigående,
och frugtas mycket före; dock är alle är ingen så förskräckelig som den Portugiesiska
kalla Cobra de Capello, af deß många galdriga fångor, som skola så illa tilltakena Skin-
net, som på de Turkiske mattorne, hwilcka man i Asien brukar allmänt sittia på,
och kallas Aleatyfer. Deß wanliga längd är 12: till 16: foth, och hela ryggen utföre
wäxer en Borst eller rad af hår, dem han reser som en häftman. Då han kryper
fram, förorsaka det emellan de affallne löfwen och grenarne ett brakande,
som warnar dem som äro nära stadde at agta sig, doch det oagtat händer sig
där den mycken Skada; Ty Innwånarne sakna som oftast sine barn, hwilcka
utan många omswep snart opäta. En hona, är som en mansbild, och stunderna
tiines den, som slickar inn på en gång halfwa Fatet, och sedan bikenär sig
prisper emellan stora tå där stående stenar at knäcka sönder maten, som
minsta bet är ingen bot. Förgiftet insuger och sprider sig så hastigt, at
bloden i ett ögnablick ut spricker genom hwarie swets hål i kroppen.

Cobra de Manilla, om A sida 5 qwarters lange, helt spräckelig af små hwita
sprickar, som göra den nogsom lik Innwånarnes ätarbetade Armband, kallade
Manilla, är äfwenledes nog giftig; dock för deßa bet, och flere af de andra
Farlige hafwa de, utom den Kunnige Ormsten, hwarigenanda Slags wanda
botemedel, och bland andre, Tanden af ett slags Torr Epie här finnes, hwilcka
pulweriserade, och i watn eller inwärtes intagne, utdrifwa giftet.
Bland små djur, har jag sedt Swarta Scorpioner, och öfwerflödas
af Insecter, räkas sådan Variation, at de ej kunna urskiljas. Myror äro
otroligit antal af Tri slag: Stora Swarta, röda, och hwita, som förorsaka
mycken Skada; Ej Trifwas wäl, och deras wax är allmänt; men hwem de
anwända Koningen, är mig obekände.

Bland Foglar, de hemtamde, som höns, gäss, och kalekoner wan-
tagne, har mig förekommit: Korpar, Råkor, Hökar, Falcker, Sajor,
gajor, Påfoglar, hwars fiädrar till åtskillige Zirater anwändas, och af
åtskillige slag, som lefwa på Wattnet, dem jag ej kunnat igen känna.

Fisk, har jag aldrig träffat i sådan ymnighet som på denna
Kust, hwarest de flaste Innwånare lefwa deraf, och äfwen åtskillige af hus-
djuren, och i synnerhet deras Swin, födas med benen och hwad de borttaga

Fruckterne äro delicate, och när de wäl anfas och inläggas af Inwanarne, hålla sig länge. Halcop, Kewaller, Raikor, Tungor, Flundror, Harp af mudrig Smak Ingifware, Makrill, Åhl, Små långfiertade hajar, med flere, fodo merendels till fångs, på de ställen wi woro i Land: Mullor och Ostron woro mycket sto- ra och fångades om natten wid opland Eld utmed Stranderne. Watn ormar äro mångo slag, och äro ofwan omtalade Katt fisken, hwilcken Malla- rerne nämna Getta, och Portugiserne Bagre, håller sig långs hela Landet, och skall stägdas af deg Tenor wara farligit. Hajar äro framför alla andra i otroligit antal, och gå helt stora städ under Stranderne. Inwanarne äta en del af deg kött, och samla stora partier af Tenorne som mycket ex- porteras, och äfwen bland dem Helfwe, högt åstundas. Soppörne af dem kokade, till skrifwas förunderlige Egenskaper. Crocodiler berättade man mig och så wankas, så wäl i hela Mallabar, som i Synnerhet i Floden Pedi Nordom Pellicherry.

Luften på Mallabar är mycket god och hälso sam, så få ote digo Sjuk- domar, och mindre prånumerande dödsfall höras utaf. De ordinaire Läke- medlen mot förefallande Krämpor, äro Som Sagt blifwit, Landsens egne Örter, hwilckas bruk Europeiske Medici wida präferera för sine Compo- sitioner och Method, som nästan ej är practicable i detta climat. Kluyar bland framlingar ej owane; men undwickas lättelegen, om Landsens Frugter mätteligen brukas. Årstiden, är litet Skilt ifrån de på denne Sidan mera Nordligen belägne Länder, om ej derutti, att Regntiden kommer förr, ju närmare Equator, och att Regnet förer mera från Wästan, och mycket sällan ifrån Landet. Den stora Skillnad i wädertecken som finnes emellan de två så när belägne Länder Mallabar och Coromandel, af hwilcka, då de tenare opbrännes af hetta, lyfter det andra i wäta, dala alla lefande Naturkunnige om, och tillskrifwa orsaken där till de höga Gaetiske Bergen, ifrån hwars Sappas både Årstiderne lätt kunna urskiljas. På Mallabar har man de förste månaderne något hylige nätter, hwarjämte tämeligt starck dagg faller; men dagshettan är oregelig, besynnerligen efter Mars månad. Under den Tiden så blåser ifrån W: Norr närmarne Sidorna, in till Solenes nedgång, och hela natten Sedermera Land- winden; men efter Julli månan af April, intill slutet af Septembr: gräsera Sydwäst winden grufweligen, och framför allt i Junio, Julio, då denne Kust är inga- ckable för Skepp, som ej hafwa Skygg i slutne och wälbelägne Hamnar

IX^de Capitlet.

Resan Ifrån Mahee Till Vedah.

Aldenstund wederbörande i Mahée fingo tillräckeligen af waror för China tiänlige, bleffast stälct at inge flere platser, på denne Küsten widare besökas skulle, utan resan directe fortsättas till Sundet af Mallacca, hwilcket ock såwärkstältes den 20 April, då under faveur af en god wind ankar lyftades Kl: 12: om natten.

Morgonen den 21: hade wi Franska Skeppet L'Hercule, som dagen för oss afgick åt Pondicherry i Sigte: och på Sidan om oss Sacrificio, En klippa uti 11: 24: Nord: Lat^do: 5 7: 42: Long: Öster om Upsala, hwilcken ligger 3 till 4 Engl: mil ifrån landet till anseende helt liten, och hwit, med 2: eg: 3: stora stenar på Nordkanten, som tyckas liksom ligga de lösa och afskilda ifrån klippan. En hög bränning stöter derpå, men annars är ingen fara at komma nära intill. Om Tradition är sann, skola nogre röfware fartyg ifrån Cottica, öfwerrumplat ett Portugisiskt skepp, strax efterderas första ankomst till Indien, och opofrat alle fångarne på denne klippa, samt derigenom gifwit ophof till namnet den ännu bibehåller.

De Twenne följande dygnen föreföll intet märckeligit, mera än at den 23: wi sågo en liten högd af landet wid Calicut, och fångade en Siöorm, swart och gubspräklig, och på stierten witrandig, af 1 alns längd, och 1/4 Tumbs tiocklek. Winden blåste förofrigit mycket Variabelt, stundom war hel stilt, och stundom åter hastige regn skurar, med dunder och blixt, jemte starcka wäderilningar, hwarafen, som öfwer tog oss, mycket oförmodeligen den 23de om attonen, förde öfwerbord, wår stor- och förstång, jemte fyra ynglingar af wår Besättning, som woro Syslosatte med seglens bärgning, utan at det war möjeligit, för mörcker och en hög rest sig at tänckа på deras frälsande.

Sedan wi åter igen fått nya stänger op, och reparerat till en del wår lidne skade, continuerade wi med wår ledsåmycket möjeligit war at syd och S: W: på det wi skulle wara så mera frie från landet i fall nogon S: W: lig storm skulle resa sig, hwar före wi hade stor anledning at frägta, af det ostadiga wädret, som på lika sätt, som förr är nämnt, fortfor. Änteligen när wi woro nog säkre, för all widare fara från denne Küsten ock komne

TAB. XXXIV.

Pag: 371.

Fig 1.

Pulo Braſs.

Fig 2.

Atchins Öar på Nordra Sidan belägne om Ön Sumatra

TAB. XXXV.

Fig 1.

Öarne Buttons 3 a 4 Leags diſtance

Fig. 2.

Pulo Pera.
4 leags diſtance.
S½O.

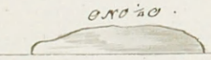

Förſta Sigtet af Button i Solenes riedgång

Pulo Buttons.

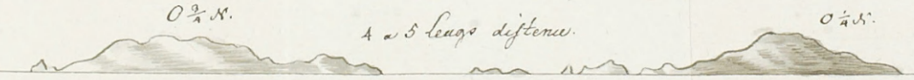

Proſpecter utaf Öarne utanföre Kedah.

gade till 4 Gr:s Nordlig höjd, ändrades Courzen Öster och N.O:t direcke åt Malaca
Sidd, warande wi så mycket Söderom ön Ceijlon, då den passerades den 9:de Maij, att
man alsintet Sigte kunde hafwa deraf.

Sydwäst Monsuen, som war ute i sin början, och ännu intet hunnit att rätt sätta sig,
gaf oftanbet tillfälle att nyttja många långwarige nogde stunder under hela passagen,
i sandig med moln täckt himmel, som förorsakade ett mörkt wäder: ett opretat hast,
och der af gaf Skeppet Många saldige förändelige hastningar och röselser, och en ganska
obehaglig wäderlek, kunde ej lamna sinet stinhet nog att smaka nogre nöjen. Den da
de, och twifwelsutan för sin Sälsynthet, och ester de sölle synas i ögonen, mäst påmärkte
woro otroligt Skaror af flygande fiskar, hwilcke med alla krafter sökte höja sig öf-
wer wågorne, för att undwika sine rofgirige fienders hastar; men så långt Skynda
sin flygt, emedan en ester följande Samling af Tumlare, Boniter, och Albercå-
ror, förstodo rätt så wäl konsten, att göra Språng i luften ester dem, utan hielp af
wingliche fanor, och sålicka med deras flygt, göra en hastig anda på ett lek, som kan
liknas ett af de likaste emblemer af menniskans beständiga wandel på denna jorden.

Den 6:te Maij, tadewiwid ett Engelskt Skepp emnad till Madras, som i 2½ månader wa-
rit från Batavia; och den 8:de om morgonen Sagom Lands af Nordre ändan på Sumatra, som åren stor
ö, och kalles Achins häfwud, jemte de der ifrån före belagne Oar: Pulo Brasi, Banco, Waij, och Kon- Tab. XXXIV.
ja, hwilcke wi besökte och fulle af Skog. Honungen af achin är om dem alle förnäm,
men de tillbringa honom reniga nyttia. Ändast Pulo Waij, den största, som ligger belägnes
N.O:t från Achin, och med sin Nordra ända är belägen i 6:o 12:: Nord: Lat: sages frambringa
litet swafwel, och lemna förett fångselåt alla wiggiwningsmän, som genom stöld eller
röfweri för wanckar hand eller fot, och för lifstid blifwit dit domde att cultiwera mar-
ken, föreget oppehålle och ärja om Stadsboarnes höns och Småfanad. Den Nordligaste
af dem kallas Pulo Ronda, ligger i 6:o 10:: Nord: Lat: är helt liten och obebod. Samt
intet annat märckeleg, än at nogre Små klippor, som lick steriska pelare stå
öfwer wattet, skiuta sig ut från dess Södra ända, och göra kanalen emellan
dessa Oar nog farleg.

Den 9:de Synter Land af Sumatra i 6:o 4:: 8:: Lat: och den 10:de öfwerwakes Carne Tab. XXXV.
Billons belägne emellan 6:o 22:: till 6:o 30:: 2:a Bred:t. Den 11:te och 12:te hade wi widare sig-
te af Pulo Ladas med de andre närliggande Oar; och den 13:de om morgonen
förekrade wi på Redah Redd, mitt för utloppet af floden a

Xde Capitlet.

Beskrifning uttaf Kedah.

Kedah, som Malleyerne sielfve utsaga; men efter Franske Skrifsättet Queda, Engelske Qudha, ej. Cudda, och Hollendske Keidah, är ett litet Rike belägit på Wästra Sidan af Malleij kuster, som med sitt Nordligaste district Perlis gränsar till Kusten af Tenaserim och Ligor; åt Öster eller Landsidan till Riket Pattena och Bugiernes Land Sallangor, och på Syd och S.O. kanten till Perak, hvars landamäre tager sin början strax bakom det höga Landet, hvilket för närbelägenheten af de fordna Raijas säte, fått namn af gamla Kedah.

För sin storlek äger intet detta Rike nogot förträde, framför de närliggande namnde herrskaper, som alla äro små; dock fast hela dess länge, innesluten emellan 5/4: till ungefar 7: graders Nordlig högd, innehåller från N.N.O. till S.S.W: längs hafvet, ej öfver 24 Swänska mihl, och bredden som intet på alla ställen är lika öfver hufvudet ej kan räknas mera, änn en tredie del deraf; Så är det likwäl indelt i åtskillige små Gouvernementer, som hwarren hafwa sine egne Föreståndare.

Raijan, eller som hitkomande Européer hedra honom, Konungen eröfwer, har intet alltid bodt på ett ställe, utan efter omständigheterne flyttat sitt säte, så länge ifrandenne orten till den andra, till dess omsider den nu regerande för 4 eller 5 år sedan transporterade det så långt, som ytterste stranderne af dess district wille tillåta. Hwad de orter betraffa, som tillförene af dess närwarelse blifwit bekredade, så förefaller det tillfälle längre något tala om dem, nu will jag bara med få ord lämna beskrifning på den närwarande residence.

Uti Europa weta jag intet hwad namn man skulle få för denne samlingen, af högor, hwars jemnförelse med wåra samsta Landbyggnader skulle tjena de förnäme; men här på orten kallas den Aldea wid Qwala (: Aldea lärer wara ett Portugisiskt ord :) som will så mycket säga, som en by, belägen wid flodens utlopp, emedan den är anlagd å ömse sidor af ett bredt rinnier. Denne Tracten, hwilken intet längesedan war rik annat ann ett moras, har ännu ej hunnit sätta sig nog, eller få så mycken fasthet, at den till fots är practicable, mera ännu på nogre få ställen, hwarest den mer sand blifwit tygd och derföre äro byggnaderne utan nogon ordning, efter lägenheten anlagde. De stå alle sammans på stolpar, wid 4 eller 5 fots högd ifrån marken, dels för at afhålla Wilddjur, som äro nog när sökte, och dels efter watnet är

Bayen af Kedah

Observeras at Sielfva Boglen af Landet är nedlagd efter Siö Cartorne men de kring liggande Öar, Ire Bröder, Siriang, Sayas och Ladas, Förflyttas efter Som de Vifte Sig Söder ofs. på Steppet; Som låg ungefar en Swensk mehl ifran Qvala eller Stadens utlöpp, och hvarifrån Bäringarne voro Som här utfat finnes.

Staden
Qvala
Qvala Stadens utlöpp
Elefanten
Ostsyd
Ostsyd
Ostsyd

Husen äro så högt, att de med Canoer måste passera ifrån det ena huset till det andra, bestående helt och hållne af Bambu, både tak, gålf, och wäggar, så jag intet annat kan finna, än inwånarne till en stor del måste förtrösta på sin Lyckhet, när de i Stormwäder wåga sine lif innom så bräcklige näslen. Det finnes ingen communication emellan byggningarne på både sidor affloden, utan de måste alltid med Canoer sätta sig öf-wer, när de hafwa Ärende till hwar andre, och till den andan äro långa Bam-bubryggor ifrån alle hus, at kunna med Fartyg begwämligen lägga in till. Rajan har sitt tillhåll på Nordra Kanten, hwarest ifrån Stranden, på ringhet mark blifwit fylld, at de där kunnat opprnura af Tegel et litet fyr-kantigt Kastell med små Bastioner i hörnen, och en graf med windbrygga öfwer på den Kanten, som intet Retirerat och Sion stöder på muren. Der finnas opsatte 2:ne och Tilgu 2: och 3:ti: dige Canoner till des förswar, och inuti bor Rajan med sin Familia, i Bambuhus, skilde derifrån de andre, at de för stolpar stå på en stenfot som går omkring. En flagg stake som står i ena hörnet, tienar endast i Oreds-fall at hissa en röd flagg på, då alle Inwånarne äro förbundne at samla sig i förnämste eller likaste, som kallas Orang Kajas, bo runt uti kring, och bredd-wid hafwa Inwånarne 2 ef: 3: Moskéer, som med en hwit flagg öfwerst, skilje sig från de andre husen.

Redden derpå alle hitkommande Fartyg ligga, är jämt här utan före, och på alla sidor, utomemellan West och Syd, aldeles innesluten, dels af fasta Landet som kröker sig en half circel, dels af de kringliggande Öarne, efter bifogade Ritning. Tab. XXXVI.

Ärendels Komma inga stora Skepp närmare Landet, än på 4: ef: 5 Engl: mihl, der man kan ankra i 6 ef: 7 fam: mudder grund; men de som äro små, kunna gå läng-re in uti Reviered om de wilja. Siöfarande hafwa gemenligen förmärkt, ett litet berg, en Swänsk mihl wid lag ifrån stranden in uti Landet och Kor-sen om floden belägit, som af en imaginerad likhet med en liggande Elefant, kallas Elefanten; dock synes den ej till nogon distance i Sion; men förnämsta merkwärdigheten må de tacka en Engelsk Capitaine Millen före, som för nogra år sedan mistade sitt Skepp Ceres här, hwilcket af: oförmodelige, Sägas: i Sönck, och så at masterne wid 3 Engelska mihl från Landet ännu åtwisa det fatala Hallet.

Man har härstädes, äfwen som hela Malacca Sund igenom, en mycket stark Ebb och Flod, warande wid Fullmånan ordinairt högt watn kl. 11: 50: f: m: Det stiger så mycket, at Sandbankerne som ligga wid Landet 3 à 4 fot djupt, och hwar-

Då Inwånarne merendels hafwa sine Fiskedon, med spring tider stå emellan 3 och 4
fr. under watnbryn, så de då af heel swåra Skepp skulle kunna passeras, derest
det intet wore onödigt, så wida kanden till floden är len och diup. Denna floden
som Inwånarne kalla Kedach flod par excellence, medan den är så ansenlig för de andre
små bäckar, som nedflyta längs Siöstranden, har jämte den förmon landet hafwer
deraf, alla de fördelar som kunna förnöja sinnet, och göra dess passage angen-
äm. Bredden är wid lag halftannat Musquet Skått ned wid Lwala och förmer
ann 3 fn. mil opåt, då Jedermera den tager så af, til sin motlinbon den nästan blir
öfwer halfparten, och lagom för en bryggа, som lidet nedom samma bi går der öf-
wer bygd. Huru wida den går i längden kan jag intet wist säga, emedan jag
warit längre än till den nämnde orten; men inwånarne förtälde, at den för
3 dags resor skulle wara segelbar, hwilket wål måste göra ett ansenligt flytte
i anseende till hastigheten af tidwatnet; men i sig sielf, hwad distancen opför
landet angår, eller längden direkte inn, för den gemena gång skull, förefin-
tet mycket lång wäg fram. Om man från nogot ställe will hafwa efterdo-
ne af oordentligit lopp och krökningar i en flod, så må man se denne, hwilken för-
mår flere inrom 4 el: 5 mils distance, ann nogon annan under sitt lopp genom
ett helt Landskap. Jag räknade emellan Lwala och Klostar, öfwer 20 sådane
krokar, och ofwan derom till Linbon, wål 50, alle ej mindre än en half cirkel,
så at hela Landet är der ifrån, och de andre små armar som falla in i hwarandra
ofwan för Klostar leder till gamla Kedah: jämte en hop kanaler gräfte för gam-
wäg skull, aldeles genomskuret på alla hanter, och i många där förmedelst
warande lika som en inre flutit af en wata Labyrinth, om jag må begagna mig af
den expression. Det märckeligaste är, at fast efter anseende det tyckes som
den skulle draga sig Nordostligen, så är det ända så insensibelt at när man
op wid Linbon anser det nämnde Berget Elefanten, skall mann inbilla
sig som hade mann det lika nära till sig, och i samma anseende, som man
det sedt wid Klostar, och likwål är sjöwagen, som man emellan dessa
2 platser farit, innemot 3 Swanska mil.

Det är intet så lätt att beskrifwa all den förnöjelse, som en skaffer
sig uppför denne floden meddelar. Man har intet wål kommit floden
öfwer gått (: som sker inyecket snart :) innan man finner sig igenom dessa
många krokningar innesluten inom en wata theatre, derest hwarcken spår

inloppen eller utgång. Alla sidor så betagda af omnigheter Träd, hvars swijdagre-
ne lutta öfwer wattnet, och under de med sine om hwarannan wäxte rotter
gafwo wore flodens stränder, betaga aldramindsta sigte af nogot Land. Ehuru man
under sig på wattnet, har man samma Scene, och intet annat än den förändra-
de skuggan kangöra en sensible det man bytt ställe. Den friskande luften, den
klara, men behageliga lugt, en lätt prospect, och mångfaldiga nöjsamma
ting som hundratals af luftens fiadrade Inwanare inflamma, förena sig alla
uti så hög grad, att det wore så fängt emotstå de hemliga nöjen, hwilcka, litet
skilde ifrån andagt, lefwa sig i sinnet, wid nyttiandet af så många förmåner.

Sedan man kommer 2: eller 3: mihl högre opp, begynna dessa Objecter me-
tamorphosera sig. Åt ena sidan öpnar den tiocka Skogen sig Småningom, då ögonen
förr sig i wida jämna planer, der omnighet Creatur i det tiocka gräset söka
sitt föda. Åt den andra kanten, har man ett mera bruteit och interrumperat Syne-
mål af de mångfaldige saker, som på en gång förefalla. En behagelig blandning
ning af Skog, hus, åkrar, och änteligen taket om alt en samling af höga berg,
hwilka på en gång, så både Syn och imagination, att man har swårt före i denna
trakts betagning att urskilja, antingen den Allwise Skaparen wid formeran-
det af den Naturliga Skönhet och harmonie som Skönjes emellan dessa
ting, hafft största afseendet på wårt nöje eller nytta.

Änteligen är märkeligit med denna flod, att i stället för mörkret gifwa
dagwecker en hemlig rysning hos alla som då wistas på ett så ostadigt Element, så
länge nyfikenheten, när man är på detta, åtanckar af alt annat. Solen får ej
så fullgomma sina strålar under Horizonten, innan ett owanligit glimrande bör-
jar skimra fram emellan buskarne, hwilcket omsider med mörkret så tilltar,
att man ser hwart blad lysande. Man skall i begynnelsen hafwa swårt att in-
se, hwadan denne illumination härflyter, som gifwer ett tämmeligen
stort ljus, dock intet så swagt, att man jämt tamef: kann skilja förekom-
mande objecter ifrån hwaran, tils man wid annalkande, får äfwen se luften
fullad af en mycken hop sådane små blos, som intet annat äro, än ett slags
små insecter, af storlek med en liten flega, helt gula, hwilcka öfwer hela kroppen
lysande som ett eldglod, och glantsa mer eller mindre efterden rörelse de göra
i swängarne. Inwanarne kalla dem Tucupi, och berätta att hela Landet öf-

wer[illegible]wämmer af dem, så stundom när de äro samlade i en skock, skall man ej annat weta, än det woro en flygande eld, hwarföre deras mening, som hålla De bekante ingnes fartie för intet annat än swärmar af sådane lysmaskar, ej lyckes wara så otrolig.

Ifrån de Byar som finnas wid detta Rivier anlagde, ligger Limbon öfwerst och siöwägen emot 5 Sch: mil ifrån Mala, fast i en rät linea öfwer land ej kwickar man skulle kunna räkna mera än en fiedie del den distancen. Den äger en mera fast mareck till fundament, än de nämnware ofwre belägna platsar, och derföre hafwa sina mäste hus bygda tätt nära jorden, och omgifna med höga hasker af hwarje handa Träd. På ena kanten går en wäg och jämn Bazar, som å öfre sidor och utom kring är omgifwen med widlyftige Bambú skiöor, derutinnan Chinesiske handtwerckare och kramare opphålla sig. Diupa diken äro gräfte runt om Byn, at emottaga det öfwerflodiga wattnet, emedan somliga ställen af marcken äro sanicke; men den delen som är fast, består dels af en hwit aska, som likwäl fram alstrar nog grönt, dels af ordinaire mylla, som på dess platser längre in. Fordom bodde Raijän i denne flacken, tils den nu lasarte för 20. år sedan, flyttade längre ned till Astrakan, residerande styrelsen af Limbon Gouvernement till en stor, stad i Swea, som warit den förre Rajans synnerlige favorit, och nu 1751: war öfwer 60 år gammal, samt åtnjöt mycket wördigt anseende. Han omtalte sielf, huru han ännu grant kunde finna sig, huru under för 50: till 60: år sedan, Norske och andre Skepp om 4: till 500 Tonn kunde komma ända opp till Limbon, hwaraf det gifwarlemna de Skeps tilbehör, Stycke-Kapeter, Ankar, och sådant här låg, ännu kunde wara mercke. men tillade at man sednare mera ej legat sig wid Chineras Canal så gräfda opp, at nu mera Fartyg af hälften den nämnde storlek ej drifta längre än till Astrakan. Det war rätt artigt, när jag om morgonen war hos denne ährewördige Gubben, som Traderade både med sked och Pinang, at han just hade hela sin conseille ihopa, den ena barbent, den andre Trasig, och så widare; men han mycket Snygg på Norske wis klädd. I hans egit hus war Schola för Chinaranes Barn, somalle skrefwo med full hals, och hwilcka han åhörde med en gravitet, som mig tyckte wara lånt af sielfwa Dionysius i Corinthe.

Aldea de Astrakan, är sittuerad mitt emellan Redden och Limbon,

å afven som den samma, på wänstra handen då man far opp för floden. Desslan
på 3:ne sidor inskränckt af floden, och 2:ne dess grenar, så den är en fullkomlig
ö, hwilcken 2:ne el: 3: gråfne små canaler sedan på längden genomskära.
den ena Byn kann innehålla En half Engelsk miehls längd och åter lång i
före omgiftighet, än nogondera af de 2:ne namnde Orter. En stor del af husen wo-
na månad för wår ankomst nedbrände; men de höllo igen på at oprätta
dem, stående wäl de mästa, för manckens Snarckhet, på Pålar: dock ägde
några bättre utseende och inrättning, än de som stå wid Dwala. Halfwa
staden är genom ett planck, wid hwarsena ända ligger en stens kasts, afskild
från Fästningen, som här, afven som öfwer hela landet bor i mycken enkel. Desse
bo i sine hus lika som hemma i sitt Fädernesland, hafwa der öfwer sine
Japaniske characterer Skrifne Sköldar, och innom dörarne deras Tåfli
eller husgudar, för hwilcka de röka. Alle samans bibehålla sin medfödda flit,
ärlighet, som ej mår wäl, warande alle Handtwerckare som här finnes, af
denne Nation. Deras antal ökas också år från år, alldenstund de få lefwa i
Japan, Seende man at de flesste af dem, efter sitt Lands gamla Sedwana,
måste taga af sitt hår, eller bruka Japaniska Tåfkor, som deras andre Landsman. Och
ehuru ibland dem äro jämwäl Christne, och lära utan twifwel sutan wara Lyckeligare
än de Proselyter, som Jesuiterne gorde i China, hwilcka hafft mera ståndaktig-
het för Christna läran, än at de ansedt de Timeliga förmanen, som de i sitt
land kunnat niuta, och derföre i förfölgelsen lämnat det.

All den lilla inwärtes commercen öfwer hela Landet, står lickaledes i Chi-
nesers händer, som debitera ett mycket af sina Landswaror. Jag förundrade
mig at se så stor samman loppa af folck, som i Klostar, hwarest deras Bazars
och Boder woro opfylde, utom diverse Husgeråds saker, Proviſion, Frugter och
dem Orten alster, med grofwa Porcellainer, Simpla Sidentyger, Näsdukar,
tå, som de lärt Malleyerne at dricka, och dylikt mera. De betala en mån-
ett mätteligt Tull på sina waror, som i det stycket nedanföre belägne
Hamnen uti deras hus noga Examineras, wetande annars afven som sielfwa
Japanes Infödingar, från alla afgifter fria.

Klostar, är ock så ett Gouvernement, som har sin Föreståndare,
residerande på samma ort uti ett Slott. Så lidet Skiljaktigt ifrån de öfrige,
som alle andre. Kaijan som under en Tid af 14 el: 15 år hade Tyske att

at bo där, lät på en slätt plan utan före de andre husen uppbygga en stor 4kantig fästning, med runda Bastioner af Tegel, ſ: det de skulle sielfve tillwärka i sine bråk, deraf jag sedt ett och annat wid Floden af ansenlig storlek och längd:) men sedan han för handelens befrämjande, fant tienligt at flytta längre ned, hafwa de börjat nedbrytandet ta, och föra Materialierne till den nya byggnaden som he hallt på at anlägga wid Lewala, wiljande han intet tillåta, det flere fasta orter finnas i hans Land än den han sielf bor uti.

Utom det distrietet som på fasta Landet hörer under namn af Kedah räknas åfwenledes derinnäst, de utan före belägne Öar, deraf de förnämste äro: Pulo Penang och Pulo Ladas, som hwar och en hafwa sin Föreståndare. De öro allesamans till anseende, mycket höglände och ojämne, men fullwäxte af hwarjehanda Träd och ännat grönt. Malleierne kalla den sednare Pulo Lanchavi; men Innwånarne af Achin hafwa tillagt den namn af Pulo Ladas, eller Peppar Ön ſ: Pulo å Malleiska wid Sägan Ö, och Lada Peppar: Emedan innan Konungen af Achin förstörde Landet war det så fullt af peppar, som wäxte nedan före bergen, at innom dessomkrets som med den mindre Ön kallas före wara 16: till 20: Leag: uti lägen sammanlagt öfwer 50000 Tt: men nu är den så utrotad, at ej det ringaste mera finnes deraf. Rijs skall likwäl i stället wäxa der till öfwerflöd, så nu wid 1000. Innwånare kunna nöja sig derpå. Efter observation fants dess Södra ända ligga på 6. 17. Nordlig bredd, och Variation togs med en intet synnerlig accurat Azimuth som Pray till hwilket bara tiänar, at ungefärligen åtwinja den här tillförne skedde ändring, sedan Commendeur Bealieu år 1621: observerade den samma till 2: 30: N: W:

Af de andre mindre Öar, har Pulo Button mycket få Innwånare; men de öfrige, som Bröderne och Pulo Saijas, äro aldeles öde.

Det lilla Landet, som begripes under namn af Kedah, skrifwes som sagt, blifwit, af en Raijah, hwilken i långliga Tider warit dependent af Konungarne i Siam, tils Mohamed Shjah, den 3die Mallaciske Konung emellan åren 1270: och 80: conquistrerade det samma, jämte närliggande Landskaper för en kortlid, efter hwilken det åter kom till sin rätta Skydds Herre igen. Sedermera det långsamma Kriget i 15de och 16de Seculo började emellan Siam och Pegu, och Lyckan gynnade det sednare Rike, togo de förstar som rådde i de

Sedt i Skatt Skyldige Landskapernе till fallet i agt at afskudda oket, hwarutinnan
Landsmen wan Raijan i Kedah; men den dryga otjenarenhet som Inwånarne darstå-
des i fallet så mycket längre efter hade af sin egen swaghet, gofwo dem snart andre tanc-
ker. I wid år 1619: härskade öfwer dem en Raija, som genom sitt mycket tyranni och
owanliga Regemente, tilbragte sig ett almant hat af sina undersåtare, och förag taffine
manner. Detta gaf Konungen i Atchin Marrhoem Daroe Salem anledning at öf-
werfalla honom, och sedan han efter nogre månaders belägring intagit deß Reji-
dence wid gamla Kedah, bortförа honom, jämte 1000: Inwånare till Atchin, der de
sedermera emot lösse massacrerades. Hans efterlämnade Son undkom i tid med
flygten, och fördolde sig hos fienden bortwiket, då han kom tilbakars, och togo
sedermera, sin Faders illa åtgångna och depeublerade land, flyttande sitt säte
längre opåt till Perlis; men på det han framdeles skulle befria sig från wi-
dare öfwerfall, gaf han sig med sitt land godwilligt åter under Siamsprotection,
hwarunder hans Efterträdare till närwarande tid förblifwit.

Det är till märkandes, at alla Länder som dependera af Siam ej annor-
lunda af deß Konung anses än som Gouverneurer, hwilcke en del kan deras som
ärfelige, och de andre byttas om efter wiß tid. De förre som på deras Språk
heta Tchau Meuang, eller Herre öfwer ett Rike, äga enfamdoch oin-
skränkt befal både i Civil och Militaire mål, och efter omständigheterne
lyda mer eller mindre till Atchin af sin Subordination, och af desse är Raijan
här ene. Den enda Skillnaden är, at denne till wedermåle af sitt Vasallage
utlägger mera än en Guld Ros, som hwart 3die år sändes till Siam, hwar-
med han efter behag må hafwa öfwer sine Underhafwande, och wid på-
kommande tider på sin Skyddsherres biständemot för starcke fiender.

Den nu warande Raijan kallar sig Maghmud Alifein
Tschah, och är wid 60 År gammal, samt har regerat ungefär 30. An-
tingen han war sin Faders namnsta arfwinge, så som han ändå intet emo-
tsatte efter honom i styrelsen; Ty han war förut wid dess från fälle och far-
ligen som skulle agera förmyndare, tyckte riket bättre anstå sig, ännu
sig Pupill, som den tiden hette allenast Kolah Bahang, och derföre,
underdade sig så likes om honom, at han måste lefwa utan anseende,
om han i bist af nödtorftigt Underhåld. Kolah Bahang som berät-
tas skola äga förtraffeliga Sinnesgåfwor, låt intet sådan oförnätt röra

sig, och beslöt at genom resor till närgränsande Raijas söka eventuera sig, och
på nogot sätt förwärfwa anständigt soldeen. Han besökte Tekin, Ligor,
Perah, och flere orter, hwarest han blef wäl emot tagen, dock utan at anhålla
om nogon hielp emot den, som så otillbörligen beröfwade honom sin rätt.
Emedlertid hände at Manicabos, en Sort rofagtigt och grymt Folckslag,
som så under konungen i Diohor, gorde ett oförmodeligit infall i Kedah,
och strödde så omkring, samt förfwegade Ulsirpatenrens magt, at landet
war på wrippen gå under, när just till desz Lycka Kolah Bahang wärfwit
Perah, som intet längre med sielfgode ögon kunde anse sitt Fädernesland
olycka, och derföre hos Bugiernes Konung i Sallangor, anhöll om bistånd,
hwilcken ock så lände honom en liten flotta, der med han seglade opför
Kedah flod, och under det hans Farbroder med en armee kom ned från
Landet och angrep Manicabos, på en sida, inneslöt han dem på den andra,
och nedlade samt förjagade dem aldeles. Farbrodren, som af den ädel-
modige Undsättningen, fant efter wunnen Seger sin förfrätt, afträdde
strax godwilligt Regementet, och lefde länge sedan som Privat
på sine Landtgårdar, utan at widare oroa Sin Brors Son, som der-
på fick hans Confirmation. Ett rart efterdöme af ädelmod bland
dese Barbarer, och önskeligit wore, at inter Sådant Skulle finnas
wara Sällsyntare bland dem som påstå at äga mera förnuft!

Raijan äger Sielfinga barn, utan en dog Syssterson anses som till-
kommande Efterträdare. Han har under sitt Regemente rest sin Reputation
så högt ibland sine underhafwande och grannar, så de anse honom som den
En wäldigaste förste på hela Malleji kusten. De Rike eller Orang käjas,
som skola wara dess Råd, drista ej emot säga honom det Tringaste, och i
Sådane saker som ängå Rättens bibehållande är han sträng och obewekelig,
tillåtande ej at ringaste förfrätt skall begås emot den minsta. Så snart
nogon är öfwerbewist, at hafwa bratt, exegweras den strax, och hugges antingen i
stycken, kastas för Elephanter, eller stickes en dalek upp ifrån halsen ner i
hiertat. Stöld, och falsk mynt ande, straffas med en hand eller fots af-
huggande, och förwisande till en ödebod, eller med döden, efter omständigheter-
ne. Han är ej mindre mån om god Politis bibehållande; prof ett dess

fall, at sedan det blifwit mörkt, ingen wid hofwor dristar utan facklor gå
ute, och sådant mera; med ett ord, de berykkade mordiske och falske Malleja-
re, har han gjord till ett så humant folck, at ingen främling behöfwer frug-
ta, ja sammen genom desse land, och längst ifrån at hans undersåtare der-
för skulle hysa nogot hat, finner man det alla bära största kärlek
til honom, och icke en, som ej med all wördnad talar om honom åfwen i en-
rum.

Uti krigstider måste hwar man tiäna, så Raijan Han oprusa en ar-
mée om 20000: man, dem han skiälfmed Sablar, Kazagaijer, och Skiutge-
wär, Campagnen förser, fast all dera egendom anses som hans egen, at kunna
taga hwad han der af will, så har han ändå ingen ordentlig Skatt pålagt dem,
utan än at de lefwerera honom 10de af all Tenned som fås innom dess district,
underhållande sielf sin stat och familia, af sine egne plantagier, som dess under-
såtare likwal så lös at odla. Det endaste som de åro betungade med och
skyldige, ähn efter dess sednaste flyttning, är ett stadigt arbete; som blandan-
det för en tid, när han låtet ofwan Dtala lätt grafwa en djup Canal för sine
Pantgji öhnn, då han företagit at låta leda watnet, för en god Swansk
half ned från ett högt berg, hwilket alt undersåtarne åro pligtige göra
utan nogon betalning.

Alt det folck som bor på Malleiske halfön, ifrån 1:o till 11:o graders Nord-
lig bred, kallas med ett allmänt namn Malleijare, fast de egentligen till-
komma dem som wistas närmast kring Mallaca. De sägas härstamma
ifrån On Sumatra, deraf de af floden Mallajoe wid Pallimbam tros fått
sitt namn, och hafwa wid middeln af 12te Seculo kommit öfwer och medelst
samma Sanah Malajoe, eller Mallaiske Kusten, till de ställer, som de nedsatte
sig uti, och då tillhörde Konungen af Siam a Aldenstund deras förfa hem-
mast har på Landet war wid N.O: ändan, den tiden kallad på Persianiske Zierbad,
som betyder: under winden; förmenas de fått det namnet som sedan blifwit Mal-
lajare tillagt, af Orang di Bawah Angin, el:r Folket under winden; till
en skilnad från araberne, och andre Westlige folckslag, som kallas
Orang atas Angin, el:r Folck öfwer Winden.

Hwad dem beträffar, som bo i Kedah, så är ofwan före anmärckt, hu-
rü som närwarande Raija (: och twifwelsutan och så omgiänget med Chi-
neserne;) mycket reformerat deras sinnelag ifrån de laster, hwarmed ordi-
nairt de andre deras Landsmän äro behäftade; Ty anskönt Malleijarne hållas
bland alle Österlänningar, för ett slugt och belefwat folk, så kan ändå ej
frångås, det de i allmänhet äro mycket trolöse, och falske. De som
här om talas, äro af en medelmåttig wäxt, fyllige lemmar, och intet så
aldeles mörcke till hyn, som Jawanerne. De hafwa nogot platta näsor,
stora läppar, och swarta tänder, som härflyter af Pinangs tuggandet.
Månge af dem hafwa fula ben, och större delen platta och wanskapeliga
fötter, hwarpå undra skinnet eller Sålan hänger helt löst och slaffar.
Deras klädedrägt lika som Jawanernes består i ett grott Bomülls-
tygs Scarpe, och en lös tröja, för de förnämare, jämte en dart i bältet.
Chineserne kläda sig efter sitt lands maner, och de Mallabarer och Morer
här wistas, bibehålla alle sine hembruk.

De äro Mahometaner till Religion, fast derüti likwäl en hop hedniske
Sjamske Ceremonier finnas inblandade. Deras Tungomål som Ba-
hasa Malajoe kallas, och på alla Asiens kuster är gängse, recom-
menderas som ett mycket lifligt och grundrigt språk af dem som förstå det.

Inbyggarne af Kedah, hafwa intet at klaga öfwer ofrukt-
bar marck. Landet är öfweralt genomskurit af rinnande bäckar
och floder, och fast nedwid hafwet det merendels är kärrigt och lågt,
så en del i Springtider står under watnet, så ändras likwäl detta
årligen, emedan floden och hafwet opkastar, så mycken gyttja och
skalor, at Siökusten oppfylles, och marcken långt op i landet ser deraf
helt hwit ut, utom at ständigt tillwäxande Träd stadga Jordmån an-
senligen, at den år ifrån år gror till. Gammalt folk wiste berätta, huru för
50 à 60 år, aldeles Tracten ifrån Limbon utföre warit obebyggelig; men alt
som den småningom wäxt till, hade Inwånarne följt efter, och genom sine
planteringar och omansande gordt det brukbart, så at hela stranden ända
ytterst till Quala, innom få år, otwifwelagtigt skall blifwa så nyttig, som

Den andre marchien. Den jordmån, som wanligtwis opp i Landet, finnes helt skiellig ifrån den andra; ånskönt en del är blandat med Sand, stöter dock mäst på mörck färg, deremot den yttersta wid Siökanten är helt hwit, hwarav wäl kommer at den mäst består af förmultnade Myssel Skal. Det är intet at twifla på at den är frugtbar: man finner gräs som Skiuter hela alnen högt; men framför allt förskiönar Rijsets stor mängd, så ganska mycket deraf hwart år kann exporteras. Utaf deg andra wexter skall jag nöja mig med namnens uppräknande af de förnämste: Gurckor, Pompor, och Meloner, äro här alla goda i sitt slag; men framför andra, få här de båsta Ananas, som i hela Asien skola wara. De wäxa hela fälten fulla, lika som i plantager, äro mycket stora, långt ifrån at förorsaka några Sjukdomar, som på andre ställen, kan man här äta så mycket man behagar, utan ringaste gravation, allenast man ej för hastigt dricker watn derpå.

Något Tobak, Spansk Peppar, och annat grönt, träffas och så uppe landet, och ibland Träd förnämligast, Jacca, Mangos, Papai, Pomerantzer, Små Lemkis, Tamarind och flere, hwars namn intet äro mig bekante. Det war märkeligit, at de flesta deras frugter, som likwäl wäxa i ett klimat, mycket närmare Aequator, än Malabar, ända till det minsta mogna 1/2 månad Sednare. Ty de som wid wår afresa ifrån Malde redan kunde ätas der, woro ännu på denna orten gröna. Risen och Cocos, som i nogon mycken mängd; dock Söka Inwånarne öka wäxten genom Saltwatn, besynnerligen den Sednare Sorten, som ned uti den Sandiga marcken tager sig bra. Areca finnes också, men i ingen mängd; Dock Nipa, en Sort palm, hwars stamm och grenar mäst likna Säfgang, och bladen Cocos, af hwars frugt Ättika pläga, betäcka stranderne på många ställen, helt och hållit. Träd till brännwed äfwen som för Timmer och Bräden är inga brist på, och finnes bland andre en Sort som är nog stor och fat. Semper-wiwer, aldeles lika de Europeiske, Små buskar och hwarjehanda blomster, betäcka den ledige marcken. Bambuer och Säcker-rör, äfwen som Rotting, hwaraf de göra sine Cabbar, och annat Tågwärcke, produceras i öfwerflöd;

men framför alt, de så kallade Spanska rör, hwilcka Chinserne förstå at wäl om=
ansa och polera. Det berättades mänge historier, om deras wäxt; men Tracten der
de tagas låg för långt ur wägen, för at kunna undersöka Sanningen deraf.

Uti Rivieret och Siön träffades dese Fiskeslag: Kavaller, Rockor, Kä=
ringar, Skillpaddor, Siöormar, myckenhet Räkor, Ostron, Muslor, spräklige
och gröne Krabbor, &c.ra Crocodilerne öfwerflödade så i floden, at In=
wånarne intet utan största lifsfara, wågade sig i wattnet. Jag såg mänge
af dem wid passerandet opför floden, som woro opkrupne och lågo med
halfwa kroppen i göttjan, emellan Trädsrötteren, at bada sig i solen, waran=
de så litet skygge, at de sällan bekymrade sig om hwad buller som gordes
nära dem.

Uti det goda betet föda sig myckenhet Boskap, tianlig till förfriskning,
en af de största begwämligheter för hit komande Skepp. Buffarne lefwa willa
i största ömnighet i Skogarne. Oxarne, som äro 2: sorter, med knöl på ryggen, och
utan den samma, snöpas sällan, utan slappas ut i bet ifrån det de födas
tils de äro fullwuxne, och då pläga de merendels ej wara bättre ann willa. De=
ras kor, gifwa ömnigt miölck; och de få hästar som wanckas, äro mycket små.
Bland små Boskap, finnes nog af Får, Getter, Bäckar, och Swin. I Skogarne
träffar man Jackhalsar, och myckenhet af de skadelige Geckos, så kallade af
det de stadigt skrika Geckos, en sort fyrfotor, som kasta en så förgiftad urin,
at den angriper och tärer hwad ställe den rörer wid kroppen, och ingen annan
bot finnes derföre, ann at skiära bordt det infecterade stället. Afwenledes
råkas Hiortar och Hindar, hwilcka gierna wid högt wata gå ut i rivieret att
swalka sig; men då wattnet faller ut, fastna i giöttjan och fångas då lätte=
ligen. Här och så en sort små liknande hjortar; men utan horn, om ett qwar=
tershögd, och der under. Apor och Babianer gå tråppewis bland träden, och
Tigrarne äro så oblyga, at de nalckas in till husen; dock sägas sällan giöra
menniskor skada. Elefanter äro ibland Landets alster, och utföras mänge hwart
år; de flästa af dem hafwa gråfärgat skinn; dock har jag och så sedt
sådane, som stött på gult.

Åtskillige slagsfoglar hördes sjungande i Skogarne; men få kunde

emellan träden urskiljas. Bland dem jag såg, woro, Perroquetter, stora som
unge Steglitzor, aldeles lika Papegojor med swart krokig näbb, af liflig grön
färg röda fiedrar i stierten, en röd fläck på bröstet, och en blå i nacken; Turtur-
duvor, hwars massa fiädrar woro gröna; och en Swart fogel som under båken war
röd och ägde en bred gul näbb, större ann hufwudet, och lyctades wara en Siöfogel.
Af Limbon såg jag likaledes med förundran curieusa werck af desse Luftens konstige
Byggmästares Architecture. Deras näsken woro fastwäfde kringom ytterste spet-
sen af de swagaste qwistar på höga träd, hangande som en långpåse wid
ofwanan aln itifrån: wid ändan woro de wijde, och formerade som ett hierta,
uti hwilka foglarne hade sielfwa boet, warande in under en opning, för ingenting annat
som wärd, än att innewånarne med begwämlighet kunde komma inn och ut: det
war arbetat med förundelig nätthet, och betägde dem ej allenast för ostadd wäder,
utan äfwen eller Situation friade från obehagelige besök, emedan de woro fästade
på så späda grenar, som intet kunde bära nogre rofgiriga Owänner. Foglarne
sielfwe de Tijder, men de woro utflugne, så jag intet heller se andre än deras nyss
utkläckte ungar. Ofwanpå wanskade härstädes nog Rijsfoglar, Falckar, Kor-
par och wallander. men framför allt narade Inwånarne ett otroligt antal gam
af hons. Af de sednare sålde de nu 16: till 20: för En Rupée, men de som länge
warit i Landet berättade, att aldrig nogonsin warit sådant ohöp; hwarande
ihugkommas, när man för 15 à 20 år tillbakars fick 125 höns för En Rupée, och
den bästa och fetaste Oxe, för en Piastre.

Uti gamla halige träd i skogen fant jag små swarta bij, som gofwo god
honung och swart wax; hwar de göra af det sista är mig obekant, men den
förra weta de at employera.

Det förnamsta som hedan framalstrar, och hwarföre främlingar
dithän orden, är deg Skiöna Tenn. Det tages ej ur minor eller förfares med
som i andra bergwärck, utan opsamlas ur jorden, hwilken inn uti Landet sagdt
wara full deraf. Så snart en som will optaga nogot, tillsagd Raijans narm-
sta Befallningshafware, och fått deg tillstånd, lätt göher han ett tienligit ställe an-
tingen neopå en slät plan, eller å nogon slättande högd, hwareft han gräfwer
ned deg hann finner en fin Sand blandad med små swarta grinkar. Af denna
utkastes så mycket som åtkommes, och i fall nogon närliggande källa eller

Bäck, som här ej är ondt efter, ledas twärs igenom det grafne stället, en Canal inedvatten Uti, hvilket afförer all den lätta sanden, lämnande det tyngsta eller de små Tenn-partiklarne; deribland stundom skall finnas rent Tenn, i stycken som Ertor; qvarna, som sedan watnet är utdämt, optages, torckas, och wannas, at än widare från skilja Sanden, och af dlitta sålunda omanjat, tillkommer Raijan 10de delen hvilcken dess närwarande opsyningsman måste Oppbära. Derupp på ena nogot tillräckelig rånjas Sandmalm blifwit samlad, opbygges af Tegelen rund ugn, utan taak eller hwalf öfwer, med en liten ränna eller öpning å ena sidan, och en just fästad i den andra twärs öfwer; Uti denna lägges kål och små wed som ett wål opeldas, hwarofwanpå Tennsanden inhälles, hwilcken strax smälter, och genom rännan nedrinner i en underfatt form, fästnande slagget och sanden efwar i öpningen, likasom utbrände sten kål. Tennet optages, sedan det hallnat, och omsmältes widare i smärre stycken eller Tackor, derpå Raijan slår sin Stampel, gällande de sedan som cöurent mynt bland Innwånarne.

Oputi Landet finnes fuet med höga berg, som twifwelsutan skulle innehalla nog Mineralier, om Medlöjarnes lätteia tillåt dem at efter söka sådant. Järn warckas nogot; men som det blir rodbragt, och de intet förstå at hantera det, brukas det litet. Europeer som i lång tid wistats här, omtalte at de långt opi stenbrått funnit små hwita stenar med gulsprickar i, och andre mera genomskinande än slipad crystall; men alden stund de intet kunde stadfästa sin berättelse med deras opwisande, will jag lämnat där hän.

Lüften hålles före at wara här äfwen som på hela wästra kusten af Sumatra ut före, mycket ohalsosam, i anseende till den morasiga grunden, derutöfwer många skadeliga dunster opstiga, som insekterna den samma, och merendels hela dagen ända synas ifrån sion, stående som en tiock rök öfwer det lägre Landet. Hwad wärmen beträffar, så war den i Maij 1751: mycket moderat, an skön Solen war så god som midt öfwer, emedan, utom den om dagen blåsande sjöwinden, solhettan förtogs af städelega moln, och tidiga regnskurar, som tillfogade med dunder och blixt, gofwo regntiden så nalekande till kanna, den der merendels i Junio börjar här å kusten.

Till slut är wärdeligen om Landets handel at märcka, at den förnämligaste står i Tenn, som på förr beskrefne twistages här i Tedah, och de närmaste liggande

landskaper, Ligor, Pera, Sallangor, Ujor. Af Europeer komma mäst bara Engelsmän
der hit; Ty de Hollendske skiöta sig Synnerl. om, at bemöda sig mycket hos Rajan,
emedan de från andre Orter få Tenn nog, utom det att emellan Honom och dem,
är ingalen hallsinnighet, för den handel hwar med de handlera alle under dem
lydande Malleijare, och det twång som de med sine Mallaccaiske wagtjagter
förstå dera at hålla hela Kusten ifrå. Chinesarne föra stora partier årligen med sine
Junkar till Canton, Amoy, och Batavia, och genom denna starcka efterfrågan
förmå Rajan at hålla sitt godt i pris, warande han Sielf Köpman, och mono-
liserar all handel så dess underlåtare intet dristar sig wid swårt straff, at sälja
något sielfwe, hwilket annars de wål med sine goda Avanie kunde göra
20 och 30: pro C: Cattre köp, än ordinairt: Utan alt måste gå genom hans
händer och efter hans pris.

Ris finnes dernäst till exportation ansenligen; men Rajan afsänder sielf
största delen med egne Fartyg, till Mallaca, och flere orter, som behöfwa, så främlin-
gar hafwa swårt, at få någon full ladning deraf.

Elefanter fångas och föras lefwande hädan; likaledes opköpa Chinesarne stora
partier torrskat och saltad Büffelhött, jämte Skona Büffel- och Oxhudar, som
de sedan i Japan göra stor winst på; widare fås något Elfenben, wax, Sappanträd,
Benzoin, och Dammer, eller hårda för Skepp; men i synnerhet ett slags Sköna
Bäst de Mar på Portugisiska, af ett half, eller Tredjedels qvarters Längd,
som längs hela Kusten ända opp till Mergui fångas, och af Malleijarne kallas
Siapan, samt torckade sälgas till Chinesarne, som estimera dem för dess egenskaper i
medicinen. Fordom kom Fartyg hit från Aracan, Pegu, Mergui, Jonckceulon, Bengala,
Coromandel och Surat; men nu åro, utom Chinesarne, Konungens af Achin Fartyg
de ende Indianske, som här ses. Af waror, som Chinesarne hitföra, åro, en del
Engelsmän, grofwa Suratiske och Bengalske Bomullstyger, dock de
finare Sorter som gemena man nog tycka och lära sig. Förutan Silfwerbringa
är en del Engelsmän, grofwa Suratiske och Bengalske Bomullstyger, dock de
finare Sorter som gemena man nog tycka och lära sig. Förutan Silfwerbringa
de bäste manchnaden som hafwa opium, så högt afskat ibland Indianerne.
Ingen som kann undwika at handla med Rajan, och endast får smuggla med Jun-
kanarne, gör säkert för Avanie med denne Wahra, och för den andan gå åtlige
här, såwen som i Straat Mallacca, och Banca små Engelske Fartyg, bära med så

dant lastade, hvilcke hemligen negotiera med Malleijarne, som kommandes varor eller penningar itemot dem, varande de så illa vane, at de under Sielfve Stormarnes ögon, och oagtadt deras många vaghalsande Pattjalningar, weta draga dem wid nåsan.

I Hedah finnas inga Fartyg af Synnerlig storlek. Så Chinesiske Jonckar af somme sorten, som Rivieret, och Rajan har nogre egne merendels bygde efter den facon, om 20. till 30. Läfters drägt. Resten äro små, dels som Chinesiske sampaner, och dels wanlige Canoer heet platte, och knapt stora nog at bära 2 ej 3 man. Platas rotting brukas för takel och Tåg, Cablar, etc.: och Dammerolja blandad med kalck, för Tiära.

Då man handlar med Rajan, betalas ingen Tull, och Tenn får ingen annan sälja. Rijs kunna privata med hans tillåtelse debitera, och då tager han 16. Mass för hwar Coir i Tull.

Rajan låter slå mynt af Silfwer, som kallas Kupang af wid 9 meder Styfwer, men bara hälften så tiock, med Malleiske Characterer på sidorne. Tri Sådane räknas på en Rupée, hwaraf de Surratiske mycket prefereras för de Bengalske. För Skiljemynt finnas små tunna af Tenn med hål igenom och stämpel på, kallade Tara. 75 sådane Tara, göra 1 Condorin. 4 Condorin 1 Kupang. 4. Kupang 1 Mass eller 1 Mas, som i Aekin, Johor, etc. är ett guldmynt.

Wigten är Bahaar, som håller 420 Engelske tt.

Rijs säljes efter mått. 4 mått kalla de Tjupa eller Chupa göra en Gantang, som wäger 5 Cattie. 800 Gantang äro 1 Koyri eller Koan. För 1 Rupee, feck man 18 Gantang Rijs.

Tenn som handlar Tenn i Hedah besynnerligen för att föra till de Wästerom belägne Indianiske orter, måste weta, at det som är i tackor gäller på de stallen 6 pro C. mindre än Stycken i form af Sandelfor, och at de som blefwit gietne som små wigter eller lod, säljes högst, och till 12. à 16 pro C. mer än de förstnämnde, som för sin storlek hafwa mera Slagg eller grus uti sig, hwaremot mellansorten gier för mycket affall, emedan de tunna hanteras om kring snart från skiljas.

XI:te Capitlet.

Beskrifning på Sallangor.

Tab. XXXVII. Wi lämnade Hedah den 27. May om aftonen, följande Långsidt med Malleiske Landet, som är högt och jämnt, uti 7 gradiet, till 6. 25. och 30. fms watn, tilo deg

Fig 1.

TAB. XXXVII
pag: 388.

Fig 2.

Sambelongs öarne Som räknas 11 st:e då man dem passerat

Dubbet Prospect utaf Sambelongs Öarne När man först får Se dem och när de äro passerade

TAB. XXXIX.

Malacca med Ofirs Berg och Krinsliggande Land

Tab. XXXIX.

d. 29de om eftermiddagen wippaserat Dingdin och Sambelongsöarne. De sedra
äro ej annat än Omk. 11 klippor, öfwerwäxte med gröna, som ligga tillsammans och kuna
ock beskrifwas på hwilcken sida man behagar; dock är den yttre så kraxig, att kanalen
emellan dem och Malleyhusten. Hwad Dingdin beträffar, så är den ö, hwaruppå
Holländerne förr hade en Loge för Tennhandelen, som de likwäl för Inwånarnes trolöshet
år 1690: måste öfwergifwa, äfwen som de förut warit nödgade att göra med det Jacka-
tra inrättat i Perak, hwarunder denna ö hörer. Alldenstundom likwäl Perak ej alla
tider på hela kusten war det rikaste på denna Wara, och derjämte ägde många Hå-
fwor att begwämt nedföra än på, kunde intet Holländerne efter mycken öfwerläggande låta desse
sina tillbud, låta sine anslag falla, utan bodde fått att anwända mera allwar och förse
sig ånda mål derändene, och hafwa äfwen så wida derutinnan förkommit, att de ej alle-
nast fått sig åt i Landet, utan nu ensamme monopolisera härstädes denne Wara
samt äfwen för den andan sine krigsfarare i kring oppningen af floderne afhindra det
smugleri, och dy medelst insamla årligen, så dan ömnighet Tenn i Mallacca, att Pri-
set och Compagniets egne betienter berättades underhand sälja ansenlige partier deraf.
d. 31 i Maij war priset på Baharen 37 Holl. Rd:r.

Sis- och Landswinden alternerade ordentligen om hwarann, och Styrm: blåste den
samme om morgonen bittida heed frisk. Den 30 om middagen nödgades wi ankra,
dan ej rätta kanalen till Sallangor på sanka, förr ann wår Båt och Pilotsloupe
konde den samma, då wi lyfte ankren, och aftonen kl. 6 ankrade i 7/2 famnar
tan för Sallangor.

Sallangor, eller som Holländerne kalla det Slanghoor, är ett litet land på Mal-
kusten, emellan Perak och floden Colang, ej långt wäster om Mallacca belägit, som
dem fält under Konungen af Johor wälde; men Tederneera ån i dragit sig det samma,
styres nu af en egen Raijah.

Den förnämste elfwer, och hwarifore Européerne och framför andre de Engelske
dessa orter, är Tenn, som här och i näsliggande land i förre ömnighet och fra-
till en Laddnings fyllande, kan fås, ann i Kedah, hafwande orten förmån af en
flod, d: af Holländerne Tennrevieret nämd, att nedföra det på, som kommer opifrån
bergen, och med ett bredare utlopp ann den i Kedah, fallet i Sion. Den är navigable
stora Skepp, emedan det djupt går till 4: och 5: famnar, och endaste Swårigheten
är man i inloppet, som är trångt och till en del stängt af en Sandrefwod, på hwil-
likwäl med Spring går 4: fl: watn. De Skepp som ärna inlasta nogon Qwantitet,

ankra innom dessöppning, delsför at vara närmare till hands, och dels efter der är säkrare än utanföre, hwarest en finner sig mycket exponerad för hårda wäderilningar, och trygg=tan för de 2 banckar, som å ömse sidor instånga redden, och gifwa en obekant nog bryderie wid ingången. Dethar likewäl ingen fara då en är mitt i Kanalen, emedan dey djup går helt regulairt från 20. till 7 fr. Banken åt Landsidan är mudder, och följer stranden åt, strackande sig wid 3 Engl: mihl ut ederifrån; men den på andra kanten består af Sand och hårdgrund. På S.O. ändan af dessa banckar är intet utlopp för andre än små farkyg, och därföre de, som wara igenom Mallaccaiske Sundet, sedan de warit här inne, måste göra en krok, och efter att de gått från redden, samma wäg de in kommit, söka en annan öppning för at kunna följa Malleji kusten längs efter.

Hanck Ebbe och Flod följer ut med Landet, den sednare sätter S.W. och S.S.W. och den förre N.O. å N.N.O. watnet stiger och faller ordinairt 1½ till 2 fr. och är med fullmåne Sondags kl. 4: 50: E.M. Land och Söwind blåsa ordentteliga, den förre sedan Solenes nedgång hela natten igenom af N.O. och O.N.O. och Söwinden sedermera merendels från motliggande wäderstreck, hela dagen i ända.

Wid mynningen af Floden på östra stranden, ligger en stor hög, all med trå öfwer wäxt, som gifwer nog känbart märcke för belägenheten af Sallangor. Nedanom den samma är en liten bÿ, der Rajan, jämte en hop af dess undersåtare bo, i hus af Bambu på påler stående, som i ked ah. För öfrigt Synes Landet wara lågt wid stranden, och ej så sumpigt som på nämnde ort, och är öfwerwäxt med löf=trå, samt innan före fylt af höga Berg, der uti nog mineralier skola giömmas.

Konungen ef: Rajan här sadet, kallas Konung för Bugis ef: Bugierne, en förfärlig, som utgöra största delen af Inwånarne. De här stamma ifrån Bugi öarne, hwilka äro 2 à 3 små öar, belägne utanför Macassar, af wen som från Barne Batuna och Annam=bas, dadan de sprid sig, Synnerl: från de förstnämnde, när Hollendarne woro i krig med Konungen af Macassar. Många hafwa de Hollendske, af wen som Macassarne omtyckt till Soldater, emedan de hafwa namn före, at wara oförfärade, och en hop hafwa nedsatt sig här, och i Perak, saf emot Konungens af Johor, Landets rättmätige Herres lof, hwilken de mycket orsakat, och plundrade förr ej många år (: 1720 :) Trangane, en af dess Cassaplatser, på östre sidan af Malleji kusten, under det hans egne Undersåtare opp=wäckt en Rebellion, hwarutin Hollendarne, som aldrig försumma gode lägenhet, troligen bistod dem med Ammunition och Gewär från Mallacca. Af alle här om kring boende är desse de ende, som kunna räknas hafwa någon sorte till Sjös, hwilken dock ej består i annat, än Prowarer ef: Små Båtar af bräder, bak till breda, och capable att bära 10:

12 Mana, der med de förr omrört sine grannar, och äfven små Europeiske
plats, fast nu mera hörs ej sådant ifrån.

Desse äfven som Malleijarne, äro ej så brune som Mallabarerne, liknа
Malleijarne i klädnad, endast at de aldrig gå owäpnade, och äro kände för ett
orent folk och troslöst, och därföre hafwa Européerne aldrig tillbudit at fästa sig
emedan man ej en gång må wåga sig en natt ibland dem. Främande som
komma, begifwa sig derföre altid emot mörckningen om bord, och när de hand-
tera af och betala godset med ens, efter desse Nugier ej weta ibland sig hwad
och affal är. Utom Tenn, äro deras andra producter mäst det samma som i
Ceylon. De förde om bord till oss åtskillige frugter, som Mangos, Pisang, co-
som wanckas i öfwerflod, Honing, Granatäpplen, Guineisk pepper, äfven-
dess änder, Höns, med mera. Sago sålde de efter Gaffelangesk: matt,
af hwart och ett efter Swänskt mått innehöld 11/4 à 11/2 qwarter, och
gade 5/6 à 5/4 tt: Swänska.

Curent mynt, är Tenn i stycken af wiss storlek, som kallas Tampaun,
ordinairt A: räknas på Rupeer, men stundom mindre, efter som priset stiger
denna Wara. En Bahaar Tenn håller 360 Engelska tt: Konungen på Ar
land 2 à 3: Piastrar till på hwar Bahar: Surat Rupeer äro här en god
ll bättre ann Bengalske.

XII:te Capitlet.

Resan genom Mallacca Sund, till China.

Sedan man här efter åstunden, ej kunde tillförde complettera wår Laddning, i anseen-
till den obilliga dyrhet, som Rajan höll sine Waror uti; Ty fants ej län-
get, at med frugtlös wantan längre opskiuta författandet af resan åt Syria,
an den 2: Junij lyfttades ancker för at widare fortfara, genom e Mallacca
ed, uti hwilket wi nu redan woro ett ansenligt stycke fram avancerade
Sundet af e Mallacca, så kallat, af den widliggande staden, är den andra
hafwen, som wäster ifrån kommande Skepp kunna passera igenom, in i
Chinesiske Sion, warande längst beswärligare och widlyftigare än den Sydligare
för Strat Sonda, hwilken, lika som den går längs Södra ändan af Sumatra så
omstryker detta här emellan samma O: S. O. sida, och den N. W. kanten af e Mallaiske Kuststene

Dess lapp, som merendels är från Nordwäst till S: Ost, börjar wid Achins hufwud i 6: graders Nordlig bredd, och slüter wid Lingin, en ö mitt under Æqvinoctialen belägen, inbegripande i en rätt Linea i längden 9 3/4 eller 10, grader; men om man räknar in till Pedro Blanca, som är mitt i öpningen af Sincapors Sünd, der in tillen bügt afgår ifrån förra leden åt Öster ec: O. T. N. håller det bara 9/2 grader; dock är till märckandes, at alla de öar, gründar, och banckar, som ligga i farwattnet, och hwilcka måste ündwikas, åtminstone göra wägen en Trediedel, om ej en halfpart drygare.

Hwad bredden beträffar, så Varierar den ansenligen: wid Nordra inloppet ifrån Achin, till Kedah, räknas 3 3/4 till 4: grader öfwer, och der har en helt rent fahrwatn, utom nogra små Kahla Klippor, Pulo Pera, och Jarra, som lätt ündwikas; men sedan begynner det mera knipa tillsamans, så att mitt för Mallacca, där distancen öfwer, ej mera är än 35 Engl: mihl, båda kustarna af Sumatra och Mallacca på en gång kunna ses. Man har ifrån Sallangore till den nämnde Staden intet mera så klar passage som ofwanföre; Ty midt i Sündet framstryka 2ne Banckar, (: hwaraf en är den förr omtalte Sandbank som på Sydsidan inneslüter Sallangors Redd:) hwilcka dela det i Tu, så för at på träffa deras kanal, och at kunna komma öfwer dem till Mallacca sidan, måste man styra öfwer till nogre små öar, som kallas Pulo Arroes, under Sumatra, hwarifrån en sedan kan hålla rätt på Parcellar, mitt för hwilcken finnes den enda öpning, på denne kanten. En del Skepp, som willa passera, utan at blifwa sedde i Mallacca behöfwa ej göra sig denne mödan, emedan de hålla på S: W: sidan, om dess Banckar; men fastän samma passage är renare från Klippor. Så präfereras likwäl den andre wid Malleiske sidan, efter Tiderne, eller Ebben och Floden, som sätta der längs küsten, kunna altid hielpa Skepp fort, än skönt det wanckades liten wind; deremot Sumatra Landet af stora floder är genombrutit, igenom hwars öpningar i stiltwäder, en starkström sätter, som betar Tidwatnetskraft.

Sedan man lämnat Mallacca stad, och passerat om Wänster ön Pisang, som ej får komas för nära, samt har just på sidan Carimons öarne, får man se för sig en hel Archipelag, af små och stora öar, en del bebodda, och mästa parten hörande under Ko-

gen af Johor. Emellan dessa, som i en tått hopa hängande Samling, räcka in till Lin-
gin i Nordvest Sundet åter utwidgar sig till halfannan grads bredd, emellan Po-
Pagnano, och närmaste Land af Sumatra: I förmeras åtskillige öpningar
de Passager. Nordligast om Carimons öarne går Drions Sund Sydostligast åt,
Söderom dem Sabons Sund, båda 2: passable för Skepp, som ifrån eller in till
Banca Sund. De till China destinerade Fartyg, hålla sin led närmare Malleyküsten,
ware emellan öarne sinnas 3:ne Särskilte passager, som sedan förena sig genom den enda
stora öpningen, åt Chinesiska sidan, emellan P. Romano och Ön Pulo Pintang. Af
dem kallas den östre, som går emellan sagda Landet och Sincapors ön, Gamla Sinca-
pors Sund, och af Innvånarne Salleta de Brett, hvilken fordom kunde passe-
ras egentligen ej är annat, än en arm af Johors rivier; men nu för smal-
het, starcke ström, och Synnerl: för en Sandbanck, som satt sig wid östra utloppet
gör för nog farlig. Den andra öpningen är, Nya Sincapors Sund, säderom
samma, som afwenteder nu mera ej genom seglas, sedan Straat Gouvernadore
sidan är ännu Sydligare, Junnits begwämare och säkrare för stora Skepp.
Detta som är den 3:die passagen, lärer twifwelsutan fått sitt namn, af den på wär-
ra liggande Ön, som af de Engelske kallas Gouvernadors- och af de Franske Sag-
gon. Det har en djup kanal, men elack Corallgrund. De Siöfarande som är-
na häröfwer, taga sine märken, af 2ne Wasser om inloppet situerade där, den
ena Trädön kallad, som består af en helt låg Sandbanck, med 2 små Träd, och nogre
få buskar på, och den andra Röda Ön, hwilken har mindre omkrets, och ses med
sina gröna Träd och annat smått gräsbewäxt; Kunnande Man sedan de äro i sigte,
rätt finna rätta Kanalen, som förmeras åt höger, af Parne Twå Bröder, och
några andre; och åt wänster, utom den nämnde Passagen af Klipporne,
som Engelsmannen nämna Rabbit och Cunny, bland hwilka den ena, som
för sin liknelse skull af Transosserne fått namn af Violen, och
egentligen tienar att distinguera Gouverneurs ön (: kallad till hwilken den lig-
ger :) ifrån de andre. Det ifrån denna öpning, och till Parne St: Johns, som
är en längd af ungefär 12: till 16: mtr, räknas egentligen Gouvernadors
Sundet, det där för sitt orena Jahrwatn, starcka och hwirflar gående
strömar, djupa watn, och elacka grund, har räknas för det aldra warsta

och farligaste i hela stråcket Mallacca. Ty sedan Öarne S:t Johns äro förbi, blir ej allenast grunden sämre, utan man är ock så ifrån all fara, af grundar och klippor, utom Johors Sand, hvilket ligger för mycket ur vägen att behöfva frukta för.

Tidvattnets gång, är så ordentelig i Mallacca = och Synnerl:n i Gouvernadors = Sundet, att det är svårt gifwa några Regler derföre. Annars så har man hargemen = ondt efter någon wind, och i synnerhet Öster om Mallacca, och i den smalaste Leden. Skön = dom komma hastiga och hastiga Byar, som kallas Sumatras, emedan de samla sig i sinnan ta mala, ifrån S: och S.W:t ef:r Samma kant som denne Öwetter ifrån en, och le = des saga så med blixt och regn; men de gå strax öfwer. För öfrigt då man ager goda siö = Charter, och har sig de förnämste märken kunnige, fordras det mera att stadigt och wakssamt omseende, samt noga accuratesse, än någon konst att passera denna farliga Leden.

Efter at Cape Richardo eller Rachado war doublerad, passerades den 2: Junij staden Mallacca, hwarest wi sågo för ancker liggande de efter os på Surat Redd, lemnade Franska Skeppet Johan Babtiste, ar = riat till Siam, och Gelder malsen, ett af de 9:te Hollendske Skepp, som på nemnde Redd, kort för wår bortgång ankoms, och fördes af Commendeur Block, hwilket nu under det wi woro Mallacca i sigte, åfwen ledes lyfte de Ancker, och satte dit Segell.

Staden Mallacca, ligger mitt i Sundet, som förer dess namn, uti Nordlig Bredd 2: 12: och Longitud Öster om Upsala 84: 23: tillhörande Holländarne, hwilke där hafwa en god fästning, och uthål siö sidan en meur, som skil = jes af wattnet, och af de förbijseglande Skepp, helt grant kan ses. Den skall wara stor och wäl bygd, mest med stenhus, efter Europeiska Sättet, hafwande en Stenkyr = ka på en hög kulle belägen, ofwan på hwars stapel de fordom higade sin Nationel flagg; men alden stund de hastiga inwanarne ifrån Sumatra sidan stadigt nedför de flagg stången, som stod så ansenlig hög, hafwa de omsider lest sig wid at så ofta opsätta den, så nu mera ingen därstädes finnes.

De Malleiske Konungar, efter sin första öfwerkomst ifrån Sumatra till Nu = sten, bodde länge i Singapura, en stad af dem bygd, wid det Sundet som anne = rest bibehåller sitt namn. men när som år 1252: den magtige Konungen af Mi = japhet på Java, började sträcka sin magt till Sumatra, och hit öfwer, kunde

sig länge emot sta honom, som de förut budet till, utan nödgades lämna sitt
rande säte, samt utvalja sjöets nytt, hvilket Sri Iskender Sjah den 5te i ord-
ningen, anlade där uti Mallacca står, som förmenes så blifvit kallad, efter
frukt Mallacca, el. Mirabolan träden, som funtes i ymnighet der omkring.
Sin Stycken Malleijske Sultaner, hade jämnt efter hvar andre i mera än
100 år, hafft sitt Residence på denne orten, och de sednaste af dem hade nyligen af-
sutat Siamske oket, hvarunder de för en tid legat, när under Mahmud Shj-
als Regemente, Ammiralen Didacus Lopez Siqueira år 1509: dit-
som med de förste Portugisiske Skeppen Morerne, som här, lika som
annorstädes i Indien, på den tiden ägde mycket at säga, sägo ingen trig
utan ogärna vår deras ankomst, och spådde med goda Skäl, at om de sin-
förste sig, Skulle deras handel, här äfven så snart se sin undergång,
som denne Landsmans å Mallabar och andre Indianske Kuster. De after-
sade derföre intet förr, innan de förrädelegen fått första i förderfven del af
de Portugiser, som i förtrostan på den lofvade vänskapen, voro komne i land,
och Siqueira sielf, slapp med möda undan det för honom stälde försåt, varande
en nödgad i bet ragtande af sin svaga sone, at gå sin väg, och opskiuta hämnden,
som likväl ej länge drögde. Alfonsus Albuquerque dit kom år 1511: ifrån Goa,
och som flotta i behaglig lig, och alderstund Konungen på Portugisernes förderade
transaction ej ville lämna något fast svar, angrep han staden med force, nedhögg
hvad han mötte, och sedan han i plundringen erofrat ett stort byte, nödgade Malleijske
Konungen, at annorstädes se sig om efter hemvist.

Portugiserne anlade sedermera en stark fästning på denna orten, hvarest
de tillhandsamlade sig en mycken het Inbyggare, och inrättade där ett af sina förste
Contoir, det förnämsta ett stadigt Sammanlopp af Skepp, ifrån alle Indiske orter
besökte. De hyserade ofvanledes i det förbiflytande Sundet efter behag, hållan-
de sine krysstare, som assisterade alle derigenom gående fartyg, och twingade dem
att betala 10 pro C: Tull; men som alle wäreldslige saker hafwa sine skiften, så
har det och så här. Hollendarne begynte hänna efter dem på alla sidor, och sedan de
kommit den mera Sydlige kanten, nästan berömvärdt dem hwad de ägde, proberade de
att förskaffa sig fast på Mallacca, år 1606. Den då warande tappre Gouverneuren An-
dreas Tilstado de Mendoza, hindrade likväl ortens öfwergång, genom sine goda
anstalter, och hårdriga motstånd, så Hollendske Ammiralen Cornelis Matelief,

intet för den gången uträttade; Men omsider år 1640, grepo Hollendarne saken ann med största kraft, sedan intet mera war igen på den kanten, som kunde göra dem hinder, och efter mycken blods utgiutelse, stor kostnad, och oändeligit besvär, är öfrade änteligen orten den 14de Januarij 1641: genom accord, eller som de fläste hålla före, förmedelst förräderie.

Efter att Hollendarne fått Mallacca i sina händer, hafwa de återställdt handelen i sitt förra gamla flor, som på slutet af Portugisernes wälde, börjat annsenligen förfalla. Nu hafwa de där som ett Magazin för alle Indianske waror warande här sammelplatsen för de Japanske Skeppen. Gouverneuren är bland dem som Hollendske Compagniet hafwer i Indien, den 7de i ordningen, och har till bisittare, en opperkoopman, Fiscal, &c.ra Samt ett Politie och Justitie Råd, hwilcka dels disponera Compagniets affairer, dels hafwa opsigt öfwer det underliggande District, som skall räcka i Längden wid 30, och i bredden 8 till 10. Tyska mihl.

Angående Malleiske Konungarne, sedan de blefwo drefna ifrån Mallacca, så berättar deras Historie, at de utwalde sig å nyo, och bygde för säte den 3die Staden wid Sincapors Sund, Diohor ec: Johor, nämnd, som will säga, en pärla. Der höllo sig mäst i 200: år, 10 Sultaner, som under hela den trätan, emellan Portugiserne och Hollendarne woro inblandade, och stundom höllo med det ena, och stundom med det andra partiet, utom at de med närliggande små Printsar hade tidiga trätor. år 1708: flyttade Sultan Abdul Jaliel Shjah på sin Tyrranniske Brors perswasion öfwer till Rhjo, på Ön Bintang; men denne sednares elacka framfarande, hwar med Sultan dess enfaldige Bror såg genom finger, opwäckte inwånarne till Rebellion, så konungen år 1712: måste fly öfwer till Trangano, hwarest han af Bugierne år 1720: blef öfwerfallen och dräpen, och bor hans Successor nu mera i Rhjo, på förberörde Ö.

Tab. XXXIX. Litet nedanföre Staden Mallacca, ligga Watten-öarne, som äro 3 stycken, hwarpå de hit kommande Skepp förse sig med watn, och brede widnogre andre små öar, Bröderne kallade. På fasta landet deremot ses ett högt bärg, helt ensamt, och för sig sielft belägit, som delar sin spetsiga topp i 2ne uddar, hwilcket på Malleijska kallas Genong Ledang, och af en del Ofirs Bärg. Somlige hafwa utaf namnets likhet, och en gångbar Tradition, at mycket guld fordom funnits der uti, welat sluta det kringliggande Tra-

Fig 1.

Tab XL.
Pag 397.

Fig 2.

När man får middeln af Stora Ön rät N:r delar sig Östra ändan C där ifrån och A.B. Skiuter tillsammans ut dt.

Fig 3.

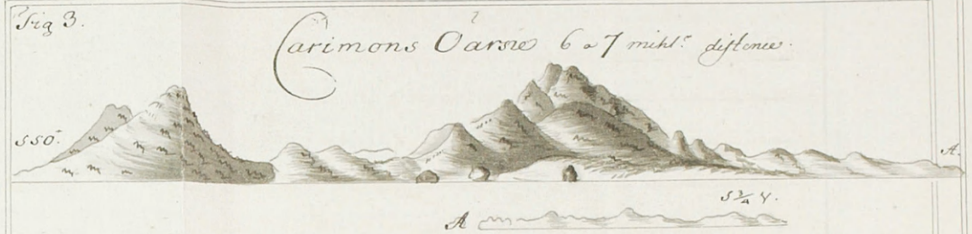

Prospecter af Öarne Pisang och Carimons ute Malacca Sund.

TAB. XXXVIII.

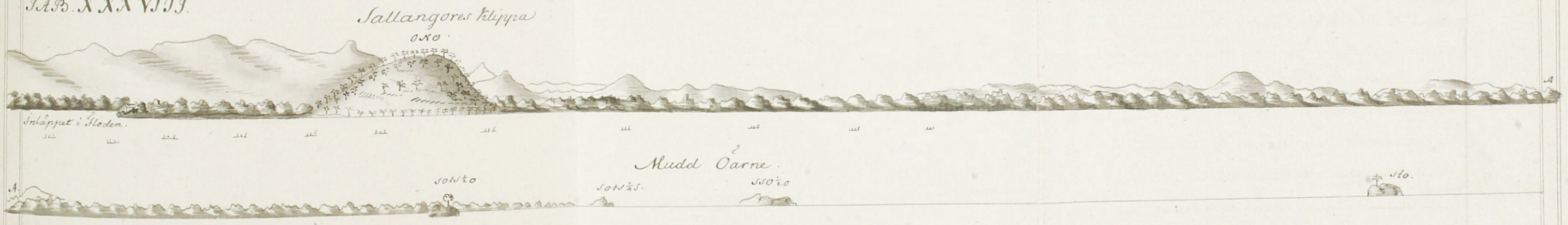

Sallangors Redd.

ten, Skulle warit det i Skriften omtalte Salomons Ofir; dock detta tyckes wara för ofillräckeligit Skjäl at stadga något i en så omtwistad Sak: För min del skulle jag tänka, det man äfwen med så liten wisshet kan Säga, om med Ofir bör förstås Mallaica, eller nogon annan ort i Indien, eller Affrica, som om Aristotelis och de andre gamlas Taprobana må lämpas snarast på Ceijlon, eller den här nära tillliggande Ön Sumatra, hwad med nogon Säkerhet kann Sägas (: om man änteligen skall ur nogon af de gamle Geographer hafwa namn för denne halfö:) är, at Ptolamei och andres Chryse, Regio Aurifera, och Aurea Chersonesus, bäst synes passa sig blandalla orter, på Malleiska halfön, fast det är otwifwelagtigt, at till förwärfwande af så prägtigt namn, måste det åtminstone den tiden frambragt långt mera af den gyllene metallen, än det lilla, som nu nogre af dess små floder Säges nedföra i sin Sand.

Den 8de Junij om aftonen, fingo wi en hård Sumatras, som framhalp oss likwäl ett litet stycke; den 9de war mäst contrair wind, och den 10de Syntes Öarne Pisang och Carimons, då wår båt afsändes följande dagen till den förste at söka watn, under det wi för motwind woro nödgade at ankra der ut före.

Pulo Pisang, fants bestå af en stor Ö, och 2ne små runda klippor på den wästra, samt en liten aflång (: endast genom en smal men diup Canal afskild:) på östra sidan, hwilcka i början seut som de woro ett; men alt som en nalckas närmare, söndra sig ifrån hwarannan. På N:W: udden fram rinner en liten watnådra; men rätta bäcken är å Nordändan, där den nedkommer ifrån Bärgen, dock meddelar så långsamt sitt watn, at man knapt kann fylla öfwer ett Båtsfat om timmen, flytande den äfwen så lågt ned wid stranden, at när Siöwatnet flöder, blander det sig dermed. Ifrån N:O: sidan går en Sandbanck ut; men på W:N:W: kanten, har en helt diupt, och annars korallgrund alt rundt i kring. Tab. XL

Den största Ön, synes wara i widd, rundt omkring, emellan 2: till 3: Engl: mihl, bestående af höga Bergkullar, som ofwanpå äro fullwäxne af Träd, och emot Siön stuptrante, warande på södre sidan bara gråberget; men åt den Nordliga finnas stora flisor helt hwitagtige, och ådrige som Marmor.

Af frugten Pisang, sågs ej ringaste märcke där, så namnet ej lärer blifwit Ön tillagt för nogon befunnen ömnighet af samma wäxt på den samma; men Betel och Areca råkades på nogre ställen, warande en ömnighet Rattor och nogre slags foglar, de ende inbyggare.

Carimons, bestå af 2: stora och åtskillige små Öar, liggande S:S:O:

22: mtrs distance i från Pisang, och 14: till 15: från Tanjong Borü eller Bellong Tanjong å Malleij küsten. De äro lika, som de förenämnde obebodde; men i öfrigit höga och bergiga, samt fülla af Skog.

Den 13de Junij, fingo wi se öpningen ütaf Straat Gouvernadore, hwarpå den följande dagen en stor hop af Inwånarne, från de kringliggande Öar, i sine Prowar och Canoer, gorde oss besök, förande om bord hwarjehanda Fiskfoster, som Skillpaddor, stora Kavaller, Papegoij-Fisk som war sielfwerhwit med gula fläckar; en annan sort liusblå, med stora Violettaprickar, Berg Snyltor, Sphilhaijar, Älkusor, Häbbgäddor, och halfalnslång bläckfisk eller Cæpia, utom frugter och annat förprovision. Jag observerade äfwen det watnet hela långa stycket här omkring, war aldeles färgadt af en myckenhet Romm.

Den 15de Kommo wi inn üti Gouvernadors sundet, då under en påkomande windstillnad, som nödgade oss ankra ütmed Öarne Rabbit och Cunny, som ligga der innan före; jag fick tillfälle komma i Land på den närmste af dem, som Fransoserne kalla Violen, hwilcken kann wara 2: till 300: famnar i omkrets, och består helt och hållen af en raggüg stenklippa. Ena hälften deraf, är låg och flat, men den andra refer sig 3: till 4: famnar helt brant op i högden, i en kulle, som ofwanpå står fullwäxt af Träd och buskar; warande merendels all den sten hwar af denne kulle består, lös, och delar sig i lagomt stora flisor, som i färg och ådror nog likna Marmor, fast mera grof och poreus. Den nedan före belägna flata dehlen är i dell gråsten, der üti wattnet genom sitt rullande och Squalpande ütnött långa rännlar, och diupa runda hålor, lika som de Bähuslänske Jättgrytorne beskrifwas. Oagtadt all möda, kunde intet märcke här ses, hwarcken till wattnets stigande eller fallande, utan här så wäl som på St: Johns, war wattumärcket, efter som dess största högd, är i ny och fylle, så jämt i berget till skönjandes, som om det warit ütbuggit, och aldrig undergådt nogon ändring. I detta sünd, som nästan ligger under Æquinoctialen, tyckes dock bästa rön böra kunna gjöras här üti, och derföre är skada, at sådant blifwit underlåtit. Wäl är wist, at efter de märcken man har i Sio-Chartor, och 60: à 70: års gamle directioner, för seglingen genom Mallacca sünd, de beskrifningar, som gifwas för at igen känna de förromtalte

TAB. XLI.
pag 398.

Sigie af Inlåppet til Gouverneurs Sundet.

och de Omkring liggande Land och Öar, då man har denna utsatte Báring och Distence. det anmarckes at desse Land Prospecters representerande i denna form ey rättar sig efter Chartan, utan endast visar, hurulunda en ifrån Skeppet kan tycka at de ligga när man på alla Sidor Sinner sig af dem omgifren.

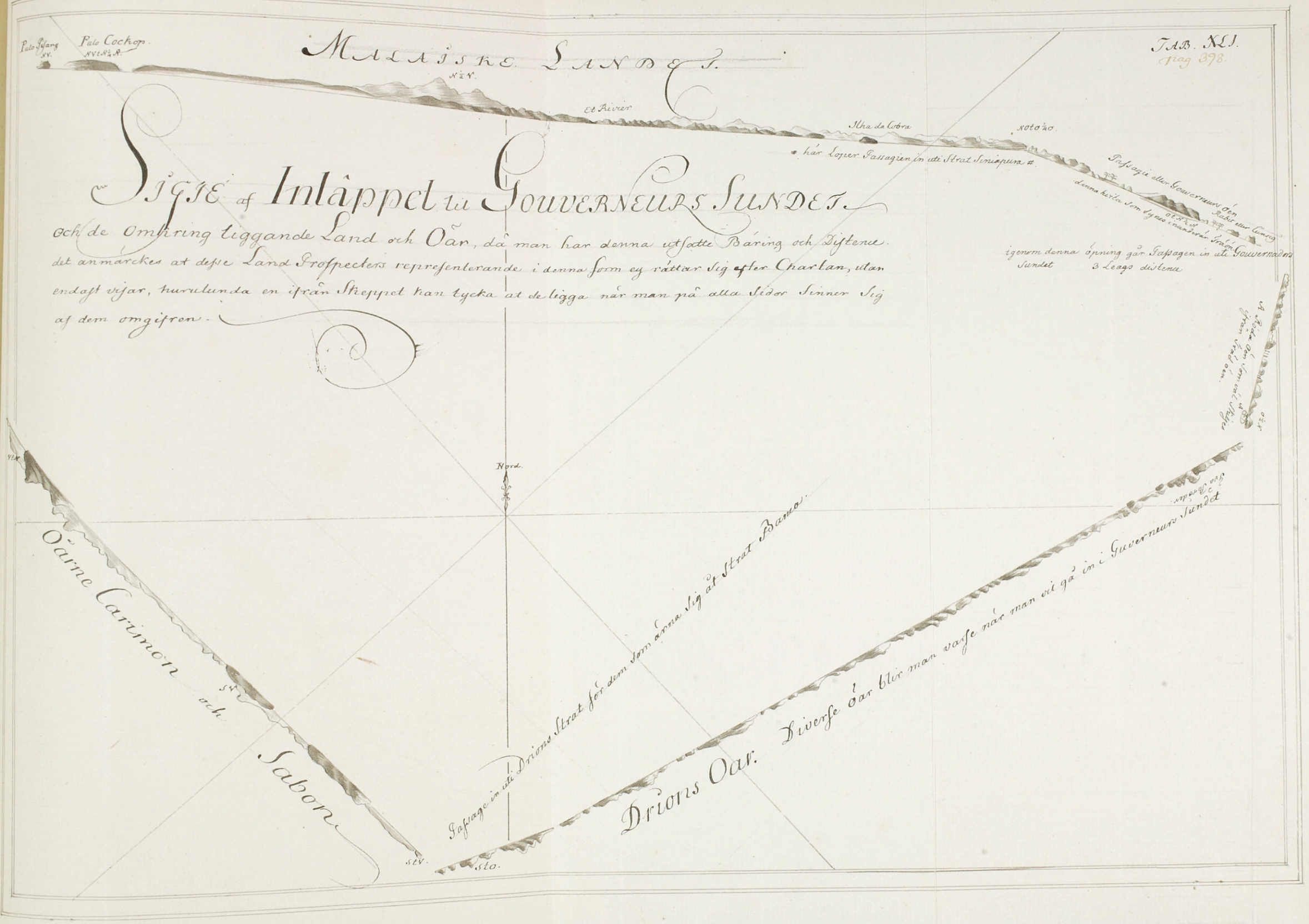

Jord, den Röda, och Träd- eller Bomlas Ön, intet eller litet Variera; men det ar
gå under, tå dylike Observationer, som skola stadga en sak, tycka vara fordra
mycket längre tid, annars bör den som framdeles för Efterkommande will göra nogre
anmärkningar, noga anmärcka, när wattnet är högt eller lågt, ty annars kann
man lätt förlaga sig, och i följe af den wanlige Ebben och Fleden, hwarje dag
finna artealig förändring i wattnets stigande och fallande.

Den slarka Korallgrunden häromkring, skar ifrån wårt Anckar-Tåg om
natten, då wi måste i största hast sätta till segel. Dagen derpå den 17de blefwo wij
tvungne för stark strömsattning at anckra under S:t Johns Ön, hwarest wåre
Matroser sändes i land, at söka efter watn; men funno utom nogra små käll-
språng, intet nogon back, antingen at de woro illa forckade, eller den rätta Ön
ännu ej upptäckt, emedan här ligga Tri stycken tillsammans som föra detta namnet.
Annars beslå de lika som de närbelägne af höga Skogwäxta berg, som små-
ningom sluttа sig intill watnbrynen, och sedan medens gå stupbrant ned i
sjelfva, som mästar af Korall. Arten träd finnes derpå, och åtskillige
andre för mig obekante, hwaribland en sort bära så naturliga Mangos
at ingen kann dräfse dem för annat ähn rätta; men när man biter
uti Skiär i dem, utflyter en förgiftig Saft, helt hwit, och tiock som
Mjölk.

Om den sista Kusten af Mallaija anmarckes, det tillslut, at hela wå-
ra N:W:om Mallaua, är låg wid Stranden, och Skogwäxen, samt in-
ifrån i Landet, fuet af höga sammanhängande berg; men ne dan för sama
sätt, och berget Ofir, synas alsinge sådane höjder, utan kusten är jämnlag
ända wid Malopsudde, mitt för Pulo Pisang är ett lekt berg, och inoget
längre ifrån emot Point Romania, ett annat Babilict hal-
vet, som ligger helt ensamt.

Den 19de Junij, blåste opp en frisk wind, hwarmed wi snart för- Tab. XLI. à XLIV.
sågo sigte af Ön Pintang, med dess höga Pik, och Point
Romania, det ytterste fasta Land af Asien Söderut, emellan hwilo-
ken utloppet är till Chinesiska Sion, hwarigenom wi om natten pas-
serade, utan at med dagsliuset få se den minsta Jorden belägne
hvilken Pedro Blanca som ifrån närmaste Nordliga Land, ej är öfver

5: till 6: Engelska mihl. Den 18de Syntes Öarne Tingi, Pisang, och Auroe, Som en del äro bebodde, och Stå under Konungen af Johor, hwarpå medenn Tämelig jämn S.W: passat wi fällfölgde wår Resa; och den 30de Juny Sågom Land af China, samt Sedan wi i 3ne dygn stått på grund, innan för Bocatigris Anckrade Gudi åhrad Lyckligen Den 6te July 1751: på Wampou Redd!

Hemresan.

Änskönt wi öfwer Sex hela Månader oppehöllo oss uti China, och det Skulle Synas, Som under den Tiden åtskillige tillfällen bordt gifwits, at öka de annmärckningar, Som jag förut om samma Land meddelt: Så måste jag ändå tillstå, det jag Så litet fått nyttja dem, at jag nästan intet kunnat inhämta, till mitt ändamål tjenande. Jag Skyndar mig derföre med slutet af ett arbete, Som redan wäxt till, öfwer min förmodan, och at föra wår Expedition änteligen till sitt

* Wåre Super Cargners afwind, war mycket orsak till alle hinder, som mig lades i wägen at winna någon kundskap. Den första en Skotte upfödd i Indien; men favoriserad af sin Landsman Col. Campbell i Götheborg, annars en idiot, men som ägde att Skotska högfärden, wiste genom Sitt upförande, huru litet han war wärd den charge öfwer Swenske effecter och folck honom war anförtrodd. Jag Skonar de andres namn, som de både blifwit uplyste om, och en dehl ångrat Sitt oförstånd. Mitt wistande i China har likwäl ej warit så obetänkt, at jag äger många Samlingar derom.

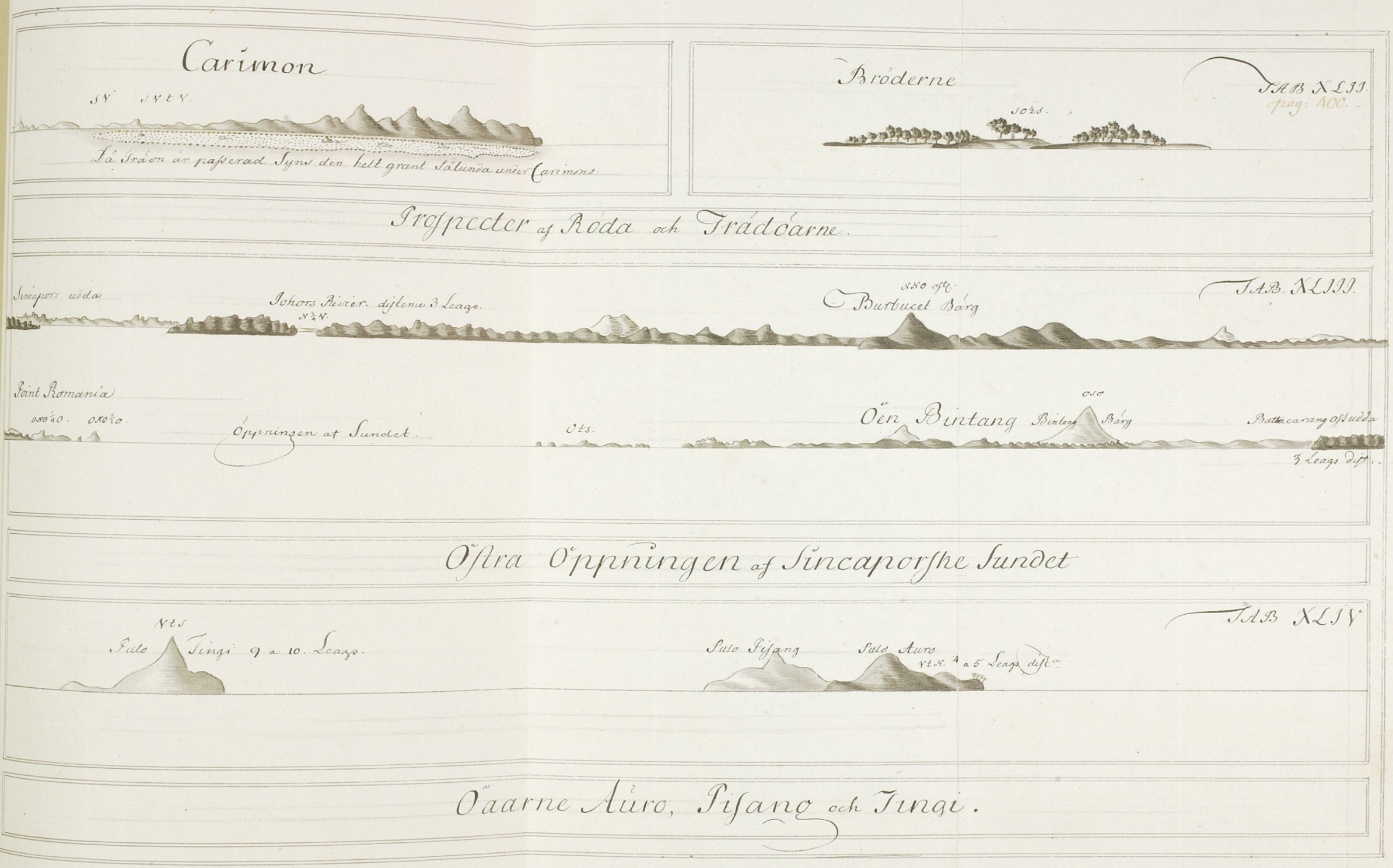
Carimon
SV SVtV
Då Tråon är passerad Syns den helt grant Sålunda under Carimons
Bröderne
SO½S
TAB XLII
pag: 400.
Prospecter af Röda och Trädöarne
Sincapors udda
Johors Rivier. distenu 3 Leags.
N¾V
NNO ostr.
Burbucet Bärg
TAB. XLIII
Point Romania
ONO¼O. ONO½O.
Öppningen af Sundet.
Ots.
Öen Bintang
Bintang Bärg
OSO
Battacarang Ossudda
3 Leags dist.
Östra Öppningen af Sincaporske Sundet
TAB XLIV
Pulo Tingi 9 a 10. Leags.
Vts
Pulo Pisang
Pulo Auro
VtN. 4 a 5 Leags dist.
Öaarne Auro, Pisang och Tingi.

...ål, will med få ord röra om Hemresan.

Den 4de Januarij, år 1752. Lamnade wi i Herrans Namn! China; Och efter en gynnande wind, genom Chinesiske Sjön, ...ände Den 19de i Mew Bay. Wi förjedde oss där innom ...e dygn, med tillräckeligen friskt watn, så at wi den 21: åter kun... gå under Segel, och hunno med Skiftande wäderlek på Meridian ...af Caps Banck, Den 9de Martij. Den 6te och 7de April, ...pehöllo wi oss wid Ön Ascension, för at fånga Skillpaddor, och sedan ...frötte wid ett så uselt Lands åskådande; men förnögde öfwer den ...r undfångne ömnighet af denna Sköna Förfriskning, åter fortsatt ...san, hunno omsider till önskeligit sigte af Öarne Schilly, ...n 16de Junij. Då fingo wi åter det nöjet at se Europeiskt ...nd; men wår Längtan ökades, ju närmare den nalkades sittmål, ...å att Tiden föll odrägelig Lång, in till dess wi i Herrans Namn,

Den 26te Junij nådde den Önskade Lyckan
att ophinna det kära Fäderneslandet,
efter 2/4 års bortowarelse derifrån,
och 177 dygns hemresa
ifrån China.

Sio Journal

öfwer

Skeppet Gotha Leijons Resa

Till Ost-Indien

åren 1750. 51. och 52.

Det observeras, at de dagelige anmärckningar på Wind,
Wäder, och Compassens Missvisning, äro utdragne ur Logg-
Boken; Men Uträkningarne på Cours, Longitude och Lati-
tude, har Herr Baltzar Gubb behagat communicera.

Skeppet Götha Leijon på Utresan under Segel Emellan Götheborg

April Månad 1750.	Dato.	Thermometerns högd.	Cours i grader och minut.	Distance i mihl.	Distance på Lägg.	Latitudo i grader och	Merid: Distance fr: Marstrand	Longitudo.	Compassens Misvisning.	Windar.	Wäderlek, Sändringar
Söndag d:	1.									NO: à N.N.O.	Morgonen kl: 5
Måndag:	2.									Var: stilt, SO à W.	Kl: 4. p: m: Legö
Tisdag:	3.									WSW à W.	Wingö Ots. och
Onsdag:	4.									WNW.	Wackert wäder.
Torsdag:	5.									W. à WNW.	Do:
Fredag:	6.									Ots à NNW.	Do:
Lördag:	7.									Stilt.	Do:
Söndag:	8.									NO.	Do: och
Måndag:	9.				26.					NNO. NtW. NtO.	Do: mode
Tisdag:	10.	12° 0'	Syd 85° West	88.	67.	57° 44'	1° 25'			NtO. à SOtO.	Do: och
Onsdag:	11.	10° 30'	S: 45° W.	142.	144.	56° 4'	3° 2'			OSO. à SSO.	Moderat och se
Torsdag:	12.	10° 0'	S: 31° W.	154.	160.	53° 52'	4° 22'			SO.	Styf Couetie
Fredag:	13.	12° 0'	S: 36° W.	48.	57.	53° 1'	4° 50'			Variable.	Frisk Do.
Lördag:	14.		S: 11° W.	60.	57.	52° 14'	5° 2'			do.	Ostadigt. Tiokt
Söndag:	15.				57.					do.	Tiokt och mu-
Måndag:	16.				53.					NWtN. à SW. StW.	Liten wind,
Tisdag:	17.									NOtO. à NNO.	Styf Couetie.
Onsdag:	18.				40.					NNO. à N.	Styf Couet: och
Torsdag:	19.				8.					NNO. à NOtN.	Do wäder.
Fredag:	20.									W.	Wackert wäder
Lördag:	21.									NO. & Variable	Do
Söndag:	22.						Från Fairley.			Var: à O. & ONO.	Do. Frisk
Måndag:	23.		S: 65° W.	101.	153.	50° 21'	1° 31'	2° 24'		NO. à ONO.	Frisk Couetie
Tisdag:	24.		S: 68° W.	180.	169.	49° 9'	4° 17'	6° 39'		NO. à ONO.	Do Do med
Onsdag:	25.		S: 50° W.	144.	142.	47° 36'	6° 7'	9° 23'		NO. O. ONO.	Frisk Couet:
Torsdag:	26.		S: 22° W.	102.	103.	46° 0'	6° 45'	10° 19'	15° 45' —	Var: W. WtS. N.	Wack: wäder,
Fredag:	27.		S: 26° W.	128.	130.	44° 4'	7° 40'	11° 37'	med: af 2 Azim.	NNO. à O.	Liten Cultie och
Lördag:	28.		S: 12° W.	190.	190.	40° 58'	8° 19'	12° 37'		NOtN. à NNO.	Hård blåst,
Söndag:	29.	17° 0'	S: 14° W.	166.	180.	38° 18'	8° 59'	13° 29'		NtO. à NNO.	Wackert wä-
Måndag:	30.	18° 0'	S: 22° W.	105.	106.	36° 40'	9° 38'	14° 18'		NtO. Variable	Do. Till
T: Maij.	1.	19° 0'	S: 26° W.	109.	109.	35° 0'	10° 26'	15° 17'	14° 33' NW.	N. à NNO.	Liten wind
Onsdag:	2.	19° 0'	S: 1° Ost.	115.	122.	33° 5'	10° 24'	15° 15'	af 2 Azim:	NO. à NOtN.	Frisk Couetie,
Torsdag:	3.		S: 74° W.	150.	158.	32° 0'	12° 54'	18° 13'		NNO. à N.	Do
Fredag:	4.				27.					N. à NNO.	Frisk Couetie.
Lördag:	5.									Var: fr: N. à S.	Wack: wäder.
Söndag:	6.									do do.	Do och frisk
Måndag:	7.									S. à SW.	Liten wind
Tisdag:	8.									Var: N. à S. WSW. SO.	Do

Uti och På Madeira 1750. April och Maij Månader 1750

Uttstrandringar och andre Anmärckningar.

[illegible] ankar och kom under Segel kl: 12 bar Wings Ost. 7 à 8 Engelska mill. Mastrands Kastell SO 10 5 à 6 Legs.
W. Skage fyr W 3 N 3 Leagues. Stenda Byar. Hall fjö och styf Couëtie in 3 Rf. B.M.S. Wände för di Vind.
5 a.m: d: Nord. Styf Couëtie och desigt. kl: 7. Ankrade på Rivö fiord. kl: 2 a.m. dog matrosen Blekman.

Couëtie. kl: 7 a.m. lyfte Ankar, och gingo till Segel i följe med många andre Skepp. kl: 12. Wings O. och Mastrand (NO 1/2 O. 6 à 7 Leagues.
Couëtie, Sedan Stilt. kl: 12. Mastrands Kastell SO 1/2 O: 6 Legs. 72 ffn grund.
Liten Wind. kl: 4 p.m. Mastrands Kastell SO 10. 9 à 10 Legs. I Solenes upgång Lägo Norrige.
Styf Couëtie med hall fjö, 23 à 30 ffn. Sand med Stenar. I Solenes nedgång bar Jylland. à NO 1/2 O: 6 Legs.
mycket. 26 à 23 ffn. Fin grå Sand och Slick.
Stilt. Smått Regn och mist, 23 à 17 ffn. Sandgrund.
bygar. Taste vid ett Norsk Fartyg. 18 à 30 ffn. Sand, Sten och Skall. (och Skall.
med Liten- och Sedan Frisk wind, och klart. Taste vid Danska China Fararen Kron Printzen, Cap: Fasser. 26. 37. a 24 ffn: Sand)
wader. Sen Styf Couët: och mycket. Såg Duijnkerkstorn bära kl: 12 SO kl: 6 p:m: Ankrade. kl: 8 lyfte igen
till. Stormen blåste Storm, Taste igen vid Danska Ost Ind: Far: 5 p:m: måste hålla åt Canalen med lof varne ombord, Lägo bi för
Segel kl: 3 p.m. Ankrade under Singels, fingo Eng Lots. kl: 12. under Segel. kl: 8. a.m. Calais, SSO. 2 M. S. kl: 7. Loswer: under landet.
Ankrade för Ebben. kl: 4 und: Segel. kl: 7 p:m: ankrade och fingo Lotsar kl: 3. a.m. und: Segel kl: 7 morg: an Dowers Kastell W 1/2 N.
: kradet på Duynkerks red: och Lossade in provi sion &: förtegen.)

Ankt: kl: 8. kom under segel. kl: 12 gingo Lotsarne bort. Calais klippa bar då W 1/2 S. Greveling Syd 5 à 6 Engl: Mile.
och digt. kl: 8. p. m. Fair lej N 1/2 W 3 Legs.
Sedan Wack: wäder. kl: 2. a.m: Eddistons fyr N:o 3 à 4 mtr.
stadigt wäder, och Små Regnbyar. kl: 2 a.m: Såg en stark klara i O 1/2 N Liknen Sol.
och moderat wind; Sedan stadigt och regn.
Wändning, sedan styf Cuët: och wack: wädr: Stor- och förbramsegnarne och Stor bramstång Sprungo af, in 2 Rf: F.M.S.
Cuët och tiokt wäder, med svår Sio. Stor Cardeelen Sprang af.
sedan styf Couëtie med hårda byar ibland.
till mycket och moderat Couëtie; Satte opp nya Bramsår och Stång.
och wackert wäder. Passerade Ett Hollendskt Skepp.
wackert wäder. Gorde klart till defension emoten Seglare, som troddes wara från Salee. 2 à 3 Legs.)
Lo: Lande in Ankar Tagen. A.M. kl: 6. Såg o Serters klippor. kl: 12. bar ö:e Madeira NW 1/2 N à N:o Serters NW 1/2 à NNW di st:(
digt. Natten Såg o NO en Seglare. kl: 11. a.m. ankrade på Funchals Redd à 28 ffn. Skott & Skott, som besvarades med 6.)
Galeion Skedde ombord af Portugis: Tullbetjenter. (N:o ostkusten af Baijen bar 6 1/2 S.W. d:o W 1/2 N. Ihre N. Serters SO 1/2 O)
Couëtie: Lossade 25 fath Sjuk.
Wackert wäder.
D:o Seende 750 stänger Jäm i Lande

Skeppet Götha Leijon på Ulfesan Till Segels Emellan Ön Madeira och

Maij 1750.	Dato.	Thermometer högd.	Winden.	Course.	Distance i Sjön.	Distance i Lägd.	Latitud.	Meridian Dist. från Madeira	Longitud. från Do.	Compassens Missvisning.	
								Westfrån Madeira.			
Onsdag. d.	9.		Var. N. à W. S.W.								Liten
Torsdag:	10.		WSW. à N.								Do
Fredag:	11.		Variable.								Land
Lördag:	12.		Var. W. à NNO.	S. 19. W.	96.	96.	30. 53.	0. 31. W.	0. 37. W.	9. 56. Azim.	Wa
Söndag:	13.	22. ó.	NNO. à NO.	S. 27. W.	134.	135.	28. 52.	1. 32. W.	1. 47. W.	10. 6. Ampl.	Do
Måndag:	14.	23. ó.	Var. Ost: OtS.	S. 13. W.	165.	169.	26. 13.	2. 10. W.	2. 30. W.	10. 2. 30 Azim.	Do
Tisdag:	15.	23. ó.	Vet. N. NO.	S. 12. W.	118.	122.	24. 20.	2. 36. W.	2. 50. W.	9. 00. NW.	Do
Onsdag:	16.	23. ó.	Veto.	S. 14. W.	154.	156.	21. 51.	3. 13. W.	3. 40. W.		mo
Torsdag:	17.	23. ó.	Veto.	S. 3. W.	140.	154.	19. 32.	3. 20. W.	3. 47. W.	8. 30. Azim.	Mo
Fredag:	18.	24. ó.	NOto. NNO.	S. 4. W.	139.	138.	17. 23.	3. 30. W.	3. 57. W.	7. 21. Ampl.	Do
Lördag:	19.	25. ó.	NNO. NtO.	S. 4. W.	119.	119.	15. 14.	3. 38. W.	4. 5. W.	6. 57. Azim.	Do
Söndag:	20.	26. ó.	ONO. N.	S. 7. O.	93.	64.	13. 41.	3. 27. W.	3. 54. W.	7. 24. Ampl.	Do
Måndag:	21.	27. ó.	NNO. NOto.	S. 9. O.	121.	110.	11. 41.	3. 9. W.	3. 36. W.	6. 56. Azim.	Do
Tisdag:	22.	26. ó.	NW. NNO. OSO.	S. 16. O.	115.	115.	9. 51.	2. 38. W.	3. 5. W.		Do
Onsdag:	23.	26. ó.	Var. Ost: Soto: O.	S.	44.	32.	9. 19.	2. 38. W.	3. 5. W.		Li
Torsdag:	24.	26. ó.	Ost à NO.	S. 16. O.	94.	107.	7. 36.	2. 9. W.	2. 36. W.	6. 20. 2 Ampl.	wad
Fredag:	25.	26. ó.	NO. NO. Variab.	S. 6. O.	77.	72.	6. 25.	1. 59. W.	2. 26. W.		Di
Lördag:	26.	26. —	NtS. SO. SSO.	W.	33.	28.	6. 5.	2. 19. W.	2. 46. W.		Di
Söndag:	27.	29. ó.	SOtS. OtN. NO.	S. 33. W.	15.	10.	5. 51.	2. 24. W.	2. 51. W.		Stil
Måndag:	28.	26. ó.	Var. NW. à OSO.	S.	20.	10.	5. 47.	2. 24. W.	2. 51. W.		Ya
Tisdag:	29.	27. ó.	OSO. à SSO.	S. 41. W.	66.	76.	4. 50.	3. 14. W.	3. 41. W.	7. 25. Azim.	Gö
Onsdag:	30.	26. ó.	SSO. à SOtS.	S. 26. W.	105.	57.	3. 59.	3. 39. W.	4. 6. W.		Fri
Torsdag:	31.	26. ó.	SOtS. à NO.	S. 39. W.	104.	102.	2. 39.	4. 13. W.	5. 10. W.	5. 30. 2 Azim.	A
Fredag:	Jn. 1.	26. ó.	Var. S. à SW. NO.	S. 11. O.	71.	61.	2. 19.	3. 45. W.	4. 12. W.	5. 00. 2 Ampl.	Mat
Lördag:	2.	26. 30.	S. à SSO.	S. 62. W.	90.	85.	1. 39.	5.	5. 27. W.		Li
Söndag:	3.	26. 15.	NO. à SO.	S. 36. W.	100.	92.	00. 22. N.	5. 50. W.	6. 17. W.	3. 10. W. 2 Ampl.	Fri
Måndag:	4.	26. 30.	SO. à SOtO.	S. 19. W.	90.	94.	1. 7. S.	6. 19. W.	6. 46. W.	2. 40. 6. 2 Azim.	Do
Tisdag:	5.	26. 30.	SO. à SOtO.	S. 20. W.	96.	100.	2. 41.	6. 53. W.	7. 20. W.	2. 22. Ampl. / 1. 21. do p.m.	Wa
Onsdag:	6.	26. 30.	SOtO. à SO.	S. 26. W.	113.	115.	4. 25.	7. 43. W.	8. 10. W.		Do
Torsdag:	7.	26. 15.	SO. à SOtO.	SW. 21. W.	106.	103.	5. 57.	8. 38. W.	9. 00. W.	00. 45. W. amp. p.m. / 00. 50. NO. 2 a.m.	Fri
Fredag:	8.	26. 30.	SOtO.	S. 16. W.	111.	113.	7. 44.	9. 4. W.	9. 31. W.		Fri
Lördag:	9.	26. 45.	SOtO. OSO.	S. 13. W.	105.	103.	9. 25.	9. 27. W.	00. 54. W.		Fri
Söndag:	10.	26. ó.	OSO. SOtO.	S. 14. W.	113.	111.	11. 14.	9. 54. W.	10. 22. W.	1. 30. NO. Ampl.	da
Måndag:	11.	26. ó.	OSO. OtS.	S. 6. W.	101.	106.	12. 57.	10. 5. W.	10. 33. W.	3. 00. do Azim.	Mo
Tisdag:	12.	25. ó.	OSO. OtS.	S. 13. W.	97.	97.	14. 20.	10. 25. W.	10. 54. W.		da
Onsdag:	13.	24. 30.	OSO.	S. 9. O.	96.	96.	16. 7.	10. 10. W.	10. 38. W.	2. 4. NO. Ampl.	da
Torsdag:	14.	24. ó.	O. OtN.	S. 16. O.	100.	107.	17. 58.	9. 42. W.	10. 9. W.	3. 21. do Ampl.	Wa
Fredag:	15.	24. ó.	ONO. OSO. NOto.	S. 28. O.	66.	66.	19. 6.	9. 9. W.	9. 26. W.	4. 00. do Azim.	Wa

Cape Bonne Esperence: Maij och Junij M:r 1750.

...wind. wackert wäder. Feck Winer och Provision om bord.
D:o D:o D:o
...ch Siöwind. Wackert wäder. Kl: 6. om morgonen gingo till segels, Sedan wi fylt 60 Liggare färskt watn
...ert wäder. moderat Couëtie, med Små Regnbyar ibland.
...ch mäst frisk Couëtie. Kl: 7. A.m. passerade en Seglare. Middagen Syntes Ön Palma SOtO: 12 à 14 Leagues.
...o med en frisk Couëtie.
...rat wind. mäst wack: wäder, med månliusnatt, och swår NO: dyning. både Mersdreyrepen Sprungo af
...derat Couëtie, wackert wäder.
...o D:o
...o D:o
...o D:o
...o D:o
...o D:o
...o D:o
...en wind, wackert wäder.
...kert wäder, ibland Byar, till slut frisk wind.
...to D:o moderat Couëtie. Till slut Ostadigt och Smått Regn.
...to D:o D:o D:o D:o Satte op en ny Stor Bram stång.
...Ostadigt wäder med Regn, och aftonen dunder och blixt; En Swår SSO: dyning.
...iabelt med Regn och Stilt.
...ten wind och wackert wäder, Sedan Byar, mulit och frisk Couëtie.
...Couëtie, Wackert wäder. Stormers Dreyrep Sprang af.
...to D:o A:m: Gingo öfwer stag.
...derat Couëtie. Wackert wäder. Öfwer Stag.
...ten och Sedan frisk Couëtie. Wackert wäder.
...Couëtie. Wackert wäder.
...to. D:o aftonpasserade Linea Aequinoctialis Westerom Upsala Merid: ela folket efter wanan (hönsade)
...kert wäder. moderat wind.
...to. D:o Stundom Små Byar.
...Couëtie. Mulit och håll Sio.
...to. D:o D:o Till slut wackert wäder.
...Couëtie. Byagtigt wäder. Såg Slutet af Månans förmörkelse Kl: E: 56: aftonen.
...to: Wackert wäder.
...derat Couëtie. D:o wäder med Byar ibland.
...to. D:o
...to D:o
...ert wäder och stiern klar natt.
...ert wäder. Moderat Couëtie.

Skeppet Götha Leijon Sa Utresan Till Segels Emellan Bancken

Junij Sk. 1750.	Dato.	Thermom. högd.	Vind.	Winden	Distance	Distance på Jorden	Latitude	Meridi. Skiftes Rättelse	Longitude	Compass Skyrning
Lördag d.	16.	24: ó.	S. 26° ofl.	NOtO. à Ofl.	42.	42.	19: 46.	8: 42.	9: 6.	3: 9: 2:a empl.
Söndag.	17.	24: ó.	S. 17° ofl.	ONO. OSO.	23.	22.	20: 7.	8: 36.	8: 59.	4: ó: azim.
Måndag:	18.	23: ó.	S. 23. W.	NO. OSO. SSO.	46.	43.	20: 46.	8: 53.	9: 17.	4: 40: Ampl.
Tisdag:	19.	23. ó.	S. 3. W.	SOtO. Ofl.	89.	91.	22: 17.	8: 56.	9: 23.	
Onsdag:	20.	23. ó.	S. 39° ofl.	OSO. NOtO.	131.	134.	25: 1.	7: 34.	7: 51.	3: 40. NO.
Torsdag:	21.	22. 30.	S. 41° ofl.	NO.	80.	80.	25: 1.	6: 42.	6: 54.	
Fredag:	22.	22. ó.	S. 38. ofl.	NO.	137.	146.	26: 56.	5: 12.	5: 14.	3: 32. Ofl. ampl.
Lördag:	23.	22. ó.	S. 40. ofl.	NNO. à NNW.	137.	146.	28: 56.	3: 32.	3: 20.	3: 25. 2:a
Söndag.	24.	22. ó.	S. 45. ofl.	NNW. NW1N.	157.	156.	30: 46.	1: 42.	1: 14.	2: 26. NO.
Måndag:	25.	18. ó.	S. 85. ofl.	Vard. NW. à S. SO.	96.	92.	38: 56.	00: 11. W.	00: 39. ofl.	
Tisdag:	26.	18. 30.	S. 61° ofl.	Vard. ofN. à NNW.	98.	95.	31: 43.	1: 15. ofl.	2: 9.	
Onsdag:	27.	16. ó.	S. 68. ofl.	NW1N. à WNW.	176.	176.	32: 49.	3: 55.	5: 22.	
Torsdag:	28.	14. ó.	S. 66. ofl.	NNW. à West.	182.	182.	34. 4.	6. 41.	8: 38.	2: 13. NW. 2:a med. af 2:a azim:
Fredag:	29.	12. ó.	S. 73. ofl.	WtN. à WSW.	178.	178.	34: 56.	9: 31. ofl.	12: 3. ofl.	
Lördag:	30.	12. ó.	S. 80. ofl.	SWtW. à WtS.	184.	184.	35: 27.	12: 32.	15: 45.	6: 3. NW. azim.
Söndag:	Jul. 1.	12. ó.	S. 88. ofl.	West.	159.	159.	35: 36.	15: 11.	19: ó.	6: 50. NW.
Måndag:	2.	13. ó.	S. 81. ofl.	SW. à Nord.	87.	87.	35: 41.	16: 17.	20: 46.	7: 25.
Tisdag:	3.	15. ó.	S. 86. ofl.	NtO. à N.	186.	186.	35: 52.	19: 45.	24: 38.	6: 50. Ampl.
Onsdag:	4.	16. ó.	N. 87. ofl.	NtW.	174.	174.	35: 46.	22: 39.	28: 12.	9: 50. 2:a
Torsdag:	5.	13. ó.	N. 85. ofl.	Vard. à SW.	126.	126.	35: 31.	24: 45.	30: 46.	
Fredag:	6.	12. ó.	N. 76. ofl.	Vard. à SSO.	93.	91.	35: 9.	26: 13.	32: 30.	13: ó.
Lördag:	7.	13. ó.	N. 69. ofl.	SO. à SSO.	61.	56.	34: 49.	27: 5.	33: 37.	
Söndag:	8.	13. ó.	Sjd.	SOtS. à NNO.	17.	7.	34. 56.	27: 5.	33. 37.	
Måndag:	9.	15° 30. i Solen	S. 62°. ofl.	NNW. à NW.	72.	71.	34. 54.	28. 8.	34. 54.	14: ó. amp.
Tisdag:	10.	15° 30. i vädret.	S. 84. ofl.	NW. à NNW.	114.	114.	35. 41.	30. 1.	37. 18.	
Onsdag:	11.	17° ó.	S. 84. ofl.	NNW. à WNW.	141.	141.	35: 56.	32. 24.	40. 4.	
Torsdag:	12.	17° 22° i Solen	S. 76. ofl.	NNW.	132.	136.	35: 25.	34. 27.	42. 42.	12: 30.
Fredag:	13.	16° ó.	S. 62. ofl.	NtO. à OtS. WNW.	85.	67.	35. 57.	35. 27.	43. 55.	
Lördag:	14.	16° ó.	N. 79. ofl.	NtO. à WtN.	100.	98.	35. 36.	37. 2.	45. 53.	Från Cape Lagullas ofl. ó. NW.
Söndag:	15.	17° ó.	S. 71. ofl.	NW. à NNW.	151.	150.	36° 24.	2. 22.	2. 56.	20. 30. NW.
Måndag:	16.	19° ó.	S. 89. ofl.	NtO. à WNW.	120.	119.	36. 26.	4. 20.	5. 24.	21. 40.
Tisdag:	17.	20° ó.	S. 79. ofl.	NW. à NtN.	105.	105.	36. 46.	6. 4.	7. 32.	22. 15.
Onsdag:	18.	20° ó.	N. 60. ofl.	NNO. à NtN.	117.	117.	36. 26.	7. 59.	9. 55.	23. 18.
Torsdag:	19.	17° ó.	N. 83. ofl.	NtN. NNO.	119.	119.	36. 16.	9. 58.	12. 22.	23. 10. Ampl.
Fredag:	20.	18° ó.	N. 73. ofl.	NNO. NW. NW.	122.	124.	35. 40.	11. 45.	14. 46.	
Lördag:	21.	17° ó.	N. 52. ofl.	NNO. à WNW.	108.	111.	34. 34.	13. 20.	16. 31.	
Söndag:	22.	17° ó.	N. 49. ofl.	NW. W. à N.	114.	110.	33. 9.	14. 36.	17. 53.	25. 10. 2:a

af Cape Lagullas och Ön Johanna, i Junio, Julio, och Augt 1750

Wackert wäder och liten wind.
Wackert wäder och stiernklar natt.
Liten wind. wackert wäder.
Frisk Coultie. D:o
D:o D:o ibland Ostadigt.
D:o D:o D:o
Frisk Coultie och mulit.
D:o och wackert wäder.
D:o D:o Stormers dreyrep Sprang af.
D:o Byagtigt med Smått regn. natten tiokt wäder. hög WSW sjö. in I.R.B.M.S.
Liten wind. Wackert wäder. Sen Frisk Coultie och Tiokt. Öfwer Stag.
Styf Coultie. Byagtigt. Swår sjö. Regn och Blixt. Togned för Bram Rån. In 2 & 3 R: F.M.S.
D:o mulit och Byagtigt, Samt regn. Togned Stor Bram rån. Natten blixt i S.O.
Iborjan Frisk Coultie. Sedan hårda Byar. Blixt, dunder och regn. Förmärss=Skot Sprang af, gorde fast F.M.S. (
Hård blåst med swåra Byar. Holl sjö, och natten blixt. och togin 3 R: i S.M.S.)
Frisk Coultie, Wackert wäder, passerade en hop med Siögräs.
Liten wind och wackert wäder, meden Swår Sydlig dyning.
Styf Coultie. Wackert wäder. Natten mulit.
D:o och disigt med Smått regn.
Frisk Coultie. Tiokt och regnagtigt wäder. Såg nogot Siögräs.
Ostadigt wäder och wind.
Liten wind och disigt. A: M:d Öfwer stag.
Liten wind och mulit.
Liten wind. wackert wäder.
Frisk Coultie, och mäst mulit.
Frisk Coultie och mulit. Lade bi och lodade med 220 fc: ingen grund.
D:o wackert wäder. Lodade med 180. 200. och 140 fc: ingen grund.
Wackert wäder, moderat Coultie, och sedan friskare d:o In 2: R: B.M.S. 180 fc: ingen grund.
Frisk Coultie. Wackert wäder. kc: E. aftonen, fingo grund på Cape Lagullas Banck, 110 fc: fin grå sand med swarta)
Frisk Coultie. Wackert wäder. Natten hård blåst. In B.M.S. (fläckar. Tager departuren härifrån.
D:o D:o Aftonen blixt i SSW. hade en Swår WSW dyning. Stiärnklar natt.
D:o D:o
Moderat Coultie och disigt. Stiernklar natt.
Styf Coultie och mulit. In B.M.S.
Hård blåst, en half Storm, med Swår Sjö och hårda Byar.
Frisk Coultie. Wackert wäder. Natten hård blåst, Regn, dunder och blixt.
D:o D:o Litet regn. Stiernklar natt.

Skeppet Gotha Leijon, på Ulfösan Till Segels Emellan Ön Johanna och

July & Aug: 1750.	Tafv:	Barometr: högd.	Vädr:	Winden.	Distance	Dist: på Logg.	Latitude.	Dist: på Loxodr:	Longitude.	Compass Misgiven:	
Måndag:	23.	19: ó.	N.NÖ. ofs.	Variable.	90.	92.	32: 9.	15. N.	19: 12.	24. N. ampl:	Moderat
Tisdag:	24.	20: ó.	N. 5 Ö. ofs.	Var: fr. NNÖ: SW.	78.	89.	31: 27.	16. NÖ.	20: 29.	24. NÖ. Azim:	Do:
Onsdag:	25.	18: ó.	N. 22. ofs.	SW. à WSW.	162.	176.	28: 57.	17. SV.	21. NÖ.	25. NÖ. ampl:	Frisk
Torsdag:	26.	18: ó.	N. 22. ofs.	Var: SSÖ à Ö:	49.	130.	27. 5.	18. Ö.	22. 31.	23. NÖ. do:	Do:
Fredag:	27.	20: ó.	N. 3. ofs.	Ofs. Ö: à SSÖ.	57.	60.	26. 10.	18. NÖ.	22. 37.		Moderat
Lördag:	28.	22: ó.	N. NÖ. ofs.	SSÖ. SOfs. S.	152.	152.	24. 19.	20. SV.	24. 33.	24. ó. ampl:	Do:
Söndag:	29.	24. ó.	N. NÖ. ofs.	NÖ. SÖ. à Ofs. N.	76.	91.	23. 22.	21. V.	25. SV.	23. NÖ.	Do:
Måndag:	30.	25: ó.		WSW. SÖ. S.		39.	23. ó.			23. ó.	Do:
Tisdag:	31.	25: ó.		W. SW. Stek. SW.		74.	21. 54.			22. 50. ampl:	Liten
Augusti	1.	24. ó.	N. NÖ. ofs.	WSW. NÖ. SSW.		117.	19. 57.			21. 20. do:	Moderat
Torsdag:	2.	27. ó.	N. N. ofs.	Var: fr. W. à SOtO.	64.	61.	18. 53.			22. N. do:	Do:
Fredag:	3.	25. ó.	N. NÖ. ofs.	Do:	35.	45.	18. 18.			22. ó. do:	Stek.
Lördag:	4.	26. ó.		NNÖ. WNW. SÖ. Ö.		59.	17. 29.			20. NÖ.	Liten
Söndag:	5.	26. ó.		WNW. Ö. SÖ. SSÖ.		86.	16. 25.			20. 15.	Moderat
Måndag:	6.	26. ó.		SW. S. SÖ. S.		98.	14. 59.			20. 14.	Do:
Tisdag:	7.	26. ó.		Variabelt.		48.	13. 48.				Do:
Onsdag:	8.	26. ó.		SOtO à SÖ.		93.	13. 11.			20. ó. NW.	Do:
Torsdag:	9.	26. ó.		NÖ. NV.		29.	13. 11.				Liten
Fredag:	10.	26. ó.		Ofs. Syd.		33.	12. ó.			20. 5. NW.	Do:
Lördag:	11.	27. ó.		SÖ. SSW.		26.	12. 9.				Do:
Söndag:	12.	27. 30.		Ö. SÖ. NÖ. S.		42.	11. 47.				Bjagtegrund
Måndag:	13.	24. ó.		Var: och Stek.		36.					Liten
Tisdag:	14.	24. ó.		Var. SÖ. à SSW.		95.					Bjagtegrund
Onsdag:	15.	25. ó.		S. SW. och Stek.		75.					Frisk
Torsdag:	16.	24. ó.		Var: och Stek.		37.					Wacker
Fredag:	17.	24. ó.		Var: Stek & NÖ.							Stadigt
Lördag:	18.	26. ó.		Sidor Landwind.							Wacker
Söndag:	19.	26. ó.		Do: Do:							Eng: Skepp
Måndag:	20.	27. ó.		Stek. NNÖ.			12. 6.				Wak: väder
							Ifrån Ön Johanna.				
Tisdag:	21.	27. ó.		NNW. à W.			11. 46.			18. 30. NW.	Liten Wind
Onsdag:	22.	26. ó.	N. 1. W.	Var: WSW. ONÖ. SOtÖ.	104.	113.	10. 4.	Ö. 2. N.		18. 14.	Do:
Torsdag:	23.	26. ó.	N. N. W.	OSÖ. SÖ.	130.	147.	7. 54.	Ö. 10. N.		17. 50. ampl:	Frisk
Fredag:	24.	26. ó.	N. Ö. W.	SÖ. S.	126.	130.	5. 48.	Ö. 24.			Do:
Lördag:	25.	26. ó.	N. 5. W.	S. SSÖ.	98.	104.	4. 16.	Ö. 32.		17. 50. ampl:	Do:
Söndag:	26.	26. ó.	N. N. ofs.	SSW. à SSÖ.	108.	125.	2. 47.	Ö. 38. ofs.		16. 4. do:	Do:
Måndag:	27.	26. ó.	N. 38. ofs.	SSÖ. Variable.	110.	105.	1. 20.	1. 46.		15. 30. do:	Do:

Skiras Redd, i Julij & Augusti Mdr 1750.

Coulthe. Wackent wäder.
Do Do Natten Byar och bleixt.
Do Coulthe. Wackent wäder. Natten Byagtigt.
Do Do Natten Styf Coulthe. Stor Mary Dreijrep Sprang af
Coulthe. Dijgt wäder. Satte op Bram Raerne, och Lagade Ankarne till.
Do: Wackent wäder. Lodade med 120 fr: ingen grund.
Do: Do Lodade med ingen grund. kl: 6. A.M. Sägo Land af Madagaskar.
Do: Do ingen grund med 80 fr: Proberade Strömen som satte 3 fr: WSW.
Vind. wackent wäder. Sägo Madagascar annu.
Coulthe. Do: Blixt i NO.
Do: Do Jans Strömen Satta SSO: 3 fr:
Do Strömen Satt SW. 2 fr:
Wind. Do:
Coulthe Do: (p: m: Sägbränningen af Paracel Oft 2 Legs. Strömen Satte W: 1 fr: 29)
Do: Do (12. 15. 18. 22 fr: Skal och Corallgrund. kl: 23. 28. 32. Ostonen en hard
Do: Do: p: m: Oft: Hag. Exercerade Folket vid Canon: ne bg med Regn, dunder och blixt.
Do: Do: Slogned hyttorne i Cajoitan. Sägo Oarne Mohilla och Maijotta.
Wind. Do: I Solens opgång bar Mohilla N 1/2 W. och Johanna NO 1/2 N. 5 à 6 Legs.
Do: Do: kl: 12. bar Johanna NNO à NW 7: 8 Legs.
Do: Do: NO. dyning. kl: 12. Johanna NW 1/2 W à WSW 5 à 6 Legs. Maijotta S 1/2 W.
Dimmedregn och ibland stilt. p: m: Sände Båten i Land Till Johanna. (8 à 9 legs.
Vind, och dijgt. Strömen satte SW: 1 knop, och WSW: 3 fr: och SW S. till slut 6 legs. A.m. kl: 6. Johanna SW 1/2 S.)
dijgt, och frisk Coulthe. A.m. NO: kuken af Johanna, SSW. 7 à 8 legs. (Johana SW 1/2 W. 3 à 4 Legs.
Buck: dijgt och slätes: stilt. Strömen satte NW till W 2 fr: Ostonen Sägo ön Comro WSW: 5 Legs. kl: 12 bar.)
Wäder. moderat Coulthe. Båten kom igen ombord. Middagen, Staden på Johanna SOtS. A tres = distance.
Wäder. komo ankes: genom boxerande och mycket arbete till ankares vid Johanna kl: 9: aftonen NO:)
Wäder. Fingo höns och watn ombord. (Kuken bar NO 1/2 N. NW: dr WNW 1/2 W. och Mosqueen i Staden OSO:)
Shafsbury afseglade. Wack: wäder. Fingo om bord 22 lefwande oxar.) (: Eng Skep: Shafsbury låg och har till ankars.
kl: 6. A.m lyfte ankar och Gingo till Segels. kl: 12 bar NB (p. 2 kor. 2 kalfvar. dr: och följde 40 Legt watn.
NB Johanna WTN. à NO TO. och Staden SO 1/2 S:
Wäder med wack: wäder. kl: 12. NO: udden af Johanna S 1/2 O. Sadelön SW 1/2 S. 6 Legaties Distance.
Wack: wäder. Morgonen kl: 6: middeln af Johanna, NW 1/2 W. 10 à 12 Legs Distance.
Coulthe. Wackent wäder.
Do: Do:
Do: Do:
Do: Do:
Do: Do:

Skeppet Giötha Leijon på Utresan Till Segels Emellan Ön Johanna och Surats Rdd. Son

Augusti & Septembr. Månr. 1750.	Dato.	Thermom. högd.	Vinds.	Windar.	Distance	Distance från Logg.	Latitude	Ther. Sjö. & Cirkelbas.	Longitude	Compassets Afgående ning.		
Tisdag:	26.	26: ó.	N. 35. Ofl.	SOtO. SW. SOtS. S.	91.	86.		2: A1.		14. 30. amp:	Frisk Loucke,	ostadigt
Onsdag:	29.	26. ó.	N. 39. Ofl.	SSO.	144.	119.	1. 52 N.	4. 11.		13. 45. Jo.	Do	d wacke
Torsdag:	30.	27. ó.	N. 26. Ofl.	SSO. SaSW tS.	162.	111.	4. 23.	5. 25.		13. 20. Jo.	Do:	Tacken
Fredag.	31.	26. ó	N. 29. Ofl.	SW. SSW. a SW tW.	222.	158.	7. 32.	7. 13.		12. 40. Jo.	Styf Loucke	Do:
Septemb:	1.	26. ó.	N. 34. Ofl.	SW tW a SW.	174.	172.	10. 3.	8. 51.	8. 52.	9. 41. Do.	Frisk Loucke	Do
Sondag:	2.	26. ó.	N. 37. Ofl.	SW.	141.	141.	11. 56.	10. 14.	10. 17.	8. 12. Do.	Do:	Sig lup
Måndag:	3.	26. 30.	N. 36. Ofl.	SW a SW tW.	165.	165.	14. 7.	11. 55.	12. 1.	7. ó. Do.	Do	Tacken
Tisdag:	4.	27. ó.	N. 39. Ofl.	SW.	140.	140.	15. 46.	13. 23.	13. 32.	6. 11. Do.	Do:	Do:
Onsdag:	5.	26. 30.	N. 54. Ofl.	SW tW a S.	123.	130.	17. 9.	15. 2.	15. 15.		Do:	Sneet
Torsdag:	6.	27. ó.	N. 54. Ofl.	SW a S.	102.	102.	18. 13.	16. 30.	16. 47.		Do	Tacken
Fredag:	7.	27. ó.	N. 67. Ofl.	S. a SW.	72.	74.	18. 41.	17. 36.	17. 57.	4. 30. amp:	Do:	Do
Lordag:	8.	27. 30.	N. 66. Ofl.	WSW.	79.	80.	19. 10.	18. 49.	19. 14.	3. 55. Do	Liten wind.	Sjöen gra
Sondag:	9.	27. 30.	N. 75. Ofl.	W tS.	84.	84.	19. 35.	20. 9.	20. 39.		Do:	Tacken
Måndag:	10.	27. 30.	N. 89. Ofl.	W.	100.	100.	19. 36.	21. 49.	22. 26.		Do:	Do
Tisdag:	11.	26. ó.	N. 86. Ofl.	W a NNW.	107.	107.	19. 44.	23. 36.	24. 20.	2. 26. amp.	Liten wind	Sodade m
Onsdag:	12.	29. 30.	N. 82. Ofl.	WNW.	68.	68.	19. 53.	24. 43.	25. 31.		Do	Do 9 m. 50
Torsdag:	13.	29. ó.	N. 87. Ofl.	WSW. W. WNW. N.	39.	39.	19. 55.	25. 22.	26. 12.		Do	Do 40. 36.
Fredag.	14.	28. ó.		W. NW tN.		27.					Do	Do 18/2 N.
Lordag:	15.	28. ó.		WNW. WSW. SSO.		32.	20. 26.				Liten wind	Smedjegat,
											9 p: m: k:	8 p: m: kl.
											Lyfte ankar	Lago 9 Grad
											9/2 N. 3 O.	Tell var
Sondag:	16.	29. ó.		SSW. SSO. SOtS.							Frisk Loucke	Sodade
											kl: 6 Skepp	Land Re
											Pagoda Sra	Tell Lago
Måndag:	17.	29. ó.		SSW.							Frisk Loucke	Sodade
Tisdag:	18.	29. ó.		SW. Syd.							Do:	Tacken
Onsdag:	19.	29. ó.		SO a OSO.							Sker och	Landom
Torsdag:	20.	30. ó.		W. a WSW.							Do	Do
Fredag:	21.	30. ó.		WSW.							Frisk Loucke	Pojan
Lordag:	22.	30. ó.		W. a WSW.							Variabel	Sker

Redd, som och där städes Till Anckars, i Augusti och Septbr. M:r 1750.

och ostadigt wäder.
med waikent warmt wäder.
Waikent wäder.
D:o Slogo ned hyttorne i Skantsen.
D:o in 2:o R:s F.M.S.
Disig luft. Stormar y dräjrep Sprang af
Waikent wäder. Satte 2:ne 6:tl: Canoner opi Cajutan.
D:o
muleit ibland, och Smått Regn.
Waikent wäder
D:o
Öfwergragen luft.
Waikent wäder.
D:o

den. Lodade med 100 fr: ingen grund. Exercerade Folcket wid Canonerne, &c:a.
Sp:n. 50 fr: hwit Sand och muddergrund; Sedan 40: 13: 5 fr: och 40: fr: grund.
50: 40: 36: 30: 27: 26: 25: 24: 23: 22: 23: fr: Slik grund.
19: 18/2. 17: 12: 18: 19: fr: D:o grund. Natten Smått Regn och blixt i Nord.
och disigt, klarnade Sedan opp, och Sågo A:m: kr: 6 Land i O: af S:t Johns. hade 19. 12. 17: fr: flyhgrund
a dep:n: kl: 6: Sågo Damaan NO 1/2 O: och S:t Johns NO 1/2 O: 6 à 7 Legs. Strömen geck 2 fr: NNO: a:m: kr: 5,
Sågo 2 Grabbar med Sotteg: Flagg, gorde klart till defension. kr: 12 bar Damaan SO t S: och Landet i sigte 4 à
Legs, till närmsta Land.
Waikent wäder, aftonen regn. kr: 6 p:m: Anckrade i 11 fr: watn. A:m: kr: 6, till Segls. Gundiva bar SO 1/2 S 5 Legs.
Swart Redd 8 fr: 4 Legs. 1/2 11 Anckrade i 9 1/2 fr: på Swart Redd. Sivalli Torn bar N 1/2 O: Domes Stad NNO
O. Här Sågo till Anckars Engl: Comp: Skep: Brittannia, 1 Privat Engl: 3 Hollendsk Comp: Skepp, och 1 Norsk Skepp.
Muit wäder Togo ned Bramrår och Stänger.
Waikent wäder. Det Privata Engelska Skeppet Seglade öfwer Bahren.
Stundom Trisk Louetie med Blixt. Waikent wäder.
D:o Fick om borden Norsk Bargve med Provision.
med Byar, Regn, dunder och Blixt, Sedan Waikent wäder
och Stilt med Regn, Blixt och Stökt wäder

Skeppet Götha Leijon Till Anckars på Surat Redd

Septembr 1750.	Dato.	Månad.	Thermometerns högd	Windar.	
Söndag:	23.	Septbr:	31°: 0'.	WSW.	Var: Slupen kom fr: Staden, och en båt at taga Privatas Saken
Måndag.	24.		28°: 30'.	WSW.	Frisk Coultie, Wackert wäder.
Tisdag:	25.		28°: 30'.	WSW.	D°: D°:
Onsdag:	26.		28°: 30'.	SW. WSW.	Wack: wäd: Engl: Skep: Brittannien afgick åt Bombaij och Bengala.
Torsdag:	27.		28°: 30'.	W. WSW.	Liten Wind, Wack: wäd: Såg Brittannia i action med 12 à 15 Damadgis Gallwatter, in till Solenes nedergång.
Fredag:	28.		29°: 0'.	West.	D°: D°:
Lördag:	29.		29°: 0'.	West.	D°: D°:
Söndag:	30.		29°: 0'.	W. à WSW.	D°: D°: Bröt wår Laddning och lossade 2 båtar järn och bräder.
Måndag:	1.	Octobr:	29°: 0'.	W. à WSW.	D°: D°: Lossade 2 båt: Järn och bräder. Salüterade Hollendske Directeuren Schröder.
Tisdag:	2.		29°: 30'.	ONO. WSW.	Land och Siöwind W: W: Lassade en Båt med Järn, Elfenben, och qwick silfwer.
Onsdag:	3.		29°: 30'.	D°: D°:	D°: D°: Kom en expres från Staden med ordres at stoppa lossningen aftonen anckrade Bombaij flottan här. 1 Skepp. 2 Grabber och nogre Små fartyg.
Torsdag:	4.		29°: 30'.	ONO. WSW.	Land och Siöwind. Lassade 2 båtar järn och bräder. nogre Damadgis fartyg inne på Redden.
Fredag:	5.		30°: 0'.	D°: D°:	D°: D°:
Lördag:	6.		30°: 0'.	Ost.	Frisk Coult: W: Wädr: Lassade En Båt Järn och Bräder.
Söndag:	7.		29°: 30'.	ONO. WSW.	Land och Siöwind: W: W: d°: 4 båtar Järn, bräder, Cochenille Elfenben och qwick silfwer.
Måndag:	8.		29°: 30'.	D°: D°:	D°: d°: 1 d°: D°: d°:
Tisdag:	9.		29°: 30'.	D°: D°:	D°: D°: Lassade 2 d°: Järn och Bräder.
Onsdag:	10.		29°: 30'.	D°: D°:	D°: D°: D°: 2 d°: d°: Grabben Bombaij och 1 Skepp Seglade till Sindi.
Torsdag:	11.		29°: 0'.	D°: D°:	D°: D°: D°: 2 d°: d°:
Fredag:	12.		30°: 0'.	D°: D°:	D°: D°:
Lördag:	13.		29°: 30'.	Ost. à NW.	Frisk Coultie, Wackert wäder.
Söndag:	14.		31°: 0'.	D°:	D°: Maratternes flotta på Redden, som sedan till en del Seglade Nord.
Måndag:	15.		31°: 0'.	D°:	D°: Lossade i en Båt Qwick Silfwer, &c.
Tisdag:	16.		31°: 0'.	D°:	D°: hörde diverse Skott Nord ifrån.
Onsdag:	17.		32°: 0'.	D°:	D°: morgonen passerade Damadgis Gallwatter med en Hollendsk hwarij Som de borttagit, då 3 Hollendske fartyg förgäfwes satte efter dem.
Torsdag:	18.		31°: 0'.	D°:	Frisk Coultie, Wackert wäder.
Fredag:	19.		30°: 0'.	D°:	D°: D°: En Engl: Convoij Seglade till Bombaij

I October och November Månader 1750.

Octob: 1750.	Dato	Månad.	Thermom: högd.	Windar.	
Lördag:	20.	Octob:	31. 0.	Ost.	Frisk Couet: wack: wäder. Lossade en båtjärn och bräder och började taga (in barlast.
Söndag:	21.		30. 0.	ONO. WSW.	Land och Siö wind: D°: Lossade 1 båt med Järn, Salut: Engl: Chefen Mr: Lambe.
Måndag:	22.		32.	D°: D°:	D°: D°: Maratternas Flotta kom in N: ifrån, och afsegl: S: åt.
Tisdag:	23.			D°: D°:	D°: Lossade 2 båt: Järn och bräder. Engl: Orlogs Skep: Tartar kom in.
Onsdag:	24.			D°: D°:	D°: D°: 1 d°: Engl: Convoijen kom från Bombaij.
Torsdag:	25.			D°: D°:	D°: D°: 1 d°:
Fredag:	26.			D°: D°:	D°: D°: 1 d°: Järn och Bly: Capit: af Tartar, begärde se wärt (pass:
Lördag:	27.			Land och Siö W:	Wack: wäder. Lossade 1 Båt Bly: Tartar afseglade åt Bombaij.
Söndag:	28.			D°:	D°: D°: 1 D°:
Måndag:	29.			D°:	D°: D°: 1 D°:
Tisdag:	30.			D°:	D°:
Onsdag:	31.			D°:	D°: alle oppewarande af Besättn: Sändes om bord.
Torsdag:	1.	Novemb:	30. 0.	D°:	D°: Ankrade här 2 Portugiske Grabbar.
Fredag:	2.		30. 30.	D°:	D°:
Lördag:	3.		30. 30.	Ost & Variab:	D°: am: p: m: Regn, dunder och blixt.
Söndag:	4.		29. 0.	Land och Siö W:	D°:
Måndag:	5.		29. 0.	D°:	D°: Skiöte efter 3 Damadgis Gallwätter, som wille in på redden.
Tisdag:	6.		29. 0.	D°:	D°: Portug: Grabbarne afseglade till Damaan.
Onsdag:	7.		29. 0.	D°:	Wackert wäder.
Torsdag:	8.			D°:	D°:
Fredag:	9.			D°:	D°:
Lördag:	10.			D°:	D°:
Söndag:	11.			D°:	D°:
Måndag:	12.			D°:	D°:
Tisdag:	13.			D°:	D°:
Onsdag:	14.			D°:	D°:
Torsdag:	15.			D°:	D°:
Fredag:	16.			D°:	D°:

Skeppet Götha Leijon Till Anckars på Surat

Novbr 1750.	Dale	Månad.	Thermometr.	Winder.	Crade till Tacklagens öfwerseende.
Lördag:	17.	Novemb:		Nord. NO:	Frisk Coulet: diesigt wäder. alle deße dagar Folketemploije.
Söndag:	18.			Land och Siöwind	Wack: wäder. 2 Portugis: Örlogs Skepp fr: Goa ankrade här.
Måndag:	19.			D:o	D:o
Tisdag:	20.			D:o	D:o (ankrade här.
Onsdag:	21.			D:o	D:o Engl: Compag: Skeppen Lord Anson och Schaffburg)
Torsdag:	22.			D:o	D:o
Fredag:	23.			D:o	D:o
Lördag:	24.			D:o	D:o
Söndag:	25.		27. 30.	D:o	D:o De Engelske Skepp: afseglade till Bombay.
Måndag:	26.		27. 30.	D:o	D:o
Tisdag:	27.		27. 30.	D:o	D:o Portugis: Örlogs Skepp: afseglade till Diu.
Onsdag:	28.		27. 30.	D:o	D:o
Torsdag:	29.		26. 0.	Nord.	Frisk Coulet. Natten blåst och regn.
Fredag:	30.		26. 0.	N: och Landwind.	Styf Coulet, sedan moderat wind och wack: wäder.
Lördag:	1.	Decemb:	26. 0.	Nord.	Wackert wäder. p. m. kom ett Morisk Skepp nedifrån Coulet
Söndag:	2.		26. 0.	OSO. N:	Frisk Coulet. Wackert wäder.
Måndag:	3.		26. 0.	D: D:	D: D:
Tisdag:	4.		26. 0.	D:	D: D: kom ett annat Morisk Skepp med
Onsdag:	5.			D:	D: D:
Torsdag:	6.		25. 0.	Land & Siöwind.	D: D: kom ett D: D:
Fredag:	7.		26. 0.	D:	D: D: de 2 Holl: Skeppen afseglade till Colomb och Cochin.
Lördag:	8.		26. 0.	D:	D: Holl: ske och Engl: ske Fartygen återkomo från sine Expedition emot Coulienne.
Söndag:	9.		25. 0.	D:	D: Wackert wäder. ankrade här Engl: örlogs Skeppet Siren från Bombay.
Måndag:	10.		26. 0.	D:	D: Stil D:
Tisdag:	11.		19 à 26.	D:	D: deße D:
Onsdag:	12.		20 à 26.	D:	D: da D:
Torsdag:	13.		22 à 27.	D:	D: gar D:

Redd J Novemt: och Decemt: Månader 1750.

Decemb: 1750. Januar 1751.	Dato	Månad	Thermom: högd.	Windar.	
Fredag:	14.	Decbr.	21° à 26°.	Land och Siöwind	Stilt. Wackert wäder.
Lördag.	15.		21° à 25°.	D°:	Frisk Coultie. D°:
Söndag:	16.		24°. 0'.	D°:	D°: D°:
Måndag:	17.		23° à 25.	D°:	D°: D°:
Tisdag:	18.		23° à 24.	D°:	D°: D°: Isolenes opgång, sågen flotta af Maratternes, om 200: Segel, som komo S: ifrån, hwilka ankrade på redden. derföre besättnj: hölts noga på sin wagt. Siren afseglade. (flotta Seglade till Staden
Onsdag:	19.		21° à 23.	D°:	Frisk Coultie. Wackert wäder. En del af Maratternes)
Torsdag:	20.		23°. 0'.	D°:	Wackert wäder: Resten af d° gick S: åt: Schaftsburij) (kom från Bombay och ett franskt Skepp ur Rivieret.
Fredag:	21.		27°. 0'.	D°:	D°:
Lördag:	22.			D°:	D°:
Söndag:	23.			D°: & N°:	D°:
Måndag:	24.			Nord.	D°:
Tisdag:	25.			D°:	D°:
Onsdag:	26.			Land och Siöwind.	D°:
Torsdag:	27.		24°. 0'.	D°:	D°:
Fredag:	28.		22° à 24.	D°:	D°: Portugis: Örlogs Skepp: åter komo från Diu,)
Lördag:	29.		20° à 22.	D°:	D°: (Schaftsburij seglade till Persien och
Söndag:	30.		22° à 24.	D°:	D°: (Franska Skep: till Mozambique.
Måndag:	31.	1751.	23° à 24.	D°:	D°: Satte op bramstänger och Rår. } Krängde Skepp: å
Tisdag:	1.	Januarij	22° à 25.	D°:	D°: } båda Sidor.
Onsdag:	2.		22°: 26'.	D°:	D°: Portugis: Skep:n afseglade Till Goa.
Torsdag:	3.		22°: 24°.	D°:	D°:
Fredag:	4.		24°. 0'.	NW.	D°: och Frisk Coultie. (lände från Bombay.
Lördag:	5.		24°. 0'.	D°:	D°: Engl: Skep: Siren, med nogre andre Fartyg, an-)

Skeppet Götha Leijon Till Anckars på Surat Redd, och under Segel

Januar 1751.	Dato	Månad	Thermom: hogd.	Windar.	
Söndag:	6.	Januarij	23°. 30'.	NW.t	Wackert wäder. En del af Maratternes flotta kom från Bombaij.
Måndag:	7.		22°. 15'.	D°.	D°.
Tisdag:	8.		22°. 30'.	D°.	D°.
Onsdag:	9.		22°. 0'.	D°.	D°. Tillsade Morske Skeppen Gonjaver och Fockramani Carest.
Torsdag:	10.		23°. 0'.	Nord.	D°. och frisk Coultie. (de lågo under comando af wåra Stycken
Fredag:	11.		24°. 0'.	D°.	D°. Lyttade anckar, och lupo innom Morske Skeppen)
Lördag:	12.		23°. 0'.	NO. NW.	D°. Besatte de 2 morske Skeppen, och ett som tillhörde Sidi)
Söndag:	13.		23°. 0'.	D°.	D°. Skep: Sirein seglade till Bombaij. (medwårt Folk.
Måndag:	14.		21°. 0'.	D°.	D°.
Tisdag:	15.		19°. 0'.	D°.	D°.
Onsdag:	16.		23°. 0'.	D°.	D°.
Torsdag:	17.		23°. 0'.	D°.	D°. och Frisk Coultie.
Fredag:	18.		23°. 30'.	D°.	D°. Liten wind.
Lördag:	19.		24°. 0'.	D°.	D°. En Holl:ske Grabb och Jagt komo in från Ketschmanrij.
Söndag:	20.		23°. 15'.	D°.	D°. Holl:ske Fartyg jagade fåfängt efter Damadgis Gallwatter
Måndag:	21.		26°. 0'.	D°.	D°. Stilt. (Sändes. En Holl:ske Grabban krade här.
Tisdag:	22.		24°. 0'.	N:d NW.t	D°. De Morske Skep: Släptes lösa, och resten af ladningen op=)
Onsdag:	23.		23°. 30'.	D°.	D°. stilt. natten blåst.
Torsdag:	24.		24°. 0'.	D°.	D°.
Fredag:	25.		21°. 30'.	D°. och N:d	D°. och frisk Coultie. aftonen blåst.
Lördag:	26.		18°. 30'.	D°. NO.	D°. frisk Coultie från Landet.
Söndag:	27.		21°. 0'.	Nord.	D°. D°. och Siögång.
Måndag:	28.		21°. 0'.	D°.	D°. D°. nog blåst och disig luft.
Tisdag:	29.		20°. 0'.	D°. NO.t	D°. D°. D°.
Onsdag:	30.		21°. –	D°.	D°. D°.
Torsdag:	31.			Variabelt.	D°. Stilt. natten kalt.
Fredag:	1.	Februarij		Nord.	D°. frisk Coultie. Ett Franskt och ett Morskt Skepp)
Lördag:	2.			D°.	D°. (nedkomo ur rivieret.
Söndag:	3.			D°.	D°. Liten Wind.
Måndag:	4.			D°.	D°. Frisk Coultie.

Derifrån Till Mallabar, J. Januarij, Febr: och Martij Mdr: 1751.

Februar 1751.	Dato.	Månad.	Thermom: hogd.	Windar.	
Tisdag:	5.	Februarij		Nord.	Wackert wäder. Frisk Coultie.
Onsdag:	6.			Do:	Do:
Torsdag:	7.			Land och Siöwind.	Wackert stilla wäder.
Fredag:	8.			Do:	Do: Sände op Båten till staden at lagas.
Lördag:	9.			Do:	Do:
Söndag:	10.			Stiet.	Do:
Måndag:	11.			Land och Siöwind.	Do:
Tisdag:	12.			Do:	Do: och nogot mulit.
Onsdag:	13.		33°: 30.	Do:	Do:
Torsdag:	14.		32°: 0.	Do:	Do:
Fredag:	15.			SSW à WSW.	Do:
Lördag:	16.			Do:	Do:
Söndag:	17.			NNW. WSW.	Do: (lade ned om de andre Skeppen.
Måndag:	18.		29°: –	NNO. NW. WSW.	Do: Fingo 10 Kistor peningar ombord. Lyfte ankar och Seg=)
Tisdag:	19.		26°: 0.	NW. SW.	Do: Himmelen stundom mulen.
Onsdag:	20.		27°: 0.	do: do:	Do: Fingo 10 Kistor peningar från staden. mulen Horizont.
Torsdag:	21.		26°: 30.	do: do:	Do: Fingo ombord 50 säckar Olibanum. Stark tökn.
Fredag:	22.		25°: 15.	do: do:	Do: med starck tökn. mulen horizont.
Lördag:	23.		27°: –	Land och Siöwind.	Do: mulen Horizont.
Söndag:	24.		26°: 30.	Do:	Do: Do:
Måndag:	25.		26°: 0.	Do:	Do: 2 Holl:ske Skepp, Ett från China och Ett från Mallacca inkomo.
Tisdag:	26.		26°: 30.	Do:	Do: Fingo 2 Passagerare ombord. En Armenian, och en Indisk kachan.
Onsdag:	27.		26°: 30.	Do:	Do: helt klar Himmel.
Torsdag:	28.		26°: 15.	Do: & Sd:	Do: Lagade oss klare at gå under Segel.
Fredag:	1.	Martij.	26°: 0.	S. SO.	Do: kl: 6. a. m: komo under Segel med Skeppet Moudi, under convoij. kl: 1/2 Ankrade A: m: emot floden och gorde Skep: klart, till all möjelig defension. Skeppen på Surat Redd buro NO. & N: 6 Leagues.
Lördag:	2.		26°: 15.	SW. WSW. Sd:	Distance på Logg 25. Compassens Missvisn: 3°: 0. NW: Astonen bar Gundiva SO/2 O. 6 Legs. Morgonen St: Johns SO/2 O. Damaan SO/2 S. Gundiva O/2 N. 7 à 8 Legs. Wack: wäder. kl: 3 lyfte ankar. kl: 10 ankrade. kl: 5 lyfte, och kl: 10 fälde detigen.

Skeppet Götha Leijon, Under Segel Från Surat Till

Martij 1751.	Stads Tharmom: högd.	Winder.	Course.	Distance Distt på Logg.	Latitudo.	Meridian Distt	Compass: missvisn:	
Söndag: 3.	27. 30.	W. ¼ NW.		AA.	19. 40.	O. 36. W.	2. O. amp:	Wack: Wäder. Kl. 3 p. m. Lyfte Ancker och hölle till Siös. Sågo Bombaij Flottan, ohtalte wid Shafts burrg.
Måndag: 4.	27. 3.	NWtW. Vart:	S. 57. W.	53.	55.	19. 11.	1. 70.	Wack: Wäder. Liten wind. p. m. Sågo en liten Seglare.
Tisdag: 5.	28. O.	W.N.W. NW.	S. 55. W.	62.	63.	18. 34.	2. 11.	Wack: Wäd: Liten wind. mid: Skilde Sällskap med Monai.
Onsdag: 6.	31. O.	NtW. NO.	S. 14. Ost.	93.	96.	17. 4.	1. 46.	2. O. 42. Wack: Wäder. moderat wind.
Torsdag: 7.	31. 30.	NtO. N.NW.	S. 28. Ost.	78.	79.	15. 52.	1. 16.	1. 45. amp. D:o D:o
Fredag: 8.	31. O.	Vart: NO.	S. AA. Ost.	64.	64.	15. 6.	O. 31.	1. 50. D:o Stark heta. Liten wind.
Lördag: 9.	30. O.	SW. å NW.	S. 50. Ost.	74.	71.	14. 20.	O. 26 Ost.	1. 30. D:o moderat fulkie. Natten sago 2 Seglare stå till siös.
Söndag: 10.	31. O.	NW. NNO. N.	S. 57. Ost.	66.	67.	13. A2.	1. 26.	1. 6. Wack: wäder, Liten wind. p. m 32 fr. Sand och Skalgrund. nog hett.
Måndag: 11.	30. O.	W. fkel. SWtW.	S. 53. Ost.	26.	27.	13. 26.	1. A3.	Wack: wäder. Liten wind. kl. 11: ankrade, och lyfte igen morg: kl. 6. kl. 9 Sågo Land i O. SO.
Tisdag: 12.	30. 30.	NO. NW. WNW.		36.				Wack: wäder. moderat fulkie. Kl. 3 p. m. Sågo Bas Salore i NO. N. kl. 6. ankrade wid Molacki. kl. 9 a. m. under Segel igen, hade då 10 fv: djupt.
Onsdag: 13.	30. 30.	NW.		7.				Wack: wäder. Kl. 2 p. m. ankrade i 6 fv: på Mangelors Redd, hwarest låg o ett Portugis: Skepp, och 1 d:o Grabb. Portugis: kastellet bar Ost, det Norrste d:o Ost S. Landet N. 2 O. å Ost S.
Torsdag: 14.	29. –	Landoch Siöwind af NO och NW.						Frisk Couelie med wackert wäder.
Fredag: 15.	29. –	D:o						Frisk Couelie. Wackert wäder. Fingo om bord 210 Buntar Ris.
Lördag: 16.	29. A6.	NO. NW.	D:o	D:o	Fingo		A2A.	D:o D:o
Söndag: 17.	30. O.	D:o	D:o	D:o	Fingo		A16.	D:o D:o
Måndag: 18.	30. –	NW. NNO. ONO.						Wack: wäder moderat wind. kl. 8 p. m. Fingo und:r Segel. kl. 1/2 10 a. m. Ancrade för Cananor i 7/2 fv: Cananor Flagg Stake bar ONt N. 2 N. Dilla berg NNW. 2 W. det sydligaste Land NO. 2 à 3 mils distance i Land.
Tisdag: 19.	30. O.	N. NW.						Wack: wäder. Frisk Couelie. kl. 6. a. m. Lyfte Ancker och fingo från Cananor. kl. 1/2 11 ankrade i O. 1/2 fv: på Mahée Redd. Mahée Flagg Stake bar ONt N. 2 N. Dilla berg NW. 2 N. Sydligaste Land i Sigte NO. 2 S. 3 mils distance i land. Funno här 3 Franske Skepp på Redden till ankars.

Ma

Marti
Aprilis
1751.

Onsdag:
Torsdag:
Fredag:
Lördag:
Söndag:
Måndag:
Tisdag:
Onsdag:
Torsdag:
Fredag:
Lördag:
Söndag:
Måndag:
Tisdag:
Onsdag:
Torsdag:
Fredag:
Lördag:
Söndag:
Måndag:
Tisdag:
Onsdag:
Torsdag:
Fredag:
Lördag:
Söndag:
Måndag:
Tisdag:
Onsdag:
Torsdag:
Fredag:
Lördag:

Mallabar, I Martij och Aprilis Månad: 1751.

Marti & Aprilis 1751.	Dato.	Thermom: högd.	Windar.	Till Anckars på Mahée Redd.
Onsdag:	20.	29° 0'	NO. SW.	Land och Siöwind med tiokt wäder.
Torsdag:	21.	30° 30'	D°:	D°: wackert wäder.
Fredag:	22.	30° 30'	D°:	D°: D°:
Lördag:	23.	30° 45'	D°:	D°: D°:
Söndag:	24.	30° 0'	D°:	D°: D°: regn, dunder och blixt om natten.
Måndag:	25.	30° 0'	D°:	D°: D°:
Tisdag:	26.	30° 15'	D°:	D°: D°:
Onsdag:	27.	30° 0'	D°:	D°: D°: natten regn, dunder och blixt.
Torsdag:	28.	30° —	D°:	D°: D°: D°: D°: D°: D°:
Fredag:	29.	30° 0'	D°:	Wackert wäder.
Lördag:	30.	30° 15'	D°:	D°: Natten dödde Matrosen P:n Lenman.
Söndag:	31.	31° 0'	D°:	D°: den döda begrofs i Franske Kyrckogården i Mahée.
Måndag:	A. 1.	30° 0'	D°:	D°: Började Taga in Sandal-Träd.
Tisdag:	2.	30° 0'	D°:	D°: Continuerade med att intaga D°: Sände i Land 7 kistor medpeningar; En Portugis:k Snaw anlände från Macao.
Onsdag:	3.	31° 0'	D°:	D°: Togo in Sandal.
Torsdag:	4.	31° 0'	D°:	D°: D°: D°:
Fredag:	5.	31° 15'	D°:	D°: D°: D°: aftonen regn, dunder och blixt.
Lördag:	6.	31° 30'	D°:	D°: D°: D°:
Söndag:	7.	31° 15'	D°:	D°: D°: D°:
Måndag:	8.	32° 0'	D°:	D°: D°: D°:
Tisdag:	9.	31° 0'	D°:	D°: D°: D°:
Onsdag:	10.	31° 40'	D°:	D°: D°: D°:
Torsdag:	11.	31° 0'	D°:	D°: D°: D°: firade Frantsoserne Corporis Christi fäst.
Fredag:	12.	30° 30'	D°:	D°: natten regn och byar.
Lördag:	13.	30° 45'	D°:	D°: ankom ett Portugis: Skepp från Calicut.
Söndag:	14.	32° 0'	D°:	D°: Lossade 400 Säckar peppar, ur Portug: Skep: S: Michael.
Måndag:	15.	31° 0'	D°: & Var:	D°: Togo in Areca p. m. hårdt åskedunder, regn och blixt.
Tisdag:	16.	31° 0'	D°:	D°: Togo in Sandal och Haÿfenor. D°: aftonen —
Onsdag:	17.	31° 0'	D°:	D°: continuerade inlastningen. blåst.
Torsdag:	18.	31° 0'	D°:	D°: D°: D°: aftonen blixt.
Fredag:	19.	31° 0'	D°:	D°: hade tillhopa fyldt 30. Liggare Watn.
Lördag:	20.	31° 0'	D°:	D°: kl: 5: a: m: Afseglade Franska Skepp: Hercule till Pondicherry, och Portugis:ske D°: S: Michael, till Cananor. Aftonen regn.

Skeppet Götha Leijon, Tilu Segels, Emellan Ma

April. 1751.	Dato	Thermom. högd.	Cours.	Distance	Fart på Loggen	Latitude	Nord. Ost. Från hvarift.	Compass Variation.	Winder.	
Söndag:	21.	31. 50.			12.				OSO. Variab:	Jborjan wack: wader,
Måndag	22.	31. 0.			27.				SWtW. SW. OSO.	Wack: wader med
Tisdag:	23.	32. 0.			32.	10.8/7 N.	0. 12. W.		Var. O. à SWtW.	Do. och liten
Onsdag:	24.	31. 15.	S. 60. Ost.	29.	45.	10. 1.	0. 9.		WSW. O. W. ONO.	Borjan och Slutet
Torsdag:	25.	31. _	S. 3. Ost.	47.	47.	9.26	0. 6.		NO. NW. W. NW.	Liten wind. Wackert
Fredag:	26.	32. 0.	S. 12. Ost.	62.	64.	8.25	0. 7. Ost.		WtN. Var. à NNO.	Trisk Couletie.
Lördag:	27.	29. _	S. 17. Ost.	32.	55.	7.55	0. 16.		S. SW. N.	Liten Wind.
Söndag:	28.	28. 30.	S. 31. Ost.	42.	66.	7.20	0. 31.		Var. N. à S. W.	Moderat Couletie.
Måndag	29.	28. 0.	S. 16. Ost.	80.	81.	6.4.	0. 59.		Do. Do.	Trisk Couletie.
Tisdag:	30.	26. 0.	S. 68. Ost.	134.	140.	5.14.	3. 3.		WtS. SW. WSW.	Klarda Byar
Maij:	1.	29. 0.	S. 79. Ost.	144.	145.	4.46.	5. 27.		SW. WSW.	Trisk Couletie.
Torsdag.	2.	28. 0.	N. 79. Ost.	110.	110.	5.1.	7. 15.		SWtW.	Do.
Fredag:	3.	29. 0.	N. 79. Ost.	145.	145.	5.34.	9. 37.		WtS. WNW.	Mulet och
Lördag:	4.	28. 0.	N. 78. Ost.	140.	144.	6.3.	11. 54.		Var. WNW à SO.	Trisk Couletie.
Söndag:	5.	27. 30.	S. 77. Ost.	136.	137.	5.31.	14. 6.		Variabel.	Do.
Måndag:	6.	28. _	N. 72. Ost.	112.	117.	6.6.	15. 58.		Do.	Do.
Tisdag:	7.	29. 0.	S. 89. Ost.	107.	110.	6.4.	17. 39.		SW. à SO.	Do.
Onsdag:	8.	29. 0.			95.	6.18.			WSW. SW. SSW.	Moderat Couletie
Torsdag:	9.	29. 30.		110.	110.	6.18.	1. 52. Ost.	om Fl: Ronda.	S. SW. NNW. SO.	Trisk Couletie
Fredag:	10.	31. 0.			69.	6.32.			SO. SW. W.	Liten wind.
Lördag:	11.	30. 0.			31.	6.10.			Do. Do. Do.	Do.
Söndag:	12.	30. 15.			50.				W. WNW. W.	Do.
Måndag:	13.	32. 70.							WSW. W. SSO.	Do.
Tisdag:	14.	32. 0.	Land och	Siö vind af	Och	NW. med	Wack: wader.		Natten regn Byar,	dunder och
Onsdag:	15.	32. 0.	Do.				Do.			
Torsdag:	16.	31. _	Do.				Do.			
Fredag:	17.	31. 0.	Do. à NW.	8.	Wack: wader.		p: m: en	Frisk regn by från	NW. W.	
Lördag:	18.	30. 30.	SO. & SW.	Wind	Do.		natten	Byar och Regn.	Jingo	Biche de Mar.
Söndag:	19.	26. 15.	Do.	Do.	Hård	Regn.				
Måndag:	20.	29. 45.	Do.	Do.	Wack: wader.		Jingo ombord		Biche de Mar.	
Tisdag:	21.	31. 0.	Do.	Do.	Do.		Jingo	af	Do.	
Onsdag:	22.		Do.	Do.	Do.				Togo in Penn—	
Torsdag:	23.		Do.	Do.	Do.				Togo in Penn—	

Mahee och China, j Aprill och Maij Månader 1751.

(dag: Sacrificio klippa O/2 S. 3 Leagues.
Sedan Variab: med regn, dunder och blixt. Kl: 1. om natten gingo under Segel. Byagtigt. Kl: 12 med.)
Blixt och regn. Talade wid l'Hercule; Kl: 12: midd: bar Mallabar Fr: OtS à NTO. 7 à 8 Legs.
wind, Sedan regn och frisk Coultie.
wack: wäder. Emellan hårda Byar och regn. Aftonen kl: 1/2 10, kom en hård By som fog öfwer bord)
wäder. Satte opp nya Stänger. (Stor- och Förstängen, jemte 4 gossar, som drunknade. J Solenes oppgång
Wackert wäder. (bar Mallabar OSO à NTO.
Byagtigt och mulit, dunder och blixt. in 1 R BMS.
Variabelt med Regn och Byar.
mulit. Hög SSW: dyning, regn och Byar in 2: R BMS.
med Regn. In BMS. Ostadigt wäder: gigade opp Storseglet.
mulit med regn och Byar.
Byar och regn. Sågo en Watnslanga.
Stundom regn.
mulit. Byar och Regn, Samt Ostadigt wäder med blixt och dunder. In 2: R FMS.
med regn och Byar.
Ostadigt wäder.
Talte wid ett Engelskt Skepp från Batavia
kl: 1/2 5, sågo Land i SO. Tasserade Pulo Ronda, Waij, och Achins-näs
Wackert wäder.
Wackert warmt wäder.
D:o D:o Sågo Pulo Buton och P:o Pera.
D:o D:o Sågo Buton, Ladas, och Landet af Kedah.
D:o D:o morgonen kl: 7. anckrade på Kedah redd, i 6 fr: lergrund. Brände)
Blixt. (landet från NNO à SSO. Staden och Rivieret ONO. 3 mt: Ceres
(Wrak OTN. Elephanten NO/4 N:

de mar ombord. En Engelsk Hukare kom inn från Madras.

Skeppet Götha Leijon Till Segels Emellan Mahée och China, och

Maij: 1751.	Dato.	Thermomet: höjd.	Windar.	Cours.	Distance	Distance på Egg.	Latitude.	Meridian Distance.	Compagnons Mijnvin:	
Fredag:	24.	31: 15.	SO: & NW							Wackert wäder.
Lördag:	25.	31: 15.	D° D°							D°
Söndag:	26.	31: 30.	D° D°							D°
Måndag.	27.		D° D°							D°
Tisdag:	28.	29: 15.	NNW. ONO. Var:							D°
Onsdag:	29.	27: 30.	WNW. NW. N°	Tiokt och Mulit med stilt. p:m. Wack: wäder. Frisk Coultie. 16 à 30						
Torsdag:	30.	27: 0.	WNW. NO&N. NNO.	Frisk Coultie. Wack: wäder. Efter mid: paserade Sambe-						
Fredag:	31.	27: 45.	Nordlig	D° D° kl: 7. p:m. Anekrade för Sallangor						
Junij Lör:	1.	28: 45.	Land & Siöwind.	af Ost och West: med wackert wäder.						
Söndag:	2.	29: 15.	D° D°					D°	D°	
Måndag:	3.		Var: SW à WNW.			35.	3: 27.			Kl: 5. p:m. lyftade
Tisdag:	4.	29: 0.	d° N. NW. WSW.			42.	2: 58.			Tiokt och mulit,
Onsdag:	5.	30: 0.	NNO. NW. N°			19.	2: 42.			moderat Coultie.
Torsdag:	6.	29: 0.	SO&O. O&S. SW.			20.				Wackert wäder
Fredag:	7.	29: 0.	SO&O. O&S.			45.				D°
Lördag:	8.	29: 0.	O: SO. SSW.			21.				D° Liten
Söndag:	9.	29: 0.	W. SW. S.			51.				D° Liten
Måndag:	10.	28: 45.	SW. S. SSO.			39.				D° Liten
Tisdag:	11.	30: 15.	WSW. S&O. SO&S.			16.				D° D°
Onsdag:	12.	30: 0.	SSO. SO&S. SO.			14.				D° D°
Torsdag:	13.	31: 0.	SO. O: ONO.			25.				D° D°
Fredag:	14.	31: 0.	O&S. SSO. S°			8.				D° D°
Lördag:	15.	31: 0.	Stilt & Variab:			5.				D° och stilt.
Söndag:	16.	31: 0.	Variabelt.			3.				D° & Variab:
Måndag:	17.	31: 0.	Var: SO. ONO.			0.				D° D° och
Tisdag:	18.	27: 0.	Var. O: SO. SW.			58.	N°			D° Liten
Onsdag:	19.	29: 0.	WSW. W. SW.	N. 39: Ost.	63.	102.	3: 54.	0: 39 Ost om P:te Timon.		Frisk Coultie.
Torsdag:	20.	29: 0.	SO. SSO à SSW.	N. 24: Ost.	75.	84.	5: 2.	1: 10.		moderat Coultie.
Fredag:	21.	28: 0.	SSW.	N. 22: Ost.	133.	133.	7: 5.	2: 0.	0: 15. W. ampl:	D°
Lördag:	22.	28: 30.	WNW. W. SSW.	N. 38: Ost.	142.	162.	8: 56.	3: 28.		Styf Coultie.
Söndag.	23.	29: 0.	W. WSW.	N. 45: Ost.	144.	145.	10: 37.	4: 10.		D°
Måndag:	24.	29: 0.	WSW. SW.	N. 38: Ost.	160.	172.	12: 43.	2: 32 Ost P:te Sapata.		D°
Tisdag:	25.	29: 30.	SW&W. SW&S.	N. 38: Ost.	132.	150.	14: 28.	3: 54.		Frisk Coultie
Onsdag:	26.	30: 0.	SW&S. SSW. S°	N. 21: Ost.	120.	123.	16: 20.	4: 39.		D°
Torsdag:	27.	31: 0.	SW. S&O.	N. 13: W.	71.	71.	17: 29.	4: 23.		Mulit
Fredag:	28.	31: 0.	SO. O. NO&N.	N. 22: W.	53.	51.	18: 18.	4: 2.		Wackert

igenom Mallacca Sund i Maij och Junij Månad: 1751.

Singo En Båtslast Ris:

Frisk Couletie. Aftonen kom in en Skikeuse från Sondichar rg. kl: 9. Lyfte ankar. natten mycket dunder och blixt. Linga fr: 7 à 9 fv: grönagtig Slick. kl: 12 Pta Pisang NO. à NNO/2 O. Bröderne OtS. à Sygå Sand med Skal. midd. NB. O tS N/2 N. Gamla Kedah O/2 S. Nora Puja NW/2 W. Elefanten NtO/2 O. Ladas Long Soarne — NB. Sambelongs Soarne SO/2 O. à OtO. Fta Dengdin S. à ONO. Nordligste Skallà 1 1/4 fv: Malleij Kusten bar från NW: à NWtW. Mudder leij Land i Sigte NO Pta Sarra SW/2 W. Soarn SSO. Sallangors berg O/2 N. 4 à 5 mtrs Dist: p: m: En hård Bý af NW: —

Natten kl: 12. midn: bar Malleij Kusten O/2 S. à NO: 8 à 9 Leagues distance.
Sedan Frisk Couletie, Wackent wader. kl: 10. Sarcelar berg OtS. ah 2 af Pta Arroes SW/2S. à SWtW.
Wackent wader. Malleij kusten N/2 C. à OtS. En öpning af ett Revier NtO/2O. Sarcelar NtO.
ah mast stick. kl: 12 Cape Richardo O/2 N: 10 mil. Sarcelar NWtW. Battensingo Slick O/4 S.
kl: 12 Sarcelar NtW. Cape Richardo NO/2 N. Battensingo OtS. Sumatra från S: à SWtS.
Wind. Natten blixt och en Swår Bý af WSW: med Regn. midd. den ytterste af de fyra Bröder OtS. Wattn grn
O/4 S. Skeppen på Mallacca Redd ONO. Mallacca Kastell NtO/2 O. 5 Legs. Cape Richardo NWtN. och Battenwind. p: m: passerade Mallacca, Aftonen Stil Couletie. kl: 12 bar Malleij kusten NNW/2W à O: Pta Pi=) (Singo N/4 W. —
Sund. Sågo Formosa berg, Oarne Pisang och Carimons. — (Sang OtS. berget Leda N: 7 à 8 mtr
Pta kl: 12 Malleij kusten fr: Formosa Pt: till Kackops sydde OtO. Carimons SOtS. à SO. Pta Pisang i 3 Oar N/2 W. à)
Sände Båtez at söka watn på Pta Pisang. (NNW/2W. 2 à 3 mtrs dist.
kl: 12 bar y Westra udden af Carimons W: Två Bröder W/2 N. Pta Kackop NNW. en hel hop små Oar i inloppet till
kl: 2 a.m. Trad On O/2 N. 3 Legs. Souverneurs On ONO. Malleij Landet fr: ONO/4 N. à) (Singapors Sund NtO. à S: —
Natten med liden fram, och sågo ett Holl: Skepp komma ifr: on SW 3/4 N. Pta Kackop NW/2 N. Pta Pisang NW. Carimons NtW. à SW/2 W. en hop andre
Pta Johns Oar NNO. à NNW: mil. Burbúcet berg NtO. Röda ön SWtW. Coralt Skar af Töj Saget, hwarigenom Oar ONO. à S: 3/4 OH
segnt. Sände Jarty gal söka watn på S:t Johns. d. m. moderat Couletie. Lofwerade S:t Johns förbi. kl Point
Romania, ONO/2 O. Båtklipporne ONO. Burbucet berg N/2 W. S:t Johns WtS 1/2 S. Bintangshuk OtS 1/2 S.
Pt berg SOtO. Pedro Brania ifr: Toppen O/2 N. Distance till närmaste Land 6 à 7 mil. —
Wind. Sedan frisk Couletie. Natten passerade vi Mallacca Sund. midn: Oar, Lega, dunder och blixt. —
Regn och mulet. P. m. Sågo Pta Pingi. Aluro. Timon. och Pisang.
Wack: wäder. Liten wind och lilla gående.
Do: Sedan mulet och stiff Couletie.
Mulet med Byar och Regn.
Do: Do: Fr 2:ds Ry. B. M. S.
med öfverdragen Luft. —
Wackert wader.
Do: kl: 6. p. m. 40 och 22 fv: Coral grund på Macklefields Bank. —
och Liten Wind.
Stilt wader och Liten Wind.

Skeppet Götha Leijon igenom Mallacca Sünda Till China, och Till

Junij 1751.	Dato	Barometr. höjd	Distance på Logg	Vindar.	
Lördag:	29.	31: ó.	99.	NO. O. O.	Moderat Coulétie. Wackert wäder. Natten
Söndag:	30.	31: ó.	123.	SO. SOtS.	Frisk D:o D:o kl. 7 p: m: Såg
Julij. M.	1.	31: ó.	57.	SO. OtS.	Moderat Coulétie D:o kl. 6 a. m. Singe
Tisdag:	2.	33: 30.		Ostå Sÿd.	Liten wind. Wackert wäder. Passerade Lintins bar
Onsdag.	3.	34. ó.		Var. SSW.	D:o D:o Clareradee wid Bocca Tigris,
Torsdag:	4.	33. ó.		SSW.	Frisk Coulétie. Wackert wäder. Buds till at winda
Fredag:	5.	32: 30.		SSWa WSW.	D:o D:o Kunde med ack arbete
Lördag:	6.	32: ó.		WSW.	Liten Coulétie och Stiel. kl. 5. a. m. Windade på Wampoa = Reed, derest förtöt

Till Anckars På

Söndag:	7.	30: ó.		Variab: och Stil.	Wackert wäder. Förtögde Skeppet.
Måndag:	8.	33: 30.		W: WSW.	D:o Begynte Takla af.
Tisdag:	9.	33: 30.		West.	D:o Continuerade med D:o Sen Fr: Skrat
Onsdag:	10.	33: 15.		West.	D:o Anlände här Comend: Block med Holl: Sk: Feldermal
Torsdag:	11.	33: ó.		West.	D:o
Fredag:	12.	33: 15.		West.	D:o
Lördag:	13.	33: o.		West.	D:o (Brassaj anckrade här.
Söndag:	14.	30: ó.		Variable.	Ostadigt wäd: med regn, och byar. Franska Skep: Montaran, Capit de)
Måndag:	15.	31: 30.		Stiel & Variab.	Stiel och wack: wäder. Anckrade här Franske Comend: Duc de Chartres Cap:
Tisdag:	16.	32: ó.		Variabeel.	Wack: wäd: Sände folk op til factorie (wagt) (Tremerij: D:o Fölen af matros f: i Sön & drunk
Onsdag:	17.	32: 45.		D:o	D:o Började lossa wår Laddning.
Torsdag:	18.	33: o.		D:o	D:o Continuerade med D:o
Fredag:	19.	33: ó.		D:o	D:o Hoppas fullmägtig warom bord at anmäla Skeppet.
Lördag:	20.	33: 15.		D:o	Stiel. Fortfor med Utlossningen:
Söndag:	21.	33: 30.		D:o	D:o D:o D:o
Måndag.	22.	33: ó.		D:o	D:o
Tisdag:	23.	33: ó.		D:o & Stiel.	D:o
Onsdag:	24.	33: 30.		D:o	D:o
Torsdag:	25.	32: ó.		NW.	Stiel och Variab: natten bÿar af NW: med hård regn, dunder och blixt.
Fredag:	26.	32: ó.		Variabeel.	Wackert wäder. Forde wår Rede i Land att förses. här
Lördag:	27.	32: ó.		Stiel.	D:o Engl: Skep: Olson från Europa, Capit: Hamfrÿ anckrade
Söndag:	28.	31: 45.		Variabeel.	Wackert wäder.
Måndag:	29.	32: ó.		D:o	D:o
Tisdag:	30.	31: 15.		D:o	D:o p: m: Anckrade här ett Privat Engl: Skepp från Bata=
Onsdag:	31.	30: 15.		D:o	D:o via, Succes, Capit: Renny. D:o anckrade här Danska Skepp: Lottningen, Capit: Akeley, och Engl: Skepp: St: George, Capit: Robinson, Cesar, Capit: Lotes från Europa, och ett privat från Bombay, Elisabeth

Anckars på Wampou Redd, i Junij, Julij, och Aug:s Månad:r 1751.

Små Regnbyar.
Land af China NNW½W. Distance 8 à 9 Leagues.
En Lotz. Kommo in emellan Viados och Ladron och passerade Macao nära, deren anan Lotz kom ombord.
och ankrade Aftonen, jemte Eng:r Skepp: True Britton, innom Boca Tigris.
och kommo under Segel, men Stadnade Straxt derpå på grund, i muddern.
Skeppet från grund, men förgiäfwes, emedan Cabeln Sprang.
ännu ej få Skeppet löst.
omsider Skeppet flått, och kommo under Segel. Ankrade om aftonen kl: 10 uti 6 fr: watn
lågo, True Britton, och Hollendske Skeppen Vryburg och Amstelvan.

Wampou Redd.

Aug: 1751.	Dato	Thermom: högd.	Windar.	
Torsdag:	1.	29: 0.	Variable.	Starkt Regn. (Capit: Fowles från Bombaij.
Fredag:	2.	29: 0.	SW.	D:o och byagtigt. Anckrade här Eng:s Skepp: Lord Anson)
Lördag:	3.	29: 15.	S. SW.	Ostadigt wäder. En af Matros: afled af Lungsot.
Söndag:	4.	29: 0.	D:o	D:o En D:o dog af durcklopp.
Måndag:	5.	31: 0.	S. SW.	Wackert wäder.
Tisdag:	6.	30: 0.	D:o	D:o p: m: Byar och regn.
Onsdag:	7.	29: 0.	D:o	D:o D:o D:o
Torsdag:	8.	30: 0.	Variable.	Ostadigt wäder och starkt regn. Började kläda om Skepp: efter den förre)
Fredag:	9.	32: 0.	D:o	Wackert wäder. (Förhydningen war af maskar opäten.
Lördag:	10.	32: 30.	D:o	D:o
Söndag:	11.	32: 0.	D:o	D:o
Måndag:	12.	32: 10.	D:o	D:o p: m: hårdt regn, dunder och blixt.
Tisdag:	13.	30: 15.	Stilt.	Liten wind. Variabelt wäder.
Onsdag:	14.	28: 15.	D:o	D:o D:o
Torsdag:	15.	28: 30.	Variable.	Wackert wäder.
Fredag:	16.	29: 0.	D:o	D:o
Lördag:	17.	30: 0.	D:o	D:o
Söndag:	18.	29: 45.	D:o	D:o Liten wind.
Måndag:	19.	32: 45.	D:o	D:o D:o
Tisdag:	20.	33: 0.	D:o	D:o D:o
Onsdag:	21.	31: 0.	Stilt & Variab:	D:o D:o
Torsdag:	22.	30: 0.	Variable.	Ostadigt wäder med regn och Byar.
Fredag:	23.	30: 0.	D:o	D:o med regnbyar.
Lördag:	24.	30: 30.	N:d och Ost.	Frisk Coulie. Wackert wäder.

Skeppet Götha Lejon Till Ostindien på

Augt: 1751.	Dels	Thermom. kopp.	Windar:	
Söndag:	25.	30. ó.	Sÿd.	Frisk Coulelie. Wackert wäder. (Skeppet Printz Carl, Ankrade här Swänska
Måndag:	26.	30. ó.	Variable.	D:o Hårda byar med starkt regn. Anlände Engl: Skepp: Opea, Capit: Jackson, fr: Europa. afsed 2:ne matros: af pluresie.
Tisdag.	27.	27. ó.	Ost.	Trokt och mycket wäder. ancr (Skrade här Engl: Skepp: Triton, Capit: Slater.
Onsdag:	28.	27. ó.	NO.	Starkt regn, och Trokt wäder.
Torsdag:	29.	27. ó.	D:o	D:o afseglen Matros af Pleurisie.
Fredag:	30.	27. ó.	N:d	Frisk Coulelie. Wackert Wäder.
Lördag:	31.	29. ó.	D:o	D:o D:o
Septbr.	1.	27. 15.	N:d och stiet.	Liten Wind. D:o
Måndag:	2.	27. ó.	N:d	Wackert wäder.
Tisdag:	3.	28. 15.	NW.	D:o
Onsdag:	4.	29. ó.	N:d	D:o
Torsdag:	5.	27. ó.	N:d	D:o
Fredag:	6.	28. 15.	Stiet.	D:o
Lördag:	7.	27.	N:d	D:o och Frisk Coulelie.
Söndag:	8.	26. ó.	D:o	D:o D:o
Måndag:	9.	27. 30.	D:o	D:o D:o
Tisdag:	10.	26. ó.	D:o	D:o D:o borjade continuera Utlossningen af Sandal, &c
Onsdag:	11.	26. 30.	N:d	D:o D:o
Torsdag:	12.	27. ó.	Still.	Wackert hett wäder. afseglen Matros af Pleurisie.
Fredag:	13.	28. ó.	D:o	D:o D:o en D:o af D:o
Lördag:	14.	29. 15.	Variable.	D:o
Söndag:	15.	30. 30.	D:o	D:o
Måndag:	16.	31. 30.	Stiet.	D:o
Tisdag:	17.	31. 15.	D:o	D:o
Onsdag:	18.	28. ó.	D:o	D:o Sedan Skep:t war åny: förhyrd, Satte Roret på igen
Torsdag:	19.	29. ó.	D:o	Wackert wäder.
Fredag:	20.	28. 15.	N:d	Ostadigt wäder, och Smått regn. Fortsatte Utlossningen
Lördag:	21.	29. ó.	D:o	D:o
Söndag:	22.	30. ó.	Variable.	Liten wind. Wackert wäder.
Måndag:	23.	31. 15.	N:d	D:o D:o Lossade Resten af Ladningen
Tisdag:	24.	32. ó.	D:o	D:o D:o —

Wampou = Redd, J Aug: Septbr: och Octobr: Mdr 1751.

Septbr 1751.	Dato	Thermo: högd.	Windar.	
Onsdag:	25.	31°: 15'	Nd:	Frisk Couetie. Wackert wäder. (Porcelaine
Torsdag:	26.	29°: 0'	Do:	Do: Do: började Lasta Skep: och fingo 2 Sampaner)
Fredag:	27.	28°: 15'	Variable.	Do: Do: dödde en Matros af Feber.
Lördag:	28.	27°: 45'	Nd:	Do: Do:
Söndag:	29.	25°: 0'	Do:	Regn och mulit wäder.
Måndag:	30.	25°: 1'	Do:	Do:
October.	1.	29°: 0'	N. NO.	Frisk Couetie. Wackert wäder.
Onsdag:	2.	28°: 0'	Nd:	Styf Couetie, och mäst mulit.
Torsdag:	3.	26°: 15'	Do:	Frisk Couetie. Wackert wäder.
Fredag:	4.	26°: 15'	Do:	Do: Do:
Lördag:	5.	29°: 15'	Do:	Do: Do:
Söndag:	6.	26°: 30'	Do:	Do: Ankrade här Engl: Skep: Warwick. Capit: Webb fr: madras.
Måndag:	7.	26°: 10'	Do:	Do: Wackert wäder.
Tisdag:	8.	25°: 45'	Do:	Wackert wäder.
Onsdag:	9.	27°: 0'	Do:	Do:
Torsdag:	10.	27°: 15'	Var: à NO.	Do: och Liten wind.
Fredag:	11.	27°: 30'	Stilt.	Do: Do: —
Lördag:	12.	28°: 0'	Stilt och Nd:	Do: Do:
Söndag:	13.	27°: 15'	Variable.	Do: Do:
Måndag:	14.	24°: 45'	Do:	Do:
Tisdag:	15.	22°: 30'	Nd:	Frisk Couetie och Smått regn.
Onsdag.	16.	23°: 0'	NO.	Do: Do:
Torsdag:	17.	23°: 15'	Do:	Wackert angenämt wäder.
Fredag:	18.	24°: 30'	Nd:	Wackert wäder.
Lördag:	19.	26°: 0'	NO.	Tiokt och dimbigt wäder.
Söndag:	20.	24°: 0'	Variable	Mist och Smått regn.
Måndag:	21.	23°: 0'	Nd:	Wackert wäder.
Tisdag:	22.	24°: 30'	N. NW.	Do:
Onsdag:	23.	24°: 45'	Nd:	Do: (Porcelaine om bord
Torsdag:	24.	25°: 0'	Do:	Do: Danske Skep: ladened till Bocca Tigris. Wi fingo)
Fredag:	25.	25°: 15'	N. NO.	Frisk Couetie. Wackert wäder.
Lördag:	26.	25°: 30'	Sÿd och stilt.	Wackert wäder. fingo om bord 2 Sampaner med Thé.
Söndag:	27.	25°: 15'	Stilt	Do:
Måndag:	28.	26°: 15'	Do:	Do:

Skeppet Götha Leijon Till anckars på Wampou

Octobr. 1751.	Dato	Thermom. högd.	Windar.	
Tisdag:	29.	26: 0.	Variable.	Töknigt wäder. Jingo 3 Sampr. Thé ombord, började optakla Skepet.
Onsdag:	30.	26: 0.	Var: & Stilt.	Wackert wäder.
Torsdag:	31.	26: 15.	D:o	D:o
Fredag N.	1.	27: 0.	Stilt och N:d	D:o Jingo 2 Sampaner med Thé.
Lördag:	2.	24: 0.	N:d	D:o (en Matros af Feber.
Söndag:	3.	21: 15.	D:o	D:o Skepp: Geldermalsen och Succes, seglade fr: Wampo: d:o afled)
Måndag:	4.	21: 30.	D:o	D:o Jingo 2 Sampaner Thé om bord.
Tisdag:	5.	22: 45.	D:o	D:o (de en Matros af rödsot.
Onsdag:	6.	23: 0.	NO.	Frisk Coulte. Wackert wäder. Jingo om bord 2 Sampr. Thé. d:o död=)
Torsdag:	7.	24: 0.	D:o	D:o D:o D:o 2 D:o D:o
Fredag:	8.	22: 15.	Variable.	Stilt. D:o D:o 2 D:o D:o
Lördag:	9.	23: 30.	Stilt.	och wackert wäder.
Söndag:	10.	24: 0.	Syd.	D:o D:o
Måndag:	11.	23: 45.	D:o	D:o D:o
Tisdag:	12.	23: 45.	S. SO.	D:o D:o Skepp: Lord Anson afseglade. (Feber.
Onsdag:	13.	23: 0.	Syd.	D:o Jingo 2 Sampr. Thé om bord. afled wår 1:ste Timmerman af)
Torsdag:	14.	22: 45.	D:o	D:o Jingo 2 D:o D:o
Fredag:	15.	22: 15.	N:d	D:o Jingo 2 D:o D:o
Lördag:	16.	19: 30.	D:o	D:o (från Wampou.
Söndag:	17.	21: 45.	Var: och Stilt.	D:o Jingo 2 D:o D:o De Franske Skepp: lade ned)
Måndag:	18.	22: 45.	N:d	Wackert wäder. (ned från Wampou
Tisdag:	19.	23: 0.	Variable.	Tiokt och regnagtigt. Skepp: Elisabet, Coesar och Warvick lade)
Onsdag:	20.	23: 15.	Stilt.	Tiokt wäder.
Torsdag:	21.		Syd.	Mulit och regn. Printz Carl, lade ned till Bocca Tigris.
Fredag:	22.		D:o	D:o Skep: True Britton afseglade.
Lördag:	23.		Variable.	Mulit. Jingo om bord 3 Sampaner med Thé.
Söndag:	24.		NO.	Frisk Coulte. Wackert wäder.
Måndag:	25.		ONO.	D:o D:o D:o
Tisdag:	26.		SO.	Mulit med Smått regn
Onsdag:	27.		Ost.	Wackert wäder.
Torsdag:	28.		NO.	Frisk Coulte. Mulit och regnagtigt. Jingo om bord 2 Sampr. Thé.
Fredag:	29.		D:o	D:o D:o d:o Jingo 2 D:o D:o
Lördag:	30.		D:o	D:o D:o d:o
Söndag D	1.		D:o	D:o D:o d:o

Redd, j October, Novemb:r och Decemb:r 1751 och Jan:t 1752.

Dec:br 1751.	Dato.	Thermom:t hog:d	Windar.	
Måndag:	2.		N:d	Frisk Coultie och Wack:t Wäder, klart.
Tisdag:	3.		NO.	D:o D:o Fingo om bord En Sampan med Thé.
Onsdag:	4.		D:o	D:o D:o
Torsdag:	5.	14: 0.	N:d	D:o D:o Lyste anckar, och gingo ned Fr:t Wampou-Redd.
Fredag:	6.	10: 0.	NO.	D:o D:o Kl: 12. midd: Komo til ankars ned om andra Baren.
Lördag:	7.	6: 30.	ONO.	Styf Coultie. D:o
Söndag:	8.	7: 0.	NNO.	D:o D:o
Måndag:	9.	6: 30.	NO.	D:o D:o Fingo 2 Samp:r med Thé.
Tisdag:	10.	5: 30.	NOtO.	D:o med hård blåst. Geldermalsen seglade åt Europa.
Onsdag:	11.	4 à 12.	NNO.	D:o Wackert wäder.
Torsdag:	12.	4. 45 à 15.	NO.	D:o D:o Fingo om bord En Sampan Thé.
Fredag:	13.	10 à 16.	D:o	D:o D:o Fingo D:o En D:o D:o
Lördag:	14.	15 à 18.	N:	D:o D:o
Söndag:	15.	9 à 17.	Variable.	Liten wind. D:o
Måndag:	16.	7. 45 à 17.	D:o	D:o Fingo D:o 2: D:o D:o
Tisdag:	17.	8. 45 à 15.	N:d	D:o Skep:t Essex, seglade åt Europa.
Onsdag:	18.	8: à 14.	D:o	Frisk Coultie. D:o
Torsdag:	19.	4. 45 à 11.	NO.	D:o D:o Skep:t Anson, seglade åt Europa.
Fredag:	20.	1. à 10.	NNO.	D:o D:o
Lördag:	21.	3. 15 à 12.	NO.	D:o D:o
Söndag:	22.	8. à 14.	D:o	D:o D:o Skep:t George, seglade åt Europa.
Måndag:	23.	8½ à 17.	N:d	D:o D:o
Tisdag:	24.	10 à 16½	Variable.	D:o
Onsdag:	25.	10 à 17.	Stilt.	Variabelt och stilt.
Torsdag.	26.	10. 15 à 16½	NO.	Disigt wäder.
Fredag:	27.	12: à 16.	N:d	Wack:t wäder.
Lördag:	28.	10: à 15.	ONO.	D:o Fingo om bord En Samp:r med Sidentyger.
Söndag:	29.	12 à 17. 15.	Ost.	D:o
Måndag:	30.	15 à 13.	NO.	D:o
Tisdag.	31.	13: 0.	NO. N:d	D:o
Januarij M:d år 1752.				
Onsdag:	1.	12: 0.	N:d	Mulit och Regnagtigt wäder.
Torsdag:	2.	13: 15.	D:o	D:o D:o
Fredag:	3.	6 à 14.	N. NO.	Liten Wind, och Wack: wäder. Fingo En Samp:r med resten af Laddningen.
Lördag:	4.	16: 0.	NNO. NO.	Wack: wäder. Lyste Anckar, och passerade Bocca Tigris
Söndag:	5.	14: 30.	NO.	D:o under Segel, och i följe med Printz Carl och Franske Skepp:n passerade Lintins bar.

Skeppet Götha Leijon, Till Segelspå Hemresan Ifrån

Januarij 1752	Dato	Thermom: högst	Cours.	Winden	Distance Till Nästa Log	Latitude	Merid: Distance Sudron	Longitude Från Do:	
Måndag:	6.	12: ó.	S. 11: ofl.	N. à ONO.	68.	101.	20.52. N.	O. 13. OM.	Moderat Couelie.
Tisdag:	7.	21: ó.	S. 23: ofl.	ONO. NOtN.	150.	150.	18.34.	1.12.	Frisk Couelie
Onsdag:	8.	23: ó.	S. 5: ofl.	NOtN.	155.	160.	16. 1.	1.26.	Do:
Torsdag:	9.	25: ó.	S. 22: W.	NNO. NO.	162.	164.	13.31.	O.26.	Do:
Fredag:	10.	25: ó.	S. 34: W.	N. NNO.	182.	182.	11: ó.	1.16 W.	Styf Couelie.
Lördag:	11.	26: ó.	S. 46: W.	NO. NOtN.	190.	180.	8.55.	3.37.	Frisk Do:
Söndag:	12.	28: ó.	S. 17: W.	NOtN.	108.	159.	6.58.	O.33. W. Om Do: Condore.	Jamn Do:
Måndag:	13.	27.30	S. 22: W.	Do:	152.	152.	4.37.	1.34.	Moderat Do:
Tisdag:	14.	27: ó.		NNO.		140.			Frisk Do:
Onsdag:	15.	27: 15.		Do: NtO.		163.			Frisk Do:
Torsdag:	16.	28: ó.		N:		78.			Frisk Couelie. Byg-
Fredag:	17.	29: ó.		N. NNW. NW.		98.			Moderat Couelie.
Lördag:	18.	28: 15.		NtW. NNO. NO.		122.			Do:
Söndag:	19.	28: 30.		NtO. ONO.		84.			Liten Wind. Wack:
Måndag:	20.	28: ó.		Var: fr. NO. à NW.					Moderat Couelie.
Tisdag:	21.	28: ó.		Do: à SO. à W.					Regn och Byar:
Onsdag:	22.	28: ó.		Do: WtS. à NW.		23.		Från Java à Hufvud	Byagtigt med
Torsdag:	23.	29: ó.	S. 20: W.	O. NW. à WtS. à W.	80.	80.	2.14. S.	O.38. W.	O.38. W. Variable wind.
Fredag:	24.	31: ó.	S. 28: W.	WNW. W.	52.	43.	9: ó.	1: 3.	1: 4 Ostadigt Wader.
Lördag:	25.	29. 30.	S. 26: W.	WtN. NtW. W.	56.	59.	9. 50.	1.27.	1.28. Variabelt och
Söndag:	26.	28: ó.	Syd.	Variabel.	35.	39.	10. 24.	1.27.	1.26. Do: och
Måndag:	27.	27. 45.	S. 31: W.	Do:	103.	104.	11.53.	2.20.	2.22. Do:
Tisdag:	28.	28: ó.	S. 19: ofl.	Var: S. à W.	26.	38.	12. 19.	2. 11.	2. 13. Do:
Onsdag:	29.	27: ó.	N. 81: W.	NO. NW. S.	64.	76.	12. 9.	3.14.	3.17. Liten Coulie.
Torsdag:	30.	27. 50.	S. 60: W.	SSO. SOtS.	123.	124.	13. 10.	5. ó.	5. 5. Jamn Do:
Fredag:	31.	28: ó.	S. 65: W.	SO.	115.	115.	13.53.	6.41.	6.52. moderat Do:
Februar:	1.	27. 30.	S. 63: W.	SOtS.	103.	103.	14.46.	8.16.	8. 27. Moderat Do:

Canton, I Januarij och Februarij Mdr 1752.

Wack: wäder, sedan mulit och styf Coultie. In 3: Rf: B.M.S. kl: 11 a. m. Bar Stora Ladron OH)
och disigt. (5 à 6 mihl:
och ostadigt wäder med Smått Regn.
Wackert wäder. Sågo ej mera Printz Carl.
Byagtigt med regn. In 2: Rf: B. M. S.
Wackert wäder.
D: P. m. Sågo Plo Condore i SWtW: 7 Leagues.
D: (de 2 Franska Skeppen i Sigte.
Regn och Byagtigt. Kl: 6. p. m. Sågo Öarne Timon, Pisang, och Auroe, fingo afwen)
med Små regnbyar. kl: 10. p. m. Sågo Ön Lirigin, och kl: 12. Pulo Taija.
agtigt wäder. Kl: 12 middagen, hade Monopinsberg ONO½O. Battacarang WNW½N, och gröna)
udden SW½S. Sågo de Franske Skeppen och ett Hollendsk (Ön Lucipara NO½O. 6 legs.
Wackert wäder. Passerade Strat Banca, fingo se Printz Carl, under Landet af Sumatra kl: 12 bar)
D: Passerade 2 Bröder. hade Kl: 12. Bantamsudde S½W. Nordra ön SSW. höga Landet af Sumatra SW=)
(½W. 2 Bröder NO½O.
Wäder, kommo i Strat Sunda som wi passerade, och ankrade Kl: 8: a. m. jemte Printz
Carl i Mewbaij, under det de Franske Skepp: Seglade förbj directe hem.
Wack: wäder. Stundom regnagtigt, började fylla waln.
Lygtade at fylla waln, 75 Liggare; Kl: 10 Lyste ankar och hade en Swår Byj. In 2: Rf: B.M.S.)
(Stodo öfwer till Prints Isl: och ankrade der.
Smått regn. Kl: 6. a. m. kommo under Segel, jemte Printz Carl, och Eng: Skep: St George, Kl: 12: bar)
(Java hufwud NOtN, 7 à 8 Leagues.
Mulit och regnagtigt wäder.
Liten Wind.
Regnagtigt, om natten med Blixt och Liten wind.
Regn.
Byar med Regn, och natten styf Coultie, In 1sta Rf: F.M.S.
Regn och Byar.
Wackert wäder.
D:
D: Hade förloradt Sigte af Printz Carl och St George.
Wackert wäder.

Skeppet Götha Leijon, Till Segels på Memmesan

Februarij 1752.	Dato	Thermom. i hogd.	Cours.	Winder.	Distans Dist. p. Log.		Lattitude	Hemisph. Dist. p. Jära.	Longitud. fr. D°.	Compas. Misprisn.	
Söndag.	2.	27. 30.	S. 64. W.	S S O.	123.	123.	15. 40. S.	10. 6. W.	10. 21. W.		Moderat Couetie
Måndag.	3.	27. 45.	S. 76. W.	S S O. S. O. S O.	119.	119.	16. 8.	12. 1.	12. 20.	4. 26. NW.	Moderat D°
Tisdag.	4.	28. 0.	S. 68. W.	S S O S O.	137.	137.	17. 8.	14. 4.	14. 28.		Wacker Wader
Onsdag.	5.	27. 30.	S 65. W.	S O S. S O.	163.	163.	18. 17.	16. 32.	17. 3.	5. 30. Ampl.	D° D°
Torsdag.	6.	27. 45.	S 66. W.	S O.	169.	169.	19. 26.	19. 6.	19. 46.	5. 31. D°	D° D°
Fredag.	7.	27. 15.	S. 70. W.	O S O. S S O.	174.	174.	20. 25.	21. 54.	22. 40.		D° D°
Lördag.	8.	27. 0.	S. 80. W.	S O S. O S O.	141.	141.	20. 49.	24. 19.	25. 9.	5. 59. D°	D° D°
Söndag.	9.	27. 15.	S. 73. W.	O S O. O.	155.	155.	21. 34.	26. 37.	27. 47.		D° D°
Måndag.	10.	27. 30.	S. 68. W.	O N.	125.	125.	22. 21.	28. 33.	29. 52.	6. 22. D°	D° D°
Tisdag.	11.	27. 0.	S. 70. W.	O. S O.	131.	131.	23. 5.	30. 36.	32. 5.	7. 52. D°	D° D°
Onsdag.	12.	26. 0.	S. 71. W.	O S O. S O.	146.	146.	23. 52.	32. 54.	34. 36.		D° D°
Torsdag.	13.	27. 0.	S. 73. W.	S O.	161.	161.	24. 31.	35. 28.	37. 25.		D° D°
Fredag.	14.	27. 0.	S. 76. W.	S O. O S O.	157.	157.	25. 17.	38. 0.	40. 13.	12. 0. D°	D° D°
Lördag.	15.	27. 30.	S. 74. W.	O S O.	123.	123.	25. 48.	39. 59.	42. 25.		D° D°
Söndag.	16.	28. 0.	S. 74. W.	O. & Variab.	102.	102.	26. 16.	41. 37.	44. 11.	15. 53. Alt.	D° D°
Måndag.	17.	27. 30.	S. 71. W.	O. O N O.	93.	93.	26. 46.	43. 5.	45. 49.	16. 30. Ampl.	D° D°
Tisdag.	18.	28. 0.	S. 70. W.	O. O S O.	66.	66.	27. 9.	44. 7.	46. 59.	18. 32. D°	D° D°
Onsdag.	19.	28. 0.	S. 66. W.	O. O S O.	62.	62.	27. 35.	45. 4.	48. 3.	20. 16. D°	D° D°
Torsdag.	20.	26. 0.	S. 83. W.	O S O. O. S S O.	63.	63.	27. 41.	46. 7.	49. 14.		D° D°
Fredag.	21.	28. 0.	S. 72. W.	S O. O N.	160.	160.	28. 30.	48. 39.	52. 6.		Frisk Couet
Lördag.	22.	27. 45.	S. 70. W.	O. O N.	117.	117.	29. 11.	50. 29.	54. 12.	21. 36. NW.	D° D°
Söndag.	23.	27. 30.	S. 19. W.	N O. N N O. N.	116.	116.	29. 43.	52. 19.	56. 13.	22. 50. Ampl.	D° D°
Måndag.	24.	26. 0.	S. 63. W.	N N O. Variab.	109.	109.	30. 38.	53. 56.	58. 10.		Variabel Wader
Tisdag.	25.	24. 0.	S. 76. W.	D°. D°	101.	102.	31. 2.	55. 35.	60. 6.		Schwacher Luft.
Onsdag.	26.	27. 30.	S. 57. W.	O N. Var.	77.	78.	31. 46.	56. 40.	61. 22.		Liten wind,
Torsdag.	27.	24. 30.	S. 52. W.	Var. stick.	16.	25.	31. 54.	56. 50.	61. 37.	25. 10. Ampl.	D° D°
Fredag.	28.	25. 0.	N. 86. W.	D° D°	43.	45.	31. 51.	57. 36.	62. 28.	24. 38. D°	D° D°
Lördag.	29.	25. 30.	S. 76. W.	S O. O S.	73.	73.	32. 9.	58. 47.	63. 52.	23. 45. D°	D° D°

Ifrån Canton J Februarij Månad 1752.

Coultie. Wackert Wäder.
D°: D°: D°: Sedan Byagtigt med Regn.
Wäder. Frisk Coultie.
D°: D°: Sedan Regnagtigt.
D°: D°:
D°: D°:
D°: D°: Sedan Variabelt och regn, In 1sta Rf: B.M.S.
D°: D°:
D°: D°:
D°: D°: Natten Regn och mulit.
D°: D°: Sedan Regn och Byär.
D°: D°: In 1sta Rf: S.M.S.
D°: D°:
D°: D°: Starck hetta.
D°: D°:
D°: Moderat Couëtie.
D°: Liten Wind.
D°: D°:
D°: D°: och till slut af dygnet mulit.
Couëtie. Mulit med en hög SW: dyning.
D°: och Wackert wäder.
D°: och D°: med Byär, och regn till slut.
wäder. Regn med hårda Byär.
Luft. SW: dyning, med dunder, regn och blixt.
wind, och mäst wackert wäder.
D°: wackert wäder, och Stilt.
D°: D°: D°:
D°: D°:

Skeppet Gotha Leijon, Till Segels på Hemresan

Martij 1752.	Dato	Thermometr. högst	Cours.	Winden.	Distans Dygns	Logg.	Latitud.	Meridl. Diff. ifrån Jaro.	Longitud ifrån Jo.	Compag. Misswrid.		
Martij.	1.	27½ ó.	S. 74. W.	SSO. OtS.	75.	75.	32. 30. S.	59. 59. W.	65. 18. W.	23.	1. Am.	Wack. Wader.
Måndag:	2.	25½ ó	S. 72. W.	OSO. NNO.	117.	117.	33. 6.	61. 50.	67. 29.	21.	6. Do.	Frisk Coulet
Tisdag:	3.	18. ó	S. 76. W.	Var. N. å SO.	66.	71.	33. 22.	62. 54.	68. 45.			Styf Do.
Onsdag:	4.	22. ó	S. 78. W.	SSO. OSO.	116.	120.	35. 46.	64. 50.	71. 3.			Do. Do.
Torsdag:	5.	25. ó	S. 80. W.	SOtO. OtS.	154.	154.	34. 13.	67. 2.	74. 5.			Frisk Do.
Fredag:	6.	23. ó	S. 76. W.	OtS. OSO.	158.	160.	34. 51.	69. 52.	77. 7.			Do. Do.
Lördag:	7.	22. 15.	S. 73. W.	SO. S.	149.	149.	35. 34.	72. 14.	80. 1.			Frisk
Sondag:	8.	22. ó	S. 82. W.	SW. SW. S.	87.	87.	35. 46.	73. 4.	81. 13.	20. 6 Am.		Wack. Wader.
Måndag:	9.	22. ó.	S. 68. W.	SSO. SOtO.	129.	139.	36. 5.	75. 49.	84. 23.	19. 6.		Styf Coulet

Ifrån Cape Bone Eyerance.

Tisdag:	10.	21. 45.	N. 60. W.	SOtO. SO.	170.	169.	38. 25.	1. 10. W.	1. 24. W.	16. 15. NW.		Frisk Coulet
Onsdag:	11.	22. 15.	N. 39. W.	SOtO. Var.	70.	61.	38. 31.	1. 54.	2. 17.			Moderat Do.
Torsdag:	12.	22. ó.	N. 30. W.	Var. NNO. å WNW.	51.	38.	38. 47.	2. 19.	2. 47.	17. 35 Amp.		Liter Wind
Fredag:	13.	22. ó.	N. 80. W.	NWtN. NNO.	54.	57.	38. 38.	3. 12.	3. 56.			Styf Liten
Lördag:	14.	23. ó.	N. 27. W.	Var. NNO. å W.	56.	54.	37. 43.	3. 37.	4. 20.			Hård Coulet
Sondag:	15.	24. 45.	N. 39. W.	WSW.	75.	64.	36. 49.	4. 24.	5. 15.	15. 41. Alz.		Wack. Wader
Måndag:	16.	25. ó.	N. 39. W.	OSO. NO.	21.	17.	36. 33.	4. 37.	5. 30.	14. 56. Amp.		Do. Do.
Tisdag:	17.	24. 30.	N. 50. W.	Variable.	23.	43.	36. 18.	4. 55.	5. 51.			Do. Do.
Onsdag:	18.	25. ó.	N. 82. W.	NWtN. å NW.	36.	77.	36. 13.	5. 31.	6. 32.			Do. Do.
Torsdag:	19.	24. ó.	N. 84. W.	NNW. NW.	19.	31.	36. 11.	5. 50.	6. 54.			Do. Do.
Fredag:	20.	23. 30.	N. 5. W.	Variable.	37.	44.	29. 34.	5. 53.	6. 57.	15. 16. Amp.		Do. Do.
Lördag:	21.	24. ó.	N. 79. W.	NtW. WtN.	56.	75.	29. 24.	6. 49.	8. 1.			Frisk Coulet
Sondag:	22.	24. 45.	N. 38. W.	WtN. SW.	130.	119.	27. 40.	8. 10.	9. 20.	15. 26.		Do. Do.
Måndag:	23.	24. ó.	N. 47. W.	SSW. SO.	168.	168.	25. 45.	10. 15.	11. 51.	15. 16. Alz.		Do. Do.
Tisdag:	24.	24. 30.	N. 44. W.	SOtS. SO.	171.	171.	23. 42.	12. 11.	13. 59.			Do. Do.
Onsdag:	25.	25. ó.	N. 43. W.	D:o	141.	141.	21. 57.	13. 47.	15. 43.	14. 26. Amp.		Do. Do.
Torsdag:	26.	26. ó	N. 45. W.	D:o SO.	105.	111.	20. 46.	15. 1.	17. 2.	13. 46.		Do. Do.
Fredag:	27.	26. ó.	N. 43. W.	D:o Syd.	82.	84.	19. 46.	15. 57.	16. 0.	13. 38.		Moderat Do.

Ifrån Canton, i Marty Månad 1752.

Wäder. Liten wind, och disigt. Natten blixt i NO: p: m: kl: 7. Sågen Seglare i WTN: 4 à 5 Leagues.
Coultie. Öfwerdragen luft med hårda Byar. In 3:d Rx: B.M.S.
D:o med regn, hårda byar och blåst. Giorde fast Märseglen, och gigade op Storseglet som blåste Sönder,
D:o mulit och håll Sio, Till slut wackert wäder.
D:o Wackert wäder. (Så wi måste drifwa för Topp och Takel, tils den nogot afstadnad.
D:o Öfwerdragen luft; emot natten tiokt wäder med faslig blixt, med hårdt regn och owanlig blåst,)
och Regnagtigt wäder, med Byar och blåst.
Wäder, och aftagande Coultie, Lade bi och lodade med 170 fr: men fingo ingen grund.
Coultie. kl: A: morgonen, fingo 80 famnar muddergrund.

Coultie och mäst öfwerdragen luft.
D:o Wackert Wäder, och Till slut stilt.
Wind. D:o och ibland små regnbyar.
Liten Wind, och Stilt, Sedan blixt, hård blåst med Byar och regn, gorde B: M:s Seglen fast.
Coultie, och Regnagtigt, Sedan mera moderat wind.
Wäder, och stilt till slut.
D:o och mäst stilt.
D:o och D:o
D:o moderat Coultie, och till slut styf Coultie. In 2:d Rx: B.M.S.
D:o och Liten Wind.
D:o och D:o
Coultie, med mulen Horizont.
D:o och Öfwerdragen luft.
D:o med drifwande moln.
D:o och stundom små regnbyar.
D:o Wackert wäder.
D:o D:o
D:o D:o

Skeppet Götha Leijon Till Segels på Hemresan

Martij. 1752.	Dato.	Observationsorter.	Course.	Winden.	Distance.	Dista på Logg.	Latitud.	Merid. Dist. från Cape Bonne Esperance	Longitud från Do.	Compagnets Tillgodo.		
Lördag:	26.	26. 15.	N. 81. W.	SOtS.	130.	130.	18. 83. S.	17. 22. W.	19. 30. W.	12. 53. amp.	Moderat	Sudetie
Sönndag:	29.	26. 45.	N. 86. W.	SO.	110.	114.	16. 53.	18. 22.	20. 53.		Do.	Do.
Måndag:	30.	27. 0.	N. 89. W.	SOtS.	129.	129.	15. 29.	19. 59.	22. 34.		Do.	Do.
Tisdag:	31.	27. 30.	N. 35. W.	Do. OSO.	156.	161.	13. 21.	21. 26.	24. 6.	11. 50.	Do.	Do.
Aprill 0.	1.	27. 0.	N. 35. W.	SO. SSO.	144.	151.	11. 23.	22. 52.	25. 32.		Do.	Do.
Torsdag:	2.	26. 0.	N. 35. W.	SO.	144.	150.	9. 25.	24. 17.	26. 56.	11. 20. NW.	Do.	Do.
Fredag:	3.	27. 45.	N. 89. W.	Do. SSO.	126.	146.	6. 0.	25. 54.	28. 33.	11. 28.	Do.	Do.
Lördag:	4.	27. 0.	N. 89. W.	SSO.	156.	156.	7. 57.	28. 30.	31. 9.	10. 30.	Do.	Do.
Sönndag:	5.	27. 0.	N. 87. W.	Do.	150.	151.	7. 49.	31. 0.	33. 39.	9. 20.	Do.	Do.
Måndag:	6.	26. 15.		SO. SOtS.		96.				8. 53.	Do.	Do.
												Modan
Tisdag:	7.	26. 45.		SO.							Frisk	Sudetie,
Onsdag:	8.	28. 45.		Do.				Från Ascension			Do.	Do.
Torsdag:	9.	29. 0.	N. 53. W.	OSO. SO.	120.	120.	6. 50.	1. 38. W.		8. 25. NW.	Frisk	Anekar, Sudetie,
Fredag:	10.	29. 45.	N. 52. W.	SO.	97.	102.	5. 50.	2. 54.		7. 16.	Moderat	Do.
Lördag:	11.	30. 0.	N. 46. W.	Do.	114.	119.	4. 35.	4. 19.			Do.	Do.
Sönndag:	12.	30. 0.	N. 47. W.	Do.	100.	105.	3. 27.	5. 33.		5. 45.	Do.	Do.
Måndag:	13.	30. 10.	N. 87. W.	SOtO. ONO.	83.	87.	2. 30.	6. 34.			Do.	Do.
Tisdag:	14.	30. 0.	N. 45. W.	Variable.	23.	36.	2. 14.	6. 50.		5. 21.	Liten	Wind.
Onsdag:	15.	30. 0.	N. 42. W.	SOtS. SO.	59.	54.	1. 30.	7. 30.		4. 40.	Do.	Do. W
												Kalpa me
Torsdag:	16.	30. 15.	N. 46. W.	SO. SOtO.	100.	100.	0. 14. S.	8. 34.			Liten	Wind.
Fredag:	17.	28. 45.	N. 34. W.	O. Var. å ONO.	78.	68.	0. 51. N.	9. 18.		4. 23.	Do.	Do.
Lördag:	18.	29. 0.	N. 23. W.	ONO. Variab.	78.	79.	2. 3.	9. 49.			Do.	Do.
Sönndag:	19.	28. 15.	N. 15. W.	O. å Var. NO.	31.	27.	2. 33.	9. 57.			Ostab.	Wader.
Måndag:	20.	29. 15.	N. 34. W.	NtO. Var. å N.	40.	45.	3. 6.	10. 19.			Liten	Wind,
Tisdag:	21.	28. 15.	N. 36. W.	NO. & stelt.	10.	6.	3. 14.	10. 25.			Stil	och
Onsdag:	22.	28. 0.	N.	WSW. Var. å NO.	6.	55.	3. 22.	10. 25.			Do.	och
Torsdag:	23.	29. 0.	N. 6. W.	Variable.	18.	27.	3. 46.	10. 27.			Do.	och
Fredag:	24.	27. 0.	N. 5. W.	Do.	20.	20.	4. 0.	10. 29.			Do.	och

Ifrån Canton, i Martij och April Månad:r 1752

Couetie - Wackert Wäder.
D:o D:o
D:o D:o
D:o D:o
D:o D:o ibland Smått Regn.
D:o D:o
D:o D:o
D:o D:o
D:o D:o
D:o och wack: wäder. aftonen kl: 6. Sågo Ön Ascension W:t N:o 12 à 15 Leag:s ankrade a. m: kl: 10 där i korsbäjen: Korset på berget bar SSO/20. och Landet fr:t SSW. à NOtO. Wi funno här Skep:t Printz Carl, för, ofsill Anckars.
Couetie, Wack: wäder, natten regnbyar; natten Employerade en del af Besättningen at fånga Skyllpaddor i Land.
D:o D:o Stundom regnbyar. Sedan wi fångat och ombord fördt 43 Skylpaddor Lyfte kl: 12: Anckar, och beslöto framdeles hålla följe med Printz Carl.
Couetie, Wackert wäder. kl: 6. a: m. bar Ön Ascension SO: 12 à 13 Leagues
D:o D:o
D:o D:o
D:o D:o
D:o D:o
Wind. D:o Natten Stilt med regn.
D:o Wack: wäder. A: m: Sågo en Seglare som gorde Signal, den wi, jemte Printz Carl wäntade in, och hulpe med Proviant, som den war i stor nödaf: det war ett Holl:kt Skepp från Floden Gabona, Lastat med Elfenben och Gullsand.
Wind. Wackert wäder.
D:o med Regnbyar.
D:o med Regn.
wäder. Stilt med Byar och Regn.
Wind, mulit och Regn.
och Regn.
och D:o och stundel: öfwer Stag.
och D:o med Byar ibland.
och D:o Hela Dygnet.

Skeppet Götha Lejon Till Segels på Kemmesan Ifrå

April 1752.	Dat.	Thermom. högst	Cours.	Winden	Distans	Distans på Logg	Latitud	Meridian Skilln. Fr. Lon. Ifrån	Long. Fr. Lon. Ifrån	Compass Variation		
Lördag.	25	26. ó.	N. E. W.	SW. Var. NW.	65.	65.	5.25. N.	10.36. W.			Moderat	Vackert
Söndag.	26	30. ó.	N. Å. W.	Variable.	10.	32.	5.35.	10.37.			Variabelt	med S
Måndag.	27	29.30.	N. 5. W.	Stilla Vån. å O.	11.	16.	5.46.	10.38.		Å. 57. NW.	Stilt	och Sk
Tisdag.	28	28.45.	N. Å. W.	NO. NNO.	24.	30.	6. 4.	10.54.			Liten	wind.
Onsdag.	29	28.15.	N. Å. W.	NNO. a NNO.	78.	91.	6.55.	11.52.			Moderat	Vackert
Torsdag.	30	28.45.	N. 5. W.	NNO. a NO. N.	102.	110.	7.51.	14.18.		3. ó.	Frisk	D:o
Maij Fr.	1	27.30.	N. Å. W.	NO. N. NO. NO.	100.	111.	8.58.	15.38.		2.30.	D:o	D:o
Lördag.	2	27. ó.	N. 55. W.	NO. N.	107.	112.	9.59.	17. 1.	17. 7.		D:o	D:o
Söndag.	3	26.30.	N. 34. W.	NO. NO. NO.	110.	113.	11.31.	16. 3.	16.10.		D:o	D:o
Måndag.	4	26. ó.	N. 26. W.	NO. NO. ONO.	95.	105.	12.55.	16.47.	16.55.		D:o	D:o
Tisdag.	5	25. ó.	N. 36. W.	D:o NO.	104.	111.	14.20.	19.46.	19.58.	1.52. NW.	D:o	D:o
Onsdag.	6	25. ó.	N. 26. W.	D:o ONO.	97.	105.	15.47.	20.30.	20.41.		D:o	D:o
Torsdag.	7	25. ó.	N. 20. W.	OSO. ONO.	112.	111.	17.32.	21. 8.	21.20.		D:o	D:o
Fredag.	8	25. ó.	N. 18. W.	ONO. OSO.	110.	111.	19.17.	21.42.	21.56.	1.26. d:o	D:o	
Lördag.	9	25. ó.	N. 15. W.	ONO. OSO.	80.	81.	20.34.	22. 3.	22.16.		Moderat	D:o
Söndag.	10	25. ó.	N. 15. W.	OSO. ONO.	88.	89.	21.59.	22.26.	22.43.	1.32. S.	D:o	D:o
Måndag.	11	25. 0.	N. 19. W.	ONO. O. SO.	87.	89.	23.21.	22.55.	23.15.	2.39.	Liten	Wind.
Tisdag.	12	25.10.	N. 18. W.	ONO. Variab.	52.	50.	24.11.	23. 1.	23.32.		D:o	D:o
Onsdag.	13	27. ó.	N. 7. Oft.	O. SSO. &c.	41.	40.	24.52.	23. 6.	23.27.	3.31.	D:o	D:o
Torsdag.	14	26.15.	N.	SO. NO. SO.	15.	22.	25. 1.	23. 6.	23.27.	3.31.	D:o	D:o
Fredag.	15	25.30.	N. 18. Oft.	NO. O. OSO.	43.	46.	25.49.	22.56.	23.16.		D:o	D:o
Lördag.	16	27.30.	N. 12. Oft.	OSO. NO. O.	99.	33.	26.17.	22.50.	23. 9.	Å. 10.	D:o	D:o
Söndag.	17	27.30.	N.	OSO.	8.	3.	26.25.	22.50.	23. 9.		Hela	Dygn
Måndag.	18	25.45.	N. 53. Oft.	Variable.	25.	34.	26.46.	22.30.	22.47.		Liten	Wind.
Tisdag.	19	24.45.	N. 9. W.	ONO. NO. O.	64.	66.	27.46.	22.44.	22.58.	Å. 25. NW.	D:o	D:o
Onsdag.	20	25. ó.	N. 5. W.	ONO. NO. OSO.	52.	53.	28.33.	22.45.	23. 4.	Å. 44.	D:o	D:o
Torsdag.	21	24.45.	N. 6. Oft.	O. ONO. D:o	70.	72.	29.42.	22.38.	22.56.	5.10.	D:o	D:o
Fredag.	22	24.45.	N. 2. W.	O. D:o	63.	64.	30.45.	22.40.	22.58.	5.41.	D:o	D:o
Lördag.	23	25.30.	N. 22. W.	NO. &c.	22.	28.	31. 5.	22.46.	23. 6.			St. Helen
Söndag.	24	24.45.	N. 28. Oft.	SSO. SW. WSW.	55.	56.	31.55.	22.22.	22.35.		Liten	Wind,
Måndag.	25	24.45.	N. 36. Oft.	W. S.	145.	146.	33.51.	20.57.	20.54.		Frisk	Vackert

Ifrån Canton, J Aprill och Maij Månad:r 1752.

Coultie och regn. Till slut Variabelt, Liten Wind och Byar.
med Regn och wack:t wäder, om hwart annat. Natten dog 4:de Timmerman.
och Regnagtigt.
wind. Wackert wäder. Sågo ett Hollendskt Skepp.
Coultie. Wackert wäder.
D:o och disigt wäder. Fångade nog Boniter.
D:o och D:o Dog en af Matroserne af Twin Siuka.
D:o Wackert Wäder.
D:o och öfwerdragen luft.
D:o D:o
D:o med små Regnbyar ibland.
D:o med Wack:t wäder och drifwande moln.
D:o och disig luft.
D:o Wackert wäder. Fångade nog Boniter, och Sågo en hop Siögräs.
D:o D:o Till slut Små Byar. Sågo D:o
D:o D:o Sågo D:o
Wind. D:o Sågo D:o
D:o med Små Regnbyar, och hög Nordlig Siögång
D:o Wackert Wäder.
D:o D:o och stilt.
D:o D:o
D:o D:o
Dygnet Stilt. Sågo Siögräs.
Wind. Wackert wäder.
D:o D:o D:o
D:o D:o D:o med Små Byar, Sågo En Seglare.
D:o D:o D:o Sågo Samme Seglare i W T S.
D:o D:o D:o Talte wid Franske Skep:t Duc de Parmé, Fr:t Bengala, Som i
St. Helena fått höra om Glorwyrdigst i Åminnelse Konung Friedrichs 1:stes Död. Sågo nog Siögräs.
Wind, Wackert Wäder. På slutet fingo wi en frisk Coultie.
Coultie, och Wackert Wäder

Skeppet Gotha Leijon, under Segell på Hemresan ifrån Can- ton

Maij 1752.	Dato.	Barometr. högd.	Cours.	Winder.	Distance Lieus på Log.		Latitude.	Mer. Diff. från Observat.	Longit. Diff.	Kommer i Observation.	
Tisdag:	26.	21. 0.	N. 38. Ost.	W.SW. WbN.	12A.	129.	35. 29 N.	19. A0. W.	19. 20.		Frisk Coul-
Onsdag:	27.	22. A5.	N. A5. Ost.	W. UNW.	85.	86.	36. 26.	18. A0.	18. 6.		D:o
Torsdag:	28.	20. 30.	N. 34. Ost.	W.NW. W.	1A1.	1A2.	38. 26.	17. 22.	16. 32.		D:o
Fredag:	29.	19. 30.	N. 83. Ost.	WNW. NW.	1A0.	1A9.	38. A1.	15. 3.	13. A1.		D:o
Lördag:	30.	22. 0.	N. 89. Ost.	NW. WSW.	120.	120.	36. A5.	15. 3.	11. 6.	11. 52. NW.	D:o
							Ostom Taijal.				Tager
Söndag:	31.	21. 0.	N. 26. Ost.	WSW. WNW.	39.	121.	39. 23.	O. 18. Ost.	O. 23. Ost.	12. 33.	D:o D:o
Junij. Md.	1.	16. A5.	N. 32. Ost.	WSW.	12A.	133.	A1. 1.	1. 2A.	1. A9.		D:o D:o
Tisdag:	2.	17. A5.	N. A3. Ost.	NW. & Variab.	63.	6A.	A1. 53.	2. 1.	2. A6.		Styf Coulete.
Onsdag:	3.	16. 0.	N. 70. Ost.	Siel. N. NNW.	80.	88.	A2. 10.	3. 22.	A. 26.		Sjoch regn
Torsdag:	A.	17. A5.	N. 8. Ost.	NNW. Variab.	20.	33.	A2. A0.	3. 25.	A. 32.	1A. 12.	Siel och
Fredag:	5.	18. 0.	S. 76. Ost.	NO1O. NO.	95.	79.	A2. 3A.	3. A9.	5. A.		Frisk
Lördag:	6.	19. 0.	N. 3. W.	ONO. O.	65.	7A.	A3. 39.	3. A6.	A. 59.		Liten Vind
Söndag:	7.	20. 0.	N. 32. Ost.	ONO. SO. NO.	38.	50.	AA. 11.	A. 8.	3. 21.		D:o
Måndag:	8.	19. 0.	N. 58. Ost.	WNW. NW.	139.	1A1.	A5. 25.	6. A.	8. 13.		Styf
Tisdag:	9.	18. A5.	N. 66. Ost.	NW. NNW. Var.	87.	87.	A6. 1.	7. 2A.	10. 8.		D:o
Onsdag:	10.	19. 0.	N. 67. Ost.	W. SW. S.	63.	66.	A6. 27.	8. 2A.	11. 38.	16. 38.	Liten Vind
Torsdag:	11.	19. A5.	N. 66. Ost.	SW.	1A7.	161.	A7. 32.	10. 55.	15. 14.		Frisk
Fredag:	12.	26. 15.	N. 61. Ost.	D:o S.	166.	159.	A8. 5A.	13. 21.	18. 52.		Styf
Lördag:	13.	17. 30.	N. 19. Ost.	S. SSW.	99.	99.	A9. 13.	1A. 56.	21. 30.		Moderat
Söndag:	14.	16. 0.	N. 16. Ost.	NNW. N.	138.	1A0.	A9. A7.	17. 12.	2A. A6.	18. A0.	Frisk
Måndag:	15.	16. 0.		N.		113.				18. 20.	D:o
Tisdag:	16.	16. A5.		W. SW. S.		99.					Moderat
Onsdag:	17.	17. 0.		SW. WSW.		106.		Hafsijo Forland.			Styf Coulete.
Torsdag:	18.	16. A5.	N. A1. Ost.	WSW. S. SSO.	110.	103.	52. 37.	1. 13.			Tkl/p: m:
Fredag:	19.	18. 30.	N. 16. Ost.	S. SSO. W.	108.	103.	5A. 21.	1. A3.			Frisk Stolete.
Lördag:	20.	17. 0.	N. 5A. W.	NO. SO. &c.	37.	59.	5A. A3.	1. 1.			Siel och
Söndag:	21.	18. 15.	N. 5A. Ost.	SSO. S.	89.	80.	55. 51.	1. 56.			Frisk
Måndag:	22.	18. A5.	N. 3A. Ost.	NO. ONO. OSO.	62.	69.	56. A8.	2. 31.			Liten Wind
Tisdag:	23.	20. 30.	N. 56. Ost.	OSO. NO1O.	51.	70.	57. 15.	3. 14.		15. 53.	Moderat
Onsdag:	24.	21. 0.	N. 87. Ost.	ONO. NO. S.	38.	A3.	57. 17.	3. 52.			Liten Wind.
Torsdag:	25.	19. 0.		ONO. SO. SW.		91.					D:o
Fredag:	26.			SW. W.		35.					Wackert

Li, och mulet med Smått Regn.
Do: och Wackert wader.
Do: och Do: ibland Byar, och hög NW: dyning. In 2:d Rf: B.M.S.
Do: och Do:
Do: och Do:
En Faijal, at ligga i 39: N: Lat:d och 29: 25: Long:d Öster om London.
Wack:t wader. Sedan styf Coulet: och Regn aflyst. Kl: 5 p.m. Sågo högden af En Pico 5/4 M. Natten kl: 1 bar Faijal SWtW: Pico 5:)
Tjockt wader, in 2:d Rf: B.M.S. (S:t George Ost. Sågo bi: öfver natten, men kunde morgonen ej ligga opp Faijal, ditvi
Canal ofsin, derföre wi höllo at in åt Canalen.
Byar, hårt Sio och ibland Stiel. Talte wid ett Engl: Skepp från London, som berättade om K:s Maij:ts
aflyst, Stundom frisk Coulet. (kröning och branden i Stockholm
Wackert wader. Sågo En Seglare.
Coulet, och lett Sidt blåst och Regn. In 3:d Rf: J.M.S. beflog F.M.S.
med Regn och Byar.
Do: och mulet.
Coulet, och Regn. Sågo En Seglare.
Do: och Do:
Och Wackert wader. Sågo En Seglare.
Coulet, dijgt wäder, Tåkn och Stundom Regn.
Coulet, Tjockt och Tåkn. Sågo En Seglare.
Do:, tåkn och regn ibland; Sågo åt Skillige Seglare. natten hade 90 Famnar grund.
Do: Wack: wäder. Morgonen kl: 6, Sågo Land af åarne Schilly.
Do: Do: Till slut stelt. Passerade Li Zard och Edistons fyrtorn. Midt: bar Start Point N:O:
Wind. Do: Sedan tjockt med blåst och smått regn. Passerade Ön Wight och Skilde Sällskap med Trinitz Carl.
Regn och mulet måsta delen. kl: 6 a.m. Lade bi utan före Dower, och Sände båt i Land, efter Provision.
Fingo Provision om bord, från Dower, Satte med en frisk Coulet Segel till.
Wack: wäder. Knapse Matroserne foll i Sion och drunknade. Satte vår Engl: Lotz om bord på ett Fartyg från
Do: Natten blåst med Byar. Satt B. Sk: S. (Brehmen.
Coulet och dijgt, Stundom Stiel.
och Wackert Wäder.
Coulet. Do:
Do: och Stundom Stiel.
Do: Morgonen kl: 6: Sågo Syd från Soppen Land af Jutland.
Wäder. moderat Coulet. Sedan en frisk regnby. kl: 4. p: m: Schage fyrtorn Sokt: 5 Leagues. Afstonen
och natten blåste hårdt. Sågo bi under Storseglet. Natten kl: 1: Sågo Land i Öster, och Wingo kl: 2: i Ost 3 Leg:s
från och Skötos etter Lots och fingo Lombord. kl: 5. Salut: Elfsborgs Kastell, och kl: 5. Stadnade i mudern
wid Billingen.